

## +WYMAGANIA EDUKACYJNE Z GEOGRAFII DLA KLASY 8

| Temat lekcji                                     | Ocena dopuszczająca                                                                                                                                                                                                                                                               | Ocena dostateczna                                                                                                                                                                                                                                                | Ocena dobra                                                                                                                                                                                                                                       | Ocena bardzo dobra                                                                                                                                                                                                                       | Ocena celująca                                                                                                                                                                                                      |
|--------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                  | Uczeń potrafi:                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                     |
| Dział 1. Azja                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                     |
| 1. Azja jako kontynent kontrastów geograficznych | <ul style="list-style-type: none"><li>wskazać na mapie umowną granicę między Europą a Azją;</li><li>odczytać z mapy współrzędne geograficzne skrajnych punktów Azji.</li></ul>                                                                                                    | <ul style="list-style-type: none"><li>obliczyć rozciągłość południkową Azji;</li><li>opisać konsekwencje dużej rozciągłości południkowej i równoleżnikowej Azji.</li></ul>                                                                                       | <ul style="list-style-type: none"><li>przywołać przykłady skrajnych wartości zjawisk geograficznych w Azji, w szczególności w odniesieniu do: ukształtowania terenu, klimatu, sieci rzecznej, gęstości zaludnienia oraz wartości PKB.</li></ul>   | <ul style="list-style-type: none"><li>uzasadnić na podstawie map ogólnogeograficznych i tematycznych, że Azja jest obszarem wielkich kontrastów geograficznych;</li><li>wyjaśnić zróżnicowanie rozmieszczenia ludności w Azji.</li></ul> | <ul style="list-style-type: none"><li>podać przyczyny zróżnicowania gospodarczego państw Azji;</li><li>proponować działania zmierzające do ograniczenia ubóstwa w najbardziej ubogich krajach Azji.</li></ul>       |
| 2. Kultura ryżu w klimacie monsunowym            | <ul style="list-style-type: none"><li>opisać, na podstawie klimatogramu roczny przebieg temperatury powietrza i opadów w klimacie zwrotnikowym monsunowym;</li><li>wyjaśnić, dlaczego podstawą wyżywienia mieszkańców Azji Wschodniej i Południowo-Wschodniej jest ryż.</li></ul> | <ul style="list-style-type: none"><li>porównać warunki klimatyczne w klimacie zwrotnikowym suchym i klimacie zwrotnikowym monsunowym;</li><li>wyjaśnić różnice w wilgotności powietrza podczas monsunu letniego i zimowego.</li></ul>                            | <ul style="list-style-type: none"><li>wyjaśnić mechanizm powstawania monsunu letniego i zimowego;</li><li>opisać zastosowanie ryżu w życiu codziennym mieszkańców Azji Południowo-Wschodniej.</li></ul>                                           | <ul style="list-style-type: none"><li>wykazać związek między cechami klimatu monsunowego a rytmem upraw i „kulturą ryżu” w Azji Południowo-Wschodniej.</li></ul>                                                                         | <ul style="list-style-type: none"><li>wyjaśnić, dlaczego opóźniający się monsun letni może być przyczyną wystąpienia klęski głodu.</li></ul>                                                                        |
| 3. Pacyficzny pierścień ognia                    | <ul style="list-style-type: none"><li>wyjaśnić, w jaki sposób dochodzi do powstawania trzęsień ziemi;</li><li>zdefiniować tsunami;</li><li>wskazać na mapie obszar określany jako pacyficzny pierścień ognia.</li></ul>                                                           | <ul style="list-style-type: none"><li>opisać, na podstawie mapy tematycznej, rozmieszczenie płyt litosfery;</li><li>wyjaśnić związek między przebiegiem granic płyt litosfery a występowaniem rowów tektonicznych, wulkanów, trzęsień ziemi i tsunami.</li></ul> | <ul style="list-style-type: none"><li>zidentyfikować prawidłowości w rozmieszczeniu zjawisk sejsmicznych i wulkanicznych w odniesieniu do płyt litosfery;</li><li>wymienić negatywny wpływ trzęsień ziemi i tsunami na życie człowieka.</li></ul> | <ul style="list-style-type: none"><li>opisać sposoby zapobiegania tragicznym skutkom trzęsień ziemi i tsunami;</li><li>analizować możliwości przewidywania niebezpiecznych zjawisk sejsmicznych oraz zapobiegania ich skutkom.</li></ul> | <ul style="list-style-type: none"><li>korzystać z nowoczesnych aplikacji informujących o wystąpieniu zjawisk sejsmicznych;</li><li>podać podstawowe zasady zachowania podczas wystąpienia trzęsień ziemi.</li></ul> |
| 4. Japonia                                       | <ul style="list-style-type: none"><li>opisać na podstawie mapy położenie fizycznogeograficzne Japonii;</li></ul>                                                                                                                                                                  | <ul style="list-style-type: none"><li>uzasadnić, że Japonia jest obecnie jedną z najpotężniejszych i najnowocześniejszych gospodarek świata.</li></ul>                                                                                                           | <ul style="list-style-type: none"><li>opisać warunki przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz określić ich wpływ na rozwój gospodarczy kraju.</li></ul>                                                                                         | <ul style="list-style-type: none"><li>ocenić wpływ warunków przyrodniczych i społeczno-kulturowych na rozwój gospodarczy Japonii.</li></ul>                                                                                              | <ul style="list-style-type: none"><li>zdefiniować problemy mieszkańców Japonii związane m.in. z pogonią za sukcesem i dążeniem do</li></ul>                                                                         |

| Temat lekcji           | Ocena dopuszczająca                                                                                                                                                                                                                                                     | Ocena dostateczna                                                                                                                                                                                                        | Ocena dobra                                                                                                                                                                                                                                                                   | Ocena bardzo dobra                                                                                                                                                                                                                                                   | Ocena celująca                                                                                                                                                                                                                                    |
|------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                        | Uczeń potrafi:                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                   |
|                        | <ul style="list-style-type: none"><li>wymienić podstawowe grupy produktów wytwarzanych w Japonii.</li></ul>                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                      | maksymalizowania wydajności pracy.                                                                                                                                                                                                                |
| 5. Chiny               | <ul style="list-style-type: none"><li>opisać, na podstawie mapy, zróżnicowanie przestrzenne gęstości zaludnienia w Chinach.</li></ul>                                                                                                                                   | <ul style="list-style-type: none"><li>podać najważniejsze czynniki rozmieszczenia ludności w Chinach;</li><li>wymienić kierunki rozwoju gospodarczego Chin.</li></ul>                                                    | <ul style="list-style-type: none"><li>wymienić i wyjaśnić dawne, obecne oraz przyszłe wyzwania demograficzne Chin;</li><li>zaprezentować główne kierunki rozwoju gospodarczego Chin w XXI w.</li></ul>                                                                        | <ul style="list-style-type: none"><li>wyjaśnić cele, zasady oraz dokonać oceny polityki jednego dziecka.</li></ul>                                                                                                                                                   | <ul style="list-style-type: none"><li>prognozować zmiany roli i znaczenia Chin w światowej gospodarce i polityce.</li></ul>                                                                                                                       |
| 6. Indie               | <ul style="list-style-type: none"><li>opisać przestrzenne zróżnicowanie poziomu rozwoju gospodarczego Indii na podstawie mapy;</li><li>opisać zmiany liczby ludności w Indiach.</li></ul>                                                                               | <ul style="list-style-type: none"><li>podać przykłady czynników utrudniających i ułatwiających rozwój społeczno-gospodarczy Indii;</li><li>dokonać charakterystyki wybranych przemian gospodarczych w Indiach.</li></ul> | <ul style="list-style-type: none"><li>wyjaśnić wyjątkowość struktury społecznej w Indiach;</li><li>ocenić rolę czynników społecznych, w tym kontrastów dla rozwoju gospodarczego Indii.</li></ul>                                                                             | <ul style="list-style-type: none"><li>szeregować czynniki rozwoju gospodarczego Indii według ich znaczenia dla sytuacji ekonomicznej kraju i jego mieszkańców;</li><li>wyjaśnić znaczenie przemysłu nowoczesnych technologii w rozwoju gospodarczym Indii.</li></ul> | <ul style="list-style-type: none"><li>wskazać kierunki rozwoju społecznego Indii, które mogą mieć kluczowy wpływ na rozwój gospodarczy w przyszłości.</li></ul>                                                                                   |
| 7. Bliski Wschód       | <ul style="list-style-type: none"><li>wskazać na mapie miejsca wybranych konfliktów na Bliskim Wschodzie;</li><li>podać najważniejsze cechy odróżniające region Bliskiego Wschodu od innych regionów na świecie;</li><li>wymienić najważniejsze cechy Islamu.</li></ul> | <ul style="list-style-type: none"><li>opisać wielkość i rozmieszczenie złóż ropy naftowej na Bliskim Wschodzie;</li><li>wyjaśnić znaczenie zasobów ropy naftowej dla gospodarek państw bliskowschodnich.</li></ul>       | <ul style="list-style-type: none"><li>dokonać ogólnej charakterystyki kultury Bliskiego Wschodu ze szczególnym uwzględnieniem struktury religijnej;</li><li>ocenić wpływ czynników społecznych na poziom i tempo rozwoju gospodarczego państw na Bliskim Wschodzie.</li></ul> | <ul style="list-style-type: none"><li>ocenić planowane kierunki rozwoju społeczno-gospodarczego państw na Bliskim Wschodzie pragnących unowocześnić strukturę swojej gospodarki.</li></ul>                                                                           | <ul style="list-style-type: none"><li>wykazać wieloaspektowość konfliktów obserwowanych na Bliskim Wschodzie;</li><li>udowodnić funkcjonowanie stereotypowego postrzegania regionu Bliskiego Wschodu w świadomości wielu Europejczyków.</li></ul> |
| 8. Podsumowanie działu |                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                   |

Dział 2. Afryka

| Temat lekcji                                | Ocena dopuszczająca                                                                                                                                                        | Ocena dostateczna                                                                                                                                             | Ocena dobra                                                                                                                                                                                                                                                  | Ocena bardzo dobra                                                                                                                                                                                                                                                                                     | Ocena celująca                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
|---------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                             | Uczeń potrafi:                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| <b>9. Afryka na mapie</b>                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>wymienić charakterystyczne elementy środowiska przyrodniczego Afryki.</li> </ul>                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>opisać charakterystyczne elementy środowiska przyrodniczego Afryki.</li> </ul>                                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>przedstawić główne cechy krajobrazów Afryki;</li> <li>wyjaśnić genezę wybranych elementów środowiska przyrodniczego Afryki.</li> </ul>                                                                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>wyjaśnić zależności między wybranymi elementami środowiska przyrodniczego Afryki;</li> <li>wykazać cechy świadczące o zróżnicowaniu środowiska przyrodniczego Afryki;</li> <li>nazwać i wskazać na mapie przykładowe krainy w Afryce.</li> </ul>                | <ul style="list-style-type: none"> <li>scharakteryzować wyjątkowe zjawiska przyrodnicze w Afryce i wyjaśnić ich pochodzenie;</li> <li>nazwać i wskazać na mapie przykładowe krainy Afryki i omówić ich specyfikę.</li> </ul>                                                                                              |
| <b>10. Zróżnicowanie klimatyczne Afryki</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>nazwać główne masy powietrza i typy opadów występujące w Afryce;</li> <li>wymienić strefy klimatyczne-roślinne w Afryce.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>opisać dowolną strefę klimatyczno-roślinną Afryki;</li> <li>wskazać rejony obfitych opadów i susz w Afryce.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>opisać dowolną strefę klimatyczno-roślinną Afryki uwzględniając gospodarowanie człowieka w tej strefie;</li> <li>wskazać rejony obfitych opadów i susz w Afryce określając przyczyny występujących różnic.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>omówić cyrkulację mas powietrza w strefie międzyzwrotnikowej;</li> <li>wyjaśnić wzajemne zależności między strefami klimatycznymi i roślinnymi;</li> <li>wskazać na mapie zasięgi występowania poszczególnych stref klimatyczno-roślinnych w Afryce.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>wykazać specyfikę cyrkulacji mas powietrza nad Afryką;</li> <li>wskazać konsekwencje przyrodnicze i gospodarcze cyrkulacji mas powietrza w Afryce;</li> <li>porównać strefy klimatyczno-roślinne w Afryce pod względem możliwości ich zagospodarowania przez człowieka.</li> </ul> |
| <b>11. Gospodarowanie w strefie suchej</b>  | <ul style="list-style-type: none"> <li>podać definicje terminów: Sahel, nomadowie, pustynnienie;</li> <li>wskazać na mapie region Sahelu.</li> </ul>                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>określić warunki przyrodnicze charakterystyczne dla Sahelu.</li> </ul>                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>wskazać sposoby tradycyjnego gospodarowania w strefie Sahelu;</li> <li>wymienić przyczyny pustynnienia.</li> </ul>                                                                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>określić kierunki zmian sposobów tradycyjnego gospodarowania w strefie Sahelu.</li> </ul>                                                                                                                                                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>omówić przyczyny pustynnienia i wskazać sposoby zapobiegania temu procesowi.</li> </ul>                                                                                                                                                                                            |
| <b>12. Na wakacje do Kenii</b>              | <ul style="list-style-type: none"> <li>pokazać położenie Kenii na mapie;</li> <li>nazwać walory przyrodnicze Kenii.</li> </ul>                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>wymienić kilka walorów turystycznych Kenii.</li> </ul>                                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>wskazać rodzaje turystyki, jakie mogą być realizowane w Kenii.</li> </ul>                                                                                                                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>określić znaczenie rozwoju turystyki dla państw Afryki.</li> </ul>                                                                                                                                                                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>wskazać możliwe konsekwencje dla gospodarki i środowiska przyrodniczego Kenii związane z rozwojem turystyki.</li> </ul>                                                                                                                                                            |

| Temat lekcji                        | Ocena dopuszczająca                                                                                                                     | Ocena dostateczna                                                                                                                           | Ocena dobra                                                                                                                                                                             | Ocena bardzo dobra                                                                                                                                                                     | Ocena celująca                                                                                                                                                           |
|-------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                     | Uczeń potrafi:                                                                                                                          |                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                          |
| 13. Rolnictwo w Afryce              | <ul style="list-style-type: none"><li>wskazać obszary nadwyżek i niedoborów wody.</li></ul>                                             | <ul style="list-style-type: none"><li>podać nazwy roślin uprawnych Afryki;</li><li>wymienić sposoby gospodarowania w Afryce.</li></ul>      | <ul style="list-style-type: none"><li>opisać problemy rolnictwa Afryki.</li></ul>                                                                                                       | <ul style="list-style-type: none"><li>wyjaśnić przyczyny problemów rolnictwa w Afryce.</li></ul>                                                                                       | <ul style="list-style-type: none"><li>przedstawić przykłady pomocy międzynarodowej dla społeczeństwa Afryki i ocenić ich skuteczność.</li></ul>                          |
| 14. Głód i niedożywienie            | <ul style="list-style-type: none"><li>określić wartości przyrostu naturalnego w Afryce.</li></ul>                                       | <ul style="list-style-type: none"><li>przedstawić główne problemy Afryki;</li><li>wskazać regiony głodu i niedożywienia w Afryce.</li></ul> | <ul style="list-style-type: none"><li>analizować przyczyny głodu i niedożywienia w Afryce.</li></ul>                                                                                    | <ul style="list-style-type: none"><li>przedstawić sposoby rozwiązania problemu głodu i niedożywienia oraz ocenić ich skuteczność.</li></ul>                                            | <ul style="list-style-type: none"><li>przedstawić wskazane problemy Afryki (konflikty, choroby).</li></ul>                                                               |
| 15. Różne oblicza Afryki            | <ul style="list-style-type: none"><li>nazwać główne surowce mineralne występujące w Afryce.</li></ul>                                   | <ul style="list-style-type: none"><li>wskazać regiony słabiej i lepiej rozwinięte gospodarczo w Afryce.</li></ul>                           | <ul style="list-style-type: none"><li>wskazać dziedziny gospodarki mogące rozwijać się współcześnie w Afryce.</li></ul>                                                                 | <ul style="list-style-type: none"><li>omówić specyfikę gospodarki państw słabo i średnio rozwiniętych gospodarczo w Afryce;</li><li>omówić uwarunkowania społeczne w Afryce.</li></ul> | <ul style="list-style-type: none"><li>wskazać na przyczyny zróżnicowanego rozwoju państw Afryki.</li></ul>                                                               |
| 16. Podsumowanie działu             |                                                                                                                                         |                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                          |
| Dział 3. Ameryka                    |                                                                                                                                         |                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                          |
| 17. Ameryka na mapie                | <ul style="list-style-type: none"><li>wskazać na mapie główne jednostki fizycznogeograficzne Ameryki Północnej i Południowej.</li></ul> | <ul style="list-style-type: none"><li>opisać warunki naturalne Ameryki Północnej i Południowej.</li></ul>                                   | <ul style="list-style-type: none"><li>scharakteryzować cechy środowiska przyrodniczego regionu;</li><li>scharakteryzować wody powierzchniowe Ameryki Południowej i Północnej.</li></ul> | <ul style="list-style-type: none"><li>określić związki między poszczególnymi elementami środowiska przyrodniczego Ameryki Północnej i Południowej.</li></ul>                           | <ul style="list-style-type: none"><li>Przedstawić, korzystając z map tematycznych, prawidłowości w ukształtowaniu powierzchni Ameryki Północnej i Południowej.</li></ul> |
| 18. Kanada – lasy i Wielkie Równiny | <ul style="list-style-type: none"><li>wskazać na mapie zasięg lasów i prerii w Kanadzie.</li></ul>                                      | <ul style="list-style-type: none"><li>wymienić czynniki przyrodnicze wpływające na przesunięcie granicy lasów w Kanadzie.</li></ul>         | <ul style="list-style-type: none"><li>wskazać przyczyny przekształcenia większości prerii w obszary rolnicze.</li></ul>                                                                 | <ul style="list-style-type: none"><li>określić związki między obszarami uprawnymi i lasami a gospodarką Kanady.</li></ul>                                                              | <ul style="list-style-type: none"><li>przedstawić historyczne uwarunkowania rozwoju rolnictwa i gospodarki leśnej w Kanadzie.</li></ul>                                  |

| Temat lekcji                                             | Ocena dopuszczająca                                                                                                                                                                                                                     | Ocena dostateczna                                                                                                                                                                | Ocena dobra                                                                                                                                                                                                                               | Ocena bardzo dobra                                                                                                                                                           | Ocena celująca                                                                                                                                                                                                                                      |
|----------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                          | Uczeń potrafi:                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                     |
| <b>19. Wielkie kataklizmy klimatyczne</b>                | <ul style="list-style-type: none"> <li>zdefiniować pojęcia: cyklon tropikalny, huragan, tornado, powódź i wskazać na mapie regiony występowania tych zjawisk.</li> </ul>                                                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>przedstawić konsekwencje katastrofalnych zjawisk przyrodniczych.</li> </ul>                                                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>określić warunki niezbędne do uformowania się cyklonu tropikalnego;</li> <li>wymienić przyrodnicze skutki powodowane przez huragany.</li> </ul>                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>przedstawić zależności między działalnością człowieka a intensyfikacją zjawisk katastrofalnych.</li> </ul>                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>ocenić skalę zagrożeń jakie stwarzają kataklizmy naturalne w Stanach Zjednoczonych.</li> </ul>                                                                                                               |
| <b>20. Amazonia</b>                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>scharakteryzować las równikowy.</li> </ul>                                                                                                                                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>przedstawić znaczenie lasu równikowego dla Ziemi.</li> </ul>                                                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>przedstawić piętrowość roślinną lasu równikowego;</li> <li>wymienić przyczyny deforestacji Amazonii.</li> </ul>                                                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>określić związki między warunkami środowiska lasu równikowego a rozwojem gospodarczym tego regionu.</li> </ul>                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>przedstawić szanse i zagrożenia związane z kontynuacją obecnej polityki gospodarczej Brazylii.</li> </ul>                                                                                                    |
| <b>21. Rdzenni mieszkańcy Ameryki</b>                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>wymienić wybrane nazwy grup, plemion rdzennej ludności Ameryki Północnej i Południowej;</li> <li>wskazać regiony, w których nadal żyją plemiona nie podlegające wpływowi cywilizacji.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>wskazać przyczyny zaniku rdzennej ludności obu Ameryk;</li> <li>zdefiniować pojęcia: Indianin, Kreol, Metys, Mulat, rasizm.</li> </ul>    | <ul style="list-style-type: none"> <li>scharakteryzować zróżnicowanie etniczne społeczeństwa Ameryki Północnej i Południowej;</li> <li>przedstawić problemy rdzennej ludności Ameryki.</li> </ul>                                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>wymienić i wskazać na mapie państwa Ameryki, w których rdzenni mieszkańcy stanowią znaczny odsetek społeczeństwa.</li> </ul>          | <ul style="list-style-type: none"> <li>przedstawić historyczne zmiany sytuacji rdzennej ludności obu Ameryk;</li> <li>ocenić tendencje zmian w relacjach między ludnością rdzenną i napływową, występujące w różnych krajach obu Ameryk.</li> </ul> |
| <b>22. Wielkie miasta półkuli zachodniej</b>             | <ul style="list-style-type: none"> <li>wskazać wielkie miasta Ameryki Południowej i Północnej;</li> <li>zdefiniować pojęcie urbanizacji;</li> <li>wskazać na mapie megalopolis w Stanach Zjednoczonych.</li> </ul>                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>wymienić problemy wielkich miast Ameryki Południowej;</li> <li>zdefiniować pojęcie dzielnic nędzy.</li> </ul>                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>podać przyczyny i skutki urbanizacji pozornej;</li> <li>przedstawić cechy megalopolis.</li> </ul>                                                                                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>wyjaśnić wpływ warunków środowiska przyrodniczego na lokalizację i funkcjonowanie miast w Ameryce Południowej i Północnej.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>przedstawić historyczne uwarunkowania współczesnej sytuacji polityczno-gospodarczej państw Ameryki Południowej i Północnej.</li> </ul>                                                                       |
| <b>23. Potęga gospodarcza świata – Stany Zjednoczone</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>wymienić elementy środowiska przyrodniczego Stanów Zjednoczonych wpływające na specyfikę tego kraju;</li> <li>wyjaśnić pojęcie technopolia i podać przykład.</li> </ul>                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>wymienić cechy wybranej nowoczesnej gałęzi przemysłu;</li> <li>wymienić przyczyny marnowania żywności w Stanach Zjednoczonych.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>opisać warunki rozwoju nowoczesnych gałęzi przemysłu w Stanach Zjednoczonych;</li> <li>na podstawie danych statystycznych określić pozycję Stanów Zjednoczonych w gospodarce światowej.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>przedstawić rolę usług w gospodarce Stanów Zjednoczonych.</li> </ul>                                                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>określić wpływ wielkich koncernów na gospodarkę Stanów Zjednoczonych i świata.</li> </ul>                                                                                                                    |

| Temat lekcji                                         | Ocena dopuszczająca                                                                                                                                          | Ocena dostateczna                                                                                                                                                               | Ocena dobra                                                                                                                                                                  | Ocena bardzo dobra                                                                                                                      | Ocena celująca                                                                                                                                                  |
|------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                      | Uczeń potrafi:                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                 |
| 24. Podsumowanie działu                              |                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                 |
| Dział 4. Australia i Oceania. Obszary okołobiegunowe |                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                 |
| 25. Australia i Oceania mapie                        | <ul style="list-style-type: none"><li>wymienić elementy środowiska przyrodniczego Australii oraz Oceanii wpływające na specyfikę tych obszarów.</li></ul>    | <ul style="list-style-type: none"><li>przedstawić wybrane elementy środowiska przyrodniczego Australii.</li></ul>                                                               | <ul style="list-style-type: none"><li>wyjaśnić genezę wybranych elementów środowiska przyrodniczego Australii oraz wysp Oceanii.</li></ul>                                   | <ul style="list-style-type: none"><li>scharakteryzować klimat oraz roślinność Australii i wysp Oceanii.</li></ul>                       | <ul style="list-style-type: none"><li>podać przykłady charakterystycznych zjawisk przyrodniczych w Australii i Oceanii oraz wyjaśnić ich pochodzenie.</li></ul> |
| 26. Człowiek w Australii                             | <ul style="list-style-type: none"><li>nazwać grupy ludności zamieszkujące Australię;</li><li>wskazać regiony koncentracji ludności w Australii.</li></ul>    | <ul style="list-style-type: none"><li>wskazać najważniejsze działy gospodarki Australii;</li><li>omówić przyczyny nierównomiernego rozmieszczenia ludności Australii.</li></ul> | <ul style="list-style-type: none"><li>omówić relacje między rdzennymi mieszkańcami Australii a przybyszami z Europy;</li><li>scharakteryzować rolnictwo Australii.</li></ul> | <ul style="list-style-type: none"><li>wyjaśnić zależności między elementami środowiska przyrodniczego a gospodarką Australii.</li></ul> | <ul style="list-style-type: none"><li>wyjaśnić jak położenie Australii wpływa na gospodarkę tego kraju.</li></ul>                                               |
| 27. Antarktyda – kraina lodu                         | <ul style="list-style-type: none"><li>wyjaśnić pojęcia: Antarktyda, Antarktyka, Arktyka;</li><li>wskazać na mapie Antarktydę, Antarktykę, Arktykę.</li></ul> | <ul style="list-style-type: none"><li>podać cechy środowiska przyrodniczego Antarktyki.</li></ul>                                                                               | <ul style="list-style-type: none"><li>wyjaśnić przyczyny występowania specyficznych warunków środowiska przyrodniczego na obszarach podbiegunowych.</li></ul>                | <ul style="list-style-type: none"><li>opisać działalność człowieka na obszarach podbiegunowych.</li></ul>                               | <ul style="list-style-type: none"><li>wyjaśnić znaczenia Traktatu Antarktycznego dla środowiska przyrodniczego obszarów polarnych.</li></ul>                    |
| 28. Na stacji polarnej                               | <ul style="list-style-type: none"><li>wymienić jedną polską stację badawczą funkcjonującą w Arktyce lub Antarktyce.</li></ul>                                | <ul style="list-style-type: none"><li>opisać badania jakie są prowadzone na stacjach polarnych.</li></ul>                                                                       | <ul style="list-style-type: none"><li>wskazać przyczyny zainteresowania człowieka obszarami polarnymi;</li><li>opisać warunki życia w polarnej stacji badawczej.</li></ul>   | <ul style="list-style-type: none"><li>przedstawić historię odkryć polarnych.</li></ul>                                                  | <ul style="list-style-type: none"><li>ocenić znaczenie badań polarnych dla gospodarki i nauki.</li></ul>                                                        |
| 29. Podsumowania działu                              |                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                 |

## Wymagania podstawowe i ponadpodstawowe z języka niemieckiego dla uczniów klas VIII w oparciu o podręcznik „Kompass Team 2”

| Tematyka/ problematyka zajęć                                         | Wymagania edukacyjne                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
|----------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                      | Podstawowe (P)                                                                                                                                                                      | Ponadpodstawowe (PP)                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| <b>Rozdział 1    DER KALENDER</b>                                    |                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| <u>Jaka jest pogoda?</u><br><br>-Cele podróży w różnych porach roku. | Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> <li>- nazwać zjawiska pogodowe</li> <li>- nazwać pory roku</li> <li>- wymienić nazwy miesięcy</li> <li>- opisać pogodę</li> </ul> | Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> <li>- opisać ze szczegółami zjawiska pogodowe</li> <li>- nazwać pory roku, wymienić nazwy miesięcy</li> <li>- opisać szczegółowo pogodę w określonych porach roku</li> <li>- powiedzieć, co dokładnie robi w danej porze roku</li> </ul> |

## Wymagania podstawowe i ponadpodstawowe z języka niemieckiego dla uczniów klas VIII w oparciu o podręcznik „Kompass Team 2”

| Tematyka/ problematyka zajęć                                                                                                                                                                                                              | Wymagania edukacyjne                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                                                                                                                                           | Podstawowe (P)                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | Ponadpodstawowe (PP)                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| -Święta<br>-Podarunki<br>-Przygotowanie przyjęcia urodzinowego<br>-Zaimek nieosobowy es<br>-Zaimek osobowy<br>-Czasowniki z celownikiem<br>-Zaimek zwrotny                                                                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>- powiedzieć, co robi w danej porze roku</li> <li>- podać ulubioną porę roku</li> <li>- wymienić nazwy świąt w krajach niemieckojęzycznych i w Polsce</li> <li>- określić czas trwania świąt</li> <li>- porównać nazwy ferii szkolnych w krajach niemieckojęzycznych i w Polsce</li> <li>- wymienić nazwy prezentów</li> <li>- wymienić zwyczaje świąteczne</li> <li>- powiedzieć, co robi w święta</li> <li>- zapytać innych, co robią w święta</li> <li>- powiedzieć, jak przygotowuje przyjęcie urodzinowe</li> <li>- powiedzieć, co robi w czasie przyjęcia urodzinowego</li> <li>- czytać na głos, stosując poprawną wymowę i intonację</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>- opisać ulubioną porę roku</li> <li>- nazwać święta w krajach niemieckojęzycznych i w Polsce</li> <li>- określić dokładnie czas trwania świąt</li> <li>- porównać nazwy i terminy ferii szkolnych w krajach niemieckojęzycznych i w Polsce</li> <li>- powiedzieć, jakie prezenty daje bliskim</li> <li>- nazwać i opisać zwyczaje świąteczne w krajach niemieckojęzycznych i w Polsce</li> <li>- opowiedzieć, jak spędza święta</li> <li>- dowiedzieć się, jak inni spędzają święta</li> <li>- opisać szczegółowo przygotowania do przyjęcia urodzinowego</li> <li>- opisać sposób spędzania przyjęcia urodzinowego</li> <li>- czytać ze zrozumieniem, stosując nienaganną wymowę i intonację</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                       |
| <b>Rozdział 2 INTERESSEN, PFLICHTEN, TRÄUME</b>                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| <u>Zainteresowania</u><br><br>-Zajęcia w czasie wolnym<br>-Obowiązki<br>-Pomoc innym<br>-Zawody<br>-Rzeczowniki odczasownikowe<br>-Czasowniki modalne: <i>können, sollen, müssen, wollen</i><br>-Zaimek osobowy<br>-Żeńskie nazwy zawodów | Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> <li>- podać swoje ulubione zajęcia</li> <li>- zapytać innych o zainteresowania</li> <li>- nazwać możliwości spędzania wolnego czasu</li> <li>- zapytać, co ktoś potrafi zrobić</li> <li>- odmienić czasowniki modalne</li> <li>- wymienić swoje powinności i obowiązki</li> <li>- zareagować odmową na propozycję wspólnego wyjścia</li> <li>- powiedzieć, komu i jak pomaga</li> <li>- poprosić o pomoc</li> <li>- odpowiedzieć odmownie na prośbę</li> <li>- powiedzieć, kim chce zostać</li> <li>- powiedzieć, co potrafi zrobić</li> <li>- tworzyć żeńskie odpowiedniki nazw zawodów</li> </ul>                                          | Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> <li>- opowiedzieć o swoich ulubionych zajęciach i zajęciach innych osób</li> <li>- zapytać innych o ich zainteresowania</li> <li>- wyrazić swoje zdanie na temat różnych zainteresowań, poinformować o swoich umiejętnościach i umiejętnościach innych osób</li> <li>- zapytać o umiejętności innych</li> <li>- odmienić i odpowiednio stosować czasowniki modalne</li> <li>- opowiedzieć o powinnościach i obowiązkach swoich i innych osób</li> <li>- zareagować odmową na propozycję wspólnego wyjścia i uzasadnić odmowę</li> <li>- powiedzieć, komu i jak pomaga</li> <li>- powiedzieć, komu i jak pomagają inni</li> <li>- poprosić o pomoc</li> <li>- odpowiedzieć odmownie na prośbę o pomoc i uzasadnić odmowę</li> <li>- powiedzieć, kim chce zostać i co lubi robić</li> <li>- powiedzieć, co umie robić i czego się jeszcze musi nauczyć</li> <li>- tworzyć żeńskie odpowiedniki nazw zawodów</li> </ul> |
| <b>Rozdział 3 WOHNEN</b>                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|                                                                                                                                                                                                                                           | Uczeń potrafi:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | Uczeń potrafi:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |



## Wymagania podstawowe i ponadpodstawowe z języka niemieckiego dla uczniów klas VIII w oparciu o podręcznik „Kompass Team 2”

| Tematyka/ problematyka zajęć                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | Wymagania edukacyjne                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | Podstawowe (P)                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | Ponadpodstawowe (PP)                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| <u>Wyposażenie pomieszczeń w mieszkaniu</u><br><br>-Urządzenie pokoju<br>-Na wsi albo w małym mieście<br>-Wymarzony dom, wymarzone osiedle<br>-Przymyki po czasownikach określających miejsce.<br>-Zdania współrzędnie złożone ze spójnikami: <i>und, oder, aber, sondern</i><br>-Przymyki po czasownikach wyrażających ruch | <ul style="list-style-type: none"> <li>- wymienić nazwy pomieszczeń w mieszkaniu</li> <li>- nazwać meble i sprzęty domowe</li> <li>- określić ustawienie mebli w pokoju</li> <li>- zapytać o ustawienie mebli w pokoju</li> <li>- wymienić obiekty w mieście i na wsi</li> <li>- nazwać typy budownictwa</li> <li>- powiedzieć o swoim miejscu zamieszkania</li> <li>- dowiedzieć się, jak mieszka inna osoba</li> <li>- opisać swój pokój</li> <li>- powiedzieć, dokąd idzie i co tam będzie robić</li> <li>- tworzyć zdania współrzędnie złożone</li> <li>- stosować czasowniki określające miejsce</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>- opisać swoje mieszkanie, uwzględniając poszczególne pomieszczenia, meble i sprzęty domowe</li> <li>- określić miejsce ustawiania mebli w pokoju</li> <li>- opisać swój pokój</li> <li>- wyrazić opinię o pokoju</li> <li>- wymienić obiekty w mieście i na wsi oraz określić ich położenie</li> <li>- uzasadnić swoje zdanie na temat mieszkania na wsi lub w małym mieście</li> <li>- opowiedzieć o swoim miejscu zamieszkania i wyrazić opinię na ten temat</li> <li>- dowiedzieć się, jak mieszka inna osoba i zapytać o jej opinię na ten temat</li> <li>- opowiedzieć, jak urządza pokój</li> <li>- powiedzieć, dokąd idzie i co będzie robić w tym miejscu</li> <li>- tworzyć zdania współrzędnie złożone</li> <li>- stosować odpowiedni przypadek po poznanych przymkach</li> </ul> |
| <b>Rozdział 4 DAS LEBEN SCHREIBT GESCHICHTEN</b>                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| <u>Opowiadanie o wydarzeniach z przeszłości</u><br><br>-Niespodzianka<br>-Dolegliwości i choroby<br>-Lekarze<br>-Czas przeszły <i>Perfekt</i><br>-Imiesłów czasu przeszłego<br>-Czasownik posiłkowy <i>haben i sein</i>                                                                                                      | Uczeń potrafi:<br><br><ul style="list-style-type: none"> <li>- opowiedzieć o wydarzeniach z przeszłości</li> <li>- tworzyć czas przeszły <i>Perfekt</i></li> <li>- zapytać rozmówcę o wydarzenia z przeszłości</li> <li>- nazwać części ciała i dolegliwości oraz lekarzy specjalistów</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | Uczeń potrafi:<br><br><ul style="list-style-type: none"> <li>- opowiedzieć o wydarzeniach z przeszłości</li> <li>- tworzyć czas przeszły <i>Perfekt</i></li> <li>- stosować zwroty określające emocje</li> <li>- dowiedzieć się od rozmówcy o wydarzenia z przeszłości</li> <li>- prowadzić rozmowy podczas wizyty u lekarza</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| <b>Rozdział 5 REISEN</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| <u>Droga do szkoły</u><br><br>-Pytanie o drogę                                                                                                                                                                                                                                                                               | Uczeń potrafi:<br><br><ul style="list-style-type: none"> <li>- powiedzieć, jak daleko ma do szkoły</li> <li>- powiedzieć, jaką drogą idzie</li> <li>- powiedzieć, co robi po szkole</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | Uczeń potrafi:<br><br><ul style="list-style-type: none"> <li>- powiedzieć, jak daleko ma do szkoły</li> <li>- powiedzieć, jaką drogą idzie do szkoły</li> <li>- opowiedzieć szczegółowo, co robi po szkole</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |

## Wymagania podstawowe i ponadpodstawowe z języka niemieckiego dla uczniów klas VIII w oparciu o podręcznik „Kompass Team 2”

| Tematyka/ problematyka zajęć                                                                                                                                                                                         | Wymagania edukacyjne                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                                                                                                                      | Podstawowe (P)                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | Ponadpodstawowe (PP)                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| -Środki lokomocji<br>-Informacja kolejowa<br>-Pozdrowienia z podróży<br>-Przymyki z celownikiem<br>-Przymyki z biernikiem<br>-Zaimek pytający: <i>welcher, welche, welches</i><br>-Czasownik modalny <i>dürfen</i> . | <ul style="list-style-type: none"> <li>- zapytać o drogę</li> <li>- opisać drogę</li> <li>- nazwać środki lokomocji</li> <li>- zapytać, jak dojechać do określonego miejsca</li> <li>- poprosić o bilet</li> <li>- dowiedzieć się o połączenia kolejowe</li> <li>- nazwać szyldy i znaki drogowe</li> <li>- zapytać o pozwolenie</li> <li>- wymienić atrakcje Wiednia</li> <li>- napisać pocztówkę z pozdrowieniami</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>- zapytać o drogę</li> <li>- opisać dokładnie drogę</li> <li>- nazwać środki lokomocji</li> <li>- zapytać, jak dojechać do określonego miejsca</li> <li>- wyjaśnić, jak dojechać do określonego miejsca</li> <li>- kupić bilet</li> <li>- dowiedzieć się o połączenia kolejowe i udzielić informacji</li> <li>- nazwać szyldy i znaki drogowe</li> <li>- zapytać o pozwolenie</li> <li>- powiedzieć, co wolno, a czego nie</li> <li>- nazwać atrakcje Wiednia</li> <li>- napisać pocztówkę z pozdrowieniami</li> </ul> |

## Katalog wymagań programowych na poszczególne stopnie szkolne

Klasa 8

Katalog wymagań jest dostosowany do podręcznika, należącego do obudowy programu nauczania *Matematyka wokół nas*.

## POZIOMY WYMAGAŃ

Oczekiwane osiągnięcia uczniów w wyniku realizacji programu *Matematyka wokół nas* to wymagania programowe.

Wydzielone zostały następujące poziomy wymagań programowych:

- konieczne (K),
- podstawowe (P),
- rozszerzające (R),
- dopełniające (D),
- wykraczające (W) – jest to oczywiście tylko propozycja, ponieważ każdy nauczyciel powinien określić własne wymagania z tego poziomu.

Ocena postępów ucznia to wynik oceny stopnia opanowania przez niego określonych wymagań.

Aby uczeń otrzymał daną ocenę, powinien opanować wymagania na tę ocenę oraz na oceny niższe.

Wymagania **konieczne** to wiadomości i umiejętności, które umożliwiają uczniowi świadome korzystanie z lekcji oraz wykonywanie prostych zadań mających związek z życiem codziennym.(K)

Wymagania **podstawowe** to wiadomości i umiejętności stosunkowo łatwe do opanowania, użyteczne

w życiu codziennym i absolutnie niezbędne do kontynuowania nauki na wyższym poziomie. (K + P)

Wymagania **rozszerzające** to wiadomości oraz umiejętności średnio trudne, wspierające tematy podstawowe i rozwijane na wyższym etapie kształcenia. (K +P +R)

Wymagania **dopełniające** to wiadomości i umiejętności złożone lub o charakterze problemowym. (K +P +R+ D)

Wymagania **wykraczające** to wiadomości i umiejętności spoza podstawy programowej, często związane ze szczególnymi zainteresowaniami ucznia z danej dziedziny. (K +P +R+ D+W)

| Dział                          | Poziom wymagań                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|--------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                | ocena dopuszczająca                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | ocena dostateczna                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | ocena dobra                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | ocena bardzo dobra                                                                                                                                                                                                                                                                           | ocena celująca                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| <b>I. Potęgi i pierwiastki</b> | <p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• oblicza wartości potęg o wykładniku całkowitym dodatnim i całkowitej podstawie</li> <li>• oblicza wartość dwuargumentowego wyrażenia arytmetycznego zawierającego potęgi o wykładniku całkowitym dodatnim</li> <li>• stosuje regułę mnożenia lub</li> </ul> | <p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• stosuje łącznie wzory dotyczące mnożenia, dzielenia, potęgowania potęg o wykładniku naturalnym do obliczania wartości prostego wyrażenia</li> <li>• przedstawia potęgę o wykładniku naturalnym w postaci iloczynu potęg lub ilorazu potęg, lub w postaci potęgi potęgi</li> </ul> | <p><i>Uczeń:</i></p> <p>podaje własnymi słowami definicje: potęgi o wykładniku całkowitym dodatnim, pierwiastka kwadratowego i sześciennego</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• stosuje łącznie wszystkie twierdzenia dotyczące potęgowania o wykładniku naturalnym do obliczania wartości złożonych</li> </ul> | <p><i>Uczeń:</i></p> <p>porównuje wartości potęg lub pierwiastków</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• porządkuje, np. rosnąco, potęgi o wykładniku naturalnym i pierwiastki</li> <li>• stosuje łącznie wszystkie twierdzenia dotyczące potęgowania i pierwiastkowania do</li> </ul> | <p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• zapisuje wszystkie wzory z rozdziału <i>Potęgi i pierwiastki</i> oraz opisuje je poprawnym językiem matematycznym</li> <li>• oszacowuje bez użycia kalkulatora wartości złożonych wyrażeń zawierających działania na potęgach o wykładniku naturalnym oraz pierwiastkach</li> </ul> |

|  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|--|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  | <p>dzielenia potęg o tym samym wykładniku całkowitym dodatnim</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• stosuje regułę mnożenia lub dzielenia potęg o tej samej podstawie i wykładniku całkowitym dodatnim</li> <li>• stosuje regułę potęgowania potęgi o wykładnikach całkowitych dodatnich</li> <li>• stosuje notację wykładniczą do przedstawiania bardzo dużych i małych liczb</li> <li>• przekształca proste wyrażenia algebraiczne, np. z jedną zmienną, z zastosowaniem reguł potęgowania</li> <li>• oblicza wartości pierwiastków kwadratowych i sześciennych z liczb, które są odpowiednio</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyraża za pomocą notacji wykładniczej o wykładniku całkowitym podstawowe jednostki miar</li> <li>• wskazuje liczbę najmniejszą i największą w zbiorze liczb zawierającym potęgi o wykładniku naturalnym</li> <li>• wyłącza czynnik liczbowy przed pierwiastek i włącza czynnik liczbowy pod pierwiastek</li> <li>• oblicza pierwiastek z iloczynu i ilorazu oraz przedstawia pierwiastek w postaci iloczynu lub ilorazu pierwiastków</li> <li>• wskazuje liczbę najmniejszą i największą w zbiorze liczb zawierającym pierwiastki</li> <li>• podaje własnymi słowami definicje: potęgi o wykładniku</li> </ul> | <p>wyrażeń</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• rozwiązuje zadania tekstowe z zastosowaniem notacji wykładniczej wyrażającej bardzo duże i bardzo małe liczby</li> <li>• szacuje wartości wyrażeń zawierających potęgi o wykładniku naturalnym oraz pierwiastki drugiego i trzeciego stopnia</li> </ul> | <p>obliczania wartości złożonych</p> <p>Wyrażeń</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• usuwa niewymierność z mianownika ułamka</li> <li>• rozwiązuje zadania o podwyższonym stopniu trudności, np. zadania na dowodzenie, z zastosowaniem potęg o wykładniku naturalnym i pierwiastków</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• rozwiązuje zadania-problemy, np. dotyczące badania podzielności liczb podanych w postaci wyrażenia zawierającego potęgi o wykładniku naturalnym</li> <li>• rozwiązuje równania, w których niewiadoma jest liczbą podpierwiastkową lub czynnikiem przed pierwiastkiem, lub wykładnikiem potęgi</li> </ul> |
|--|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                  |  |  |  |
|--|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------|--|--|--|
|  | <p>kwadratami lub sześcianami liczb wymiernych</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• stosuje regułę mnożenia lub dzielenia dwóch pierwiastków drugiego lub trzeciego stopnia</li> <li>• rozkłada całkowitą liczbę podpierwiastkową w pierwiastkach kwadratowych i sześciennych na takie dwa czynniki, aby jeden z nich był odpowiednio kwadratem lub sześcianiem liczby całkowitej</li> <li>• wyłącza czynnik naturalny przed pierwiastek i włącza czynnik naturalny pod pierwiastek</li> <li>• określa przybliżoną wartość liczby przedstawionej za pomocą pierwiastka</li> </ul> | całkowitym dodatnim, pierwiastka |  |  |  |
|--|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------|--|--|--|

|                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                              |
|-------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                     | <p>drugiego lub trzeciego stopnia</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• wykorzystuje kalkulator do potęgowania i pierwiastkowania</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                              |
| <b>II. Własności figur płaskich</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• stosuje wzory na długość przekątnej kwadratu i wysokość trójkąta równobocznego w prostych zadaniach</li> <li>• stosuje wzory na pola kwadratu, trójkąta równobocznego i sześciokąta foremnego w prostych zadaniach</li> <li>• stosuje wzór na środek odcinka</li> <li>• dla danych dwóch punktów kratowych wyznacza inne punkty kratowe należące do prostej przechodzącej przez dane punkty</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• stosuje własności trójkątów prostokątnych o kątach ostrych <math>45^\circ</math>, <math>45^\circ</math> oraz <math>30^\circ</math>, <math>60^\circ</math> do rozwiązywania nieskomplikowanych zadań</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• stosuje wzory na długość przekątnej kwadratu i wysokość trójkąta równobocznego do rozwiązywania złożonych zadań</li> <li>• stosuje zależności między długościami boków w trójkątach prostokątnych o kątach ostrych <math>45^\circ</math>, <math>45^\circ</math> oraz <math>30^\circ</math>, <math>60^\circ</math> do rozwiązywania złożonych zadań</li> <li>• stosuje wzór na pole wielokąta o wierzchołkach w punktach kratowych</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyprowadza wzory na długości przekątnej kwadratu i dłuższej przekątnej sześciokąta foremnego oraz wysokość trójkąta równobocznego</li> <li>• wyprowadza wzory na pola trójkąta równobocznego, sześciokąta foremnego i kwadratu</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• rozwiązuje złożone zadania z wykorzystaniem własności różnych wielokątów</li> </ul> |
|                                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>• mnoży sumy algebraiczne przez</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>• rozwiązuje równania, które po prostych</li> </ul>                                                                                                                                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zapisuje rozwiązania typowych zadań</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zapisuje rozwiązania złożonych zadań</li> </ul>                                                                                                                                                                                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>• ustala reguły: mnożenia jednomianu</li> </ul>                                       |

|                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|----------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>III. Rachunek algebraiczny i równania</b> | <p>jednomian i dodaje wyrażenia powstałe z mnożenia sum algebraicznych przez jednomiany</p> <p>– proste przykłady</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• mnoży dwumian przez dwumian i wykonuje redukcję wyrazów podobnych</li> <li>– proste przykłady</li> <li>• rozwiązuje proste równania pierwszego stopnia z jedną niewiadomą metodą równań równoważnych</li> <li>• rozwiązuje proste zadania tekstowe za pomocą równań pierwszego stopnia z jedną niewiadomą, np. z obliczeniami procentowymi</li> </ul> | <p>przekształceniach wyrażen algebraicznych sprowadzają się do równań pierwszego stopnia z jedną niewiadomą</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• rozwiązuje zadania tekstowe za pomocą równań pierwszego stopnia z jedną niewiadomą, np. z obliczeniami procentowymi</li> </ul> | <p>tekstowych w postaci wyrażen algebraicznych</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• rozwiązuje zadania przedstawione w postaci rysunku lub opisane słownie z zastosowaniem mnożenia sumy algebraicznej</li> </ul> <p>przez jednomian</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• rozwiązuje równania pierwszego stopnia z jedną niewiadomą, które mają jedno rozwiązanie, nieskończenie wiele rozwiązań albo nie mają rozwiązania</li> </ul> | <p>tekstowych w postaci wyrażen algebraicznych</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• podnosi dwumian do kwadratu</li> <li>• rozwiązuje równania, które wymagają wielu przekształceń, aby je doprowadzić do równań pierwszego stopnia z jedną niewiadomą</li> <li>• rozwiązuje złożone zadania tekstowe za pomocą równań pierwszego stopnia z jedną niewiadomą, np. z obliczeniami</li> </ul> <p>dotyczącymi punktów procentowych</p> | <p>przez sumę algebraiczną oraz mnożenia dwóch sum algebraicznych</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• odkrywa wzory skróconego mnożenia na kwadrat sumy i różnicy dwóch wyrażeń oraz na różnicę kwadratów dwóch wyrażeń</li> <li>• stosuje rachunek algebraiczny do rozwiązywania zadań na dowodzenie</li> </ul> |
| <b>IV. Bryły</b>                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>• oblicza pola powierzchni i objętości graniastosłupów prostych i</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>• stosuje wzór na długość przekątnej sześcianu</li> <li>• podaje nazwy różnych ostrosłupów</li> </ul>                                                                                                                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>• rozwiązuje złożone zadania o tematyce praktycznej z zastosowaniem</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyznacza liczbę przekątnych dowolnego graniastosłupa</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wykorzystuje własności graniastosłupów i ostrosłupów w nietypowych zadaniach</li> </ul>                                                                                                                                                                                          |



|                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|----------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                            | <p>prawidłowych – proste przypadki</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• wśród brył wyróżnia ostrosłupy, podaje przykłady ostrosłupów, np. w architekturze, otoczeniu</li> <li>• wskazuje elementy ostrosłupów (np. krawędzie podstawy, krawędzie boczne, wysokość bryły, wysokości ścian bocznych),</li> </ul> <p>rozpoznaje ostrosłupy prawidłowe</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• oblicza pole powierzchni i objętość ostrosłupów prawidłowych oraz takich, które nie są prawidłowe – proste przypadki</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• rozpoznaje siatki ostrosłupów</li> <li>• rozwiązuje typowe zadania o tematyce praktycznej z zastosowaniem własności graniastosłupów i ostrosłupów</li> <li>• rozwiązuje typowe zadania o tematyce praktycznej z zastosowaniem obliczania pola powierzchni i objętości graniastosłupów i ostrosłupów</li> <li>• wykorzystuje twierdzenie Pitagorasa do obliczania długości odcinków w ostrosłupach i graniastosłupach</li> </ul> | <p>obliczania pola powierzchni i objętości graniastosłupów i ostrosłupów</p>                                                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyprowadza wzór na długość przekątnej sześcianu</li> <li>• rysuje graniastosłupy, ostrosłupy oraz ich siatki</li> <li>• stosuje własności trójkątów prostokątnych o kątach ostrych <math>45^\circ</math>, <math>45^\circ</math> oraz <math>30^\circ</math>, <math>60^\circ</math> do obliczania długości odcinków</li> </ul> <p>w graniastosłupach i ostrosłupach</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| <b>V.<br/>Wprowadzenie</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• oblicza, ile jest obiektów o danej własności, dogodną dla siebie metodą w prostych</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>• oblicza, ile jest liczb o danej własności, dogodną dla siebie metodą – trudniejsze</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyprowadza wzór na liczbę kolejnych elementów skończonych zbiorów liczbowych i stosuje go</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• oblicza, ile jest obiektów o danej własności, dogodną dla siebie metodą – złożone przypadki</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>• oblicza, ile jest liczb <math>x</math> spełniających warunki: <math>a \leq x \leq b</math>, <math>a &lt; x &lt; b</math>, <math>a \leq x &lt; b</math>, <math>a &lt; x \leq b</math>, gdzie <math>a</math> i <math>b</math> są liczbami</li> </ul> |

|                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                              |
|----------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><b>do rachunku prawdopodobieństwa</b></p> | <p>przypadkach, np. ile jest liczb naturalnych dwucyfrowych, trzycyfrowych, dzielników dwucyfrowej liczby naturalnej, dwucyfrowych liczb pierwszych (złożonych)</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• przeprowadza proste doświadczenia losowe polegające np. na rzucie monetą, sześcienną kostką do gry, kostką</li> </ul> <p>wielościenną lub na losowaniu kuli spośród zestawu kul i zapisuje wyniki tych doświadczeń w dogodny dla siebie sposób</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• znajduje liczbę zdarzeń elementarnych sprzyjających danemu zdarzeniu w doświadczeniach</li> </ul> | <p>przypadki, np. liczbę reszt z dzielenia dowolnej liczby naturalnej przez daną liczbę jednocyfrową</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• analizuje wyniki prostych doświadczeń losowych polegających np. na rzucie monetą, sześcienną kostką do gry, kostką</li> </ul> <p>wielościenną lub losowaniu kuli spośród zestawu kul</p> | <p>do rozwiązywania zadań</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• przedstawia wyniki doświadczenia losowego różnymi sposobami, np. za pomocą tabeli liczebności, tabeli częstości, diagramów słupkowych, kołowych procentowych</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• znajduje liczbę zdarzeń elementarnych sprzyjających danemu zdarzeniu w doświadczeniach losowych polegających na rzucie innymi kostkami niż sześcienna kostka do gry, a także wypisuje te zdarzenia</li> <li>• oblicza prawdopodobieństwa zdarzeń w doświadczeniach losowych polegających na rzucie innymi kostkami niż sześcienna kostka do gry</li> <li>• rozwiązuje problemy przy wykorzystaniu pojęcia prawdopodobieństwa zdarzenia losowego</li> <li>• przedstawia wyniki doświadczenia losowego za pomocą drzewa</li> </ul> | <p>całkowitymi</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• wie, jaką minimalną i jaką maksymalną wartość może mieć prawdopodobieństwo zdarzenia w dowolnym doświadczeniu losowym</li> </ul> |
|----------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |  |  |  |  |
|--|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|--|--|--|
|  | <p>losowych polegających np.</p> <p>na jednokrotnym rzucie monetą, sześcienną kostką do gry, kostką wielościenną lub na jednokrotnym losowaniu kuli</p> <p>spośród zestawu kul, a także wypisuje te zdarzenia</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• rozpoznaje zdarzenia pewne i niemożliwe w doświadczeniach losowych opisanych wyżej</li> <li>• oblicza prawdopodobieństw a zdarzeń w doświadczeniach losowych, polegających na rzucie monetą, rzucie sześcienną kostką do gry lub losowaniu kuli spośród zestawu kul</li> </ul> |  |  |  |  |
|--|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|--|--|--|

|                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                        |
|-------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>VI. Okrąg, koło i pierścień kołowy</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• oblicza za pomocą wzorów długość okręgu i pole koła o danym promieniu lub danej średnicy</li> <li>• oblicza za pomocą wzoru pole pierścienia kołowego o danych promieniach lub średnicach obu okręgów tworzących pierścien</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• oblicza promień lub średnicę okręgu o danej długości okręgu – proste przypadki</li> <li>• oblicza promień lub średnicę koła o danym polu – proste przypadki</li> <li>• rozwiązuje proste zadania o treści praktycznej z zastosowaniem obliczania długości okręgu i pola koła</li> <li>• rozwiązuje proste zadania o treści praktycznej z zastosowaniem obliczania pola pierścienia kołowego</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• podaje, jak wyprowadzić wzory na długość okręgu i pole koła o danym promieniu</li> <li>• przekształca wzór na długość okręgu, aby obliczyć promień lub średnicę okręgu</li> <li>• przekształca wzór na pole koła, aby obliczyć promień lub średnicę koła</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• rozwiązuje złożone zadania o treści praktycznej z zastosowaniem obliczania długości okręgu i pola koła</li> <li>• wyprowadza wzór na pole pierścienia kołowego</li> <li>• rozwiązuje złożone zadania o treści praktycznej z zastosowaniem obliczania pola pierścienia kołowego</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• rozwiązuje nietypowe zadania, problemy z zastosowaniem obliczania długości okręgu, pola koła i pola pierścienia kołowego</li> </ul>                           |
| <b>VII. Symetria</b>                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>• rozpoznaje symetralną odcinka i dwusieczną kąta</li> <li>• rozpoznaje figury osiowo-symetryczne i środkowo-symetryczne</li> <li>• wskazuje na rysunku osie symetrii figur</li> </ul>                                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>• podaje i stosuje w prostych zadaniach podstawowe własności symetralnej odcinka i dwusiecznej kąta</li> <li>• uzupełnia figurę do figury osiowo-symetrycznej przy danych: osi</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyznacza współrzędne punktów symetrycznych do danych względem osi układu współrzędnych</li> <li>• wyznacza współrzędne punktów symetrycznych do danych względem</li> </ul>                                                                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>• stosuje w złożonych zadaniach podstawowe własności symetralnej odcinka i dwusiecznej kąta</li> <li>• znajduje liczbę osi symetrii figur osiowo-symetrycznych</li> </ul>                                                                                                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>• rozwiązuje nietypowe zadania, problemy z zastosowaniem własności symetralnej odcinka, dwusiecznej kąta oraz figur osiowo- i środkowo-symetrycznych</li> </ul> |

|                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|----------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                      | osiowosymetrycznych i środek symetrii figur środkowosymetrycznych                                                                                                                                                                           | <p>symetrii figury i części figury</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• uzupełnia figurę do figury środkowosymetrycznej przy danych: środku symetrii figury i części figury</li> <li>• rysuje figurę (punkt, odcinek, okrąg) symetryczną do danej względem prostej</li> <li>• rysuje figurę (punkt, odcinek, okrąg) symetryczną do danej względem punktu</li> </ul> | <p>początku układu współrzędnych</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• rysuje figurę (np. trójkąt, trapez) symetryczną do danej względem prostej</li> <li>• rysuje figurę (np. trójkąt, trapez) symetryczną do danej względem punktu</li> <li>• rysuje na papierze w kratkę figury symetryczne względem osi i względem punktu</li> </ul> | <p>i zaznacza te osie na rysunku</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• znajduje środek symetrii figury lub uzasadnia jego brak</li> </ul>                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| <b>VIII.<br/>Kombinatoryka<br/>i rachunek<br/>Prawdopodobieństwa</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• stosuje regułę mnożenia do zliczania par elementów o określonych własnościach – proste przypadki</li> <li>• stosuje regułę dodawania i mnożenia do zliczania par elementów w sytuacjach</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• rozpoznaje zdarzenia pewne i niemożliwe oraz zdarzenia, które są możliwe, w doświadczeniach losowych polegających na dwukrotnym rzucie sześcienną kostką do gry albo dwukrotnym losowaniu kuli spośród zestawu kul ze zwracaniem lub bez zwracania</li> </ul>                                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>• oblicza prawdopodobieństwa zdarzeń w doświadczeniach losowych, polegających na dwukrotnym rzucie sześcienną kostką do gry albo losowaniu dwóch elementów ze zwracaniem lub bez zwracania w typowych zadaniach</li> </ul>                                                                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>• stosuje regułę dodawania i mnożenia do zliczania par elementów w sytuacjach wymagających rozważenia kilku przypadków – złożone zadania</li> <li>• przedstawia w postaci drzewa wyniki doświadczeń losowych polegających na</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• oblicza prawdopodobieństwa zdarzeń w doświadczeniach losowych polegających na losowaniu trzech elementów ze zwracaniem lub bez zwracania w nietypowych zadaniach</li> <li>• rozwiązuje nietypowe zadania, problemy z</li> </ul> |

|  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|--|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  | <p>wymagających rozważenia kilku przypadków – typowe zadania</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>znajduje liczbę zdarzeń elementarnych sprzyjających danemu zdarzeniu w doświadczeniach losowych polegających na dwukrotnym rzucie sześcienną kostką do gry albo losowaniu dwóch elementów ze zwracaniem lub bez zwracania – proste przypadki</li> </ul> <p>kostką do gry albo losowaniu dwóch elementów ze zwracaniem lub bez zwracania – proste przypadki</p> |  | <p>dwukrotnym rzucie sześcienną kostką</p> <p>do gry albo dwukrotnym losowaniu kuli spośród zestawu kul ze zwracaniem lub bez zwracania</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>oblicza prawdopodobieństwa zdarzeń w doświadczeniach losowych, polegających na dwukrotnym rzucie sześcienną kostką do gry albo losowaniu dwóch elementów ze zwracaniem lub bez zwracania w złożonych zadaniach</li> </ul> | <p>zastosowaniem reguł mnożenia i dodawania oraz obliczania</p> <p>prawdopodobieństwa zdarzeń w doświadczeniach losowych polegających na dwukrotnym rzucie sześcienną kostką</p> <p>do gry albo dwukrotnym losowaniu kuli spośród zestawu kul ze zwracaniem lub bez zwracania</p> |
|--|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

Wymagania edukacyjne niezbędne do uzyskania poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych

Wymagania edukacyjne niezbędne do uzyskania poszczególnych ocen

## 1. Metody nauczania i techniki pracy

Założone cele będą realizowane za pomocą różnych metod i technik pracy:

- metoda komunikacyjna (przygotowanie do skutecznego komunikowania się w języku angielskim, słowna – dyskusowanie),
- metoda audiolingwalna (praca z tekstem słuchany)
- metoda bezpośrednia (umiejętność prowadzenia rozmowy w języku angielskim),
- metoda aktywizująca (burza mózgów),
- metoda audiowizualna (nagrania CD),
- metoda multimedialna (tablica interaktywna),
- metoda praktyczna (rozwiązywanie arkuszy egzaminacyjnych),
- praca z tekstem czytany i słuchany (czytanie czasopism angielskich, słuchanie autentycznych dialogów),
- drama (odgrywanie scenek, inscenizacji i improwizacji).

## 2. Formy pracy

Na zajęciach proponowane będą następujące formy pracy:

- praca z całą klasą (turn-taking) – nauczyciel kieruje pracą poszczególnych uczniów na forum całej klasy
- praca w grupach
- praca w parach
- praca indywidualna

POZIOM KOMPETENCJI JĘZYKOWEJ WG ESOKJ – A2+/B1 (w zakresie rozumienia wypowiedzi), KTÓRY JEST MOŻLIWY DO OSIĄGNIĘCIA

W WYNIKU REALIZACJI PODRĘCZNIKA Język angielski. Repetytorium dla szkoły podstawowej. Część 2

| WIEDZA | UMIEJĘTNOŚCI |
|--------|--------------|
|--------|--------------|

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | RECEPCJA                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | PRODUKCJA                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | INTERAKCJA                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>Uczeń posługuje się zakresem środków językowych pozwalających mu na realizację działań językowych w wybranych aspektach następujących bloków tematycznych:</p> <p>Człowiek</p> <p>Miejsce zamieszkania</p> <p>Edukacja</p> <p>Praca</p> <p>Życie prywatne</p> <p>Żywność</p> <p>Zakupy i usługi</p> <p>Podróżowanie i turystyka</p> <p>Kultura</p> <p>Sport</p> <p>Zdrowie</p> <p>Nauka i technika</p> | <p><b>SŁUCHANIE (A2):</b></p> <p>Uczeń potrafi zrozumieć wyrażenia i najczęściej używane słowa dotyczące go osobiście, jego rodziny i bezpośredniego otoczenia, potrafi zrozumieć główny sens zawarty w krótkich, prostych komunikatach i ogłoszeniach.</p> <p><b>SŁUCHANIE (B1)</b></p> <p>Uczeń potrafi zrozumieć główne myśli</p> <p>zawarte w jasnej, sformułowanej w standardowej odmianie języka wypowiedzi na znane mu tematy, typowe dla domu, szkoły, czasu wolnego itd.</p> <p>Potrafi zrozumieć główne wątki wielu</p> | <p><b>MÓWIENIE:</b></p> <p>Uczeń potrafi posłużyć się ciągiem wyrażen i zdań, by w prosty sposób opisać swoją rodzinę, innych ludzi, warunki życia, swoje wykształcenie.</p> <p><b>PISANIE:</b></p> <p>Uczeń potrafi pisać krótkie i proste notatki lub wiadomości wynikające z doraźnych potrzeb. Potrafi napisać bardzo prosty list prywatny.</p> | <p><b>MÓWIENIE:</b></p> <p>Uczeń potrafi brać udział w zwykłej, typowej rozmowie wymagającej prostej i bezpośredniej wymiany informacji na znane mu tematy. Potrafi sobie radzić w bardzo krótkich rozmowach towarzyskich, nawet jeśli nie rozumie wystarczająco dużo, by samemu podtrzymać rozmowę.</p> |



|                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |  |  |
|----------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|--|
| <p>Świat przyrody</p> <p>Życie społeczne</p> | <p>programów radiowych i telewizyjnych</p> <p>traktujących o sprawach bieżących lub o</p> <p>sprawach interesujących go prywatnie lub zawodowo – wtedy, kiedy te informacje są podawane stosunkowo wolno i wyraźnie.</p> <p>CZYTANIE (A2):</p> <p>Uczeń potrafi czytać bardzo krótkie, proste teksty. Potrafi znaleźć konkretne, przewidywalne informacje w prostych tekstach dotyczących życia codziennego, takich jak ogłoszenia, reklamy, prospekty, karty dań, rozkłady jazdy. Rozumie krótkie, proste listy prywatne.</p> <p>CZYTANIE (B1):</p> |  |  |
|----------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|--|

|  |                                                                                                                                                                                                                  |  |  |
|--|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|--|
|  | <p>Uczeń rozumie teksty składające się głównie ze słów najczęściej występujących, dotyczących życia codziennego lub zawodowego. Rozumie opisy wydarzeń, uczuć i pragnień zawarte w prywatnej korespondencji.</p> |  |  |
|--|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|--|

Opracowane na podstawie: <http://europass.cedefop.europa.eu/pl/resources/european-language-levels-cefr>

|  | POZIOM PODSTAWOWY       |                        |                      | POZIOM PONADPODSTAWOWY |                       |                   |
|--|-------------------------|------------------------|----------------------|------------------------|-----------------------|-------------------|
|  | OCENA<br>NIEDOSTATECZNA | OCENA<br>DOPUSZCZAJĄCA | OCENA<br>DOSTATECZNA | OCENA<br>DOBRA         | OCENA<br>BARDZO DOBRA | OCENA<br>CELUJĄCA |

|                              |                                                     |                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                        |
|------------------------------|-----------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Znajomość środków językowych | Uczeń nie spełnia kryteriów na ocenę dopuszczającą. | Uczeń:<br>zna niewiele podstawowych słów i wyrażen, popełnia liczne błędy w ich zapisie i wymowie, zna część wprowadzonych struktur gramatycznych, popełnia liczne błędy leksykalno-gramatyczne we wszystkich typach zadań. | Uczeń:<br>zna część wprowadzonych słów i wyrażen, popełnia sporo błędów w ich zapisie i wymowie, zna większość wprowadzonych struktur gramatycznych, popełnia sporo błędów leksykalno-gramatycznych w trudniejszych zadaniach. | Uczeń:<br>zna większość wprowadzonych słów i wyrażen, zwykle poprawnie je zapisuje i wymawia, zna wszystkie wprowadzone struktury gramatyczne<br><br>popełnia nieliczne błędy leksykalno-gramatyczne. | Uczeń:<br>zna wszystkie wprowadzone słowa i wyrażenia, poprawnie je zapisuje i wymawia, zna wszystkie wprowadzone struktury gramatyczne, popełnia sporadyczne błędy leksykalno-gramatyczne, które zwykle potrafi samodzielnie poprawić. | Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który w wysokim stopniu opanował wiedzę i umiejętności określone programem nauczania.* |
| Rozumienie wypowiedzi        | Uczeń nie spełnia kryteriów na ocenę dopuszczającą. | Uczeń:<br>rozumie polecenia nauczyciela, ale w niewielkim stopniu rozwiązuje zadania na słuchanie, rozumie ogólny sens przeczytanych tekstów, ale w niewielkim stopniu                                                      | Uczeń:<br>rozumie polecenia nauczyciela, częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie.                                                                                                                       | Uczeń:<br>rozumie polecenia nauczyciela, poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie.                                                                                                        | Uczeń:<br>rozumie polecenia nauczyciela, poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie.<br><br>zwykle potrafi uzasadnić swoje odpowiedzi.                                                                                        |                                                                                                                        |

|                          |                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|--------------------------|-----------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                          |                                                     | rozwiązuje zadania na czytanie.                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                       | wynikających z podstawy programowej.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| Tworzenie wypowiedzi     | Uczeń nie spełnia kryteriów na ocenę dopuszczającą. | Uczeń:<br>przekazuje niewielką część istotnych informacji, wypowiedzi nie są płynne i są bardzo krótkie, wypowiedzi są w dużym stopniu nielogiczne i niespójne, stosuje wąski zakres słownictwa i struktur, liczne błędy czasami zakłócają komunikację. | Uczeń:<br>przekazuje część istotnych informacji, wypowiedzi nie są zbyt płynne i są dość krótkie, wypowiedzi są częściowo nielogiczne i niespójne, stosuje słownictwo i struktury odpowiednie do formy wypowiedzi, popełnia sporo błędów, które nie zakłócają komunikacji. | Uczeń:<br>przekazuje wszystkie istotne informacje, wypowiedzi są zwykle płynne i mają odpowiednią długość, wypowiedzi są logiczne i zwykle spójne, stosuje bogate słownictwo i struktury, popełnia nieliczne błędy. | Uczeń:<br>przekazuje wszystkie informacje, wypowiedzi są płynne i mają odpowiednią długość, wypowiedzi są logiczne i spójne, stosuje bogate słownictwo i struktury<br><br>popełnia sporadyczne błędy. | Ustalenie wymagań na ocenę celującą należy do nauczyciela, ale muszą one być zgodne z prawem. Jeżeli uczeń wykazuje zainteresowanie poszerzaniem wiedzy, można go za to nagrodzić dodatkowo, ale wiedza wykraczająca poza program nie może być elementem koniecznym do uzyskania oceny celującej – art. 44b ust. 3 Ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2017 r. poz. 2198, 2203 i 2361). |
| Reagowanie na wypowiedzi | Uczeń nie spełnia kryteriów na ocenę dopuszczającą. | Uczeń:<br>czasami reaguje na wypowiedzi w prostych i typowych sytuacjach życia codziennego, zadaje najprostsze pytania, które wprowadzono w podręczniku i                                                                                               | Uczeń:<br>zwykle reaguje na wypowiedzi w prostych i typowych sytuacjach życia codziennego, odpowiada na większość pytań oraz zadaje niektóre z nich.                                                                                                                       | Uczeń:<br>zwykle poprawnie reaguje na wypowiedzi w prostych sytuacjach życia codziennego, zadaje pytania i na nie odpowiada.                                                                                        | Uczeń:<br>poprawnie reaguje na pytania i wypowiedzi w prostych sytuacjach życia codziennego, samodzielnie zadaje pytania i wyczerpująco na nie odpowiada.                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |

|                          |                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                |                                                                                                                                                     |  |
|--------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|
|                          |                                                                                                                                                                           | czasami na nie odpowiada.                                                                                                                                  |                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                |                                                                                                                                                     |  |
| Przetwarzanie wypowiedzi | Uczeń nie spełnia kryteriów na ocenę dopuszczającą.                                                                                                                       | Uczeń:<br><br>zapisuje niewielką część informacji z tekstu słuchanego lub czytanego.                                                                       | Uczeń:<br><br>zapisuje część informacji z tekstu słuchanego lub czytanego.                                                                                 | Uczeń:<br><br>zapisuje lub przekazuje ustnie większość informacji z tekstu słuchanego lub czytanego.                                           | Uczeń:<br><br>zapisuje lub przekazuje ustnie informacje z tekstu słuchanego lub czytanego.                                                          |  |
| Inne kryteria            | Uczeń:<br><br>zwykle nie okazuje zainteresowania przedmiotem, zwykle nie jest aktywny na lekcji, zwykle nie jest przygotowany do zajęć, zwykle nie odrabia pracy domowej. | Uczeń:<br><br>okazuje zainteresowanie przedmiotem, rzadko jest aktywny na lekcji, często nie jest przygotowany do zajęć, często nie odrabia pracy domowej. | Uczeń:<br><br>czasami okazuje zainteresowanie przedmiotem, czasami jest aktywny na lekcji, zwykle jest przygotowany do zajęć, zwykle odrabia pracę domową. | Uczeń:<br><br>okazuje zainteresowanie przedmiotem, jest aktywny na lekcji, zwykle jest przygotowany do zajęć, regularnie odrabia pracę domową. | Uczeń:<br><br>okazuje duże zainteresowanie przedmiotem, jest bardzo aktywny na lekcji, jest przygotowany do zajęć, regularnie odrabia pracę domową. |  |

Uwagi do poniższych kryteriów oceniania:

W kryteriach oceniania nie zostały uwzględnione oceny: niedostateczna oraz celująca. Szczegółowe kryteria dla tych ocen są takie same dla wszystkich rozdziałów podręcznika.

Uczeń otrzymuje ocenę niedostateczną, jeśli nie spełnia kryteriów na ocenę dopuszczającą, czyli nie ma opanował podstawowej wiedzy i umiejętności określonych w nowej podstawie programowej, a braki w wiadomościach i umiejętnościach uniemożliwiają dalszą naukę, oraz nie potrafi wykonać zadań o elementarnym stopniu trudności.

1) Ocenę celującą uczeń otrzymuje wówczas, jeżeli: posiadał pełną wiedzę i umiejętności objętą program nauczania w danej klasie, samodzielnie i twórczo rozwija własne uzdolnienia, korzysta z różnych źródeł wiedzy i informacji, biegle posługuje się zdobytymi wiadomościami w rozwiązywaniu problemów teoretycznych lub praktycznych, proponuje rozwiązania niekonwencjonalne, potrafi samodzielnie wnioskować, uogólniać i dostrzegać związki przyczynowo-skutkowe, dodatkowo osiąga sukcesy w konkursach;

| Człowiek |                                                  |                                                          |                                                      |                                                   |
|----------|--------------------------------------------------|----------------------------------------------------------|------------------------------------------------------|---------------------------------------------------|
| OCENA    | DOPUSZCZAJĄCA                                    | DOSTATECZNA                                              | DOBRA                                                | BARDZO DOBRA                                      |
|          | NISKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA<br>WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH | PODSTAWOWY STOPIEŃ<br>SPEŁNIENIA WYMAGAŃ<br>EDUKACYJNYCH | ŚREDNI STOPIEŃ SPEŁNIENIA<br>WYMAGAŃ<br>EDUKACYJNYCH | WYSOKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA<br>WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH |

|                                               |                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                              |
|-----------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| WIEDZA:<br>Znajomość<br>środków<br>językowych | Zna i stosuje kilka podstawowych wyrazów i zwrotów.                                                                                                                                                                                 | Zna i stosuje część poznanych wyrazów oraz zwrotów.                                                                                                                                                                                                                         | Zna i stosuje większość poznanych wyrazów oraz zwrotów.                                                                                                                                                                                                  | Zna i stosuje wszystkie poznane wyrazy oraz zwroty.                                                                                                                                                                                                          |
|                                               | W niewielkim stopniu stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych.<br>Popełnia liczne błędy:                                                                                                                        | Częściowo poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:                                                                                                                                                                  | W większości poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:                                                                                                                                            | Poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:                                                                                                                                                             |
|                                               | słownictwo z działu człowiek<br>czasowniki: to be, to have got<br>czasy teraźniejsze: Present Simple i Present Continuous<br>czasowniki wyrażające czynności i stany<br>konstrukcje czasownikowe z formą                            |                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                              |
| UMIEJĘTNOŚCI                                  | – często niewłaściwie reaguje na polecenia<br>– częściowo poprawnie rozwiązuje niektóre zadania na słuchanie i czytanie ze zrozumieniem<br>– bardzo prostymi zdaniami zdawkowo opisuje osoby i przedmioty, popełniając liczne błędy | – często właściwie reaguje na polecenia<br>– poprawnie rozwiązuje zadania na słuchanie i czytanie ze zrozumieniem<br>– częściowo bezbłędnie stosuje styl wypowiedzi odpowiedni do sytuacji<br>– prostymi zdaniami opisuje osoby i przedmioty, popełniając dość liczne błędy | – na ogół właściwie reaguje na polecenia<br>– w większości poprawnie rozwiązuje zadania na słuchanie i czytanie ze zrozumieniem<br>– na ogół bezbłędnie stosuje styl wypowiedzi odpowiedni do sytuacji<br>– prostymi zdaniami opisuje osoby i przedmioty | – właściwie reaguje na polecenia<br>– samodzielnie i bezbłędnie rozwiązuje wszystkie zadania na słuchanie i czytanie ze zrozumieniem<br>– bezbłędnie stosuje styl wypowiedzi odpowiedni do sytuacji<br>– używając zdań złożonych, opisuje osoby i przedmioty |

|  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|--|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  | <p>– zdawkowo opisuje upodobania, wyraża i uzasadnia opinie, popełniając liczne błędy</p> <p>– z trudem uczestniczy w rozmowie, popełniając liczne błędy uzyskuje i przekazuje informacje, zdawkowo wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy, wyraża swoje upodobania i pyta o upodobania rozmówcy</p> <p>– popełniając liczne błędy, przekazuje w języku obcym niektóre informacje sformułowane w języku polskim i obcym</p> | <p>– opisuje upodobania, wyraża i uzasadnia opinie, popełniając dość liczne błędy</p> <p>– stara się aktywnie uczestniczyć w rozmowie, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, popełniając dość liczne błędy uzyskuje i przekazuje informacje, wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy, wyraża swoje upodobania i pyta o upodobania rozmówcy</p> <p>– częściowo bezbłędnie przekazuje w języku obcym niektóre informacje sformułowane w języku polskim i obcym</p> | <p>– na ogół poprawnie opisuje upodobania, wyraża i uzasadnia opinie</p> <p>– na ogół aktywnie uczestniczy w rozmowie, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, popełniając nieliczne błędy uzyskuje i przekazuje informacje, wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy, wyraża swoje upodobania i pyta o upodobania rozmówcy</p> <p>– na ogół bezbłędnie przekazuje w języku obcym informacje sformułowane w języku polskim i obcym</p> | <p>– bezbłędnie i szczegółowo opisuje upodobania, wyraża i uzasadnia opinie</p> <p>– aktywnie uczestniczy w rozmowie, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, bezbłędnie uzyskuje i przekazuje informacje, wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy, wyraża swoje upodobania i pyta o upodobania rozmówcy</p> <p>– bezbłędnie przekazuje w języku obcym wszystkie informacje sformułowane w języku polskim i obcym</p> |
|--|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

#### Miejsce zamieszkania

|       |                                               |                                                    |                                                |                                                |
|-------|-----------------------------------------------|----------------------------------------------------|------------------------------------------------|------------------------------------------------|
| OCENA | DOPUSZCZAJĄCA                                 | DOSTATECZNA                                        | DOBRA                                          | BARDZO DOBRA                                   |
|       | NISKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH | PODSTAWOWY STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH | ŚREDNI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH | WYSOKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH |



|                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                         |
|-----------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| WIEDZA:<br>Znajomość<br>środków<br>językowych | Zna i stosuje kilka podstawowych wyrazów i zwrotów.                                                                                                                                                                                                                                                                           | Zna i stosuje część poznanych wyrazów oraz zwrotów.                                                                                                                                                                                                                                                 | Zna i stosuje większość poznanych wyrazów oraz zwrotów.                                                                                                                                                                                                                | Zna i stosuje wszystkie poznane wyrazy oraz zwroty.                                                                                                                                                                                                                     |
|                                               | W niewielkim stopniu stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych.<br>Popełnia liczne błędy:                                                                                                                                                                                                                  | Częściowo poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:                                                                                                                                                                                          | W większości poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:                                                                                                                                                          | Poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:                                                                                                                                                                        |
|                                               | słownictwo z działu miejsce zamieszkania<br><br>konstrukcje: there is / there are<br><br>przyimki miejsca<br><br>liczba mnoga rzeczowników<br><br>zaimki wskazujące                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| UMIEJĘTNOŚCI                                  | – często niewłaściwie reaguje na polecenia<br><br>– poprawnie rozwiązuje niektóre zadania na słuchanie i czytanie ze zrozumieniem<br><br>– bardzo prostymi zdaniami zdawkowo opisuje przedmioty i miejsca, popełniając liczne błędy<br><br>– zdawkowo opisuje upodobania, wyraża i uzasadnia opinie, popełniając liczne błędy | – często właściwie reaguje na polecenia<br><br>– częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na słuchanie i czytanie ze zrozumieniem<br><br>– częściowo bezbłędnie stosuje styl wypowiedzi odpowiedni do sytuacji<br><br>– prostymi zdaniami opisuje przedmioty i miejsca, popełniając dość liczne błędy | – na ogół właściwie reaguje na polecenia<br><br>– w większości poprawnie rozwiązuje zadania na słuchanie i czytanie ze zrozumieniem<br><br>– na ogół bezbłędnie stosuje styl wypowiedzi odpowiedni do sytuacji<br><br>– prostymi zdaniami opisuje przedmioty i miejsca | – właściwie reaguje na polecenia<br><br>– bezbłędnie rozwiązuje wszystkie zadania na słuchanie i czytanie ze zrozumieniem<br><br>– bezbłędnie stosuje styl wypowiedzi odpowiedni do sytuacji<br><br>– używając zdań złożonych, szczegółowo opisuje przedmioty i miejsca |

|                                             |                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                              |
|---------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                             | – popełniając liczne błędy, przekazuje w języku obcym niektóre informacje zawarte w materiałach audiowizualnych oraz sformułowane w języku polskim i obcym | – opisuje upodobania, wyraża i uzasadnia opinie, popełniając dość liczne błędy<br><br>– częściowo bezbłędnie przekazuje w języku obcym niektóre informacje zawarte w materiałach audiowizualnych oraz sformułowane w języku polskim i obcym | – na ogół poprawnie opisuje upodobania, wyraża i uzasadnia opinie<br><br>– na ogół bezbłędnie przekazuje w języku obcym informacje zawarte w materiałach audiowizualnych oraz sformułowane w języku polskim i obcym | – bezbłędnie i szczegółowo opisuje upodobania, wyraża i uzasadnia opinie<br><br>– bezbłędnie przekazuje w języku obcym wszystkie informacje zawarte w materiałach audiowizualnych oraz sformułowane w języku polskim i obcym |
| Życie prywatne                              |                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                              |
| OCENA                                       | DOPUSZCZAJĄCA                                                                                                                                              | DOSTATECZNA                                                                                                                                                                                                                                 | DOBRA                                                                                                                                                                                                               | BARDZO DOBRA                                                                                                                                                                                                                 |
|                                             | NISKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH                                                                                                              | PODSTAWOWY STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH                                                                                                                                                                                          | ŚREDNI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH                                                                                                                                                                      | WYSOKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH                                                                                                                                                                               |
| WIEDZA:<br><br>Znajomość środków językowych | Zna i stosuje kilka podstawowych wyrazów i zwrotów.                                                                                                        | Zna i stosuje część poznanych wyrazów oraz zwrotów.                                                                                                                                                                                         | Zna i stosuje większość poznanych wyrazów oraz zwrotów.                                                                                                                                                             | Zna i stosuje wszystkie poznane wyrazy oraz zwroty.                                                                                                                                                                          |
|                                             | W niewielkim stopniu stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych. Popełnia liczne błędy:                                                  | Częściowo poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:                                                                                                                                  | W większości poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:                                                                                                       | Poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:                                                                                                                             |

|              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|--------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|              | <p>słownictwo z działu życie prywatne</p> <p>czasy: Past Simple, Present Perfect</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| UMIEJĘTNOŚCI | <p>– często niewłaściwie reaguje na polecenia</p> <p>– częściowo poprawnie rozwiązuje niektóre zadania na słuchanie i czytanie ze zrozumieniem</p> <p>– z trudem uczestniczy w rozmowie, popełniając liczne błędy uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia, zdawkowo wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy</p> <p>– popełniając liczne błędy, przekazuje w języku obcym niektóre informacje sformułowane w języku polskim i obcym</p> | <p>– często właściwie reaguje na polecenia</p> <p>– częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na słuchanie i czytanie ze zrozumieniem</p> <p>– częściowo bezbłędnie stosuje styl wypowiedzi odpowiedni do sytuacji</p> <p>– stara się aktywnie uczestniczyć w rozmowie, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, popełniając dość liczne błędy uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia, wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy</p> <p>– częściowo bezbłędnie przekazuje w języku obcym niektóre informacje sformułowane w języku polskim i obcym</p> | <p>– na ogół właściwie reaguje na polecenia</p> <p>– w większości poprawnie rozwiązuje zadania na słuchanie i czytanie ze zrozumieniem</p> <p>– na ogół bezbłędnie stosuje styl wypowiedzi odpowiedni do sytuacji</p> <p>– na ogół aktywnie uczestniczy w rozmowie, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, w większości bezbłędnie uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia, wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy</p> <p>– na ogół bezbłędnie przekazuje w języku obcym informacje sformułowane w języku polskim i obcym</p> | <p>– właściwie reaguje na polecenia</p> <p>– bezbłędnie rozwiązuje wszystkie zadania na słuchanie i czytanie ze zrozumieniem</p> <p>– bezbłędnie stosuje styl wypowiedzi odpowiedni do sytuacji</p> <p>– aktywnie uczestniczy w rozmowie, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, bezbłędnie uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia, wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy</p> <p>– bezbłędnie przekazuje w języku obcym wszystkie informacje sformułowane w języku polskim i obcym</p> |
| Edukacja     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |

| OCENA                                   | DOPUSZCZAJĄCA                                                                                                                           | DOSTATECZNA                                                                                                                 | DOBRA                                                                                                                           | BARDZO DOBRA                                                                                                          |
|-----------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                         | NISKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH                                                                                           | PODSTAWOWY STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH                                                                          | ŚREDNI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH                                                                                  | WYSOKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH                                                                        |
| WIEDZA:<br>Znajomość środków językowych | Zna i stosuje kilka podstawowych wyrazów i zwrotów.                                                                                     | Zna i stosuje część poznanych wyrazów oraz zwrotów.                                                                         | Zna i stosuje większość poznanych wyrazów oraz zwrotów.                                                                         | Zna i stosuje wszystkie poznane wyrazy oraz zwroty.                                                                   |
|                                         | W niewielkim stopniu stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych.<br>Popełnia liczne błędy:                            | Częściowo poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:                  | W większości poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:                   | Poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:                      |
|                                         | słownictwo z działu edukacja<br>stopniowanie przymiotników<br>tworzenie przysłówków od przymiotników<br>stopniowanie przysłówków        |                                                                                                                             |                                                                                                                                 |                                                                                                                       |
| UMIEJĘTNOŚCI                            | – często niewłaściwie reaguje na polecenia<br>– częściowo poprawnie rozwiązuje niektóre zadania na słuchanie i czytanie ze zrozumieniem | – często właściwie reaguje na polecenia<br>– częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na słuchanie i czytanie ze zrozumieniem | – na ogół właściwie reaguje na polecenia<br>– w większości poprawnie rozwiązuje zadania na słuchanie i czytanie ze zrozumieniem | – właściwie reaguje na polecenia<br>– bezbłędnie rozwiązuje wszystkie zadania na słuchanie i czytanie ze zrozumieniem |

|                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
|----------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                | <ul style="list-style-type: none"> <li>– popełniając liczne błędy, zdawkowo opisuje ludzi, przedmioty i miejsca</li> <li>– popełniając liczne błędy, zdawkowo opowiada o czynnościach, przedstawia fakty, wyraża i uzasadnia swoje opinie</li> <li>– z trudem uczestniczy w rozmowie, popełniając liczne błędy, uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia, zdawkowo wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy</li> <li>– popełniając liczne błędy, przekazuje w języku obcym niektóre informacje zawarte w materiałach audiowizualnych oraz sformułowane w języku polskim i obcym</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– częściowo bezbłędnie stosuje styl wypowiedzi odpowiedni do sytuacji</li> <li>– częściowo bezbłędnie opisuje ludzi, przedmioty i miejsca</li> <li>– popełniając dość liczne błędy, opowiada o czynnościach, przedstawia fakty, wyraża i uzasadnia swoje opinie</li> <li>– stara się aktywnie uczestniczyć w rozmowie, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, częściowo bezbłędnie uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia, wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy</li> <li>– częściowo bezbłędnie przekazuje w języku obcym niektóre informacje zawarte w materiałach audiowizualnych oraz sformułowane w języku polskim i obcym</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– na ogół bezbłędnie stosuje styl wypowiedzi odpowiedni do sytuacji</li> <li>– na ogół bezbłędnie opisuje ludzi, przedmioty i miejsca</li> <li>– popełniając nieliczne błędy, opowiada o czynnościach, przedstawia fakty, wyraża i uzasadnia swoje opinie</li> <li>– na ogół aktywnie uczestniczy w rozmowie, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, na ogół bezbłędnie uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia, wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy</li> <li>– na ogół bezbłędnie przekazuje w języku obcym informacje zawarte w materiałach audiowizualnych oraz sformułowane w języku polskim i obcym</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– bezbłędnie stosuje styl wypowiedzi odpowiedni do sytuacji</li> <li>– samodzielnie i bezbłędnie i szczegółowo opisuje ludzi, przedmioty i miejsca</li> <li>– samodzielnie i bezbłędnie opowiada o czynnościach, przedstawia fakty, wyraża i uzasadnia swoje opinie</li> <li>– aktywnie uczestniczy w rozmowie, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, bezbłędnie uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia, wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy</li> <li>– bezbłędnie przekazuje w języku obcym wszystkie informacje zawarte w materiałach audiowizualnych oraz sformułowane w języku polskim i obcym</li> </ul> |
| Świat przyrody |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |

| OCENA                                   | DOPUSZCZAJĄCA                                                                                                                                     | DOSTATECZNA                                                                                                                     | DOBRA                                                                                                                               | BARDZO DOBRA                                                                                                              |
|-----------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                         | NISKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH                                                                                                     | PODSTAWOWY STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH                                                                              | ŚREDNI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH                                                                                      | WYSOKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH                                                                            |
| WIEDZA:<br>Znajomość środków językowych | Zna i stosuje kilka podstawowych wyrazów i zwrotów.                                                                                               | Zna i stosuje część poznanych wyrazów oraz zwrotów.                                                                             | Zna i stosuje większość poznanych wyrazów oraz zwrotów.                                                                             | Zna i stosuje wszystkie poznane wyrazy oraz zwroty.                                                                       |
|                                         | W niewielkim stopniu stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych.<br>Popętnia liczne błędy:                                      | Częściowo poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:                      | W większości poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:                       | Poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:                          |
|                                         | słownictwo z działu świat przyrody<br><br>czasowniki modalne: can, must, have to<br><br>wyrażania przyszłości: going to, Present Continuous, will |                                                                                                                                 |                                                                                                                                     |                                                                                                                           |
| UMIEJĘTNOŚCI                            | – często niewłaściwie reaguje na polecenia<br><br>– częściowo poprawnie rozwiązuje niektóre zadania na słuchanie i czytanie ze zrozumieniem       | – często właściwie reaguje na polecenia<br><br>– częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na słuchanie i czytanie ze zrozumieniem | – na ogół właściwie reaguje na polecenia<br><br>– w większości poprawnie rozwiązuje zadania na słuchanie i czytanie ze zrozumieniem | – właściwie reaguje na polecenia<br><br>– bezbłędnie rozwiązuje wszystkie zadania na słuchanie i czytanie ze zrozumieniem |

|                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
|--------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                          | <p>– bardzo prostymi zdaniami, zdawkowo opisuje krajobraz oraz najpiękniejsze miejsca w Polsce, wyraża i uzasadnia swoje opinie i upodobania, popełniając liczne błędy</p> <p>– popełniając liczne błędy, przekazuje w języku obcym niektóre informacje zawarte w materiałach audiowizualnych oraz sformułowane w języku polskim i obcym</p> | <p>– częściowo bezbłędnie stosuje styl wypowiedzi odpowiedni do sytuacji</p> <p>– prostymi zdaniami opisuje zwierzęta, miejsca i zjawiska, opowiada o czynnościach, przedstawia fakty, wyraża i uzasadnia swoje opinie i upodobania</p> <p>– częściowo bezbłędnie przekazuje w języku obcym niektóre informacje zawarte w materiałach audiowizualnych oraz sformułowane w języku polskim i obcym</p> | <p>– na ogół bezbłędnie stosuje styl wypowiedzi odpowiedni do sytuacji</p> <p>– prostymi zdaniami opisuje zwierzęta, miejsca i zjawiska, opowiada o czynnościach, przedstawia fakty, wyraża i uzasadnia swoje opinie i upodobania</p> <p>– na ogół bezbłędnie przekazuje w języku obcym informacje zawarte w materiałach audiowizualnych oraz sformułowane w języku polskim i obcym</p> | <p>– bezbłędnie stosuje styl wypowiedzi odpowiedni do sytuacji</p> <p>– używając zdań złożonych, szczegółowo opisuje zwierzęta, miejsca i zjawiska, opowiada o czynnościach, przedstawia fakty, wyraża i uzasadnia swoje opinie i upodobania</p> <p>– bezbłędnie przekazuje w języku obcym wszystkie informacje zawarte w materiałach audiowizualnych oraz sformułowane w języku polskim i obcym</p> |
| Podróżowanie i turystyka |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| OCENA                    | DOPUSZCZAJĄCA                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | DOSTATECZNA                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | DOBRA                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | BARDZO DOBRA                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
|                          | NISKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH                                                                                                                                                                                                                                                                                                | PODSTAWOWY STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | ŚREDNI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | WYSOKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |

|                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|-----------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| WIEDZA:<br>Znajomość<br>środków<br>językowych | Zna i stosuje kilka podstawowych wyrazów i zwrotów.                                                                                                                                                                                                                                                                         | Zna i stosuje część poznanych wyrazów oraz zwrotów.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | Zna i stosuje większość poznanych wyrazów oraz zwrotów.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | Zna i stosuje wszystkie poznane wyrazy oraz zwroty.                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|                                               | W niewielkim stopniu stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych.<br>Popełnia liczne błędy:                                                                                                                                                                                                                | Częściowo poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:                                                                                                                                                                                                                                                                               | W większości poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:                                                                                                                                                                                                                                                                   | Poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:                                                                                                                                                                                                                                                    |
|                                               | słownictwo z działu podróżowanie i turystyka<br><br>czasy przeszłe: Past Continuous, Past Simple<br><br>zaimki osobowe<br><br>formy dzierżawcze<br><br>zaimki zwrotne i wzajemne                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| UMIEJĘTNOŚCI                                  | – często niewłaściwie reaguje na polecenia<br><br>– częściowo poprawnie rozwiązuje niektóre zadania na słuchanie i czytanie ze zrozumieniem<br><br>– z trudem uczestniczy w rozmowie, popełniając liczne błędy, uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia<br><br>– popełniając liczne błędy, przekazuje w języku obcym | – często właściwie reaguje na polecenia<br><br>– częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na słuchanie i czytanie ze zrozumieniem<br><br>– częściowo bezbłędnie stosuje styl wypowiedzi odpowiedni do sytuacji<br><br>– stara się aktywnie uczestniczyć w rozmowie, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, częściowo bezbłędnie | – na ogół właściwie reaguje na polecenia<br><br>– w większości poprawnie rozwiązuje zadania na słuchanie i czytanie ze zrozumieniem<br><br>– na ogół bezbłędnie stosuje styl wypowiedzi odpowiedni do sytuacji<br><br>– na ogół aktywnie uczestniczy w rozmowie, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, w większości | – właściwie reaguje na polecenia<br><br>– bezbłędnie rozwiązuje wszystkie zadania na słuchanie i czytanie ze zrozumieniem<br><br>– bezbłędnie stosuje styl wypowiedzi odpowiedni do sytuacji<br><br>– aktywnie uczestniczy w rozmowie, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, bezbłędnie |



|                                             |                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                    |
|---------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                             | niektóre informacje zawarte w materiałach audiowizualnych oraz sformułowane w języku polskim i obcym         | uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia<br><br>– częściowo bezbłędnie przekazuje w języku obcym niektóre informacje zawarte w materiałach audiowizualnych oraz sformułowane w języku polskim i obcym | bezbłędnie uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia<br><br>– na ogół bezbłędnie przekazuje w języku obcym informacje zawarte w materiałach audiowizualnych oraz sformułowane w języku polskim i obcym | uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia<br><br>– bezbłędnie przekazuje w języku obcym wszystkie informacje zawarte w materiałach audiowizualnych oraz sformułowane w języku polskim i obcym |
| Żywnienie                                   |                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                    |
| OCENA                                       | DOPUSZCZAJĄCA                                                                                                | DOSTATECZNA                                                                                                                                                                                                 | DOBRA                                                                                                                                                                                                       | BARDZO DOBRA                                                                                                                                                                                       |
|                                             | NISKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH                                                                | PODSTAWOWY STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH                                                                                                                                                          | ŚREDNI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH                                                                                                                                                              | WYSOKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH                                                                                                                                                     |
| WIEDZA:<br><br>Znajomość środków językowych | Zna i stosuje kilka podstawowych wyrazów i zwrotów.                                                          | Zna i stosuje część poznanych wyrazów oraz zwrotów.                                                                                                                                                         | Zna i stosuje większość poznanych wyrazów oraz zwrotów.                                                                                                                                                     | Zna i stosuje wszystkie poznane wyrazy oraz zwroty.                                                                                                                                                |
|                                             | W niewielkim stopniu stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych.<br>Popołnia liczne błędy: | Częściowo poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:                                                                                                  | W większości poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:                                                                                               | Poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:                                                                                                   |
|                                             | słownictwo z działu żywienie                                                                                 |                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                    |

|              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|--------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|              | <p>rzeczowniki policzalne i niepoliczalne</p> <p>tryb rozkazujący</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| UMIEJĘTNOŚCI | <p>– często niewłaściwie reaguje na polecenia</p> <p>– częściowo poprawnie rozwiązuje niektóre zadania na słuchanie i czytanie ze zrozumieniem</p> <p>– zdawkowo, popełniając liczne błędy, opisuje przedmioty, opowiada o czynnościach, przedstawia fakty, wyraża i uzasadnia swoje opinie</p> <p>– z trudem uczestniczy w rozmowie, popełniając liczne błędy, uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia, zdawkowo wyraża i uzasadnia swoje opinie i upodobania, pyta o opinie rozmówcy</p> <p>– popełniając liczne błędy, przekazuje w języku obcym niektóre informacje sformułowane w języku polskim i obcym</p> | <p>– często właściwie reaguje na polecenia</p> <p>– częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na słuchanie i czytanie ze zrozumieniem</p> <p>– częściowo bezbłędnie stosuje styl wypowiedzi odpowiedni do sytuacji</p> <p>– częściowo poprawnie opisuje przedmioty, opowiada o czynnościach, przedstawia fakty, wyraża i uzasadnia swoje opinie</p> <p>– stara się aktywnie uczestniczyć w rozmowie, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, częściowo poprawnie uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia, wyraża i uzasadnia swoje opinie i upodobania, pyta o opinie rozmówcy</p> <p>– częściowo bezbłędnie przekazuje w języku obcym niektóre informacje</p> | <p>– na ogół właściwie reaguje na polecenia</p> <p>– w większości poprawnie rozwiązuje zadania na słuchanie i czytanie ze zrozumieniem</p> <p>– na ogół bezbłędnie stosuje styl wypowiedzi odpowiedni do sytuacji</p> <p>– na ogół poprawnie opisuje przedmioty, opowiada o czynnościach, przedstawia fakty, wyraża i uzasadnia swoje opinie</p> <p>– na ogół aktywnie uczestniczy w rozmowie, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, w większości poprawnie uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia, wyraża i uzasadnia swoje opinie i upodobania, pyta o opinie rozmówcy</p> <p>– na ogół bezbłędnie przekazuje w języku obcym informacje</p> | <p>– właściwie reaguje na polecenia</p> <p>– bezbłędnie rozwiązuje wszystkie zadania na słuchanie i czytanie ze zrozumieniem</p> <p>– bezbłędnie stosuje styl wypowiedzi odpowiedni do sytuacji</p> <p>– samodzielnie i bezbłędnie opisuje przedmioty, opowiada o czynnościach, przedstawia fakty, wyraża i uzasadnia swoje opinie</p> <p>– aktywnie uczestniczy w rozmowie, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, bezbłędnie uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia, wyraża i uzasadnia swoje opinie i upodobania, pyta o opinie rozmówcy</p> <p>– bezbłędnie przekazuje w języku obcym wszystkie informacje</p> |

|                                             |                                                                                                                     |                                                                                                            |                                                                                                               |                                                                                                  |
|---------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                             |                                                                                                                     | sformułowane w języku polskim i obcym                                                                      | sformułowane w języku polskim i obcym                                                                         | sformułowane w języku polskim i obcym                                                            |
| Zdrowie                                     |                                                                                                                     |                                                                                                            |                                                                                                               |                                                                                                  |
| OCENA                                       | DOPUSZCZAJĄCA                                                                                                       | DOSTATECZNA                                                                                                | DOBRA                                                                                                         | BARDZO DOBRA                                                                                     |
|                                             | NISKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH                                                                       | PODSTAWOWY STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH                                                         | ŚREDNI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH                                                                | WYSOKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH                                                   |
| WIEDZA:<br><br>Znajomość środków językowych | Zna i stosuje kilka podstawowych wyrazów i zwrotów.                                                                 | Zna i stosuje część poznanych wyrazów oraz zwrotów.                                                        | Zna i stosuje większość poznanych wyrazów oraz zwrotów.                                                       | Zna i stosuje wszystkie poznane wyrazy oraz zwroty.                                              |
|                                             | W niewielkim stopniu stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych.<br>Popełnia liczne błędy:        | Częściowo poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach: | W większości poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach: | Poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach: |
|                                             | słownictwo z działu zdrowie<br><br>zdania warunkowe<br><br>czasownik: should<br><br>wyrażanie propozycji i sugestii |                                                                                                            |                                                                                                               |                                                                                                  |

|              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
|--------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| UMIEJĘTNOŚCI | <ul style="list-style-type: none"> <li>– często niewłaściwie reaguje na polecenia</li> <li>– częściowo poprawnie rozwiązuje niektóre zadania na słuchanie i czytanie ze zrozumieniem</li> <li>– bardzo prostymi zdaniami zdawkowo opisuje osoby i przedmioty, opowiada o czynnościach, przedstawia fakty, wyraża i uzasadnia opinie</li> <li>– z trudem uczestniczy w rozmowie, popełniając liczne błędy, uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia, zdawkowo wyraża i uzasadnia swoje opinie i upodobania, pyta o opinie rozmówcy</li> <li>– popełniając liczne błędy, przekazuje w języku obcym niektóre informacje zawarte w materiałach audiowizualnych oraz sformułowane w języku polskim i obcym</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– często właściwie reaguje na polecenia</li> <li>– częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na słuchanie i czytanie ze zrozumieniem</li> <li>– częściowo bezbłędnie stosuje styl wypowiedzi odpowiedni do sytuacji</li> <li>– prostymi zdaniami opisuje osoby i przedmioty, opowiada o czynnościach, przedstawia fakty, wyraża i uzasadnia opinie</li> <li>– stara się aktywnie uczestniczyć w rozmowie, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, częściowo bezbłędnie uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia, wyraża i uzasadnia swoje opinie i upodobania, pyta o opinie rozmówcy</li> <li>– częściowo bezbłędnie przekazuje w języku obcym niektóre informacje zawarte w materiałach audiowizualnych oraz sformułowane w języku polskim i obcym</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– na ogół właściwie reaguje na polecenia</li> <li>– w większości poprawnie rozwiązuje zadania na słuchanie i czytanie ze zrozumieniem</li> <li>– na ogół bezbłędnie stosuje styl wypowiedzi odpowiedni do sytuacji</li> <li>– prostymi zdaniami opisuje osoby i przedmioty, opowiada o czynnościach, przedstawia fakty, wyraża i uzasadnia opinie</li> <li>– na ogół aktywnie uczestniczy w rozmowie, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, w większości bezbłędnie uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia, wyraża i uzasadnia swoje opinie i upodobania, pyta o opinie rozmówcy</li> <li>– na ogół bezbłędnie przekazuje w języku obcym informacje zawarte w materiałach audiowizualnych oraz sformułowane w języku polskim i obcym</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– właściwie reaguje na polecenia</li> <li>– bezbłędnie rozwiązuje wszystkie zadania na słuchanie i czytanie ze zrozumieniem</li> <li>– bezbłędnie stosuje styl wypowiedzi odpowiedni do sytuacji</li> <li>– używając zdań złożonych, szczegółowo opisuje osoby i przedmioty, opowiada o czynnościach, przedstawia fakty, wyraża i uzasadnia opinie</li> <li>– aktywnie uczestniczy w rozmowie, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, bezbłędnie uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia, wyraża i uzasadnia swoje opinie i upodobania, pyta o opinie rozmówcy</li> <li>– bezbłędnie przekazuje w języku obcym wszystkie informacje zawarte w materiałach audiowizualnych oraz sformułowane w języku polskim i obcym</li> </ul> |
|--------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

| Nauka i technika                        |                                                                                                                                             |                                                                                                                       |                                                                                                                                     |                                                                                                                                          |
|-----------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| OCENA                                   | DOPUSZCZAJĄCA                                                                                                                               | DOSTATECZNA                                                                                                           | DOBRA                                                                                                                               | BARDZO DOBRA                                                                                                                             |
|                                         | NISKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH                                                                                               | PODSTAWOWY STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH                                                                    | ŚREDNI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH                                                                                      | WYSOKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH                                                                                           |
| WIEDZA:<br>Znajomość środków językowych | Zna i stosuje kilka podstawowych wyrazów i zwrotów.                                                                                         | Zna i stosuje część poznanych wyrazów oraz zwrotów.                                                                   | Zna i stosuje większość poznanych wyrazów oraz zwrotów.                                                                             | Zna i stosuje wszystkie poznane wyrazy oraz zwroty.                                                                                      |
|                                         | W niewielkim stopniu stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych.<br>Popełnia liczne błędy:                                | Częściowo poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:            | W większości poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:                       | Poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:                                         |
|                                         | słownictwo z działu nauka i technika<br><br>strona bierna                                                                                   |                                                                                                                       |                                                                                                                                     |                                                                                                                                          |
| UMIĘTNOŚCI                              | – często niewłaściwie reaguje na polecenia<br><br>– częściowo poprawnie rozwiązuje niektóre zadania na słuchanie i czytanie ze zrozumieniem | – często właściwie reaguje na polecenia<br><br>– poprawnie rozwiązuje zadania na słuchanie i czytanie ze zrozumieniem | – na ogół właściwie reaguje na polecenia<br><br>– w większości poprawnie rozwiązuje zadania na słuchanie i czytanie ze zrozumieniem | – właściwie reaguje na polecenia<br><br>– samodzielnie i bezbłędnie rozwiązuje wszystkie zadania na słuchanie i czytanie ze zrozumieniem |

|  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
|--|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  | <p>– bardzo prostymi zdaniami zdawkowo opisuje przedmioty i zjawiska, opowiada o czynnościach, wyraża i uzasadnia swoje opinie, popełniając dość liczne błędy</p> <p>– z trudem uczestniczy w rozmowie na temat korzystania z nowoczesnych technologii, popełniając liczne błędy uzyskuje i przekazuje informacje, zdawkowo wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy, wyraża swoje upodobania i pyta o upodobania rozmówcy</p> <p>– z trudem uczestniczy w rozmowie na temat wynalazków opisanych w tekście, popełniając liczne błędy uzyskuje i przekazuje informacje, zdawkowo wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy, wyraża swoje upodobania i pyta o upodobania rozmówcy</p> <p>– popełniając liczne błędy, zdawkowo wypowiada się na</p> | <p>– częściowo bezbłędnie stosuje styl wypowiedzi odpowiedni do sytuacji</p> <p>– prostymi zdaniami opisuje przedmioty i zjawiska, opowiada o czynnościach, wyraża i uzasadnia swoje opinie, popełniając dość liczne błędy</p> <p>– stara się aktywnie uczestniczyć w rozmowie na temat korzystania z nowoczesnych technologii, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, popełniając dość liczne błędy uzyskuje i przekazuje informacje, wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy, wyraża swoje upodobania i pyta o upodobania rozmówcy</p> <p>– stara się aktywnie uczestniczyć w rozmowie na temat wynalazków opisanych w tekście, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, popełniając dość liczne błędy uzyskuje i przekazuje informacje, wyraża i uzasadnia swoje opinie,</p> | <p>– na ogół bezbłędnie stosuje styl wypowiedzi odpowiedni do sytuacji</p> <p>– prostymi zdaniami opisuje przedmioty i zjawiska, opowiada o czynnościach, wyraża i uzasadnia swoje opinie</p> <p>– na ogół aktywnie uczestniczy w rozmowie na temat korzystania z nowoczesnych technologii, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, popełniając nieliczne błędy uzyskuje i przekazuje informacje, wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy, wyraża swoje upodobania i pyta o upodobania rozmówcy</p> <p>– na ogół aktywnie uczestniczy w rozmowie na temat wynalazków opisanych w tekście, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, popełniając nieliczne błędy uzyskuje i przekazuje informacje, wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy, wyraża swoje</p> | <p>– bezbłędnie stosuje styl wypowiedzi odpowiedni do sytuacji</p> <p>– używając zdań złożonych, opisuje przedmioty i zjawiska, opowiada o czynnościach, wyraża i uzasadnia swoje opinie</p> <p>– aktywnie uczestniczy w rozmowie na temat korzystania z nowoczesnych technologii, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, bezbłędnie uzyskuje i przekazuje informacje, wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy, wyraża swoje upodobania i pyta o upodobania rozmówcy</p> <p>– aktywnie uczestniczy w rozmowie na temat wynalazków opisanych w tekście, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, bezbłędnie uzyskuje i przekazuje informacje, wyraża i</p> |
|--|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
|---------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                           | <p>temat cytatu, wyraża i uzasadnia swoje opinie</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– korzystając z podręcznika i pomocy nauczyciela, popełniając liczne błędy wiadomość z prośbą o pomoc, opisuje przedmioty, przedstawia fakty, uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia, wyraża prośbę, stosuje zwroty i formy grzecznościowe</li> <li>– popełniając liczne błędy, przekazuje w języku obcym niektóre informacje sformułowane w języku polskim i obcym</li> </ul> | <p>pyta o opinie rozmówcy, wyraża swoje upodobania i pyta o upodobania rozmówcy</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– częściowo bezbłędnie wypowiada się na temat cytatu, wyraża i uzasadnia swoje opinie</li> <li>– korzystając z podręcznika, popełniając dość liczne błędy pisze wiadomość z prośbą o pomoc, opisuje przedmioty, przedstawia fakty, uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia, wyraża prośbę, stosuje zwroty i formy grzecznościowe</li> <li>– częściowo bezbłędnie przekazuje w języku obcym niektóre informacje sformułowane w języku polskim i obcym</li> </ul> | <p>upodobania i pyta o upodobania rozmówcy</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– w większości bezbłędnie wypowiada się na temat cytatu, wyraża i uzasadnia swoje opinie</li> <li>– popełniając nieliczne błędy pisze wiadomość z prośbą o pomoc, opisuje przedmioty, przedstawia fakty, uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia, wyraża prośbę, stosuje zwroty i formy grzecznościowe</li> <li>– na ogół bezbłędnie przekazuje w języku obcym informacje sformułowane w języku polskim i obcym</li> </ul> | <p>uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy, wyraża swoje upodobania i pyta o upodobania rozmówcy</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– samodzielnie bezbłędnie wypowiada się na temat cytatu, wyraża i uzasadnia swoje opinie</li> <li>– samodzielnie i bezbłędnie pisze wiadomość z prośbą o pomoc, opisuje przedmioty, przedstawia fakty, uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia, wyraża prośbę, stosuje zwroty i formy grzecznościowe</li> <li>– bezbłędnie przekazuje w języku obcym wszystkie informacje sformułowane w języku polskim i obcym</li> </ul> |
| Uczeń rozwiązuje test sprawdzający wiadomości i umiejętności z rozdziału. |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| Sport                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| OCENA                                                                     | DOPUSZCZAJĄCA                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | DOSTATECZNA                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | DOBRA                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | BARDZO DOBRA                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |

|                                                   | NISKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA<br>WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH                                                                                                                                                                                                                                                                 | PODSTAWOWY STOPIEŃ<br>SPEŁNIENIA WYMAGAŃ<br>EDUKACYJNYCH                                                                                                                                                                                                                                                          | ŚREDNI STOPIEŃ SPEŁNIENIA<br>WYMAGAŃ<br>EDUKACYJNYCH                                                                                                                                                                                                                              | WYSOKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA<br>WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH                                                                                                                                                                                                                                  |
|---------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| WIEDZA:<br><br>Znajomość<br>środków<br>językowych | Zna i stosuje kilka podstawowych wyrazów i zwrotów.                                                                                                                                                                                                                                                              | Zna i stosuje część poznanych wyrazów oraz zwrotów.                                                                                                                                                                                                                                                               | Zna i stosuje większość poznanych wyrazów oraz zwrotów.                                                                                                                                                                                                                           | Zna i stosuje wszystkie poznane wyrazy oraz zwroty.                                                                                                                                                                                                                                |
|                                                   | W niewielkim stopniu stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych.<br>Popełnia liczne błędy:                                                                                                                                                                                                     | Częściowo poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:                                                                                                                                                                                                        | W większości poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:                                                                                                                                                                     | Poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:                                                                                                                                                                                   |
|                                                   | słownictwo z działu sport<br><br>podstawowa wiedza o krajach, społeczeństwach i kulturach społeczności, które posługują się danym językiem obcym nowożytnym<br><br>czas Past Perfect                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| UMIEJĘTNOŚCI                                      | – często niewłaściwie reaguje na polecenia<br><br>– poprawnie rozwiązuje niektóre zadania na słuchanie i czytanie ze zrozumieniem<br><br>– bardzo prostymi zdaniami zdawkowo opisuje swoje doświadczenia związane ze sportem, wyraża i uzasadnia swoje opinie, wyraża uczucia i emocje, popełniając liczne błędy | – często właściwie reaguje na polecenia<br><br>– częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na słuchanie i czytanie ze zrozumieniem<br><br>– częściowo bezbłędnie stosuje styl wypowiedzi odpowiedni do sytuacji<br><br>– prostymi zdaniami opisuje swoje doświadczenia związane ze sportem, wyraża i uzasadnia swoje | – na ogół właściwie reaguje na polecenia<br><br>– w większości poprawnie rozwiązuje zadania na słuchanie i czytanie ze zrozumieniem<br><br>– na ogół bezbłędnie stosuje styl wypowiedzi odpowiedni do sytuacji<br><br>– prostymi zdaniami opisuje swoje doświadczenia związane ze | – właściwie reaguje na polecenia<br><br>– bezbłędnie rozwiązuje wszystkie zadania na słuchanie i czytanie ze zrozumieniem<br><br>– bezbłędnie stosuje styl wypowiedzi odpowiedni do sytuacji<br><br>– używając zdań złożonych, szczegółowo opisuje swoje doświadczenia związane ze |



|  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|--|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  | <p>– z trudem uczestniczy w rozmowie na temat sportu, popełniając liczne błędy uzyskuje i przekazuje informacje, zdawkowo wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy</p> <p>– popełniając liczne błędy, zdawkowo wypowiada się na temat uczestniczenia w różnych wydarzeniach sportowych, opisuje czynności, wyraża i uzasadnia swoje opinie</p> <p>– używając bardzo prostych konstrukcji, zdawkowo wyraża i uzasadnia swoją opinię na temat cytatu</p> <p>– z trudem uczestniczy w rozmowie na temat uprawiania sportu, popełniając liczne błędy uzyskuje i przekazuje informacje, zdawkowo wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy</p> <p>– korzystając z podręcznika i pomocy nauczyciela, bardzo prostymi zdaniami, popełniając liczne błędy pisze krótki e-mail</p> | <p>opinie, wyraża uczucia i emocje, popełniając dość liczne błędy</p> <p>– stara się aktywnie uczestniczyć w rozmowie na temat sportu, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, popełniając dość liczne błędy uzyskuje i przekazuje informacje, wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy</p> <p>– częściowo bezbłędnie wypowiada się na temat uczestniczenia w różnych wydarzeniach sportowych, opisuje czynności, wyraża i uzasadnia swoje opinie</p> <p>– używając prostych konstrukcji, wyraża i uzasadnia swoją opinię na temat cytatu</p> <p>– stara się aktywnie uczestniczyć w rozmowie na temat uprawiania sportu, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, popełniając dość liczne błędy uzyskuje i przekazuje informacje, wyraża i uzasadnia</p> | <p>sportem, wyraża i uzasadnia swoje opinie, wyraża uczucia i emocje</p> <p>– na ogół aktywnie uczestniczy w rozmowie na temat sportu, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, popełniając nieliczne błędy uzyskuje i przekazuje informacje, wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy</p> <p>– w większości bezbłędnie wypowiada się na temat uczestniczenia w różnych wydarzeniach sportowych, opisuje czynności, wyraża i uzasadnia swoje opinie</p> <p>– używając poznanych konstrukcji, wyraża i uzasadnia swoją opinię na temat cytatu</p> <p>– na ogół aktywnie uczestniczy w rozmowie na temat uprawiania sportu, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, na ogół bezbłędnie uzyskuje i przekazuje informacje,</p> | <p>sportem, wyraża i uzasadnia swoje opinie, wyraża uczucia i emocje</p> <p>– aktywnie uczestniczy w rozmowie na temat sportu, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, bezbłędnie uzyskuje i przekazuje informacje, wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy</p> <p>– samodzielnie i bezbłędnie wypowiada się na temat uczestniczenia w różnych wydarzeniach sportowych, opisuje czynności, wyraża i uzasadnia swoje opinie</p> <p>– używając złożonych konstrukcji, wyraża i uzasadnia swoją opinię na temat cytatu</p> <p>– aktywnie uczestniczy w rozmowie na temat uprawiania sportu, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, bezbłędnie uzyskuje i przekazuje informacje,</p> |
|--|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|---------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                           | <p>do kolegi z Anglii, w którym zdawkowo opisuje wydarzenie sportowe, przekazuje informacje i wyjaśnienia, stosuje zwroty i formy grzecznościowe</p> <p>– stara się współdziałać w grupie, tworzy prezentację na temat niecodziennych sportów, z pomocą korzysta ze źródeł informacji w języku obcym za pomocą technologii informacyjno-komunikacyjnych</p> <p>– popełniając liczne błędy, przekazuje w języku obcym niektóre informacje zawarte w materiałach audiowizualnych oraz sformułowane w języku polskim i obcym</p> | <p>swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy</p> <p>– korzystając z podręcznika, prostymi zdaniem, częściowo bezbłędnie pisze e-mail do kolegi z Anglii, w którym opisuje wydarzenie sportowe, przekazuje informacje i wyjaśnienia, stosuje zwroty i formy grzecznościowe</p> <p>– stara się aktywnie współdziałać w grupie, tworzy prezentację na temat niecodziennych sportów, korzysta ze źródeł informacji w języku obcym za pomocą technologii informacyjno-komunikacyjnych</p> <p>– częściowo bezbłędnie przekazuje w języku obcym niektóre informacje zawarte w materiałach audiowizualnych oraz sformułowane w języku polskim i obcym</p> | <p>wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy</p> <p>– prostymi zdaniem, na ogół bezbłędnie pisze e-mail do kolegi z Anglii, w którym opisuje wydarzenie sportowe, przekazuje informacje i wyjaśnienia, stosuje zwroty i formy grzecznościowe</p> <p>– na ogół aktywnie współdziała w grupie, tworzy prezentację na temat niecodziennych sportów, korzysta ze źródeł informacji w języku obcym za pomocą technologii informacyjno-komunikacyjnych</p> <p>– na ogół bezbłędnie przekazuje w języku obcym informacje zawarte w materiałach audiowizualnych oraz sformułowane w języku polskim i obcym</p> | <p>wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy</p> <p>– używając zdań złożonych, samodzielnie i bezbłędnie pisze e-mail do kolegi z Anglii, w którym opisuje wydarzenie sportowe, przekazuje informacje i wyjaśnienia, stosuje zwroty i formy grzecznościowe</p> <p>– aktywnie współdziała w grupie, tworzy prezentację na temat niecodziennych sportów, samodzielnie korzysta ze źródeł informacji w języku obcym za pomocą technologii informacyjno-komunikacyjnych</p> <p>– bezbłędnie przekazuje w języku obcym wszystkie informacje zawarte w materiałach audiowizualnych oraz sformułowane w języku polskim i obcym</p> |
| Uczeń rozwiązuje test sprawdzający wiadomości i umiejętności z rozdziału. |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| Praca                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |

| OCENA                                   | DOPUSZCZAJĄCA                                                                                                                                                                                                                                                    | DOSTATECZNA                                                                                                                                                                                                                                                        | DOBRA                                                                                                                                                                                                                                                                | BARDZO DOBRA                                                                                                                                                                                                                                       |
|-----------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                         | NISKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH                                                                                                                                                                                                                    | PODSTAWOWY STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH                                                                                                                                                                                                                 | ŚREDNI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH                                                                                                                                                                                                                       | WYSOKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH                                                                                                                                                                                                     |
| WIEDZA:<br>Znajomość środków językowych | Zna i stosuje kilka podstawowych wyrazów i zwrotów.                                                                                                                                                                                                              | Zna i stosuje część poznanych wyrazów oraz zwrotów.                                                                                                                                                                                                                | Zna i stosuje większość poznanych wyrazów oraz zwrotów.                                                                                                                                                                                                              | Zna i stosuje wszystkie poznane wyrazy oraz zwroty.                                                                                                                                                                                                |
|                                         | W niewielkim stopniu stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych. Popełnia liczne błędy:                                                                                                                                                        | Częściowo poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:                                                                                                                                                         | W większości poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:                                                                                                                                                        | Poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:                                                                                                                                                   |
|                                         | słownictwo z działu praca<br>pytania pośrednie<br>mowa zależna                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                    |
| UMIEJĘTNOŚCI                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>– często niewłaściwie reaguje na polecenia</li> <li>– częściowo poprawnie rozwiązuje niektóre zadania na słuchanie i czytanie ze zrozumieniem</li> <li>– bardzo prostymi zdaniami wypowiada się na temat drogi</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– często właściwie reaguje na polecenia</li> <li>– częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na słuchanie i czytanie ze zrozumieniem</li> <li>– częściowo bezbłędnie stosuje styl wypowiedzi odpowiedni do sytuacji</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– na ogół właściwie reaguje na polecenia</li> <li>– w większości poprawnie rozwiązuje zadania na słuchanie i czytanie ze zrozumieniem</li> <li>– na ogół bezbłędnie stosuje styl wypowiedzi odpowiedni do sytuacji</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– właściwie reaguje na polecenia</li> <li>– bezbłędnie rozwiązuje wszystkie zadania na słuchanie i czytanie ze zrozumieniem</li> <li>– bezbłędnie stosuje styl wypowiedzi odpowiedni do sytuacji</li> </ul> |

|  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|--|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  | <p>do szkoły i pracy, popełniając liczne błędy</p> <p>– używając bardzo prostych konstrukcji, wypowiada się na temat różnych zawodów, wyraża i uzasadnia swoje opinie</p> <p>– popełniając liczne błędy, zdawkowo wypowiada się na temat cytatu, opisuje upodobania, wyraża i uzasadnia swoje opinie</p> <p>– z trudem uczestniczy w rozmowie na temat różnych zawodów, popełniając liczne błędy uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia, zdawkowo wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy</p> <p>– z trudem uczestniczy w rozmowie, popełniając liczne błędy, uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia, zdawkowo wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy</p> | <p>– prostymi zdaniami wypowiada się na temat drogi do szkoły i pracy, popełniając dość liczne błędy</p> <p>– używając prostych konstrukcji, wypowiada się na temat różnych zawodów, wyraża i uzasadnia swoje opinie</p> <p>– częściowo poprawnie wypowiada się na temat cytatu, opisuje upodobania, wyraża i uzasadnia swoje opinie</p> <p>– stara się aktywnie uczestniczyć w rozmowie na temat różnych zawodów, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, popełniając dość liczne błędy uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia, wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy</p> <p>– stara się aktywnie uczestniczyć w rozmowie, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, częściowo bezbłędnie uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia, wyraża i uzasadnia</p> | <p>– prostymi zdaniami wypowiada się na temat drogi do szkoły i pracy</p> <p>– używając poznanych konstrukcji, wypowiada się na temat różnych zawodów, wyraża i uzasadnia swoje opinie</p> <p>– na ogół poprawnie wypowiada się na temat cytatu, opisuje upodobania, wyraża i uzasadnia swoje opinie</p> <p>– na ogół aktywnie uczestniczy w rozmowie na temat różnych zawodów, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, w większości bezbłędnie uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia, wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy</p> <p>– na ogół aktywnie uczestniczy w rozmowie, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, na ogół bezbłędnie uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia, wyraża i uzasadnia</p> | <p>– używając zdań złożonych, samodzielnie wypowiada się na temat drogi do szkoły i pracy</p> <p>– używając złożonych konstrukcji, samodzielnie wypowiada się na temat różnych zawodów, wyraża i uzasadnia swoje opinie</p> <p>– bezbłędnie i szczegółowo wypowiada się na temat cytatu, opisuje upodobania, wyraża i uzasadnia swoje opinie</p> <p>– aktywnie uczestniczy w rozmowie na temat różnych zawodów, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, bezbłędnie uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia, wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy</p> <p>– aktywnie uczestniczy w rozmowie, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, bezbłędnie uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia, wyraża i uzasadnia</p> |
|--|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|---------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                           | <p>– korzystając z podręcznika i pomocy nauczyciela, popełniając liczne błędy pisze krótki wpis na blogu, w którym opisuje plany związane z pracą, przedstawia intencje, marzenia, nadzieje i plany na przyszłość, opisuje upodobania, wyraża i uzasadnia swoje opinie, stosuje zwroty i formy grzecznościowe</p> <p>– popełniając liczne błędy, przekazuje w języku obcym niektóre informacje sformułowane w języku polskim i obcym</p> | <p>swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy</p> <p>– korzystając z podręcznika, częściowo bezbłędnie pisze wpis na blogu, w którym opisuje plany związane z pracą, przedstawia intencje, marzenia, nadzieje i plany na przyszłość, opisuje upodobania, wyraża i uzasadnia swoje opinie, stosuje zwroty i formy grzecznościowe</p> <p>– częściowo bezbłędnie przekazuje w języku obcym niektóre informacje sformułowane w języku polskim i obcym</p> | <p>swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy</p> <p>– w większości bezbłędnie pisze wpis na blogu, w którym opisuje plany związane z pracą, przedstawia intencje, marzenia, nadzieje i plany na przyszłość, opisuje upodobania, wyraża i uzasadnia swoje opinie, stosuje zwroty i formy grzecznościowe</p> <p>– na ogół bezbłędnie przekazuje w języku obcym informacje sformułowane w języku polskim i obcym</p> | <p>swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy</p> <p>– samodzielnie i bezbłędnie pisze wpis na blogu, w którym opisuje plany związane z pracą, przedstawia intencje, marzenia, nadzieje i plany na przyszłość, opisuje upodobania, wyraża i uzasadnia swoje opinie, stosuje zwroty i formy grzecznościowe</p> <p>– bezbłędnie przekazuje w języku obcym wszystkie informacje sformułowane w języku polskim i obcym</p> |
| Uczeń rozwiązuje test sprawdzający wiadomości i umiejętności z rozdziału. |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| Zakupy i usługi                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| OCENA                                                                     | DOPUSZCZAJĄCA                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | DOSTATECZNA                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | DOBRA                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | BARDZO DOBRA                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|                                                                           | NISKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | PODSTAWOWY STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | ŚREDNI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | WYSOKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |

|                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|-----------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| WIEDZA:<br>Znajomość<br>środków<br>językowych | Zna i stosuje kilka podstawowych wyrazów i zwrotów.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | Zna i stosuje część poznanych wyrazów oraz zwrotów.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | Zna i stosuje większość poznanych wyrazów oraz zwrotów.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | Zna i stosuje wszystkie poznane wyrazy oraz zwroty.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|                                               | W niewielkim stopniu stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych.<br>Popełnia liczne błędy:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | Częściowo poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | W większości poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | Poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|                                               | słownictwo z działu zakupy i usługi<br><br>zaimki: one/ones, another, other, the other                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| UMIEJĘTNOŚCI                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>– często niewłaściwie reaguje na polecenia</li> <li>– częściowo poprawnie rozwiązuje niektóre zadania na słuchanie i czytanie ze zrozumieniem</li> <li>– z trudem uczestniczy w rozmowie na temat sklepów, popełniając liczne błędy, uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia, zdawkowo wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy</li> <li>– popełniając liczne błędy, opowiada o przedmiotach, których nigdy nie kupiłby w</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– często właściwie reaguje na polecenia</li> <li>– częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na słuchanie i czytanie ze zrozumieniem</li> <li>– częściowo bezbłędnie stosuje styl wypowiedzi odpowiedni do sytuacji</li> <li>– stara się aktywnie uczestniczyć w rozmowie na temat sklepów, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, popełniając dość liczne błędy, uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia, wyraża i</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– na ogół właściwie reaguje na polecenia</li> <li>– w większości poprawnie rozwiązuje zadania na słuchanie i czytanie ze zrozumieniem</li> <li>– na ogół bezbłędnie stosuje styl wypowiedzi odpowiedni do sytuacji</li> <li>– na ogół aktywnie uczestniczy w rozmowie na temat sklepów, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, w większości bezbłędnie uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia, wyraża i uzasadnia</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– właściwie reaguje na polecenia</li> <li>– bezbłędnie rozwiązuje wszystkie zadania na słuchanie i czytanie ze zrozumieniem</li> <li>– bezbłędnie stosuje styl wypowiedzi odpowiedni do sytuacji</li> <li>– aktywnie uczestniczy w rozmowie na temat sklepów, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, bezbłędnie uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia, wyraża i uzasadnia</li> </ul> |

|  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
|--|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  | <p>internecie, opisuje przedmioty, wyraża i uzasadnia opinie</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– z trudem uczestniczy w rozmowie na temat zwyczajów zakupowych członków rodziny, popełniając liczne błędy, uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia, zdawkowo wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy</li> <li>– bardzo prostymi zdaniami, zdawkowo wypowiada się na temat wydawania pieniędzy, wyraża i uzasadnia opinie, popełniając liczne błędy</li> <li>– z trudem uczestniczy w rozmowie na temat chodzenia do restauracji, popełniając liczne błędy, uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia, zdawkowo wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy</li> <li>– z trudem uczestniczy w rozmowie na temat robienia zakupów w różnych miejscach, popełniając liczne błędy, uzyskuje i przekazuje informacje</li> </ul> | <p>uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– popełniając dość liczne błędy, opowiada o przedmiotach, których nigdy nie kupiłby w internecie, opisuje przedmioty, wyraża i uzasadnia opinie</li> <li>– stara się aktywnie uczestniczyć w rozmowie na temat zwyczajów zakupowych członków rodziny, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, częściowo bezbłędnie uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia, wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy</li> <li>– prostymi zdaniami wypowiada się na temat wydawania pieniędzy, wyraża i uzasadnia opinie, popełniając dość liczne błędy</li> <li>– stara się aktywnie uczestniczyć w rozmowie na temat chodzenia do restauracji, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, częściowo bezbłędnie</li> </ul> | <p>swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– popełniając nieliczne błędy, opowiada o przedmiotach, których nigdy nie kupiłby w internecie, opisuje przedmioty, wyraża i uzasadnia opinie</li> <li>– na ogół aktywnie uczestniczy w rozmowie na temat zwyczajów zakupowych członków rodziny, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, na ogół bezbłędnie uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia, wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy</li> <li>– prostymi zdaniami wypowiada się na temat wydawania pieniędzy, wyraża i uzasadnia opinie</li> <li>– na ogół aktywnie uczestniczy w rozmowie na temat chodzenia do restauracji, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, w większości bezbłędnie uzyskuje i przekazuje</li> </ul> | <p>swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– szczegółowo i bezbłędnie opowiada o przedmiotach, których nigdy nie kupiłby w internecie, opisuje przedmioty, wyraża i uzasadnia opinie</li> <li>– aktywnie uczestniczy w rozmowie na temat zwyczajów zakupowych członków rodziny, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, bezbłędnie uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia, wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy</li> <li>– używając zdań złożonych, samodzielnie i bezbłędnie wypowiada się na temat wydawania pieniędzy, wyraża i uzasadnia opinie</li> <li>– aktywnie uczestniczy w rozmowie na temat chodzenia do restauracji, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności</li> </ul> |
|--|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|



|  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
|--|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  | <p>i wyjaśnienia, zdawkowo wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy</p> <p>– korzystając z podręcznika i pomocy nauczyciela, popełniając liczne błędy, pisze krótki wpis na forum, w którym prosi o opinię, opisuje przedmioty, przedstawia fakty, intencje, wyraża i uzasadnia swoje opinie, przekazuje informacje, stosuje zwroty i formy grzecznościowe</p> <p>– z trudem uczestniczy w rozmowie na temat zawodów, popełniając liczne błędy, uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia, zdawkowo wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy</p> <p>– stara się współdziałać w grupie, tworzy prezentację na temat robotów, z pomocą korzysta ze źródeł informacji w języku obcym za pomocą technologii informacyjno-komunikacyjnych</p> <p>– popełniając liczne błędy, przekazuje w języku obcym</p> | <p>uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia, wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy</p> <p>– stara się aktywnie uczestniczyć w rozmowie na temat robienia zakupów w różnych miejscach, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, częściowo bezbłędnie uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia, wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy</p> <p>– korzystając z podręcznika, częściowo bezbłędnie pisze wpis na forum, w którym prosi o opinię, opisuje przedmioty, przedstawia fakty, intencje, wyraża i uzasadnia swoje opinie, przekazuje informacje, stosuje zwroty i formy grzecznościowe</p> <p>– stara się aktywnie uczestniczyć w rozmowie na temat zawodów, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, częściowo bezbłędnie</p> | <p>informacje i wyjaśnienia, wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy</p> <p>– na ogół aktywnie uczestniczy w rozmowie na temat robienia zakupów w różnych miejscach, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, w większości bezbłędnie uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia, wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy</p> <p>– na ogół bezbłędnie pisze wpis na forum, w którym prosi o opinię, opisuje przedmioty, przedstawia fakty, intencje, wyraża i uzasadnia swoje opinie, przekazuje informacje, stosuje zwroty i formy grzecznościowe</p> <p>– na ogół aktywnie uczestniczy w rozmowie na temat zawodów, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, w większości bezbłędnie uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia, wyraża i uzasadnia</p> | <p>w jej przebiegu, bezbłędnie uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia, wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy</p> <p>– aktywnie uczestniczy w rozmowie na temat robienia zakupów w różnych miejscach, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, bezbłędnie uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia, wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy</p> <p>– samodzielnie i bezbłędnie pisze wpis na forum, w którym prosi o opinię, opisuje przedmioty, przedstawia fakty, intencje, wyraża i uzasadnia swoje opinie, przekazuje informacje, stosuje zwroty i formy grzecznościowe</p> <p>– aktywnie uczestniczy w rozmowie na temat zawodów, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, bezbłędnie uzyskuje i</p> |
|--|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|



|  |                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|--|------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  | niektóre informacje zawarte w materiałach audiowizualnych oraz sformułowane w języku polskim i obcym | <p>uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia, wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy</p> <p>– stara się aktywnie współdziałać w grupie, tworzy prezentację na temat robotów, korzysta ze źródeł informacji w języku obcym za pomocą technologii informacyjno-komunikacyjnych</p> <p>– częściowo bezbłędnie przekazuje w języku obcym niektóre informacje zawarte w materiałach audiowizualnych oraz sformułowane w języku polskim i obcym</p> | <p>swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy</p> <p>– na ogół aktywnie współdziała w grupie, tworzy prezentację na temat robotów, korzysta ze źródeł informacji w języku obcym za pomocą technologii informacyjno-komunikacyjnych</p> <p>– na ogół bezbłędnie przekazuje w języku obcym informacje zawarte w materiałach audiowizualnych oraz sformułowane w języku polskim i obcym</p> | <p>przekazuje informacje i wyjaśnienia, wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy</p> <p>– aktywnie współdziała w grupie, tworzy prezentację na temat robotów, samodzielnie korzysta ze źródeł informacji w języku obcym za pomocą technologii informacyjno-komunikacyjnych</p> <p>– bezbłędnie przekazuje w języku obcym wszystkie informacje zawarte w materiałach audiowizualnych oraz sformułowane w języku polskim i obcym</p> |
|--|------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

Uczeń rozwiązuje test sprawdzający wiadomości i umiejętności z rozdziału.

## Kultura

| OCENA | DOPUSZCZAJĄCA                                 | DOSTATECZNA                                        | DOBRA                                          | BARDZO DOBRA                                   |
|-------|-----------------------------------------------|----------------------------------------------------|------------------------------------------------|------------------------------------------------|
|       | NISKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH | PODSTAWOWY STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH | ŚREDNI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH | WYSOKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH |

|                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|-----------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| WIEDZA:<br>Znajomość<br>środków<br>językowych | Zna i stosuje kilka podstawowych wyrazów i zwrotów.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | Zna i stosuje część poznanych wyrazów oraz zwrotów.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | Zna i stosuje większość poznanych wyrazów oraz zwrotów.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | Zna i stosuje wszystkie poznane wyrazy oraz zwroty.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
|                                               | W niewielkim stopniu stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych.<br>Popełnia liczne błędy:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | Częściowo poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | W większości poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | Poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|                                               | słownictwo z działu kultura<br>zdania przydawkowe                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| UMIEJĘTNOŚCI                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>– często niewłaściwie reaguje na polecenia</li> <li>– częściowo poprawnie rozwiązuje niektóre zadania na słuchanie i czytanie ze zrozumieniem</li> <li>– bardzo prostymi zdaniami, zdawkowo opowiada o ulubionym gatunku muzycznym, wyraża i uzasadnia opinie i upodobania, popełniając liczne błędy</li> <li>– z trudem uczestniczy w rozmowie na temat ulubionego piosenkarza, popełniając liczne błędy, uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia,</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– często właściwie reaguje na polecenia</li> <li>– częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na słuchanie i czytanie ze zrozumieniem</li> <li>– częściowo bezbłędnie stosuje styl wypowiedzi odpowiedni do sytuacji</li> <li>– prostymi zdaniami opowiada o ulubionym gatunku muzycznym, wyraża i uzasadnia opinie i upodobania, popełniając dość liczne błędy</li> <li>– stara się aktywnie uczestniczyć w rozmowie na temat ulubionego piosenkarza, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– na ogół właściwie reaguje na polecenia</li> <li>– w większości poprawnie rozwiązuje zadania na słuchanie i czytanie ze zrozumieniem</li> <li>– na ogół bezbłędnie stosuje styl wypowiedzi odpowiedni do sytuacji</li> <li>– prostymi zdaniami opisuje opowiada o ulubionym gatunku muzycznym, wyraża i uzasadnia opinie i upodobania</li> <li>– na ogół aktywnie uczestniczy w rozmowie na temat ulubionego piosenkarza, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– właściwie reaguje na polecenia</li> <li>– bezbłędnie rozwiązuje wszystkie zadania na słuchanie i czytanie ze zrozumieniem</li> <li>– bezbłędnie stosuje styl wypowiedzi odpowiedni do sytuacji</li> <li>– używając zdań złożonych, szczegółowo opowiada o ulubionym gatunku muzycznym, wyraża i uzasadnia opinie i upodobania</li> <li>– aktywnie uczestniczy w rozmowie na temat ulubionego piosenkarza, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje</li> </ul> |

|  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|--|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  | <p>zdawkowo wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy</p> <p>– z trudem uczestniczy w rozmowie na temat twórców i ich dzieł, popełniając liczne błędy, uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia, zdawkowo wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy</p> <p>– bardzo prostymi zdaniami, zdawkowo wypowiada się na temat cytatu, wyraża i uzasadnia swoje opinie i upodobania, popełniając liczne błędy</p> <p>– z trudem uczestniczy w rozmowie na temat dzieł sztuki, popełniając liczne błędy, uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia, zdawkowo wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy</p> <p>– korzystając z podręcznika i pomocy nauczyciela, bardzo prostymi zdaniami, popełniając liczne błędy, pisze bardzo krótki wpis na blogu, w którym</p> | <p>rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, częściowo bezbłędnie uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia, wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy</p> <p>– stara się aktywnie uczestniczyć w rozmowie na temat twórców i ich dzieł, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, częściowo bezbłędnie uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia, wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy</p> <p>– prostymi zdaniami wypowiada się na temat cytatu, wyraża i uzasadnia swoje opinie i upodobania, popełniając dość liczne błędy</p> <p>– stara się aktywnie uczestniczyć w rozmowie na temat dzieł sztuki, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, częściowo bezbłędnie uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia, wyraża i uzasadnia</p> | <p>jej przebiegu, w większości bezbłędnie uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia, wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy</p> <p>– na ogół aktywnie uczestniczy w rozmowie na temat twórców i ich dzieł, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, na ogół bezbłędnie uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia, wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy</p> <p>– prostymi zdaniami wypowiada się na temat cytatu, wyraża i uzasadnia swoje opinie i upodobania</p> <p>– na ogół aktywnie uczestniczy w rozmowie na temat dzieł sztuki, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, w większości bezbłędnie uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia, wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy</p> | <p>rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, bezbłędnie uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia, wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy</p> <p>– aktywnie uczestniczy w rozmowie na temat twórców i ich dzieł, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, bezbłędnie uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia, wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy</p> <p>– używając zdań złożonych, samodzielnie wypowiada się na temat cytatu, wyraża i uzasadnia swoje opinie i upodobania</p> <p>– aktywnie uczestniczy w rozmowie na temat dzieł sztuki, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, bezbłędnie uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia, wyraża i uzasadnia</p> |
|--|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|---------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                           | <p>recenzuje ciekawy film, wyraża i uzasadnia opinie, przekazuje informacji, stosuje zwroty i formy grzecznościowe</p> <p>– popełniając liczne błędy, przekazuje w języku obcym niektóre informacje zawarte w materiałach audiowizualnych oraz sformułowane w języku polskim i obcym</p> | <p>swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy</p> <p>– korzystając z podręcznika, prostymi zdaniem, częściowo bezbłędnie pisze krótki wpis na blogu, w którym recenzuje ciekawy film, wyraża i uzasadnia opinie, przekazuje informacji, stosuje zwroty i formy grzecznościowe</p> <p>– częściowo bezbłędnie przekazuje w języku obcym niektóre informacje zawarte w materiałach audiowizualnych oraz sformułowane w języku polskim i obcym</p> | <p>– prostymi zdaniem, na ogół bezbłędnie pisze wpis na blogu, w którym recenzuje ciekawy film, wyraża i uzasadnia opinie, przekazuje informacji, stosuje zwroty i formy grzecznościowe</p> <p>– na ogół bezbłędnie przekazuje w języku obcym informacje zawarte w materiałach audiowizualnych oraz sformułowane w języku polskim i obcym</p> | <p>swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy</p> <p>– używając zdań złożonych, samodzielnie i bezbłędnie pisze wpis na blogu, w którym recenzuje ciekawy film, wyraża i uzasadnia opinie, przekazuje informacji, stosuje zwroty i formy grzecznościowe</p> <p>– bezbłędnie przekazuje w języku obcym wszystkie informacje zawarte w materiałach audiowizualnych oraz sformułowane w języku polskim i obcym</p> |
| Uczeń rozwiązuje test sprawdzający wiadomości i umiejętności z rozdziału. |                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| Życie społeczne                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| OCENA                                                                     | DOPUSZCZAJĄCA                                                                                                                                                                                                                                                                            | DOSTATECZNA                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | DOBRA                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | BARDZO DOBRA                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
|                                                                           | NISKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH                                                                                                                                                                                                                                            | PODSTAWOWY STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | ŚREDNI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH                                                                                                                                                                                                                                                                                                | WYSOKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |

|                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|-----------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| WIEDZA:<br>Znajomość<br>środków<br>językowych | Zna i stosuje kilka podstawowych wyrazów i zwrotów.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | Zna i stosuje część poznanych wyrazów oraz zwrotów.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | Zna i stosuje większość poznanych wyrazów oraz zwrotów.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | Zna i stosuje wszystkie poznane wyrazy oraz zwroty.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
|                                               | W niewielkim stopniu stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych.<br>Popełnia liczne błędy:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | Częściowo poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | W większości poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | Poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
|                                               | słownictwo z działu życie społeczne<br><br>podstawowa wiedza o krajach, społeczeństwach i kulturach społeczności, które posługują się danym językiem obcym<br><br>zdania okolicznikowe czasu                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| UMIEJĘTNOŚCI                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>– często niewłaściwie reaguje na polecenia</li> <li>– częściowo poprawnie rozwiązuje niektóre zadania na słuchanie i czytanie ze zrozumieniem</li> <li>– z trudem uczestniczy w rozmowie na temat życia na innej planecie, popełniając liczne błędy, uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia</li> <li>– bardzo prostymi zdaniami, zdawkowo wypowiada się na temat uzależnień, opisuje zjawiska, przedstawia fakty,</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– często właściwie reaguje na polecenia</li> <li>– częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na słuchanie i czytanie ze zrozumieniem</li> <li>– częściowo bezbłędnie stosuje styl wypowiedzi odpowiedni do sytuacji</li> <li>– stara się aktywnie uczestniczyć w rozmowie na temat życia na innej planecie, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, częściowo bezbłędnie uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– na ogół właściwie reaguje na polecenia</li> <li>– w większości poprawnie rozwiązuje zadania na słuchanie i czytanie ze zrozumieniem</li> <li>– na ogół bezbłędnie stosuje styl wypowiedzi odpowiedni do sytuacji</li> <li>– na ogół aktywnie uczestniczy w rozmowie na temat życia na innej planecie, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, w większości bezbłędnie uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– właściwie reaguje na polecenia</li> <li>– bezbłędnie rozwiązuje wszystkie zadania na słuchanie i czytanie ze zrozumieniem</li> <li>– bezbłędnie stosuje styl wypowiedzi odpowiedni do sytuacji</li> <li>– aktywnie uczestniczy w rozmowie na temat życia na innej planecie, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, bezbłędnie uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia</li> </ul> |

|  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
|--|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  | <p>wyraża i uzasadnia swoje opinie, popełniając liczne błędy</p> <p>– z trudem uczestniczy w rozmowie na temat uzależnień i problemów społecznych, popełniając liczne błędy, uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia, zdawkowo wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy</p> <p>– przy pomocy bardzo prostych konstrukcji wypowiada się na temat cytatu, zdawkowo wyraża i uzasadnia swoje opinie, popełniając liczne błędy</p> <p>– z trudem uczestniczy w rozmowie na temat treści nagrania, popełniając liczne błędy, uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia, zdawkowo wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy</p> <p>– korzystając z podręcznika i pomocy nauczyciela, bardzo prostymi zdaniami, popełniając liczne błędy, pisze zaproszenie na imprezę charytatywną,</p> | <p>– prostymi zdaniami wypowiada się na temat uzależnień, opisuje zjawiska, przedstawia fakty, wyraża i uzasadnia swoje opinie, popełniając dość liczne błędy</p> <p>– stara się aktywnie uczestniczyć w rozmowie na temat uzależnień i problemów społecznych, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, częściowo bezbłędnie uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia, wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy</p> <p>– przy pomocy prostych konstrukcji wypowiada się na temat cytatu, wyraża i uzasadnia swoje opinie, popełniając dość liczne błędy</p> <p>– stara się aktywnie uczestniczyć w rozmowie na temat treści nagrania, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, częściowo bezbłędnie uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia, wyraża i uzasadnia</p> | <p>– prostymi zdaniami wypowiada się na temat uzależnień, opisuje zjawiska, przedstawia fakty, wyraża i uzasadnia swoje opinie</p> <p>– na ogół aktywnie uczestniczy w rozmowie na temat uzależnień i problemów społecznych, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, w większości bezbłędnie uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia, wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy</p> <p>– przy pomocy poznanych konstrukcji wypowiada się na temat cytatu, wyraża i uzasadnia swoje opinie</p> <p>– na ogół aktywnie uczestniczy w rozmowie na temat treści nagrania, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, w większości bezbłędnie uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia, wyraża i uzasadnia</p> | <p>– używając zdań złożonych, samodzielnie i szczegółowo wypowiada się na temat uzależnień, opisuje zjawiska, przedstawia fakty, wyraża i uzasadnia swoje opinie</p> <p>– aktywnie uczestniczy w rozmowie na temat uzależnień i problemów społecznych, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, bezbłędnie uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia, wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy</p> <p>– przy pomocy złożonych konstrukcji, samodzielnie wypowiada się na temat cytatu, wyraża i uzasadnia swoje opinie</p> <p>– aktywnie uczestniczy w rozmowie na temat treści nagrania, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, bezbłędnie uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia, wyraża i uzasadnia</p> |
|--|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|--|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  | <p>przedstawia fakty, przekazuje informacje, zaprasza, zachęca, stosuje zwroty i formy grzecznościowe</p> <p>– bardzo prostymi zdaniami opowiada o bezpieczeństwie w jego kraju, wyraża i uzasadnia opinie, popełniając liczne błędy</p> <p>– z trudem uczestniczy w rozmowie na temat monitoringu i prawa, popełniając liczne błędy, uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia, zdawkowo wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy</p> <p>– stara się współdziałać w grupie, tworzy prezentację na temat filmu lub serialu o stróżach prawa, z pomocą korzysta ze źródeł informacji w języku obcym za pomocą technologii informacyjno-komunikacyjnych</p> <p>– popełniając liczne błędy, przekazuje w języku obcym niektóre informacje zawarte w materiałach audiowizualnych</p> | <p>swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy</p> <p>– korzystając z podręcznika, prostymi zdaniami, popełniając dość liczne błędy, pisze zaproszenie na imprezę charytatywną, przedstawia fakty, przekazuje informacje, zaprasza, zachęca, stosuje zwroty i formy grzecznościowe</p> <p>– prostymi zdaniami opowiada o bezpieczeństwie w jego kraju, wyraża i uzasadnia opinie, popełniając dość liczne błędy</p> <p>– stara się aktywnie uczestniczyć w rozmowie na temat monitoringu i prawa, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, częściowo bezbłędnie uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia, wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy</p> <p>– stara się aktywnie współdziałać w grupie, tworzy prezentację na temat filmu lub serialu o stróżach prawa, korzysta ze źródeł informacji w języku obcym za pomocą</p> | <p>swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy</p> <p>– prostymi zdaniami, popełniając nieliczne błędy pisze zaproszenie na imprezę charytatywną, przedstawia fakty, przekazuje informacje, zaprasza, zachęca, stosuje zwroty i formy grzecznościowe</p> <p>– prostymi zdaniami opowiada o bezpieczeństwie w jego kraju, wyraża i uzasadnia opinie</p> <p>– na ogół aktywnie uczestniczy w rozmowie na temat monitoringu i prawa, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, w większości bezbłędnie uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia, wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy</p> <p>– na ogół aktywnie współdziała w grupie, tworzy prezentację na temat filmu lub serialu o stróżach prawa, korzysta ze źródeł informacji w języku obcym za pomocą</p> | <p>swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy</p> <p>– używając zdań złożonych, samodzielnie i bezbłędnie pisze zaproszenie na imprezę charytatywną, przedstawia fakty, przekazuje informacje, zaprasza, zachęca, stosuje zwroty i formy grzecznościowe</p> <p>– używając zdań złożonych, samodzielnie opowiada o bezpieczeństwie w jego kraju, wyraża i uzasadnia opinie</p> <p>– aktywnie uczestniczy w rozmowie na temat monitoringu i prawa, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, bezbłędnie uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia, wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy</p> <p>– aktywnie współdziała w grupie, tworzy prezentację na temat filmu lub serialu o stróżach prawa, samodzielnie korzysta ze źródeł informacji w języku obcym za</p> |
|--|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                                                                           |                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                     |
|---------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                           | oraz sformułowane w języku polskim i obcym                                                                | technologii informacyjno-komunikacyjnych<br><br>– częściowo bezbłędnie przekazuje w języku obcym niektóre informacje zawarte w materiałach audiowizualnych oraz sformułowane w języku polskim i obcym | technologii informacyjno-komunikacyjnych<br><br>– na ogół bezbłędnie przekazuje w języku obcym informacje zawarte w materiałach audiowizualnych oraz sformułowane w języku polskim i obcym | pomocą technologii informacyjno-komunikacyjnych<br><br>– bezbłędnie przekazuje w języku obcym wszystkie informacje zawarte w materiałach audiowizualnych oraz sformułowane w języku polskim i obcym |
| Uczeń rozwiązuje test sprawdzający wiadomości i umiejętności z rozdziału. |                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                     |
| End-of-year-lessons                                                       |                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                     |
| OCENA                                                                     | DOPUSZCZAJĄCA                                                                                             | DOSTATECZNA                                                                                                                                                                                           | DOBRA                                                                                                                                                                                      | BARDZO DOBRA                                                                                                                                                                                        |
|                                                                           | NISKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH                                                             | PODSTAWOWY STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH                                                                                                                                                    | ŚREDNI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH                                                                                                                                             | WYSOKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH                                                                                                                                                      |
| WIEDZA:<br><br>Znajomość środków językowych                               | Zna i stosuje kilka podstawowych wyrazów i zwrotów.                                                       | Zna i stosuje część poznanych wyrazów oraz zwrotów.                                                                                                                                                   | Zna i stosuje większość poznanych wyrazów oraz zwrotów.                                                                                                                                    | Zna i stosuje wszystkie poznane wyrazy oraz zwroty.                                                                                                                                                 |
|                                                                           | W niewielkim stopniu stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych. Popełnia liczne błędy: | Częściowo poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:                                                                                            | W większości poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:                                                                              | Poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:                                                                                                    |



|              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
|--------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|              | <p>słownictwo z działu edukacja</p> <p>słownictwo z działu kultura</p> <p>słownictwo z działu praca</p> <p>słownictwo z działu podróżowanie i turystyka</p> <p>słownictwo z działu człowiek</p> <p>słownictwo z działu żywienie</p> <p>słownictwo z działu życie prywatne</p>                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| UMIEJĘTNOŚCI | <p>– często niewłaściwie reaguje na polecenia</p> <p>– częściowo poprawnie rozwiązuje niektóre zadania na słuchanie i czytanie ze zrozumieniem</p> <p>– zdawkowo, popełniając liczne błędy, wypowiada się na temat szkoły średniej, wyraża i uzasadnia opinie, przypuszczenia</p> <p>– stara się współdziałać w grupie, tworzy prezentację na temat szkół średnich w okolicy, z pomocą korzysta ze źródeł informacji w języku obcym za</p> | <p>– często właściwie reaguje na polecenia</p> <p>– częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na słuchanie i czytanie ze zrozumieniem</p> <p>– częściowo bezbłędnie stosuje styl wypowiedzi odpowiedni do sytuacji</p> <p>– częściowo poprawnie wypowiada się na temat szkoły średniej, wyraża i uzasadnia opinie, przypuszczenia</p> <p>– stara się aktywnie współdziałać w grupie, tworzy prezentację na temat szkół średnich w okolicy, korzysta ze źródeł informacji w języku obcym za pomocą technologii informacyjno-komunikacyjnych</p> | <p>– na ogół właściwie reaguje na polecenia</p> <p>– w większości poprawnie rozwiązuje zadania na słuchanie i czytanie ze zrozumieniem</p> <p>– na ogół bezbłędnie stosuje styl wypowiedzi odpowiedni do sytuacji</p> <p>– na ogół poprawnie wypowiada się na temat szkoły średniej, wyraża i uzasadnia opinie, przypuszczenia</p> <p>– na ogół aktywnie współdziała w grupie, tworzy prezentację na temat szkół średnich w okolicy, korzysta ze źródeł informacji w języku obcym za pomocą</p> | <p>– właściwie reaguje na polecenia</p> <p>– bezbłędnie rozwiązuje wszystkie zadania na słuchanie i czytanie ze zrozumieniem</p> <p>– bezbłędnie stosuje styl wypowiedzi odpowiedni do sytuacji</p> <p>– samodzielnie i bezbłędnie wypowiada się na temat szkoły średniej, wyraża i uzasadnia opinie, przypuszczenia</p> <p>– aktywnie współdziała w grupie, tworzy prezentację na temat szkół średnich w okolicy, samodzielnie korzysta ze źródeł informacji w języku obcym za pomocą</p> |

|  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
|--|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  | <p>pomocą technologii informacyjno-komunikacyjnych</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– z trudem uczestniczy w rozmowie na temat szkół branżowych i techników, popełniając liczne błędy, uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia, zdawkowo wyraża i uzasadnia swoje opinie i upodobania, pyta o opinie rozmówcy</li> <li>– stara się współdziałać w grupie, tworzy prezentację na temat stylów uczenia się innych uczniów, z pomocą korzysta ze źródeł informacji w języku obcym za pomocą technologii informacyjno-komunikacyjnych</li> <li>– z trudem uczestniczy w rozmowie na temat stylów uczenia się, popełniając liczne błędy, uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia, zdawkowo wyraża i uzasadnia swoje opinie i upodobania, pyta o opinie rozmówcy</li> <li>– stara się współdziałać w grupie, tworzy prezentację na</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– stara się aktywnie uczestniczyć w rozmowie na temat szkół branżowych i techników, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, częściowo poprawnie uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia, wyraża i uzasadnia swoje opinie i upodobania, pyta o opinie rozmówcy</li> <li>– stara się aktywnie współdziałać w grupie, tworzy prezentację na temat stylów uczenia się innych uczniów, korzysta ze źródeł informacji w języku obcym za pomocą technologii informacyjno-komunikacyjnych</li> <li>– stara się aktywnie uczestniczyć w rozmowie na temat stylów uczenia się, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, częściowo poprawnie uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia, wyraża i uzasadnia swoje opinie i upodobania, pyta o opinie rozmówcy</li> </ul> | <p>technologii informacyjno-komunikacyjnych</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– na ogół aktywnie uczestniczy w rozmowie na temat szkół branżowych i techników, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, w większości poprawnie uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia, wyraża i uzasadnia swoje opinie i upodobania, pyta o opinie rozmówcy</li> <li>– na ogół aktywnie współdziała w grupie, tworzy prezentację na temat stylów uczenia się innych uczniów, korzysta ze źródeł informacji w języku obcym za pomocą technologii informacyjno-komunikacyjnych</li> <li>– na ogół aktywnie uczestniczy w rozmowie na temat stylów uczenia się, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, w większości poprawnie uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia, wyraża i uzasadnia</li> </ul> | <p>technologii informacyjno-komunikacyjnych</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– aktywnie uczestniczy w rozmowie na temat szkół branżowych i techników, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, bezbłędnie uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia, wyraża i uzasadnia swoje opinie i upodobania, pyta o opinie rozmówcy</li> <li>– aktywnie współdziała w grupie, tworzy prezentację na temat stylów uczenia się innych uczniów, samodzielnie korzysta ze źródeł informacji w języku obcym za pomocą technologii informacyjno-komunikacyjnych</li> <li>– aktywnie uczestniczy w rozmowie na temat stylów uczenia się, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, bezbłędnie uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia, wyraża i uzasadnia</li> </ul> |
|--|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|--|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  | <p>temat ulubionego bohatera historycznego, z pomocą korzysta ze źródeł informacji w języku obcym za pomocą technologii informacyjno-komunikacyjnych</p> <p>– z trudem uczestniczy w rozmowie na temat czytania książek, popełniając liczne błędy, uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia, zdawkowo wyraża i uzasadnia swoje opinie i upodobania, pyta o opinie rozmówcy</p> <p>– stara się współdziałać w grupie, tworzy prezentację o tym za czym tęsknią ludzie po przeprowadzce do innego kraju, z pomocą korzysta ze źródeł informacji w języku obcym za pomocą technologii informacyjno-komunikacyjnych</p> <p>– z trudem uczestniczy w rozmowie na temat powodów przeprowadzania się do innego kraju, popełniając liczne błędy, uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia, zdawkowo wyraża i uzasadnia swoje opinie i</p> | <p>– stara się aktywnie współdziałać w grupie, tworzy prezentację na temat ulubionego bohatera historycznego, korzysta ze źródeł informacji w języku obcym za pomocą technologii informacyjno-komunikacyjnych</p> <p>– stara się aktywnie uczestniczyć w rozmowie na temat czytania książek, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, częściowo poprawnie uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia, wyraża i uzasadnia swoje opinie i upodobania, pyta o opinie rozmówcy</p> <p>– stara się aktywnie współdziałać w grupie, tworzy prezentację o tym za czym tęsknią ludzie po przeprowadzce do innego kraju, korzysta ze źródeł informacji w języku obcym za pomocą technologii informacyjno-komunikacyjnych</p> <p>– stara się aktywnie uczestniczyć w rozmowie na temat powodów przeprowadzania się do innego kraju, rozpoczyna, prowadzi i</p> | <p>swoje opinie i upodobania, pyta o opinie rozmówcy</p> <p>– na ogół aktywnie współdziała w grupie, tworzy prezentację na temat ulubionego bohatera historycznego, korzysta ze źródeł informacji w języku obcym za pomocą technologii informacyjno-komunikacyjnych</p> <p>– na ogół aktywnie uczestniczy w rozmowie na temat czytania książek, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, w większości poprawnie uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia, wyraża i uzasadnia swoje opinie i upodobania, pyta o opinie rozmówcy</p> <p>– na ogół aktywnie współdziała w grupie, tworzy prezentację o tym za czym tęsknią ludzie po przeprowadzce do innego kraju, korzysta ze źródeł informacji w języku obcym za pomocą technologii informacyjno-komunikacyjnych</p> | <p>swoje opinie i upodobania, pyta o opinie rozmówcy</p> <p>– aktywnie współdziała w grupie, tworzy prezentację na temat ulubionego bohatera historycznego, samodzielnie korzysta ze źródeł informacji w języku obcym za pomocą technologii informacyjno-komunikacyjnych</p> <p>– aktywnie uczestniczy w rozmowie na temat czytania książek, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, bezbłędnie uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia, wyraża i uzasadnia swoje opinie i upodobania, pyta o opinie rozmówcy</p> <p>– aktywnie współdziała w grupie, tworzy prezentację o tym za czym tęsknią ludzie po przeprowadzce do innego kraju, samodzielnie korzysta ze źródeł informacji w języku obcym za pomocą technologii informacyjno-komunikacyjnych</p> |
|--|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|--|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  | <p>upodobania, pyta o opinie rozmówcy</p> <p>– stara się współdziałać w grupie, tworzy prezentację na temat języka polskiego, z pomocą korzysta ze źródeł informacji w języku obcym za pomocą technologii informacyjno-komunikacyjnych</p> <p>– z trudem uczestniczy w rozmowie na temat zapożyczania obcych słów do języka ojczystego, popełniając liczne błędy, uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia, zdawkowo wyraża i uzasadnia swoje opinie i upodobania, pyta o opinie rozmówcy</p> <p>– stara się współdziałać w grupie, tworzy prezentację na temat mody wybranej dekady XX wieku, z pomocą korzysta ze źródeł informacji w języku obcym za pomocą technologii informacyjno-komunikacyjnych</p> <p>– z trudem uczestniczy w rozmowie na temat mody,</p> | <p>kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, częściowo poprawnie uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia, wyraża i uzasadnia swoje opinie i upodobania, pyta o opinie rozmówcy</p> <p>– stara się aktywnie współdziałać w grupie, tworzy prezentację na temat języka polskiego, korzysta ze źródeł informacji w języku obcym za pomocą technologii informacyjno-komunikacyjnych</p> <p>– stara się aktywnie uczestniczyć w rozmowie na temat zapożyczania obcych słów do języka ojczystego, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, częściowo poprawnie uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia, wyraża i uzasadnia swoje opinie i upodobania, pyta o opinie rozmówcy</p> <p>– stara się aktywnie współdziałać w grupie, tworzy prezentację na temat mody wybranej dekady XX wieku, korzysta ze źródeł informacji w języku obcym za pomocą</p> | <p>– na ogół aktywnie uczestniczy w rozmowie na temat powodów przeprowadzania się do innego kraju, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, w większości poprawnie uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia, wyraża i uzasadnia swoje opinie i upodobania, pyta o opinie rozmówcy</p> <p>– na ogół aktywnie współdziała w grupie, tworzy prezentację na temat języka polskiego, korzysta ze źródeł informacji w języku obcym za pomocą technologii informacyjno-komunikacyjnych</p> <p>– na ogół aktywnie uczestniczy w rozmowie na temat zapożyczania obcych słów do języka ojczystego, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, w większości poprawnie uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia, wyraża i uzasadnia swoje opinie i upodobania, pyta o opinie rozmówcy</p> | <p>– aktywnie uczestniczy w rozmowie na temat powodów przeprowadzania się do innego kraju, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, bezbłędnie uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia, wyraża i uzasadnia swoje opinie i upodobania, pyta o opinie rozmówcy</p> <p>– aktywnie współdziała w grupie, tworzy prezentację na temat języka polskiego, samodzielnie korzysta ze źródeł informacji w języku obcym za pomocą technologii informacyjno-komunikacyjnych</p> <p>– aktywnie uczestniczy w rozmowie na temat zapożyczania obcych słów do języka ojczystego, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, bezbłędnie uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia, wyraża i uzasadnia swoje opinie i upodobania, pyta o opinie rozmówcy</p> |
|--|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|--|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  | <p>popołniając liczne błędy, uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia, zdawkowo wyraża i uzasadnia swoje opinie i upodobania, pyta o opinie rozmówcy</p> <p>– stara się współdziałać w grupie, tworzy prezentację na temat niezdrowego jedzenia, z pomocą korzysta ze źródeł informacji w języku obcym za pomocą technologii informacyjno-komunikacyjnych</p> <p>– z trudem uczestniczy w rozmowie na temat niezdrowego jedzenia i wyrzucania żywności, popełniając liczne błędy, uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia, zdawkowo wyraża i uzasadnia swoje opinie i upodobania, pyta o opinie rozmówcy</p> <p>– stara się współdziałać w grupie, tworzy prezentację na temat bycia sławną osobą przez jeden dzień, z pomocą korzysta ze źródeł informacji w języku</p> | <p>technologii informacyjno-komunikacyjnych</p> <p>– stara się aktywnie uczestniczyć w rozmowie na temat mody, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, częściowo poprawnie uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia, wyraża i uzasadnia swoje opinie i upodobania, pyta o opinie rozmówcy</p> <p>– stara się aktywnie współdziałać w grupie, tworzy prezentację na temat niezdrowego jedzenia, korzysta ze źródeł informacji w języku obcym za pomocą technologii informacyjno-komunikacyjnych</p> <p>– stara się aktywnie uczestniczyć w rozmowie na temat niezdrowego jedzenia i wyrzucania żywności, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, częściowo poprawnie uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia, wyraża i uzasadnia</p> | <p>– na ogół aktywnie współdziała w grupie, tworzy prezentację na temat mody wybranej dekady XX wieku, korzysta ze źródeł informacji w języku obcym za pomocą technologii informacyjno-komunikacyjnych</p> <p>– na ogół aktywnie uczestniczy w rozmowie na temat mody, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, w większości poprawnie uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia, wyraża i uzasadnia swoje opinie i upodobania, pyta o opinie rozmówcy</p> <p>– na ogół aktywnie współdziała w grupie, tworzy prezentację na temat niezdrowego jedzenia, korzysta ze źródeł informacji w języku obcym za pomocą technologii informacyjno-komunikacyjnych</p> <p>– na ogół aktywnie uczestniczy w rozmowie na temat niezdrowego jedzenia i wyrzucania żywności, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w</p> | <p>– aktywnie współdziała w grupie, tworzy prezentację na temat mody wybranej dekady XX wieku, samodzielnie korzysta ze źródeł informacji w języku obcym za pomocą technologii informacyjno-komunikacyjnych</p> <p>– aktywnie uczestniczy w rozmowie na temat mody, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, bezbłędnie uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia, wyraża i uzasadnia swoje opinie i upodobania, pyta o opinie rozmówcy</p> <p>– aktywnie współdziała w grupie, tworzy prezentację na temat niezdrowego jedzenia, samodzielnie korzysta ze źródeł informacji w języku obcym za pomocą technologii informacyjno-komunikacyjnych</p> <p>– aktywnie uczestniczy w rozmowie na temat niezdrowego jedzenia i wyrzucania żywności, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę</p> |
|--|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
|--|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  | <p>obcym za pomocą technologii informacyjno-komunikacyjnych</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– z trudem uczestniczy w rozmowie na temat celebrytów, popełniając liczne błędy, uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia, zdawkowo wyraża i uzasadnia swoje opinie i upodobania, pyta o opinie rozmówcy</li> <li>– popełniając liczne błędy, przekazuje w języku obcym niektóre informacje sformułowane w języku polskim i obcym</li> </ul> | <p>swoje opinie i upodobania, pyta o opinie rozmówcy</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– stara się aktywnie współdziałać w grupie, tworzy prezentację na temat bycia sławną osobą przez jeden dzień, korzysta ze źródeł informacji w języku obcym za pomocą technologii informacyjno-komunikacyjnych</li> <li>– stara się aktywnie uczestniczyć w rozmowie na temat celebrytów, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, częściowo poprawnie uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia, wyraża i uzasadnia swoje opinie i upodobania, pyta o opinie rozmówcy</li> <li>– częściowo bezbłędnie przekazuje w języku obcym niektóre informacje sformułowane w języku polskim i obcym</li> </ul> | <p>przypadku trudności w jej przebiegu, w większości poprawnie uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia, wyraża i uzasadnia swoje opinie i upodobania, pyta o opinie rozmówcy</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– na ogół aktywnie współdziała w grupie, tworzy prezentację na temat bycia sławną osobą przez jeden dzień, korzysta ze źródeł informacji w języku obcym za pomocą technologii informacyjno-komunikacyjnych</li> <li>– na ogół aktywnie uczestniczy w rozmowie na temat celebrytów, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, w większości poprawnie uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia, wyraża i uzasadnia swoje opinie i upodobania, pyta o opinie rozmówcy</li> <li>– na ogół bezbłędnie przekazuje w języku obcym informacje sformułowane w języku polskim i obcym</li> </ul> | <p>w przypadku trudności w jej przebiegu, bezbłędnie uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia, wyraża i uzasadnia swoje opinie i upodobania, pyta o opinie rozmówcy</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– aktywnie współdziała w grupie, tworzy prezentację na temat bycia sławną osobą przez jeden dzień, samodzielnie korzysta ze źródeł informacji w języku obcym za pomocą technologii informacyjno-komunikacyjnych</li> <li>– aktywnie uczestniczy w rozmowie na temat celebrytów, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, bezbłędnie uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia, wyraża i uzasadnia swoje opinie i upodobania, pyta o opinie rozmówcy</li> <li>– bezbłędnie przekazuje w języku obcym wszystkie informacje sformułowane w języku polskim i obcym</li> </ul> |
|--|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|



## ***Wymagania edukacyjne z Wiedzy o społeczeństwie w klasie VIIIB***

### **Ocena niedostateczna**

Uczeń:

- pomimo pomocy nauczyciela nie potrafi się wypowiedzieć;
- nie opanował wiedzy i umiejętności w zakresie wymagań koniecznych niezbędnych do dalszego kształcenia;
- nie potrafi wykonać prostego polecenia;
- wykazuje się brakiem systematyczności i chęci do nauki;
- nie interesuje się przedmiotem.

### **Ocena dopuszczająca**

Uczeń:

- z pomocą nauczyciela jest w stanie wykonać proste polecenia;
- ma braki w opanowaniu wiedzy i umiejętności, które są konieczne do dalszego kształcenia; posiada minimum wiedzy;
- nie potrafi sformułować jasnej wypowiedzi na tematy poruszane na lekcjach;
- jego postawa na lekcjach jest bierna, ale wykazuje chęć do współpracy;
- wie, że człowiek jest istotą biologiczną i społeczną;
- odróżnia: cechy nabyte od cech wrodzonych, potrzeby materialne i niematerialne;
- wymienia: wartości uniwersalne, czynniki produkcji;
- wie, że celem działalności gospodarczej człowieka jest zaspokajanie własnych potrzeb, że praca i umiejętności człowieka są warunkiem rozwoju jednostki i społeczeństwa;

- wyjaśnia pojęcia: „grupa społeczna”, „praca”, „rynek”, „bezrobocie”;
- wymienia rodzaje grup społecznych, funkcje i rodzaje pracy;
- wie, do jakich grup należy, jakim typem grupy jest rodzina;
- wylicza elementy charakterystyczne dla właściwego porozumiewania się;
- zna pojęcia: „komunikacja werbalna”, „komunikacja niewerbalna”, „asertywność”;
- wie, jakimi sposobami należy rozwiązywać konflikty;
- zna przyczyny powstawania konfliktów;
- potrafi wymienić członków swojej rodziny;
- wie, czym zajmuje się genealogia;
- zna funkcje rodziny, swoje prawa i obowiązki jako członka rodziny;
- wie, gdzie szukać informacji o możliwości zatrudnienia;
- lokalizuje siedzibę urzędu pracy w miejscu zamieszkania;
- poprawnie definiuje pojęcia: „gospodarstwo domowe”, „konsumpcja”, „lokata bankowa”, „kredyt”, „emerytura”, „zawód”, „kwalifikacja”;
- wymienia oczekiwane kompetencje wybranych kategorii społeczno-zawodowych;
- wymienia główne źródła jego dochodów (z działalności zarobkowej: pracy, działalności gospodarczej, umów cywilnoprawnych oraz ze świadczeń społecznych);
- zna podstawowe dane dotyczące jego szkoły: nazwę, adres, patrona, nazwisko dyrektora;
- wymienia organy szkoły, główne zadania szkoły, zadania samorządu uczniowskiego;
- wie, kto w jego szkole jest przewodniczącym SU;
- definiuje pojęcia: „prawa człowieka”, „konwencja”, „cyberprzestrzeń”, „cyberprzemoc”;
- wymienia najważniejsze prawa i wolności człowieka, nazwy podstawowych dokumentów dotyczących praw człowieka, główne prawa i obowiązki dziecka, instytucje związane z ochroną praw dziecka: Rzecznika Praw Dziecka i UNICEF, nazwiska najbardziej znanych postaci związanych z obroną praw człowieka;



- podaje przykłady łamania praw człowieka we współczesnym świecie;
- wie, czym jest Powszechna Deklaracja Praw Człowieka oraz jaką rolę odgrywa Rzecznik Praw Obywatelskich;
- zna podstawowe prawa i obowiązki obywatela RP;
- wie, w jakim dokumencie są zapisane prawa i obowiązki obywatela RP;
- wymienia rodzaje przemocy wobec nieletnich;
- wie, jak się zachować w sytuacji wystąpienia przemocy;
- podaje różnice między sytuacją prawną małoletniego a nieletniego;
- zna swoje prawa w razie kontaktu z policją lub służbami mundurowymi;
- wymienia korzyści i zagrożenia z korzystania z internetu i telefonów komórkowych;
- rozumie zjawisko uzależnienia od internetu;
- zna pojęcia: „społeczeństwo obywatelskie”, „frekwencja”, „etyka”, „kultura”, „polityka”;
- podaje propozycje aktywności na rzecz klasy, szkoły;
- wyjaśnia pojęcia: „organizacja pozarządowa”, „stowarzyszenie”, „fundacja”, „wolontariusz”, „partia polityczna”, „kampania wyborcza”, „statut”, „związek zawodowy”, „samorząd zawodowy”, „strajk”;
- wymienia przykładowe cele działalności organizacji pozarządowych;
- wyjaśnia pojęcia: „środki masowego przekazu”, „fakt”, „opinia”, „reklama”, „perswazja”, „reklama społeczna”, „kampania społeczna”;
- umie wymienić różne rodzaje środków masowego przekazu;
- potrafi analizować proste sondaże;
- zna podstawowe formy przekazów reklamowych;
- rozumie komercyjne cele reklam;
- rozumie różnice między reklamą komercyjną a reklamą społeczną;
- podaje przykład reklamy społecznej;
- zna i rozumie pojęcia: „naród”, „obywatelstwo”, „ojczyzna”, „patriotyzm”, „nacjonalizm”, „Polonia”, „tolerancja”, „mniejszość narodowa”, „mniejszość

etniczna”, „stereotyp”, „imigranci”, „uchodźcy”, „państwo”, „obywatelstwo”, „monarchia”, „republika”;

- potrafi wymienić polskie symbole narodowe;
- zna tekst Mazurka Dąbrowskiego;
- wie, jak należy zachować się wobec polskich symboli narodowych;
- zachowuje się godnie wobec symboli narodowych;
- wie, że swoją postawą może dbać o dobre imię Polski;
- wymienia mniejszości narodowe i etniczne zamieszkujące Polskę, elementy państwa;
- wie, jakim typem państwa jest Polska;
- zna i rozumie pojęcia: „demokracja”, „referendum”, „konstytucja”, „ustawa”, „opozycja”, „sejm”, „senat”, „poseł”, „kadencja”, „prawo”, „kodeks”, „sądy”, „prokurator”;
- wymienia podstawowe zasady państwa demokratycznego, podstawowe zasady ustroju RP;
- potrafi nazwać centralne organy państwowe;
- zna datę uchwalenia konstytucji RP, zasady wyboru Prezydenta RP;
- wie, z ilu posłów i senatorów składa się parlament, kto pełni funkcję Prezydenta RP, kto tworzy Radę Ministrów;
- zna nazwisko obecnego premiera;
- wie, czym zajmuje się Trybunał Konstytucyjny;
- zna i rozumie pojęcia: „samorząd terytorialny”, „kadencja”, „gmina”, „wójt”, „burmistrz”, „prezydent”, „powiat”, „starosta”, „województwo”, „marszałek”;
- zna zasady prawa wyborczego;
- wie, komu przysługuje bierne i czynne prawo wyborcze;
- lokalizuje siedzibę władz gminy;
- wie, kto pełni w jego gminie funkcję prezydenta/wójta lub burmistrza, kto pełni funkcję starosty w jego powiecie;
- potrafi na mapie wskazać województwo, w którym mieszka i jego stolicę, a także nazwać województwa ościennie;
- zna podstawowe fakty z historii swojej gminy;

- wymienia symbole Unii Europejskiej, Ojców Europy, najważniejsze instytucje europejskiej;
- zna aktualną liczbę członków UE, datę przyjęcia Polski do Unii Europejskiej;
- wskazuje na mapie państwa członkowskie Unii Europejskiej;
- wie, na czym polega obywatelstwo europejskie;
- zna wyniki referendum akcesyjnego;
- definiuje pojęcia: „wspólny rynek”, „strefa Schengen”, „region”, „euroregion”;
- wymienia główne fundusze europejskie;
- rozumie dlaczego UE wyrównuje szanse regionów;
- zna programy edukacyjne realizowane w ramach UE;
- wie, czym jest NATO;
- potrafi wyjaśnić pojęcia: „Układ Warszawski”, „zimna wojna”, „kraje rozwijające się”, „Trzeci Świat”, „uchodźcy”, „emigranci”, „terroryzm”, „globalne ocieplenie”, „dziura ozonowa”, „kwaśne deszcze”;
- wymienia najważniejsze organy NATO, główne organy ONZ;
- wie, w którym roku Polska została przyjęta do NATO;
- wie, czym jest ONZ;
- zna datę powstania ONZ i datę przyjęcia do niej Polski;
- wie, kto jest obecnie Sekretarzem Generalnym ONZ;
- wie, gdzie znajduje się siedziba ONZ;
- wskazuje na mapie przykładowe kraje rozwijające się w Azji i w Afryce;
- wymienia najważniejsze przyczyny biedy w krajach rozwijających się, przyczyny współczesnych wojen.

## **Ocena dostateczna**

Uczeń:

- sporadycznie jest aktywny na lekcjach;
- jego wiedza jest wyrywkowa i fragmentaryczna;
- ma problemy z samodzielnym sformułowaniem i uzasadnieniem swoich wypowiedzi;

- udziela odpowiedzi na proste pytania nauczyciela;
- samodzielnie wykonuje proste zadania, które przydzielili mu grupa;
- omawia proste diagramy, wykresy, tabele;
- wymienia cechy człowieka wyróżniające go ze świata zwierząt, osiągnięcia cywilizacyjne ludzi na przestrzeni wieków;
- zna i rozumie pojęcia: „socjalizacja”, „osobowość”, „potrzeby człowieka”, „socjalizacja”, „czynniki produkcji”, „grupy społeczne”, „rola społeczna”, „subkultura”;
- potrafi wymienić wartości ważne w jego życiu;
- wie, czym zajmuje się ekonomia;
- opisuje i kwalifikuje grupy społeczne i warunki przynależności;
- zna sposoby podejmowania wspólnych decyzji;
- charakteryzuje grupę koleżeńską i grupę nastawioną na realizację określonego zadania;
- potrafi podać przykłady werbalnego i niewerbalnego porozumiewania się;
- zna zasady aktywnego słuchania;
- rozpoznaje przypadki wymagające postaw asertywnych;
- wyraża emocje w komunikacie „ja”;
- definiuje pojęcia: „asertywność”, „arbitraż”, „kompromis”;
- uzasadnia, że konflikt w grupie może wynikać z różnych przyczyn (sprzeczne interesy, inne cele);
- uzasadnia szczególną rolę rodziny w życiu człowieka;
- zna prawa i obowiązki dzieci w rodzinie;
- potrafi omówić funkcje rodziny, wymienić dokumenty, w których gwarantowane są prawa rodziny;
- poprawnie charakteryzuje funkcje pracy;
- definiuje pojęcia: „rynek pracy”, „budżet rodzinny”, „depozyt bankowy”, „obligacja, akcja”;
- potrafi skorzystać z biura pośrednictwa pracy;
- wie, jak należy przygotować dokumenty niezbędne w uzyskaniu pracy;

- wymienia rodzaje bezrobocia;
- wyjaśnia, jak funkcjonuje gospodarstwo domowe;
- rozumie, że sytuacja ekonomiczna rodziny zależy od wykształcenia i przedsiębiorczości jej członków;
- zna rodzaje ubezpieczeń społecznych;
- wymienia kategorie wydatków gospodarstwa domowego, planuje jego budżet;
- charakteryzuje pracę organów szkoły;
- rozumie, że oprócz praw uczeń ma obowiązki;
- potrafi wymienić kompetencje organów szkoły;
- zna funkcje szkoły, podstawowe dokumenty, na podstawie których funkcjonuje szkoła, system szkolny w Polsce, nazwisko Ministra Edukacji Narodowej;
- potrafi wymienić kompetencje samorządu uczniowskiego;
- przedstawia działania samorządu uczniowskiego;
- charakteryzuje oczekiwane kompetencje wybranych kategorii społecznozawodowych;
- rozumie, że wybierając zawód, trzeba uwzględnić zainteresowania, a także zapotrzebowanie na rynku;
- potrafi wymienić błędy popełniane przy wyborze szkoły i zawodu;
- przedstawia genezę praw człowieka, genezę praw dziecka;
- charakteryzuje najważniejsze prawa i wolności człowieka, podstawowe dokumenty określające prawa i wolności człowieka;
- wymienia generacje praw człowieka;
- potrafi wyjaśnić, że prawa człowieka są naturalne, niezbywalne i nienaruszalne;
- potrafi scharakteryzować podstawowe prawa dziecka zapisane w Konwencji o prawach dziecka;
- wie, jakie są kompetencje Rzecznika Praw Dziecka;
- omawia cele działalności Funduszu Narodów Zjednoczonych na Rzecz Dzieci;
- wykazuje, że prawa człowieka muszą być chronione;
- zna najważniejsze dokumenty tworzące uniwersalny system praw człowieka;

- wymienia organizacje pozarządowe działające na rzecz ochrony praw człowieka, regionalne systemy ochrony praw człowieka;
- rozumie, że oprócz praw obywatel ma też powinności;
- potrafi scharakteryzować wybrane prawa i obowiązki obywatelskie;
- korzysta z Konstytucji RP i potrafi wyszukać zapis o danym prawie lub obowiązku obywatelskim;
- charakteryzuje rodzaje przemocy wobec nieletnich;
- wie, jak rozpoznać wystąpienie przemocy;
- wymienia osoby i instytucje, które należy powiadomić w sytuacji wystąpienia lub podejrzenia przemocy;
- przedstawia przykłady zastosowania internetu i telefonu komórkowego w życiu codziennym;
- charakteryzuje korzyści i zagrożenia z korzystania z internetu i z telefonów komórkowych;
- wie, na czym polega hejt;
- rozumie, czym są fake news;
- zna podstawowe sposoby zabezpieczania internetu;
- umie wymienić podmioty życia publicznego, cechy dobrego obywatela;
- zna i rozumie pojęcia: „czynne prawo wyborcze”, „bierne prawo wyborcze”, „organizacja pożytku publicznego”, „kultura polityczna”;
- umie wskazać cnoty obywatelskie (odpowiedzialność, troska o dobro wspólne, aktywność, przedsiębiorczość, solidarność, roztropność, tolerancja, odwaga cywilna);
- umie wymienić i rozpoznać różne formy uczestnictwa obywatelskiego w życiu publicznym;
- umie wyjaśnić ideę wolontariatu i przedstawić formy działalności wolontariuszy,
- potrafi przedstawić cele i formy działań stowarzyszeń i fundacji;
- wymienia systemy partyjne na świecie, typy partii, partie polityczne, których przedstawiciele zasiadają w Sejmie RP;
- wie, jakie są cechy i funkcje partii politycznych;
- wyjaśnia zasadę pluralizmu politycznego;

- zna zasady zakładania partii politycznych;
- umie określić, jakie są podstawowe zadania i możliwości działania związków zawodowych i samorządów zawodowych;
- omawia szczególną rolę historyczną NSZZ „Solidarność”;
- umie uzasadnić potrzebę przestrzegania zasad etycznych w życiu publicznym;
- umie scharakteryzować środki masowego przekazu;
- wymienia funkcje środków masowego przekazu;
- znajduje w mediach wiadomości na wskazany temat;
- potrafi odróżnić fakt od opinii;
- wie, czym jest opinia publiczna, jak się bada opinię publiczną;
- rozumie perswazyjny charakter reklamy, jak reklama wpływa na postępowanie konsumentów na rynku;
- przedstawia funkcje reklamy;
- charakteryzuje: najważniejsze formy przekazów reklamowych, wybrane reklamy społeczne;
- wie, jakie znaczenie ma marketing;
- potrafi określić cele reklam i kampanii społecznych;
- definiuje pojęcia: „naród”, „świadomość narodowa”, „szowinizm”, „kosmopolityzm”, „Polonia”;
- wymienia czynniki narodotwórcze, suwerenność, państwo unitarne, federacja, państwo totalitarne, autorytarne, demokratyczne;
- zna zasady nabywania obywatelstwa;
- zna historię powstania polskich symboli narodowych;
- uczestniczy zgodnie i z powagą w obchodach rocznicowych uroczystości państwowych i szkolnych;
- wie, w czym przejawiać się powinna postawa patriotyczna młodego i dorosłego człowieka;
- posiada świadomość konieczności wypełnienia obowiązków wobec ojczyzny;
- charakteryzuje mniejszości narodowe i etniczne zamieszkujące Polskę;
- umie wskazać na mapie miejsca zwartego zamieszkiwania mniejszości narodowych i etnicznych;

- definiuje pojęcie, potrafi wymienić cechy i funkcje państwa;
- zna cele, jakie realizuje państwo;
- potrafi wymienić funkcje państwa, formy państwa;
- charakteryzuje monarchię i republikę;
- odróżnia państwa o ustroju demokratycznym od państw niedemokratycznych i zna w nich sytuację jednostki;
- potrafi wymienić przykłady monarchii i republik w Europie;
- charakteryzuje podstawowe zasady państwa demokratycznego;
- definiuje pojęcia: „konstytucja”, „korupcja”, „konkordat”, „obywatelska inicjatywa ustawodawcza”, „preambuła”, „absolutorium”, „elektorat”, „interpelacja”, „immunitet”, „Zgromadzenie Narodowe”, „immunitet parlamentarny”, „koalicja”;
- odróżnia formy demokracji pośredniej od bezpośredniej;
- zna układ treści Konstytucji RP, strukturę władzy centralnej;
- podaje szczególne cechy konstytucji;
- charakteryzuje podstawowe zasady ustroju RP;
- umie wykazać, że konstytucja jest ustawą zasadniczą, podstawowym aktem prawnym;
- znajduje w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej przepisy dotyczące wskazanej kwestii;
- przyporządkowuje instytucje według zasad trójpodziału władzy;
- umie przedstawić sposób powoływania parlamentu;
- potrafi wymienić uprawnienia Sejmu i Senatu, partie polityczne, których przedstawiciele zasiadają w polskim parlamencie, uprawnienia Prezydenta RP;
- zna sylwetki dotychczasowych prezydentów RP, ze szczególnym uwzględnieniem osoby obecnie piastującej ten urząd;
- umie omówić procedurę tworzenia Rady Ministrów;
- potrafi wymienić uprawnienia Rady Ministrów;
- zna strukturę wymiaru sprawiedliwości w Polsce, zasady wymiaru sprawiedliwości, a szczególnie zasadę niezawisłości sędziowskiej i zasadę dwuinstancyjności procesu sądowego;
- podaje kompetencje Trybunału Konstytucyjnego Rzeczypospolitej Polskiej;
- wyjaśnia zasadę państwa prawa,;



- przedstawia, w jakich sprawach orzeka sąd rejonowy;
- definiuje pojęcia: „samorząd terytorialny”, „elektorat”, „komitet wyborczy”, „kampania wyborcza”, „mienie komunalne”, „budżet gminy”;
- zna strukturę samorządu terytorialnego w Polsce;
- umie wymienić organy samorządu wojewódzkiego, powiatowego i gminnego;
- zna nazwy i rozmieszczenie na mapie wszystkich województw w Polsce;
- umie wymienić organy gminy;
- wskazuje zadania własne i zlecone gminy;
- wie, kto jest przewodniczącym rady w jego gminie;
- potrafi wymienić zadania samorządu gminnego;
- zna różne sposoby wpływania obywateli na decyzje władz gminy;
- wie jakie sprawy można załatwić w urzędzie gminy, jak powstaje i na co jest przeznaczony budżet gminy, jakie sprawy można załatwić w urzędzie powiatowym;
- przedstawia możliwości załatwienia spraw poprzez e-urząd;
- podaje uprawnienia organów gminy i sposób ich odwołania;
- wymienia organy samorządu powiatowego i sposób ich powoływania oraz odwoływania, organy samorządu wojewódzkiego i sposób ich powoływania oraz odwoływania;
- potrafi wymienić zakres spraw, którymi zajmuje się samorząd powiatowy, zakres spraw, którymi zajmuje się samorząd wojewódzki;
- wie, jakie sprawy można załatwić w urzędzie marszałkowskim, jakie sprawy można załatwić w urzędzie wojewódzkim;
- wypełnia wniosek o paszport (delegatura urzędu wojewódzkiego);
- znajduje i przedstawia informacje na temat swojej gminy, wydarzeń i postaci z jej dziejów;
- podaje, kto pełni funkcje przewodniczącego rady gminy/miasta;
- omawia etapy tworzenia Unii Europejskiej;
- wskazuje na mapie starych i nowych członków Unii Europejskiej;

- charakteryzuje trzy filary UE, przyczyny przystąpienia Polski do UE, działanie głównych funduszy europejskich, programy edukacyjne realizowane w ramach UE;
- wymienia obywateli polskich pełniących ważne funkcje w instytucjach unijnych;
- wymienia podstawowe zasady wspólnego rynku europejskiego;
- rozumie, jakie znaczenie dla Polski ma swobodny przepływ osób i wybór miejsca pracy;
- potrafi określić, jakie środki finansowe otrzyma Polska w latach 2014–2020;
- wskazuje na mapie euroregiony;
- wskazuje na mapie państwa należące do NATO;
- wyjaśnia, czym jest OBWE i Partnerstwo dla Pokoju;
- charakteryzuje: kompetencje głównych organów NATO, zadania głównych organów ONZ;
- na podstawie tekstu źródłowego określa cele i zasady działania NATO;
- wskazuje na mapie miejsca, gdzie Polska brała udział w misjach wojskowych NATO;
- wymienia najważniejsze organizacje wyspecjalizowane ONZ;
- na podstawie Karty Narodów Zjednoczonych omawia cele organizacji;
- charakteryzuje przyczyny biedy w krajach rozwijających się, przyczyny i przebieg konfliktu zbrojnego w wybranym kraju;
- wyjaśnia, na czym polegają globalne ocieplenie, zagłada lasów tropikalnych, niedobory wody, dziura ozonowa, kwaśne deszcze;
- rozumie różnicę między uchodźcą a imigrantem;
- poprawnie stosuje pojęcie „globalizacja”;
- opisuje metody, jakimi posługują się terroryści dla osiągnięcia swoich celów;
- podaje przykłady najważniejszych zamachów terrorystycznych w ostatnich latach;
- wskazuje osoby, które są znane z działalności na rzecz zrównoważonego rozwoju.

## **Ocena dobra**

Uczeń:

- w dużej mierze opanował treści i umiejętności zawarte w programie;

- chętnie pracuje w grupie;
- jest aktywny na zajęciach;
- umiejętnie wykorzystuje zdobyte informacje;
- wykonuje samodzielnie typowe zadania związane z tokiem lekcji i zlecone przez nauczyciela;
- umie formułować proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne;
- potrafi interpretować diagramy, wykresy, mapki tematyczne, tabele;
- rozumie, że człowiek staje się istotą społeczną dzięki różnorodnym kontaktom,
- podaje przykłady cech wrodzonych i nabytych człowieka;
- potrafi wyjaśnić pojęcie „resocjalizacja”;
- definiuje pojęcie „ekonomia” i „rzadkość dóbr”;
- poprawnie charakteryzuje czynniki produkcji;
- potrafi uzasadnić, dlaczego występuje rzadkość dóbr, omówić i uzupełnić piramidę Masłowa, wykazać związek pracy z zaspokajaniem potrzeb;
- poprawnie stosuje pojęcia: „grupa społeczna”, „konformizm”, „nonkonformizm”;
- zna rodzaje więzi społecznych w grupie;
- porównuje zachowania pozytywne i negatywne oraz ich wpływ na postawę ludzi;
- potrafi identyfikować różne role społeczne;
- rozpoznaje sytuacje wymagające podjęcia decyzji indywidualnej i grupowej;
- stosuje zasady właściwego porozumiewania się;
- potrafi wyjaśnić zasady skutecznej autoprezentacji;
- rozpoznaje sytuacje wymagające podjęcia decyzji indywidualnej i grupowej;
- stosuje zasady aktywnego słuchania;
- podaje przykłady trudnych społecznie sytuacji, w których należy zachować się asertywnie;
- na konkretnych przykładach prezentuje różne sposoby rozwiązywania konfliktów;
- wie, jaką rolę odgrywa mediator;
- potrafi wyjaśnić wpływ rodziny na wychowujące się w niej dzieci;

- wie, jakie zmiany w rodzinach nastąpiły na przestrzeni wieków;
- poprawnie stosuje pojęcia: „rynek pracy”, „budżet”, „podmiot gospodarczy”;
- wyjaśnia znaczenie pracy dla rozwoju człowieka;
- wymienia przyczyny i charakteryzuje rodzaje bezrobocia;
- potrafi wyjaśnić znaczenie pracy dla zaspokajania potrzeb materialnych rodziny;
- rozumie, że podejmowanie decyzji ekonomicznych jest uwarunkowane wieloma czynnikami;
- na podstawie badań statystycznych potrafi analizować budżet gospodarstwa domowego;
- potrafi dokonać oceny sposobu oszczędzania;
- charakteryzuje klasę szkolną, pozalekcyjne koło zainteresowań, życie szkolnej społeczności;
- potrafi wymienić zadania organu prowadzącego i organu sprawującego nadzór pedagogiczny nad szkołą;
- wymienia instytucje i organizacje współpracujące ze szkołą;
- opisuje działalność samorządu uczniowskiego;
- wymienia cechy charakteru pożądane w pełnieniu funkcji w samorządzie szkolnym;
- wyjaśnia, jak przeprowadzane są wybory organów samorządu szkolnego;
- potrafi uzasadnić wybór szkoły lub zawodu;
- potrafi przygotować niezbędne dokumenty celem uzyskania pracy;
- wie, czym jest CV i list motywacyjny;
- potrafi określić, jak uniknąć błędów popełnianych przy wyborze szkoły i zawodu;
- opisuje stereotypy związane z poszczególnymi zawodami,
- wyjaśnia, że godność jest źródłem powszechnych, przyrodzonych, nienaruszalnych i niezbywalnych wolności i praw człowieka;
- analizuje sformułowania preambuły Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka;
- zna czynniki, które wyznaczają prawa i obowiązki dziecka – ucznia;
- podaje przykłady działań Rzecznika Praw Dziecka;
- przedstawia cele działalności Funduszu Narodów Zjednoczonych na Rzecz Dzieci;
- przedstawia przykłady działań organizacji pozarządowych na rzecz ochrony praw człowieka;

- uzasadnia potrzebę przeciwstawiania się zjawiskom braku tolerancji wobec różnych mniejszości;
- na przykładzie wybranych państw opisuje, w jaki sposób prawa człowieka są w nich łamane;
- charakteryzuje kompetencje Rzecznika Praw Obywatelskich, prawa i wolności polityczne zawarte w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej;
- wie, jakie instytucje są gwarantami praw i wolności obywatelskich;
- charakteryzuje procedury, które mogą być zastosowane w przypadku zgłoszenia przemocy wobec nieletnich;
- rozumie procedurę tzw. niebieskiej karty;
- wymienia działania, jakie sąd może zastosować wobec nieletniego łamiącego prawo;
- wymienia najważniejsze uprawnienia i obowiązki policjantów w czasie podejmowania czynności służbowych wobec nieletnich;
- wskazuje skutki występowania cyberprzemocy;
- wie, jak reagować na przemoc w cyberprzestrzeni;
- charakteryzuje zasady bezpiecznego korzystania z internetu i innych środków komunikacji elektronicznej;
- potrafi podać przykłady współdziałania i konkurowania ze sobą w życiu publicznym różnych podmiotów;
- potrafi podać przykłady wybitnych Polaków działających na rzecz dobra wspólnego;
- uzasadnia cel działania organizacji pozarządowych, fundacji i stowarzyszeń;
- przedstawia cele i przykłady działania organizacji społecznych skupiających młodych ludzi w Polsce;
- wyjaśnia różnicę między stowarzyszeniem a fundacją;
- dostrzega różnice w typach partii i systemach partyjnych;
- umie wymienić największe partie polityczne w Polsce i ich liderów;
- wymienia partie polityczne, których przedstawiciele zasiadają w organach stanowiących samorządu terytorialnego;
- przedstawia cele działania partii politycznych oraz wykazuje, że konkurują one w życiu publicznym;
- uzasadnia cel działania związków zawodowych;
- umie określić, jaki wpływ na warunki pracy może mieć działalność związków zawodowych;
- potrafi podać przykłady działań samorządów zawodowych i związków zawodowych;

- wymienia związki zawodowe istniejące w Polsce;
- potrafi uzasadnić znaczenie etyki i kultury w życiu publicznym, rozpoznać przejawy łamania zasad etycznych w życiu publicznych i podać skutki takich działań;
- umie wyjaśnić rolę środków masowego przekazu w życiu obywateli;
- wyjaśnia znaczenie środków masowego przekazu dla wolności słowa, na czym powinna polegać rzetelność dziennikarzy;
- argumentuje wpływ informacji na kształtowanie opinii publicznej i postaw;
- wyjaśnia wpływ sondaży na kształtowanie opinii publicznych;
- rozumie, dlaczego opinia publiczna jest badana;
- umie prawidłowo interpretować badania opinii publicznej;
- podaje przykłady ilustrujące perswazyjny charakter reklam;
- wyjaśnia, jakie jest znaczenie gospodarcze i społeczne reklamy;
- wykazuje korzyści i zagrożenia gospodarcze wynikające z istnienia reklam;
- wymienia metody i formy używane przy prowadzeniu kampanii społecznych;
- na przykładzie wybranej kampanii lub reklamy społecznej wykazuje, jakie cele społeczne zostały dzięki niej zrealizowane;
- poprawnie stosuje pojęcia: „naród, państwo”, „państwo unitarne”, „państwo federacyjne”;
- umie wyjaśnić różnicę między narodowością a obywatelstwem;
- przedstawia warunki nabycia obywatelstwa polskiego z mocy prawa i wymienia inne formy uznania za obywatela polskiego oraz nadania obywatelstwa polskiego;
- poczuwa się do obowiązku ochrony symboli narodowych;
- propaguje właściwe postawy wobec symboli narodowych;
- potrafi wymienić przejawy patriotyzmu w czasie wojny i w czasie pokoju;
- umie ocenić postawę nacjonalistyczną;
- wie, w których państwach znajdują się największe skupiska Polonii;
- wyjaśnia, co oznacza być Polakiem lub członkiem innej wspólnoty narodowej/etnicznej;

- rozumie znaczenie pojęcia „tolerancja”;
- wymienia przyczyny emigracji Polaków;
- rozpoznaje przejawy ksenofobii, w tym rasizmu, szowinizmu i antysemityzmu, oraz uzasadnia potrzebę przeciwstawiania się tym zjawiskom;
- przedstawia, za Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej, prawa przysługujące etnicznym grupom mniejszościowym;
- potrafi podać przyczyny migracji ludzi, w tym uchodźców;
- omawia funkcje państwa;
- umie podać przykłady państw unitarnych i federacyjnych;
- omawia formy państw;
- zna i rozumie różnice między państwem totalitarnym i autorytarnym;
- wykazuje różnice między monarchią konstytucyjną a republiką;
- rozumie współzależność między sposobem sprawowania władzy a sytuacją obywatela w państwie;
- umie wyjaśnić zasadę suwerenności narodu, zasadę przedstawicielstwa;
- umie wymienić sprawy, które mogą być poddane pod referendum;
- zna różnice między demokracją większością a konstytucyjną;
- wymienia referenda ogólnokrajowe, których wyniki były wiążące, oraz referenda lokalne we własnej społeczności, które były ważne;
- potrafi wymienić słabości demokracji;
- umie wyjaśnić zasadę konstytucjonalizmu, zasadę państwa prawa, zasadę trójpodziału władzy, zasadę pluralizmu politycznego;
- poprawnie stosuje pojęcie „suwerenność”;
- wyjaśnia, jakie instytucje i w jaki sposób realizują w Polsce zasadę trójpodziału władzy;
- umie przedstawić organizację pracy parlamentu;
- potrafi omówić funkcje sejmu;
- wyjaśnia, jak powstają w Polsce ustawy;
- wie, komu przysługuje inicjatywa ustawodawcza;

- wie, kto pełni funkcje marszałków Sejmu i Senatu;
- znajduje informacje o życiorysie politycznym osób pełniących urząd prezydenta RP, które wybrano w wyborach powszechnych, oraz o działaniach urzędującego prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej;
- potrafi omówić funkcje rządu;
- zna nazwiska obecnych wicepremierów;
- umie wykazać, że decyzje podejmowane w wybranym ministerstwie mają wpływ na życie jego rodziny;
- wie, w jaki sposób można odwołać rząd;
- porównuje uprawnienia prezydenta i Rady Ministrów;
- umie wyjaśnić, w jaki sposób Trybunał Konstytucyjny kontroluje zgodność prawa z konstytucją;
- zna kompetencje Trybunału Stanu;
- wyjaśnia podział na sądy powszechne i administracyjne;
- poprawnie stosuje pojęcie „samorząd terytorialny”;
- wyjaśnia, na czym polegają zasady decentralizacji i pomocniczości;
- rozumie podział zadań między organami władzy samorządowej a władzą centralną;
- określa specyfikę działalności organów terytorialnych;
- umie napisać podanie, krótki list w sprawie publicznej i wypełnić prosty druk urzędowy, np. wniosek o wydanie dowodu osobistego;
- potrafi analizować dane dotyczące budżetu gminy;
- umie podać przykłady działalności gospodarczej w gminie;
- przedstawia, jak zorganizowany jest urząd gminy (miasta/dzielnicy);
- korzysta z prostych procedur oraz z możliwości, jakie stwarzają obywatelom instytucje życia publicznego;
- wskazuje, gdzie załatwić proste sprawy urzędowe (w jakich wydziałach);
- znajduje w mediach lokalnych informacje na temat publicznych działań osób pełniących funkcje w organach samorządu terytorialnego;
- wie, jakie obowiązki ma urzędnik wobec obywatela;



- wymienia cechy dobrego urzędnika samorządowego;
- podaje, w jakim wydziale starostwa powiatowego można załatwić wybrane sprawy;
- posługuje się formularzami urzędowymi;
- wymienia cechy dobrego urzędnika samorządowego;
- potrafi wyjaśnić różnicę między urzędem marszałkowskim a urzędem wojewódzkim;
- wie, kto sprawuje nadzór nad samorządem;
- potrafi wymienić zadania regionalnych izb obrachunkowych;
- znajduje w mediach lokalnych informacje na temat publicznych działań osób pełniących funkcje w organach samorządu terytorialnego;
- przedstawia tradycje i zwyczaje swojej społeczności regionalnej;
- zna zasady działania Unii Europejskiej;
- charakteryzuje kompetencje najważniejszych instytucji UE;
- wie, jakie były przyczyny utworzenia wspólnot europejskich;
- rozumie, na czym polega zasada pomocniczości i solidarności w UE;
- wymienia najważniejsze traktaty europejskie;
- przedstawia podstawowe korzyści związane z obecnością Polski w Unii Europejskiej;
- przedstawia znaczenie strefy Schengen dla obywateli Polski;
- charakteryzuje zasady wspólnego rynku;
- porównuje korzyści i straty wynikające z utworzenia wspólnego rynku pracy;
- potrafi znaleźć informacje o wykorzystaniu funduszy unijnych w swojej gminie lub swoim regionie;
- zna programy realizowane przez Polskę z otrzymanych funduszy UE;
- charakteryzuje: cele programu Erasmus+, zadania wybranych organizacji wyspecjalizowanych ONZ;
- rozumie znaczenie NATO dla bezpieczeństwa Polski;
- na podstawie analizy tekstu źródłowego określa, w jakich sytuacjach NATO może użyć siły militarnej;
- rozumie szczególną rolę Rady Bezpieczeństwa dla utrzymania pokoju na świecie;

- określa rolę Zgromadzenia Ogólnego dla umacniania współpracy między narodami;
- przedstawia działalność Polski w Organizacji Narodów Zjednoczonych;
- określa, na czym polega pomoc ekonomiczna i humanitarna dla państw rozwijających się;
- podaje przykłady pomocy dla krajów rozwijających się realizowanej przez państwo polskie i organizacje pozarządowe z Polski;
- charakteryzuje formy globalizacji: polityczną, gospodarczą, kulturową i produkcji;
- wskazuje na mapie miejsca najważniejszych konfliktów międzynarodowych;
- wyraża swoje opinie na temat terroryzmu;
- omawia konsekwencje konfliktów międzynarodowych i narodowościowych dla krajów nimi objętych;
- rozumie swoje związki z przyrodą i wie, że jest ona niezbędna do życia oraz funkcjonowania człowieka;
- podaje sposoby, za pomocą których każdy człowiek może się przyczynić do zmniejszenia globalnego ocieplenia, dziury ozonowej i niedoborów wody.

### **Ocena bardzo dobra**

Uczeń:

- bardzo aktywnie uczestniczy w zajęciach;
- sprawnie i samodzielnie posługuje się różnymi źródłami wiedzy;
- uzasadnia odpowiedzi, korzystając z wiadomości prasowych i telewizyjnych;
- potrafi posługiwać się omawianymi pojęciami w określonych sytuacjach;
- potrafi posługiwać się tekstem Konstytucji RP;
- na wybranych przykładach potrafi ocenić funkcjonowanie w praktyce zasad ustroju RP;
- potrafi wykorzystać wiedzę teoretyczną do oceny problemów, które są rozwiązywane przez władze centralne i samorządowe;
- uzasadnia własne poglądy i stanowiska;
- dokonuje samodzielnej oceny wydarzeń i zjawisk;
- dostrzega związki przyczynowo-skutkowe;
- potrafi łączyć wiedzę z różnych przedmiotów;

- potrafi interpretować diagramy, wykresy, tabele, mapki tematyczne i wyciągać wnioski;
- interpretuje teksty źródłowe;
- przedstawia obecny stan wiedzy dotyczącej badań socjologicznych;
- porównuje swoje miejsce w społeczeństwie z innymi;
- zna i cytuje maksymy filozofów i umie je zinterpretować;
- potrafi wyjaśnić, co kształtuje osobowość człowieka;
- wskazuje różnicę między procesem socjalizacji i resocjalizacji;
- dokonuje oceny własnej osoby w kontekście wartości uniwersalnych;
- potrafi dokonać analizy tekstu źródłowego i wykazać znaczenie istnienia potrzeb dla rozwoju człowieka;
- potrafi dokonać krytycznej analizy zjawiska konsumpcjonizmu we współczesnym świecie;
- na podstawie różnych źródeł informacji wykazuje społecznie dobre i złe skutki częściowego zakazu handlu w niedzielę;
- dokonuje, korzystając z różnych źródeł informacji, oceny wybranej grupy społecznej;
- zna różne formy współpracy w grupie i w nich uczestniczy;
- uzasadnia znaczenie procedur demokratycznych i stosuje je w życiu grup, w których uczestniczy;
- współpracuje z innymi – dzieli się zadaniami i wywiązuje się z nich;
- wyjaśnia i stosuje podstawowe sposoby podejmowania wspólnych decyzji;
- potrafi zaprezentować wystąpienie, w którym stosuje zasady właściwego porozumiewania się;
- wyjaśnia i stosuje podstawowe sposoby podejmowania wspólnych decyzji;
- wykorzystuje informacje do tworzenia własnej wypowiedzi na temat wydarzeń z życia społecznego, w tym publicznego;
- komunikuje się w sprawach życia społecznego, w tym publicznego, oraz dyskutuje i przedstawia własne argumenty w wybranych sprawach tego typu;
- potrafi ocenić wady i zalety różnych sposobów rozwiązywania konfliktów;
- stosuje techniki asertywne w wyrażaniu emocji i własnego zdania;
- potrafi wcielić się w rolę mediatora w sytuacji konfliktowej;
- potrafi opracować swoje drzewo genealogiczne;

- ocenia sytuację współczesnej polskiej rodziny;
- rozumie skutki bezrobocia dla gospodarki;
- potrafi zdefiniować i ocenić zjawisko pracoholizmu;
- potrafi wymienić i scharakteryzować pożądane umiejętności człowieka, które ułatwią mu sukces na rynku pracy;
- na podstawie informacji pozyskanych z mediów omawia poziom bezrobocia w kraju z uwzględnieniem różnic terytorialnych i tych wynikających z wieku i kwalifikacji zatrudnionych;
- potrafi przygotować plan racjonalizacji domowego budżetu;
- rozumie, na czym polega budżet zrównoważony i czym jest deficyt;
- projektuje zrównoważony deficyt wybranego zdarzenia o charakterze ekonomicznym;
- potrafi stosować prawa konsumenta w praktyce, w tym napisać reklamację wybranego produktu;
- dokonuje wyliczeń zysków z lokaty a vista i lokaty terminowej;
- rozumie, na czym polega upadłość konsumencka;
- wyodrębnia różnice w podziale zadań organów szkoły;
- planuje dalszą edukację, uwzględniając własne zainteresowania, zdolności i umiejętności oraz rady innych osób i sytuację na rynku pracy;
- ocenia system oświaty w Polsce, działalność samorządu uczniowskiego;
- potrafi przeprowadzić kampanię wyborczą do SU;
- aktywnie włącza się w pracę samorządu uczniowskiego;
- inicjuje ciekawe przedsięwzięcia aktywizujące uczniów;
- wykazuje konieczność współdziałania w życiu społecznym i wyjaśnia istotę samorządności;
- potrafi wyjaśnić, dlaczego samorząd uczniowski jest szkołą demokracji;
- potrafi dokonać analizy własnych zdolności i kompetencji do wykonywania określonego zawodu;
- właściwie definiuje i określa znaczenie zawodów zaufania publicznego;
- potrafi poprawnie napisać CV i list motywacyjny;

- dokonuje analizy lokalnego rynku pracy pod kątem poziomu bezrobocia, kwalifikacji osób zarejestrowanych i oferowanych miejsc pracy;
- uzasadnia, że godność człowieka jest podstawą różnych systemów moralnych;
- rozpoznaje przykłady łamania praw człowieka na podstawie informacji uzyskanych z różnych źródeł;
- potrafi przedstawić argumenty uzasadniające niedopuszczalność stosowania kary śmierci;
- analizuje przepisy Konwencji o Prawach Dziecka;
- wykonuje projekt dotyczący opracowania programu pomocy dzieciom, których prawa są łamane;
- wyszukuje i opisuje w formie prezentacji przykłady łamania praw dziecka na świecie;
- dokonuje analizy przestrzegania praw dziecka w swoim najbliższym otoczeniu, w tym w szkole;
- dokonuje oceny stopnia przestrzegania praw człowieka w Polsce i na świecie;
- dokonuje analizy preambuły Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka;
- przygotowuje raport o wybranej akcji dotyczącej obrony prawa człowieka realizowanej przez wybraną organizację pozarządową;
- wie, w jaki sposób obywatel Polski może złożyć skargę do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu;
- umie określić rodzaje swobód obywatelskich i granice wolności;
- dokonuje oceny stopnia przestrzegania praw i wolności obywatelskich;
- wykazuje wpływ, jaki obywatel może mieć dzięki prawom człowieka na życie publiczne;
- wyszukuje i analizuje informacje ilustrujące działania obywateli mające na celu obronę praw i wolności;
- wyszukuje informacje ilustrujące problem przemocy wobec dzieci i nieletnich;
- charakteryzuje swoje zachowanie w przypadku kontaktu z policją lub inną służbą mundurową;
- analizuje wybrane czynności i uprawnienia Policji na podstawie zapisów ustawy o Policji;
- wyszukuje w internecie przykłady fake news oraz agresywnego hejtu;
- potrafi wykazać i ocenić zależność między wybranymi wydarzeniami politycznymi a działaniami o charakterze agresywnym w internecie;
- potrafi przygotować projekt działań mających na celu ograniczenie lub racjonalne używanie telefonów komórkowych w szkole;
- potrafi wyjaśnić istotę społeczeństwa obywatelskiego;

- umie wyjaśnić, dlaczego zorganizowani obywatele mogą skuteczniej rozwiązywać problemy społeczne;
- argumentuje zasadność postaw obywatelskich, m.in. odpowiedzialności, troski o dobro wspólne i tolerancji;
- rozpoznaje problemy najbliższego otoczenia i szuka ich rozwiązań;
- podejmuje działania na rzecz klasy, szkoły, środowiska lokalnego;
- ocenia bierną postawę obywateli wobec życia publicznego;
- wie, co należy zrobić, aby założyć stowarzyszenie;
- przedstawia cele i formy działań organizacji pozarządowych aktywnych w społeczności lokalnej i regionie;
- wykazuje, że działalność tego typu organizacji prowadzi do realizacji różnorodnych potrzeb;
- rozpoznaje problemy najbliższego otoczenia i szuka ich rozwiązań;
- umie wskazać podstawowe różnice programowe między partiami działającymi w Polsce;
- znajduje informacje na temat działań wybranej partii (jej struktur regionalnych lub centralnych);
- umie ocenić rolę związków zawodowych w państwie demokratycznym;
- podaje przykłady łamania praw pracowniczych w Polsce;
- wymienia formy nacisku związków zawodowych na pracodawców;
- wyszukuje z różnych źródeł informacje i przykłady konkretnych działań związków zawodowych;
- ocenia działalność związków zawodowych;
- umie ocenić postępowanie osób publicznych;
- potrafi omówić różne typy kultury politycznej;
- potrafi stworzyć kodeks etyczny klasy;
- potrafi dokonać krytycznej analizy wybranej audycji, programu itp.;
- potrafi przeprowadzić badanie opinii publicznej, dokonać jego analizy i wyciągnąć wnioski;
- krytycznie analizuje wybrany przekaz reklamowy;
- ocenia wpływ reklamy na własne zachowania i wybory o charakterze konsumenckim;
- wyszukuje informacje dotyczące działań mających na celu ograniczenie reklam w przestrzeni publicznej;
- projektuje reklamę lub kampanię społeczną podejmującą temat wybranego problemu dotyczącego uczniów lub ludzi młodych;

- potrafi omówić historyczny proces kształtowania się świadomości narodowej Polaków;
- współuczestniczy w organizacji uroczystości państwowych i szkolnych;
- wyjaśnia, co łączy człowieka z ojczyzną – Polską, przedstawia te więzi na własnym przykładzie;
- potrafi na przykładach z historii omówić różne modele postaw wobec ojczyzny;
- prezentuje postacie patriotów jako wzorce osobowe;
- manifestuje swoje postawy patriotyczne poprzez godne zachowanie i wypełnianie obowiązków obywatela;
- powiększa treść własnej tożsamości lokalnej, regionalnej, etnicznej i obywatelskiej;
- uzasadnia, że można pogodzić różne tożsamości społeczno-kulturowe (regionalną, narodową/etniczną, państwową/obywatelską, europejską);
- porównuje strukturę narodowościową II i III Rzeczypospolitej;
- potrafi przygotować prezentację wybranej mniejszości narodowej lub etnicznej;
- propaguje idee tolerancji wobec innych narodów jako przejaw etycznych zasad życia publicznego;
- zna koncepcje genezy państwa;
- wymienia cechy dobrego państwa;
- ocenia relacje państwo – obywatel;
- rozumie i potrafi ustalić podobieństwa i różnice w sprawowaniu władzy w monarchii konstytucyjnej i republice;
- ocenia sytuację obywatela w państwie demokratycznym, autorytarnym i totalitarnym;
- umie uzasadnić wyższość demokracji nad systemem totalitarnym i autorytarnym;
- argumentuje w dyskusji na temat wad i zalet demokracji;
- umie przedstawić historię demokracji;
- zna i rozumie mechanizmy funkcjonowania państwa demokratycznego;
- uzasadnia znaczenie procedur demokratycznych i stosuje je w życiu szkoły oraz grup, w których uczestniczy;
- charakteryzuje uprawnienia organów władzy;
- omawia historię polskich konstytucji;
- dowodzi szczególnego znaczenia konstytucji wśród innych aktów prawnych;



- rozumie różnicę między władzą ustawodawczą a wykonawczą;
- charakteryzuje zasady prawa wyborczego;
- objaśnia konieczność poparcia większości sejmowej dla Rady Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej (bądź jej działań);
- formułuje treść interpelacji poselskiej;
- omawia procedurę odwołania prezydenta;
- przygotowuje materiały do prasy o pracy prezydenta RP;
- rozumie pojęcie „służba cywilna” i jej rolę w państwie demokratycznym;
- potrafi wymienić cechy, które powinien posiadać urzędnik państwowy;
- zna nazwiska dotychczasowych Premierów III RP;
- zna nazwiska ministrów poszczególnych resortów;
- umie wykazać, że decyzje podejmowane w wybranym ministerstwie mają wpływ na życie jego rodziny;
- uzasadnia konieczność niezawisłości sędziowskiej;
- umie wymienić organy stojące na straży prawa w RP i określić ich zadania;
- wymienia główne dziedziny prawa;
- przedstawia główne elementy procedury sądowej w procesie cywilnym i karnym;
- przedstawia, jak są wybierane i jak mogą zostać odwołane organy władz samorządowych;
- wykazuje konieczność współdziałania w życiu społecznym i wyjaśnia istotę samorządności;
- zna frekwencję wyborczą w swojej miejscowości podczas ostatnich wyborów;
- porównuje i interpretuje wyniki wyborów samorządowych;
- proponuje program wyborczy;
- wskazuje różnice występujące pomiędzy zadaniami poszczególnych struktur samorządu: gminy, powiatu, województwa;
- proponuje przedsięwzięcie na rzecz rozwoju gminy;



- aktywizuje uczniów do realizacji tego przedsięwzięcia;
- rozpoznaje problemy społeczne swojej społeczności lokalnej (np. wynikające z sytuacji demograficznej, gospodarczej, infrastrukturalnej), formułuje sądy dotyczące tych problemów;
- ocenia pracę samorządu powiatowego;
- proponuje w formie pisemnej inicjatywę obywatelską na rzecz powiatu lub województwa;
- organizuje debatę na temat problemów zaobserwowanych na terenie gminy;
- realizuje projekt na temat związany z gminą i publicznie go prezentuje;
- angażuje się w działania obywatelskie na rzecz swojej gminy;
- rozumie, jakie znaczenie ma integracja europejska dla umocnienia pokoju w Europie;
- wie, ilu jest komisarzy oraz ile miejsc w Parlamencie Europejskim posiada Polska;
- wyszukuje wiadomości na temat państw kandydujących do UE;
- potrafi określić, czym jest tzw. brexit i omówić jego przyczyny;
- ocenia znaczenie Polski w strukturach Unii Europejskiej;
- ocenia wkład Polski w proces integracji UE;
- potrafi dokonać bilansu korzyści i strat wynikających z członkostwa Polski w UE;
- przygotowuje prezentację pokazującą przykłady wykorzystania funduszy UE w swoim regionie;
- przedstawia projekt działań dla swojej szkoły wykorzystujący jeden z programów edukacyjnych UE;
- potrafi przedstawić argumenty za obecnością żołnierzy polskich w zagranicznych misjach wojskowych lub przeciw niej;
- charakteryzuje główne założenia polskiej polityki obronnej;
- opisuje udział Polaków w misjach pokojowych i pracach organów ONZ;
- rozumie różnicę między ONZ a Unią Europejską;
- ocenia skuteczność działań ONZ dla zachowania pokoju na świecie;
- wskazuje na mapie państwa, w których były prowadzone misje wojskowe lub pokojowe ONZ;
- potrafi zaproponować sposoby pomocy dla krajów rozwijających się możliwe do zrealizowania przez każdego ucznia;

- dokonuje bilansu dobrych i złych skutków globalizacji;
- potrafi pozyskać informacje dotyczące problemu uchodźców i imigrantów w Europie;
- ocenia, czy imigracja może być zagrożeniem czy szansą dla Polski i innych krajów europejskich;
- wyszukuje z różnych źródeł informacje na temat zamachu na World Trade Center;
- ocenia skutki prowadzonych współcześnie wojen dla pokoju ogólnoswiatowego;
- rozumie, w jaki sposób walka z terroryzmem prowadzi do ograniczenia praw człowieka;
- potrafi uzasadnić zależność życia na Ziemi od zachowania równowagi ekologicznej;
- wskazuje na mapie wybrane miejsca, gdzie nastąpiła klęska o charakterze ekologicznym;
- przygotowuje esej lub prezentację pt. „Ziemia – planeta ludzi”.

### **Ocena celująca** (poziom wymagań wykraczających poza program)

Uczeń:

- posiada wiedzę i umiejętności wykraczające poza program;
- rozwija własne zainteresowania;
- bierze udział z sukcesami w konkursach;
- jest bardzo aktywny na lekcjach;
- wykonuje szereg zadań dodatkowych z własnej inicjatywy;
- jest żywo zainteresowany tym, co dzieje się w Polsce i na świecie;
- angażuje się w akcje o charakterze humanitarnym, ekologicznym, wolontariackim;
- umiejętnie formułuje argumenty, wypowiada się bardzo poprawnym językiem;

## **Wymagania edukacyjne z historii w klasie VIII**

| Temat lekcji                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | Wymagania                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | Podstawa programowa  |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------|
| <b>1. Wojna obronna Polski</b><br><b>Zagadnienia</b><br>1.potencjały militarne Polski i Niemiec<br>2.atak niemiecki na Polskę<br>3.atak sowiecki na Polskę<br>4.przebieg wojny obronnej                                                                                                                                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>zna daty: 1 września 1939 r., 17 października 1939 r.</li> <li>zna postaci Polaków związanych z wojną obronną 1939 r.</li> <li>rozumie pojęcie wojna obronna</li> <li>wymienia chronologicznie podstawowe wydarzenia związane z przebiegiem wojny obronnej</li> <li>porównuje potencjały militarne Polski i Niemiec we wrześniu 1939 r.</li> <li>wskazuje na mapie główne punkty oporu Polaków we wrześniu 1939 r.</li> <li>omawia przebieg działań militarnych we wrześniu 1939 r.</li> <li>określa przyczyny i dostrzega skutki wkroczenia Niemców i Sowietów na ziemie polskie</li> <li>ocenia bilans wojny obronnej Polski</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                         | XXXII 1), 2), 3)     |
| <b>2. Działania wojenne w latach 1939–1941</b><br><b>Zagadnienia</b><br>1.tzw. dziwna wojna na Zachodzie<br>2.wojna zimowa i zajęcie państw bałtyckich przez ZSRS<br>3.agresja Niemiec na kraje skandynawskie<br>4.bitwa o Anglię<br>5.działania wojenne w Afryce<br>6.atak Niemiec na ZSRS<br>7.japoński atak na Pearl Harbour | <ul style="list-style-type: none"> <li>zna daty: 1940 r., 1941 r.</li> <li>wymienia podstawowe wydarzenia związane z przebiegiem działań wojennych w latach 1939–1941</li> <li>zna pojęcia: plan „Barbarossa”, dziwna wojna, wojna zimowa, bitwa o Atlantyk</li> <li>opisuje przebieg ofensywy niemieckiej w Europie Zachodniej</li> <li>opisuje okoliczności wojny zimowej i przyłączenia nowych terenów przez ZSRS</li> <li>omawia przebieg bitwy o Anglię</li> <li>omawia przebieg konfliktu na kontynencie afrykańskim</li> <li>wskazuje na mapie przebieg działań wojennych w latach 1939–1941</li> <li>wyjaśnia przyczyny przystąpienia USA do wojny</li> <li>charakteryzuje okoliczności agresji niemieckiej na Związek Radziecki</li> <li>charakteryzuje podstawowe wydarzenia związane z przebiegiem działań wojennych w latach 1939–1941</li> <li>ocenia politykę Niemiec i ZSRS w latach 1939–1941</li> </ul> | XXXIII 1)<br>XXXV 2) |
| <b>3. Polityka Niemiec w okupowanej Europie</b><br><b>Zagadnienia</b><br>1.okupacja niemiecka w Europie Wschodniej i Zachodniej<br>2.postawy względem okupantów<br>3.Holokaust                                                                                                                                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>zna daty: styczeń 1942 r., kwiecień 1943 r.</li> <li>zna postaci: Irena Sendlerowa, Jan Karski, Janusz Korczak, Mordechaj Anielewicz</li> <li>rozumie pojęcia: pacyfikacja, kolaboracja, dywersja, sabotaż, Holokaust, obóz zagłady, obóz koncentracyjny, eksterminacja, getto, Żegota, ŻOB, łapanka</li> <li>opisuje postawy władz krajów okupowanych wobec władz niemieckich</li> <li>opisuje kolejne etapy polityki niemieckiej wobec Żydów</li> <li>omawia politykę wyniszczenia stosowaną przez nazistów wobec Żydów, Romów i Słowian</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | XXXIII 2)            |

| Temat lekcji                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | Wymagania                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | Podstawa programowa |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------|
| 4.powstanie w getcie warszawskim<br>5.Polacy wobec Holokaustu                                                                                                                                                                                                                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>• porównuje okupację niemiecką na terenie Europy Zachodniej i Wschodniej</li> <li>• dostrzega, na czym polega wyjątkowość zagłady Żydów, której Niemcy dokonali na ziemiach polskich</li> <li>• docenia poświęcenie rodziny Ulmów i innych rodzin polskich wspomagających ludność żydowską</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                     |
| <b>4. Wielka koalicja i przełom na frontach</b><br><b>Zagadnienia:</b><br>1.początki wielkiej koalicji i <i>Karta atlantycka</i><br>2.niemieckie klęski na froncie wschodnim<br>3.walki w Afryce i lądowanie we Włoszech<br>4.konferencja w Teheranie<br>5.lądowanie w Normandii<br>6.walki na Dalekim Wschodzie | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zna daty: sierpień 1941 r., czerwiec 1942 r., listopad 1943 r., 6 czerwca 1944 r.</li> <li>• zna postaci: Stalin, Winston Churchill, Franklin Delano Roosevelt, Bernard Montgomery, Dwight Eisenhower</li> <li>• rozumie pojęcia: alianci, drugi front, kamikaze</li> <li>• wymienia chronologicznie podstawowe wydarzenia związane z przebiegiem wojny</li> <li>• wymienia postanowienia konferencji teherańskiej</li> <li>• wskazuje przyczyny powstania koalicji antyhitlerowskiej</li> <li>• wskazuje na mapie główne bitwy i kierunki działań wojennych w Europie, Afryce i na Dalekim Wschodzie w latach 1942–1945</li> <li>• omawia główne postanowienia <i>Karty atlantyckiej</i></li> <li>• wyjaśnia, kiedy i gdzie doszło do przełomów na frontach wojny, od których rozpoczęła się klęskanet państw osi</li> <li>• analizuje wydarzenia wojenne z lat 1942–1944</li> <li>• ocenia postanowienia konferencji w Teheranie z perspektywy interesu Polski</li> </ul> | XXXIII 1), 3), 4)   |
| <b>5. Klęska państw osi i zakończenie II wojny</b><br><b>Zagadnienia:</b><br>1.postanowienia konferencji wielkiej trójki w Jałcie i Poczdamie<br>2.upadek Berlina<br>3.koniec wojny na Dalekim Wschodzie                                                                                                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zna daty: 8 maja 1945 r., 6 sierpnia 1945 r., 2 września 1945 r.</li> <li>• zna postaci: Stalin, Winston Churchill, Franklin Delano Roosevelt, marszałkowie sowieccy Koniew i Żukow</li> <li>• rozumie pojęcie kapitulacja</li> <li>• wie, co wydarzyło się w Hiroszimie i Nagasaki</li> <li>• wymienia przyczyny klęski państw osi</li> <li>• omawia postanowienia konferencji w Jałcie i Poczdamie, ze szczególnym uwzględnieniem sprawy polskiej</li> <li>• omawia wydarzenia na frontach w latach 1944–1945</li> <li>• charakteryzuje wydarzenia polityczno-militarne rozgrywające się u schyłku II wojny światowej</li> <li>• dostrzega znaczenie użycia bomb atomowych</li> <li>• ocenia postanowienia konferencji wielkiej trójki</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                         | XXXIII 1), 3), 4)   |

| Temat lekcji                                                                                                             | Wymagania                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | Podstawa programowa                        |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------|
| <b>6. Lekcja powtórzeniowa. II wojna światowa</b><br><b>Zagadnienie:</b> dzieje II wojny światowej                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zna daty ważnych wydarzeń związanych z II wojną światową</li> <li>• zna postaci odgrywające kluczowe role podczas II wojny światowej</li> <li>• posługuje się pojęciami odnoszącymi się do wydarzeń z lat 1939–1945</li> <li>• wymienia chronologicznie podstawowe wydarzenia związane z przebiegiem wojny</li> <li>• charakteryzuje wydarzenia polityczno-militarne rozgrywające się u schyłku II wojny światowej</li> <li>• wskazuje na mapie miejsca bitew, fronty, kierunki ofensyw i inne ważne miejsca dla przebiegu II wojny światowej</li> <li>• omawia działania na frontach II wojny światowej</li> <li>• charakteryzuje agresywną politykę III Rzeszy, ZSRS i Japonii w latach 1939–1945</li> <li>• omawia okoliczności powstania koalicji antyhitlerowskiej</li> <li>• wymienia postanowienia konferencji teherańskiej, jałtańskiej i poczdamskiej</li> <li>• dostrzega konsekwencje decyzji podjętych przez wielką trójkę na konferencjach</li> <li>• ocenia postanowienia konferencji wielkiej trójki</li> <li>• analizuje przyczyny klęski państw osi</li> <li>• dostrzega znaczenie użycia bomb atomowych</li> <li>• charakteryzuje wojnę obronną Polaków z września 1939 r.</li> </ul> | XXXII 1), 2), 3)<br>XXXIII 1), 2), 3), 4), |
|                                                                                                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>• ocenia bilans wojny obronnej Polski</li> <li>• omawia politykę ZSRS i III Rzeszy wobec narodów podbitych</li> <li>• opisuje postawy społeczeństw okupowanych państw wobec władz niemieckich</li> <li>• opisuje kolejne etapy polityki niemieckiej wobec Żydów</li> <li>• omawia politykę wyniszczenia stosowaną przez nazistów wobec Żydów, Romów i Słowian</li> <li>• porównuje okupację niemiecką na terenie Europy Zachodniej i Wschodniej</li> <li>• docenia poświęcenie jednostek dla dobra innych</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                            |
| <b>Sprawdzian 1</b>                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                            |
| <b>7. Polska pod okupacją niemiecką</b><br><b>Zagadnienia:</b><br>1. okupacja niemiecka na terenach wcielonych do Rzeszy | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zna daty: 1939 r., 1945 r.</li> <li>• zna postać Hansa Franka</li> <li>• rozumie pojęcia: folkslista, akcja „AB”, pacyfikacja, gestapo, wysiedlenia, wywłaszczenie, okupacja</li> <li>• opisuje życie codzienne Polaków w czasach okupacji</li> <li>• wymienia miejsca zbrodni hitlerowskich</li> <li>• wymienia najstraszniejsze katownie nazistowskie</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | XXXIV 1), 2)                               |

| Temat lekcji                                                                                                                                                                                                                       | Wymagania                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | Podstawa programowa |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------|
| 2.okupacja niemiecka na terenach Generalnego Gubernatorstwa                                                                                                                                                                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>wymienia ziemie wcielone do Rzeszy i ziemie, z których utworzono Generalne Gubernatorstwo</li> <li>wskazuje linię podziału ziem polskich w 1939 r.</li> <li>charakteryzuje metody stosowane przez nazistów wobec Polaków oraz wie, jaki był ich cel</li> <li>ocenia zbrodnie niemieckie z okresu II wojny światowej na ziemiach polskich</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                     |
| <b>8. Polska pod okupacją sowiecką</b><br><br><b>Zagadnienia:</b><br>1.okupacja sowiecka – represje<br>2.zbrodnia katyńska i kłamstwo katyńskie                                                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>zna datę 1940 r.</li> <li>zna postaci: Janina Antonina Lewandowska, Stalina</li> <li>rozumie pojęcia: zbrodnia katyńska, łagier, zsyłka, deportacja</li> <li>omawia cele sowieckiej polityki okupacyjnej i metody, które stosowały władze, aby je osiągnąć</li> <li>wskazuje tereny przyłączone do ZSRS</li> <li>wskazuje miejsca masowych egzekucji polskich oficerów</li> <li>porównuje polityczne dążenia i sposoby działania okupantów niemieckiego i sowieckiego oraz wymienia podobieństwa i różnice między nimi</li> <li>opisuje zbrodnię katyńską</li> <li>analizuje, na czym polegało kłamstwo katyńskie</li> </ul>        | XXXIV 1), 2)        |
| <b>9. Władze polskie na uchodźstwie</b><br><br><b>Zagadnienia:</b><br>1.rząd RP na uchodźstwie<br>2.Armia Polska w ZSRS<br>3.udział Polaków w walkach na zachodzie Europy, Bliskim Wschodzie i w Afryce<br>4.układ Sikorski–Majski | <ul style="list-style-type: none"> <li>zna daty: 30 lipca 1941 r., kwiecień 1943 r.</li> <li>zna postaci: Władysław Raczkiewicz, Władysław Sikorski, Iwan Majski, Stanisław Mikołajczyk, Tomasz Arciszewski, Kazimierz Sosnkowski, Tadeusz Komorowski, Władysław Anders, Stanisław Sosabowski, Stanisław Maczek, Stanisław Skalski</li> <li>rozumie pojęcia: Rada Narodowa, dywizjon, brygada</li> <li>wymienia członków rządu polskiego na uchodźstwie</li> <li>wymienia polskie okręty wojenne biorące udział w II wojnie światowej oraz zna ich osiągnięcia</li> <li>wymienia główne polskie formacje zbrojne, które walczyły z Niemcami po stronie aliantów</li> </ul> | XXXV 1), 2), 3)     |
|                                                                                                                                                                                                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>wymienia miejsca ważniejszych bitew stoczonych przez polskie oddziały po stronie aliantów</li> <li>wskazuje na mapie ważniejsze miejsca bitew</li> <li>omawia, w jakich okolicznościach utworzono polski rząd na uchodźstwie</li> <li>charakteryzuje stosunki polsko-sowieckie od września 1939 do lipca 1943 r.</li> <li>wyjaśnia, dlaczego stosunek aliantów do sprawy polskiej podlegał przemianom</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                    |                     |

| Temat lekcji                                                                                                                                                                                                                                                | Wymagania                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | Podstawa programowa                  |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------|
|                                                                                                                                                                                                                                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>ocenia postanowienia układu Sikorski–Majski</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                      |
| <b>10.Polskie Państwo Podziemne</b><br><b>Zagadnienia:</b><br>1.działalność cywilnego pionu Polskiego Państwa Podziemnego<br>2.działalność wojskowego pionu Polskiego Państwa Podziemnego<br>3.działalność politycznego pionu Polskiego państwa Podziemnego | <ul style="list-style-type: none"> <li>zna datę 14 lutego 1942 r.</li> <li>zna postaci: Jan Bytnar, Tadeusz Zawadzki, Henryk Dobrzański, Cyryl Ratajski, Jan Piekalkiewicz, Jan Stanisław Jankowski, Stefan Grot-Rowecki, Michał Karaszewicz-Tokarzewski, Witold Pilecki, Jan Piwnik, Jan Nowak-Jeziorański, Elżbieta Zawacka</li> <li>rozumie pojęcia: Szare Szeregi, akcja „N”, Delegat Rządu na Kraj, V-2, cichociemni</li> <li>rozwija skróty: ZWZ, SZP, AK, BCh</li> <li>wymienia najważniejsze ugrupowania polityczne działające w warunkach konspiracyjnych</li> <li>omawia metody oporu, które stosowali Polacy wobec niemieckiego okupanta</li> <li>opisuje instytucje i organizacje, które tworzyły Polskie Państwo Podziemne</li> <li>opisuje, za co były odpowiedzialne instytucje i organizacje, które tworzyły Polskie Państwo Podziemne</li> <li>ocenia funkcjonowanie i osiągnięcia Polskiego Państwa Podziemnego</li> </ul> | XXXIV 4)                             |
| <b>11.Ziemie polskie w latach 1943–1944</b><br><b>Zagadnienia:</b><br>1.Polska Partia Robotnicza i Gwardia Ludowa<br>2.powstanie KRN<br>3.Ludowe Wojsko Polskie i powstanie Armii Ludowej<br>4.zbrodnie wołyńska<br>5.powstanie PKWN i Rządu Tymczasowego   | <ul style="list-style-type: none"> <li>zna datę 1944 r.</li> <li>zna postaci: Stepan Bandera, Wanda Wasilewska, Zygmunt Berling</li> <li>rozumie pojęcie zbrodni wołyńskiej</li> <li>rozwija skróty: PPR, GL, AL, KRN, PKWN</li> <li>wyjaśnia, jakie działania i w jakim celu podjął Stalin, by stworzyć na ziemiach polskich nowy ośrodek władzy</li> <li>omawia okoliczności powstania 1 Dywizji Piechoty im. Tadeusza Kościuszki</li> <li>wymienia powody konfliktu polsko-ukraińskiego w Małopolsce Wschodniej</li> <li>analizuje przyczyny, z powodu których konflikt polsko-ukraiński przyjął tak krwawą formę</li> <li>ocenia działania komunistów na ziemiach polskich w latach 1943–1944</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                 | XXXIV 3), 4)<br>XXXV 3)<br>XXXVII 1) |

| Temat lekcji                                                                                                                                                                                             | Wymagania                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | Podstawa programowa |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------|
| <b>12.Powstanie warszawskie</b><br><b>Zagadnienia:</b><br>1.plan „Burza”<br>2.przyczyny wybuchu i przebieg powstania warszawskiego<br>3.losy ludności cywilnej w trakcie powstania<br>4.skutki powstania | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zna daty: 1 sierpnia 1944 r., 2 października 1944 r.</li> <li>• zna postaci: gen. Tadeusz Bór-Komorowski, płk. Antoni Monter-Chruściel, Jan Stanisław Jankowski, gen. Erich von dem Bach</li> <li>• rozumie pojęcia: plan „Burza”, godzina „W”</li> <li>• omawia cele i formy realizacji planu „Burza”, z uwzględnieniem przyczyny wybuchu powstania warszawskiego</li> <li>• opisuje przebieg działań zbrojnych podczas powstania</li> <li>• omawia zbrodnie nazistowskie dokonane na ludności cywilnej i żołnierzach polskich w trakcie powstania i po jego zakończeniu</li> <li>• charakteryzuje postawę aliantów zachodnich i Stalina wobec walczącej Warszawy</li> <li>• dokonuje uproszczonej oceny skutków i znaczenia powstania</li> </ul> | XXXIV 5)            |



|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                     |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------|
| <p><b>13.Lekcja powtórzeniowa.</b><br/> <b>Polska w latach II wojny światowej</b></p> <p><b>Zagadnienia:</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1.okupacja niemiecka i sowiecka na ziemiach polskich</li> <li>2.działalność Polskiego Państwa Podziemnego</li> <li>3.udział Polaków w walkach na frontach II wojny światowej</li> <li>4.zbrodnie nazistowskie i sowieckie na Polakach</li> </ol> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zna daty związane z ważnym wydarzeniami z dziejów Polski w okresie II wojny światowej</li> <li>• zna postaci: gen. Tadeusz Bór-Komorowski, płk. Antoni Monter-Chruściel, Jan Stanisław Jankowski, Janina Antonina Lewandowska, Władysław Raczkiewicz, Władysław Sikorski, Iwan Majski, Stanisław Mikołajczyk, Tomasz Arciszewski, Kazimierz Sosnkowski, Tadeusz Komorowski, Władysław Anders, Stanisław Sosabowski, Stanisław Maczek, Stanisław Skalski, Jan Bytnar, Tadeusz Zawadzki, Henryk Dobrzański, Cyryl Ratajski, Jan Piekalkiewicz, Jan Stanisław Jankowski, Stefan Grot-Rowecki, Michał Karaszewicz-Tokarzewski, Witold Pilecki, Jan Piwnik, Jan Nowak-Jeziorański, Elżbieta Zawacka, Stepan Bandera, Wanda Wasilewska, Zygmunt Berling, Stalin, gen. Erich von dem Bach, Hans Frank</li> <li>• rozumie pojęcia: zbrodnia katyńska, zbrodnia wołyńska, łagier, zsyłka, deportacja, plan „Burza”, godzina „W”, folkslista, akcja „AB”, pacyfikacja, gestapo, wysiedlenia, wywłaszczenie, okupacja, Rada Narodowa, dywizjon, brygada, Szare Szeregi, akcja „N”, Delegat Rządu na Kraj, V-2, cichociemni</li> <li>• rozwija skróty: ZWZ, SZP, AK, BCh, PPR, GL, AL, KRN, PKWN</li> <li>• wskazuje na mapie miejsca zbrodni hitlerowskich, najstraszniejsze katownie nazistowskie, miejsca masowych egzekucji polskich oficerów przez Sowietów, ziemie wcielone do Rzeszy i ziemie, z których utworzono Generalne Gubernatorstwo, linię podziału ziem polskich w 1939 r. i ważniejsze miejsca bitew stoczonych przez polskie oddziały na frontach II wojny światowej</li> <li>• omawia metody oporu, które stosowali Polacy wobec niemieckiego okupanta</li> <li>• omawia cele i formy realizacji planu „Burza”, z uwzględnieniem przyczyn wybuchu i przebiegu powstania warszawskiego</li> <li>• omawia zbrodnie nazistowskie i sowieckie dokonane na ludności cywilnej i żołnierzach polskich</li> <li>• omawia cele sowieckiej i nazistowskiej polityki okupacyjnej oraz wskazuje, jakie metody stosowały władze okupacyjne, by je osiągnąć</li> <li>• porównuje polityczne dążenia i sposoby działania okupantów niemieckiego i sowieckiego oraz wymienia podobieństwa i różnice między nimi</li> <li>• wymienia polskie okręty wojenne biorące udział w II wojnie światowej oraz zna ich osiągnięcia</li> <li>• wymienia główne polskie formacje zbrojne, które walczyły z Niemcami po stronie aliantów, miejsca ważniejszych bitew stoczonych przez polskie oddziały po stronie aliantów oraz najważniejsze polskie ugrupowania polityczne działające w warunkach konspiracyjnych</li> <li>• charakteryzuje, w jakich okolicznościach utworzono polski rząd na uchodźstwie, zna jego skład i działanie podczas II wojny światowej</li> <li>• charakteryzuje działalność Polskiego Państwa Podziemnego</li> <li>• charakteryzuje stosunki polsko-sowieckie od września 1939 do lipca 1943 r.</li> <li>• charakteryzuje przyczyny i przebieg konfliktu polsko-ukraińskiego w Małopolsce Wschodniej</li> <li>• wyjaśnia, dlaczego stosunek aliantów do sprawy polskiej podlegał przemianom</li> </ul> | <p>XXXIV 1), 2), 3), 4), 5)<br/> XXXV 1), 2), 3)<br/> XXXVII 1)</p> |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------|

- |  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |  |
|--|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|
|  | <ul style="list-style-type: none"><li>• analizuje przyczyny, z powodu których konflikt polsko-ukraiński przyjął tak krwawą formę</li><li>• ocenia działania komunistów na ziemiach polskich w latach 1943–1944, które miały na celu przejęcie władzy</li><li>• ocenia funkcjonowanie i osiągnięcia Polskiego Państwa Podziemnego</li><li>• ocenia postanowienia układu Sikorski–Majski</li><li>• ocenia zbrodnie niemieckie i sowieckie z okresu II wojny światowej na ziemiach polskich</li><li>• analizuje, na czym polegało kłamstwo katyńskie</li><li>• dokonuje uproszczonej oceny skutków i znaczenia powstania warszawskiego</li></ul> |  |
|--|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|

| Temat lekcji                                                                                                                                                                                        | Wymagania                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | Podstawa programowa    |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------|
| <b>Sprawdzian 2</b>                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                        |
| <b>14.Skutki II wojny światowej</b><br><b>Zagadnienia:</b><br>1.bilans II wojny światowej<br>2.powstanie ONZ                                                                                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zna datę 1945 r.</li> <li>• wie, jak zostały ukarane osoby odpowiedzialne za zbrodnie wojenne</li> <li>• umie wskazać skutki II wojny światowej</li> <li>• rozumie pojęcia: ONZ, zbrodnie wojenne, zbrodnie przeciwko ludzkości</li> <li>• wymienia państwa odgrywające kluczową rolę w Radzie Bezpieczeństwa ONZ</li> <li>• opisuje warunki, w jakich żyli ludzie w Europie po zakończeniu wojny</li> <li>• rozróżnia i wymienia skutki polityczne, gospodarcze, społeczne i kulturowe II wojny światowej</li> <li>• wyjaśnia, w jakim celu powstało ONZ</li> <li>• dokonuje bilansu skutków II wojny światowej</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | XXXIII 5)<br>XXXVI 1)  |
| <b>15.Początki zimnej wojny</b><br><b>Zagadnienia:</b><br>1.rozpad koalicji antyhitlerowskiej<br>2.powstanie NATO i Układu Warszawskiego<br>3.zimna wojna<br>4.podział Niemiec<br>5.wojna koreańska | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zna daty: 1949 r., 1950–1953</li> <li>• zna postaci: Henry Truman, Konrad Adenauer, George C. Marshall</li> <li>• wie, co oznaczają skróty: NATO, RWPG, RFN, NRD</li> <li>• rozumie pojęcia: doktryna powstrzymywania, plan Marshalla, żelazna kurtyna, Układ Warszawski, wyścig zbrojeń, zimna wojna, imperializm, propaganda, blok wschodni, blok zachodni, blokada Berlina</li> <li>• wymienia i wskazuje na mapie państwa wchodzące w skład bloków wschodniego i zachodniego</li> <li>• podaje nazwy sojuszu wojskowego, który łączyły Stany Zjednoczone i ich partnerów oraz sojuszu łączącego ZSRS i kraje mu podporządkowane</li> <li>• opisuje okoliczności rozpadu koalicji antyhitlerowskiej</li> <li>• opisuje okoliczności, które doprowadziły do podziału Niemiec</li> <li>• omawia wydarzenia związane z wojną koreańską</li> <li>• analizuje kształtowanie się nowego układu sił politycznych na świecie po II wojnie światowej</li> </ul> | XXXVI 2), 3), 4), 7)   |
| <b>16.Powojenna Polska</b><br><b>Zagadnienia:</b><br>1.nowe granice Polski<br>2.skutki społeczne i                                                                                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wie, które ziemie należały do II RP, lecz nie znalazły się w powojennych granicach Polski oraz potrafi wskazać je na mapie</li> <li>• umie wymienić skutki II wojny światowej dla ziem polskich</li> <li>• rozumie pojęcia: repatriacja, terytorium pojałtańskie, nacjonalizacja, bitwa o handel</li> <li>• wymienia czynniki, które wpłynęły na zmianę struktury narodowościowej w Polsce</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | XXXIII 5)<br>XXXVII 1) |

| Temat lekcji                                                                                                                                                                                                                                                                     | Wymagania                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | Podstawa programowa  |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------|
| <p>gospodarcze II wojny światowej na ziemiach polskich</p> <p>3.reforma rolna i nacjonalizacja na ziemiach polskich</p>                                                                                                                                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>wymienia podstawowe problemy życia codziennego, z jakimi spotykali się Polacy tuż po zakończeniu wojny</li> <li>opisuje trudności życia codziennego w powojennej Polsce</li> <li>omawia proces podporządkowywania polskiej gospodarki władzy komunistycznej</li> <li>omawia zmiany terytorialne i demograficzne na ziemiach polskich po 1945 r.</li> <li>charakteryzuje życie ludności polskiej na Kresach Wschodnich</li> <li>dokonuje bilansu skutków II wojny światowej na ziemiach polskich</li> </ul>                                                                                                                                                                                                      |                      |
| <p><b>17. Tworzenie podstaw władzy komunistycznej w Polsce</b></p> <p><b>Zagadnienia:</b></p> <p>1.powstanie TRJN</p> <p>2.komunistyczny aparat represji</p> <p>3.referendum w 1946 r.</p> <p>4.wybory w 1947 r.</p>                                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>zna daty: 1945 r., 1946 r., 1947 r.</li> <li>zna postaci: Stanisław Mikołajczyk, Bolesław Bierut, Władysław Gomułka, Edward Osóbka-Morawski, Józef Cyrankiewicz</li> <li>rozumie pojęcia: Ministerstwo Bezpieczeństwa Publicznego (MBP), bezpieka, proces szesnastu, Ludowe Wojsko Polskie, obława augustowska, referendum, PSL, PZPR</li> <li>wymienia główne etapy przejmowania rządów w Polsce przez komunistów</li> <li>wyjaśnia, w jaki sposób Polacy starali się nie dopuścić do przejęcia pełnej kontroli nad Polską przez komunistów</li> <li>wyjaśnia, w jaki sposób komuniści zapewnili sobie pełnię władzy</li> <li>dokonuje oceny działań komunistów mających na celu zniewolenie Polski</li> </ul> | <p>XXXVII 1), 2)</p> |
| <p><b>18.Różne koncepcje walki z władzą komunistyczną</b></p> <p><b>Zagadnienia:</b></p> <p>1.nastroje społeczne wśród ludności polskiej po II wojnie światowej</p> <p>2.podziemie niepodległościowe</p> <p>3.działalność Kościoła katolickiego</p> <p>4.Polacy na emigracji</p> | <ul style="list-style-type: none"> <li>zna postaci: Stefan Wyszyński, Jan Nowak-Jeziorański, Hieronim Dekutowski „Zapora”, Danuta Siedzikówna „Inka”, Jan Rodowicz „Anoda”, Witold Pilecki</li> <li>rozumie pojęcia: Rozgłośnia Polska Radia Wolna Europa, amnestia</li> <li>opisuje losy żołnierzy podziemia niepodległościowego</li> <li>wyjaśnia, w jakim celu władze ogłaszały amnestie dla żołnierzy podziemia niepodległościowego</li> <li>omawia rolę władz polskich na uchodźstwie po II wojnie światowej</li> <li>charakteryzuje pozycję i rolę polskiego Kościoła katolickiego po II wojnie światowej</li> <li>analizuje postawy Polaków wobec władzy komunistycznej</li> </ul>                                                              | <p>XXXVII 2)</p>     |

| Temat lekcji                                                                                                                                                                                                    | Wymagania                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | Podstawa programowa                                                     |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------|
| <b>19. Stalinizm w Polsce</b><br><b>Zagadnienia:</b><br>1. ramy czasowe stalinizmu i sowietyzacja armii polskiej<br>2. terror stalinowski<br>3. indoktrynacja i propaganda komunistyczne<br>4. konstytucja PRL  | <ul style="list-style-type: none"> <li>zna datę 1952 r.</li> <li>zna postaci: August Emil Fieldorf „Nil”, Konstanty Rokossowski, Bolesław Bierut, Aleksander Zawadzki, Józef Cyrankiewicz</li> <li>rozumie pojęcia: stalinizm, procesy pokazowe, bezpieka, indoktrynacja, propaganda, wróg ludu, ZMP, kolektywizacja</li> <li>opisuje zasady działania komunistycznej gospodarki</li> <li>wyjaśnia, czym był system totalitarny</li> <li>porównuje system rządów w Polsce i ZSRS</li> <li>wyjaśnia, w jakim celu rządzący stosowali propagandę i indoktrynowali młodzież</li> <li>analizuje funkcjonowanie poszczególnych elementów systemu stalinowskiego na ziemiach polskich</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                | XXXVIII 1), 2)                                                          |
| <b>20. Za żelazną kurtyną</b><br><b>Zagadnienia:</b><br>1. państwa europejskie pod wpływem ZSRS<br>2. destalinizacja<br>3. powstanie węgierskie i Praska Wiosna                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>zna daty: 1953 r., 1956 r., 1968 r.</li> <li>zna postaci: Nikita Chruszczow, Imre Nagy, Aleksander Dubczek</li> <li>wymienia państwa pozostające pod wpływem komunizmu po 1945 r.</li> <li>rozumie pojęcia: inwigilacja, sowietyzacja, destalinizacja, odwilż, Praska Wiosna</li> <li>opisuje wydarzenia związane z rewolucją węgierską i Praską Wiosną</li> <li>charakteryzuje przyczyny i skutki rewolucji węgierskiej i Praskiej Wiosny</li> <li>porównuje okres stalinizmu w państwach znajdujących się za żelazną kurtyną</li> <li>wyjaśnia, jakie znaczenie dla tzw. odwilży miała śmierć Stalina i działalność Chruszczowa</li> <li>analizuje cechy charakterystyczne dla ustroj krajów znajdujących się w sowieckiej strefie wpływów</li> </ul>                                                                                                            | XXXVI 5)                                                                |
| <b>21. Lekcja powtórzeniowa. Polska i świat po II wojnie światowej</b><br><b>Zagadnienia:</b><br>1. skutki II wojny światowej<br>2. stalinizacja krajów za żelazną kurtyną ze szczególnym uwzględnieniem Polski | <ul style="list-style-type: none"> <li>zna daty: 1949 r., 1950 r., 1953 r., 1956 r., 1968 r.</li> <li>zna postaci: Henry Truman, Konrad Adenauer, George C. Marshall, Nikita Chruszczow, Imre Nagy, Aleksander Dubczek, Stanisław Mikołajczyk, Bolesław Bierut, Władysław Gomułka, Edward Osóbka-Morawski, Józef Cyrankiewicz, Stefan Wyszyński, Jan Nowak-Jeziorański, Hieronim Dekutowski „Zapora”, Danuta Siedzikówna „Inka”, Jan Rodowicz „Anoda”, Witold Pilecki, August Emil Fieldorf „Nil”, Konstanty Rokossowski, Aleksander Zawadzki</li> <li>wymienia państwa pozostające pod wpływem komunizmu po 1945 r.</li> <li>zna i wskazuje na mapie zmiany terytorialne ziem polskich po II wojnie światowej</li> <li>rozumie pojęcia: ONZ, zbrodnie wojenne, zbrodnie przeciwko ludzkości, inwigilacja, NATO, RWPG, RFN, NRD, sowietyzacja, destalinizacja, odwilż, Praska Wiosna, doktryna</li> </ul> | XXXVI 1), 2), 3), 4), 5), 7)<br><br>XXXVII 1), 2)<br><br>XXXVIII 1), 2) |

| Temat lekcji      | Wymagania                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | Podstawa programowa |
|-------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------|
| 3. destalinizacja | <p>powstrzymywania, plan Marshalla, żelazna kurtyna, Układ Warszawski, wyścig zbrojeń, zimna wojna, imperializm, propaganda, blok wschodni, blok zachodni, blokada Berlina, repatriacja, terytorium pojałtańskie, nacjonalizacja, bitwa o handel, Ministerstwo Bezpieczeństwa Publicznego (MBP), безпеaka, proces szesnastu, Ludowe Wojsko Polskie, obława augustowska, referendum, PSL, PZPR, stalinizm, procesy pokazowe, bezpieczeństwo, indoktrynacja, wróg ludu, ZMP, kolektywizacja</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• opisuje losy żołnierzy podziemia niepodległościowego</li> <li>• omawia rolę władz polskich na uchodźstwie po II wojnie światowej</li> <li>• omawia podstawowe zasady zawarte w konstytucji PRL</li> <li>• opisuje wydarzenia związane z rewolucją węgierską i Praską Wiosną</li> <li>• opisuje okoliczności rozpadu koalicji antyhitlerowskiej</li> <li>• opisuje okoliczności, które doprowadziły do podziału Niemiec</li> <li>• omawia wydarzenia związane z wojną koreańską</li> <li>• omawia proces podporządkowywania polskiej gospodarki władzy komunistycznej</li> <li>• omawia zmiany terytorialne i demograficzne dokonane na ziemiach polskich po 1945 r.</li> <li>• charakteryzuje skutki II wojny światowej dla świata i Polski</li> <li>• charakteryzuje przyczyny i skutki rewolucji węgierskiej i Praskiej Wiosny</li> <li>• porównuje okres stalinizmu w państwach znajdujących się za żelazną kurtyną</li> <li>• wyjaśnia, jakie znaczenie dla tzw. odwilży miała śmierć Stalina i działalność Chruszczowa</li> <li>• wyjaśnia, w jaki sposób Polacy starali się nie dopuścić do przejęcia pełnej kontroli nad Polską przez komunistów</li> <li>• charakteryzuje pozycję i rolę polskiego Kościoła katolickiego po II wojnie światowej</li> <li>• analizuje cechy charakterystyczne dla ustroju krajów znajdujących się w sowieckiej strefie wpływów</li> <li>• analizuje kształtowanie się nowego układu sił politycznych na świecie po II wojnie światowej</li> <li>• analizuje funkcjonowanie poszczególnych elementów systemu stalinowskiego na ziemiach polskich</li> <li>• analizuje postawy Polaków wobec władzy komunistycznej</li> <li>• dokonuje oceny działań komunistów mających na celu zniewolenie Polski</li> </ul> |                     |
| Sprawdzian 3      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                     |

| Temat lekcji                                                                                                                                                                                | Wymagania                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | Podstawa programowa |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------|
| <b>22. Nowa mapa świata – dekolonizacja</b><br><b>Zagadnienie:</b> procesy dekolonizacyjne w Azji i Afryce, ich przyczyny i przebieg                                                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zna datę 1960 r.</li> <li>• zna postaci: Mahatma Gandhi, Nelson Mandela</li> <li>• umie wskazać przyczyny dekolonizacji</li> <li>• rozumie pojęcia: dekolonizacja, apartheid, rasizm, Rok Afryki, Organizacja Jedności Afrykańskiej</li> <li>• wymienia państwa będące potęgami kolonialnymi</li> <li>• opisuje przebieg dekolonizacji w Indiach, RPA i Algierii</li> <li>• rozróżnia i wymienia skutki dekolonizacji</li> <li>• wyjaśnia, w jakim celu powstała Organizacja Jedności Afrykańskiej</li> <li>• dokonuje bilansu procesów dekolonizacyjnych w Afryce i Azji</li> <li>• tłumaczy rolę jednostek na losy krajów i świata</li> </ul> | XXXVI 6)            |
| <b>23. Bliski Wschód – konflikty arabsko-izraelskie</b><br><b>Zagadnienia:</b><br>1. narodziny syjonizmu i okres międzywojenny<br>2. powstanie państwa Izrael<br>3. konflikt palestyński    | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zna daty 1948 r., 1993 r.</li> <li>• zna postaci: Jasir Arafat, Icchak Rabin</li> <li>• umie wskazać na mapie: państwo Izrael, obszar Palestyny, Półwysep Synaj, Egipt, Wzgórza Galon, Syrię, Jordanię i Liban</li> <li>• rozumie pojęcia: syjonizm, Organizacja Wyzwolenia Palestyny (OWP), autonomia</li> <li>• wymienia przyczyny powstania syjonizmu</li> <li>• opisuje, jak doszło do powstania państwa Izrael</li> <li>• wyjaśnia, dlaczego Palestyna jest zaliczana do najbardziej zapalnych regionów Bliskiego Wschodu</li> <li>• charakteryzuje stosunki Izraela z państwami sąsiednimi</li> </ul>                                     | XXXVI 8)            |
| <b>24. Rywalizacja Stanów Zjednoczonych i ZSRS</b><br><b>Zagadnienia:</b><br>1. zaostrenie zimnej wojny<br>2. kryzys kubański<br>3. kryzys berliński<br>4. wojny w Wietnamie i Afganistanie | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zna daty: 1959 r., 1962 r.</li> <li>• zna postaci: Fidel Castro, Nikita Chruszczow</li> <li>• umie wskazać przyczyny i potencjalne skutki kryzysu kubańskiego</li> <li>• rozumie pojęcia: odprężenie, kryzys kubański, mur berliński</li> <li>• wymienia przyczyny wojen w Wietnamie i Afganistanie</li> <li>• opisuje formy rywalizacji wielkich mocarstw w okresie zimnej wojny</li> <li>• wyjaśnia, czym było i jak się przejawiało odprężenie w stosunkach międzynarodowych</li> <li>• analizuje przyczyny i skutki zimnowojennej rywalizacji USA i ZSRS</li> </ul>                                                                         | XXXVI 7)            |

| Temat lekcji                                                                                                                                                                                                                                                                                  | Wymagania                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | Podstawa programowa |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------|
| <b>26.Daleki Wschód – Chiny i Japonia</b><br><b>Zagadnienia:</b><br>1.komunizm w Chinach<br>2.Japonia po II wojnie światowej                                                                                                                                                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zna daty: 1949 r., 1959 r., 1966–1976</li> <li>• zna postać Mao Zedonga</li> <li>• umie wskazać na mapie Chiny i Japonię</li> <li>• rozumie pojęcia: Kuomintang, ChRL, maoizm, wielki skok, rewolucja kulturalna, Tiananmen, azjatycki tygrys</li> <li>• omawia, jak się układały stosunki pomiędzy ChRL a ZSRS po 1949 r.</li> <li>• opisuje stosunki japońsko-amerykańskie po 1945 r.</li> <li>• wyjaśnia, w jakich okolicznościach komuniści przejęli władzę w Chinach</li> <li>• dokonuje oceny rządów komunistów w Chinach</li> </ul>                                                                                                                                                                       | XXXVI 9)            |
| <b>27.Proces integracji europejskiej</b><br><b>Zagadnienia:</b><br>1.przyczyny i początki procesu integracji europejskiej<br>2.powstanie Unii Europejskiej i etapy jej rozszerzania<br>3.główne organy Unii Europejskiej                                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zna daty: 1951 r., 1957 r., 1993 r., 2004 r.</li> <li>• zna postaci: Jean Monnet, Konrad Adenauer, Robert Schuman</li> <li>• wymienia główne organy UE i ich funkcje oraz podaje przyczyny powstania Unii Europejskiej</li> <li>• opisuje etapy powstawania UE</li> <li>• wyjaśnia skrót UE i EWWiS</li> <li>• wyjaśnia, czym jest wspólny rynek i co jest podstawowym celem działalności UE</li> <li>• wskazuje na mapie Europy kraje członkowskie UE</li> <li>• dostrzega szanse wynikające z powstania UE</li> <li>• analizuje proces powstawania i rozszerzania się UE</li> <li>• ocenia skutki powstania UE</li> </ul>                                                                                      | XXXVI 12)           |
| <b>28.Przemiany społeczne i kulturowe w drugiej połowie XX wieku</b><br><b>Zagadnienia:</b><br>1.narodziny społeczeństwa konsumpcyjnego<br>2.rewolucja obyczajowa i bunt młodzieżowy z 1968 r.<br>3.amerykanizacja kultury<br>4.reforma Kościoła katolickiego<br>5.spółeczeństwo informacyjne | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zna datę 1968 r.</li> <li>• zna postaci: Elvis Presley</li> <li>• zna zespół The Beatles</li> <li>• rozumie pojęcia: państwo opiekuńcze, społeczeństwo konsumpcyjne, społeczeństwo informacyjne, ruch hipisowski, punk, rock and roll, feminizm, kraje Trzeciego Świata, internet, amerykanizacja, globalizacja, Sobór Watykański II, laicyzacja</li> <li>• wymienia postanowienia Soboru Watykańskiego II</li> <li>• opisuje przemiany społeczne i kulturowe, jakie nastąpiły u schyłku lat 50. i w latach 60. i 70.</li> <li>• porównuje proces przemian społecznych w krajach Zachodu, za żelazną kurtyną i w krajach Trzeciego Świata</li> <li>• analizuje zjawisko amerykanizacji i globalizacji</li> </ul> | XXXVI 13)           |



| Temat lekcji                                                                                                                                                                                                                                                                                               | Wymagania                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | Podstawa programowa                   |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------|
| <p><b>29.Lekcja powtórzeniowa.</b><br/> <b>Świat</b><br/> <b>w drugiej połowie XX wieku</b></p> <p><b>Zagadnienia:</b><br/> 1.dekolonizacja<br/> 2.konflikty doby zimnej wojny<br/> 3.konflikty bliskowschodnie<br/> 4.komunistyczne Chiny<br/> 5.powstanie, rozwój i funkcjonowanie Unii Europejskiej</p> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zna daty: 1948 r., 1949 r., 1951 r., 1957 r., 1959 r., 1960 r., 1962 r., 1966–1976, 1968 r., 1993 r., 2004 r.</li> <li>• zna postaci: Mahatma Gandhi, Nelson Mandela, Jasir Arafat, Icchak Rabin, Jean Monnet, Konrad Adenauer, Robert Schuman, Fidel Castro, Nikita Chruszczow, Mao Zedong</li> <li>• umie wskazać przyczyny dekolonizacji</li> <li>• rozumie pojęcia: dekolonizacja, apartheid, rasizm, Rok Afryki, Organizacja Jedności Afrykańskiej, syjonizm, Organizacja Wyzwolenia Palestyny (OWP), autonomia, odprężenie, kryzys kubański, mur berliński, Kuomintang, ChRL, maoizm, wielki skok, rewolucja kulturalna, Tiananmen, azjatycki tygrys, UE, wspólny rynek UE, EWWiS, państwo opiekuńcze, społeczeństwo konsumpcyjne, społeczeństwo informacyjne, ruch hipisowski, punk, rock and roll, feminizm, kraje Trzeciego Świata, internet, amerykanizacja, globalizacja, Sobór Watykański II, laicyzacja</li> <li>• opisuje przebieg dekolonizacji w Indiach, RPA i Algierii</li> <li>• umie wskazać na mapie państwo Izrael, obszar Palestyny, Półwysep Synaj, Egipt, Wzgórze Galon, Syrię, Jordanię, Liban, kraje członkowskie UE, Chiny i Japonię</li> <li>• wymienia przyczyny powstania syjonizmu, przyczyny wojen w Wietnamie i Afganistanie, kryzysu kubańskiego, zaliczania Palestyny do najbardziej zapalnych regionów Bliskiego Wschodu</li> <li>• charakteryzuje konflikty doby zimnej wojny: wojny w Korei, Wietnamie i Afganistanie, oraz omawia skutki blokady Berlina i kryzysu kubańskiego</li> <li>• charakteryzuje skutki dekolonizacji i powstania UE</li> </ul> | <p>XXXVI 6), 7), 8), 9), 12), 13)</p> |
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>• omawia okoliczności powstania Izrael i jego stosunki z państwami sąsiednimi</li> <li>• opisuje formy rywalizacji wielkich mocarstw w okresie zimnej wojny</li> <li>• wyjaśnia, czym było i jak się przejawiało odprężenie w stosunkach międzynarodowych</li> <li>• opisuje stosunki japońsko-amerykańskie po 1945 r.</li> <li>• ocenia rządy komunistów w Chinach</li> <li>• charakteryzuje zimnowojenną rywalizację USA i ZSRS</li> <li>• charakteryzuje przemiany społeczno-kulturowe lat 50. i 60. na Zachodzie</li> <li>• ocenia sytuację na Bliskim Wschodzie po II wojnie światowej</li> <li>• analizuje proces powstawania i rozszerzania się UE oraz zasady jej funkcjonowania</li> <li>• dokonuje bilansu procesów dekolonizacyjnych w Afryce i Azji</li> <li>• tłumaczy wpływ jednostek na losy krajów i świata</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                       |

| Temat lekcji                                                                                                                                                                                                                                                               | Wymagania                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | Podstawa programowa        |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------|
| <b>Sprawdzian 4</b>                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                            |
| <b>30.Postalinowska odwilż i mała stabilizacja</b><br><b>Zagadnienia:</b><br>1.odwilż po śmierci Stalina<br>2.wydarzenia poznańskiego czerwca i Października 1956 r.<br>3.czasz małej stabilizacji                                                                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zna datę 1956 r.</li> <li>• zna postaci: Władysław Gomułka, Józef Cyrankiewicz, Edward Ochab</li> <li>• umie wskazać na mapie Poznań</li> <li>• rozumie pojęcia: odwilż, mała stabilizacja, poznański czerwiec, rehabilitacja, aparat partyjny, ZOMO, SB, list otwarty, Rada Wzajemnej Pomocy Gospodarczej, Układ Warszawski</li> <li>• wymienia zjawiska świadczące o odwilży w Polsce</li> <li>• wyjaśnia, jak doszło do wystąpień w czerwcu 1956 r. oraz jakie były ich przebieg i konsekwencje</li> <li>• charakteryzuje życie codzienne w czasach Gomułki</li> <li>• ocenia działania Gomułki</li> </ul>                                   | XXXVIII 3)<br>XXXIX 1), 2) |
| <b>31.Konflikt państwa z Kościołem</b><br><b>Zagadnienia:</b><br>1.czas odwilży i złagodzenie polityki wobec Kościoła katolickiego<br>2.zaostrenie kursu wobec Kościoła na początku lat 60.<br>3.pojednanie biskupów polskich i niemieckich<br>4.obchody Milenium w Polsce | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zna daty: 1965 r., 1966 r.</li> <li>• zna postać Stefana Wyszyńskiego</li> <li>• rozumie pojęcia: odwilż, Milenium, Tysiąclecie</li> <li>• opisuje przejawy złagodzenia polityki antykościelnej w czasach odwilży</li> <li>• omawia, na czym polegało zaostrenie polityki władz wobec Kościoła na początku lat 60.</li> <li>• charakteryzuje spór wokół obchodów Milenium państwa polskiego</li> <li>• dostrzega znaczenie listu biskupów polskich do biskupów niemieckich dla pojednania polsko-niemieckiego po II wojnie światowej</li> <li>• ocenia rolę Kościoła w podtrzymywaniu oporu przeciwko komunistycznej władzy w Polsce</li> </ul> | XXXIX 4)                   |
| <b>32.Bunty społeczne w latach 1968 i 1970</b><br><b>Zagadnienia:</b><br>1.wystąpienia studenckie i robotnicze za rządów Gomułki<br>2.upadek rządów Gomułki                                                                                                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zna daty: 1968 r., 1970 r.</li> <li>• zna postaci: Zbigniew Godlewski, Edward Gierek, Stefan Kisielewski</li> <li>• rozumie pojęcie polityka antysyjonistyczna</li> <li>• omawia przyczyny wystąpień z 1968 r. i 1970 r.</li> <li>• dostrzega podobieństwa i różnice w przyczynach buntu studenckiego z 1968 r. i robotniczego z 1970 r.</li> <li>• charakteryzuje konsekwencje tych wystąpień</li> <li>• ocenia rządy Gomułki</li> </ul>                                                                                                                                                                                                       | XXXIX 3)                   |

| Temat lekcji                                                                                                                                                                                                                                                                           | Wymagania                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | Podstawa programowa |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------|
| <b>33.PRL pod rządami Edwarda Gierka</b><br><b>Zagadnienia:</b><br>1.rozwoj gospodarki w czasach Gierka i podłoże tego rozwoju<br>2.umocnienie władzy PZPR<br>3.otwarcie na Zachód i sukcesy sportowe Polski z lat 70.<br>4.wystąpienia robotnicze w 1976 r. i ich podłoże oraz skutki | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zna datę 1976 r.</li> <li>• zna postaci: Edward Gierek, Kazimierz Górski, Ryszard Szurkowski, Wojciech Fibak, Irena Szewińska, Mirosław Hermaszewski</li> <li>• wymienia zmiany, które nastąpiły w życiu codziennym Polaków w czasach rządów Gierka</li> <li>• omawia przyczyny wystąpień z 1976 r.</li> <li>• dostrzega podobieństwa i różnice w przyczynach buntów z 1956, 1968, 1970 i 1976 r.</li> <li>• charakteryzuje konsekwencje wystąpień z 1976 r.</li> <li>• wyjaśnia, na czym opierała się polityka gospodarcza Polski za rządów Gierka</li> <li>• dostrzega długofalowe konsekwencje polityki gospodarczej Gierka</li> <li>• analizuje politykę Gierka i Gomułki ze szczególnym uwzględnieniem działań władzy wobec protestujących</li> <li>• ocenia rządy Gierka</li> </ul> | XXXIX 1), 2), 3)    |
| <b>34.Narodziny opozycji politycznej</b><br><b>Zagadnienia:</b><br>1.powstanie i działalność KOR<br>2.aktywizacja i działalność opozycji<br>3.represjonowanie opozycji<br>4.wyбір Jana Pawła II                                                                                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zna daty: 1978 r., 1979 r.</li> <li>• zna postaci czołowych opozycjonistów</li> <li>• rozumie pojęcia: cenzura, bibuła, drugi obieg, KOR, WZZ</li> <li>• podaje przykłady twórców ograniczanych przez cenzurę</li> <li>• wymienia przykłady działań opozycji, które miały wesprzeć represjonowanych robotników, uczestników protestów w czerwcu 1976 r.</li> <li>• wymienia metody, których SB używała do prześladowania opozycjonistów</li> <li>• wyjaśnia, dlaczego tak istotne było złamanie monopolu wydawniczego państwa komunistycznego</li> <li>• omawia, w jaki sposób starano się łamać ten monopol</li> <li>• dostrzega znaczenie wyboru Polaka Karola Wojtyły na tron papieski</li> </ul>                                                                                      | XXXIX 5)            |
| <b>35.Rewolucja Solidarności 1980–1981</b><br><b>Zagadnienia:</b><br>1.narodziny NSZZ „Solidarność”<br>2.gospodarka w kryzysie                                                                                                                                                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zna daty: 1980 r., 1981 r.</li> <li>• zna postaci: Lech Wałęsa, Wojciech Jaruzelski, Leonid Breżniew, Ryszard Kukliński</li> <li>• rozumie pojęcia: MKS, NSZZ „Solidarność”, porozumienia sierpniowe</li> <li>• wymienia główne obszary działalności NSZZ „Solidarność”</li> <li>• wskazuje na mapie miejscowości, w których doszło do podpisania porozumień między władzą a MKS-ami</li> <li>• wyjaśnia, jakie miały konsekwencje porozumienia sierpniowe</li> <li>• charakteryzuje ruch społeczny „Solidarność”</li> <li>• ocenia wydarzenia 1980 i 1981 r.</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                  | XXXIX 6), 7), 8)    |

| Temat lekcji                                                                                                                                                                                                            | Wymagania                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | Podstawa programowa                                                |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------|
| <b>36.Stan wojenny w Polsce</b><br><b>Zagadnienia:</b><br>1.przyczyny wprowadzenia stanu wojennego<br>2.rodzaje represji stosowane przez władzę w okresie stanu wojennego<br>3.opór społeczny w okresie stanu wojennego | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zna daty: 13 grudnia 1981 r., 1983 r.</li> <li>• zna postaci: Wojciech Jaruzelski, Zbigniew Bujak, Władysław Frasyniuk i Bogdan Borusewicz, Jerzy Popiełuszko, Grzegorz Przemyk, Czesław Kiszczałak</li> <li>• rozumie pojęcia: internowanie, stan wojenny, sankcje gospodarcze, pacyfikacja</li> <li>• wymienia przykłady represji jakie spadły na opozycję w czasie stanu wojennego</li> <li>• wskazuje na mapie Katowice</li> <li>• omawia najważniejsze ograniczenia praw obywatelskich wynikające z wprowadzenia na obszarze Polski stanu wojennego</li> <li>• omawia wydarzenia związane z pacyfikacją kopalni „Wujek”</li> <li>• charakteryzuje ruch społeczny „Solidarność”</li> <li>• dostrzega znaczenie wręczenia nagrody Nobla Lechowi Wałęsie w 1983 r.</li> <li>• ocenia, czy słusznie stan wojenny uważany jest za kontrowersyjne wydarzenie w historii Polski</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | XL 1), 2)                                                          |
| <b>37.Lekcja powtórzeniowa.</b><br><b>Polska</b><br><b>Rzeczpospolita Ludowa</b><br><b>Zagadnienie:</b> czasy PRL                                                                                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zna daty: 1956 r., 1965 r., 1966 r., 1968 r., 1970 r., 1976 r., 1978 r., 1979 r., 1980 r., 13 grudnia 1981 r., 1983 r.</li> <li>• zna postaci: Stefan Wyszyński, Wiesław Gomułka, Józef Cyrankiewicz, Edward Ochab, Zbigniew Godlewski, Edward Gierek, Stefan Kisielewski, Kazimierz Górski, Ryszard Szurkowski, Wojciech Fibak, Irena Szewińska, Mirosław Hermaszewski, Lech Wałęsa, Anna Walentynowicz i inni czołowi opozycjoniści, Leonid Breżniew, Ryszard Kukliński, Jerzy Popiełuszko, Grzegorz Przemyk</li> <li>• rozumie pojęcia: odwilż, Milenium, Tysiąclecie, mała stabilizacja, poznański czerwiec, rehabilitacja, aparat partyjny, ZOMO, SB, list otwarty, Rada Wzajemnej Pomocy Gospodarczej, Układ Warszawski, cenzura, bibuła, drugi obieg, KOR, WZZ, MKS, NSZZ „Solidarność”, porozumienia sierpniowe, internowanie, stan wojenny, sankcje gospodarcze, pacyfikacja</li> <li>• umie wskazać na mapie Poznań, Katowice, Radom, Gdańsk, Szczecin i inne miejsca związane z protestami społecznymi z czasów PRL;</li> <li>• wymienia zjawiska świadczące o odwilży w Polsce</li> <li>• wymienia przykłady działań opozycji i metody, których SB używała do prześladowania opozycjonistów</li> <li>• wymienia główne obszary działalności NSZZ „Solidarność”</li> <li>• opisuje przejawy złagodzenia polityki antykościelnej w czasach odwilży</li> <li>• omawia, na czym polegało zaostrenie polityki władz wobec Kościoła na początku lat 60.</li> </ul> | XXXVIII 3)<br>XXXIX 1), 2), 3), 4), 5), 6),<br>7), 8)<br>XL 1), 2) |

| Temat lekcji                                                                                                                                                                   | Wymagania                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | Podstawa programowa |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------|
|                                                                                                                                                                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>• omawia najważniejsze ograniczenia praw obywatelskich wynikające z wprowadzenia na obszarze Polski stanu wojennego</li> <li>• dokonuje charakterystyki wystąpień społecznych w Polsce w latach 1956–1981 oraz omawia, jaki były ich przyczyny, przebieg i konsekwencje</li> <li>• charakteryzuje życie codzienne w czasach Gomułki i Gierka</li> <li>• charakteryzuje spór wokół obchodów Milenium państwa polskiego</li> <li>• charakteryzuje ruch społeczny „Solidarność”</li> <li>• wyjaśnia, na czym opierała się polityka gospodarcza Polski za rządów Gierka</li> <li>• dostrzega znaczenie listu biskupów polskich do biskupów niemieckich dla pojednania polsko-niemieckiego po II wojnie światowej, znaczenie wyboru Polaka Karola Wojtyły na tron papieski oraz wagę wręczenia nagrody Nobla Lechowi Wałęsie w 1983 r.</li> <li>• analizuje politykę Gierka, Gomułki i Jaruzelskiego ze szczególnym uwzględnieniem stosunku do protestujących</li> <li>• ocenia rolę Kościoła w podtrzymywaniu oporu przeciwko komunistycznej władzy w Polsce</li> <li>• ocenia, czy słusznie stan wojenny uważany jest za kontrowersyjne wydarzenie w historii Polski</li> <li>• ocenia działania Gomułki, Gierka i Jaruzelskiego</li> </ul> |                     |
| <b>Sprawdzian 5</b>                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                     |
| <b>38.Kryzys wewnętrzny ZSRS</b><br><b>Zagadnienia:</b><br>1.przyczyny kryzysu gospodarczego ZSRS<br>2.wojna w Afganistanie<br>3.wyścig zbrojeń<br>4.rządy Michaiła Gorbaczowa | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zna daty: 1985 r., 1986 r.</li> <li>• zna postaci: Leonid Breżniew, Michaił Gorbaczow, Ronald Reagan</li> <li>• rozumie pojęcia: mudżahedin, wyścig zbrojeń, głośność, pierestrojka</li> <li>• wskazuje na mapie Czarnobyl</li> <li>• omawia wydarzenia związane z katastrofą atomową w ZSRS i ich skutki</li> <li>• wymienia przyczyny kryzysu gospodarczego w ZSRS na początku lat 80.</li> <li>• wyjaśnia, czym był wyścig zbrojeń oraz wskazuje, kto i z jakich powodów go rozpoczął</li> <li>• omawia, jakie konsekwencje dla ZSRS miał udział w konflikcie w Afganistanie</li> <li>• charakteryzuje reformy przeprowadzone przez Gorbaczowa</li> <li>• analizuje proces powolnego upadku ZSRS</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | XXXVI 10)           |
| <b>39.Upadek PRL i narodziny III RP</b>                                                                                                                                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zna daty: czerwiec 1989 r., 1990 r,</li> <li>• zna postaci: Ryszard Kaczorowski, Lech Wałęsa, Tadeusz Mazowiecki, Jacek Kuroń, Adam</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | XL 3)               |

| Temat lekcji                                                                                                                                                                                                    | Wymagania                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | Podstawa programowa |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------|
| <b>Zagadnienia:</b><br>1. ostatnie lata PRL<br>2. okrągły stół<br>3. wybory parlamentarne w 1989 r.<br>4. rządy Tadeusza Mazowieckiego<br>5. narodziny III RP                                                   | Michnik, Zbigniew Bujak, Władysław Frasyniuk, Aleksander Kwaśniewski, Leszek Miller<br>• rozumie pojęcia: okrągły stół, wybory powszechne<br>• omawia okoliczności, które doprowadziły do rozpoczęcia rozmów przy okrągłym stole<br>• wymienia najważniejsze osoby biorące udział w obradach okrągłego stołu<br>• wymienia główne postanowienia podjęte podczas obrad okrągłego stołu<br>• omawia wyniki i skutki wyborów parlamentarnych w czerwcu 1989 r.<br>• dostrzega znaczenie wydarzeń 1989 r. dla kształtowania III RP |                     |
| <b>40. Jesień Narodów</b><br><b>Zagadnienia:</b><br>1. kryzys w krajach bloku wschodniego<br>2. Jesień Narodów w Czechosłowacji, Niemczech, Rumunii i na Węgrzech<br>3. rozwiązanie Układu Warszawskiego i RWPG | • zna datę 1989 r.<br>• zna postaci: Václav Havel, Nicolae Ceaușescu<br>• rozumie pojęcia: Jesień Narodów, aksamitna rewolucja<br>• wyjaśnia, w jaki sposób zmiany w ZSRS wpłynęły na upadek rządów komunistycznych w krajach bloku wschodniego<br>• wskazuje na mapie kraje objęte wydarzeniami Jesieni Narodów<br>• omawia proces demokratyzacji na terenie Węgier, NRD, Czechosłowacji i Bułgarii<br>• opisuje wydarzenia związane z rewolucją w Rumunii<br>• dostrzega symboliczne znaczenie upadku muru berlińskiego      | XXXVI 11)           |
| <b>41. Rozpad ZSRS, Czechosłowacji i Jugosławii</b><br><b>Zagadnienia:</b><br>1. Rozpad ZSRS i jego następstwa<br>2. rozpad Czechosłowacji<br>3. rozpad Jugosławii                                              | • zna daty: 1991 r., 1992–1995<br>• zna postać Michaiła Gorbaczowa<br>• rozumie pojęcie aksamitnego rozwoju<br>• wskazuje na mapie nowo powstałe państwa<br>• wyjaśnia, jak doszło do powstania Wspólnoty Niepodległych Państw<br>• opisuje okoliczności odzyskania niepodległości przez kraje bałtyckie<br>• omawia wydarzenia związane z rozpadem Jugosławii                                                                                                                                                                 | XXXVI 10), 11)      |
| <b>42. III Rzeczpospolita</b><br><b>Zagadnienia:</b>                                                                                                                                                            | • zna daty: 1990 r., 1991 r., 1997 r.<br>• zna postaci: Jan Olszewski, Aleksander Kwaśniewski, Lech Wałęsa, Hanna Suchocka, Bronisław Komorowski, Lech Kaczyński                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | XLI 1), 3)          |

| Temat lekcji                                                                                                                                                                                     | Wymagania                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | Podstawa programowa |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------|
| 1.przemiany w życiu politycznym w Polsce w latach 90. i w pierwszej dekadzie XXI w.<br>2.Konstytucja RP z 1997 r.<br>3.wejście Polski do UE                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>• rozumie pojęcia: lustracja, SLD, PSL, PiS, PO</li> <li>• wymienia najważniejsze zmiany wprowadzone przez rząd Tadeusza Mazowieckiego</li> <li>• omawia zmiany na polskiej scenie politycznej na początku lat 90.</li> <li>• charakteryzuje przemiany ustrojowe w latach 1989–1997</li> <li>• charakteryzuje najważniejsze treści zawarte w Konstytucji III RP</li> <li>• analizuje przemiany obozu politycznego wywodzącego się z Solidarności</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                     |
| <b>43.Przemiany gospodarczo-społeczne w Polsce po 1989 r.</b><br><br><b>Zagadnienia:</b><br>1.reformy gospodarki III RP<br>2.koszty społeczne reform<br>3.życie kulturalne i edukacja w III RP   | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zna datę 1989 r.</li> <li>• zna postaci: Leszek Balcerowicz, Wisława Szymborska, Andrzej Wajda, Roman Polański, Krzysztof Kieślowski</li> <li>• rozumie pojęcia: gospodarka rynkowa, restrukturyzacja, prywatyzacja, inflacja</li> <li>• omawia sytuację gospodarczą Polski w momencie przejęcia rządów przez gabinet Tadeusza Mazowieckiego</li> <li>• wyjaśnia, na czym polegał plan Balcerowicza</li> <li>• wskazuje trudności, jakie pojawiły się w trakcie realizacji planu Balcerowicza</li> <li>• porównuje modele gospodarki polskiej przed i po 1989 r.</li> <li>• podaje przykłady pozytywnych i negatywnych zmian w życiu Polaków po 1989 r.</li> <li>• analizuje, dlaczego Polska pod koniec XX w. wciąż znajdowała się na niższym poziomie rozwoju gospodarczego niż kraje zachodnie</li> </ul> | XLI 1), 2), 3)      |
| <b>44.Polska w NATO i Unii Europejskiej</b><br><br><b>Zagadnienia:</b><br>1.kierunki polskiej polityki zagranicznej<br>2.znaczenie i konsekwencje opuszczenia ziem polskich przez Armię Rosyjską | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zna daty: 1999 r., 2004 r.</li> <li>• zna postaci: Jan Nowak-Jeziorański, Zbigniew Brzeziński</li> <li>• rozumie pojęcia: Trójkąt Weimarski; Trójkąt Wyszehradzki, Grupa Wyszehradzka</li> <li>• wymienia sąsiadów III RP</li> <li>• omawia główne etapy integracji Polski ze strukturami NATO</li> <li>• omawia główne etapy integracji Polski z UE</li> <li>• dostrzega znaczenie i konsekwencje opuszczenia Polski przez wojska rosyjskie</li> <li>• charakteryzuje stosunki Polski z nowymi sąsiadami</li> <li>• ocenia politykę zagraniczną III RP</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                           | XLII 1), 2), 3)     |
| <b>45.Lekcja powtórzeniowa. Polska i świat na przełomie</b>                                                                                                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zna daty: 1985 r., 1986 r., 1989 r., 1990 r., 1991 r., 1992–1995, 1997 r., 1999 r., 2004 r.</li> <li>• zna postaci: Leonid Breżniew, Michaił Gorbaczow, Ronald Reagan, Václav Havel, Nicolae</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | XXXVI 7), 10), 11)  |



| Temat lekcji                                                                                                                                                                                                                                            | Wymagania                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | Podstawa programowa                                       |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------|
| <p><b>XX i XXI wieku</b></p> <p><b>Zagadnienia:</b></p> <p>1.proces rozpadu ZSRS</p> <p>2.przemiany społeczno-polityczne w Europie Środkowo-Wschodniej w latach 1989–1991</p> <p>3.narodziny III RP</p> <p>4.miejsce Polski we współczesnym świecie</p> | <p>Ceaușescu, Ryszard Kaczorowski, Lech Wałęsa, Tadeusz Mazowiecki, Jacek Kuroń, Adam Michnik, Zbigniew Bujak, Władysław Frasyniuk, Aleksander Kwaśniewski, Leszek Miller, Jan Olszewski, Hanna Suchocka, Bronisław Komorowski, Lech Kaczyński, Leszek Balcerowicz, Wisława Szymborska, Andrzej Wajda, Roman Polański, Krzysztof Kieślowski, Jan Nowak-Jeziorański, Zbigniew Brzeziński</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• rozumie pojęcia: mudżahedin, wyścig zbrojeń, głośność, pierestrojka, Jesień Narodów, aksamitna rewolucja, aksamitny rozwód, lustracja, gospodarka rynkowa, restrukturyzacja, prywatyzacja, inflacja, okrągły stół, wybory powszechne, Trójkąt Weimarski; Trójkąt Wyszehradzki, Grupa Wyszehradzka, SLD, PSL, PiS, PO</li> <li>• wymienia sąsiadów III RP;</li> <li>• wymienia najważniejsze osoby biorące udział w obradach okrągłego stołu i główne postanowienia podjęte podczas obrad</li> <li>• wymienia przyczyny kryzysu gospodarczego w ZSRS na początku lat 80.</li> <li>• wskazuje na mapie Czarnobyl, kraje objęte wydarzeniami Jesieni Narodów i nowo powstałe u schyłku XX w. państwa w Europie</li> <li>• omawia wydarzenia związane z katastrofą atomową w ZSRS i ich skutki</li> <li>• omawia, jakie konsekwencje dla ZSRS miał udział w konflikcie w Afganistanie</li> <li>• omawia okoliczności, które doprowadziły do rozpoczęcia rozmów przy okrągłym stole</li> <li>• omawia wyniki i skutki wyborów parlamentarnych w czerwcu 1989 r.</li> </ul> | <p>XL 3)</p> <p>XLI 1), 2), 3)</p> <p>XLII 1), 2), 3)</p> |
|                                                                                                                                                                                                                                                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>• omawia proces demokratyzacji na terenie Rumunii, Jugosławii, Węgier, NRD, Czechosłowacji, Bułgarii i krajów bałtyckich</li> <li>• omawia zmiany na polskiej scenie politycznej w latach 90. i na początku XXI w.</li> <li>• omawia główne etapy integracji Polski ze strukturami NATO i UE</li> <li>• wyjaśnia, czym był wyścig zbrojeń oraz wskazuje, kto i z jakich powodów go rozpoczął</li> <li>• wyjaśnia, w jaki sposób zmiany w ZSRS wpłynęły na upadek rządów komunistycznych w krajach bloku wschodniego</li> <li>• charakteryzuje reformy przeprowadzone przez Gorbaczowa</li> <li>• charakteryzuje przemiany gospodarcze w III RP i porównuje je z sytuacją panującą przed 1989 r.</li> <li>• charakteryzuje najważniejsze treści zawarte w Konstytucji III RP</li> <li>• charakteryzuje stosunki III RP z nowymi sąsiadami</li> <li>• dostrzega znaczenie wydarzeń 1989 r. dla kształtowania III RP</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                           |



| Temat lekcji        | Wymagania                                                                                                                                                                                                                                                                          | Podstawa programowa |
|---------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------|
|                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>• analizuje proces powolnego upadku ZSRS</li> <li>• analizuje, dlaczego Polska pod koniec XX w. wciąż znajdowała się na niższym poziomie rozwoju gospodarczego niż kraje zachodnie</li> <li>• ocenia politykę zagraniczną III RP</li> </ul> |                     |
| <b>Sprawdzian 6</b> |                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                     |

### Wymagania edukacyjne język polski dla klasy 8

| Temat lekcji | Wymagania |
|--------------|-----------|
|--------------|-----------|

|                                                          | Teksty literackie, teksty kultury, treści językowe i stylistyczne, formy wypowiedzi                                                                               | KONIECZNE                                                                                                                                                                                                                                                                                    | PODSTAWOWE                                                                                                                                                                                   | ROZSZERZONE                                                                                                                                                                                                           | DOPEŁNIAJĄCE                                                                                                                                                                                      |
|----------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                          |                                                                                                                                                                   | Uczeń:                                                                                                                                                                                                                                                                                       | Uczeń spełnia wymagania konieczne, a także:                                                                                                                                                  | Uczeń spełnia wymagania podstawowe, a także:                                                                                                                                                                          | Uczeń spełnia wymagania rozszerzone, a także:                                                                                                                                                     |
| 1. Jak uczyć się skutecznie?<br>(lekcja godzinna)        | Notatka (podręcznik <i>Gramatyka i stylistyka</i> , s. 77–79)<br><br>notatka, plan, schemat, tabela, mapa myśli                                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wie, czym jest notatka i jakie powinna mieć cechy;</li> <li>• zapoznaje się z różnymi typami notatek;</li> <li>• opowiada o swoim ulubionym sposobie notowania;</li> <li>• podejmuje próbę sporządzenia notatki hasłowej na zadany temat</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wskazuje zalety samodzielnego sporządzania notatek;</li> <li>• sporządza notatkę w formie schematu na zadany temat</li> </ul>                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>• stosuje różne sposoby uzyskiwania zwięzłości i przejrzystości zapisu;</li> <li>• sporządza notatkę w postaci mapy myśli na zadany temat</li> </ul>                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zapisuje wiadomości zlekcji w postaci mapy myśli;</li> <li>• przedstawia i stosuje swój indywidualny sposób notowania</li> </ul>                         |
| 2. Na tropach przyjemności czytania<br>(lekcja godzinna) | <i>Z przewodnika czytelnika: na tropach przyjemności czytania</i> (s. 7–12)<br><br>Stanisław Lem, <i>Dzienniki gwiazdowe. Podróż dwudziesta</i> (fragment, s. 10) | <ul style="list-style-type: none"> <li>• czyta tekst <i>Z przewodnika czytelnika: na tropach przyjemności czytania</i>;</li> <li>• potrafi wskazać cztery etapy obcowania z tekstem kultury;</li> </ul>                                                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wskazuje i objaśnia cztery etapy obcowania z tekstem kultury;</li> <li>• rozumie komentarz do tekstu Lema, dzieli się swoimi wrażeniami;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• stosuje cztery etapy obcowania z tekstem kultury przy odbiorze utworu Lema;</li> <li>• zgadza się z proponowanym komentarzem do tekstu Lema lub z nim polemizuje;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zgadza się lub polemizuje z proponowanym komentarzem do tekstu Lema, proponuje swoje odczytanie;</li> <li>• szeroko komentuje wymowę obrazu i</li> </ul> |

|                                                                                                                               |                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                         |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                               | narrator, styl odbioru<br>Norman Rockwell, <i>Willie Gillis w college'u</i> , 1946<br>(s. 9)               | <ul style="list-style-type: none"> <li>• widzi związek komentarza do fragmentu utworu Lema z przeczytanym tekstem;</li> <li>• ogląda obraz, dzieli się wrażeniami</li> </ul>                                                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>• opisuje obraz, wypowiada się o nim w kontekście czytelnictwa</li> </ul>                                                                                                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wypowiada i uzasadnia swoje zdanie na temat obrazu</li> <li>i możliwości jego wykorzystania w kampanii promującej czytelnictwo;</li> <li>• notuje swoje wrażenia dotyczące lektury dalszego ciągu opowiadania Lema</li> </ul> | <p>możliwości jego wykorzystania w kampanii promującej czytelnictwo;</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• zapisuje swój komentarz do tekstu w postaci wewnętrznej mowy czytelnika</li> </ul>                                                    |
| <b>Sprawdzian diagnostyczny na rozpoczęcie nauki w klasie 8</b><br><br><b>i jego omówienie</b><br><br>(dwie godziny lekcyjne) |                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                         |
| <b>3. Czego pragną rzeczy? (Jerzy Liebert, <i>O rzeczach</i>)</b><br><br>(lekcja godzinna)                                    | Jerzy Liebert, <i>O rzeczach</i><br>(s. 230–231)<br><br>Jerzy Liebert–biogram<br>(s. 230)<br><br>inwokacja | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zapoznaje się z informacjami o autorze;</li> <li>• czyta wiersz głośno i wyraźnie;</li> <li>• określa sytuację liryczną w wierszu;</li> <li>• odczytuje dosłowne znaczenia przedstawionej sytuacji;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• określa temat wiersza;</li> <li>• odczytuje metaforyczny sens przedstawionej sytuacji;</li> <li>• charakteryzuje osobę mówiącą;</li> <li>• interpretuje tytuł wiersza;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• formułuje przesłanie wiersza;</li> <li>• ocenia sytuację liryczną;</li> <li>• uzasadnia istnienie metaforycznego sensu przedstawionej sytuacji;</li> <li>• proponuje alternatywny tytuł utworu;</li> </ul>                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>• przedstawia pogłębioną interpretację wiersza w odniesieniu do własnych odczuć i doświadczeń;</li> <li>• objaśnia, w jaki sposób uznanie utworu za rozbudowaną inwokację może wpłynąć na jego wymowę</li> </ul> |

|                                                                                                                  |                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                       |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                  |                                                                                                                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>• nazywa uczucia podmiotu lirycznego;</li> <li>• określa nastrój wiersza, korzystając z podanego słownictwa</li> </ul>                                                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia, czym jest inwokacja</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>• stosuje definicję inwokacji w odniesieniu do wiersza Lieberta</li> </ul>                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                       |
| <b>4. Jak czytać poezję?</b><br><br>(lekcja godzinna)                                                            | <i>Przepis na interpretację</i><br>(s. 200–202)<br><br>Bolesław Leśmian,<br><i>Kochankowie</i> (s. 200)<br><br>liryka, interpretacja wiersza | <ul style="list-style-type: none"> <li>• czyta uważnie tekst z podręcznika;</li> <li>• wypisuje najważniejsze pytania dotyczące interpretacji utworu lirycznego;</li> <li>• podejmuje próbę określenia tematu wiersza Leśmiana</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• próbuje wyodrębnić podstawowe działania związane z interpretacją utworu lirycznego;</li> <li>• analizuje rysunek koła interpretacyjnego;</li> <li>• ma świadomość, że utwór może być interpretowany w różny sposób;</li> <li>• wskazuje charakterystyczne cechy wiersza <i>Kochankowie</i></li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wymienia główne działania związane z interpretacją utworu lirycznego;</li> <li>• wyjaśnia, dlaczego jeden utwór może być różnie interpretowany;</li> <li>• dostrzega wpływ budowy i języka wiersza <i>Kochankowie</i> na sposób jego odczytania</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wie, na czym polega i jak przebiega interpretacja utworu lirycznego;</li> <li>• przedstawia własną interpretację wiersza Leśmiana z wykorzystaniem rysunku koła interpretacyjnego</li> </ul> |
| <b>5. Poetycka wizja stworzenia świata (Przypowieść Krzysztofa Kamila Baczyńskiego)</b><br><br>(lekcja godzinna) | Krzysztof Kamil Baczyński, <i>Przypowieść</i> (s. 238–240)<br><br>przypowieść, kontekst, symbol, motyw                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zapoznaje się ze wskazówkami dotyczącymi czytania utworu poetyckiego;</li> <li>• dzieli się wrażeniami wynikającymi z lektury wiersza;</li> </ul>                                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>• nazywa swoje wrażenia po lekturze wiersza;</li> <li>• dostrzega w tekście nawiązanie do Biblii;</li> <li>• charakteryzuje Boga na podstawie wiersza;</li> </ul>                                                                                                                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>• charakteryzuje osobę mówiącą w wierszu, określa jej stosunek do świata;</li> <li>• wskazuje i nazywa środki poetyckie służące ukazaniu dynamiki;</li> </ul>                                                                                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>• charakteryzuje świat wykreowany przez Boga, nazywa jego cechy;</li> <li>• wyjaśnia sposób wykorzystania wątków biblijnych i ich funkcje</li> </ul>                                           |

|                                                                                                                           |                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                     |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                           |                                                                                                                                                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>• odtwarza etapy procesu powstawania świata w utworze;</li> <li>• wymienia elementy natury stworzonej przez Boga</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyodrębnia obrazy poetyckie i dostrzega ich metaforyczny charakter;</li> <li>• wskazuje i nazywa środki poetyckie służące plastyczności obrazu;</li> <li>• odtwarza sposób, przyczyny i cel stworzenia człowieka</li> </ul>                                                                                                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>• przypomina znaczenie terminu <i>przypowieść</i>;</li> <li>• określa, w jaki sposób tytuł wiersza wpływa na jego rozumienie;</li> <li>• wyjaśnia, jakie refleksje o człowieku przekazuje utwór Baczyńskiego</li> </ul>                          | <p>w wierszu;</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• porównuje obraz Boga z jego wizerunkami zawartymi w innych tekstach kultury;</li> <li>• dokonuje przekształcenia wiersza na tekst prozatorski</li> </ul> |
| <p><b>6. Pierwsze sprzeniewierzenie i jego konsekwencje. Biblia – <i>Wygnanie z raju</i></b></p> <p>(lekcja godzinna)</p> | <p><i>Wygnanie z Raju</i> – fragment Starego Testamentu</p> <p>(s. 14–19)</p> <p>Księga Rodzaju</p> <p>symbol, wąż jako postać mitologiczna, streszczenie</p> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• czyta informacje na temat Księgi Rodzaju i Księgi Wyjścia;</li> <li>• klasyfikuje przeczytany tekst jako fragment Biblii;</li> <li>• wymienia w kolejności najważniejsze wydarzenia tekstu;</li> <li>• wskazuje realistyczne elementy świata przedstawionego;</li> <li>• zapoznaje się ze wskazówkami dotyczącymi czytania Biblii;</li> <li>• podejmuje próbę streszczenia tekstu</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia pochodzenia słowa <i>Biblia</i>;</li> <li>• krótko streszcza przebieg wydarzeń;</li> <li>• określa tematykę tekstu;</li> <li>• określa elementy świata przedstawionego, odwołując się do tekstu;</li> <li>• cytuje zdanie charakteryzujące węża oraz słowa Boga zapowiadające los Adama i Ewy;</li> <li>• tworzy z rozsypanki frazeologizmy;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wskazuje motywy i konsekwencje działań bohaterów;</li> <li>• podaje znaczenia utworzonych frazeologizmów;</li> <li>• wyjaśnia przenośne znaczenia poszczególnych elementów świata przedstawionego;</li> <li>• redaguje streszczenie</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wskazuje elementy świata przedstawionego o charakterze symbolicznym, komentuje je;</li> <li>• wymienia cechy charakterystyczne dla tekstów biblijnych</li> </ul>           |

|                                                                                |                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|--------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                |                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>• streszcza tekst</li> </ul>                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| <b>7. Wyprawa do raju ze Zbigniewem Herbertem</b><br><br>(lekcja godzinna)     | Zbigniew Herbert,<br><i>Sprawozdanie z raju</i><br><br>(s. 268–270)<br><br>ironia, motyw raju,<br>sprawozdanie | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zapoznaje się z informacjami dotyczącymi słowa <i>raj</i>;</li> <li>• wskazuje w wierszu elementy rajske i ziemskie;</li> <li>• wskazuje środki poetyckie;</li> <li>• podejmuje próbę wypowiedzi na rzeczywistości przedstawionej w wierszu</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• podaje synonimy słowa <i>raj</i>;</li> <li>• dostrzega ironiczny wydźwięk tytułu;</li> <li>• nazywa emocje, uczucia i refleksje osoby mówiącej w wierszu;</li> <li>• wybiera spośród podanych hipotezę interpretacyjną</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• przypomina znaczenia związane z biblijnym motywem raju;</li> <li>• interpretuje tytuł, omawiając zawarte w nim sprzeczności;</li> <li>• interpretuje charakter opisaną rzeczywistości;</li> <li>• uzasadnia wybór hipotezy interpretacyjnej;</li> <li>• określa funkcje użytych środków poetyckich;</li> <li>• pisze tekst sprawozdania, odwołując się do wizji raju zawartego w Biblii i <i>Katechizmie Kościoła Katolickiego</i></li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia znaczenia metafory zawartej w ostatnim wersie utworu Herberta;</li> <li>• omawia rolę ironii w kontekście wiersza;</li> <li>• porównuje język <i>Katechizmu...</i> i utworu Herberta;</li> <li>• wykorzystuje kontekst historyczny w interpretacji utworu;</li> <li>• porównuje funkcjonowanie motywu raju w wierszu Herberta, Biblii i <i>Katechizmie Kościoła Katolickiego</i>;</li> <li>• tworzy tekst ironiczny, będący sprawozdaniem z współczesnego raju</li> </ul> |
| <b>8. Pytania do Boga w wierszu Jarosława Marka Rymkiewicza <i>Ogród w</i></b> | Jarosław Marek Rymkiewicz, <i>Ogród w Milanówku, pieśń nocnego wędrowca</i>                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zapoznaje się z informacjami o poecie;</li> </ul>                                                                                                                                                                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>• dostrzega obecność motywu ogrodu w utworze Rymkiewicza;</li> </ul>                                                                                                                                                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>• uzasadnia wybór określeń dotyczących charakteru wiersza;</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia pojęcie <i>paralelizm składniowy</i>, odnosi je do utworu;</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |

|                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                              |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b><i>Milanówku, pieśń nocnego wędrowca</i></b><br><br>(lekcja godzinna)                               | (s. 282–284)<br><br>Jarosław Marek Rymkiewicz – biogram<br><br>(s. 282)<br><br>poezja refleksyjna, pieśń, dwuwiers, paralelizm składniowy                                                                                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>• dzieli się wrażeniami na temat rytmiczności wiersza;</li> <li>• określa charakter utworu, wybierając właściwe spośród podanych formuł;</li> <li>• wskazuje w wierszu fragmenty o niedosłownym znaczeniu;</li> <li>• wybiera wersy, w których ujawnia się osoba mówiąca w wiersza</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• charakteryzuje osobę mówiącą w wierszu;</li> <li>• charakteryzuje sytuację liryczną ukazaną przez poetę;</li> <li>• wypowiada się na temat niedosłownych znaczeń tekstu;</li> <li>• wskazuje środki służące budowie rytmiczności wiersza;</li> <li>• wyjaśnia pojęcia <i>dwuwiers</i> i <i>pieśń</i>, odnosi je do utworu Rymkiewicza</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• określa podobieństwa i różnice między odbiorcami słów wiersza;</li> <li>• omawia ukazane w wierszu relacje między człowiekiem, naturą i Bogiem;</li> <li>• uzasadnia refleksyjny charakter wiersza</li> </ul>     | <ul style="list-style-type: none"> <li>• określa dosłowne i przenośne znaczenia problemu istnienia lub nieistnienia Boga;</li> <li>• proponuje własne odczytanie wiersza, obejmujące sensy dosłowne i niedosłowne</li> </ul> |
| <b>9. Jak mówić i pisać poprawnie? Różne odcienie poprawności językowej</b><br><br>(lekcjadwugodzinna) | <b><i>Norma językowa</i></b><br>(podręcznik <i>Gramatyka i stylistyka</i> , s. 62–67)<br><br>norma językowa, norma wzorcowa, norma użytkowa; błąd językowy, klasyfikacja błędów językowych (błąd: fleksyjny, składniowy, frazeologiczny, słowotwórczy, | <ul style="list-style-type: none"> <li>• rozumie, czego dotyczy norma językowa;</li> <li>• wie, jakie są konsekwencje naruszenia normy językowej;</li> <li>• wie, gdzie można znaleźć poprawne formy językowe;</li> <li>• korzysta ze słownika poprawnej polszczyzny</li> </ul>                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>• rozumie, czym jest norma językowa;</li> <li>• wie, kto jest twórcą normy językowej;</li> <li>• rozróżnia użytkową i wzorcową normę językową;</li> </ul>                                                                                                                                                                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wskazuje podstawowe kryteria poprawnościowe;</li> <li>• nazywa różne typy błędów językowych, podaje ich przykłady;</li> <li>• klasyfikuje wyrazy i formy na użyte zgodnie z normą wzorcową i użytkową;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• klasyfikuje błędy językowe;</li> <li>• wyjaśnia mechanizm powstawania błędów językowych</li> </ul>                                                                                  |

|                                                                        |                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                        | leksykalny, stylistyczny, fonetyczny)                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>• definiuje pojęcie błędu językowego;</li> <li>• wie, jakie są przyczyny powstawania błędów językowych;</li> <li>• dostrzega w wypowiedziach błędy językowe</li> </ul>             | <ul style="list-style-type: none"> <li>• korzysta z internetowej poradni językowej;</li> <li>• poprawia błędy językowe, korzystając z różnych źródeł</li> </ul>                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| <b>10. Wędrówka jako metafora ludzkiego życia</b><br>(lekcja godzinna) | <i>Wędrówka do Ziemi Obiecanej</i> –fragmenty Starego Testamentu<br>(s. 26–31)<br>mapa wędrówki Abrahama i jego ludu (s. 27)<br>motyw podróży / wędrówki, topos, scenariusz | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zapoznaje się z informacjami na temat Księgi Rodzaju i Księgi Wyjścia;</li> <li>• wymienia występujące w tekście ważne postacie i miejsca;</li> <li>• zapisuje w punktach przebieg wędrówki Izraelitów, korzystając z mapki;</li> <li>• odpowiada na pytania, cytując odpowiednie fragmenty tekstu</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• opowiada o kolejnych etapach wędrówki;</li> <li>• określa formę słów skierowanych do bohatera, wykorzystując podane słownictwo;</li> <li>• odnajduje w tekście motywy</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• omawia związki między kolejnymi etapami wędrówki;</li> <li>• dostrzega przenośny sens wędrówki Izraelitów;</li> <li>• opowiadając o kolejnych etapach wędrówki, opisuje miejsca i charakteryzuje postaci;</li> <li>• wyjaśnia znaczenie zwrotów i wyrażen wywodzących się z Biblii;</li> <li>• rozumie pojęcie toposu</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wskazuje i omawia elementy symboliczne w historii Abrahama i wędrówce jego ludu;</li> <li>• omawia historyczny i kulturowy kontekst dzieła;</li> <li>• wskazuje i objaśnia wybrane toposy;</li> <li>• opracowuje fragment scenariusza w formie opowiadania</li> </ul> |



|                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><b>11. Świat i człowiek w <i>Stepach akermaskich</i> Adama Mickiewicza</b><br/>(lekcja godzinna)</p>                                                         | <p>Adam Mickiewicz, <i>Stepy akermaskie</i>(s. 212–214)<br/><br/>sonet, obraz poetycki, motyw wędrowca</p>                                                                                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>• określa temat i nastrój utworu;</li> <li>• wydobywa z tekstu informacje pozwalające zidentyfikować ukazaną w nim przestrzeń;</li> <li>• wskazuje formy gramatyczne służące ujawnianiu się podmiotu mówiącego;</li> <li>• określa sytuację, w jakiej znajduje się osoba mówiąca;</li> <li>• zna pojęcie sonetu</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• nazywa cechy ukazanej przestrzeni;</li> <li>• opisuje uczucia i emocje osoby mówiącej;</li> <li>• dostrzega w tekście odwołania do różnych zmysłów;</li> <li>• wyodrębnia w utworze część opisową i refleksyjną;</li> <li>• wskazuje i nazywa wykorzystane przez poetę środki stylistyczne;</li> <li>• rozpoznaje sonet</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• określa funkcje środków poetyckich zastosowanych w opisie przestrzeni;</li> <li>• rozpoznaje w tekście motyw wędrowca, określa dosłowne i przenośne znaczenie jego wędrówki;</li> <li>• analizuje budowę wersyfikacyjną tekstu;</li> <li>• wyodrębnia w utworze części kompozycyjne;</li> <li>• wskazuje w wierszu cechy sonetu</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• komentuje poetycki obraz przestrzeni;</li> <li>• wskazuje związki między obrazem natury a stanem psychicznym osoby mówiącej;</li> <li>• omawia relacje między częściami kompozycyjnymi utworu;</li> <li>• przygotowuje propozycję scenariusza filmu opartego na tekście wiersza</li> </ul> |
| <p><b>12. W rybackiej wiosce koło Hawany</b><br/>(lekcja godzinna)</p> <p><b>13. Metaforyczny sens walki starego rybaka z oceanem</b><br/>(lekcja godzinna)</p> | <p>Ernest Hemingway, <i>Stary człowiek i morze</i> (lektura do przeczytania w całości)</p> <p><i>Stary człowiek i morze</i> – zadania do lektury (s. 112–114)</p> <p>Ernest Hemingway – biogram (s. 111)</p> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zapoznaje się z informacjami na temat Ernesta Hemingwaya;</li> <li>• opowiada o swoich wrażeniach czytelniczych;</li> <li>• określa czas i miejsce akcji;</li> <li>• wyróżnia bohaterów;</li> <li>• wypowiada się na temat bohaterów;</li> </ul>                                                                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>• określa tematykę i problematykę utworu;</li> <li>• opowiada o relacjach łączących bohaterów;</li> <li>• wyróżnia i nazywa wątki utworu;</li> <li>• odnajduje w tekście motyw morza i podróży;</li> </ul>                                                                                                                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>• charakteryzuje głównego bohatera, uzasadniając swe opinie za pomocą odpowiednich cytatów z tekstu;</li> <li>• podaje cechy opowiadania jako gatunku epickiego;</li> <li>• wskazuje i nazywa etapy akcji;</li> </ul>                                                                                                                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>• odczytuje ukryte znaczenia dotyczące postaci;</li> <li>• wyjaśnia symboliczne znaczenie motywu morza i podróży;</li> <li>• interpretuje tytuł;</li> <li>• porównuje bohatera z postacią Syzyfa;</li> </ul>                                                                                 |

|                                                                                                  |                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                 |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>14. „Człowieka można zniszczyć, ale nie pokonać”</b> (lekcja godzinna)                        | opowiadanie, wstęp (ekspozycja), rozwinięcie, zakończenie<br><br>rozprawka, monolog wewnętrzny                                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>• nazywa cechy charakteru bohatera;</li> <li>• przedstawia przebieg wydarzeń;</li> <li>• zna cechy opowiadania;</li> <li>• cytuje zdania o charakterze sentencji</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• omawia kompozycję utworu Hemingwaya;</li> <li>• rozpoznaje, że <i>Stary człowiek i morze</i> to opowiadanie;</li> <li>• redaguje na podstawie utworu Hemingwaya dialog lub opowiadanie</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• rozwija w kilku zdaniach wybraną sentencję;</li> <li>• proponuje inne tytuły dla obrazu, uzasadniając swoje zdanie;</li> <li>• redaguje monolog wewnętrzny lub rozprawkę zgodnie z podanymi wskazówkami</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• porównuje losy bohaterów różnych utworów</li> </ul>                                                                                                    |
| <b>15. Jak rozstrzygnąć wątpliwości, czyli hipoteza i kontrargument</b><br><br>(lekcja godzinna) | <i>Świat nie jest czarno-biały, czyli hipoteza i kontrargument</i><br><br>(s. 188–190)<br><br>teza, hipoteza, argument, kontrargument           | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wie, czym jest teza, a czym hipoteza;</li> <li>• formułuje argumenty;</li> <li>• wie, czym jest kontrargument</li> </ul>                                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zestawia tezę z tezą przeciwną;</li> <li>• zestawia w prosty sposób argumenty z kontrargumentami</li> </ul>                                                                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>• formułuje hipotezy dotyczące wskazanych problemów;</li> <li>• sygnalizuje odpowiednimi zwrotami wprowadzenie kontrargumentów</li> </ul>                                                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>• świadome stosuje zwroty językowe sygnalizujące hipotetyczność sądów;</li> <li>• świadomie komponuje w wypowiedzi argumenty i kontrargumenty</li> </ul> |
| <b>16. O co nas pytają wielcy filozofowie?</b><br><br><b>O podróże!</b><br><br>(lekcja godzinna) | Leszek Kołakowski, <i>Mini-wykłady o maxi-sprawach: O podróżach</i> , fragmenty<br><br>(s. 183–187)<br><br>Leszek Kołakowski – biogram (s. 182) | <ul style="list-style-type: none"> <li>• czyta informacje o autorze;</li> <li>• czyta tekst, wyszukując potrzebne informacje;</li> <li>• wyodrębnia w tekście wstęp, rozwinięcie i zakończenie;</li> </ul>         | <ul style="list-style-type: none"> <li>• określa zawartość treściową wstępu, rozwinięcia, zakończenia;</li> <li>• charakteryzuje język tekstu;</li> </ul>                                                                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyszukuje w tekście przykłady antytezy i pytania retorycznego;</li> <li>• wyodrębnia w tekście problem, argumenty, wnioski;</li> </ul>                                                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>• określa funkcję zastosowanych w tekście środków retorycznych;</li> <li>• odtwarza kompozycję tekstu jako wykładu popularnonaukowego;</li> </ul>        |

|                                                                                                     |                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                            |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                     | <p>środki retoryczne, pytanie retoryczne, antyteza, problem, argument, wniosek, wykład popularnonaukowy</p>                                                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>• cytuje fragment będący definicją podróży, odtwarza go własnymi słowami</li> </ul>                                                                                                                                                                                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>• przytacza za tekstem charakterystyczne cechy podróży;</li> <li>• wypowiada się na temat tytułu utworu</li> </ul>                                                                                                                                                                                                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wskazuje przyczyny, dla których człowiek decyduje się wyruszyć w podróż;</li> <li>• kwalifikuje tekst Kołakowskiego do wybranego typu wypowiedzi; uzasadnia decyzję;</li> <li>• tworzy tekst, będący zbiorem myśli na zadany temat</li> </ul>                                                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>• odtwarza tok myślowy zawarty w tekście;</li> <li>• pisze rozprawkę na zadany temat</li> </ul>                                                                                                     |
| <p><b>17. Poetyckie lato w Piosence Krzysztofa Kamila Baczyńskiego</b></p> <p>(lekcja godzinna)</p> | <p>Krzysztof Kamil Baczyński, <i>Piosenka</i>(s. 235–236)</p> <p>Krzysztof Kamil Baczyński – biogram (s. 234)</p> <p>porównanie, epitet, metafora, motyw wędrówki</p> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zapoznaje się z informacjami na temat Krzysztofa Kamila Baczyńskiego;</li> <li>• opowiada o swoich wrażeniach czytelnicznych;</li> <li>• wskazuje w wierszu sformułowania, które można odczytać w sposób dosłowny;</li> <li>• wskazuje w tekście epitety, porównania, metafory;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• podaje informacje na temat podmiotu lirycznego;</li> <li>• wymienia elementy tworzące obraz poetycki;</li> <li>• wskazuje w tekście elementy przedstawione w sposób przenośny, podejmuje próbę ich odczytania;</li> <li>• rozpoznaje i nazywa stany uczuciowe;</li> <li>• dostrzega w tekście motyw wędrówki</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wskazuje możliwe przyczyny powstania utworu;</li> <li>• cytuje fragmenty ujawniające upływ czasu;</li> <li>• nazywa cechy świata opisanego w wierszu;</li> <li>• opisuje ilustrację, jaką można by stworzyć do wiersza;</li> <li>• redaguje kilkuzdaniową refleksję na temat motywu wędrówki</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia funkcję zastosowanych przez poetę środków stylistycznych;</li> <li>• wnikliwie objaśnia znaczenia metafor;</li> <li>• formułuje pogłębioną refleksję na temat motywu wędrówki</li> </ul> |

|                                                        |                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|--------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                        |                                                                                                                                                                                                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>• określa czas i miejsce, którego dotyczą słowa wiersza</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| <b>18. Głoska, litera, sylaba</b><br>(lekcja godzinna) | <i>Co to jest fonetyka?, Głoska i litera, Sylaba, Budowa narządów mowy. Klasyfikacja głosek</i> (podręcznik <i>Gramatyka i stylistyka</i> , s. 8–10, 12–17)<br><br>głoska, litera, sylaba, znaki diakrytyczne, narządy mowy | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wie, czym są: głoska, litera, spółgłoska, spółgłoska, sylaba;</li> <li>• rozróżnia spółgłoski i samogłoski, wskazuje je w wyrazach;</li> <li>• oznacza miękkość głosek;</li> <li>• dzieli wyrazy na litery i głoski;</li> <li>• dzieli wyrazy na sylaby;</li> <li>• wyjaśnia, czym jest sylaba;</li> <li>• podaje sposoby (wraz z przykładami) graficznego oznaczania miękkości głosek</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia różnicę między głoską a literą;</li> <li>• wypisuje pary liter oznaczających jedną głoskę;</li> <li>• podkreśla w podanych wyrazach głoskę <i>i</i> będącą tylko zmiękczeniem poprzedzającej ją spółgłoski;</li> <li>• dzieli głoski na: dźwięczne i bezdźwięczne, twarde i miękkie, ustne i nosowe;</li> <li>• dzieli wyrazy na głoski;</li> <li>• wymienia narządy mowy biorące udział w procesie wymawiania różnych głosek;</li> <li>• rozróżnia dwa rodzaje sylab</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia, czym zajmuje się fonetyka;</li> <li>• objaśnia różnicę między spółgłoskami samogłoskami;</li> <li>• podaje przykłady wyrazów, w których liczba głosek jest równa liczbie liter lub liczba głosek jest mniejsza niż liczba liter;</li> <li>• dokonuje klasyfikacji głosek;</li> <li>• objaśnia funkcje różnych narządów mowy w procesie artykułowania głosek;</li> <li>• wyjaśnia pojęcia: sylaba otwarta, sylaba zamknięta;</li> <li>• określa funkcję litery <i>i</i></li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• objaśnia zgłoskotwórczą i zmiękczącą funkcję litery <i>i</i> w zależności od jej pozycji w wyrazie;</li> <li>• omawia proces powstawania różnych głosek;</li> <li>• objaśnia, jak powstają głoski dźwięczne i bezdźwięczne, twarde i miękkie, ustne i nosowe;</li> <li>• wyjaśnia zjawisko zgłoskotwórczości</li> </ul> |

|                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                           |
|---------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>19. Inaczej mówimy, inaczej piszemy</b><br>(lekcja dwugodzinna)  | <i>Upodobnienia fonetyczne, Pisownia przedrostków zakończonych na spółgłoskę, Uproszczenia grup spółgłoskowych</i> (podręcznik <i>Gramatyka i stylistyka</i> , s. 18–23)<br><br>upodobnienie fonetyczne pod względem dźwięczności (międzywyrazowe / wewnątrzwyrazowe, postępowe / wsteczne, ubezdźwięcznienie, udźwięcznienie), uproszczenie grupy spółgłoskowej, utrata dźwięczności w wygłosie | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wie, że istnieją różnice między wymową a pisownią słów, wskazuje ich przykłady;</li> <li>• wie, które narządy mowy biorą udział w powstawaniu głosek</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• rozpoznaje upodobnienia fonetyczne pod względem dźwięczności;</li> <li>• dzieli upodobnienia fonetyczne na udźwięcznienia i ubezdźwięcznienia;</li> <li>• poprawnie zapisuje słowa, w których występują różnice między wymową a pisownią</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wie, skąd się biorą upodobnienia pod względem dźwięczności;</li> <li>• definiuje upodobnienia wewnątrzwyrazowe i międzywyrazowe, postępowe i wsteczne;</li> <li>• rozpoznaje podstawowe rodzaje upodobnień głosek;</li> <li>• objaśnia zjawisko ubezdźwięcznienia w wygłosie</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• objaśnia mechanizm powstawania upodobnień fonetycznych;</li> <li>• rozpoznaje zjawiska fonetyczne związane z różnicami między wymową a pisownią słów</li> </ul>  |
| <b>20. Potop – najstarsza plaga ludzkości?</b><br>(lekcja godzinna) | <i>Dzieje Noego, Potop</i> – fragmenty Starego Testamentu (s. 20–25)<br><br>motyw potopu, motyw arki, Arka Przymierza, symbol                                                                                                                                                                                                                                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wymienia w kolejności najważniejsze wydarzenia tekstu;</li> <li>• przedstawia i krótko charakteryzuje Noego;</li> </ul>                                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>• krótko streszcza przebieg wydarzeń;</li> <li>• odtwarza polecenia i ostrzeżenia skierowane przez Boga do Noego;</li> </ul>                                                                                                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>• porównuje przebieg wydarzeń z tekstu biblijnego i tekstów mitów;</li> <li>• określa relacje między Bogiem a Noem;</li> </ul>                                                                                                                                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>• interpretuje elementy świata przedstawionego o charakterze symbolicznym;</li> <li>• wyjaśnia symboliczny sens przymierza zawartego przez Boga z Noem;</li> </ul> |

|                                                                                                                    |                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                      |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                    |                                                                                                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wskazuje realistyczne elementy świata przedstawionego;</li> <li>• zna znaczenie słowa <i>arka</i></li> </ul>                                                                                                                                                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wskazuje symboliczne elementy świata przedstawionego</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>• przypomina definicję motywu, wskazuje istotne motywy z tekstu</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>• podaje przykłady utworów literackich, filmowych, w których zostały wykorzystane motywy z tekstu biblijnego, wyjaśnia ich rolę w utworach</li> </ul>                                                         |
| <b>21. Reportaż z czekania na potop (Michał Olszewski, <i>Życie przed potopem</i>)</b><br><br>(lekcja dwugodzinna) | Michał Olszewski, <i>Życie przed potopem</i> (s. 150–158)<br><br>reportaż, fikcja, literatura faktu, sprawozdanie | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zapoznaje się z informacjami na temat autora;</li> <li>• wyszukuje w tekście potrzebne informacje;</li> <li>• określa tematykę tekstu <i>Życie przed potopem</i>;</li> <li>• wypowiada się na temat pracy autora reportażu;</li> <li>• zapoznaje się z definicją reportażu</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• przedstawia portrety bohaterów reportażu;</li> <li>• wyszukuje w tekście fragmenty świadczące o bezstronności lub zaangażowaniu autora;</li> <li>• komentuje fragmenty przywołujące wypowiedzi bohaterów reportażu;</li> <li>• wypowiada się na temat tytułu reportażu;</li> <li>• wypowiada się na temat celu tworzenia reportażu</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• sporządza mapę lub rysunek, odwołując się do informacji zawartych w tekście;</li> <li>• uzasadnia opinię o bezstronności lub zaangażowaniu autora;</li> <li>• formułuje argumenty na podstawie tekstu;</li> <li>• wskazuje elementy różnych gatunków obecne w reportażu Olszewskiego;</li> <li>• określa motywacje bohaterów;</li> <li>• udowadnia, że tekst jest reportażem;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• gromadzi informacje na temat obecnej sytuacji w Świnnej Porębie;</li> <li>• przedstawia wynikające z lektury tekstu Olszewskiego refleksje na temat świata i ludzi;</li> <li>• redaguje reportaż</li> </ul> |

|                                                                                                        |                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                 |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                        |                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>• określa związek tytułu z motywem potopu;</li> <li>• zbiera informacje do reportażu zatytułowanego <i>Dzieńśmoklasisty</i></li> </ul>                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                 |
| <b>22. Kiedy Polak nie zrozumie Polaka? Odmiany regionalne polszczyzny</b><br><br>(lekcja dwugodzinna) | <i>Dialekt, dialektyzmy i dialektyzacja języka</i> (podręcznik <i>Gramatyka i stylistyka</i> , s. 44–47)<br><br>dialekt, gwara, dialektyzm, dialektyzacja | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wymienia rejony Polski, w których zachowały się dialekty;</li> <li>• wyjaśnia własnymi słowami, czym jest dialektyzm;</li> <li>• wyjaśnia znaczenia dialektyzmów na podstawie przypisów</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wymienia i wskazuje na mapie terytorialny zasięg głównych dialektów polskich;</li> <li>• rozróżnia pojęcia: dialekt i gwara;</li> <li>• rozumie, na czym polega dialektyzacja;</li> <li>• dostrzega dialektyzmy w tekstach literackich</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia, dlaczego dialekt kaszubski ma status języka narodowego;</li> <li>• określa podstawowe cechy polskich dialektów;</li> <li>• wyjaśnia, czym jest mazurzenie;</li> <li>• zastępuje dialektyzmy wyrazami zaczerpniętymi z języka literackiego</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wskazuje cechy gwary podhalańskiej;</li> <li>• wyjaśnia przyczyny posługiwania się przez pisarzy zabiegiem dialektyzacji;</li> <li>• wskazuje w tekstach podstawowe cechy różnych dialektów</li> </ul> |
| <b>23. Fonetyka pomaga pisać poprawnie</b><br><br>(lekcja godzinna)                                    | <i>Podstawowe zasady przenoszenia wyrazów, Pisownia przedrostków zakończonych na spółgłoskę</i> (podręcznik <i>Gramatyka i stylistyka</i> , s. 10, 21)    | <ul style="list-style-type: none"> <li>• dzieli wyraz na sylaby;</li> <li>• zna i stosuje zasady dzielenia wyrazów przy przenoszeniu</li> </ul>                                                                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zna i poprawnie stosuje zasady ortograficzne dotyczące pisowni liter oznaczających samogłoski nosowe;</li> <li>• poprawnie przenosi do następnego wiersza wyrazy</li> </ul>                                                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>• poprawnie zapisuje wyrazy z podwójną spółgłoską, przenosząc je do następnego wiersza;</li> <li>• stosuje poprawną pisownię znaku dzielenia wyrazu (łącznika);</li> </ul>                                                                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>• układa dyktando, stosując poznane reguły ortograficzne</li> </ul>                                                                                                                                      |

|                                                                              |                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                 |
|------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                              |                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | <p>z przedrostkami oraz wyrazy jednosylabowe;</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• zna i stosuje poprawną pisownię przedrostków z-, wz- oraz bez-, nad-, ob-, pod-, przed-, roz-, w-</li> </ul> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                 |
| <p><b>24. O zasadach akcentowania</b></p> <p>(lekcja godzinna)</p>           | <p><i>Akcent wyrazowy</i> (podręcznik <i>Gramatyka i stylistyka</i>, s. 24–25)</p> <p>akcent wyrazowy</p>                                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia własnymi słowami, czym jest akcent;</li> <li>• ma świadomość konieczności poprawnego akcentowania wyrazów;</li> <li>• wie, że akcent w języku polskim jest stały i pada zwykle na przedostatnią sylabę;</li> <li>• poprawnie akcentuje wyrazy ze stałym akcentem</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• definiuje akcent;</li> <li>• na ogół poprawnie akcentuje wyrazy</li> </ul>                                                                                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>• podaje reguły akcentowania wyrazów w języku polskim;</li> <li>• wskazuje przykłady wyrazów, w których akcent pada na trzecią lub czwartą sylabę od końca;</li> <li>• poprawnie akcentuje wyrazy;</li> <li>• wymienia grupy wyrazów nieposiadające samodzielnego akcentu</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wymienia i omawia grupy wyrazów akcentowanych w polszczyźnie inaczej;</li> <li>• wskazuje przykłady wyrazów mających akcent wariantywny;</li> <li>• poprawnie akcentuje zestroje akcentowe;</li> </ul> |
| <p><b>25. Na czym polega współczesny potop?</b></p> <p>(lekcja godzinna)</p> | <p>Pierre Lévy, <i>Drugi potop</i> (s. 159–165)</p> <p>metafora, symbol, arka, publicystyka, artykuł, artykuł naukowy, artykuł popularnonaukowy</p> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• czyta informacje o autorze;</li> <li>• czyta tekst, wyszukując potrzebne informacje;</li> <li>• przypomina najważniejsze elementy świata</li> </ul>                                                                                                                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wskazuje w biblijnej opowieści elementy o charakterze symbolicznym;</li> <li>• wyodrębnia z tekstu komentarze autora do fragmentów Biblii;</li> </ul>          | <ul style="list-style-type: none"> <li>• objaśnia symboliczne znaczenia elementów biblijnej opowieści;</li> <li>• wyjaśnia, czemu służą przywołane fragmenty Biblii i komentarze do nich;</li> </ul>                                                                                                                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>• przedstawia biblijny motyw potopu i jego kulturowe znaczenia;</li> <li>• przygotowuje propozycję rysunku oddającego sens wskazanego fragmentu;</li> </ul>                                              |



|                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|--------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                               | <p>przedstawionego z biblijnej opowieści o potopie;</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• wskazuje w tekście Lévy'ego nawiązania do Biblii;</li> <li>• na podstawie tekstu krótko charakteryzuje rzeczywistość informacyjną</li> </ul>                                                                                                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>• na podstawie tekstu wymienia szanse i zagrożenia związane z życiem w rzeczywistości informacyjnej</li> </ul>                                                                                                                                                                                                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wskazuje w tekście tezę autora zawierającą diagnozę współczesnego świata</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>• formułuje wnioski dotyczące problematyki tekstu;</li> <li>• rozpoznaje tekst jako artykuł prasowy, określa jego tematykę i problematykę;</li> <li>• wyraża własną opinię związaną z przedstawianą przez tekst problematyką</li> </ul> |
| <p><b>26. Jak sprawić, by wypowiedź była spójna?</b><br/>(lekcja godzinna)</p> | <p><i>Czytelnika zwykle złości, kiedy w tekście brak spójności</i> (s. 166–171)</p> <p>Pierre Lévy, <i>Drugi potop</i> (s. 159–165)</p> <p>spójność, struktura znaczeniowa, wskaźniki zespolenia, akapit, tok myślenia (wywód), rozprawka</p> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• czyta tekst ze zrozumieniem;</li> <li>• dopasowuje tytuły do poszczególnych akapitów tekstu <i>Drugi potop</i>;</li> <li>• dzieli tekst na segmenty odpowiadające wskazanym częściom;</li> <li>• tworzy spójny tekst z zaprezentowanych fragmentów;</li> <li>• zna pojęcia: <i>wskaźniki zespolenia, spójność, akapit</i></li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• uzasadnia sposób uporządkowania zaprezentowanych fragmentów;</li> <li>• przekształca tekst, usuwając z niego oznaki niespójności;</li> <li>• uzupełnia tekst wskaźnikami zespolenia wybranymi spośród podanych;</li> <li>• rozumie pojęcia: <i>wskaźniki zespolenia, spójność, akapit, tok myślenia (wywód)</i></li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wskazuje i uzasadnia wybór kryterium, zgodnie z którym porządkuje zaprezentowane fragmenty;</li> <li>• opisuje i uzasadnia zabiegi służące usuwaniu niespójności w tekście;</li> <li>• podaje przykłady wskaźników zespolenia;</li> <li>• przekształca tekst rozprawki, używając innej tezy oraz rozwijając argumenty;</li> <li>• przekształca tekst, usuwając niespójności</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• uzasadnia przekształcenia dokonane w tekście rozprawki;</li> <li>• układa tekst rozprawki, używając wybranych argumentów w funkcji kontrargumentów oraz przekształcając inne segmenty tekstu</li> </ul>                               |

|                                                                                                                |                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><b>27. Dokąd zmierza współczesna kultura? (Krzysztof Varga, Kocham papier...)</b><br/>(lekcja godzinna)</p> | <p>Krzysztof Varga, <i>Kocham papier, czyli wyznania zdychającego mamuta</i> (fragment książki <i>Polska mistrzem Polski</i>, s. 191–195)<br/><br/>felieton, puenta</p> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zapoznaje się z informacjami o autorze;</li> <li>• czyta tekst, wyszukując potrzebne informacje;</li> <li>• dzieli się wrażeniami na temat przeczytanego tekstu;</li> <li>• zapoznaje się z definicją felietonu</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wskazuje, cytując odpowiednie sformułowania, w czym imieniu wypowiada się autor;</li> <li>• określa tematykę tekstu, korzystając z podanego słownictwa;</li> <li>• uzasadnia swoje opinie za pomocą odpowiednich cytatów z tekstu;</li> <li>• wskazuje puentę tekstu;</li> <li>• wskazuje w tekście Krzysztofa Vargi cechy felietonu</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• cytuje i komentuje odpowiednie fragmenty tekstu;</li> <li>• określa intencje autora, uzasadnia swoje stanowisko;</li> <li>• uzasadnia swoje wrażenia czytelnicze, wybierając odpowiednie kategorie;</li> <li>• analizuje zabiegi językowe zastosowane przez autora, odwołując się do przykładów z tekstu</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia, na czym polega postawa tradycjonalisty, a na czym postawa entuzjasty postępu;</li> <li>• objaśnia wymowę puenty utworu;</li> <li>• objaśnia wpływ stylu językowego na wrażenia odbiorcy;</li> <li>• pisze tekst inspirowany felietonem Krzysztofa Vargi;</li> <li>• porównuje tekst reportażu z tekstem felietonu</li> </ul> |
| <p><b>28. Warsztaty publicystyczne</b><br/>(lekcja godzinna)</p>                                               | <p><i>Warsztaty publicystyczne</i>–sprawdzian (s. 196–198)<br/><br/>powieść, reportaż, felieton, sprawozdanie</p>                                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>• podaje cechy reportażu, felietonu;</li> <li>• rozpoznaje gatunki publicystyczne;</li> <li>• odróżnia sprawozdanie od reportażu</li> </ul>                                                                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>• rozpoznaje fragmenty pochodzące z powieści, reportażu i felietonu</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>• doskonali umiejętność przeredagowania sprawozdania w reportaż</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>• redaguje felieton / reportaż</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                |

|                                                                               |                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|-------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>29. Fonetyka – powtórzenie wiadomości</b><br>(lekcja godzinna)             | <i>Powtórzenie i utrwalenie wiadomości o głosce i sylabie, Powtórzenie i utrwalenie wiadomości z fonetyki (podręcznik Gramatyka i stylistyka, s. 11, 26)</i><br>pojęcia i umiejętności z zakresu fonetyki | <ul style="list-style-type: none"> <li>• rozróżnia literę, głoskę, sylabę;</li> <li>• dzieli proste wyrazy na litery, głoski i sylaby;</li> <li>• wie, które narządy mowy biorą udział w powstawaniu głosek;</li> <li>• zna podstawowe cechy głosek;</li> <li>• wie, na czym polega akcent wyrazowy;</li> <li>• zna główną zasadę akcentowania w polszczyźnie;</li> <li>• wie, że w języku występuje zjawisko upodobnienia głosek;</li> <li>• nazywa główne rodzaje upodobnień</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• dzieli wyrazy na litery i głoski;</li> <li>• wyodrębnia w wyrazie sylaby, wskazuje sylaby otwarte i zamknięte;</li> <li>• wie, jakie funkcje może pełnić w wyrazach litera i;</li> <li>• rozróżnia samogłoski i spółgłoski, wymienia rodzaje głosek;</li> <li>• wymienia podstawowe narządy biorące udział w artykulacji;</li> <li>• zna i na ogół stosuje zasady akcentowania w polszczyźnie;</li> <li>• podaje przykłady wyrazów nieposiadających samodzielnego akcentu;</li> <li>• wie, na czym polegają upodobnienia głosek i wskazuje ich przykłady</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• omawia różne sposoby zapisywania głosek;</li> <li>• wskazuje <i>i</i> oraz <i>u</i> niezgłoskotwórcze;</li> <li>• charakteryzuje różne typy głosek;</li> <li>• określa funkcję poszczególnych narządów mowy w procesie wymawiania różnych głosek;</li> <li>• rozpoznaje w wyrazie sylaby zamknięte i otwarte, nazywa je;</li> <li>• stosuje zasady akcentowania wyrazów</li> <li>• objaśnia, na czym polegają różne rodzaje upodobnień</li> <li>• wskazuje i nazywa przykłady upodobnień</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• bezbłędnie dzieli także trudne wyrazy na litery, głoski, sylaby;</li> <li>• omawia różne funkcje litery <i>i</i> w wyrazach;</li> <li>• określa cechy samogłosek i spółgłosek;</li> <li>• objaśnia rolę poszczególnych narządów mowy w procesie artykulacji;</li> <li>• poprawnie akcentuje wszystkie wyrazy, zna zasady akcentowania;</li> <li>• wyjaśnia, na czym polega akcent wariantywny wyrazów;</li> <li>• objaśnia przykładowo mechanizm powstawania upodobnień głosek;</li> <li>• wskazuje i nazywa przykłady upodobnień</li> </ul> |
| <b>Sprawdzian wiadomości nr 1 i jego omówienie</b><br>(dwie godziny lekcyjne) |                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |

|                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                         |
|---------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><b>30. W świecie bogów i ludzi, czyli o eposie</b></p> <p>(lekcja dwugodzinna)</p> | <p>Infografika: <i>Świat Homera</i> (s. 32–33)</p> <p>Homer, <i>Iliada</i> (fragmenty <i>Pieśni IorazPieśni XXII</i>, s. 34–42)</p> <p>kadry z filmu <i>Troja</i> w reż. Wolfganga Petersena, 2004 (s. 32, 35)</p> <p>Peter Paul Rubens, <i>Achilles zwyciężający Hektora</i>, 1630–1632 (s. 39)</p> <p>mit, literatura ustna, wojna trojańska, apostrofa, inwokacja, epos (epopeja), porównanie homeryckie, hasło encyklopedyczne</p> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zapoznaje się z informacjami na temat Homera i <i>Iliady</i>;</li> <li>• odpowiada na pytania, cytując fragmenty tekstu;</li> <li>• wskazuje elementy świata przedstawionego;</li> <li>• zapisuje w punktach informacje o przebiegu wojny;</li> <li>• nazywa najważniejsze cechy bohaterów;</li> <li>• zna pojęcia: <i>apostrofa</i>, <i>porównanie homeryckie</i>, <i>epos</i></li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• nazywa i komentuje emocje Hektora przed walką;</li> <li>• omawia elementy świata przedstawionego;</li> <li>• charakteryzuje bohaterów;</li> <li>• odnajduje w tekście motyw gniewu;</li> <li>• proponuje inne rozwinięcie tytułu utworu;</li> <li>• odczytuje przykładowe apostrofy i porównania;</li> <li>• rozpoznaje w tekście porównanie homeryckie;</li> <li>• używa pojęć: <i>apostrofa</i>, <i>porównanie homeryckie</i>, <i>epos</i></li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• ocenia zachowanie bohaterów eposu Homera;</li> <li>• redaguje artykuł hasłowy do encyklopedii;</li> <li>• omawia funkcję porównań homeryckich w tekście;</li> <li>• wyjaśnia znaczenie pojęć: <i>apostrofa</i>, <i>porównanie homeryckie</i>, <i>epos</i></li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia symboliczne znaczenie motywu gniewu;</li> <li>• uzasadnia, że utwór Homera jest eposem;</li> <li>• porównuje bohaterów utworu ze znanymi postaciami mitologicznymi oraz postaciami rycerzy</li> </ul> |
| <p><b>31. Opowiedz o tym pięknie</b></p> <p>(lekcja godzinna)</p>                     | <p><i>Zróżnicowanie słownictwa, Synonimy, antonimy, homonimy, Związki</i></p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wskazuje synonimiczne pary wyrazów;</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>• definiuje pojęcia: synonim, homonim, antonim, związek frazeologiczny;</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>• stosuje w wypowiedziach synonimy i antonimy;</li> <li>• podaje przykłady homonimów;</li> </ul>                                                                                                                                                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>• poprawia tekst, zastępując wyrazy synonimami właściwymi dla języka literackiego;</li> </ul>                                                                                                                    |

|                                                                              |                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
|------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                              | <p><i>frazeologiczne</i>(podręcznik <i>Gramatyka i stylistyka</i>, s. 28–31)</p> <p>synonim, antonim, homonim, związek frazeologiczny, zwrot, wyrażenie, fraza</p> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• rozumie znaczenia wyrazów o takim samym brzmieniu;</li> <li>• korzysta ze słownika języka polskiego;</li> <li>• podaje antonimy do podanych wyrazów;</li> <li>• podaje przykłady związków frazeologicznych i objaśnia ich znaczenie</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• poprawia tekst, zastępując niepotrzebne powtórzenia synonimami;</li> <li>• rozpoznaje antonimy i homonimy wśród innych wyrazów;</li> <li>• wskazuje słowniki, które mogą pomóc w udowodnieniu, że podane wyrazy są synonimami, homonimami lub antonimami;</li> <li>• wskazuje główne źródła związków frazeologicznych</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wskazuje funkcje związków frazeologicznych w języku;</li> <li>• omawia różne typy związków frazeologicznych</li> </ul>                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>• udowadnia, że podane wyrazy są homonimami, różnicując ich znaczenia poprzez użycie odpowiednich kontekstach;</li> <li>• objaśnia dowcip językowy oparty na homonimii;</li> <li>• wskazuje typy tekstów, w których wykorzystuje się synonimy, homonimy, antonimy i związki frazeologiczne;</li> <li>• objaśnia, na czym polegają błędy w użyciu związków frazeologicznych</li> </ul> |
| <p><b>32. Treść i zakres znaczeniowy wyrazu</b></p> <p>(lekcja godzinna)</p> | <p><i>Treść i zakres znaczeniowy wyrazu</i>(podręcznik <i>Gramatyka i stylistyka</i>, s. 35–37)</p> <p>treść wyrazu, zakres wyrazu, realne znaczenie</p>           | <ul style="list-style-type: none"> <li>• dostrzega różnicę między treścią a zakresem wyrazu;</li> <li>• zastępuje słowa wyrazem o szerszym zakresie;</li> <li>• wskazuje wypowiedź, która przekazuje dokładniejszą informację;</li> </ul>                                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>• omawiana przykładach różnicę między treścią a zakresem wyrazu;</li> <li>• wyjaśnia własnymi słowami, czym jest realne znaczenie wyrazu</li> </ul>                                                                                                                                                                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia, czym jest znaczenie wyrazu;</li> <li>• definiuje treść wyrazu i zakres wyrazu;</li> <li>• objaśniana przykładach różnicę między realnym</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• omawia zależności między treścią wyrazu a jego zakresem;</li> <li>• poprawnie określa treść i zakres wyrazów</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                             |

|                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                               | wyrazu, słowotwórcze<br>znaczenie wyrazu                                                                                                                                                                                                                                                                                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wie, że realne znaczenie wyrazu może być inne niż słowotwórcze</li> </ul>                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | i słowotwórczym<br>znaczeniem wyrazu                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| <b>33. Rycerskie przygody</b><br><b>(O królu Arturze i rycerzach Okrągłego Stołu)</b><br>(lekcja dwugodzinna) | <i>O królu Arturze i rycerzach Okrągłego Stołu – Poszukiwanie Świętego Graala. Przygody Pana Parsifala</i> (na podstawie poematów średniowiecznych i późniejszych opracowań napisał Roger Lancelyn Green) (s. 43–51)<br><br>motywy realistyczne i fantastyczne, fikcja literacka, motyw wędrowni, kodeks rycerski, plan wydarzeń | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zapoznaje się z informacjami na temat króla Artura;</li> <li>• wskazuje elementy świata przedstawionego;</li> <li>• uzupełnia podany niepełny plan wydarzeń;</li> <li>• nazywa cechy bohaterów;</li> <li>• rozróżnia elementy realistyczne i fantastyczne</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• omawia elementy świata przedstawionego;</li> <li>• wyodrębnia etapy wędrowni;</li> <li>• odnajduje w tekście motyw podróży;</li> <li>• ocenia postawę bohaterów;</li> <li>• wyjaśnia, na czym polegał ideał rycerza;</li> <li>• podsumowuje opowiedzianą historię;</li> <li>• klasyfikuje utwór jako epos rycerski</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• redaguje plan najważniejszych wydarzeń;</li> <li>• dostrzega przenośne znaczenie elementów fantastycznych;</li> <li>• oddziela prawdę historyczną od fikcji literackiej;</li> <li>• sporządza kodeks postępowania rycerza;</li> <li>• podaje cechy eposu rycerskiego</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wskazuje źródła motywów fantastycznych;</li> <li>• wyjaśnia symboliczne znaczenie motywu podróży;</li> <li>• porównuje podróż Parsifala z wędrowną wybranej postaci literackiej;</li> <li>• porównuje rycerzy Okrągłego Stołu ze znanymi postaciami rycerzy obecnymi w literaturze;</li> <li>• udowadnia, że omawiany tekst ma cechy eposu rycerskiego</li> </ul> |
| <b>34. Wśród najstarszych gatunków literackich</b><br>(lekcja godzinna)                                       | <i>Wielkie opowieści ludzkości</i> – sprawdzian (s. 52–54)<br><br>motyw podróży, pytanie retoryczne, rozprawka                                                                                                                                                                                                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>• czyta tekst ze zrozumieniem, wskazuje w nim potrzebne informacje;</li> </ul>                                                                                                                                                                                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wskazuje w tekście sformułowania charakterystyczne dla języka poetyckiego;</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>• określa funkcję występujących w tekście środków artystycznych;</li> <li>• charakteryzuje styl biblijny;</li> </ul>                                                                                                                                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia określenie „figura ludzkiego losu”;</li> <li>• analizuje motyw współistnienia dobra i zła</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                     |

|                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>wymienia motywy występujące w poznanych dziełach antycznych;</li> <li>wyjaśnia znaczenie frazeologizmów pochodzenia biblijnego;</li> <li>łączy podane słowa w poprawne związki wyrazowe;</li> <li>korzysta ze słownika języka polskiego i słownika wyrazów bliskoznacznych</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>określa motywy decyzji narratora;</li> <li>charakteryzuje mitycznych antagonistów: Odyseusza i Eneasza;</li> <li>omawia rolę pytań retorycznych w tekście;</li> <li>określa język Biblii;</li> <li>tworzy krótką wypowiedź argumentacyjną na wskazany temat</li> </ul>              | <ul style="list-style-type: none"> <li>redaguje rozprawkę</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                             | <p>w tekstach kultury;</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>porównuje styl Biblii oraz legend o rycerzach Okrągłego Stołu</li> </ul>                                                                                                                                  |
| <p><b>35. Dlaczego <i>Pan Tadeusz</i> – pierwsze spotkanie z poematem</b></p> <p>(lekcja godzinna)</p> <p><b>36. W Soplicowie i okolicach, czyli okiem rysownika</b></p> <p>(lekcja godzinna)</p> | <p>Adam Mickiewicz, <i>Pan Tadeusz</i> (lektura do przeczytania w całości)</p> <p><i>Pan Tadeusz</i> – zadania do lektury (s. 82–92)</p> <p>Adam Mickiewicz – biogram (s. 80–81)</p> <p>Agnieszka Lisak <i>Miłość, kobiety i małżeństwo w XIX wieku</i> (fragment, s. 87–88)</p> | <ul style="list-style-type: none"> <li>poznaje biografię Adama Mickiewicza;</li> <li>słucha recytacji fragmentów poematu;</li> <li>wypowiada się na temat swoich wrażeń czytelniczych;</li> <li>zapoznaje się z tłem historycznym utworu;</li> </ul>                                                                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>wyjaśnia pełny tytułu poematu;</li> <li>wnioskuję o treści na podstawie tytułu utworu;</li> <li>określa dystans czasowy, jaki dzieli narratora od opisywanych wydarzeń;</li> <li>wskazuje na stosunek narratora do bohaterów, uzasadnia swoje zdanie wybranymi cytatami;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>komentuje racje obu stron sporu o zamek, przedstawiając argumenty;</li> <li>analizuje objaśnienia motywacji bohaterów;</li> <li>charakteryzuje bohaterów;</li> <li>zajmuje stanowisko wobec stwierdzenia o finale sporu o zamek, uzasadnia je;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>komentuje i ocenia intencje nadawcze bohaterów;</li> <li>omawia plan Gerwazego w kontekście tekstu popularnonaukowego;</li> <li>pisze rozprawkę przedstawiającą bilans życia Jacka Soplicy;</li> <li>opisuje życie kobiet</li> </ul> |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><b>37. Na uczcie w Soplicowie, czyli spotkanie z bohaterami Pana Tadeusza</b><br/>(lekcja godzinna)</p> <p><b>38. Kim naprawdę jest ksiądz Robak?</b><br/>(lekcja godzinna)</p> <p><b>39. „Poloneza czas zacząć...”, czyli o staropolskich obyczajach</b><br/>(lekcja godzinna)</p> <p><b>40. „Było cymbalistów wielu...”. Historia w Panu Tadeuszu</b><br/>(lekcja godzinna)</p> <p><b>41. Obraz „kraju lat dziecińczych”, czyli przyroda w Panu Tadeuszu</b><br/>(lekcja godzinna)</p> | <p>kadry z filmu <i>Pan Tadeusz</i> w reż. Andrzeja Wajdy, 1999 (s. 88, 92, 342)</p> <p>poemat epicki (epopeja, epos), porównanie homeryckie, inwokacja</p> | <ul style="list-style-type: none"> <li>wypowiada się na temat przedmiotu sporu między Hrabią a Sędzią;</li> <li>określa czas i miejsce akcji epopei;</li> <li>nazywa uczucia i nastroje;</li> <li>ocenia przyjęcie nazwiska Robak w odniesieniu do biografii Jacka Soplicy;</li> <li>wypowiada się na temat uczuciowych perypetii Tadeusza i Telimeny</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>analizuje stosunek do zamku Hrabiego i Gerwazego;</li> <li>odtwarza przebieg narady w Dobrzynie;</li> <li>odtwarza okoliczności zajazdu;</li> <li>ocenia adekwatność użycia słowa <i>spowiedź</i> wobec opowieści umierającego Jacka Soplicy;</li> <li>ocenia życie Jacka Soplicy;</li> <li>opisuje życie towarzyskie w Soplicowie;</li> <li>przedstawia relacje uczuciowe czwórki bohaterów;</li> <li>opowiada o obyczajach panujących w Soplicowie;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>komentuje słowa księdza Robaka;</li> <li>omawia obraz historii w poemacie Mickiewicza;</li> <li>analizuje język i wersyfikację <i>Pana Tadeusza</i>;</li> <li>wymienia elementy komiczne w epopei;</li> <li>określa wpływ elementów muzycznych i muzyki na charakter świata przedstawionego w poemacie;</li> <li>opisuje obraz Polaków w utworze;</li> <li>przedstawia wymowę poematu, uzasadniając swoje zdanie;</li> <li>uzasadnia, odwołując się do definicji, że utwór Mickiewicza jest epopeją;</li> <li>wskazuje w utworze porównania homeryckie</li> </ul> | <p>w XIX w., odnosząc się do bohaterów poematu i do tekstu popularnonaukowego;</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>objaśnia zakończenie poematu w świetle tekstu popularnonaukowego;</li> <li>komentuje i ocenia konsekwencje artystyczne zastosowania gatunku, jakim jest poemat epicki;</li> <li>ocenia obraz Polaków w dziele Mickiewicza</li> </ul> |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|



|                                                                                                     |                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                     |                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wskazuje wydarzenia historyczne istotne dla akcji poematu;</li> <li>• wskazuje użyte w poemacie środki poetyckie;</li> <li>• klasyfikuje utwór jako epeję;</li> <li>• definiuje porównanie homeryckie</li> </ul> | i określa ich funkcję                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| <b>42. Oglądamy ekranizację <i>Pana Tadeusza</i> w reż. Andrzeja Wajdy</b><br>(lekcja trzygodzinna) | <i>Pan Tadeusz</i> w reż. Andrzeja Wajdy, 1999<br><br>Andrzej Wajda – biogram (s. 91) | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zapoznaje się z biogramem reżysera;</li> <li>• ogląda adaptację <i>Pana Tadeusza</i> w reżyserii Wajdy;</li> <li>• opowiada o swoich wrażeniach po obejrzeniu filmu</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• porównuje fabułę filmu Wajdy i poematu Mickiewicza</li> <li>• wypowiada się na temat wprowadzonych zmian w zakresie treści;</li> <li>• opisuje nastrój panujący w filmie</li> </ul>                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>• porównuje fabułę filmu Wajdy i poematu Mickiewicza, wypowiada się na temat wprowadzonych zmian w zakresie kompozycji;</li> <li>• opisuje i ocenia wymowę filmu;</li> <li>• ocenia adaptację Wajdy, uzasadniając swoją opinię</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• omawia czynniki pozwalające Wajdzie na wyreżyserowanie dzieła;</li> <li>• ocenia pomysł Wajdy na stworzenie dialogów filmowych;</li> <li>• zestawia poemat Mickiewicza z adaptacją Andrzeja Wajdy, omawia strategię adaptacyjną;</li> <li>• wnikliwie ocenia dzieło reżysera, odwołując się do kontekstów</li> </ul> |

|                                                                                                         |                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><b>43. Zrobić film z książki. Wyzwania adaptacji filmowej</b></p> <p>(lekcja godzinna)</p>           | <p><i>Od wierności do zdrady, czyli o adaptacji filmowej</i>(s. 328–333)</p> <p>adaptacja filmowa</p>                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>• czyta tekst ze zrozumieniem, odnajduje w nim ważne informacje;</li> <li>• zapoznaje się z definicją adaptacji filmowej;</li> <li>• podaje przykłady adaptacji filmowych</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wymienia poznane gatunki filmowe;</li> <li>• definiuje pojęcie <i>adaptacja filmowa</i>;</li> <li>• przedstawia przyczyny wykorzystywania tekstów literackich przez kino</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wskazuje gatunki literackie i ich odpowiedniki – gatunki filmowe;</li> <li>• objaśnia, jak rozumie pojęcie „twórcza zdrada”;</li> <li>• przedstawia i uzasadnia swoją opinię na temat utworu, którego nie można zekranizować;</li> <li>• formułuje opinie na temat udanych i nieudanych adaptacji filmowych, uzasadnia je;</li> <li>• posługuje się terminologią związaną z filmem</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• ocenia prawdziwość pojęcia „twórcza zdrada” w odniesieniu do adaptacji filmowej;</li> <li>• podaje kilka możliwych interpretacji przywołanej w tekście filmowej metafory z filmu <i>Ogniem i mieczem</i>;</li> <li>• przedstawia i uzasadnia swoją opinię na temat utworu, którego nie można zekranizować;</li> <li>• swobodnie posługuje się terminologią związaną z filmem</li> </ul> |
| <p><b>44. Jak tworzymy i odmieniamy nazwy własne? Nazwy osobowe i miejscowe</b>(lekcja dwugodzinna)</p> | <p><i>Nazwy miejscowe i osobowe</i>(podręcznik <i>Gramatyka i stylistyka</i>, s. 48–52)</p> <p>nazwa miejscowa, nazwa osobowa</p> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wie, że polskie nazwy miejscowe i osobowe są odmienne;</li> <li>• korzysta ze słownika poprawnej polszczyzny w razie wątpliwości co do odmiany nazw;</li> </ul>                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wie, że polskie nazwy miejscowe odmieniają się –</li> </ul> <p>w zależności od budowy – jak rzeczowniki pospolite lub przymiotniki;</p>                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zna wyjątki od przymiotnikowej odmiany nazw miejscowych;</li> <li>• odmienia poprawnie nazwy miejscowe typu <i>Zakopane</i>;</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>• stosuje poprawnie formy wołacza imion;</li> <li>• poprawnie odmienia nazwiska typu <i>Musiętowa</i> lub <i>Musiętówna</i></li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                    |

|                                                                              |                                                                                                          |                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                |
|------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                              |                                                                                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zna zasady ortograficzne dotyczące pisowni nazw własnych</li> </ul>                                                                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>• poprawnie odmienia złożone nazwy miejscowości;</li> <li>• poprawnie zapisuje nazwy własne;</li> <li>• poprawnie odmienia nazwiska typu <i>Fredro</i> i <i>Linde</i>;</li> <li>• poprawnie odmienia nazwiska typu <i>Kobiela</i> i <i>Wrona</i>;</li> <li>• poprawnie odmienia nazwiska typu <i>Konieczny</i> oraz <i>Baki</i>;</li> <li>• wie, że nazwiska żeńskie w postaci męskiej są nieodmienne</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• odmienia poprawnie imiona typu <i>Bruno</i>;</li> <li>• poprawnie odmienia nazwiska męskie zakończone na -o i -e;</li> <li>• poprawnie odmienia nazwiska męskie zakończone na -a;</li> <li>• poprawnie odmienia nazwiska zakończone na -i lub -y</li> </ul> |                                                                                                                                                                |
| <b>45. Symbol i metafora w literaturze i filmie</b><br><br>(lekcja godzinna) | Krzysztof Kamil Baczyński, <i>Biała magia</i> (s. 241–242)<br><br><i>Kino mówi poetycko</i> (s. 342–343) | <ul style="list-style-type: none"> <li>• czyta tekst ze zrozumieniem, wyszukuje w nim potrzebne informacje;</li> <li>• przedstawia bohaterkę liryczną wiersza Baczyńskiego;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia, czemu służy metafora i symbol w filmie, podaje przykłady;</li> <li>• nazywa odczucia i wrażenia osoby mówiącej w wierszu Baczyńskiego, uzasadnia wypowiedź;</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wymienia środki języka filmowego wykorzystywane do budowania metafory;</li> <li>• określa – na podstawie przykładów podanych w tekście – czynniki</li> </ul>                                                                                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wskazuje na zamieszczonych przy tekstach fotosach sposoby budowania ukrytych znaczeń i odczytuje ich sens;</li> </ul> |

|                                                                                  |                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
|----------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                  | symbol, metafora, bohater liryczny                                                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>• opisuje obrazy poetyckie;</li> <li>• wypowiada się na temat słuszności podanego stwierdzenia;</li> <li>• zna pojęcia <i>symbol</i>, <i>metafora</i></li> </ul>                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wskazuje metafory i próbuje odczytać ich znaczenia;</li> <li>• opracowuje krótką notatkę wyjaśniającą znaczenie wyrażenia <i>biała magia</i></li> </ul>                                                                                   | <p>wpływające na powstanie filmowej metafory;</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia, co łączy motyw budujące obraz poetycki;</li> <li>• przedstawia swoją hipotezę na temat zasady łączącej podane sformułowania;</li> <li>• wyjaśnia, co sugeruje tytuł wiersza</li> </ul>                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>• pisze krótki tekst zawierający własną interpretację wiersza Baczyńskiego;</li> <li>• opracowuje w formie tabeli scenopis filmu, który mógłby powstać na podstawie wiersza;</li> <li>• interpretuje stwierdzenie, że „literatura tworzy nowe światy”, uzasadnia swój pogląd, odwołując się do innych tekstów kultury</li> </ul> |
| <b>46. Odbicie odbicia prawdy. Panny dworskie Velázquez</b><br>(lekcja godzinna) | Sztuka patrzenia: Diego Velázquez, <i>Panny dworskie</i> , 1656, s. 76–79<br>interpretacja obrazu, opowiadanie | <ul style="list-style-type: none"> <li>• czyta tekst zezrozumieniem;</li> <li>• dzieli się wrażeniami na temat obrazu;</li> <li>• opisuje dzieło Velásqueza;</li> <li>• nazywa elementy przedstawione na obrazie</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• podejmuje próbę odpowiedzi na pytania zadane w tekście;</li> <li>• analizuje sposób usytuowania poszczególnych elementów na obrazie;</li> <li>• podaje propozycje wyjaśniające, jaka sytuacja została przedstawiona na obrazie</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• odpowiada na pytania zadane w tekście, uzasadniając swoją opinię;</li> <li>• omawia kompozycję obrazu, analizuje rolę światła;</li> <li>• wyjaśnia, co może intrygować odbiorcę obrazu;</li> <li>• formułuje hipotezę interpretacyjną, odwołując się do tekstu</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia, w jaki sposób kompozycja obrazu podkreśla zawarte w nim znaczenia;</li> <li>• wyjaśnia, z czego wynika i na czym polega tajemnica dzieła Velásqueza;</li> <li>• pisze opowiadanie inspirowane obrazem</li> </ul>                                                                                                     |

|                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><b>47. Dzieje polskiego emigranta</b><br/>(lekcja godzinna)</p> <p><b>48. Latarnik Sienkiewicza jako nowela</b><br/>(lekcja godzinna)</p> | <p>Henryk Sienkiewicz, <i>Latarnik</i> (lektura do przeczytania w całości)</p> <p><i>Latarnik</i> – zadania do lektury (s. 102–104)</p> <p>nowela, argumentowanie</p> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• opowiada o swoich wrażeniach czytelniczych;</li> <li>• wymienia miejsca pobytu Skawińskiego;</li> <li>• opowiada o wydarzeniach opisanych w noweli;</li> <li>• wypowiada się na temat okoliczności, w których Skawiński objął posadę latarnika;</li> <li>• zapoznaje się z definicją noweli;</li> <li>• kwalifikuje <i>Latarnika</i> jako nowelę</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• określa elementy świata przedstawionego w noweli;</li> <li>• rysuje mapę tułaczki Skawińskiego;</li> <li>• omawia i uzasadnia oczekiwania Skawińskiego wobec pracy latarnika;</li> <li>• charakteryzuje bohatera;</li> <li>• definiuje nowelę;</li> <li>• określa problematykę noweli Sienkiewicza, uzasadnia swój wybór;</li> <li>• opowiada dalsze losy Skawińskiego</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zajmuje stanowisko wobec postawionego problemu, uzasadnia je;</li> <li>• określa motywacje bohatera;</li> <li>• wskazuje punkt kulminacyjny w noweli, uzasadnia swój wybór;</li> <li>• ujawnia nastawienie narratora do postaci;</li> <li>• komentuje strategie narracyjne;</li> <li>• uzasadnia, że <i>Latarnik</i> jest nowelą;</li> <li>• wypowiada się na temat przesłania utworu</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wypowiada się na temat koncepcji losu ludzkiego zobrazowanej w noweli Sienkiewicza;</li> <li>• pisze alternatywną wersję drugiej części noweli;</li> <li>• redaguje wypowiedź argumentacyjną na wskazany temat</li> </ul> |
| <p><b>49. Dlaczego smutno poecie? (Juliusz Słowacki, Hymn)</b><br/>(lekcja dwugodzinna)</p>                                                  | <p>Juliusz Słowacki, <i>Hymn</i> (s. 218–220)</p> <p>Juliusz Słowacki – biogram (s. 217–218)</p> <p>hymn, recytacja</p>                                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zapoznaje się z informacjami o autorze;</li> <li>• określa adresata wypowiedzi lirycznej;</li> <li>• wskazuje wyrazy i formy gramatyczne, za pomocą których ujawnia się podmiot liryczny;</li> </ul>                                                                                                                                                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>• nazywa okoliczności oraz wskazuje przyczyny wywołujące przeżycia i odczucia podmiotu lirycznego;</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>• nazywa środki językowe ujawniające adresata wypowiedzi lirycznej;</li> <li>• charakteryzuje Boga jako adresata wypowiedzi lirycznej;</li> <li>• cytuje fragmenty przedstawiające stan</li> </ul>                                                                                                                                                                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia symboliczny charakter przestrzeni;</li> <li>• analizuje budowę wersyfikacyjną wiersza;</li> <li>• zestawia i porównuje utwory o charakterze hymnu</li> </ul>                                                     |

|                                                                                           |                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                       |
|-------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                           |                                                                                                                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>• nazywa uczucia, określa stan wewnętrzny i doznania podmiotu lirycznego;</li> <li>• klasyfikuje utwór jako hymn</li> </ul>                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>• nazywa i opisuje przestrzeń, zwracając uwagę na jej cechy;</li> <li>• odróżnia lirykę bezpośrednią od pośredniej;</li> <li>• wylicza cechy gatunkowe hymnu;</li> <li>• wskazuje w tekście cechy hymnu;</li> <li>• podaje wyróżniki liryki jako rodzaju literackiego</li> </ul> | psychiczny podmiotu lirycznego; <ul style="list-style-type: none"> <li>• wskazuje zależności między sytuacją liryczną a stanem wewnętrznym podmiotu lirycznego;</li> <li>• używa kontekstu biograficznego do odczytania sensów wiersza</li> </ul> |                                                                                                                                                                                                       |
| <b>50. Głos ma Maryla, czyli spotkanie z piosenką Mariana Hemara</b><br>(lekcja godzinna) | Marian Hemar, <i>Maryla</i><br>(s. 224–226)<br><br>Marian Hemar – biogram<br>(s. 224)<br><br>sztambuch, archaizm, piosenka, piosenka kabaretowa | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zapoznaje się z informacjami o autorze;</li> <li>• czyta wiersz wraz z przypisami;</li> <li>• wypowiada się na temat charakteru wiersza</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• określa perspektywę czasową w wypowiedzi osoby mówiącej;</li> <li>• kreśli obraz poety zawarty w wierszu;</li> <li>• cytuje, by uzasadnić swoje stanowisko;</li> <li>• wskazuje cechy piosenki</li> </ul>                                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>• odczytuje sugestie zawarte w wierszu;</li> <li>• objaśnia, dlaczego wiersz można zaliczyć do poezji popularnej;</li> <li>• wskazuje, w czym przejawia się kabaretowy charakter piosenki</li> </ul>       | <ul style="list-style-type: none"> <li>• komentuje i objaśnia wypowiedzi i sugestie dotyczące przebiegu procesu twórczego;</li> <li>• objaśnia konsekwencje artystyczne wybranej konwencji</li> </ul> |

|                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                         |
|-------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>51. Różne style w polszczyźnie</b><br>(lekcja dwugodzinna)                 | <i>Zróżnicowanie stylistyczne polszczyzny</i> (podręcznik <i>Gramatyka i stylistyka</i> , s. 55–61)<br><br>style funkcjonalne języka: styl artystyczny, styl potoczny, styl publicystyczny, styl urzędowy (kancelaryjny), styl naukowy | <ul style="list-style-type: none"> <li>• rozumie pojęcie stylu</li> <li>• wie, że w polszczyźnie istnieją różne style wypowiedzi;</li> <li>• wie, że styl wypowiedzi zależy od sytuacji komunikacyjnej</li> </ul>                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>• definiuje pojęcie stylu;</li> <li>• wymienia style funkcjonalne polszczyzny;</li> <li>• wskazuje podstawowe cechy poszczególnych stylów funkcjonalnych;</li> <li>• wskazuje teksty, dla których charakterystyczne jest użycie poszczególnych stylów</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia, czym jest styl funkcjonalny języka i czym jest uwarunkowany;</li> <li>• rozpoznaje styl naukowy, urzędowy, artystyczny, potoczny;</li> <li>• wskazuje w tekście cechy danego stylu</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• określa styl występujący w danym tekście;</li> <li>• wymienia typy tekstów, dla których charakterystyczny jest dany styl;</li> <li>• tworzy / przekształca teksty z zastosowaniem określonego stylu</li> </ul> |
| <b>Sprawdzian wiadomości nr 2 i jego omówienie</b><br>(dwie godziny lekcyjne) |                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                         |
| <b>52. Jaki świat pokazuje reklama?</b><br>(lekcja godzinna)                  | <i>Reklama, czyli o sztuce namawiania</i> (s. 355–356)<br><br>Jan Miodek, <i>Co lubię i czego nie lubię (w reklamie)</i> (s. 357–359)<br><br>reklama, perswazja, slogan reklamowy                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>• czyta tekst ze zrozumieniem, mając na uwadze informacje podane w tekście;</li> <li>• wyjaśnia, czym jest reklama;</li> <li>• cytuje zdanie, w którym Miodek wymienia irytujące go w reklamach błędy językowe;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia, dlaczego reklama jest nieodłącznym i nieodzownym elementem współczesnej cywilizacji;</li> <li>• wyjaśnia, na czym polega istota działań reklamowych;</li> <li>• wymienia zalety i zagrożenia reklamy;</li> </ul>                                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wymienia znane typy reklam;</li> <li>• wymienia aspekty reklamy budzące szczególne zainteresowanie Jana Miodka;</li> <li>• wyjaśnia, w jaki sposób reklama może wzbogacać język</li> </ul>              | <ul style="list-style-type: none"> <li>• analizuje mechanizm działania reklamy;</li> <li>• wyjaśnia, jak bronić się przed działaniem reklamy;</li> <li>• dokonuje analizy językowej wybranych sloganów reklamowych</li> </ul>                           |

|                                                                                               |                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                               |                                                                                                                                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>• cytuje zdanie, w którym Jan Miodek prezentuje swoją interpretację omawianej reklamy;</li> <li>• wypowiada się na temat reklamy</li> </ul>                                                                                                                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>• podaje przykłady cech reklamy aprobowanych przez Jana Miodka</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| <b>53. Siła perswazji, czyli jak to się dzieje, że reklama działa</b><br>(lekcja dwugodzinna) | <i>Środki perswazji w tekstach reklamowych</i> (podręcznik <i>Gramatyka i stylistyka</i> , s. 108–112)<br>perswazja, manipulacja, hasło reklamowe (slogan reklamowy) | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia własnymi słowami, na czym polega perswazja;</li> <li>• wie, że perswazja jest wykorzystywana w działaniach reklamowych;</li> <li>• wymienia znane hasła reklamowe i podejmuje próbę objaśnienia, w jaki sposób oddziałują one na odbiorcę</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• objaśnia, na czym polega perswazja, a na czym manipulacja;</li> <li>• wskazuje typy tekstów, w których używa się perswazji;</li> <li>• wyjaśnia własnymi słowami, czym jest i czemu służy reklama społeczna;</li> <li>• wymienia niektóre zabiegi językowe często stosowane w tekstach reklamowych;</li> <li>• definiuje hasło reklamowe (slogan reklamowy)</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• określa różnicę między perswazją a manipulacją;</li> <li>• wskazuje cele reklamy;</li> <li>• omawia różne typy reklamy;</li> <li>• analizuje i objaśnia funkcje haseł reklamowych;</li> <li>• wskazuje zabiegi stosowane w reklamie</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wskazuje w tekstach reklamowych przykłady manipulacji;</li> <li>• omawia środki perswazji w tekstach reklamowych;</li> <li>• omawia różne rodzaje zabiegów stosowanych w tekstach reklamowych:</li> <li>• omawia funkcję gier językowych i wyrazów wieloznacznych w reklamie;</li> <li>• redaguje hasła reklamowe</li> </ul> |
| <b>54. Świat w gabinecie luster</b>                                                           | <i>Świat w gabinecie luster, czyli o powieści</i> (s. 56–59)                                                                                                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>• czyta tekst, wybierając odpowiednie informacje;</li> </ul>                                                                                                                                                                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>• odróżnia postać autora od narratora;</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>• podaje cechy utworów epickich</li> </ul>                                                                                                                                                                                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>• omawia utwory – poprzedniczki powieści;</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                           |



|                                                                                                         |                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| (lekcja godzinna)                                                                                       | <p><i>Pogranicza realizmu</i><br/>(s. 72–75)</p> <p>epika, narracja, narrator, fikcja, świat przedstawiony, narrator, gatunki epickie, rodzaje powieści, beletrystyka, realizm, konwencja</p> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• posługuje się terminem <i>epika</i>;</li> <li>• wymienia znane gatunki epickie;</li> <li>• odróżnia narrację pierwszoosobową od trzecioosobowej;</li> <li>• podaje cechy powieści realistycznej;</li> <li>• odróżnia fikcję literacką od rzeczywistości;</li> <li>• wyjaśnia pojęcia <i>realny</i> / <i>realistyczny</i></li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• używa adekwatnie pojęć: <i>narrator pierwszoosobowy</i>, <i>narrator trzecioosobowy</i>;</li> <li>• wymienia utwory będące poprzedniczkami powieści;</li> <li>• kwalifikuje podane powieści do odpowiednich odmian gatunkowych;</li> <li>• wie, że fikcja jest wyznacznikiem literatury pięknej;</li> <li>• podaje przykłady znanych mu utworów realistycznych</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia znaczenie pojęć: <i>narrator pierwszoosobowy</i>, <i>narrator trzecioosobowy</i>;</li> <li>• wyjaśnia pojęcie fabuły;</li> <li>• podaje cechy wymienionych gatunków epickich;</li> <li>• rozróżnia pojęcia: <i>literatura popularna</i>, <i>literatura wysoka</i>;</li> <li>• wyjaśnia pojęcie fikcji literackiej;</li> <li>• określa stopień prawdopodobieństwa w znanych mu utworach realistycznych;</li> <li>• dzieli się przypuszczeniami na temat konwencji, w której napisano wskazane dzieła</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• kwalifikuje podane powieści do odpowiednich odmian gatunkowych, uzasadniając decyzję;</li> <li>• formułuje definicję powieści;</li> <li>• omawia konsekwencje wyboru typu narracji;</li> <li>• wyjaśnia cechy realizmu jako konwencji literackiej;</li> <li>• wskazuje przykłady innych niż realistyczna konwencji literackich;</li> <li>• znajduje podobieństwa między konwencjami;</li> <li>• dostrzega w utworach realistycznych metaforę, alegorię, symbol</li> </ul> |
| <p><b>55. Niezwykła podróż (Jonathan Swift, <i>Podróż Guliwera</i>)</b></p> <p>(lekcja dwugodzinna)</p> | <p>Jonathan Swift, <i>Podróż Guliwera</i> (fragmenty, s. 60–71)</p>                                                                                                                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zapoznaje się z informacjami na temat autora i jego dzieła;</li> <li>• czyta tekst, wybierając odpowiednie informacje;</li> </ul>                                                                                                                                                                                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>• streszcza przywołane fragmenty tekstu Swifta;</li> <li>• cytuje odpowiednie fragmenty utworu</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyraża opinię na temat świata przedstawionego utworu, wskazuje przyczyny jego niezwykłości;</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>• ocenia komentarz narratora dotyczący przyczyn wojen;</li> <li>• porównuje wartości ważne dla bohaterów;</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |

|                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
|------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                          | Jonathan Swift – biogram (s. 60)<br><br>komentarz, temat, problem, deformacja świata przedstawionego, informacja, opinia, wypowiedź argumentacyjna, argumentowanie, przemówienie, list, tekst / slogan reklamowy, pismo urzędowe | <ul style="list-style-type: none"> <li>• określa czas i miejsce wydarzeń;</li> <li>• opowiada o przebiegu wydarzeń ukazanych w tekście Swifta</li> </ul>                                                                                                                                                 | <p>w celu uzasadnienia wypowiedzi;</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• opowiada o wojennych obyczajach Europejczyków;</li> <li>• odróżnia informacje od komentarza;</li> <li>• określa rodzaj narracji i typ narratora;</li> <li>• redaguje wypowiedź pisemną w formie: listu do rodziny, ulotki reklamowej (sloganu)</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• charakteryzuje narratora, uzasadniając wypowiedź;</li> <li>• odróżnia temat od problemu, określa problem poruszony w tekście Swifta;</li> <li>• redaguje wypowiedź pisemną w formie odmownego pisma urzędowego</li> </ul>             | <ul style="list-style-type: none"> <li>• podaje przykłady archaizmów słownikowych i składniowych;</li> <li>• przygotowuje mowę na zadany temat;</li> <li>• wyszukuje podobieństwa między prozą z pogranicza realizmu i fantastyki z przypowieścią i poezją</li> </ul>                        |
| <b>56. Poetycki testament (Juliusz Słowacki, Testament mój)</b><br><br>(lekcja godzinna) | Juliusz Słowacki, <i>Testament mój</i> (s. 221–223)<br><br>testament, rozprawa                                                                                                                                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>• czyta wiersz głośno i wyraźnie;</li> <li>• cytuje fragmenty zawierające nakazy, prośby skierowane do adresatów;</li> <li>• określa osobę mówiącą, wskazuje fragmenty, których się ona ujawnia;</li> <li>• wyjaśnia znaczenie słowa <i>testament</i>;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• omawia formę utworu;</li> <li>• określa adresata wypowiedzi lirycznej;</li> <li>• nazywa uczucia, stan duchowy osoby mówiącej;</li> <li>• wskazuje środki poetyckie;</li> <li>• zapisuje refleksje na wybrany temat</li> </ul>                                                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>• interpretuje nakazy, prośby skierowane do adresatów;</li> <li>• zestawia informacje mówiące o życiu i twórczości zawarte w wierszu z kontekstem biograficznym;</li> <li>• nazywa funkcje dostrzeżonych środków poetyckich;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• przedstawia portret człowieka i artysty wpisany w tekst;</li> <li>• dostrzega i komentuje ruch myśli w wierszu;</li> <li>• ocenia dokonania autora;</li> <li>• wyjaśnia sens refleksji dotyczących wpływu twórczości poety na potomnych;</li> </ul> |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>• odczytuje fragmenty będące testamentem</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>• komentuje wersy dotyczące życia bohatera;</li> <li>• dostrzega metaforę fragmentów mówiących o twórczości;</li> <li>• wyjaśnia sens metafor</li> </ul>                                                                                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>• pisze rozprawkę na zadany temat</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| <p><b>57. Powieść <i>Syzyfowe prace</i> Stefana Żeromskiego jako dokument epoki</b></p> <p>(lekcja godzinna)</p> <p><b>58. <i>Syzyfowe prace</i> opowieścią o dojrzewaniu</b></p> <p>(lekcja godzinna)</p> <p><b>59. Obraz szkoły pod zaborami (<i>Syzyfowe prace</i> Stefana Żeromskiego)</b></p> <p>(lekcja godzinna)</p> <p><b>60. Polacy wobec rusyfikacji (<i>Syzyfowe prace</i> Stefana Żeromskiego)</b></p> <p>(lekcja godzinna)</p> | <p>Stefan Żeromski, <i>Syzyfowe prace</i> (lektura do przeczytania w całości)</p> <p><i>Syzyfowe prace</i> – zadania do lektury (s. 106–110)</p> <p>Stefan Żeromski – biogram (s. 105)</p> <p>rusyfikacja, powieść, narracja</p> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• czyta informacje o autorze;</li> <li>• wypowiada się o wydarzeniach zawartych w powieści;</li> <li>• wymienia bohaterów, przedstawia ich;</li> <li>• nazywa uczucia bohaterów;</li> <li>• wypowiada się na temat życia szkoły pod zaborami;</li> <li>• wypowiada się na temat sympatycznych bądź niesympatycznych bohaterów powieści</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• określa czas i miejsce akcji;</li> <li>• charakteryzuje losy Marcina Borowicza i Andrzeja Radka;</li> <li>• opowiada o szkole w zaborze rosyjskim;</li> <li>• wskazuje wydarzenia kluczowe dla dojrzewania Marcina Borowicza;</li> <li>• formułuje argumenty w obronie Andrzeja Radka;</li> <li>• charakteryzuje poszczególne grupy uczniów gimnazjum</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• charakteryzuje obraz szkoły pod zaborami (postawy uczniów i nauczycieli, system);</li> <li>• opisuje ewolucję postaw Borowicza i Radka;</li> <li>• omawia motywacje działań bohaterów;</li> <li>• charakteryzuje narratora powieści</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• definiuje pojęcie rusyfikacji;</li> <li>• wymienia i objaśnia metody rusyfikacyjne opisane przez Żeromskiego;</li> <li>• ocenia obraz Polaków i zaborców ukazanych w dziele Żeromskiego, uwzględnia kontekst historyczny;</li> <li>• interpretuje symboliczne znaczenia mitu o Syzyfie w odniesieniu do problematyki powieści i losów bohaterów;</li> <li>• określa cechy pisarstwa Żeromskiego (narracja,</li> </ul> |

|                                                                                         |  |  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |  |                                     |
|-----------------------------------------------------------------------------------------|--|--|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|-------------------------------------|
| <p><b>61. Symboliczny sens tytułu powieści Żeromskiego</b></p> <p>(lekcja godzinna)</p> |  |  | <p>w Klerykowie;</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• ocenia, uzasadniając, zachowanie uczniów podczas incydentu z Waleckim;</li> <li>• opisuje przeżycia Borowicza oraz reakcje innych uczniów podczas recytacji Zygiera;</li> <li>• opowiada o losach rodziny Biruty;</li> <li>• opowiada o metodach rusyfikacji w Klerykowie i reakcjach uczniów na te metody;</li> <li>• opisuje zachowania społeczeństwa Klerykowa w obliczu zabiegów rusyfikacyjnych;</li> <li>• wskazuje problematykę utworu;</li> <li>• rozwija tytuł powieści</li> </ul> |  | <p>środki stylistyczne, komizm)</p> |
|-----------------------------------------------------------------------------------------|--|--|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|-------------------------------------|

|                                                                                                                  |                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>62. Ćwiczymy parafrazowanie tekstu</b><br>(lekcja godzinna)                                                   | <i>Parafraza tekstu</i> (podręcznik <i>Gramatyka i stylistyka</i> , s. 94–97)<br><br>parafraza, plagiat      | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wie, że parafrazą jest np. wyrażenie treści swoimi słowami</li> <li>• czyta <i>Hymn do miłości</i>ojczyznyIgnacego Krasickiego i jego parafrazę, rozumie, dlaczego te dzieła są przykładem parafrazy;</li> <li>• rozumie zjawisko plagiatu</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• definiuje parafrazę;</li> <li>• wie, do jakich celów bywa najczęściej wykorzystywany ten zabieg;</li> <li>• wskazuje utwory, do których nawiązują tytuły i wypowiedzi reklamowe;</li> <li>• wyjaśnia, dlaczego plagiat jest oszustwem</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• objaśnia cel parafrazy;</li> <li>• udowadnia, że strofa z <i>Monachomachii</i> jest parafrazą <i>Hymnu do miłości ojczyzny</i>;</li> <li>• udowadnia, że wskazane tytuły są parafrazami;</li> <li>• objaśnia, na czym polega wykorzystywanie parafrazy w negocjacjach lub mediacji</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• objaśnia, na czym polega satyryczny charakter parafrazy <i>Hymnu do miłości ojczyzny</i>;</li> <li>• omawia przykładytekstów reklamowych, w którychzostała wykorzystana parafraza;</li> <li>• objaśnia psychologiczny aspekt wykorzystania parafrazy w komunikacji;</li> <li>• omawia zjawisko parafrazy w dziele ikonicznym;</li> <li>• wskazuje w tekstach zabiegi językowe zastosowane przez autorów parafraz</li> </ul> |
| <b>63. Wzdychadła, pensjonarki i śmietankowa babka, czyli perypetie pewnego sztubaka</b><br>(lekcja dwugodzinna) | Melchior Wańkowicz, <i>Tędy i owędy</i> (fragmenty, s. 116–122)<br><br>Melchior Wańkowicz – biogram (s. 115) | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zapoznaje się z informacjami o autorze;</li> <li>• czyta tekst, wyszukując potrzebne informacje i cytaty;</li> <li>• nazywa uczucia bohatera;</li> </ul>                                                                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>• określa czas akcji na podstawie tekstu i biogramuautora;</li> <li>• wskazuje synonimy;</li> <li>• wymienia w postaci chronologicznej listy młodzieńcze fascynacje</li> </ul>                                                                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>• określa stosunek narratora do przywoływanych wydarzeń;</li> <li>• dokonuje przekładu wskazanych fragmentów na język bliski współczesnemu nastolatкови;</li> </ul>                                                                                                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>• omawia podobieństwa i różnice w sytuacji i duchowej biografii Marcina Borowicza i narratora <i>Tędy i owędy</i>;</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |

|                                                                     |                                                                                     |                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                 |
|---------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                     | dygresja, wspomnienie (pamiętnik), komizm, ironia                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zapoznaje się z definicją dygresji;</li> <li>• wypowiada się na temat życia w ówczesnej Warszawie;</li> <li>• zna pojęcie wspomnienia (pamiętnika)</li> </ul> | <p>narratora oraz opisuje ich charakter;</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• opisuje zaloty chłopców;</li> <li>• wskazuje w tekście dygresję;</li> <li>• definiuje słowo <i>wzdychadło</i>, wskazuje inne neologizmy;</li> <li>• klasyfikuje utwór jako pamiętnik, podaje uzasadnienie</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• opisuje życie społeczno-obyczajowe w czasach młodości Wańkowicza;</li> <li>• charakteryzuje stylu narracji w tekście Wańkowicza (np. komizm, ironia, neologizmy)</li> <li>• wyjaśnia, analizując język, styl, tematykę i usytuowanie narratora, dlaczego utwór Wańkowicza jest pamiętnikiem;</li> <li>• określa przyczyny popularności prozy wspomnieniowej w dobie współczesnej</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• porównuje i ocenia typy narracji zastosowane przez Żeromskiego oraz Wańkowicza</li> </ul>                                              |
| <b>64. Jak przygotować ciekawy wywiad?</b><br><br>(lekcja godzinna) | <i>Wywiad</i> (podręcznik <i>Gramatyka i stylistyka</i> , s. 105–107)<br><br>wywiad | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia, czym jest wywiad;</li> <li>• podejmuje próbę stworzenia listy pytań kierowanych do konkretnego rozmówcy</li> </ul>                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wskazuje cechy wywiadu;</li> <li>• wskazuje, jak należy przygotować się do wywiadu;</li> <li>• wymienia elementy składowe wywiadu;</li> </ul>                                                                                                                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>• dostosowuje styl wywiadu do rozmówcy;</li> <li>• tworzy listę pytań otwartych kierowanych do wybranego rozmówcy</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>• przygotowuje wstęp do wywiadu i listę pytań kierowanych do bohatera literackiego;</li> <li>• przeprowadza / redaguje wywiad</li> </ul> |

|                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>• przygotowuje listę pytań kierowanych do konkretnego rozmówcy</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| <b>65. Po co w języku neologizmy?</b><br>(lekcja godzinna)                                                 | <i>Neologizmy, Neologizmy artystyczne, Sposoby wzbogacania słownictwa – infografika (podręcznik Gramatyka i stylistyka, s. 38, 41, 42)</i><br>Julian Tuwim, <i>Słowisień</i> (s. 41)<br>rodzaje neologizmów (słotwórcze, znaczeniowe, frazeologiczne), neologizmy artystyczne | <ul style="list-style-type: none"> <li>• objaśnia swoimi słowami, czym są neologizmy;</li> <li>• rozpoznaje neologizmy wśród innych wyrazów;</li> <li>• znajduje neologizmy artystyczne w tekście literackim</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• rozróżnia i rozpoznaje neologizmy słotwórcze, znaczeniowe, frazeologiczne;</li> <li>• podaje przykłady neologizmów słotwórczych zawierających określone typy formantów;</li> <li>• podaje słowa, od których powstały wyrazy złożone, objaśnia ich znaczenie;</li> <li>• wyjaśnia znaczenie wybranych neologizmów artystycznych</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia, w jaki sposób powstają poszczególne rodzaje neologizmów;</li> <li>• określa, czym są i jaką funkcję pełnią w tekście neologizmy artystyczne;</li> <li>• omawia sposób powstania neologizmów artystycznych</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• ocenia zasadność użycia neologizmów w tekstach własnych, literackich i użytkowych;</li> <li>• objaśnia sposoby przenikania neologizmów do języka polskiego;</li> <li>• omawia najważniejsze sposoby wzbogacania słownictwa;</li> <li>• uzasadnia celowość użycia neologizmów artystycznych</li> </ul> |
| <b>66. Być trendy w świecie fitnessu i biznesplanów, czyli po co nam zapożyczenia</b><br>(lekcja godzinna) | <i>Zapożyczenia (podręcznik Gramatyka i stylistyka, s. 39–40)</i><br>zapożyczenie, latynizm, germanizm, romanizm, rusycyzm, anglicyzm                                                                                                                                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia własnymi słowami, czym są zapożyczenia;</li> <li>• wie, dlaczego nie należy nadużywać zapożyczeń;</li> <li>• korzysta ze słownika wyrazów obcych</li> </ul>           | <ul style="list-style-type: none"> <li>• rozpoznaje zapożyczenia;</li> <li>• objaśnia, czym są germanizmy, romanizmy, rusycyzmy i anglicyzmy, podaje ich przykłady</li> </ul>                                                                                                                                                                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>• omawia okoliczności przenikania zapożyczeń do języka polskiego;</li> <li>• podaje polskie odpowiedniki zbędnych zapożyczeń</li> </ul>                                                                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wskazuje pozytywne i negatywne aspekty obecności zapożyczeń we współczesnej polszczyźnie;</li> <li>• objaśnia konsekwencje komunikacyjne nadużywania zapożyczeń;</li> </ul>                                                                                                                           |

|                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|----------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>• objaśnia sposoby wzbogacania słownictwa</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                              |
| <b>67. O znaczeniu środków retorycznych</b><br><br>(lekcja godzinna) | <i>Retoryczne środki językowe,</i><br><i>Przemówienie</i> (podręcznik <i>Gramatyka i stylistyka</i> , s. 98–104)<br><br>retoryka, argument (logiczny, rzeczowy, emocjonalny),rytm akapitowy, figury retoryczne, pytanie retoryczne, przemówienie | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia własnymi słowami, czym jest przemówienie;</li> <li>• wie, że przemówienie ma trójdzielną budowę;</li> <li>• objaśnia, w jakim celu przywołuje się argumenty;</li> <li>• podaje przykład pytania retorycznego</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia, czym jest retoryka;</li> <li>• wskazuje cele działań retorycznych;</li> <li>• wskazuje różne rodzaje argumentów;</li> <li>• omawia podstawowe zasady przygotowywania i wygłaszania przemówień;</li> <li>• wymienia elementy składowe przemówienia;</li> <li>• wskazuje, od czego zależy i na czym polega wybór stylu przemówienia;</li> <li>• wymienia i omawia etapy pracy nad przemówieniem;</li> <li>• wskazuje przykłady środków retorycznych: apostrofy, pytania retorycznego,</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia cele działań retorycznych;</li> <li>• przygotowuje przemówienie: formułuje cel, stawia tezę, przygotowuje argumenty;</li> <li>• dostosowuje środki retoryczne do komunikatu;</li> <li>• wyjaśnia, czym są argumenty logiczne, rzeczowe i emocjonalne, podaje ich przykłady;</li> <li>• wyjaśnia, czym są: apostrofa, pytanie retoryczne, wykrzyknienie, porównanie, przenośnia, peryfraz, powtórzenie, aluzja</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• przygotowuje przemówienie: formułuje cel, gromadzi potrzebny materiał, porządkuje treść, wybiera odpowiednią formę zwrotu do słuchaczy, wprowadza do wypowiedzi, przedstawia argumenty, odiera kontrargumenty, apeluje do słuchaczy, stosuje odpowiednie figury retoryczne, puentuje</li> </ul> |



|                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|---------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                  | wykrzyknienia,<br>porównania, przenośni,<br>peryfrazy, powtórzenia,<br>aluzji                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| <b>68. Konkurs krasomówczy</b><br>(lekcja godzinna)                                   | <i>Przemówienie</i> (podręcznik<br><i>Gramatyka i stylistyka</i> ,<br>s. 98–101)<br><br>przemówienie,<br>argument, figura<br>retoryczna                                                                                                                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>• podejmuje próbęsamodzielnej wypowiedzi na wskazany temat;</li> <li>• wykorzystuje w wypowiedzipytanie retoryczne</li> </ul>                                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wypowiada się na wskazany temat;</li> <li>• doskonali umiejętność formułowania argumentów;</li> <li>• wykorzystuje w swoim przemówieniu figury retoryczne</li> </ul>                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>• swobodnie wypowiada się na wskazany temat;</li> <li>• formułuje trafne argumenty;</li> <li>• wykorzystuje w wypowiedzi figury retoryczne;</li> <li>• wygłasza przemówienie z dbałością o dykcję i akcent</li> </ul>                                                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>• świadomie stosuje różne rodzaje argumentów;</li> <li>• wykorzystuje w przemówieniu liczne figury retoryczne;</li> <li>• stosuje zasady dotyczące wygłaszania przemówienia (dykcja, akcent, intonacja, stosowanie pauzy, odpowiednie tempo)</li> </ul> |
| <b>69. Przepis na życie według pieśni Jana Kochanowskiego</b><br>(lekcja dwugodzinna) | Jan Kochanowski, <i>Pieśń II z Ksiąg pierwszych (Serce roście...)</i> , <i>Pieśń IX z Ksiąg wtórych (Nie porzucaj nadzieje...)</i> (s. 204–207)<br><br>Jan Kochanowski – biogram (s. 203)<br><br>monolog liryczny, archaizm, obraz poetycki, aforyzm, wypowiedź | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zapoznaje się z informacjami o autorze;</li> <li>• czyta teksty wraz z przypisami;</li> <li>• określa tematykę utworów;</li> <li>• wyjaśnia swoimi słowami, czym jest pieśń;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wskazuje w tekstach Kochanowskiego cechy gatunkowe pieśni;</li> <li>• określa sytuację liryczną w wierszach;</li> <li>• nazywa uczucia podmiotu mówiącego;</li> <li>• określa charakter pieśni;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• charakteryzuje obraz poetycki w <i>Pieśnill</i>;</li> <li>• analizuje kompozycje wiersza <i>Serce roście</i> i określa relacje pomiędzy jego częściami;</li> <li>• wskazuje rady i sentencje zawarte w <i>Pieśni IX</i>;</li> <li>• analizuje konstrukcję strof</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• tworzy wypowiedź pisemną na temat filozofii życia Jana Kochanowskiego bądź wolności i sumienia;</li> <li>• przedstawia treść <i>Pieśni IX</i> w formie wideoklipu lub spektaklu pantomimy</li> </ul>                                                  |

|                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                                 | argumentacyjna, wideoklip, pantomima                                                                                                                                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>• przypisuje pieśń do właściwego rodzaju literackiego</li> </ul>                                                                                                                                                                                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>• charakteryzuje osobę mówiącą w <i>Pieśni IX</i></li> </ul>                                                                                                                                                                                   | <p>w tej pieśni w powiązaniu z treścią, uzasadnia;</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• odczytuje przesłanie wierszy Kochanowskiego</li> </ul>                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| <b>70. „Złośliwy liryk i czuły szyderca”, czyli Stanisław Jerzy Lec i świat jego utworów</b><br><br>(lekcja godzinna)           | Stanisław Jerzy Lec, wybrane aforyzmy (s. 278–281)<br><br>Stanisław Jerzy Lec – biogram (s. 278)<br><br>aforyzm, antyteza, kontrast, paradoks, ironia, rozprawka, artykuł, felieton | <ul style="list-style-type: none"> <li>• czyta informacje o autorze i wskazówki interpretacyjne, mając na uwadze zawarte w nich informacje;</li> <li>• czyta ze zrozumieniem definicje aforyzmu i antytezy;</li> <li>• klasyfikuje teksty Leca jako aforyzmy</li> </ul>                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>• definiuje aforyzm;</li> <li>• wyjaśnia, czym jest antyteza;</li> <li>• określa tematykę aforyzmów;</li> <li>• wypowiada się na temat ulubionych aforyzmów</li> </ul>                                                                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>• omawia konstrukcję poszczególnych aforyzmów;</li> <li>• analizuje sens poszczególnych aforyzmów;</li> <li>• wyjaśnia na przykładach, czym jest paradoks</li> </ul>                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>• omawia wpływ elementów kompozycji i struktury aforyzmu na odbiór dzieła;</li> <li>• tworzy wypowiedź pisemną, rozwijając myśl zawartą w jednym z aforyzmów</li> </ul>                                                                                                      |
| <b>71. Przeznaczenie czy wybór – refleksje po lekturze <i>Praw i obowiązków</i> Tadeusza Różewicza</b><br><br>(lekcja godzinna) | Tadeusz Różewicz, <i>Prawa i obowiązki</i> (s. 255–257)<br><br>Pieter Bruegel, <i>Upadek Iłkara</i> , 1555, fragment (s. 255)                                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wskazuje tematyczny związek obrazu i wiersza;</li> <li>• cytuje fragmenty ujawniające podmiot liryczny;</li> <li>• wskazuje granicę między częściami kompozycyjnymi tekstu;</li> <li>• wypowiada się na temat braku znaków interpunkcyjnych</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wymienia elementy obrazu przywołane w tekście;</li> <li>• opisuje uczucia osoby mówiącej;</li> <li>• wybiera sformułowania określające postawę moralną podmiotu mówiącego;</li> <li>• omawia różne postawy wobec tragedii Iłkara;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia, czemu służy przywołanie obrazu w wierszu;</li> <li>• łączy kompozycję wiersza z postawą podmiotu mówiącego;</li> <li>• określa punkt widzenia podmiotu lirycznego;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• porównuje części kompozycyjne, biorąc pod uwagę postawę podmiotu lirycznego;</li> <li>• wypowiada się na temat różnych postaw człowieka wobec świata;</li> <li>• wypowiada się na temat ewolucji postawy życiowej człowieka;</li> <li>• analizuje język utworu;</li> </ul> |

|                                                                                                                         |                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                         |                                                                                                                                    | w wierszu                                                                                                                                                                                                                                                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>• łączy z częściami kompozycyjnymi odpowiednie kategorie czasu</li> </ul>                                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>• charakteryzuje podmiot liryczny na podstawie fragmentów tekstu;</li> <li>• stawia pytania osobie mówiącej w tekście;</li> <li>• wskazuje konsekwencje braku znaków interpunkcyjnych w wierszu Różewicza</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• uzasadnia, że utwór jest poezją</li> </ul>                                                                                                                                                                                                    |
| <b>72. O człowieku pełnym sprzeczności (Zbigniew Herbert, <i>O dwu nogach Pana Cogito</i>)</b><br><br>(lekcja godzinna) | Zbigniew Herbert, <i>O dwu nogach Pana Cogito</i> (s. 262–263)<br><br>René Descartes – „Myślę, więc jestem” (s. 262)<br><br>symbol | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zapoznaje się z informacjami na temat Zbigniewa Herberta i sentencji filozoficznych;</li> <li>• podaje informacje na temat podmiotu lirycznego;</li> <li>• gromadzi przymiotniki i rzeczowniki nazywające cechy nóg</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia znaczenie nazwy bohatera lirycznego;</li> <li>• wyjaśnia znaczenia podanych związków frazeologicznych</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• czyta wiersz, zaznaczając głosem interpretację;</li> <li>• na podstawie zgromadzonego słownictwa wypowiada się na temat przeszłości bohatera lirycznego;</li> <li>• charakteryzuje bohatera lirycznego</li> </ul>  | <ul style="list-style-type: none"> <li>• proponuje własną wersję interpretacyjną motywu nóg;</li> <li>• rozpoznaje i charakteryzuje różne postawy życiowe;</li> <li>• rozpoznaje filozoficzny charakter utworu;</li> <li>• redaguje wypowiedź w imieniu bohatera lirycznego</li> </ul> |
| <b>73. Fraszki Jana Sztaudyngera – czy tylko błahostki?</b>                                                             | Jan Sztaudynger, wybrane fraszki (s. 273–277)                                                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>• czyta informacje o autorze;</li> </ul>                                                                                                                                                                                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>• nadaje tytuły fraszkom, określając opisane w nich zjawiska;</li> </ul>                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>• odczytuje sens poszczególnych fraszek;</li> </ul>                                                                                                                                                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>• omawia strategię pisarską autora;</li> <li>• przygotowuje wypowiedź</li> </ul>                                                                                                                                                                |

|                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                            |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| (lekcja godzinna)                                                                                     | Jan Sztaudynger –<br>biogram (s. 273)<br><br>fraszka, epigramat,<br><br>puenta                                                                                                                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>• określa swoimi słowami, czym jest fraszka;</li> <li>• wypowiada się na temat fraszek Sztaudyngera</li> </ul>                                                                                                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wskazuje tematy fraszek;</li> <li>• wypowiada się na temat ulubionej fraszki</li> </ul>                                                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wskazuje wykorzystane we fraszkach frazeologizmy, analizuje sposób ich użycia;</li> <li>• wypowiada się na temat aktualności fraszek;</li> <li>• formułuje apel, parafrazując słowa fraszki</li> </ul> | argumentacyjną na temat fraszek;<br><br>• zestawia fraszki Sztaudyngera i Kochanowskiego lub bajki Krasickiego, analizując wizję świata zawartą w tych utworach                            |
| <b>74. Jak pisać podanie?</b><br>(lekcja godzinna)                                                    | <i>Podanie</i> (podręcznik <i>Gramatyka i stylistyka</i> , s. 113–116)<br><br>podanie                                                                                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>• definiuje swoimi słowami, czym jest podanie;</li> <li>• wymienia stałe elementy podania;</li> <li>• redaguje podanie, korzystając ze schematu;</li> <li>• wskazuje stałe elementy w przykładowych podaniach</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• omawia graficzny układ podania;</li> <li>• zna stałe formuły podania;</li> <li>• przypisuje podanie do określonego stylu funkcjonalnego</li> </ul>       | • redaguje podanie                                                                                                                                                                                                                              | • redaguje podanie wraz z załącznikami                                                                                                                                                     |
| <b>75. Bóg – kreator doskonałego świata w <i>Pieśni XXV</i> Jana Kochanowskiego</b> (lekcja godzinna) | Jan Kochanowski, <i>Pieśń XXV z <i>Pieśni wtórych</i> (Czego chcesz od nas, Panie...)</i> (s. 208–211)<br><br>średniówka, pieśń, hymn<br><br>Jan van Eyck, <i>Ołtarz gandawski</i> , 1432 (s. 209) | <ul style="list-style-type: none"> <li>• podejmuje próbę działań wskazanych w częstce <i>Zanim przeczytasz</i>;</li> <li>• zapoznaje się z definicją średniówki;</li> <li>• czyta wiersz wraz</li> </ul>                                                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>• dzieli wersy na części, wyznaczając średniówkę;</li> <li>• definiuje pojęcie <i>średniówka</i>;</li> <li>• określa nadawcę i adresata utworu;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• charakteryzuje wizerunek Boga w utworze;</li> <li>• opisuje obrazy ukazane w wierszu;</li> <li>• podaje cechy gatunkowe pieśni, wnioskuje z tekstu wiersza;</li> </ul>                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zestawia teksty kultury (obrazy i wiersz), porównując ukazane w nich wizerunki Boga;</li> <li>• zestawia teksty literackie, porównując</li> </ul> |

|                                                                                                                                                 |                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                                                 | Cima da Conegliano, <i>Bóg Ojciec</i> , 1515 (s. 210)                                                                                     | <p>z przypisami;</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>wypowiada się na temat charakteru utworu;</li> <li>klasyfikuje utwór jako pieśń</li> </ul>                                                                                                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>określa charakter utworu;</li> <li>określa cechy świata zaprezentowanego w utworze;</li> <li>wymienia cechy hymnu</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>udowadnia, że tekst Kochanowskiego jest hymnem;</li> <li>dokonuje przekładu intersemiotycznego</li> </ul>                                                                                                                                                                                                         | ukazane w nich wizerunki Boga                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| <p><b>76. Ogród istnienia czy ogród śmierci? (Jarosław Marek Rymkiewicz, <i>Ogród w Milanówku, sen zimowy</i>)</b></p> <p>(lekcja godzinna)</p> | <p>Jarosław Marek Rymkiewicz, <i>Ogród w Milanówku, sen zimowy</i> (s. 285–287)</p> <p>wiersz, eufemizm, topos, motyw ogrodu, oniryzm</p> | <ul style="list-style-type: none"> <li>wypowiada się na temat świata ukazanego w wierszu;</li> <li>zapoznaje się z definicją eufemizmu;</li> <li>wskazuje w wierszu eufemizm ;</li> <li>wypowiada się na temat wymowy wiersza,</li> <li>zapoznaje się z definicją motywu</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>określa sytuację liryczną, uzasadnia, cytując tekst;</li> <li>określa cechy świata ukazanego w wierszu;</li> <li>nazywa uczucia osoby mówiącej;</li> <li>rozpoznaje motywy występujące w wierszu;</li> <li>definiuje pojęcie <i>eufemizm</i>;</li> <li>wskazuje wyraz bliskoznaczny dla eufemizmu;</li> <li>wskazuje motyw ogrodu w różnych tekstach kultury</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>opisuje wizerunek Boga ukazany w wierszu, odnosząc go do powszechnych wyobrażeń;</li> <li>opisuje ogród ukazany w wierszu, odnosząc go do ogrodu Eden;</li> <li>objaśnia znaczenia motywów ogrodu i snu w wierszu;</li> <li>objaśnia wymowę wiersza;</li> <li>objaśnia na przykładach, czym jest topos</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>w wypowiedzi pisemnej interpretuje sensy symboliczny ogrodu i snu;</li> <li>porównuje teksty kultury;</li> <li>pisze charakterystykę porównawczą dwóch ogrodów;</li> <li>porównuje przestrzeń ogrodu i wizerunek Boga w wierszach Rymkiewicza i Kochanowskiego</li> </ul> |

|                                                                                                   |                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                               |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>77. Perspektywa Boga i człowieka w liryce Stanisława Barańczaka</b><br><br>(lekcja godzinna)   | Stanisław Barańczak,<br><i>Widokówka z tego świata</i><br>(s. 293–294)<br><br>Stanisław Barańczak –<br>biogram (s. 288)                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>wypowiada się na temat tytułu wiersza;</li> <li>wyszukuje miejsca, w których podmiot mówiący zwraca się do adresata;</li> <li>dzieli się wrażeniami czytelnicznymi</li> </ul>                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>objaśnia znaczenie tytułu wiersza;</li> <li>określa adresata wiersza;</li> <li>określa podmiot mówiący w tekście;</li> <li>nazywa uczucia podmiotu mówiącego;</li> <li>opisuje graficzną stronę „widokówki”</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>charakteryzuje adresata utworu i sposób jego konkretyzowania się w tekście;</li> <li>charakteryzuje osobę mówiącą w wierszu;</li> <li>opisuje relacje między nadawcą a odbiorcą w tekście;</li> <li>segmentuje tekst, nadaje tytuły poszczególnym segmentom;</li> <li>objaśnia sensy niedosłowne wiersza;</li> <li>analizuje i interpretuje budowę wiersza</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>analizuje język wiersza i użyte środki poetyckie, nazywa ich funkcje;</li> <li>formułuje przesłanie wiersza</li> </ul> |
| <b>78. Jak dostać pracę, czyli ćwiczymy tworzenie pism urzędowych</b><br><br>(lekcja dwugodzinna) | <i>Życiorys, CV, List motywacyjny</i> (podręcznik <i>Gramatyka i stylistyka</i> , s. 117–127)<br><br>życiorys, CV(curriculum vitae), list motywacyjny | <ul style="list-style-type: none"> <li>definiuje swoimi słowami, czym są życiorys, CV, list motywacyjny;</li> <li>redaguje życiorys i CV, korzystając ze schematu;</li> <li>wskazuje stałe elementy tych form w przykładowych tekstach;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>omawia układ życiorysu, CV, listu motywacyjnego;</li> <li>zna stałe formuły pism urzędowych;</li> <li>przypisuje życiorys, CV, list motywacyjny do określonego stylu funkcjonalnego;</li> </ul>                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>redaguje fikcyjne życiorysy i CV z zachowaniem stałych elementów budowy tych formy dokumentów</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>redaguje list motywacyjny</li> </ul>                                                                                   |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>• bierze udział w tworzeniu listu motywacyjnego</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>• omawia niezbędne zasady tworzenia CV;</li> <li>• określa stałe elementy budowy listu motywacyjnego;</li> <li>• omawia graficzną kompozycję listu motywacyjnego</li> </ul>                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| <b>Sprawdzian wiadomości nr 3 i jego omówienie</b><br><br>(dwie godziny lekcyjne)                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| <b>79. Quo vadis Henryka Sienkiewicza jako powieść historyczna</b><br><br>(lekcja godzinna)<br><br><b>80. Świat pogański i świat chrześcijański w Quo vadis Henryka Sienkiewicza</b><br><br>(lekcja godzinna)<br><br><b>81. Wśród bohaterów Quo vadis Henryka Sienkiewicza</b><br><br>(lekcja godzinna) | Henryk Sienkiewicz, <i>Quo vadis</i> (lektura do przeczytania w całości)<br><br><i>Quo vadis</i> – zadania do lektury (s. 96–101)<br><br>Henryk Sienkiewicz – biogram (s. 93)<br><br>kontekst historyczny (cesarstwo rzymskie w I w., czasy Nerona i początki chrześcijaństwa)<br><br>Maria Jaczynowska, Danuta Musiał, Marek | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zapoznaje się z informacjami o autorze;</li> <li>• zapoznaje się z informacjami na temat epoki, której dotyczy powieść;</li> <li>• wypowiada się na temat czasu i miejsca akcji;</li> <li>• wymienia bohaterów;</li> <li>• wymienia zdarzenia zawarte w powieści;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• opowiada o czasach, których dotyczy powieść;</li> <li>• wskazuje pierwszoplanowych i drugoplanowych bohaterów powieści;</li> <li>• charakteryzuje główne postaci dzieła;</li> <li>• analizuje przebieg wskazanych wydarzeń w utworze;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• omawia konteksty historyczne dzieła;</li> <li>• analizuje motywacje bohaterów;</li> <li>• wypowiada się na temat różnych koncepcji miłości zawartych w dziele;</li> <li>• opisuje i charakteryzuje portrety Rzymian i chrześcijan zawarte w powieści;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zestawia koncepcje światopoglądowe Winicjusza i Petroniusza;</li> <li>• porównuje tekst powieści z tekstem popularnonaukowym, wyciągając wnioski na temat języka i stylu Sienkiewicza oraz sposobu ukazania przez pisarza prawdy historycznej;</li> </ul> |

|                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><b>82.Co powoduje przemianę wewnętrzną człowieka? (Henryk Sienkiewicz, <i>Quo vadis</i>)</b><br/>(lekcja godzinna)</p> <p><b>83.Przyczyny światowej popularności <i>Quo vadis</i> Henryka Sienkiewicza</b><br/>(lekcja godzinna)</p> | <p>Stępień, <i>Historia starożytna</i>(fragmenty, s. 94–95)</p> <p>Aleksander Krawczuk, <i>Poczet cesarzy rzymskich</i> (fragmenty, s. 97, 99)</p> <p>powieść historyczna, artykuł hasłowy, tekst popularnonaukowy, wątek, fabuła</p> | <ul style="list-style-type: none"> <li>wypowiada się na temat głównych postaci;</li> <li>dzieli się wrażeniami czytelnickimi;</li> <li>klasyfikuje utwór jako powieść historyczną;</li> <li>wypowiada się na temat ulubionego bohatera;</li> <li>wybiera, spośród podanych, określenia dotyczące problematyki powieści;</li> <li>zapoznaje się z informacjami na temat adaptacji filmowych powieści Sienkiewicza</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>nazywa uczucia bohaterów;</li> <li>wskazuje cechy powieści historycznej;</li> <li>omawia problematykę powieści</li> </ul>                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>wyjaśnia, dlaczego <i>Quo vadis</i> jest powieścią historyczną;</li> <li>określa wymowę sceny walki Ursusa z bykiem, uwzględniając kontekst historyczny;</li> <li>objaśnia sens tytułu powieści;</li> <li>wskazuje elementy potwierdzające filmowość powieści Sienkiewicza lub jej przeczące</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>porównuje portrety literackie par powieściowych;</li> <li>porównuje tekst popularnonaukowy z powieścią;</li> <li>tworzy kilkudzaniowy artykuł hasłowego na temat kreowania świata i przeszłości przez autorów powieści historycznych;</li> <li>charakteryzuje światopogląd postaci Piotra, Pawła i Petroniusza w kontekście wymowy utworu;</li> <li>recenzuje adaptację powieści <i>Quo vadis</i></li> </ul> |
| <p><b>84. Dlaczego tak trudno zrozumieć stare teksty?</b><br/>(lekcja godzinna)</p>                                                                                                                                                     | <p><i>Archaizmy i archaizacja języka</i> (podręcznik <i>Gramatyka i stylistyka</i>, s. 43)</p> <p>archaizm, archaizacja</p>                                                                                                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>wyjaśnia własnymi słowami, czym są archaizmy;</li> <li>objaśnia znaczenie archaizmów na podstawie przypisów lub słownika</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>wskazuje archaizmy w tekście literackim;</li> <li>zastępuje archaizmy wyrazami współczesnymi, korzystając z przypisów lub słownika;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>wyjaśnia pojęcia: archaizm, archaizacja języka;</li> <li>wyjaśnia (także na podstawie kontekstu) znaczenia archaizmów lub</li> </ul>                                                                                                                                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>wskazuje autorów, którzy stosowali archaizację języka w swoich utworów;</li> <li>wypowiada się na temat funkcji stylistycznej archaizacji języka</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                  |



|                                                            |                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                            |                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>• tworzy współczesne formy gramatyczne wyrazów dawnych</li> <li>• wyjaśnia, na czym polega archaizacja</li> </ul> | związków frazeologicznych zawierających archaizmy; <ul style="list-style-type: none"> <li>• zastępuje archaizmy wyrazami współczesnymi;</li> <li>• wyjaśnia cel archaizacji</li> </ul> |                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| <b>85. Czytamy scenopis</b><br>(lekcja godzinna)           | Jerzy Kawalerowicz, <i>Quo vadis</i> (fragmenty scenopisu, s. 323–327)<br><br><i>Scenariusz filmowy</i> (podręcznik <i>Gramatyka i stylistyka</i> , s. 86)<br><br>scenariusz, scenopis, ujęcie | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zapoznaje się z informacjami o Jerzym Kawalerowiczu;</li> <li>• zapoznaje się z definicjami scenariusza i scenopisu;</li> <li>• czyta fragment scenopisu <i>Quo vadis</i> i wyszukuje jego odpowiednik w powieści Sienkiewicza;</li> <li>• czyta fragment scenariusza <i>Dekalogu I</i> Krzysztofa Kieślowskiego</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wypowiada się na temat różnic między pierwowzorem literackim a scenopisem</li> </ul>                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wskazuje różnice między dwoma fragmentami scenariusza filmowego (<i>Dekalog I</i>);</li> <li>• przygotowuje fragment scenopisu</li> </ul>     | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wskazuje podobieństwa i różnice między pierwowzorem literackim a scenopisem;</li> <li>• opisuje szczegółowo ujęcie filmowe, korzystając z podanego schematu;</li> <li>• porównuje fragment filmu z fragmentem scenopisu</li> </ul> |
| <b>86. Jak wzbogacić opowiadanie?</b><br>(lekcja godzinna) | <i>Opowiadanie</i> (podręcznik <i>Gramatyka i stylistyka</i> , s. 85–85)<br><br>opowiadanie, dialog, opis, retrospekcja                                                                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>• definiuje własnymi słowami, czym jest opowiadanie;</li> <li>• redaguje opowiadanie według podanego schematu;</li> </ul>                                                                                                                                                                                                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wymienia różne typy opowiadań;</li> <li>• wskazuje sposoby wzbogacania opowiadania</li> </ul>                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>• redaguje opowiadanie, zawierające dialogi oraz poszerzone opisy (przedmiotów, postaci, przeżyć)</li> </ul>                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>• redaguje opowiadanie twórcze</li> <li>• świadomie wykorzystuje zabiegi wzbogacające wypowiedź, np. retrospekcję;</li> </ul>                                                                                                        |

|                                                                                                                 |                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                      |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                 |                                                                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wprowadza dialogi do opowiadania;</li> <li>• zapoznaje się z różnymi sposobami wzbogacania wypowiedzi</li> </ul>                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>• buduje napięcie dzięki odpowiedniemu doborowi środków językowych</li> </ul>                                                 |
| <b>87. Lasem Krzysztofa Kamila Baczyńskiego, czyli najkrótsza historia ludzkości</b><br><br>(lekcja godzinna)   | Krzysztof Kamil Baczyński, <i>Lasem</i> (s. 237)<br><br>metafora                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wypowiada się na temat wiersza, próbuje określić jego problematykę;</li> <li>• wskazuje w wierszu metafory</li> </ul>                                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wskazuje osobę mówiącą w wierszu;</li> <li>• wskazuje metafory w wierszu i podejmuje próbę ich wyjaśnienia;</li> <li>• wypisuje z wiersza cytaty kluczowe dla jego wymowy</li> </ul>                                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>• charakteryzuje osobę mówiącą w wierszu;</li> <li>• objaśnia metaforyczną warstwę tekstu;</li> <li>• wskazuje konteksty pomocne w odczytaniu wiersza;</li> <li>• zapisuje refleksje na temat wiersza, ilustrując je cytatami</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• interpretuje symbole zawarte w wierszu;</li> <li>• interpretuje wiersz w kontekście biograficznym i historycznym</li> </ul> |
| <b>88. Odkrywanie na nowo człowieka i świata (Tadeusz Różewicz, <i>Jak dobrze</i>)</b><br><br>(lekcja godzinna) | Tadeusz Różewicz, <i>Jak dobrze</i> (s. 254)<br><br>wyraz o znaczeniu ogólnym, wyraz bliskoznaczny | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zapoznaje się z informacjami o autorze;</li> <li>• wprowadza do tekstu znaki interpunkcyjne;</li> <li>• czyta głośno, odzwierciedlając wprowadzoną warstwę interpunkcyjną;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• opisuje swoje wrażenia dotyczące języka wiersza;</li> <li>• nazywa uczucia podmiotu lirycznego;</li> <li>• zastępuje wyraz o znaczeniu ogólnym wyrazami bliskoznacznymi;</li> <li>• dostrzega słowa wyróżnione przez poetę</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• określa sytuację liryczną;</li> <li>• określa zasadę kompozycyjną strof wiersza;</li> <li>• dookreśla życiowe doświadczenia osoby mówiącej związane z przeszłością i teraźniejszością</li> </ul>                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>• określa kontekst historyczny;</li> <li>• formułuje przesłanie utworu w odniesieniu do biografii autora</li> </ul>           |

|                                                                       |                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                    |
|-----------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                       |                                                                                                                                                                                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>wypowiada się na temat języka utworu</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                    |
| <b>89. Powstanie warszawskie okiem cywila</b><br>(lekcja dwugodzinna) | Miron Białoszewski,<br><i>Pamiętnik z powstania warszawskiego</i><br>(fragmenty, s. 124–131)<br><br>Miron Białoszewski – biogram (s. 123)<br><br>pamiętnik, dziennik, narracja pierwszoosobowa | <ul style="list-style-type: none"> <li>zapoznaje się z informacjami na temat Mirona Białoszewskiego;</li> <li>czyta tekst wraz z przypisami, wyszukując potrzebne informacje;</li> <li>opowiada o swoich wrażeniach czytelnicznych;</li> <li>cytuje fragmenty opisujące przeżycia narratora;</li> <li>wymienia bohaterów;</li> <li>określa tekst jako pamiętnik</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>określa czas i miejsce wydarzeń;</li> <li>określa rodzaj narracji i typ narratora;</li> <li>określa tematykę kolejnych części tekstu;</li> <li>wymienia cechy pamiętnika;</li> <li>dostrzega specyficzne cechy języka utworu;</li> <li>proponuje inną wersję tytułu, uzasadnia ją</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>proponuje tytuły dla poszczególnych części tekstu, uwzględniając wskazany styl;</li> <li>określa kontekst historyczny;</li> <li>opowiada o przeżyciach i uczuciach bohaterów;</li> <li>wyjaśnia różnice między pamiętnikiem a dziennikiem;</li> <li>charakteryzuje język i styl utworu;</li> <li>dostrzega ogólny sens utworu</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>wskazuje artystyczne konsekwencje wybranego przez autora stylu i języka, w kontekście wypowiedzi Białoszewskiego</li> </ul> |
| <b>90. O kolokwializmach</b><br>(lekcja godzinna)                     | <i>Kolokwializmy</i> (podręcznik <i>Gramatyka i stylistyka</i> , s. 53–54)<br><br>Wisława Szymborska, <i>Nieczytanie</i> (s. 54)                                                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>określa własnymi słowami, czym są kolokwializmy;</li> <li>podaje przykłady kolokwializmów</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>definiuje kolokwializm;</li> <li>wskazuje kolokwializmy w wierszu Szymborskiej;</li> <li>zastępuje kolokwializmy wyrazami właściwymi dla języka literackiego</li> </ul>                                                                                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>wypowiada się na temat zasad dotyczących stosowania kolokwializmów w wypowiedzi;</li> <li>określa funkcję kolokwializmów w wierszu Szymborskiej</li> </ul>                                                                                                                                                                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>omawia zjawisko stylizacji na język potoczny w literaturze</li> </ul>                                                       |

|                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><b>91. Koniec? A co będzie później? (Czesław Miłosz, <i>Piosenka o końcu świata</i>)</b></p> <p>(lekcja godzinna)</p> | <p>Czesław Miłosz, <i>Piosenka o końcu świata</i>(s. 248–250)</p> <p>Apokalipsa św. Jana (s. 248)</p> <p>Hans Memling, <i>Sąd Ostateczny</i>, między 1467 a 1471 (s. 250)</p> <p>parafraza, aluzja literacka</p> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zapoznaje się z fragmentem Apokalipsy św. Jana;</li> <li>• opisuje swoje wrażenia po przeczytaniu wiersza;</li> <li>• wie, że wiersz nawiązuje do motywu biblijnego;</li> <li>• wskazuje osobę mówiącą w wierszu;</li> <li>• opisuje wygląd zaprezentowanego świata</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• opisuje i uzasadnia swoje wrażenia po przeczytaniu wiersza;</li> <li>• wskazuje wersy, w których bezpośrednio pojawiają się nawiązania do motywu biblijnego, komentuje ich zawartość treściową;</li> <li>• opisuje bohaterów wiersza;</li> <li>• nazywa cechy prezentowanego świata, wskazuje i nazywa poetyckie środki wywołujące efekty plastyczne i dynamiczne;</li> <li>• definiuje pojęcia: <i>parafraza, aluzja literacka</i></li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wskazuje dziedzinę sztuki, która mogłaby odzwierciedlić świat przedstawiony w wierszu, uzasadnia swoją opinię;</li> <li>• analizuje język wiersza;</li> <li>• wyjaśnia, jaka wizja końca świata została przedstawiona w wierszu;</li> <li>• relacjonuje zachowanie się ludzi, odtwarza ich sposób myślenia</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zestawia wiersz z tekstem biblijnym, analizuje język obu tekstów;</li> <li>• formułuje wnioski, dotyczące wizji apokalipsy w obu utworach;</li> <li>• decyduje, czy tekst jest parafrazą, czy aluzją literacką, uzasadnia swoje zdanie;</li> <li>• formułuje wnioski interpretacyjne dotyczące znaczeń utworu;</li> <li>• zestawia wiersz z obrazem Memlinga</li> </ul> |
| <p><b>92. „Który skrzywdziłeś człowieka prostego...”</b></p> <p>(lekcja godzinna)</p>                                    | <p>Czesław Miłosz, <i>Który skrzywdziłeś</i>(s. 244–245)</p> <p>Czesław Miłosz – biogram (s. 243–244)</p>                                                                                                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zapoznaje się z informacjami na temat Czesława Miłosza;</li> <li>• czyta fragment Ewangelii według św. Mateusza;</li> </ul>                                                                                                                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>• określa problematykę wiersza;</li> <li>• charakteryzuje otoczenie nadawcy;</li> <li>• charakteryzuje otoczenie adresata wypowiedzi;</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia sens fragmentu Ewangelii według św. Mateusza;</li> <li>• określa kontekst historyczny;</li> </ul>                                                                                                                                                                                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>• porównuje język wiersza z językiem fragmentu Ewangelii, wyciąga wnioski;</li> <li>• wyjaśnia, na jakiej podstawie wiersz można</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                               |

|                                                                                      |                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                             |
|--------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                      | <p>Ewangelia według św. Mateusza (fragment, s. 244)</p> <p>przypowieść</p>                                                                                                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>• nazywa formę, w jakiej wypowiada się podmiot liryczny;</li> <li>• odczytuje zwroty pozwalające rozpoznać adresata;</li> <li>• nazywa i charakteryzuje adresata;</li> <li>• cytuje fragment wiersza dotyczący roli poety</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• ustala, czego dotyczy fragment o charakterze przestrogi</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia, jak osoba mówiąca pojmuję rolę poety;</li> <li>• opisuje postawę moralną podmiotu lirycznego;</li> <li>• rozwija wybrane sformułowanie</li> </ul>               | <p>zaliczyć do tekstów lirycznych</p>                                                                                                                                                                       |
| <p><b>93. Poszukiwania pokoleń w poezji Boba Dylana</b></p> <p>(lekcja godzinna)</p> | <p>Bob Dylan, <i>Odpowiedź gwiazdze wiatr, Pukam do nieba bram</i> (s. 302–304)</p> <p>Bob Dylan – biogram (s. 303)</p> <p>piosenka, protest song, paralelizm składniowy, refren, apostrofa, wideoklip</p> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zapoznaje się z informacjami o autorze;</li> <li>• wypowiada się na temat wierszy;</li> <li>• słucha muzycznych wykonń utworów;</li> <li>• czyta definicję wideoklipu</li> </ul>                                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>• charakteryzuje osobę mówiącą w wierszach;</li> <li>• określa sytuację liryczną w wierszach;</li> <li>• parafrazuje tekst wiersza <i>Odpowiedź gwiazdze wiatr</i>;</li> <li>• wskazuje kluczowe dla siebie słowa wiersza <i>Odpowiedź gwiazdze wiatr</i>;</li> <li>• określa nastrój melodii do utworów</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia związek formy wierszy z charakterem osoby mówiącej;</li> <li>• określa charakter wypowiedzi lirycznej, uzasadnia;</li> <li>• formułuje wymowę utworów</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• objaśnia wpływ interpretacji muzycznej Dylana na warstwę znaczeń w tekście;</li> <li>• projektuje wideoklip do piosenki <i>Odpowiedź gwiazdze wiatr</i></li> </ul> |

|                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>94. Językowe demaskowanie rzeczywistości (Stanisław Barańczak, <i>Pan tu nie stał</i>)</b><br><br>(lekcja godzinna) | Stanisław Barańczak, <i>Pan tu nie stał</i> (s. 289–290)<br><br>Stanisław Barańczak – biogram (s. 288)<br><br>związek frazeologiczny                                                                                                                                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>• czyta informacje o autorze;</li> <li>• na podstawie tekstu i słownika frazeologicznego wypisuje zwroty frazeologiczne z czasownikiem <i>stać</i>, objaśnia je;</li> <li>• wypowiada się na temat wiersza</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• przekształca tytuły artykułów prasowych;</li> <li>• określa nadawcę i odbiorcę wypowiedzi, określa dosłownie sytuację, w jakiej się znajdują</li> </ul>                                                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyraża opinię na temat wykorzystania w tytułach związków frazeologicznych, uzasadnia;</li> <li>• próbuje scharakteryzować nadawcę i odbiorcę wypowiedzi lirycznej, określa relacje między nimi</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wykorzystuje w interpretacji tekstu odpowiednie konteksty</li> <li>• wyjaśnia znaczenia wynikające z przekształcenia zwrotów frazeologicznych;</li> <li>• komentuje przenośne znaczenia utworu;</li> <li>• wypowiada się na temat warsztatu poetyckiego Stanisława Barańczaka</li> </ul> |
| <b>95. Gry i zabawy językowe na widokówkach z tego świata. Jak czytać wiersze Barańczaka?</b><br><br>(lekcja godzinna) | <i>Czytelnik między sprzecznościami – o czytaniu wierszy (nie tylko Stanisława Barańczaka)</i><br><br>(s. 295–300)<br><br>symbol, antyteza, paradoks<br><br>Stanisław Barańczak, <i>Daję ci słowo, że nie ma mowy</i> (fragment, s. 296)<br><br>Stanisław Barańczak, <i>Skoro już musisz krzyczeć</i> , | <ul style="list-style-type: none"> <li>• czyta tekst ze zrozumieniem, wyodrębniając informacje związane ze specyfiką twórczości Stanisława Barańczaka</li> </ul>                                                                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyodrębnia w tekście nazwy wykorzystywanych przez Barańczaka środków stylistycznych, wyjaśnia, na czym polega ich stosowanie;</li> <li>• wyjaśnia pojęcia: <i>symbol</i>, <i>paradoks</i>, <i>antyteza</i></li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia, na czym polega specyfika języka poezji Stanisława. Barańczaka</li> </ul>                                                                                                                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>• charakteryzuje język poezji Stanisława Barańczaka w formie rozbudowanej wypowiedzi;</li> <li>• w podanych fragmentach odszukuje przykłady zjawisk charakterystycznych dla poezji Stanisława Barańczaka, odczytuje zawarty w nich sens</li> </ul>                                         |

|                                                                                                                           |                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                           | <p><i>rób to cicho</i> (fragment, s. 298)</p> <p>Stanisław Barańczak,<br/><i>Wypełnić czytelnym pismem</i>(fragment, s. 299)</p>                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| <p><b>96. Czy my ich przypadkiem nie znamy? (Sławomir Mrożek, <i>Na pełnym morzu</i>)</b></p> <p>(lekcja dwugodzinna)</p> | <p>Sławomir Mrożek, <i>Na pełnym morzu</i> (fragmenty, s. 313–319)</p> <p>Sławomir Mrożek – biogram (s. 312)</p> <p>manipulacja językowa, wywiad, jednoaktówka, perswazja</p> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zapoznaje się z informacjami o autorze;</li> <li>• opowiada o swoich wrażeniach czytelnich;</li> <li>• określa tematykę utworu;</li> <li>• określa elementy świata przedstawionego;</li> <li>• wie, czym jest jednoaktówka</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• odczytuje fragmenty pozwalające scharakteryzować bohaterów;</li> <li>• określa cel działania każdej postaci;</li> <li>• formułuje wypowiedzi w imieniu bohaterów;</li> <li>• używa pojęć <i>manipulacja językowa</i> oraz <i>perswazja</i>;</li> <li>• wskazuje bohatera, który uprawia manipulację językową;</li> <li>• uzupełnia tekst sztuki;</li> <li>• podaje ogólną propozycję inscenizacji utworu</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wymienia zaskakujące elementy świata przedstawionego;</li> <li>• określa charakter świata przedstawionego;</li> <li>• charakteryzuje bohaterów i na tej podstawie formułuje problem utworu;</li> <li>• wyjaśnia, czym jest manipulacja językowa, a czym perswazja;</li> <li>• wskazuje przykłady perswazyjnego użycia języka;</li> <li>• przeprowadza wywiady z bohaterami utworu</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• analizuje język bohaterów;</li> <li>• wyjaśnia, na czym polega manipulacja językowa uprawiana przez jednego z bohaterów;</li> <li>• wyjaśnia, czy utwór można uznać za komedię;</li> <li>• przedstawia dokładny projekt inscenizacji utworu</li> <li>• pisze rozprawkę na zadany temat</li> </ul> |

|                                                                                               |                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>97. Dziwny zamek w Pirenejach</b><br><br>(lekcja godzinna)                                 | René Magritte <i>Zamek w Pirenejach</i> (s. 320–322)               | <ul style="list-style-type: none"> <li>• czyta tekst, zapoznając się z informacjami na temat autora i dzieła;</li> <li>• wymienia elementy krajobrazu przedstawionego na obrazie, korzystając z informacji zawartych w tekście;</li> <li>• wyszukuje w tekście informacje na temat kompozycji obrazu;</li> <li>• wypowiada się na temat tytułu obrazu</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• nazywa cechy wyglądu poszczególnych elementów krajobrazu;</li> <li>• formułuje pytania dotyczące tego, co uznaje za zaskakujące, dziwne, niezwykle na obrazie;</li> <li>• wyjaśnia związek tytułu obrazu z jego warstwą przedstawieniową</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wskazuje centralny element obrazu; wyjaśnia, z czego wynika jego niezwykłość;</li> <li>• omawia malarskie środki prezentacji</li> </ul>                                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>• określa relacje kompozycyjne wszystkich elementów przedstawionych na obrazie;</li> <li>• objaśnia elementy o znaczeniu symbolicznym;</li> <li>• wypowiada się na temat swojego rozumienia znaczeń wynikających z obrazu</li> </ul> |
| <b>98. Gdy się ludzi ocenia...(Marian Hemar, Teoria względności)</b><br><br>(lekcja godzinna) | Marian Hemar, <i>Teoria względności</i> (s. 227–229)<br><br>satyra | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wypowiada się na temat wiersza;</li> <li>• próbuje określić problem przedstawiony w utworze</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>• charakteryzuje osobę mówiącą;</li> <li>• opracowuje katalog cech i zachowań bohaterów wiersza;</li> <li>• określa tematykę wiersza;</li> <li>• określa charakter utworu Hemara;</li> <li>• proponuje alternatywny tytuł dla wiersza</li> </ul>      | <ul style="list-style-type: none"> <li>• formułuje myśl wyrażającą główny przekaz wiersza;</li> <li>• objaśnia kompozycje wiersza;</li> <li>• przedstawia innymi słowami puentę wiersza;</li> <li>• wskazuje w tekście elementy satyryczne</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• omawia związek między tytułem wiersza Hemara a teorią względności Alberta Einsteina</li> </ul>                                                                                                                                     |



|                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><b>99. Oskar i Pani Róża, czyli opowieść o życiu i umieraniu</b><br/>(lekcja dwugodzinna)</p> <p><b>100. Oskar i przyjaciele</b><br/>(lekcja godzinna)</p> <p><b>101. Życie jest cudem (Éric-Emmanuel Schmidt, Oskar i pani Róża)</b><br/>(lekcja godzinna)</p> | <p>Éric-Emmanuel Schmidt, <i>Oskar i pani Róża</i> (lektura do przeczytania w całości)</p> <p><i>Oskar i pani Róża</i> – zadania do lektury (s. 133–134)</p> <p>Éric-Emmanuel Schmidt – biogram (s. 132)</p> <p>opowieść, plakat teatralny</p> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zapoznaje się z informacjami o autorze;</li> <li>• wyszukuje w tekście wskazane informacje;</li> <li>• określa czas i miejsce akcji;</li> <li>• opowiada o swoich wrażeniach czytelnicznych;</li> <li>• wskazuje głównych bohaterów;</li> <li>• opowiada o wydarzeniach zawartych w opowiadaniu;</li> <li>• wypowiada się na temat sensu zapisywania swoich myśli i uczuć;</li> <li>• wypowiada się na temat tytułu</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wymienia i opisuje elementy świata przedstawionego;</li> <li>• analizuje przebieg wybranych wydarzeń;</li> <li>• wskazuje kulminacyjny moment opowiadania, uzasadnia wybór;</li> <li>• charakteryzuje bohaterów;</li> <li>• określa temat utworu;</li> <li>• wypisuje z tekstu zdania o charakterze sentencji</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• określa motywacje bohaterów;</li> <li>• określa problemy podejmowane przez opowiadanie;</li> <li>• objaśnia, w jaki sposób wpłynęła na Oskara przyjaźń z Różą;</li> <li>• kwalifikuje gatunkowo utwór, uzasadniając;</li> <li>• formułuje refleksje na temat odbiorców tekstu;</li> <li>• gromadzi argumenty, przygotowując swój głos w dyskusji</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• pisze rozprawkę na zadany temat;</li> <li>• wskazuje i objaśnia symboliczne znaczenie zawartych w opowiadaniu motywów;</li> <li>• określa związek między językiem utworu, fabułą opowieści a jej odbiorcą;</li> <li>• zestawia opowieść Schmidta i <i>Małego Księcia</i> Antoine’a de Saint-Exupéry’ego;</li> <li>• układa komentarz do przedstawień plastycznych związanych z utworem</li> </ul> |
| <p><b>102. Chwila zadumy (Adam Mickiewicz, *** [Nad wodą wielką i czystą...])</b><br/>(lekcja godzinna)</p>                                                                                                                                                        | <p>Adam Mickiewicz, ***[Nad wodą wielką i czystą...]<br/>(s. 215–216)</p> <p>poezja refleksyjna</p>                                                                                                                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wymienia elementy opisanego krajobrazu;</li> <li>• wypisuje czasowniki związane z osobą mówiącą</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wskazuje statyczne i dynamiczne elementy krajobrazu;</li> <li>• ustala znaczenia sugerowane przez czasowniki, łączy je z życiem człowieka</li> </ul>                                                                                                                                                                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>• charakteryzuje język utworu;</li> <li>• odczytuje symboliczne znaczenia związane z poszczególnymi elementami natury;</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>• przedstawia i komentuje poetycki obraz natury w utworze;</li> <li>• odtwarza refleksje osoby mówiącej, ustala, czego dotyczy;</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                          |

|                                                                                                   |                                                           |                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                   | Thomas Fearnley,<br><i>Slindebirken</i> (1839), s.<br>216 |                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>• odtwarza i komentuje sytuację liryczną przedstawioną w wierszu</li> </ul>                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>• formułuje opinię na temat roli poety zaprezentowanej w wierszu;</li> <li>• uzasadnia, że wiersz zalicza się do poezji refleksyjnej;</li> <li>• wskazuje podobieństwa między lirykiem Mickiewicza a obrazem Fearnleya</li> </ul> |
| <b>Sprawdzian wiadomości nr 4</b><br><br><b>i jego omówienie</b><br><br>(dwie godziny lekcyjne)   |                                                           |                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| <b>103. Kiedy spojrzymy wstecz... ( Czesław Miłosz, <i>Tak mało</i>)</b><br><br>(lekcja godzinna) | Czesław Miłosz, <i>Tak mało</i> (s. 246–247)              | <ul style="list-style-type: none"> <li>• określa temat wiersza;</li> <li>• wyjaśnia, kto mógłby wypowiadać słowa wiersza;</li> <li>• nazywa uczucia;</li> <li>• odczytuje fragmenty wiersza, które należy rozumieć metaforycznie</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• określa problematykę wiersza;</li> <li>• wartościuje uczucia pozytywnie lub negatywnie;</li> <li>• rozpoznaje i nazywa motywy kulturowe i mitologiczne</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia sens podanego sformułowania;</li> <li>• wyjaśnia znaczenie motywów, korzystając z przypisów</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia, jaką ocenę świata i własnego losu prezentuje podmiot liryczny;</li> <li>• wyjaśnia metaforyczny charakter przywołanych motywów</li> </ul>                                                                             |

|                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                              |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>104. Zmęczony poeta, czyli spotkanie z wierszem Tadeusza Różewicza</b><br>(lekcja godzinna)             | Tadeusz Różewicz, <i>Przyszli żeby zobaczyć poetę</i><br>(s. 257–260)<br><br>Pablo Picasso, <i>Portret poety</i> , 1902 (s. 258)<br><br>wewnętrzna mowa czytelnika, kontekst utworu, wiersz wolny | <ul style="list-style-type: none"> <li>• czyta ze zrozumieniem informacje zawarte w dopisku <i>Zanim przeczytasz</i></li> <li>• określa sytuację liryczną w wierszu;</li> <li>• wypowiada się na temat wiersza</li> </ul>                                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zapisuje swoje wrażenia czytelnicze;</li> <li>• nazywa uczucia, przeżycia i refleksje podmiotu lirycznego</li> </ul>                                                                                                                                                                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zapisuje <i>wewnętrzną mowę czytelnika</i>;</li> <li>• interpretuje wskazane fragmenty wiersza</li> <li>• formułuje wnioski płynące z lektury wiersza;</li> <li>• omawia formę wiersza i jej wpływ na wrażenia czytelnicze</li> </ul>                                                                                                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>• tworzy wypowiedź na temat wymowy wiersza;</li> <li>• formułuje refleksje na temat roli poety i poezji w życiu społeczeństwa</li> <li>• porównuje bohatera literackiego i postać na obrazie Pabla Picassa</li> </ul> |
| <b>105. Zagubiona dusza Pana Cogito (rozważania wokół wiersza Zbigniewa Herberta)</b><br>(lekcja godzinna) | Zbigniew Herbert, <i>Dusza Pana Cogito</i> (s. 271–272)                                                                                                                                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia tradycyjne rozumienie tytułowego pojęcia;</li> <li>• wyodrębnia dwie sytuacje, w których zaprezentowany został Pan Cogito jako bohater liryczny;</li> <li>• ocenia bohatera lirycznego, wykorzystując podane określenia</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia, czym jest dusza Pana Cogito i czym różni się od swoich poprzedniczek;</li> <li>• identyfikuje tytułowego bohatera, wskazuje ujawniające go wersy;</li> <li>• prezentuje Pana Cogito jako bohatera utworu w obydwu przedstawionych sytuacjach;</li> <li>• odczytuje część wiersza, która wydaje się</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• podaje synonimy tytułowego pojęcia;</li> <li>• dostrzega uosobienie jako poetycki sposób przedstawienia abstrakcyjnego pojęcia, wskazuje je w tekście;</li> <li>• charakteryzuje czasy, w których żyje Pan Cogito;</li> <li>• wypowiada się na temat wymowy wiersza;</li> <li>• układa w imieniu Pana Cogito ogłoszenie do gazety</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia cel zastosowania uosobienia;</li> <li>• układa monolog-wyznanie Pana Cogito;</li> <li>• przedstawia swoją interpretację utworu</li> </ul>                                                                  |

|                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | najważniejsza dla jego wymowy                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| <b>106. O duchowych i rzeczywistych podróżach (Zbigniew Herbert, <i>Modlitwa Pana Cogito – podróżnika</i>)</b><br><br>(lekcja godzinna) | Zbigniew Herbert,<br><i>Modlitwa Pana Cogito – podróżnika</i> (s. 264–267)<br><br>motyw podróży, apostrofa<br><br>Cyprian Norwid,<br><i>Pielgrzym</i> (utwór spoza podręcznika) | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia znaczenie nazwy bohatera lirycznego;</li> <li>• cytuje apostrofę;</li> <li>• nazywa adresata wypowiedzi;</li> <li>• określa charakter wiersza (modlitwa);</li> <li>• odczytuje zwroty i wyrażenia charakterystyczne dla modlitwy;</li> <li>• podaje synonimy słowa <i>piękny</i></li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• przywołuje postać bohatera lirycznego;</li> <li>• charakteryzuje bohatera lirycznego;</li> <li>• wyodrębnia z tekstu wypowiedzi o charakterze podziękowania i prośby;</li> <li>• odtwarza sytuacje związane z przywołanymi postaciami;</li> <li>• cytuje fragmenty pozwalające określić stosunek podmiotu lirycznego do świata;</li> <li>• rozpoznaje i nazywa motywy;</li> <li>• wypisuje z tekstu nazwiska rzeczywistych postaci, nazwy miejscowości, budowli</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• uzasadnia charakter wiersza (modlitwa);</li> <li>• podaje przykłady utworów o podobnym charakterze;</li> <li>• uzasadnia niecodziennność modlitwy zawartej w wierszu;</li> <li>• wyjaśnia myślową zawartość podziękowań i prośb;</li> <li>• określa stosunek podmiotu lirycznego do świata;</li> <li>• przygotowuje głos w dyskusji</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• omawia sposób wartościowania świata przez podmiot liryczny;</li> <li>• wyjaśnia symboliczne znaczenia wskazanych motywów;</li> <li>• porównuje postać pielgrzyma z wiersza Norwida z Panem Cogito;</li> <li>• na podstawie poznanych wierszy redaguje notkę biograficzną o Panu Cogito</li> </ul> |
| <b>107. Siła reportażu</b><br><br>(lekcja dwugodzinna)                                                                                  | Marek Miller,<br><i>Reporterów sposób na życie</i>                                                                                                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zapoznaje się z informacjami o autorach;</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyodrębnia w tekstach fragmenty mówiące o cechach reportażu;</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyodrębnia fragmenty o charakterze komentarza autorskiego;</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>• uzupełnia definicję reportażu;</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                         |

|                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
|-----------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                         | <p>(s. 148–149)</p> <p>Marek Miller – biogram</p> <p>(s. 148)</p> <p>Ryszard Kapuściński, <i>Imperium</i> (fragmenty, s. 173–181)</p> <p>Ryszard Kapuściński – biogram (s. 172)</p> <p>reportaż, reportaż prasowy, reportaż literacki, paradoks, opowiadanie, fikcja literacka</p> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• czyta teksty, wyszukując potrzebne informacje;</li> <li>• zapoznaje się z definicją reportażu, odtwarza ją;</li> <li>• odtwarza główne realia przedstawione w tekstach;</li> <li>• określa temat tekstów;</li> <li>• wskazuje zwroty, pozwalające rozpoznać autora-narratora;</li> <li>• wymienia cechy reportażu</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia, kiedy tekst można nazwać reportażem;</li> <li>• rozpoznaje w tekstach cechy reportażu;</li> <li>• rozpoznaje motywy obecne w tekście Kapuścińskiego;</li> <li>• wskazuje różnice między literaturą faktu i literaturą piękną;</li> <li>• rozróżnia reportaż i reportaż literacki;</li> <li>• gromadzi informacje związane z autorem-narratorem</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• nazywa cechy charakteru przydatne w pracy reportera;</li> <li>• omawia relacje autora z opisywaną przez niego rzeczywistością;</li> <li>• wyjaśnia wskazany paradoks;</li> <li>• wyjaśnia, czym cechuje się reportaż literacki</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia, na czym polega specyfika reporterskiego oglądu świata;</li> <li>• określa związki i relacje między wszystkimi informacjami w tekście;</li> <li>• komentuje refleksje autora na temat opisywanej rzeczywistości;</li> <li>• uzasadnia, dlaczego tekst jest reportażem literackim</li> </ul> |
| <p><b>108. Poznawać samego siebie, uczyć się człowieka...</b><br/>(lekcja godzinna)</p> | <p>Jerzy Liebert, <i>Morze i wino</i>, *** [Uczę się ciebie, człowieku...] (s. 232, 233)</p>                                                                                                                                                                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wypowiada się na temat incipitu wiersza *** [Uczę się ciebie, człowieku...];</li> <li>• wypowiada się na temat wiersza <i>Morze i wino</i></li> </ul>                                                                                                                                                                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>• charakteryzuje sytuację liryczną ukazaną w wierszach;</li> <li>• wskazuje nadawcę i odbiorcę wiersza <i>Morze i wino</i>;</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>• objaśnia znaczenie incipitu wiersza *** [Uczę się ciebie, człowieku...], łącząc go z podjętą w utworze problematyką;</li> <li>• formułuje przesłanie utworów</li> </ul>                                                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>• pisze pracę pisemną na zadany temat;</li> <li>• dokonuje przekładu intersemiotycznego, projektując obraz na podstawie wiersza <i>Morze i wino</i></li> </ul>                                                                                                                                         |

|                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>• dzieli wiersz <i>Morze i wino</i> na część opisową i refleksyjną;</li> <li>• interpretuje wybrane fragmenty wiersza</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| <b>109. Nowy wspaniały świat – jeszcze wizja przyszłości czy już diagnoza współczesnego świata?</b><br><br>(lekcja godzinna) | Aldous Huxley, <i>Nowy, wspaniały świat</i> (fragmenty, s. 136–142)<br><br>Aldous Huxley – biogram (s. 135)<br><br>literatura fantastycznonaukowa (science fiction), ironia, utopia, antyutopia | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zapoznaje się z informacjami o autorze;</li> <li>• wypowiada się na temat obrazu świata w powieści;</li> <li>• odtwarza proces stwarzania człowieka przedstawiony we fragmencie;</li> <li>• cytując, wskazuje cele, którym ma służyć działalność opisanego laboratorium;</li> <li>• podejmuje próbę oceny przedstawionego w tekście świata;</li> <li>• zapoznaje się z definicjami utopii, antyutopii, literatury fantastycznonaukowej</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• określa czas przedstawionych wydarzeń, uzasadnia swą opinię odwołaniami do tekstu;</li> <li>• określa miejsce wydarzeń, przytacza i komentuje związane z nim cytaty;</li> <li>• określa stosunek narratora do świata przedstawionego, uzasadnia;</li> <li>• przedstawia własną ocenę świata opisanego w utworze;</li> <li>• wskazuje w utworze cechy literatury fantastycznonaukowej</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyodrębnia wypowiedzi bohaterów, na tej podstawie określa ich stosunek do rzeczywistości, w której się znajdują;</li> <li>• przedstawia wpływ techniki na życie ludzi;</li> <li>• uzasadnia, że utwór jest antyutopią;</li> <li>• wskazuje i uzasadnia sposób oddziaływania antyutopii literackiej;</li> <li>• pisze opowiadanie inspirowane powieścią Huxleya;</li> <li>• pisze rozprawkę na zadany temat</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• na podstawie wypowiedzi narratora określa jego stosunek do opisywanego świata;</li> <li>• komentuje i ocenia wpływ techniki, wynalazków na życie ludzi w opisanym świecie;</li> <li>• odnosi się do komentarza literaturoznawcy;</li> <li>• pisze reportaż inspirowany powieścią Huxleya;</li> <li>• wnikliwie rozważa wskazany problem w wypowiedzi argumentacyjnej</li> </ul> |

|                                                                                                          |                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>110. W krainie lansu i glansu, czyli dlaczego łzy w kinie płyną łatwiej?</b><br><br>(lekcja godzinna) | Stanisław Barańczak, <i>Łzy w kinie</i> (s. 291–292)                                                                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyodrębnia w tekście stwierdzenia o charakterze realistycznym i metaforycznym;</li> <li>• wyjaśnia, co mogą oznaczać łzy, przez jakie uczucia są wywoływane</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• określa charakter wypowiedzi osoby mówiącej, uzasadnia, cytując fragmenty tekstu;</li> <li>• dostrzega zestawienie ekranu kinowego z konfesjonatem, wskazuje w tekście sygnały tego zestawienia</li> </ul>               | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wydobywa znaczenia wynikające z zestawienia ekranu i konfesjonatu;</li> <li>• ocenia idiom poetycki Barańczaka z punktu widzenia odbioru czytelniczego</li> </ul>                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia, w jaki sposób osoba mówiąca ocenia świat uczuć współczesnego człowieka; uzasadnia, z czego wynika ta ocena;</li> <li>• analizuje i ocenia język i wersyfikację utworu</li> </ul>                                                         |
| <b>111. Gdy zdjęcia połączę montażem – wtedy film mój pokażę</b><br><br>(lekcja godzinna)                | <i>Montaż, czyli zagęszczanie filmowego świata</i> (s. 338–341)<br><br>montaż filmowy, ujęcie, plan filmowy, sekwencje zagęszczone | <ul style="list-style-type: none"> <li>• czyta ze zrozumieniem tekst;</li> <li>• używa pojęcia <i>plan filmowy</i>;</li> <li>• wyjaśnia, na czym polega <i>montaż filmowy</i></li> </ul>                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wymienia rodzaje planów filmowych;</li> <li>• wyjaśnia różnice między rodzajami planów filmowych;</li> <li>• wymienia różne typy montażu filmowego;</li> <li>• wyjaśnia, czym są <i>sekwencje zagęszczone</i></li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia różnice między różnymi typami montażu;</li> <li>• wymienia efekty osiągnięte dzięki montażowi;</li> <li>• wymienia gatunki filmu, w których najczęściej wykorzystywany jest montaż równoległy</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• dobiera rodzaje montażu do projektowanych ujęć filmowych;</li> <li>• sporządza fragment scenopisu kilku ujęć filmowych;</li> <li>• przedstawia fragment fabuły nieistniejącego filmu, który uzasadniałby użycie sekwencji zagęszczonych</li> </ul> |
| <b>112. Hybrydy w kinie, czyli rzecz o krzyżówkach</b><br><br>(lekcja godzinna)                          | Marek Hendrykowski, <i>Skrzyżowanie mimo wszystko. Filmowe hybrydy gatunkowe</i> (s. 334–337)                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zapoznaje się z informacjami o autorze;</li> <li>• czyta tekst, wyszukując potrzebne informacje;</li> </ul>                                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>• przypomina nazwy gatunków filmowych;</li> <li>• wyjaśnia, jakie elementy pomieszano ze sobą we</li> </ul>                                                                                                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>• przypomina cechy znanych gatunków filmowych;</li> <li>• klasyfikuje gatunkowo ostatnio obejrzane filmy;</li> </ul>                                                                                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia, na jakie zapotrzebowanie widzów odpowiadają hybrydy gatunkowe;</li> </ul>                                                                                                                                                                |

|                                                                                                 |                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                           |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                 | gatunek filmowy, hybryda gatunkowa, synkretyzm                                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>wyodrębnia z tekstu fragment zawierający definicję pojęcia <i>hybryda</i>, na jego podstawie wyjaśnia to pojęcie własnymi słowami</li> </ul>                                      | <p>wskazanych w tekście filmach;</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>zestawiając gatunki filmowe, proponuje filmy będące hybrydami gatunkowymi;</li> <li>przypomina pojęcie <i>synkretyzm</i>; wyjaśnia, czym różni się ono od pojęcia <i>hybryda</i></li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>określa czas powstania tekstu;</li> <li>na podstawie fotosów z podręcznika i odpowiednich fragmentów tekstu omawia przykłady filmowych gatunków hybrydowych;</li> <li>uzasadnia słusność wybranego stwierdzenia w formie przemówienia</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>wskazuje w obejrzanym filmie przykłady łączenia gatunków;</li> <li>formułuje własną opinię na temat wartości lub jej braku filmowych hybryd gatunkowych</li> </ul>                                 |
| <b>113. Każdy może oceniać...<br/>O recenzji teatralnej i filmowej</b><br><br>(lekcja godzinna) | <i>Przybyłem, zobaczyłem i... napisałem recenzję</i><br><br>(s. 344–345)<br><br>recenzja | <ul style="list-style-type: none"> <li>odróżnia recenzję od innych form wypowiedzi;</li> <li>wyodrębnia części kompozycyjne recenzji;</li> <li>sporządza listę tematów, którymi zajmują się autorzy recenzji;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>określa zawartość tematyczną kolejnych części;</li> <li>wybiera elementy dzieła podlegające ocenie;</li> <li>układa plan, gromadzi słownictwo;</li> <li>na podstawie podanego planu redaguje recenzję</li> </ul>                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>wymienia elementy, których nie musi zawierać recenzja;</li> <li>wymienia cechy recenzji i powinności recenzenta;</li> <li>stosuje w recenzji wyrazy oceniające i środki językowe uwypuklające opinię</li> </ul>                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>nazywa odmiany języka, jakimi posługują się recenzenci;</li> <li>redaguje recenzję, zachowując wszystkie cechy formy wypowiedzi i stosując bogate słownictwo oceniające i wartościujące</li> </ul> |
| <b>114. Sztuka sceny, sztuka ekranu – powtórzenie wiadomości</b><br><br>(lekcja godzinna)       | infografika: <i>Teatr</i><br><br>(s. 310–311)                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>wymienia różne formy teatralne;</li> <li>rozpoznaje gatunek streszczanych filmów;</li> </ul>                                                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>wskazuje i omawia różne formy teatralne;</li> <li>rozpoznaje gatunki filmowe (gatunek</li> </ul>                                                                                                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>sporządza szkic scenariusza (w formie planu wydarzeń);</li> </ul>                                                                                                                                                                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>interpretuje sceny symboliczne w filmie;</li> </ul>                                                                                                                                                |



|                                                                                                                               |                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                       |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                               | <i>Sztuka sceny i sztuka ekranu – sprawdzian (s. 348–350)</i>         | <ul style="list-style-type: none"> <li>• rozwija umiejętność dostrzegania scen symbolicznych w filmie</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                          | klasyczny, gatunek hybrydowy)                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>• proponuje sceniczną realizację fragmentu utworu prozatorskiego</li> </ul>                                                                                                                                                                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>• tworzy scenkę dramatyczną zgodnie z podanych wskazówkami</li> </ul>                                                                                          |
| <b>Sprawdzian diagnostyczny na zakończenie nauki w klasie 8</b><br><br><b>i jego omówienie</b><br><br>(dwie godziny lekcyjne) |                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                       |
| <b>115. Czy kino ma jeszcze szansę?</b><br><br>(lekcja godzinna)                                                              | <i>Co się stanie z filmem? A z kinem? (s. 346–347)</i><br><br>artykuł | <ul style="list-style-type: none"> <li>• czyta cicho ze zrozumieniem, mając na uwadze informacje podane w tekście;</li> <li>• podaje przyczynę zmniejszenia się liczby widzów kinowych w drugiej połowie XX wieku;</li> <li>• wyodrębnia z tekstu fragment wyjaśniający pojęcie filmowej metafory, na tej podstawie wyjaśnia własnymi słowami, na czym polega filmowa metafora</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• określa problematykę tekstu;</li> <li>• wyjaśnia, jakie jest stanowisko autora w kwestii przyszłości kina i telewizji;</li> <li>• wymienia środki języka filmowego wykorzystywane do budowania metafory;</li> <li>• układa tekst apelu w sprawie zachowania / szybszego zlikwidowania klasycznej telewizji</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• sporządza listę filmów, które są dziełami sztuki, uzasadniając swoje wybory;</li> <li>• na podstawie przykładów podanych w tekście wyjaśnia powstawania filmowej metafory;</li> <li>• pisze refleksje na temat kina i filmów przyszłości</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wskazuje na zamieszczonych przy tekście fotosach sposoby budowania ukrytych znaczeń, omawia te znaczenia;</li> <li>• pisze artykuł w obronie kina</li> </ul> |

|                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|-------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>116. Świat w mediach – realny czy wykreowany?</b><br><br>(lekcja godzinna) | <i>Świat w mediach – realny czy wykreowany?</i><br><br>(s. 360–362)                                                                                                                                                                                                                                                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>• czyta cicho ze zrozumieniem, mając na uwadze informacje podane w tekście;</li> <li>• wymienia środki przekazu charakterystyczne dla kultury masowej</li> </ul>                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia pojęcie <i>globalna wioska</i>;</li> <li>• wylicza korzyści i zagrożenia związane ze środkami masowego przekazu;</li> <li>• odpowiada na pytania wybrane z tekstu</li> </ul>                                                                                                                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia, czym jest kultura masowa;</li> <li>• pisze list otwarty w sprawie zawartości programu telewizji publicznej lub komercyjnej</li> </ul>                                                                                                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>• przedstawia swój głos w dyskusji na temat środków masowego przekazu</li> <li>• opracowuje poradnik <i>Jak żyć z telewizją / internetem</i></li> </ul>                                                                                                                           |
| <b>117. Bądź świadomym telewidzem!</b><br><br>(lekcja godzinna)               | infografika: <i>Telewizja wczoraj i dziś</i> (s. 352–353)<br><br><i>Czym jest kultura popularna?</i> (s. 354)<br><br><i>Przez medialne światy – sprawdzian</i> (s. 363–364)<br><br>kultura popularna (popkultura), kultura masowa, kicz, telegatunki (serial, telenowela, sitcom, reality show, wideoklip), stylizacja, rozprawka, przemówienie | <ul style="list-style-type: none"> <li>• czyta tekst, mając na uwadze zawarte w nim informacje;</li> <li>• czyta definicję kiczu;</li> <li>• wypowiada się na temat kultury popularnej;</li> <li>• wymienia telegatunki</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• definiuje pojęcia: <i>kultura popularna, kicz, telegatunki</i>;</li> <li>• wymienia cechy telegatunków;</li> <li>• przygotowuje wypowiedź argumentacyjną na wskazany temat;</li> <li>• redaguje hasła reklamowe;</li> <li>• przekształca teksty, pomijając czasowniki o charakterze nakłaniającym</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• opowiada o genezie kultury popularnej;</li> <li>• wskazuje cechy kultury popularnej;</li> <li>• wskazuje przykłady negatywnego oddziaływania telegatunków;</li> <li>• tworzy plan relacji z otwarcia sali gimnastycznej, dobiera odpowiedni typ tekstu</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• ocenia zjawisko kultury popularnej;</li> <li>• tworzy scenopis relacji z koncertu;</li> <li>• ocenia wiarygodność światów prezentowanych w różnych gatunkach medialnych (np. wideoklipie, grze komputerowej, elektronicznej wersji gazety lub czasopisma, Wikipedii)</li> </ul> |

|                                                            |                                            |                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                |
|------------------------------------------------------------|--------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>118. Życ w harmonii ze światem</b><br>(lekcja godzinna) | Czesław Miłosz, <i>Dar</i><br>(s. 251–252) | <ul style="list-style-type: none"> <li>• czyta kilkakrotnie wiersz;</li> <li>• dzieli się wrażeniami czytelniczymi;</li> <li>• wypowiada się na temat języka wiersza</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• dostrzega, że w wierszu każde zdanie mieści się w obrębie wersu;</li> <li>• wymyśla rozwinięcie tytułu wiersza</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• omawia sytuację liryczną przedstawioną w wierszu;</li> <li>• interpretuje tytuł wiersza</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• określa konsekwencje artystyczne wyboru formy wiersza i języka;</li> <li>• parafrazuje fragmenty wiersza;</li> <li>• analizuje i omawia kompozycję wiersza;</li> <li>• podaje tezę interpretacyjną wiersza</li> </ul> |
|------------------------------------------------------------|--------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

**Ocenę celującą** otrzymuje uczeń, którego wiedza i umiejętności wykraczają poza wymagania na ocenę bardzo dobrą i sytuują się na poziomie ponadprogramowym. Uczeń taki prezentuje wysoki poziom wiedzy w zakresie szeroko rozumianej humanistyki. Samodzielnie analizuje i interpretuje teksty literackie, sięga po teksty popularnonaukowe, naukowe

i publicystyczne i potrafi je funkcjonalnie wykorzystać. Samodzielnie analizuje i interpretuje inne teksty kultury. Formułuje problemy, samodzielnie proponuje sposoby ich rozwiązania. Ma wysoką świadomość językową. Tworzy bezbłędne wypowiedzi ustne i pisemne.

**Ocenę niedostateczną** otrzymuje uczeń, którego wyniki nie osiągają poziomu wymagań koniecznych. Nie potrafi, nawet z pomocą nauczyciela, wykonać zadań o niewielkim stopniu trudności. Brak wiedzy i umiejętności wyklucza osiągnięcie nawet minimalnego postępu.

**Wymagania edukacyjne na poszczególne oceny przygotowana na podstawie treści zawartych w podstawie programowej, programie nauczania oraz podręczniku dla klasy ósmej szkoły podstawowej *Chemia Nowej Ery***

Wyróżnione wymagania programowe odpowiadają wymaganiom ogólnym i szczegółowym zawartym w treściach nauczania podstawy programowej.

## VII. Kwasy

| Ocena dopuszczająca<br>[1] | Ocena dostateczna<br>[1 + 2] | Ocena dobra<br>[1 + 2 + 3] | Ocena bardzo dobra<br>[1 + 2 + 3 + 4] | Ocena celująca<br>[1+2+3+4+5] |
|----------------------------|------------------------------|----------------------------|---------------------------------------|-------------------------------|
|----------------------------|------------------------------|----------------------------|---------------------------------------|-------------------------------|

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>wymienia zasady bhp dotyczące obchodzenia się z kwasami</li> <li>zalicza kwasy do elektrolitów</li> <li><b>definiuje pojęcie kwasy zgodnie z teorią Arrheniusa</b></li> <li><b>opisuje budowę kwasów</b></li> <li><b>opisuje różnice w budowie kwasów beztlenowych i kwasów tlenowych</b></li> <li><b>zapisuje wzory sumaryczne kwasów: HCl, H<sub>2</sub>S, H<sub>2</sub>SO<sub>4</sub>, H<sub>2</sub>SO<sub>3</sub>, HNO<sub>3</sub>, H<sub>2</sub>CO<sub>3</sub>, H<sub>3</sub>PO<sub>4</sub></b></li> <li>zapisuje wzory strukturalne kwasów beztlenowych</li> <li><b>podaje nazwy poznanych kwasów</b></li> <li>wskazuje wodór i resztę kwasową we wzorze kwasu</li> <li>wyznacza wartościowość reszty kwasowej</li> <li>wyjaśnia, jak można otrzymać np. kwas chlorowodorowy, siarkowy(IV)</li> <li>wyjaśnia, co to jest tlenek kwasowy</li> <li><b>opisuje właściwości kwasów, np.: chlorowodorowego, azotowego(V) i siarkowego(VI)</b></li> <li>stosuje zasadę rozcieńczania kwasów</li> <li><b>opisuje podstawowe zastosowania kwasów: chlorowodorowego, azotowego(V) i siarkowego(VI)</b></li> <li><b>wyjaśnia, na czym polega dysocjacja jonowa (elektrolityczna) kwasów</b></li> <li>definiuje pojęcia: <i>jon</i>, <i>kation</i> i <i>anion</i></li> <li><b>zapisuje równania reakcji dysocjacji jonowej kwasów (proste przykłady)</b></li> <li><b>wymienia rodzaje odczynu roztworu</b></li> <li>wymienia poznane wskaźniki</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>udowadnia, dlaczego w nazwie danego kwasu pojawia się wartościowość</li> <li>zapisuje wzory strukturalne poznanych kwasów</li> <li>wymienia metody otrzymywania kwasów tlenowych i kwasów beztlenowych</li> <li><b>zapisuje równania reakcji otrzymywania poznanych kwasów</b></li> <li>wyjaśnia pojęcie <i>tlenek kwasowy</i></li> <li>wskazuje przykłady tlenków kwasowych</li> <li><b>opisuje właściwości poznanych kwasów</b></li> <li><b>opisuje zastosowania poznanych kwasów</b></li> <li><b>wyjaśnia pojęcie dysocjacja jonowa</b></li> <li><b>zapisuje wybrane równania reakcji dysocjacji jonowej kwasów</b></li> <li>nazywa kation H<sup>+</sup> i aniony reszt kwasowych</li> <li><b>określa odczyn roztworu (kwasowy)</b></li> <li>wymienia wspólne właściwości kwasów</li> <li>wyjaśnia, z czego wynikają wspólne właściwości kwasów</li> <li>zapisuje obserwacje z przeprowadzanych doświadczeń</li> <li>posługuje się skalą pH</li> <li>bada odczyn i pH roztworu</li> <li>wyjaśnia, jak powstają kwaśne opady</li> <li>podaje przykłady skutków kwaśnych opadów</li> <li>oblicza masy cząsteczkowe kwasów</li> <li>oblicza zawartość procentową pierwiastków chemicznych w cząsteczkach kwasów</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li><b>zapisuje równania reakcji otrzymywania wskazanego kwasu</b></li> <li>wyjaśnia, dlaczego podczas pracy ze stężonymi roztworami kwasów należy zachować szczególną ostrożność</li> <li><b>projektuje doświadczenia, w wyniku których można otrzymać omawiane na lekcjach kwasy</b></li> <li>wymienia poznane tlenki kwasowe</li> <li>wyjaśnia zasadę bezpiecznego rozcieńczania stężonego roztworu kwasu siarkowego(VI)</li> <li>planuje doświadczałne wykrycie białka w próbce żywności (np.: w serze, mleku, jajku)</li> <li>opisuje reakcję ksantoproteinową</li> <li><b>zapisuje i odczytuje równania reakcji dysocjacji jonowej (elektrolitycznej) kwasów</b></li> <li>określa kwasowy odczyn roztworu na podstawie znajomości jonów obecnych w badanym roztworze</li> <li>opisuje doświadczenia przeprowadzane na lekcjach (schemat, obserwacje, wniosek)</li> <li><b>podaje przyczyny odczynu roztworów: kwasowego, zasadowego, obojętnego</b></li> <li><b>interpretuje wartość pH w ujęciu jakościowym (odczyny: kwasowy, zasadowy, obojętny)</b></li> <li><b>opisuje zastosowania wskaźników</b></li> <li><b>planuje doświadczenie, które pozwala zbadać pH produktów występujących w życiu codziennym</b></li> <li><b>proponuje niektóre sposoby ograniczenia powstawania kwaśnych opadów</b></li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li><b>projektuje i przeprowadza doświadczenia, w których wyniku można otrzymać kwasy</b></li> <li>identyfikuje kwasy na podstawie podanych informacji</li> <li>odczytuje równania reakcji chemicznych</li> <li><b>proponuje sposoby ograniczenia powstawania kwaśnych opadów</b></li> <li>wyjaśnia pojęcie <i>skala pH</i></li> <li><b>zapisuje i odczytuje równania reakcji dysocjacji jonowej (elektrolitycznej) w formie stopniowej dla H<sub>2</sub>S, H<sub>2</sub>CO<sub>3</sub></b></li> <li>rozwiązuje zadania obliczeniowe o wyższym stopniu trudności</li> <li><b>analizuje proces powstawania i skutki kwaśnych opadów</b></li> </ul> <p>zapisuje wzór strukturalny kwasu nieorganicznego o podanym wzorze sumarycznym<br/>nazywa dowolny kwas tlenowy (określenie wartościowości pierwiastków chemicznych, uwzględnienie ich w nazwie)<br/>-rozwiązuje zadania obliczeniowe o wyższym stopniu trudności</p> |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |  |  |  |  |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|--|--|--|
| <ul style="list-style-type: none"> <li>– określa zakres pH i barwy wskaźników dla poszczególnych odczynów</li> <li>– <b>rozdziela doświadczalnie odczyny roztworów za pomocą wskaźników</b></li> <li>– wyjaśnia pojęcie <i>kwaśne opady</i></li> <li>– oblicza masy cząsteczkowe HCl i H<sub>2</sub>S</li> </ul> |  |  |  |  |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|--|--|--|

## **VIII. Sole**



|                                   |                                     |                                   |                                              |                                      |
|-----------------------------------|-------------------------------------|-----------------------------------|----------------------------------------------|--------------------------------------|
| <b>Ocena dopuszczająca</b><br>[1] | <b>Ocena dostateczna</b><br>[1 + 2] | <b>Ocena dobra</b><br>[1 + 2 + 3] | <b>Ocena bardzo dobra</b><br>[1 + 2 + 3 + 4] | <b>Ocena celująca</b><br>[1+2+3+4+5] |
|-----------------------------------|-------------------------------------|-----------------------------------|----------------------------------------------|--------------------------------------|

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– opisuje budowę soli</li> <li>– <b>tworzy i zapisuje wzory sumaryczne soli</b> (np. chlorków, siarczków)</li> <li>– wskazuje metal i resztę kwasową we wzorze soli</li> <li>– <b>tworzy nazwy soli na podstawie wzorów sumarycznych</b> (proste przykłady)</li> <li>– <b>tworzy i zapisuje wzory sumaryczne soli na podstawie ich nazw</b> (np. wzory soli kwasów: chlorowodorowego, siarkowodorowego i metali, np. sodu, potasu i wapnia)</li> <li>– wskazuje wzory soli wśród wzorów różnych związków chemicznych</li> <li>– definiuje pojęcie <i>dysocjacja jonowa (elektrolityczna) soli</i></li> <li>– dzieli sole ze względu na ich rozpuszczalność w wodzie</li> <li>– ustala rozpuszczalność soli w wodzie na podstawie tabeli rozpuszczalności soli i wodorotlenków w wodzie</li> <li>– <b>zapisuje równania reakcji dysocjacji jonowej (elektrolitycznej) soli rozpuszczalnych w wodzie</b> (proste przykłady)</li> <li>– podaje nazwy jonów powstałych w wyniku dysocjacji jonowej soli (proste przykłady)</li> <li>– opisuje sposób otrzymywania soli trzema podstawowymi metodami (kwas + zasada, metal + kwas, tlenek metalu + kwas)</li> <li>– <b>zapisuje cząsteczkowo równania reakcji otrzymywania soli</b> (proste przykłady)</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienia cztery najważniejsze sposoby otrzymywania soli</li> <li>– podaje nazwy i wzory soli (typowe przykłady)</li> <li>– <b>zapisuje równania reakcji zobojętniania w formach: cząsteczkowej, jonowej oraz jonowej skróconej</b></li> <li>– podaje nazwy jonów powstałych w wyniku dysocjacji jonowej soli</li> <li>– odczytuje równania reakcji otrzymywania soli (proste przykłady)</li> <li>– korzysta z tabeli rozpuszczalności soli i wodorotlenków w wodzie</li> <li>– zapisuje równania reakcji otrzymywania soli (reakcja strąceniowa) w formach cząsteczkowej i jonowej (proste przykłady)</li> <li>– <b>zapisuje i odczytuje wybrane równania reakcji dysocjacji jonowej soli</b></li> <li>– dzieli metale ze względu na ich aktywność chemiczną (szereg aktywności metali)</li> <li>– opisuje sposoby zachowania się metali w reakcji z kwasami (np. miedź i magnez w reakcji z kwasem chlorowodorowym)</li> <li>– zapisuje obserwacje z doświadczeń przeprowadzanych na lekcji</li> <li>– <b>wymienia zastosowania najważniejszych soli</b></li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– <b>tworzy i zapisuje nazwy i wzory soli: chlorków, siarczków, azotanów(V), siarczanów(IV), siarczanów(VI), węglanów, fosforanów(V) (fosforanów(V))</b></li> <li>– <b>zapisuje i odczytuje równania dysocjacji jonowej (elektrolitycznej) soli</b></li> <li>– otrzymuje sole doświadczalnie</li> <li>– <b>wyjaśnia przebieg reakcji zobojętniania i reakcji strąceniowej</b></li> <li>– <b>zapisuje równania reakcji otrzymywania soli</b></li> <li>– <b>projektuje i przeprowadza reakcję zobojętniania (HCl + NaOH)</b></li> <li>–</li> <li>– <b>projektuje doświadczenia pozwalające otrzymać substancje trudno rozpuszczalne i praktycznie nierozpuszczalne (sole i wodorotlenki) w reakcjach strąceniowych</b></li> <li>– podaje przykłady soli występujących w przyrodzie</li> <li>– <b>wymienia zastosowania soli</b></li> <li>– opisuje doświadczenia przeprowadzane na lekcjach (schemat, obserwacje, wnioski)</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienia metody otrzymywania soli</li> <li>– <b>zapisuje i odczytuje równania reakcji otrzymywania dowolnej soli</b></li> <li>– wyjaśnia, jakie zmiany zaszły w odczynie roztworów poddanych reakcji zobojętniania</li> <li>– proponuje reakcję tworzenia soli trudno rozpuszczalnej i praktycznie nierozpuszczalnej</li> <li>– <b>przewiduje wynik reakcji strąceniowej</b></li> <li>– podaje zastosowania reakcji strąceniowych</li> <li>– <b>projektuje i przeprowadza doświadczenia dotyczące otrzymywania soli</b></li> <li>– ustala, korzystając z szeregu aktywności metali, które metale reagują z kwasami według schematu: metal + kwas → sól + wodór</li> <li>– swobodnie posługuje się tabelą rozpuszczalności soli i wodorotlenków w wodzie</li> <li>– zapisuje odpowiednie równania reakcji w formie cząsteczkowej i jonowej (reakcje otrzymywania substancji trudno rozpuszczalnych i praktycznie nierozpuszczalnych w reakcjach strąceniowych)</li> </ul> | <p>przewiduje, czy zajdzie dana reakcja chemiczna (poznane metody, tabela rozpuszczalności soli i wodorotlenków w wodzie, szereg aktywności metali) identyfikuje sole na podstawie podanych informacji przewiduje efekty zaprojektowanych doświadczeń dotyczących otrzymywania soli (różne metody)_opisuje zaprojektowane doświadczenia</p> |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |  |  |  |  |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|--|--|--|
| <ul style="list-style-type: none"> <li>– definiuje pojęcia <i>reakcja zobojętniania</i> i <i>reakcja strąceniowa</i></li> <li>– odróżnia zapis cząsteczkowy od zapisu jonowego równania reakcji chemicznej</li> <li>– określa związek ładunku jonu z wartościowością metalu i reszty kwasowej</li> <li>– <b>podaje</b> przykłady zastosowań <b>najważniejszych soli</b></li> </ul> |  |  |  |  |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|--|--|--|

## IX. Związki węgla z wodorem

|                                          |                                            |                                          |                                                     |                                             |
|------------------------------------------|--------------------------------------------|------------------------------------------|-----------------------------------------------------|---------------------------------------------|
| <b>Ocena dopuszczająca</b><br><b>[1]</b> | <b>Ocena dostateczna</b><br><b>[1 + 2]</b> | <b>Ocena dobra</b><br><b>[1 + 2 + 3]</b> | <b>Ocena bardzo dobra</b><br><b>[1 + 2 + 3 + 4]</b> | <b>Ocena celująca</b><br><b>[1+2+3+4+5]</b> |
|------------------------------------------|--------------------------------------------|------------------------------------------|-----------------------------------------------------|---------------------------------------------|

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia pojęcie <i>związki organiczne</i></li> <li>– podaje przykłady związków chemicznych zawierających węgiel</li> <li>– wymienia <b>naturalne źródła węglowodorów</b></li> <li>– wymienia nazwy <b>produktów destylacji ropy naftowej i podaje przykłady ich zastosowania</b></li> <li>– stosuje zasady bhp w pracy z gazem ziemnym oraz produktami przeróbki ropy naftowej</li> <li>– definiuje pojęcie <i>węglowodory</i></li> <li>– definiuje pojęcia: <i>węglowodory nasycone, węglowodory nienasycone, alkanany, alkeny, alkiny</i></li> <li>– zalicza alkanany do węglowodorów nasyconych, a alkeny i alkiny – do nienasyconych</li> <li>– zapisuje wzory sumaryczne: alkanów, alkenów i alkinów o podanej liczbie atomów węgla</li> <li>– rysuje wzory strukturalne i półstrukturalne (grupowe): alkanów, alkenów i alkinów o łańcuchach prostych (do pięciu atomów węgla w cząsteczce)</li> <li>– podaje nazwy systematyczne alkanów (do pięciu atomów węgla w cząsteczce)</li> <li>– podaje wzory ogólne: alkanów, alkenów i alkinów</li> <li>– podaje zasady tworzenia nazw alkenów i alkinów</li> <li>– opisuje budowę i występowanie metanu</li> <li>– opisuje właściwości fizyczne i chemiczne metanu, etanu</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia pojęcie <i>szeregu homologicznego</i></li> <li>– tworzy nazwy alkenów i alkinów na podstawie nazw odpowiednich alkanów</li> <li>– zapisuje wzory: sumaryczne, strukturalne i półstrukturalne (grupowe); podaje nazwy: alkanów, alkenów i alkinów</li> <li>– buduje model cząsteczki: metanu, etenu, etynu</li> <li>– wyjaśnia różnicę między spalaniem całkowitym a spalaniem niecałkowitym</li> <li>– opisuje właściwości fizyczne i chemiczne (spalanie) alkanów (metanu, etanu) oraz etenu i etynu</li> <li>– zapisuje i odczytuje równania reakcji spalania metanu, etanu, przy dużym i małym dostępie tlenu</li> <li>– pisze równania reakcji spalania etenu i etynu</li> <li>– porównuje budowę etenu i etynu</li> <li>– wyjaśnia, na czym polegają reakcje przyłączania i polimeryzacji</li> <li>– opisuje właściwości i niektóre zastosowania polietylenu</li> <li>– wyjaśnia, jak można doświadczalnie odróżnić węglowodory nasycone od węglowodorów nienasyconych, np. metan od etenu czy etynu</li> <li>– wyjaśnia, od czego zależą właściwości węglowodorów</li> <li>– wykonuje proste obliczenia dotyczące węglowodorów</li> <li>– podaje obserwacje do wykonywanych na lekcji doświadczeń</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– tworzy wzory ogólne alkanów, alkenów, alkinów (na podstawie wzorów kolejnych związków chemicznych w danym szeregu homologicznym)</li> <li>– proponuje sposób doświadczalnego wykrycia produktów spalania węglowodorów</li> <li>– zapisuje równania reakcji spalania alkanów przy dużym i małym dostępie tlenu</li> <li>– zapisuje równania reakcji otrzymywania etynu</li> <li>– odczytuje podane równania reakcji chemicznej</li> <li>– zapisuje równania reakcji etenu i etynu z bromem, polimeryzacji etenu</li> <li>– opisuje rolę katalizatora w reakcji chemicznej</li> <li>– wyjaśnia zależność między długością łańcucha węglowego a właściwościami fizycznymi alkanów (np. stanem skupienia, lotnością, palnością, gęstością, temperaturą topnienia i wrzenia)</li> <li>– opisuje właściwości i zastosowania polietylenu</li> <li>– projektuje doświadczenie chemiczne umożliwiające odróżnienie węglowodorów nasyconych od węglowodorów nienasyconych</li> <li>– opisuje przeprowadzane doświadczenia chemiczne</li> <li>– wykonuje obliczenia związane z węglowodorami</li> <li>– wyszukuje informacje na temat zastosowań alkanów, etenu i etynu; wymienia je</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– analizuje właściwości węglowodorów</li> <li>– porównuje właściwości węglowodorów nasyconych i węglowodorów nienasyconych</li> <li>– wyjaśnia zależność między długością łańcucha węglowego a właściwościami fizycznymi alkanów</li> <li>– opisuje wpływ wiązania wielokrotnego w cząsteczce węglowodoru na jego reaktywność</li> <li>– zapisuje równania reakcji przyłączania (np. bromowodoru, wodoru, chloru) do węglowodorów zawierających wiązanie wielokrotne</li> <li>– projektuje i przeprowadza doświadczenie chemiczne umożliwiające odróżnienie węglowodorów nasyconych od węglowodorów nienasyconych</li> <li>– wyjaśnia, co jest przyczyną większej reaktywności węglowodorów nienasyconych w porównaniu z węglowodorami nasyconymi</li> <li>– zapisuje równania reakcji spalania alkenów i alkinów</li> </ul> | <p>projektuje doświadczenia chemiczne dotyczące węglowodorów</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– stosuje zdobytą wiedzę do rozwiązywania zadań obliczeniowych o wysokim stopniu trudności</li> <li>– analizuje znaczenie węglowodorów w życiu codziennym</li> <li>– podaje przykłady tworzyw sztucznych, tworzyw syntetycznych</li> <li>– podaje właściwości i zastosowania wybranych tworzyw sztucznych</li> </ul> |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                          |  |  |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|--|
| <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia, na czym polegają spalanie całkowite i spalanie niecałkowite</li> <li>– podaje wzory sumaryczne i strukturalne etenu i etynu</li> <li>– <b>opisuje</b> najważniejsze <b>właściwości etenu i etynu</b></li> <li>– <b>opisuje</b> najważniejsze <b>zastosowania metanu, etenu i etynu</b></li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– definiuje pojęcia: <i>polimeryzacja</i>, <i>monomer</i> i <i>polimer</i></li> <li>– przyporządkowuje dany węglowodór do odpowiedniego szeregu homologicznego</li> <li>opisuje wpływ węglowodorów nasyconych i węglowodorów nienasyconych na wodę bromową (lub rozcieńczony roztwór manganianu(VII) potasu)</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– <b>zapisuje równanie reakcji polimeryzacji etenu</b></li> </ul> |  |  |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|--|

## **X. Pochodne węglowodorów**

|                                          |                                            |                                          |                                                     |                                             |
|------------------------------------------|--------------------------------------------|------------------------------------------|-----------------------------------------------------|---------------------------------------------|
| <b>Ocena dopuszczająca</b><br><b>[1]</b> | <b>Ocena dostateczna</b><br><b>[1 + 2]</b> | <b>Ocena dobra</b><br><b>[1 + 2 + 3]</b> | <b>Ocena bardzo dobra</b><br><b>[1 + 2 + 3 + 4]</b> | <b>Ocena celująca</b><br><b>[1+2+3+4+5]</b> |
|------------------------------------------|--------------------------------------------|------------------------------------------|-----------------------------------------------------|---------------------------------------------|



|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– dowodzi, że alkohole, kwasy karboksylowe, estry i aminokwasy są pochodnymi węglowodorów</li> <li>– opisuje budowę pochodnych węglowodorów (grupa węglowodorowa + grupa funkcyjna)</li> <li>– wymienia pierwiastki chemiczne wchodzące w skład pochodnych węglowodorów</li> <li>– zalicza daną substancję organiczną do odpowiedniej grupy związków chemicznych</li> <li>– wyjaśnia, co to jest grupa funkcyjna</li> <li>– zaznacza grupy funkcyjne w alkoholach, kwasach karboksylowych, estrach, aminokwasach; podaje ich nazwy</li> <li>– zapisuje wzory ogólne alkoholi, kwasów karboksylowych i estrów</li> <li>– <b>dzieli alkohole na monohydroksylowe i polihydroksylowe</b></li> <li>– <b>zapisuje wzory sumaryczne i rysuje wzory półstrukturalne (grupowe), strukturalne alkoholi monohydroksylowych o łańcuchach prostych zawierających do trzech atomów węgla w cząsteczce</b></li> <li>– wyjaśnia, co to są nazwy zwyczajowe i nazwy systematyczne</li> <li>– <b>tworzy nazwy systematyczne alkoholi monohydroksylowych o łańcuchach prostych zawierających do trzech atomów węgla w cząsteczce, podaje zwyczajowe (metanolu, etanolu)</b></li> <li>– <b>rysuje wzory półstrukturalne (grupowe), strukturalne kwasów monokarboksylowych o łańcuchach prostych zawierających do dwóch atomów węgla w cząsteczce; podaje ich nazwy systematyczne i zwyczajowe (kwasu metanowego i kwasu etanowego)</b></li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– zapisuje nazwy i wzory omawianych grup funkcyjnych</li> <li>– wyjaśnia, co to są alkohole polihydroksylowe</li> <li>– <b>zapisuje wzory i podaje nazwy alkoholi monohydroksylowych o łańcuchach prostych (zawierających do pięciu atomów węgla w cząsteczce)</b></li> <li>– <b>zapisuje wzory sumaryczne i półstrukturalny (grupowy) propano-1,2,3-triolu (glicerolu)</b></li> <li>– uzasadnia stwierdzenie, że alkohole i kwasy karboksylowe tworzą szeregi homologiczne</li> <li>– podaje odczyn roztworu alkoholu</li> <li>– opisuje fermentację alkoholową</li> <li>– <b>zapisuje równanie reakcji spalania metanolu</b></li> <li>– <b>zapisuje równania reakcji spalania etanolu</b></li> <li>– <b>podaje przykłady kwasów organicznych występujących w przyrodzie (np. kwasy: mrówkowy, szczawiowy, cytrynowy) i wymienia ich zastosowania</b></li> <li>– <b>tworzy nazwy prostych kwasów karboksylowych (do pięciu atomów węgla w cząsteczce) i zapisuje ich wzory sumaryczne i strukturalne</b></li> <li>– podaje właściwości kwasów metanowego (mrówkowego) i etanowego (octowego)</li> <li>– <b>badą wybrane właściwości fizyczne kwasu etanowego (octowego)</b></li> <li>– opisuje dysocjację jonową kwasów karboksylowych</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia, dlaczego alkohol etylowy ma odczyn obojętny</li> <li>– wyjaśnia, w jaki sposób tworzy się nazwę systematyczną glicerolu</li> <li>– zapisuje równania reakcji spalania alkoholi</li> <li>– <b>podaje nazwy zwyczajowe i systematyczne alkoholi i kwasów karboksylowych</b></li> <li>– wyjaśnia, dlaczego niektóre wyższe kwasy karboksylowe nazywa się kwasami tłuszczowymi</li> <li>– porównuje właściwości kwasów organicznych i nieorganicznych</li> <li>– <b>badą i opisuje wybrane właściwości fizyczne i chemiczne kwasu etanowego (octowego)</b></li> <li>– porównuje właściwości kwasów karboksylowych</li> <li>– dzieli kwasy karboksylowe</li> <li>– zapisuje równania reakcji chemicznych kwasów karboksylowych</li> <li>– podaje nazwy soli kwasów organicznych</li> <li>– określa miejsce występowania wiązania podwójnego w cząsteczce kwasu oleinowego</li> <li>– <b>podaje nazwy i rysuje wzory półstrukturalne (grupowe) długłańcuchowych kwasów monokarboksylowych (kwasów tłuszczowych) nasyconych (palmitynowego, stearynowego) i nienasyconego (oleinowego)</b></li> <li>– <b>projektuje doświadczenie chemiczne umożliwiające odróżnienie kwasu oleinowego od kwasów palmitynowego lub stearynowego</b></li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– proponuje doświadczenie chemiczne do podanego tematu z działu <i>Pochodne węglowodorów</i></li> <li>– opisuje doświadczenia chemiczne (schemat, obserwacje, wnioski)</li> <li>– przeprowadza doświadczenia chemiczne do działu <i>Pochodne węglowodorów</i></li> <li>– zapisuje wzory podanych alkoholi i kwasów karboksylowych</li> <li>– zapisuje równania reakcji chemicznych alkoholi, kwasów karboksylowych o wyższym stopniu trudności (np. więcej niż pięć atomów węgla w cząsteczce)</li> <li>– wyjaśnia zależność między długością łańcucha węglowego a stanem skupienia i reaktywnością alkoholi oraz kwasów karboksylowych</li> <li>– zapisuje równania reakcji otrzymywania estru o podanej nazwie lub podanym wzorze</li> <li>– <b>planuje i przeprowadza doświadczenie pozwalające otrzymać ester o podanej nazwie</b></li> <li>– <b>opisuje właściwości estrów w aspekcie ich zastosowań</b></li> <li>– przewiduje produkty reakcji chemicznej</li> <li>– identyfikuje poznane substancje</li> <li>– omawia szczegółowo przebieg reakcji estryfikacji</li> <li>– omawia różnicę między reakcją estryfikacji a reakcją zobojętniania</li> </ul> | <p>zapisuje równania reakcji chemicznych zachodzących w twardej wodzie po dodaniu mydła sodowego</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>-wyjaśnia, czym są aminy; omawia ich przykłady; podaje ich wzory; opisuje właściwości, występowanie i zastosowania</li> <li>-wymienia zastosowania aminokwasów</li> <li>-wyjaśnia, co to jest hydroliza estru</li> <li>-zapisuje równania reakcji hydrolizy estru o podanej nazwie lub podanym wzorze</li> <li>rozwiązuje zadania dotyczące pochodnych węglowodorów (o dużym stopniu trudności)</li> </ul> |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |  |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|
| <ul style="list-style-type: none"> <li>– zaznacza resztę kwasową we wzorze kwasu karboksylowego</li> <li>– <b>opisuje najważniejsze właściwości metanolu, etanolu i glicerolu oraz kwasów etanowego i metanowego</b></li> <li>– <b>bada właściwości fizyczne glicerolu</b></li> <li>– <b>opisuje podstawowe zastosowania etanolu i kwasu etanowego</b></li> <li>– dzieli kwasy karboksylowe na nasycone i nienasycone</li> <li>– wymienia najważniejsze kwasy tłuszczowe</li> <li>– <b>opisuje najważniejsze właściwości długocząsteczkowych kwasów karboksylowych (stearynowego i oleinowego)</b></li> <li>– definiuje pojęcie <i>mydła</i></li> <li>– wymienia związki chemiczne, które są substratami reakcji estryfikacji</li> <li>– definiuje pojęcie <i>estry</i></li> <li>– wymienia przykłady występowania estrów w przyrodzie</li> <li>– opisuje zagrożenia związane z alkoholami (metanol, etanol)</li> <li>– wśród poznanych substancji wskazuje te, które mają szkodliwy wpływ na organizm</li> <li>– omawia budowę i właściwości aminokwasów (na przykładzie glicyny)</li> <li>– podaje przykłady występowania aminokwasów</li> <li>– wymienia najważniejsze zastosowania poznanych związków chemicznych (np. etanol, kwas etanowy, kwas stearynowy)</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– bada odczyn wodnego roztworu kwasu etanowego (octowego)</li> <li>– <b>zapisuje równania reakcji spalania i reakcji dysocjacji jonowej kwasów metanowego i etanowego</b></li> <li>– <b>zapisuje równania reakcji kwasów metanowego i etanowego z metalami, tlenkami metali i wodorotlenkami</b></li> <li>– podaje nazwy soli pochodzących od kwasów metanowego i etanowego</li> <li>– <b>podaje nazwy długocząsteczkowych kwasów monokarboksylowych (przykłady)</b></li> <li>– zapisuje wzory sumaryczne kwasów: palmitynowego, stearynowego i oleinowego</li> <li>– wyjaśnia, jak można doświadczalnie udowodnić, że dany kwas karboksylowy jest kwasem nienasyconym</li> <li>– podaje przykłady estrów</li> <li>– <b>wyjaśnia, na czym polega reakcja estryfikacji</b></li> <li>– <b>tworzy nazwy estrów pochodzących od podanych nazw kwasów i alkoholi (proste przykłady)</b></li> <li>– opisuje sposób otrzymywania wskazanego estru (np. octanu etylu)</li> <li>– zapisuje równania reakcji otrzymywania estru (proste przykłady, np. octanu metylu)</li> <li>– wymienia właściwości fizyczne octanu etylu</li> <li>– <b>opisuje negatywne skutki działania etanolu na organizm</b></li> <li>– bada właściwości fizyczne omawianych związków</li> <li>– zapisuje obserwacje z wykonywanych doświadczeń chemicznych</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– <b>zapisuje równania reakcji chemicznych prostych kwasów karboksylowych z alkoholami monohydroksylowymi</b></li> <li>– zapisuje równania reakcji otrzymywania podanych estrów</li> <li>– tworzy wzory estrów na podstawie nazw kwasów i alkoholi</li> <li>– <b>tworzy nazwy systematyczne i zwyczajowe estrów na podstawie nazw odpowiednich kwasów karboksylowych i alkoholi</b></li> <li>– zapisuje wzór poznanego aminokwasu</li> <li>– <b>opisuje budowę oraz wybrane właściwości fizyczne i chemiczne aminokwasów na przykładzie kwasu aminooctowego (glicyny)</b></li> <li>– opisuje właściwości omawianych związków chemicznych</li> <li>– <b>wymienia zastosowania: metanolu, etanolu, glicerolu, kwasu metanowego, kwasu octowego</b></li> <li>– bada niektóre właściwości fizyczne i chemiczne omawianych związków</li> <li>– opisuje przeprowadzone doświadczenia chemiczne</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– zapisuje równania reakcji chemicznych w formach: cząsteczkowej, jonowej i skróconej jonowej</li> <li>– analizuje konsekwencje istnienia dwóch grup funkcyjnych w cząsteczce aminokwasu</li> <li>– <b>zapisuje równanie kondensacji dwóch cząsteczek glicyny</b></li> <li>– opisuje mechanizm powstawania wiązania peptydowego</li> <li>– opisuje proces fermentacji octowej</li> </ul> |  |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|

## XI. Substancje o znaczeniu biologicznym



| Ocena dopuszczająca<br>[1] | Ocena dostateczna<br>[1 + 2] | Ocena dobra<br>[1 + 2 + 3] | Ocena bardzo dobra<br>[1 + 2 + 3 + 4] | Ocena celująca<br>[1+2+3+4+5] |
|----------------------------|------------------------------|----------------------------|---------------------------------------|-------------------------------|
|----------------------------|------------------------------|----------------------------|---------------------------------------|-------------------------------|

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>wymienia główne pierwiastki chemiczne wchodzące w skład organizmu</li> <li>wymienia podstawowe składniki żywności i miejsca ich występowania</li> <li><b>wymienia pierwiastki chemiczne, których atomy wchodzi w skład cząsteczek: tłuszczów, cukrów (węglowodanów) i białek</b></li> <li><b>dzieli tłuszcze ze względu na: pochodzenie i stan skupienia</b></li> <li>zalicza tłuszcze do estrów</li> <li><b>dzieli cukry (sacharydy) na cukry proste i cukry złożone</b></li> <li><b>definiuje białka jako związki chemiczne powstające z aminokwasów</b></li> <li>wymienia przykłady: tłuszczów, sacharydów i białek</li> <li>wyjaśnia, co to są węglowodany</li> <li><b>wymienia przykłady występowania celulozy i skrobi w przyrodzie</b></li> <li><b>podaje wzory sumaryczne: glukozy i fruktozy, sacharozy, skrobi i celulozy</b></li> <li><b>wymienia zastosowania poznanych cukrów</b></li> <li><b>wymienia czynniki powodujące denaturację białek</b></li> <li>podaje reakcje charakterystyczne białek i skrobi</li> <li>opisuje znaczenie: wody, tłuszczów, białek, sacharydów, witamin i mikroelementów dla organizmu</li> <li>wyjaśnia, co to są związki wielkocząsteczkowe; wymienia ich przykłady</li> <li>wymienia funkcje podstawowych składników odżywczych</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>wyjaśnia rolę składników odżywczych w prawidłowym funkcjonowaniu organizmu</li> <li><b>opisuje budowę cząsteczki tłuszczu jako estru glicerolu i kwasów tłuszczowych</b></li> <li><b>opisuje wybrane właściwości fizyczne tłuszczów</b></li> <li>opisuje wpływ oleju roślinnego na wodę bromową</li> <li>wyjaśnia, jak można doświadczalnie odróżnić tłuszcze nienasycone od tłuszczów nasyconych</li> <li>opisuje właściwości białek</li> <li><b>wymienia czynniki powodujące koagulację białek</b></li> <li><b>opisuje właściwości fizyczne: glukozy, fruktozy, sacharozy, skrobi i celulozy</b></li> <li><b>bada właściwości fizyczne wybranych związków chemicznych</b> (glukozy, fruktozy, sacharozy, skrobi i celulozy)</li> <li>zapisuje równanie reakcji sacharozy z wodą za pomocą wzorów sumarycznych</li> <li>opisuje przebieg reakcji chemicznej skrobi z wodą</li> <li>wykrywa obecność skrobi i białka w produktach spożywczych</li> <li>definiuje pojęcia: <i>denaturacja, koagulacja, żel, zol</i></li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>podaje wzór ogólny tłuszczów</li> <li>omawia różnice w budowie tłuszczów stałych i tłuszczów ciekłych</li> <li>wyjaśnia, dlaczego olej roślinny odbarwia wodę bromową</li> <li><b>definiuje białka jako związki chemiczne powstające w wyniku kondensacji aminokwasów</b></li> <li>definiuje pojęcia: <i>peptydy, peptyzacja, wysalanie białek</i></li> <li><b>opisuje różnice w przebiegu denaturacji i koagulacji białek</b></li> <li>wyjaśnia, co to znaczy, że sacharoza jest disacharydem</li> <li><b>wymienia różnice we właściwościach fizycznych skrobi i celulozy</b></li> <li>zapisuje poznane równania reakcji sacharydów z wodą</li> <li>definiuje pojęcie <i>wiązanie peptydowe</i></li> <li><b>projektuje i przeprowadza doświadczenie chemiczne umożliwiające odróżnienie tłuszczu nienasyconego od tłuszczu nasyconego</b></li> <li><b>projektuje doświadczenia chemiczne umożliwiające wykrycie białka za pomocą stężonego roztworu kwasu azotowego(V)</b></li> <li>planuje doświadczenia chemiczne umożliwiające badanie właściwości omawianych związków chemicznych</li> <li>opisuje przeprowadzone doświadczenia chemiczne</li> <li><b>opisuje znaczenie i zastosowania skrobi, celulozy i innych poznanych związków chemicznych</b></li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li><b>projektuje i przeprowadza doświadczenia chemiczne umożliwiające wykrycie białka</b></li> <li>wyjaśnia, na czym polega wysalanie białek</li> <li>wyjaśnia, dlaczego skrobia i celuloza są polisacharydami</li> <li>omawia przebieg reakcji chemicznej skrobi z wodą</li> <li>identyfikuje poznane substancje</li> </ul> | <p>bada skład pierwiastkowy białek</p> <p>udowadnia doświadczalnie, że glukoza ma właściwości redukująceprzeprowadza próbę Trommera</p> <p>-wyjaśnia, na czym polega próba akroleinowa</p> <p>-projektuje doświadczenie umożliwiające odróżnienie tłuszczu od substancji tłustej (próba akroleinowa)</p> <p>-opisuje proces utwardzania tłuszczów</p> <p>-opisuje hydrolizę tłuszczów, zapisuje równanie dla podanego tłuszczu</p> <p>-wyjaśnia, na czym polega efekt Tyndalla</p> <p>-podaje wzór tristearynianu glicerolu</p> |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

# Wymagania edukacyjne na poszczególne oceny szkolne

## Klasa 8

| NR I TEMAT<br>LEKCJI                                                      | WYMAGANIA PODSTAWOWE<br>UCZEŃ:                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                    | WYMAGANIA PONADPODSTAWOWE<br>UCZEŃ:                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|---------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                           | Ocena dopuszczająca                                                                                                                                                                                        | Ocena dostateczna                                                                                                                                                           | Ocena dobra                                                                                                                                        | Ocena bardzo dobra                                                                                                                           | Ocena celująca                                                                                                                                                                                                                                                     |
| <b>DZIAŁ 1. PODSTAWY DZIEDZICZENIA CECH</b>                               |                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                    |                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| <b>1. Budowa i znaczenie DNA</b>                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>wskazuje miejsce w komórce, w którym znajduje się DNA</li> </ul>                                                                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>określa rolę DNA w przechowywaniu i powielaniu (replikacji) informacji o cechach organizmu</li> </ul>                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>opisuje budowę DNA (przed- stawia strukturę helisy DNA)</li> </ul>                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>dopisuje za pomocą symboli ACGT komplementarną sekwencję nowej nici DNA do starej nici DNA</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>przedstawia przebieg replikacji DNA i wyjaśnia jej znaczenie</li> </ul>                                                                                                                                                     |
| <b>2. Rola DNA jako substancji dziedzicznej</b>                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>podaje przykłady cech dziedzicznych i cech niedziedzicznych (nabytych) u człowieka</li> </ul>                                                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>wyjaśnia, co to są dziedziczność i dziedziczenie</li> <li>podaje, że informacja o cesze organizmu jest zapisana w DNA</li> </ul>     | <ul style="list-style-type: none"> <li>wskazuje geny jako jednostki dziedziczenia – odcinki DNA odpowiedzialne za cechy dziedziczne</li> </ul>     | <ul style="list-style-type: none"> <li>określa sposób zapisania informacji o cechach (kolejność nukleotydów w DNA)</li> </ul>                | <ul style="list-style-type: none"> <li>wykazuje, że DNA jest substancją dziedziczną</li> <li>podaje, że wszystkie komórki danego organizmu mają tę samą informację o cechach organizmu, jednak odczytywanie tych informacji nie odbywa się jednocześnie</li> </ul> |
| <b>3. Chromosomy i geny. Znaczenie mitozy i mejozy w życiu organizmów</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>podaje, że podczas podziału komórki DNA jest widoczne w postaci chromosomów</li> <li>wyjaśnia znaczenie podziałów komórkowych (mitozy) w życiu organizmu</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>rozdziela komórki haploidalne i diploidalne</li> <li>wyjaśnia znaczenie podziałów komórkowych (mejozy) w życiu organizmów</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>opisuje budowę chromosomów (chromatydę, centromer)</li> <li>rozdziela autosomy i chromosomy płci</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>określa w podanych przykładach haploidalną i diploidalną liczbę chromosomów</li> </ul>                | <ul style="list-style-type: none"> <li>wyjaśnia, jak zmienia się liczba chromosomów podczas podziałów komórkowych (mitozy i mejozy)</li> </ul>                                                                                                                     |

|                                                    |                                                                                                                                                  |                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                 |
|----------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>4. Zasady dziedziczenia cech</b>                | <ul style="list-style-type: none"> <li>określa istnienie różnych alleli (odmian) danego genu, w tym alleli dominujących i recesywnych</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>wyjaśnia, co to są homozygota dominująca, homozygota recesywna oraz heterozygota</li> </ul>  | <ul style="list-style-type: none"> <li>zapisuje za pomocą odpowiednich liter przykłady dziedziczenia cech człowieka: genotyp rodziców, ich gamety oraz możliwe potomstwo</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>analizuje przykłady rozwiązań krzyżówek genetycznych</li> </ul>                                                                                                                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>rozwiązuje zadania dotyczące jednogenowego dziedziczenia cech</li> <li>przedstawia dziedziczenie jednogenowe, posługuje się podstawowymi pojęciami z genetyki</li> </ul> |
| <b>5. Dziedziczenie wybranych cech u człowieka</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>określa, co to są genotyp i fenotyp</li> </ul>                                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>określa fenotyp organizmu na podstawie genotypu</li> </ul>                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>podaje przykłady dziedziczenia wybranych cech u człowieka</li> </ul>                                                                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>analizuje schematy dziedziczenia cech pod kątem określania genotypu oraz fenotypu rodziców i potomstwa</li> </ul>                                                                                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>rozwiązuje zadania dotyczące dziedziczenia wybranych cech u człowieka</li> </ul>                                                                                         |
|                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>uzasadnia znaczenie wiedzy na temat grup krwi i czynnika Rh w życiu człowieka</li> </ul>                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>zapisuje za pomocą symboli genotypy osób o poszczególnych grupach krwi układu ABO</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>zapisuje za pomocą symboli genotypy osób Rh+ i Rh-</li> </ul>                                                                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>analizuje schematy dziedziczenia grup krwi układu ABO pod kątem określania genotypu i fenotypu potomstwa</li> <li>rozwiązuje zadania dotyczące dziedziczenia grup krwi i czynnika Rh u człowieka</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>określa zastosowanie wiedzy na temat grup krwi i czynnika Rh w życiu człowieka</li> </ul>                                                                                |



|                                                                     |                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                              |
|---------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>7. Dziedziczenie płci u człowieka i cech sprzężonych z płcią</b> | <ul style="list-style-type: none"><li>• rozpoznaje zestawy chromosomów płci charakterystyczne dla kobiety i mężczyzny</li></ul>                                                       | <ul style="list-style-type: none"><li>• przedstawia dziedziczenie płci u człowieka</li></ul>                                                                                                                                | <ul style="list-style-type: none"><li>• wymienia charakterystyczne objawy daltonizmu i hemofilii</li><li>• określa, co to są choroby sprzężone z płcią i jakimi symbolami zapisujemy warunkujące je allele genów</li></ul> | <ul style="list-style-type: none"><li>• zapisuje krzyżówki genetyczne dotyczące dziedziczenia cech sprzężonych z płcią w celu ustalenia fenotypów oraz genotypów rodziców i potomstwa</li></ul> | <ul style="list-style-type: none"><li>• rozwiązuje zadania genetyczne dotyczące chorób sprzężonych z płcią</li></ul>         |
| <b>8. Podsumowanie działu</b>                                       | <ul style="list-style-type: none"><li>• wszystkie wymagania z lekcji 1–7</li></ul>                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                              |
| <b>DZIAŁ 2. ZMIENNOŚĆ GENETYCZNA I EWOLUCJONIZM</b>                 |                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                              |
| <b>9. Przyczyny i skutki mutacji</b>                                | <ul style="list-style-type: none"><li>• podaje przykłady cech człowieka będących przejawami zmienności dziedzicznej i niedziedzicznej</li></ul>                                       | <ul style="list-style-type: none"><li>• wymienia przykłady czynników mutagennych fizycznych, chemicznych i biologicznych<ul style="list-style-type: none"><li>• rozróżnia mutacje genowe i chromosomowe</li></ul></li></ul> | <ul style="list-style-type: none"><li>• przedstawia nowotwory jako skutek niekontrolowanych podziałów komórkowych</li></ul>                                                                                                | <ul style="list-style-type: none"><li>• uzasadnia, że proces mejozy oraz zapłodnienie są przyczyną występowania zmienności rekombinacyjnej</li></ul>                                            | <ul style="list-style-type: none"><li>• uzasadnia, że nowotwory są skutkiem mutacji</li></ul>                                |
| <b>10. Choroby genetyczne</b>                                       | <ul style="list-style-type: none"><li>• opisuje przyczynę i objawy zespołu Downa</li><li>• podaje przykłady chorób genetycznych człowieka uwarunkowanych mutacjami genowymi</li></ul> | <ul style="list-style-type: none"><li>• krótko opisuje objawy mukowiscydozy i fenyloketonurii</li></ul>                                                                                                                     | <ul style="list-style-type: none"><li>• rozpoznaje zestaw chromosomów osoby chorej na zespół Downa</li></ul>                                                                                                               | <ul style="list-style-type: none"><li>• zapisuje krzyżówki genetyczne dotyczące dziedziczenia chorób (na przykładzie mukowiscydozy)</li></ul>                                                   | <ul style="list-style-type: none"><li>• analizuje przyczyny chorób genetycznych człowieka uwarunkowanych mutacjami</li></ul> |

|                                            |                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                            |
|--------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 11. Źródła wiedzy o ewolucji organizmów    | <ul style="list-style-type: none"> <li>określa, co to jest ewolucja organizmów i na czym ona polega</li> </ul>                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>podaje przykłady skamieniałości i krótko przedstawia sposób ich powstawania</li> <li>wskazuje twórców teorii ewolucji</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>uzasadnia, dlaczego formy przejściowe i żywe skamieniałości są cennymi świadectwami ewolucji</li> </ul>                                                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>podaje przykłady świadectw ewolucji opartych na analizie porównawczej budowy anatomicznej, fizjologii i DNA współcześnie występujących organizmów</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>analizuje źródła wiedzy o przebiegu ewolucji organizmów na wybranych przykładach</li> </ul>         |
| 12. Dobór naturalny i sztuczny             | <ul style="list-style-type: none"> <li>wymienia zmienność genetyczną, nadmiar potomstwa i dobór naturalny jako czynniki ewolucji</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>uzasadnia, na czym polega rola zmienności genetycznej i nadmiaru potomstwa w przebiegu ewolucji</li> </ul>                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>wyjaśnia sposób działania do- boru naturalnego na organizmy</li> <li>podaje przykłady ras i odmian organizmów hodowlanych uzyskanych przez człowieka pod kątem określonych cech</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>podaje przykłady działania doboru naturalnego</li> </ul>                                                                                                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>porównuje dobór naturalny i dobór sztuczny, wskazując podobieństwa i różnice między nimi</li> </ul> |
| 13. Miejsce człowieka w świecie organizmów | <ul style="list-style-type: none"> <li>określa przynależność systematyczną człowieka</li> </ul>                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>wymienia najważniejsze podobieństwa i różnice między człowiekiem a małpami człekokształtnymi</li> </ul>                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>wskazuje najważniejsze zmiany w budowie i funkcjonowaniu organizmu, jakie zaszły podczas ewolucji przodków człowieka</li> </ul>                                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>krótko opisuje wybranych przodków człowieka (australopitek, człowiek zręczny, człowiek wyprostowany)</li> </ul>                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>uzasadnia znaczenie zmian ewolucyjnych w budowie i funkcjonowaniu organizmu człowieka</li> </ul>    |
| 14. Podsumowanie działu                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>wszystkie wymagania z lekcji 9–13</li> </ul>                                                         |                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                            |

DZIAŁ 3. PODSTAWY EKOLOGII

|                                                                      |                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                        |
|----------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>15. Co to jest ekologia i czym się zajmuje?</b>                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>wskazuje żywe (biotyczne) i nieożywione (abiotyczne) elementy ekosystemu</li> </ul>                                                                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>określa, czym zajmuje się ekologia jako nauka</li> <li>wymienia w kolejności poziomy organizacji wybranego ekosystemu</li> </ul>                                                                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>podaje znaczenie pojęć: ekosystem, biocenoza, biotop, populacja</li> </ul>                                                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>uzasadnia znaczenie wiedzy ekologicznej w życiu człowieka i dla zachowania równowagi w środowisku przyrodniczym</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>analizuje zależności między organizmami a środowiskiem</li> </ul>                                               |
| <b>16. Charakterystyczne cechy populacji</b>                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>określa, co to jest populacja i jakie są jej cechy</li> <li>opisuje cechy populacji: liczebność i zagęszczenie</li> </ul>                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>bada liczebność i rozmieszczenie wybranego gatunku rośliny zielnej na podstawie instrukcji</li> <li>określa, co to są rozrodczość i śmiertelność populacji i jaki wywierają one wpływ na liczebność</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>opisuje metodę badania liczebności, rozmieszczenia i zagęszczenia populacji</li> <li>opisuje struktury populacji – przestrzenną, wiekową i płci</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>dokonuje w terenie obserwacji liczebności, rozmieszczenia i zagęszczenia wybranego gatunku rośliny zielnej</li> </ul>      | <ul style="list-style-type: none"> <li>uzasadnia potrzebę stosowania naukowych metod badawczych podczas badania podstawowych cech populacji</li> </ul> |
| <b>17. Oddziaływania antagonistyczne. Konkurencja. Pasożytnictwo</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>określa, co to są pasożytnictwo i konkurencja</li> <li>wskazuje zasoby przyrody, o które konkurują przedstawiciele jednego gatunku między sobą i z innymi gatunkami</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>podaje przykłady pasożytów wewnętrznych i zewnętrznych</li> <li>określa skutki konkurencji między organizmami oraz pasożytnictwa dla populacji poszczególnych gatunków</li> </ul>                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>identyfikuje konkurencję i pasożytnictwo na podstawie opisu oddziaływania, fotografii, rysunków</li> </ul>                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>opisuje adaptacje wybranych gatunków zwierząt i roślin do pasożytniczego trybu życia</li> </ul>                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>porównuje oddziaływania antagonistyczne: konkurencję i pasożytnictwo</li> </ul>                                 |

|                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                              |
|------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>18.</b><br><b>Drapieżnictwo.</b><br><b>Roślinożerność</b>                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>• określa, co to są drapieżnictwo i roślinożerność</li> <li>• podaje przykłady drapieżników i ich ofiar oraz roślin i roślinożerców z najbliższego otoczenia</li> </ul>                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>• opisuje przystosowania ssaków mięsożernych (drapieżników) do chwytania zdobyczy oraz obronne adaptacje ich ofiar</li> <li>• podaje przykłady przystosowań roślin chroniących je przed zjadaniem przez roślinożerców</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• identyfikuje drapieżnictwo i roślinożerność na podstawie opisu, fotografii, rysunków</li> <li>• przedstawia adaptacje zwierząt do odżywiania się pokarmem roślinnym na przykładzie wybranego ssaka roślinożernego</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia, jak zjadający i zjadani wpływają na swoją liczebność w populacji</li> </ul>                                                                                                                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>• porównuje oddziaływania antagonistyczne: drapieżnictwo i roślinożerność</li> </ul>                                                                                  |
| <b>19.</b><br><b>Oddziaływania nieantagonistyczne. Współpraca międzygatunkowa</b>        | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyróżnia trzy typy relacji nieantagonistycznych</li> <li>• podaje przykłady organizmów z najbliższego otoczenia odnoszących korzyści ze współpracy ze sobą</li> </ul>                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>• na wybranych przykładach organizmów wyjaśnia oddziaływania nieantagonistyczne: mutualizm, protokooperację i komensalizm</li> </ul>                                                                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>• identyfikuje nieantagonistyczne relacje między gatunkami na podstawie opisu, fotografii, rysunków</li> </ul>                                                                                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wykazuje na wybranych przykładach, że mutualizm jest konieczny i wzajemnie korzystny dla przeżycia obu organizmów</li> </ul>                                                                                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>• porównuje oddziaływania nieantagonistyczne pod kątem znaczenia dla organizmów współpracujących</li> </ul>                                                           |
| <b>20.</b><br><b>Charakterystyka ekosystemu. Zależności pokarmowe między organizmami</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• rozróżnia producentów i konsumentów (I-go i kolejnych rzędów), destrucentów wybranej biocenozy lądowej i wodnej</li> <li>• podaje zasady schematycznego zapisu prostego łańcucha pokarmowego</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• określa, co to są: łańcuch pokarmowy, poziomy troficzny oraz sieć pokarmowa</li> <li>• uzasadnia rolę destrucentów w procesie przetwarzania materii organicznej w nieorganiczną</li> </ul>                                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>• analizuje zależności pokarmowe (łańcuchy i sieci pokarmowe) w wybranym ekosystemie</li> </ul>                                                                                                                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>• przedstawia rolę producentów, konsumentów i destrucentów w obiegu materii i przepływie energii przez ekosystem</li> <li>• konstruuje łańcuchy pokarmowe oraz proste sieci pokarmowe na podstawie opisu, schematu</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• przedstawia strukturę troficzną wybranego ekosystemu</li> <li>• uzasadnia niezbędność każdego z ogniw sieci troficznej w utrzymaniu równowagi ekosystemu</li> </ul> |

|                                                                 |                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                |
|-----------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>21. Podsumowanie działu</b>                                  | <ul style="list-style-type: none"><li>wszystkie wymagania z lekcji 15–20</li></ul>                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                |
| <b>DZIAŁ 4. ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE – UŻYTKOWANIE I OCHRONA</b> |                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                |
| <b>22. Abiotyczne czynniki środowiska</b>                       | <ul style="list-style-type: none"><li>wskazuje nieożywione i żywe elementy ekosystemu</li></ul>                                                                                            | <ul style="list-style-type: none"><li>podaje przykłady wpływu wybranych czynników abiotycznych (temperatura, wilgotność) na organizmy</li></ul>                                                                                                                                                                                  | <ul style="list-style-type: none"><li>porównuje środowisko lądowe i wodne pod kątem czynników abiotycznych</li></ul>                 | <ul style="list-style-type: none"><li>podaje przykłady wpływu stężenia dwutlenku siarki w powietrzu na organizmy</li></ul>                                                 | <ul style="list-style-type: none"><li>wykazuje powiązania między żywymi i nieożywionymi czynnikami środowiska</li></ul>                                                                                        |
| <b>23. Tolerancja ekologiczna. Skala porostowa</b>              | <ul style="list-style-type: none"><li>wyjaśnia, co oznacza termin tolerancja ekologiczna</li><li>podaje przykłady czynników środowiska, na które organizmy mają różną tolerancję</li></ul> | <ul style="list-style-type: none"><li>wyjaśnia, co to jest zakres tolerancji ekologicznej organizmów na wybrane czynniki środowiska (temperaturę, wilgotność)<ul style="list-style-type: none"><li>podaje przykłady gatunków o wąskim i o szerokim zakresie tolerancji ekologicznej wobec wybranego czynnika</li></ul></li></ul> | <ul style="list-style-type: none"><li>podaje przykłady gatunków wskaźnikowych i wskazuje ich wykorzystanie przez człowieka</li></ul> | <ul style="list-style-type: none"><li>określa, co to znaczy, że gatunek jest eurybiontem lub stenobiontem</li><li>przedstawia porosty jako organizmy wskaźnikowe</li></ul> | <ul style="list-style-type: none"><li>planuje i przeprowadza obserwację pozwalającą określić za pomocą skali porostowej stopień zanieczyszczenia powietrza dwutlenkiem siarki w miejscu zamieszkania</li></ul> |

|                                                                          |                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                            |
|--------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>24. Odnawialne i nieodnawialne zasoby przyrody</b>                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>• podaje przykłady zasobów przyrody</li> <li>• dokonuje podziału zasobów przyrody na odnawialne i nieodnawialne</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• podaje, na podstawie wybranych przykładów, krótką charakterystykę zasobów przyrody</li> </ul>                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>• podaje przykłady pozyskiwania energii z odnawialnych zasobów przyrody</li> </ul>                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia, dlaczego nieodnawialne zasoby przyrody należy racjonalnie użytkować</li> <li>• wyjaśnia, dlaczego rozwój zrównoważony jest niezbędny dla mieszkańców naszej planety</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• przedstawia propozycje racjonalnego gospodarowania zasobami przyrody zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju</li> </ul>                           |
| <b>25. Różnorodność biologiczna. Gospodarcze użytkowanie ekosystemów</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• podaje przykłady różnorodności gatunkowej w wybranym ekosystemie</li> </ul>                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>• podaje przykłady gospodarczego użytkowania ekosystemów</li> </ul>                                                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>• określa poziomy różnorodności biologicznej z podaniem przykładów</li> </ul>                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>• przedstawia istotę różnorodności biologicznej</li> <li>• określa przyczyny spadku różnorodności biologicznej w ekosystemach</li> </ul>                                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>• uzasadnia, na wybranych przykładach, że niewłaściwe gospodarowanie ekosystemami prowadzi do zmniejszania różnorodności biologicznej</li> </ul>    |
| <b>26. Zagrożenia i ochrona różnorodności biologicznej</b>               | <ul style="list-style-type: none"> <li>• podaje przykłady działań przyczyniających się do spadku różnorodności biologicznej</li> </ul>                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia, w jaki sposób ogrody botaniczne i ogrody zoologiczne zapobiegają spadkowi różnorodności biologicznej</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• podaje przykłady ochrony różnorodności biologicznej w ekosystemach użytkowanych przez człowieka</li> </ul>                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wykazuje związek między bankami genów a różnorodnością biologiczną</li> </ul>                                                                                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>• uzasadnia konieczność ochrony różnorodności biologicznej</li> </ul>                                                                               |
| <b>27. Formy ochrony przyrody w Polsce</b>                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>• rozróżnia formy ochrony w Polsce</li> <li>• podaje przykłady form ochrony przyrody w najbliższej okolicy</li> </ul>      | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wymienia formy ochrony w Polsce i uzasadnia konieczność ich stosowania dla zachowania gatunków i ekosystemów</li> </ul>   | <ul style="list-style-type: none"> <li>• podaje charakterystykę wybranych form ochrony przyrody w Polsce (park narodowy, rezerwat przyrody, ochrona gatunkowa)</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia celowość utworzenia obszarów Natura 2000</li> </ul>                                                                                                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>• podaje argumenty przemawiające za tym, że należy chronić nie tylko poszczególne gatunki organizmów, lecz całą różnorodność biologiczną</li> </ul> |

|                                   |                                                                                        |
|-----------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>28. Posumowanie<br/>działu</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wszystkie wymagania z lekcji 22–27</li> </ul> |
|-----------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------|

### **Wymagania edukacyjne na poszczególne oceny   fizyka- klasa 8**

| Stopień dopuszczający | Stopień dostateczny | Stopień dobry | Stopień bardzo dobry | stopień celujący |
|-----------------------|---------------------|---------------|----------------------|------------------|
| I. ELEKTROSTATYKA     |                     |               |                      |                  |



|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>informuje, czym zajmuje się elektrostatyka; wskazuje przykłady elektryzowania ciał w otaczającej rzeczywistości</li> <li>posługuje się pojęciem ładunku elektrycznego; rozróżnia dwa rodzaje ładunków elektrycznych (dodatnie i ujemne)</li> <li>wyjaśnia, z czego składa się atom; przedstawia model budowy atomu na schematycznym rysunku</li> <li>posługuje się pojęciami: przewodnika jako substancji, w której łatwo mogą się przemieszczać ładunki elektryczne, i izolatora jako substancji, w której ładunki elektryczne nie mogą się przemieszczać</li> <li>odróżnia przewodniki od izolatorów; wskazuje ich przykłady</li> <li>posługuje się pojęciem układu izolowanego; podaje zasadę zachowania ładunku elektrycznego</li> <li>wyodrębnia z tekstów i rysunków informacje kluczowe dla opisywanego zjawiska lub problemu</li> <li>współpracuje w zespole podczas przeprowadzania obserwacji i doświadczeń, przestrzegając zasad bezpieczeństwa</li> <li>rozwiązuje proste (bardzo łatwe) zadania dotyczące</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>doświadczalnie demonstruje zjawiska elektryzowania przez potarcie lub dotyk oraz wzajemne oddziaływanie ciał naelektryzowanych</li> <li>opisuje sposoby elektryzowania ciał przez potarcie i dotyk; informuje, że te zjawiska polegają na przemieszczaniu się elektronów; ilustruje to na przykładach</li> <li>opisuje jakościowo oddziaływanie ładunków jednoimiennych i różnoimiennych; podaje przykłady oddziaływań elektrostatycznych w otaczającej rzeczywistości i ich zastosowań (poznane na lekcji)</li> <li>posługuje się pojęciem ładunku elementarnego; podaje symbol ładunku elementarnego oraz wartość: <math>e \approx 1,6 \cdot 10^{-19} \text{ C}</math></li> <li>posługuje się pojęciem ładunku elektrycznego jako wielokrotności ładunku elementarnego; stosuje jednostkę ładunku (1 C)</li> <li>wyjaśnia na przykładach, kiedy ciało jest naładowane dodatnio, a kiedy jest naładowane ujemnie</li> <li>posługuje się pojęciem jonu; wyjaśnia, kiedy powstaje jon dodatni, a kiedy – jon ujemny</li> <li>doświadczalnie odróżnia przewodniki od izolatorów; wskazuje ich przykłady</li> <li>informuje, że dobre przewodniki elektryczności są również dobrymi przewodnikami ciepła; wymienia przykłady zastosowań przewodników i izolatorów w otaczającej rzeczywistości</li> <li>stosuje zasadę zachowania ładunku elektrycznego</li> <li>opisuje budowę oraz zasadę działania elektroskopu; posługuje</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>wskazuje przykłady oddziaływań elektrostatycznych w otaczającej rzeczywistości i ich zastosowań (inne niż poznane na lekcji)</li> <li>opisuje budowę i zastosowanie maszyny elektrostatycznej</li> <li>rozwiązuje zadania z wykorzystaniem zależności, że każdy ładunek elektryczny jest wielokrotnością ładunku elementarnego; przelicza podwielokrotności, przeprowadza obliczenia i zapisuje wynik zgodnie z zasadami zaokrąglania, z zachowaniem liczby cyfr znaczących wynikającej z danych</li> <li>posługuje się pojęciem elektronów swobodnych; wykazuje, że w metalach znajdują się elektrony swobodne, a w izolatorach elektrony są związane z atomami; na tej podstawie uzasadnia podział substancji na przewodniki i izolatory</li> <li>wyjaśnia wyniki obserwacji przeprowadzonych doświadczeń związanych z elektryzowaniem przewodników; uzasadnia na przykładach, że przewodnik można naelektryzować wtedy, gdy odizoluje się go od ziemi</li> <li>wyjaśnia, na czym polega uziemienie ciała naelektryzowanego i zubożenie zgromadzonego na nim ładunku elektrycznego</li> <li>opisuje działanie i zastosowanie piorunochronu</li> <li>rozwiązuje zadania bardziej złożone, ale typowe, dotyczące treści rozdziału <i>Elektrostatyka</i></li> <li>posługuje się informacjami pochodzącymi z analizy przeczytanych tekstów (w tym</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <p>porównuje oddziaływania elektrostatyczne i grawitacyjne</p> <p>wykazuje, że 1 C jest bardzo dużym ładunkiem elektrycznym (zawiera <math>6,24 \cdot 10^{18}</math> ładunków elementarnych: <math>1 \text{ C} = 6,24 \cdot 10^{18}e</math>)</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>rozwiązuje zadania złożone, nietypowe, dotyczące treści rozdziału <i>Elektrostatyka</i></li> <li>projektuje i przeprowadza: <ul style="list-style-type: none"> <li>doświadczenie ilustrujące właściwości ciał naelektryzowanych,</li> <li>doświadczenie ilustrujące skutki indukcji elektrostatycznej,</li> </ul> </li> </ul> <p>krytycznie ocenia ich wyniki; wskazuje czynniki istotne i nieistotne dla wyników doświadczeń; formułuje wnioski na podstawie wyników doświadczeń</p> | <ul style="list-style-type: none"> <li>analizuje tzw. szereg tryboelektryczny</li> <li>posługuje się pojęciem dipolu elektrycznego do wyjaśnienia skutków indukcji elektrostatycznej</li> <li>realizuje własny projekt dotyczący treści rozdziału <i>Elektrostatyka</i></li> </ul> |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                                 |           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                     |  |  |
|---------------------------------|-----------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|--|
| treści<br><i>Elektrostatyka</i> | rozdziału | <p>się elektroskopem</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>opisuje przemieszczanie się ładunków w przewodnikach pod wpływem oddziaływania ładunku zewnętrznego (indukcja elektrostatyczna)</li> <li>podaje przykłady skutków i wykorzystania indukcji elektrostatycznej</li> <li>przeprowadza doświadczenia: <ul style="list-style-type: none"> <li>doświadczenie ilustrujące elektryzowanie ciał przez pocieranie oraz oddziaływanie ciał naelektryzowanych,</li> <li>doświadczenie wykazujące, że przewodnik można naelektryzować,</li> <li>elektryzowanie ciał przez zbliżenie ciała naelektryzowanego,</li> </ul> </li> </ul> <p>korzystając z ich opisów i przestrzegając zasad bezpieczeństwa; opisuje przebieg przeprowadzonego doświadczenia (wyróżnia kluczowe kroki i sposób postępowania, wyjaśnia rolę użytych przyrządów, przedstawia wyniki i formułuje wnioski na podstawie tych wyników)</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>rozwiązuje proste zadania dotyczące treści rozdziału <i>Elektrostatyka</i></li> </ul> | popularnonaukowych) dotyczących treści rozdziału <i>Elektrostatyka</i> (w szczególności tekstu: <i>Gdzie wykorzystuje się elektryzowanie ciał</i> ) |  |  |
| <b>II. PRĄD ELEKTRYCZNY</b>     |           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                     |  |  |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>określa umowny kierunek przepływu prądu elektrycznego</li> <li>przeprowadza doświadczenie modelowe ilustrujące, czym jest natężenie prądu, korzystając z jego opisu</li> <li>posługuje się pojęciem natężenia prądu wraz z jego jednostką (1 A)</li> <li>posługuje się pojęciem obwodu elektrycznego; podaje warunki przepływu prądu elektrycznego w obwodzie elektrycznym</li> <li>wymienia elementy prostego obwodu elektrycznego: źródło energii elektrycznej, odbiornik (np. żarówka, opornik), przewody, wyłącznik, mierniki (amperomierz, woltomierz); rozróżnia symbole graficzne tych elementów</li> <li>wymienia przyrządy służące do pomiaru napięcia elektrycznego i natężenia prądu elektrycznego; wyjaśnia, jak włącza się je do obwodu elektrycznego (ampero-mierz szeregowo, woltomierz równolegle)</li> <li>wymienia formy energii, na jakie jest zamieniana energia elektryczna; wymienia źródła energii elektrycznej i odbiorniki; podaje ich przykłady</li> <li>wyjaśnia, na czym polega zwarcie; opisuje rolę izolacji i bezpieczników przeciążeniowych w domowej sieci</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>posługuje się pojęciem napięcia elektrycznego jako wielkości określającej ilość energii potrzebnej do przeniesienia jednostkowego ładunku w obwodzie; stosuje jednostkę napięcia (1 V)</li> <li>opisuje przepływ prądu w obwodach jako ruch elektronów swobodnych albo jonów w przewodnikach</li> <li>stosuje w obliczeniach związek między natężeniem prądu a ładunkiem i czasem jego przepływu przez poprzeczny przekrój przewodnika</li> <li>rozróżnia sposoby łączenia elementów obwodu elektrycznego: szeregowy i równoległy</li> <li>rysuje schematy obwodów elektrycznych składających się z jednego źródła energii, jednego odbiornika, mierników i wyłączników; posługuje się symbolami graficznymi tych elementów</li> <li>posługuje się pojęciem oporu elektrycznego jako własnością przewodnika; posługuje się jednostką oporu (1 <math>\Omega</math>).</li> <li>stosuje w obliczeniach związek między napięciem a natężeniem prądu i oporem elektrycznym</li> <li>posługuje się pojęciem pracy i mocy prądu elektrycznego wraz z ich jednostkami; stosuje w obliczeniach związek między tymi wielkościami oraz wzory na pracę i moc prądu elektrycznego</li> <li>posługuje się pojęciem mocy znamionowej; analizuje i porównuje dane na tabliczkach znamionowych różnych urządzeń elektrycznych</li> <li>wyjaśnia różnicę między prądem</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>doświadczalnie wyznacza opór przewodnika przez pomiary napięcia na jego końcach oraz natężenia płynącego przezeń prądu; zapisuje wyniki pomiarów wraz z ich jednostkami, z uwzględnieniem informacji o niepewności; przeprowadza obliczenia i zapisuje wynik zgodnie z zasadami zaokrąglania, z zachowaniem liczby cyfr znaczących wynikającej z dokładności pomiarów</li> <li>stwierdza, że elektrownie wytwarzają prąd przemienny, który do mieszkań jest dostarczany pod napięciem 230 V</li> <li>rozwiązuje zadania (lub problemy) bardziej złożone, dotyczące treści rozdziału <i>Prąd elektryczny</i></li> <li>przelicza energię elektryczną wyrażoną w kilowatogodzinach na dżule i odwrotnie; oblicza zużycie energii elektrycznej dowolnego odbiornika</li> <li>przeprowadza doświadczenia: <ul style="list-style-type: none"> <li>doświadczenie wykazujące przepływ ładunków przez przewodniki,</li> <li>łączy według podanego schematu obwód elektryczny składający się ze źródła (baterii), odbiornika (żarówki), amperomierza i woltomierza,</li> <li>bada zależność natężenia prądu od rodzaju odbiornika (żarówki) przy tym samym napięciu oraz zależność oporu elektrycznego przewodnika od jego długości, pola przekroju poprzecznego i rodzaju materiału, z jakiego jest wykonany,</li> </ul> </li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>sporządza wykres zależności natężenia prądu od przyłożonego napięcia <math>I(U)</math></li> <li>rozwiązuje zadania złożone, nietypowe (lub problemy) dotyczące treści rozdziału <i>Prąd elektryczny</i> (w tym związane z obliczaniem kosztów zużycia energii elektrycznej)</li> <li>posługuje się informacjami pochodzącymi z analizy przeczytanych tekstów (w tym popularnonaukowych) dotyczących treści rozdziału <i>Prąd elektryczny</i></li> <li>realizuje projekt: <i>Żarówka czy świetlówka</i> (opisany w podręczniku)</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>projektuje i przeprowadza doświadczenie (inne niż opisane w podręczniku) wykazujące zależność</li> <li><math>R = \rho \frac{L}{S}</math>; krytycznie ocenia jego wynik; wskazuje czynniki istotne i nieistotne dla jego wyniku; formułuje wnioski</li> <li>ilustruje na wykresie zależność napięcia od czasu w przewodach doprowadzających prąd do mieszkań</li> <li>porównuje ruch swobodnych elektronów w przewodniku z ruchem elektronów wtedy, gdy do końców przewodnika podłączymy źródło napięcia rozróżnia węzły i gałęzie; wskazuje je w obwodzie elektrycznym <ul style="list-style-type: none"> <li>stosuje w obliczeniach zależność oporu elektrycznego przewodnika od jego długości, pola przekroju poprzecznego i rodzaju materiału, z jakiego jest wykonany; przeprowadza obliczenia i zapisuje wynik zgodnie z zasadami zaokrąglania, z zachowaniem liczby cyfr znaczących wynikającej z dokładności danych</li> <li>posługuje się pojęciem oporu właściwego oraz tabelami wielkości fizycznych w celu odszukania jego wartości dla danej substancji; analizuje i porównuje wartości oporu właściwego różnych substancji</li> </ul> </li> </ul> |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |  |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|
| <p>elektrycznej</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• opisuje warunki bezpiecznego korzystania z energii elektrycznej</li> <li>• wyodrębnia z tekstów, tabel i rysunków informacje kluczowe dla opisywanego zjawiska lub problemu</li> <li>• rozpoznaje zależność rosnącą bądź malejącą na podstawie danych z tabeli lub na podstawie wykresu</li> <li>• współpracuje w zespole podczas przeprowadzania obserwacji i doświadczeń, przestrzegając zasad bezpieczeństwa</li> <li>• rozwiązuje proste (bardzo łatwe) zadania dotyczące treści rozdziału <i>Prąd elektryczny</i></li> </ul> | <p>stałym i przemiennym; wskazuje baterię, akumulator i zasilacz jako źródła stałego napięcia; odróżnia to napięcie od napięcia w przewodach doprowadzających prąd do mieszkań</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• opisuje skutki działania prądu na organizm człowieka i inne organizmy żywe; wskazuje zagrożenia porażeniem prądem elektrycznym; podaje podstawowe zasady udzielania pierwszej pomocy</li> <li>• opisuje skutki przerywania dostaw energii elektrycznej do urządzeń o kluczowym znaczeniu oraz rolę zasilania awaryjnego</li> <li>• rozwiązuje proste zadania (lub problemy) dotyczące treści rozdziału <i>Prąd elektryczny</i> (rozpoznaje proporcjonalność prostą na podstawie wykresu, przelicza wielokrotności i podwielokrotności oraz jednostki czasu, przeprowadza obliczenia i zapisuje wynik zgodnie z zasadami zaokrąglania, z zachowaniem liczby cyfr znaczących wynikającej z danych)</li> </ul> | <p>- wyznacza moc żarówki zasilanej z baterii za pomocą woltomierza i amperomierza, korzystając z ich opisów i przestrzegając zasad bezpieczeństwa; odczytuje wskazania mierników; opisuje przebieg przeprowadzonego doświadczenia (wyróżnia kluczowe kroki i sposób postępowania, wskazuje rolę użytych przyrządów, przedstawia wyniki doświadczenia lub przeprowadza obliczenia i zapisuje wynik zgodnie z zasadami zaokrąglania, z zachowaniem liczby cyfr znaczących wynikającej z dokładności pomiarów, formułuje wnioski na podstawie tych wyników)</p> |  |
| <p><b>III. MAGNETYZM</b></p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |  |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                       |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>nazywa bieguny magnesów stałych, opisuje oddziaływanie między nimi</li> <li>doświadczalnie demonstruje zachowanie się igły magnetycznej w obecności magnesu</li> <li>opisuje zachowanie się igły magnetycznej w otoczeniu prostoliniowego przewodnika z prądem</li> <li>posługuje się pojęciem zwojnicy; stwierdza, że zwojnica, przez którą płynie prąd elektryczny, zachowuje się jak magnes</li> <li>wskazuje oddziaływanie magnetyczne jako podstawę działania silników elektrycznych; podaje przykłady wykorzystania silników elektrycznych</li> <li>wyodrębnia z tekstów i ilustracji informacje kluczowe dla opisywanego zjawiska lub problemu</li> <li>współpracuje w zespole podczas przeprowadzania obserwacji i doświadczeń, przestrzegając zasad bezpieczeństwa</li> <li>rozwiązuje proste (bardzo łatwe) zadania dotyczące treści rozdziału <i>Magnetyzm</i></li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>opisuje zachowanie się igły magnetycznej w obecności magnesu oraz zasadę działania kompasu (podaje czynniki zakłócające jego prawidłowe działanie); posługuje się pojęciem biegunów magnetycznych Ziemi</li> <li>opisuje na przykładzie żelaza oddziaływanie magnesów na materiały magnetyczne; stwierdza, że w pobliżu magnesu każdy kawałek żelaza staje się magnesem (namagnesowuje się), a przedmioty wykonane z ferromagnetyku wzmacniają oddziaływanie magnetyczne magnesu</li> <li>podaje przykłady wykorzystania oddziaływania magnesów na materiały magnetyczne</li> <li>opisuje właściwości ferromagnetyków; podaje przykłady ferromagnetyków</li> <li>opisuje doświadczenie Oersteda; podaje wnioski wynikające z tego doświadczenia</li> <li>doświadczalnie demonstruje zjawisko oddziaływania przewodnika z prądem na igłę magnetyczną</li> <li>opisuje wzajemne oddziaływanie przewodników, przez które płynie prąd elektryczny, i magnesu trwałego</li> <li>opisuje jakościowo wzajemne oddziaływanie dwóch przewodników, przez które płynie prąd elektryczny (wyjaśnia, kiedy przewodniki się przyciągają, a kiedy odpychają)</li> <li>opisuje budowę i działanie</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>porównuje oddziaływania elektrostatyczne i magnetyczne</li> <li>wyjaśnia, na czym polega namagnesowanie ferromagnetyku; posługuje się pojęciem domen magnetycznych</li> <li>stwierdza, że linie, wzdłuż których igła kompasu lub opiłki układają się wokół prostoliniowego przewodnika z prądem, mają kształt współśrodkowych okręgów</li> <li>opisuje sposoby wyznaczania biegunowości magnetycznej przewodnika kołowego i zwojnicy (reguła śruby prawoskrętnej, reguła prawej dłoni, na podstawie ułożenia strzałek oznaczających kierunek prądu – metoda liter S i N); stosuje wybrany sposób wyznaczania biegunowości przewodnika kołowego lub zwojnicy</li> <li>opisuje budowę silnika elektrycznego prądu stałego</li> <li>przeprowadza doświadczenia: <ul style="list-style-type: none"> <li>demonstruje działanie siły magnetycznej, bada, od czego zależą jej wartość i zwrot,</li> </ul> </li> <li>rozwiązuje zadania (lub problemy) bardziej złożone dotyczące treści rozdziału <i>Magnetyzm</i></li> <li>posługuje się informacjami pochodzącymi z analizy przeczytanych tekstów (w tym popularnonaukowych) dotyczących treści rozdziału <i>Magnetyzm</i> (w tym tekstu: <i>Właściwości magnesów i ich zastosowania</i> zamieszczonego w podręczniku)</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>projektuje i buduje elektromagnes (inny niż opisany w podręczniku); demonstruje jego działanie, przestrzegając zasad bezpieczeństwa</li> <li>rozwiązuje zadania złożone, nietypowe (lub problemy) dotyczące treści rozdziału <i>Magnetyzm</i> (w tym związane z analizą schematów urządzeń zawierających elektromagnesy)</li> <li>opisuje działanie dzwonka elektromagnetycznego lub zamka elektrycznego, korzystając ze schematu przedstawiającego jego budowę</li> <li>demonstruje zasadę działania silnika elektrycznego prądu stałego, korzystając z ich opisu i przestrzegając zasad bezpieczeństwa; formułuje wnioski na podstawie wyników przeprowadzonych doświadczeń</li> <li></li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>ustala kierunek i zwrot działania siły magnetycznej na podstawie reguły lewej dłoni</li> <li>realizuje własny projekt związany z treścią rozdziału <i>Magnetyzm</i></li> </ul> |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |  |  |  |
|--|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|--|--|
|  | <p>elektromagnesu</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• opisuje wzajemne oddziaływanie elektromagnesów i magnesów; podaje przykłady zastosowania elektromagnesów</li> <li>• posługuje się pojęciem siły magnetycznej (elektrodynamicznej); opisuje jakościowo, od czego ona zależy</li> <li>• przeprowadza doświadczenia: <ul style="list-style-type: none"> <li>– bada wzajemne oddziaływanie magnesów oraz oddziaływanie magnesów na żelazo i inne materiały magnetyczne,</li> <li>– bada zachowanie igły magnetycznej w otoczeniu prostoliniowego przewo-dnika z prądem,</li> <li>– bada oddziaływania magnesów trwałych i przewodników z prądem oraz wzajemne oddziaływanie przewodników z prądem,</li> <li>– bada zależność magnetycznych właści-wości zwojnicy od obecności w niej rdzenia z ferromagnetyku oraz liczby zwojów i natężenia prądu płynącego przez zwoje,</li> </ul> </li> </ul> <p>korzystając z ich opisów i przestrzegając zasad bezpieczeństwa; wskazuje rolę użytych przyrządów oraz czynniki istotne i nieistotne dla wyników doświadczeń; formułuje wnioski na podstawie tych wyników</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• rozwiązuje proste zadania (lub problemy) dotyczące treści rozdziału <i>Magnetyzm</i></li> </ul> |  |  |  |
|--|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|--|--|

|                           |  |
|---------------------------|--|
| <b>IV. DRGANIA I FALE</b> |  |
|---------------------------|--|



|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• opisuje ruch okresowy wahadła; wskazuje położenie równowagi i amplitudę tego ruchu; podaje przykłady ruchu okresowego w otaczającej rzeczywistości</li> <li>• posługuje się pojęciami okresu i częstotliwości wraz z ich jednostkami do opisu ruchu okresowego</li> <li>• wyznacza amplitudę i okres drgań na podstawie wykresu zależności położenia od czasu</li> <li>• wskazuje drgające ciało jako źródło fali mechanicznej; posługuje się pojęciami: amplitudy, okresu, częstotliwości i długości fali do opisu fal; podaje przykłady fal mechanicznych w otaczającej rzeczywistości</li> <li>• stwierdza, że źródłem dźwięku jest drgające ciało, a do jego rozchodzenia się potrzebny jest ośrodek (dźwięk nie rozchodzi się w próżni); podaje przykłady źródeł dźwięków w otaczającej rzeczywistości</li> <li>• stwierdza, że fale dźwiękowe można opisać za pomocą tych samych związków między długością, prędkością, częstotliwością i okresem fali, jak w przypadku fal mechanicznych; porównuje wartości prędkości fal dźwiękowych w różnych</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• opisuje ruch drgający (drgania) ciała pod wpływem siły sprężystości; wskazuje położenie równowagi i amplitudę drgań</li> <li>• posługuje się pojęciem częstotliwości jako liczbą pełnych drgań (wahnięć) wykonanych w jednostce czasu (<math>f = \frac{n}{t}</math>) i na tej podstawie określa jej jednostkę (<math>1 \text{ Hz} = \frac{1}{s}</math>); stosuje w obliczeniach związek między częstotliwością a okresem drgań (<math>f = \frac{1}{T}</math>)</li> <li>• doświadczalnie wyznacza okres i częstotliwość w ruchu okresowym (wahadła i ciężarka zawieszona na sprężynie); bada jakościowo zależność okresu wahadła od jego długości i zależność okresu drgań ciężarka od jego masy (korzystając z opisu doświadczeń); wskazuje czynniki istotne i nieistotne dla wyników doświadczeń; zapisuje wyniki pomiarów wraz z ich jednostką, z uwzględnieniem informacji o niepewności; przeprowadza obliczenia i zapisuje wyniki zgodnie z zasadami zaokrąglania, z zachowaniem liczby cyfr znaczących wynikającej z dokładności pomiarów; formułuje wnioski</li> <li>• przedstawia na schematycznym rysunku wykres zależności położenia od czasu w ruchu drgającym; zaznacza na nim amplitudę i okres drgań</li> <li>• opisuje rozchodzenie się fali mechanicznej jako proces przekazywania energii bez</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• posługuje się pojęciami: wahadła matematycznego, wahadła sprężynowego, odróżnia wahadło matematyczne od wahadła sprężynowego</li> <li>• analizuje wykresy zależności położenia od czasu w ruchu drgającym; na podstawie tych wykresów porównuje drganiami</li> <li>• analizuje wykres fali; wskazuje oraz wyznacza jej długość i amplitudę; porównuje fale na podstawie ich ilustracji</li> <li>• omawia mechanizm wytwarzania dźwięków w wybranym instrumencie muzycznym</li> <li>• analizuje oscylogramy różnych dźwięków</li> <li>• posługuje się informacjami pochodzącymi z analizy przeczytanych tekstów (w tym popularnonaukowych) dotyczących treści rozdziału <i>Drgania i fale</i></li> <li>• analizuje jakościowo przemiany energii kinetycznej i energii potencjalnej sprężystości w ruchu drgającym; podaje przykłady przemian energii podczas drgań zachodzących w otaczającej rzeczywistości</li> <li>• opisuje poszczególne rodzaje fal elektromagnetycznych; podaje odpowiadające im długości i częstotliwości fal, korzystając z diagramu przedstawiającego widmo fal elektromagnetycznych</li> <li>•</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• projektuje i przeprowadza doświadczenie (inne niż opisane w podręczniku) w celu zbadania, od czego (i jak) zależą, a od czego nie zależą okres i częstotliwość w ruchu okresowym; opracowuje i krytycznie ocenia wyniki doświadczenia; formułuje wnioski i prezentuje efekty przeprowadzonego badania</li> <li>• rozwiązuje zadania (lub problemy) bardziej złożone dotyczące treści rozdziału <i>Drgania i fale</i></li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• <sup>R</sup>posługuje się pojęciem poziomu natężenia dźwięku wraz z jego jednostką (1 dB); określa progi słyszalności i bólu oraz poziom natężenia hałasu szkodliwego dla zdrowia</li> <li>• <sup>R</sup>wyjaśnia ogólną zasadę działania radia, telewizji i telefonów komórkowych, korzystając ze schematu przesyłania fal elektromagnetycznych</li> <li>• rozwiązuje zadania złożone, nietypowe (lub problemy), dotyczące treści rozdziału <i>Drgania i fale</i></li> </ul> |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|



|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |  |  |  |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|--|--|
| <p>ośrodkach, korzystając z tabeli tych wartości</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>wymienia rodzaje fal elektromagnetycznych: radiowe, mikrofaie, promieniowanie podczerwone, światło widzialne, promieniowanie nadfioletowe, rentgenowskie i gamma; podaje przykłady ich zastosowania</li> <li>przeprowadza doświadczenia: <ul style="list-style-type: none"> <li>demonstruje ruch drgający ciężarka zawieszonego na sprężynie lub nici; wskazuje położenie równowagi i amplitudę drgań,</li> <li>demonstruje powstawanie fali na sznurze i wodzie,</li> <li>wytwarza dźwięki i wykazuje, że do rozchodzenia się dźwięku potrzebny jest ośrodek,</li> <li>wytwarza dźwięki; bada jakościowo zależność ich wysokości od częstotliwości drgań i zależność ich głośności od amplitudy drgań, korzystając z ich opisów; opisuje przebieg przeprowadzonego doświadczenia, przedstawia wyniki i formułuje wnioski</li> </ul> </li> <li>wyodrębnia z tekstów, tabel i ilustracji informacje kluczowe dla opisywanego zjawiska lub problemu;</li> </ul> | <p>przenoszenia materii</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>posługuje się pojęciem prędkości rozchodzenia się fali; opisuje związek między prędkością, długością i częstotliwością (lub okresem) fali: <math>v = \lambda \cdot f</math> (lub <math>v = \frac{\lambda}{T}</math>)</li> <li>stosuje w obliczeniach związki między okresem, częstotliwością i długością fali wraz z ich jednostkami</li> <li>doświadczalnie demonstruje dźwięki o różnych częstotliwościach z wykorzystaniem drgającego przedmiotu lub instrumentu muzycznego</li> <li>opisuje mechanizm powstawania i rozchodzenia się fal dźwiękowych w powietrzu</li> <li>posługuje się pojęciami energii i natężenia fali; opisuje jakościowo związek między energią fali a amplitudą fali</li> <li>opisuje jakościowo związki między wysokością dźwięku a częstotliwością fali i między natężeniem dźwięku (głośnością) a energią fali i amplitudą fali</li> <li>rozdziela dźwięki słyszalne, ultradźwięki i infradźwięki; podaje przykłady ich źródeł i zastosowania; opisuje szkodliwość hałasu</li> <li>stwierdza, że źródłem fal elektromagnetycznych są drgające ładunki elektryczne oraz prąd, którego natężenie zmienia się w czasie</li> <li>wymienia cechy wspólne i różnice w rozchodzeniu się fal mechanicznych i elektromagnetycznych; podaje wartość prędkości fal elektromagnetycznych w próżni; porównuje wybrane fale</li> </ul> |  |  |  |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|--|--|

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |  |  |  |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|--|--|
| <p>rozpoznaje zależność rosnącą i malejącą na podstawie danych z tabeli</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>współpracuje w zespole podczas przeprowadzania obserwacji i doświadczeń, przestrzegając zasad bezpieczeństwa</li> <li>rozwiązuje proste (bardzo łatwe) zadania dotyczące treści rozdziału <i>Drgania i fale</i></li> </ul> | <p>(np. dźwiękowe i świetlne)</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>rozwiązuje proste zadania (lub problemy) dotyczące treści rozdziału <i>Drgania i fale</i> (przelicza wielokrotności i podwielokrotności oraz jednostki czasu, przeprowadza obliczenia i zapisuje wynik zgodnie z zasadami zaokrąglania, z zachowaniem liczby cyfr znaczących wynikającej z danych)</li> </ul> |  |  |  |
| V. OPTYKA                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |  |  |  |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                            |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>wymienia źródła światła; posługuje się pojęciami: promień świetlny, wiązka światła, ośrodek optyczny, ośrodek optycznie jednorodny; rozróżnia rodzaje źródeł światła (naturalne i sztuczne) oraz rodzaje wiązek światła (zbieżna, równoległa i rozbieżna)</li> <li>ilustruje prostoliniowe rozchodzenie się światła w ośrodku jednorodnym; podaje przykłady prostoliniowego biegu promieni światła w otaczającej rzeczywistości</li> <li>opisuje mechanizm powstawania cienia i półcienia jako konsekwencje prostoliniowego rozchodzenia się światła w ośrodku jednorodnym; podaje przykłady powstawania cienia i półcienia w otaczającej rzeczywistości</li> <li>porównuje zjawiska odbicia i rozproszenia światła; podaje przykłady odbicia i rozproszenia światła w otaczającej rzeczywistości</li> <li>rozróżnia zwierciadła płaskie i sferyczne (wklęsłe i wypukłe); podaje przykłady zwierciadeł w otaczającej rzeczywistości</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>opisuje rozchodzenie się światła w ośrodku jednorodnym</li> <li>opisuje światło jako rodzaj fal elektromagnetycznych; podaje przedział długości fal świetlnych oraz przybliżoną wartość prędkości światła w próżni</li> <li>przedstawia na schematycznym rysunku powstawanie cienia i półcienia</li> <li>opisuje zjawiska zaćmienia Słońca i Księżyca</li> <li>posługuje się pojęciami: kąta padania, kąta odbicia i normalnej do opisu zjawiska odbicia światła od powierzchni płaskiej; opisuje związek między kątem padania a kątem odbicia; podaje i stosuje prawo odbicia</li> <li>opisuje zjawisko odbicia światła od powierzchni chropowatej</li> <li>analizuje bieg promieni wychodzących z punktu w różnych kierunkach, a następnie odbitych od zwierciadła płaskiego i zwierciadeł sferycznych; opisuje i ilustruje zjawisko odbicia od powierzchni sferycznej</li> <li>opisuje i konstruuje graficznie bieg promieni ilustrujący powstawanie obrazów pozornych wytwarzanych przez zwierciadło płaskie; wymienia trzy cechy obrazu (pozorny, prosty i tej samej wielkości co przedmiot); wyjaśnia, kiedy obraz jest rzeczywisty, a kiedy – pozorny</li> <li>opisuje skupianie się promieni w zwierciadle wklęsłym; posługuje się pojęciami ogniska i ogniskowej zwierciadła</li> <li>podaje przykłady wykorzystania zwierciadeł w otaczającej rzeczywistości</li> <li>opisuje i konstruuje graficznie bieg promieni ilustrujący powstawanie obrazów rzeczywistych i pozornych</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>wskazuje prędkość światła jako maksymalną prędkość przepływu informacji; porównuje wartości prędkości światła w różnych ośrodkach przezroczystych</li> <li>wyjaśnia mechanizm zjawisk zaćmienia Słońca i Księżyca, korzystając ze schematycznych rysunków przedstawiających te zjawiska</li> <li>analizuje bieg promieni odbitych od zwierciadła wypukłego; posługuje się pojęciem ogniska pozornego zwierciadła wypukłego</li> <li>podaje i stosuje związek ogniskowej z promieniem krzywizny (w przybliżeniu <math>f = \frac{1}{2} \cdot r</math>); wyjaśnia i stosuje odwracalność biegu promieni świetlnych (stwierdza np., że promienie wychodzące z ogniska po odbiciu od zwierciadła tworzą wiązkę promieni równoległych do osi optycznej)</li> <li>przewiduje rodzaj i położenie obrazu wytwarzanego przez zwierciadła sferyczne w zależności od odległości przedmiotu od zwierciadła</li> <li>wyjaśnia mechanizm rozszczepienia światła w pryzmacie, posługując się związkiem między prędkością światła a długością fali świetlnej w różnych ośrodkach i odwołując się do widma światła białego</li> <li>opisuje zjawisko powstawania tęczy</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>projektuje i przeprowadza doświadczenie potwierdzające równość kątów padania i odbicia; wskazuje czynniki istotne i nieistotne dla wyniku doświadczenia; prezentuje i krytycznie ocenia wyniki doświadczenia</li> <li>posługuje się pojęciem powiększenia obrazu jako ilorazu odległości obrazu od zwierciadła i odległości przedmiotu od zwierciadła; podaje i stosuje wzory na powiększenie obrazu (np.: <math>p = \frac{h_2}{h_1}</math> i <math>p = \frac{y}{x}</math>); wyjaśnia, kiedy: <math>p &lt; 1</math>, <math>p = 1</math>, <math>p &gt; 1</math></li> <li>posługuje się pojęciem zdolności skupiającej soczewki wraz z jej jednostką (1 D)</li> <li>posługuje się pojęciem powiększenia obrazu jako ilorazu odległości obrazu od soczewki i odległości przedmiotu od soczewki; podaje i stosuje wzory na powiększenie obrazu (np.: <math>p = \frac{h_2}{h_1}</math> i <math>p = \frac{y}{x}</math>); stwierdza, kiedy: <math>p &lt; 1</math>, <math>p = 1</math>, <math>p &gt; 1</math>; porównuje obrazy w zależności od odległości przedmiotu od soczewki skupiającej i rodzaju soczewki</li> <li>posługuje się pojęciami astygmatyzmu i daltonizmu</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>opisuje wykorzystanie zwierciadeł i soczewek w przyrządach optycznych (np. mikroskopie, lunecie)</li> <li>rozwiązuje zadania złożone, nietypowe (lub problemy), dotyczące treści rozdziału <i>Optyka</i></li> </ul> |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |  |  |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|--|
| <ul style="list-style-type: none"> <li>• posługuje się pojęciami osi optycznej i promienia krzywizny zwierciadła; wymienia cechy obrazów wytworzonych przez zwierciadła (pozorne lub rzeczywiste, proste lub odwrócone, powiększone, pomniejszone lub tej samej wielkości co przedmiot)</li> <li>• rozróżnia obrazy: rzeczywisty, pozor-ny, prosty, odwrócony, powiększony, pomniejszony, tej samej wielkości co przedmiot</li> <li>• opisuje światło lasera jako jedno-barwne i ilustruje to brakiem rozszczepienia w pryzmacie; porównuje przejście światła jednobarwnego i światła białego przez pryzmat</li> <li>• rozróżnia rodzaje soczewek (skupiające i rozpraszające); posługuje się pojęciem osi optycznej soczewki; rozróżnia symbole soczewki skupiającej i rozpraszającej; podaje przykłady soczewek w otaczającej rzeczywistości oraz przykłady ich wykorzystania</li> <li>• opisuje bieg promieni ilustrujący powstawanie obrazów rzeczywistych i pozornych wytworzonych przez soczewki, znając położenie ogniska</li> <li>• posługuje się pojęciem powiększenia obrazu jako ilorazu wysokości obrazu i wysokości przedmiotu</li> <li>• przeprowadza doświadczenia: <ul style="list-style-type: none"> <li>– obserwuje bieg promieni światła i wykazuje</li> </ul> </li> </ul> | <p>wytwarzanych przez zwierciadła sferyczne, znając położenie ogniska</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• opisuje obrazy wytworzone przez zwierciadła sferyczne (podaje trzy cechy obrazu)</li> <li>• posługuje się pojęciem powiększenia obrazu jako ilorazu wysokości obrazu i wysokości przedmiotu</li> <li>• opisuje jakościowo zjawisko załamania światła na granicy dwóch ośrodków różniących się prędkością rozchodzenia się światła; wskazuje kierunek załamania; posługuje się pojęciem kąta załamania</li> <li>• podaje i stosuje prawo załamania światła (jakościowo)</li> <li>• opisuje światło białe jako mieszaninę barw; ilustruje to rozszczepieniem światła w pryzmacie; podaje inne przykłady rozszczepienia światła</li> <li>• opisuje i ilustruje bieg promieni równoległych do osi optycznej przechodzących przez soczewki skupiającą i rozpraszającą, posługując się pojęciami ogniska i ogniskowej; rozróżnia ogniska rzeczywiste i pozorne</li> <li>• wyjaśnia i stosuje odwracalność biegu promieni świetlnych (stwierdza np., że promienie wychodzące z ogniska po załamaniu w soczewce skupiającej tworzą wiązkę promieni równoległych do osi optycznej)</li> <li>• rysuje konstrukcyjnie obrazy wytworzone przez soczewki; rozróżnia obrazy: rzeczywiste, pozorne, proste, odwrócone; porównuje wielkość przedmiotu z wielkością obrazu</li> <li>• opisuje obrazy wytworzone przez</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wki</li> <li>• przewiduje rodzaj i położenie obrazu wytworzonego przez soczewki w zależności od odległości przedmiotu od soczewki, znając położenie ogniska (i odwrotnie)</li> <li>• rozwiązuje zadania (lub problemy) bardziej złożone dotyczące treści rozdziału <i>Optyka</i></li> <li>• posługuje się informacjami pochodzącymi z analizy przeczytanych tekstów (w tym popularnonaukowych) dotyczących treści rozdziału <i>Optyka</i> (w tym tekstu: <i>Zastosowanie prawa odbicia i prawa załamania światła</i> zamieszczonego w podręczniku)</li> <li>• opisuje budowę oka oraz powstawanie obrazu na siatkówce, korzystając ze schematycznego rysunku przedstawiającego budowę oka</li> </ul> |  |  |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|--|

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |  |  |  |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|--|--|
| <p>przekazywanie energii przez światło,</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- obserwuje powstawanie obszarów cienia i półcienia,</li> <li>- bada zjawiska odbicia i rozproszenia światła,</li> <li>- obserwuje obrazy wytwarzane przez zwierciadło płaskie, obserwuje obrazy wytworzone przez zwierciadła sferyczne,</li> <li>- obserwuje bieg promienia światła po przejściu do innego ośrodka w zależności od kąta padania oraz przejście światła jednobarwnego i światła białego przez pryzmat,</li> <li>- obserwuje bieg promieni równoległych do osi optycznej przechodzących przez soczewki skupiającą i rozpraszającą,</li> <li>- obserwuje obrazy wytworzone przez soczewki skupiające,</li> </ul> <p>korzystając z ich opisu i przestrzegając zasad bezpieczeństwa; opisuje przebieg doświadczenia (wskazuje rolę użytych przyrządów oraz czynniki istotne i nieistotne dla wyników doświadczeń); formułuje wnioski na podstawie wyników doświadczenia</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyodrębnia z tekstów, tabel i ilu-stracji informacje kluczowe dla opisywanego</li> </ul> | <p>soczewki (wymienia trzy cechy obrazu); określa rodzaj obrazu w zależności od odległości przedmiotu od soczewki</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• posługuje się pojęciem akomodacji oka</li> <li>• posługuje się pojęciami krótkowzroczności i dalekowzroczności; opisuje rolę soczewek w korygowaniu tych wad wzroku</li> <li>• przeprowadza doświadczenia: <ul style="list-style-type: none"> <li>- demonstruje zjawisko prostoliniowego rozchodzenia się światła,</li> <li>- skupia równoległą wiązką światła za pomocą zwierciadła wklęsłego i wyznacza jej ognisko,</li> <li>- demonstruje powstawanie obrazów za pomocą zwierciadeł sferycznych,</li> <li>- demonstruje zjawisko załamania światła na granicy ośrodków,</li> <li>- demonstruje rozszczepienie światła w pryzmacie,</li> <li>- demonstruje powstawanie obrazów za pomocą soczewek,</li> <li>- otrzymuje za pomocą soczewki skupiającej ostre obrazy przedmiotu na ekranie,</li> </ul> </li> </ul> <p>przestrzegając zasad bezpieczeństwa; wskazuje rolę użytych przyrządów oraz czynniki istotne i nieistotne dla wyników doświadczeń; formułuje wnioski na podstawie tych wyników</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• rozwiązuje proste zadania (lub problemy) dotyczące treści rozdziału Optyka</li> </ul> |  |  |  |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|--|--|

|                                                                                                                                                                                                                                                                                            |  |  |  |  |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|--|--|--|
| <p>zjawiska lub problemu</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• współpracuje w zespole podczas przeprowadzania obserwacji i doświadczeń, przestrzegając zasad bezpieczeństwa</li> <li>• rozwiązuje proste (bardzo łatwe) zadania dotyczące treści rozdziału <i>Optyka</i></li> </ul> |  |  |  |  |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|--|--|--|

### Sposoby sprawdzania osiągnięć edukacyjnych ucznia:

Osiągnięcia edukacyjne ucznia są sprawdzane:

1. ustnie (waga 0,2),
2. pisemnie (waga 0,5),
3. praktycznie, tzn. w trakcie wykonywania doświadczeń (waga 0,3).

**Ocena klasyfikacyjna jest średnią ważoną ocen cząstkowych.**

$$Ocena = \frac{\text{suma ocen ustne} \cdot 0,2 + \text{suma ocen pisemne} \cdot 0,5 + \text{suma ocen praktyczne} \cdot 0,3}{\text{liczba ocen ustne} \cdot 0,2 + \text{liczba ocen pisemne} \cdot 0,5 + \text{liczba ocen praktyczne} \cdot 0,3}$$

Na ocenę klasyfikacyjną mają wpływ również: aktywność na lekcji i zaangażowanie w naukę. Czynniki te w szczególności są brane pod uwagę, gdy ocena jest pośrednia, np. 4,5.

### Warunki i tryb uzyskania wyższej niż przewidywana oceny klasyfikacyjnej

Zgodne z zapisami w **statucie** szkoły.

Podwyższając przewidywaną ocenę klasyfikacyjną, uczeń powinien wykazać się umiejętnościami określonymi w wymaganiach na oczekiwaną ocenę w zakresie tych elementów oceny, z których jego osiągnięcia nie spełniały wymagań. Na przykład, jeśli słabą stroną ucznia były oceny „ustne”, sprawdzanie odbywa się ustnie.

## Rozkład materiału wraz z planem wynikowym

### EDUKACJA DLA BEZPIECZEŃSTWA

#### II etap edukacyjny (klasa VIII szkoły podstawowej)

| Nr lekcji | Temat | Zagadnienia – materiał nauczania | Oczekiwanie wiadomości i umiejętności<br>Uczeń: | Punkty z podstawy programowej |
|-----------|-------|----------------------------------|-------------------------------------------------|-------------------------------|
|-----------|-------|----------------------------------|-------------------------------------------------|-------------------------------|

|                                               |                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |            |
|-----------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| 1                                             | <b>Edukacja dla bezpieczeństwa – nowy przedmiot, nowe spojrzenie na własną aktywność osobistą i społeczną</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– główne obszary tematyczne realizowane w ramach edukacji dla bezpieczeństwa</li> <li>– struktura nauczania przedmiotu</li> <li>– ocenianie przedmiotowe (PSO)</li> <li>– podręcznik</li> <li>– metody, formy i środki dydaktyczne</li> <li>– zainteresowania i uzdolnienia w obrębie przedmiotu</li> <li>– źródła wiedzy pozapodręcznikowej</li> </ul>                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienia przesłanki przemawiające za realizacją przedmiotu</li> <li>– wymienia główne obszary tematyczne w ramach przedmiotu</li> <li>– wymienia główne metody pracy rekomendowane w obrębie przedmiotu</li> <li>– przedstawia zasady oceniania z przedmiotu</li> <li>– wskazuje najpopularniejsze źródła wiedzy pozapodręcznikowej</li> <li>– wylicza przykłady form rozwoju swoich zainteresowań i uzdolnień korelujących z problematyką przedmiotu</li> <li>– przedstawia konstrukcję i omawia ogólną zawartość podręcznika do nauki przedmiotu</li> </ul> | I.1, II.1  |
| <b>I. Bezpieczeństwo państwa</b>              |                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |            |
| 2                                             | <b>Bezpieczny obywatel<br/>bezpieczny naród,<br/>bezpieczne państwo</b>                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>– definicja bezpieczeństwa – bezpieczeństwo jako stan i jako proces</li> <li>– rodzaje bezpieczeństwa</li> <li>– podstawowe pojęcia związane z bezpieczeństwem państwa</li> <li>– podmioty odpowiadające za bezpieczeństwo państwa i jego obywateli</li> <li>– Siły Zbrojne RP</li> </ul>                                                                                                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>– definiuje bezpieczeństwo</li> <li>– wymienia rodzaje bezpieczeństwa</li> <li>– wymienia rodzaje i dziedziny bezpieczeństwa państwa</li> <li>– definiuje pojęcia ochrony i obrony narodowej</li> <li>– wymienia podmioty odpowiadające za bezpieczeństwo kraju i jego obywateli</li> <li>– wyjaśnia misję Sił Zbrojnych RP, ich rolę, podstawowe zadania w systemie obronności państwa oraz strukturę i uzbrojenie</li> </ul>                                                                                                                                  | I.1<br>I.4 |
| 3                                             | <b>Bezpieczeństwo Polski w stosunkach międzynarodowych</b>                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>– znaczenie geopolitycznych uwarunkowań położenia Polski i kształtowaniu jej bezpieczeństwa w ciągu dziejów i obecnie</li> <li>– filary współczesnego bezpieczeństwa Polski</li> <li>– polska aktywność na arenie międzynarodowej w zakresie zachowania bezpieczeństwa (relacje wielostronne, regionalne i dwustronne)</li> <li>– wybrane zagrożenia dla bezpieczeństwa międzynarodowego</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– opisuje geopolityczne położenie Polski</li> <li>– omawia wybrane aspekty tego położenia dla bezpieczeństwa narodowego</li> <li>– omawia historyczną ewolucję modelu bezpieczeństwa Polski</li> <li>– opisuje rolę organizacji międzynarodowych w zapewnieniu bezpieczeństwa Polski</li> <li>– wymienia przykłady polskiej aktywności na rzecz zachowania bezpieczeństwa (w ONZ, OBWE, NATO)</li> <li>– wymienia wybrane zagrożenia dla bezpieczeństwa we współczesnym świecie</li> </ul>                                                                      | I.2<br>I.3 |
| <b>II. Postępowanie w sytuacjach zagrożeń</b> |                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |            |



|   |                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                    |
|---|-------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------|
| 4 | <b>Źródła zagrożeń</b>                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>– rodzaje zagrożeń (naturalne, spowodowane działalnością człowieka oraz społeczne)</li> <li>– postępowanie zapobiegawcze</li> <li>– podmioty działające na rzecz zwalczania skutków zagrożeń</li> <li>– system ratownictwa w Polsce</li> <li>– numery alarmowe, Europejski Numer Alarmowy</li> </ul>                                                                                                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienia przykłady nadzwyczajnych zagrożeń</li> <li>– dokonuje podziału zagrożeń ze względu na źródło ich pochodzenia</li> <li>– omawia sposoby przeciwdziałania zagrożeniom</li> <li>– wymienia podmioty działające na rzecz zwalczania skutków zagrożeń i tworzące system ratownictwa w Polsce</li> <li>– wymienia numery alarmowe w Polsce i przypisuje je odpowiednim służbom</li> <li>– poszczególnym podmiotom ratowniczym przypisuje odpowiednie zadania</li> </ul>                                                                                 | II.1<br>III.6.a, b |
| 5 | <b>Ostrzeganie o zagrożeniach i alarmowanie</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– system wykrywania skażeń i alarmowania</li> <li>– środki alarmowe i sygnały alarmowe</li> <li>– rodzaje alarmów i komunikatów ostrzegawczych i sposoby ich ogłaszania</li> <li>– zasady zachowania się po ogłoszeniu alarmu lub usłyszeniu komunikatu ostrzegawczego</li> <li>– przeciwdziałanie panice</li> </ul>                                                                                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje działanie i zadania systemu wykrywania skażeń i alarmowania</li> <li>– wymienia środki alarmowe podstawowe i zastępcze</li> <li>– rozróżnia sygnały alarmowe</li> <li>– wymienia rodzaje komunikatów ostrzegawczych</li> <li>– omawia sposób ogłaszania i odwołania alarmów</li> <li>– opisuje sposób zachowania się ludności po ogłoszeniu alarmu lub wydaniu komunikatu ostrzegawczego</li> <li>– wymienia sposoby przeciwdziałania panice</li> </ul>                                                                                     | II.2               |
| 6 | <b>Ewakuacja</b>                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>– definicja ewakuacji</li> <li>– stopnie ewakuacji</li> <li>– rodzaje ewakuacji (planowa, doraźna, samoewakuacja)</li> <li>– zasady zachowania podczas ewakuacji z budynku</li> <li>– wybrane znaki ewakuacyjne i informacyjne</li> <li>– szkolna instrukcja ewakuacji</li> <li>– ewakuacja z terenów zagrożonych</li> <li>– zasady zaopatrzenia w wodę i żywność w czasie ewakuacji</li> <li>– ewakuacja zwierząt</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia termin „ewakuacja” i omawia jej znaczenie</li> <li>– rozróżnia rodzaje i stopnie ewakuacji</li> <li>– opisuje sposób zachowania się podczas ewakuacji z budynku</li> <li>– rozpoznaje znaki ewakuacyjne i informacyjne</li> <li>– zna szkolną instrukcję ewakuacji</li> <li>– omawia zasady ewakuacji ludności i zwierząt z terenów zagrożonych</li> <li>– opisuje sposób zaopatrywania w wodę i żywność podczas ewakuacji</li> <li>– uzasadnia znaczenie przeciwdziałania panice i podporządkowania się poleceniom służb ratowniczych</li> </ul> | II.3<br>II.4       |

|   |                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                      |
|---|-------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------|
| 7 | <b>Zagrożenia pożarowe</b>          | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przyczyny pożarów</li> <li>– zasady postępowania podczas pożaru</li> <li>– podręczny sprzęt gaśniczy i zasady jego rozmieszczania w budynkach</li> <li>– obsługa gaśnic i hydrantów wewnętrznych</li> <li>– gaszenie odzieży płonącej na człowieku oraz zarzewia ognia</li> <li>– wybrane znaki ochrony przeciwpożarowej</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienia główne przyczyny pożarów</li> <li>– opisuje zasady postępowania po dostrzeżeniu pożaru</li> <li>– omawia przeznaczenie podręcznego sprzętu gaśniczego i jego rozmieszczenie np. w szkole</li> <li>– opisuje sposób obsługi gaśnic i hydrantu wewnętrznego</li> <li>– rozpoznaje znaki ochrony przeciwpożarowej</li> <li>– wyjaśnia, jak gasić zarzewie ognia i odzież płonącą na człowieku</li> </ul>                                                                                                   | II.3<br>II.5         |
| 8 | <b>Zagrożenia powodziowe</b>        | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przyczyny powodzi</li> <li>– ochrona przeciwpowodziowa w Polsce</li> <li>– pogotowie przeciwpowodziowe i alarm powodziowy</li> <li>– zasady zachowania się podczas powodzi i po opadnięciu wód powodziowych</li> <li>– zapasy na wypadek powodzi</li> </ul>                                                                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienia główne przyczyny powodzi</li> <li>– wymienia zadania państwa w zakresie ochrony przeciwpowodziowej</li> <li>– wyjaśnia, jak należy się zachowywać w czasie powodzi</li> <li>– opisuje zasady postępowania po opadnięciu wód powodziowych</li> <li>– planuje niezbędne zapasy, które powinien zgromadzić dla swojej rodziny, aby przetrwać kilka dni w sytuacji kryzysowej</li> <li>– uzasadnia bezwzględny nakaz stosowania się do poleceń służb ratowniczych i sanitarnych w czasie powodzi</li> </ul> | II.3<br>II.4<br>II.5 |
| 9 | <b>Ekstremalne warunki pogodowe</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– charakterystyka zagrożenia i zasady postępowania podczas: <ul style="list-style-type: none"> <li>• intensywnych opadów śniegu</li> <li>• ekstremalnie niskich temperatur</li> <li>• upałów</li> <li>• wichur</li> <li>• gwałtownych burz</li> </ul> </li> </ul>                                                                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienia pogodowe zagrożenia dla bezpieczeństwa człowieka</li> <li>– opisuje praktyczne sposoby przeciwdziałania zagrożeniom podczas intensywnych opadów śniegu oraz ekstremalnie niskich temperatur</li> <li>– omawia sposoby ochrony przed niszczącymi skutkami upałów, wichury i gwałtownych burz</li> </ul>                                                                                                                                                                                                  | II.5                 |

|    |                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                           |
|----|-----------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------|
| 10 | <b>Wypadki i katastrofy komunikacyjne. Uwolnienie niebezpiecznych substancji chemicznych</b>  | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przyczyny wypadków komunikacyjnych i zagrożenia towarzyszące tym wypadkom</li> <li>– postępowanie ratownicze na miejscu wypadku komunikacyjnego</li> <li>– oznaczenia pojazdów przewożących niebezpieczne substancje (tablice ADR)</li> <li>– postępowanie po uwolnieniu się niebezpiecznych substancji chemicznych</li> </ul>                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienia główne przyczyny wypadków komunikacyjnych</li> <li>– opisuje zagrożenia towarzyszące tym wypadkom</li> <li>– wymienia czynności, które należy wykonać, aby ocenić sytuację na miejscu zdarzenia, i stosuje tę wiedzę w praktyce</li> <li>– omawia sposoby zapewnienia bezpieczeństwa poszkodowanym, ratownikowi, osobom postronnym i w miejscu zdarzenia</li> <li>– omawia podstawowe zasady postępowania ratownika w miejscu zdarzenia (wypadek komunikacyjny)</li> <li>– opisuje zasady kodowania informacji na tablicach ADR</li> <li>– opisuje zasady zachowania się po uwolnieniu substancji toksycznych</li> </ul> | II.5                                                      |
| 11 | <b>Zagrożenia terrorystyczne</b>                                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przyczyny współczesnego terroryzmu</li> <li>– najczęstsze formy aktów terroru</li> <li>– zasady zachowania się podczas ataku terrorystycznego lub bezpośrednio po nim: <ul style="list-style-type: none"> <li>• strzelanina</li> <li>• sytuacja zakładnicza</li> <li>• atak bombowy</li> <li>• atak gazowy</li> <li>• podejrzana przesyłka</li> </ul> </li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– omawia genezę i formy współczesnych aktów terroru</li> <li>– opisuje zasady zachowania się na wypadek: <ul style="list-style-type: none"> <li>• strzelaniny</li> <li>• znalezienia się w sytuacji zakładniczej</li> <li>• ataku bombowego</li> <li>• ataku gazowego</li> <li>• otrzymania podejrzanej przesyłki</li> </ul> </li> <li>– rozumie konieczność powiadamiania służb porządkowych (policji, straży miejskiej) o podejrzenie zachowujących się osobach lub podejrzanych przedmiotach zauważonych w miejscach publicznych</li> </ul>                                                                                      | II.5                                                      |
| 12 | <b>Powtórzenie materiału z zakresu bezpieczeństwa oraz postępowania w sytuacjach zagrożeń</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– powtórzenie i utrwalenie wiadomości przekazanych w ramach poprzednich jednostek dydaktycznych</li> <li>– usystematyzowanie zdobytych wiadomości</li> <li>– przygotowanie uczniów do zaplanowanej formy kontroli wiedzy i umiejętności (prezentacja form i zakresu oraz narzędzi dydaktycznych przewidzianych do realizacji)</li> </ul>                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>– łączy logicznie poszczególne zagadnienia w ciąg przyczynowo-skutkowy</li> <li>– dostrzega słabe i mocne strony proponowanych rozwiązań</li> <li>– proponuje własne – alternatywne – rozwiązania</li> <li>– sprawnie operuje poznanym słownictwem</li> <li>– trafnie argumentuje</li> <li>– sprawnie realizuje inscenizowane działania ratownicze</li> <li>– dysponuje wiedzą pozapodręcznikową</li> <li>– rozwija swoje zainteresowania w zakresie przedmiotu</li> </ul>                                                                                                                                                          | I.1<br>I.2<br>I.3<br>II.1<br>II.2<br>II.3<br>II.4<br>II.5 |

|                                       |                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                              |
|---------------------------------------|---------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------|
| 13                                    | <b>Próbna ewakuacja</b>                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>– ewakuacja realizowana na podstawie szkolnej instrukcji ewakuacji, przy wykorzystaniu obowiązujących procedur, sygnałów i dróg ewakuacji; realizowana w obecności obserwatora z ramienia PSP (lub organu prowadzącego szkołę)</li> <li>– omówienie istotnych elementów zachowania uczniów i personelu szkoły</li> </ul>                                                                                                                                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>– zna ogólne zasady postępowania po ogłoszeniu ewakuacji</li> <li>– rozpoznaje znaki ewakuacyjne, informacyjne i ochrony przeciwpożarowej</li> <li>– zna treść szkolnej instrukcji ewakuacji</li> <li>– prawidłowo wykonuje nakazane czynności</li> <li>– wykazuje troskę o bezpieczeństwo własne i innych osób</li> <li>– zachowuje spokój i opanowanie</li> </ul>                                                                                                                                    | II.2<br>II.3<br>II.4<br>II.5 |
| <b>III. Podstawy pierwszej pomocy</b> |                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                              |
| 14                                    | <b>Podstawowe wiadomości z zakresu pierwszej pomocy</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– pierwsza pomoc – definicja i zakres</li> <li>– obowiązek (prawny i moralny) udzielania pierwszej pomocy</li> <li>– podstawy anatomii i fizjologii człowieka:               <ul style="list-style-type: none"> <li>• układ oddechowy</li> <li>• układ krążenia</li> <li>• układ nerwowy</li> </ul> </li> <li>– stan nagłego zagrożenia zdrowotnego</li> <li>– przyczyny i okoliczności prowadzące do szybkiego pogorszenia stanu zdrowia lub zagrożenia życia</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia termin „pierwsza pomoc”</li> <li>– określa prawny i moralny obowiązek niesienia pomocy poszkodowanym</li> <li>– wyjaśnia rolę układów: krążenia, nerwowego, oddechowego w utrzymaniu podstawowych funkcji życiowych</li> <li>– wyjaśnia pojęcie „stan nagłego zagrożenia zdrowotnego”</li> <li>– opisuje przyczyny i okoliczności prowadzące do szybkiego pogorszenia stanu zdrowia lub zagrożenia życia</li> <li>– wyjaśnia znaczenie czasu podczas udzielania pierwszej pomocy</li> </ul> | III.1<br>III.3<br>III.5      |

|       |                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                |
|-------|-----------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------|
| 15–16 | <b>Postępowanie w miejscu zdarzenia</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– bezpieczeństwo: <ul style="list-style-type: none"> <li>• świadka</li> <li>• ratownika</li> <li>• poszkodowanych</li> <li>• miejsca zdarzenia</li> </ul> </li> <li>– środki ochrony osobistej dla ratownika</li> <li>– bezpieczne zdejmowanie rękawiczek jednorazowych</li> <li>– wzywanie profesjonalnej pomocy, adekwatnie do zaistniałego zdarzenia – numery alarmowe, treść komunikatu</li> <li>– aplikacje telefoniczne przydatne w ratownictwie</li> <li>– transport poszkodowanych</li> </ul>                                                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienia czynności, które na miejscu zdarzenia należy podjąć w trosce o bezpieczeństwo: świadka, ratownika, poszkodowanych, miejsca zdarzenia i pozostałych osób</li> <li>– wskazuje sposób zabezpieczenia się ratownika w kontakcie z poszkodowanym</li> <li>– demonstruje bezpieczny sposób zdejmowania rękawiczek jednorazowych</li> <li>– poprawnie konstruuje komunikat wzywający pomoc fachową</li> <li>– podaje numery alarmowe</li> <li>– podaje przykład aplikacji na telefon pomocnej w udzielaniu pierwszej pomocy</li> <li>– opisuje wybrane sposoby transportu osób przytomnych i nieprzytomnych</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | <p>III.1<br/>III.2<br/>III.3<br/>III.4<br/>III.6<br/>III.7</p> |
| 17–18 | <b>Pomoc osobie nieprzytomnej</b>       | <ul style="list-style-type: none"> <li>– łańcuch przeżycia</li> <li>– rola świadka zdarzenia</li> <li>– nagłe zatrzymanie krążenia (NZK)</li> <li>– ocena: <ul style="list-style-type: none"> <li>• bezpieczeństwa miejsca zdarzenia</li> <li>• przytomności poszkodowanego</li> <li>• stanu poszkodowanego (schemat ABC)</li> </ul> </li> <li>– przyczyny i objawy utraty przytomności</li> <li>– udrażnianie dróg oddechowych</li> <li>– ocena oddechu</li> <li>– pozycja bezpieczna</li> <li>– ochrona termiczna i kontrolowanie stanu poszkodowanego</li> <li>– pierwsza pomoc w przypadku omdlenia</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia pojęcie „nagłe zatrzymanie krążenia”</li> <li>– opisuje ogniwa łańcucha przeżycia</li> <li>– ocenia bezpieczeństwo miejsca wypadku</li> <li>– ocenia stan świadomości poszkodowanego</li> <li>– wymienia objawy utraty przytomności</li> <li>– ocenia stan poszkodowanego wg schematu ABC</li> <li>– udrażnia drogi oddechowe (rękoczynem czoło–żuchwa)</li> <li>– wyjaśnia mechanizm niedrożności dróg oddechowych u osoby nieprzytomnej</li> <li>– sprawdza, czy poszkodowany oddycha</li> <li>– układa poszkodowanego nieprzytomnego, ale oddychającego, w pozycji bezpiecznej</li> <li>– zapewnia poszkodowanemu ochronę termiczną</li> <li>– umiejętnie stosuje folię NRC</li> <li>– wyjaśnia, kiedy można zastosować odwrócony schemat CAB</li> <li>– wymienia główne przyczyny omdlenia</li> <li>– charakteryzuje objawy zwiastujące omdlenie</li> <li>– udziela pierwszej pomocy w przypadku omdlenia</li> </ul> | <p>III.8<br/>III.9</p>                                         |

|       |                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                |
|-------|------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------|
| 19–20 | <b>Resuscytacja krążeniowo-oddechowa</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– definicja resuscytacji krążeniowo-oddechowej</li> <li>– przyczyny i typowe objawy NZK</li> <li>– podstawowe zabiegi resuscytacyjne u dorosłych, dzieci i niemowląt (algorytm)</li> <li>– obsługa automatycznego defibrylatora zewnętrznego (AED) z zaznaczeniem potrzeby wczesnego użycia urządzenia podczas RKO</li> </ul>                                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>– definiuje pojęcie „resuscytacja krążeniowo-oddechowa”</li> <li>– opisuje znaczenie RKO w akcji ratowniczej</li> <li>– wymienia warunki i czynniki zapewniające realizację RKO na wysokim poziomie skuteczności</li> <li>– omawia algorytm ratowniczy RKO u dorosłych i dzieci</li> <li>– wykonuje pełen cykl RKO na manekinie dorosłego i niemowlęcia (samodzielnie i w parze)</li> <li>– stosuje środki ochrony osobistej podczas wykonywania RKO</li> <li>– opisuje działanie i obsługę automatycznego defibrylatora zewnętrznego</li> <li>– przedstawia zalety zastosowania AED w akcji ratowniczej</li> </ul>                                                  | III.1<br>III.10                |
| 21    | <b>Apteczka pierwszej pomocy</b>         | <ul style="list-style-type: none"> <li>– rodzaje apteczek pierwszej pomocy (wygląd, zawartość, rozmieszczenie)</li> <li>– wyposażenie apteczki pierwszej pomocy (podstawy prawne, przeznaczenie): <ul style="list-style-type: none"> <li>• samochodowej</li> <li>• domowej</li> <li>• turystycznej</li> </ul> </li> <li>– zastępcze i doraźnie improwizowane materiały opatrunkowe</li> </ul>                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>– omawia przeznaczenie i podstawowe typy apteczek pierwszej pomocy</li> <li>– wylicza przedmioty wchodzące w skład apteczki pierwszej pomocy: <ul style="list-style-type: none"> <li>• samochodowej</li> <li>• turystycznej</li> <li>• domowej</li> </ul> </li> <li>– opisuje zasady doboru i przechowywania składników apteczki pierwszej pomocy</li> <li>– proponuje improwizowane środki opatrunkowe, zależnie od rodzaju zranienia</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                    | III.12                         |
| 22    | <b>Tamowanie krwotoków</b>               | <ul style="list-style-type: none"> <li>– rodzaje ran i krwotoków</li> <li>– środki ochrony indywidualnej w kontakcie z płynami ustrojowymi</li> <li>– zakładanie opatrunku osłaniającego i uciskowego w obrębie kończyn</li> <li>– praktyczne sposoby opatrywania ran w zależności od miejsca zranienia</li> <li>– zasady pierwszej pomocy w sytuacji wystąpienia zagrożenia użyciem broni konwencjonalnej</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia pojęcia: rana, krwotok, opatrunek uciskowy, opatrunek osłaniający</li> <li>– wykonuje w obrębie kończyny opatrunki uciskowe i osłaniające</li> <li>– wymienia rodzaje krwotoków i je charakteryzuje</li> <li>– stosuje rękawiczki ochronne podczas opatrywania ran</li> <li>– bezpiecznie zdejmuje rękawiczki ochronne</li> <li>– wykonuje opatrunek zależnie od miejsca zranienia (inne niż kończyna)</li> <li>– demonstruje sposób tamowania krwotoku z nosa</li> <li>– tamuje krwotok przy użyciu dłoni oraz opatrunku uciskowego</li> <li>– opisuje zasady zachowania się w sytuacji zagrożenia przy (zasada uciekaj, schowaj się walczyć)</li> </ul> | III.13 a, b, c, d, e<br>III.15 |

|    |                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                |
|----|-------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------|
| 23 | <b>Złamania i zwichnięcia</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– typowe objawy urazów kości i stawów oraz ich rodzaje</li> <li>– opatrywanie złamań, skręceń i zwichnięć</li> <li>– sposoby unieruchamiania kończyn</li> <li>– zastosowanie chusty trójkątnej</li> <li>– postępowanie ratownicze w przypadku urazów kręgosłupa</li> <li>– zapobieganie urazom przy pracy, w sporcie i podczas rekreacji</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia pojęcia: złamanie, zwichnięcie, skręcenie</li> <li>– zna i stosuje zasady doraźnego unieruchomienia kości i stawów</li> <li>– zakłada temblak</li> <li>– omawia pryncypialne zasady postępowania w przypadku podejrzenia urazów kręgosłupa</li> <li>– opisuje najczęstsze okoliczności urazów kręgosłupa</li> <li>– podaje przykłady zapobiegania urazom w domu, w pracy, podczas rekreacji i w sporcie</li> </ul>                                                                                                  | III.13 f, g, h |
| 24 | <b>Oparzenia i odmrożenia</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– oparzenia termiczne i chemiczne <ul style="list-style-type: none"> <li>– okoliczności, objawy, pierwsza pomoc</li> </ul> </li> <li>– udar słoneczny i udar ciepły – objawy, pierwsza pomoc</li> <li>– wychłodzenie i odmrożenie – przyczyny, pierwsza pomoc</li> <li>– zapobieganie oparzeniom (środowisko domowe, małe dzieci)</li> </ul>        | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia pojęcia: oparzenie, udar słoneczny, udar ciepły, odmrożenie, wychłodzenie</li> <li>– omawia zasady postępowania ratowniczego w przypadkach: <ul style="list-style-type: none"> <li>• oparzeń termicznych</li> <li>• oparzeń środkami chemicznymi</li> <li>• wychłodzenia organizmu i odmrożeń</li> </ul> </li> <li>– demonstruje sposób schładzania oparzonej kończyny</li> <li>– proponuje skuteczne sposoby zapobiegania oparzeniom, ze szczególnym uwzględnieniem środowiska domowego i małych dzieci</li> </ul> | III.14         |

|                                           |                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                 |
|-------------------------------------------|---------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 25–26                                     | <b>Inne groźne przypadki</b>                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>– pierwsza pomoc w przypadku: <ul style="list-style-type: none"> <li>• zadławienia</li> <li>• zawału serca</li> <li>• udaru mózgu</li> <li>• napadu padaczkowego</li> <li>• ciała obcego w oku</li> <li>• zatrucia</li> <li>• tonięcia</li> <li>• porażenia prądem</li> <li>• ukąszenia</li> <li>• użądlenia</li> </ul> </li> <li>– zapobieganie zadławieniom u dzieci</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– omawia objawy oraz sposób udzielania pierwszej pomocy w przypadkach: <ul style="list-style-type: none"> <li>• zadławienia <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ omawia schemat postępowania w przypadku zadławienia</li> <li>▪ wykonuje na manekinie rękoczyn ratunkowe w przypadku zadławienia</li> <li>▪ wymienia przykłady działań zapobiegających zadławieniu u małych dzieci</li> </ul> </li> <li>• zawału serca</li> <li>• udaru mózgu</li> <li>• napadu padaczkowego</li> <li>• ciała obcego w oku</li> <li>• zatrucia</li> <li>• tonięcia</li> <li>• porażenia prądem</li> <li>• ukąszenia</li> <li>• użądlenia</li> </ul> </li> <li>– omawia sposoby zapewnienia bezpieczeństwa ratownika w wymienionych wypadkach</li> </ul> | III.1<br>III.2<br>III.3<br>III.5.a, b<br>III.11                                                                                 |
| 27                                        | <b>Powtórzenie materiału z zakresu pierwszej pomocy</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– powtórzenie i utrwalenie wiadomości przekazanych w ramach poprzednich jednostek dydaktycznych</li> <li>– usystematyzowanie zdobytych wiadomości</li> <li>– przygotowanie uczniów do zaplanowanej formy kontroli wiedzy i umiejętności (prezentacja form i zakresu oraz narzędzi dydaktycznych przewidzianych do realizacji)</li> </ul>                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>– łączy poszczególne zagadnienia w ciąg przyczynowo-skutkowy</li> <li>– dostrzega słabe i mocne strony proponowanych rozwiązań</li> <li>– proponuje własne – alternatywne – rozwiązania</li> <li>– sprawnie operuje poznanym słownictwem</li> <li>– trafnie argumentuje</li> <li>– sprawnie realizuje działania ratownicze</li> <li>– dysponuje wiedzą pozapodręcznikową</li> <li>– rozwija swoje zainteresowania w zakresie przedmiotu</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                          | III.1<br>III.2<br>III.3<br>III.4<br>III.5<br>III.6<br>III.7<br>III.8<br>III.9<br>III.10<br>III.11<br>III.12<br>III.13<br>III.14 |
| <b>IV. Kształtowanie postaw obronnych</b> |                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                 |



|           |                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                  |
|-----------|-------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------|
| 28–<br>29 | Terenoznawstwo                                  | <p>Podstawy terenoznawstwa:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- orientowanie się w terenie bez mapy (charakterystycznych cech i przedmiotów terenowych)</li> <li>- dokonywanie prostych pomiarów bezprzyrządowych w terenie</li> <li>- wyznaczanie kierunków stron świata: <ul style="list-style-type: none"> <li>• wg ciał niebieskich</li> <li>• wskazań igły magnetycznej (busola/ kompas)</li> <li>• urządzeń GPS</li> </ul> </li> <li>- czytanie map i proste obliczenia z wykorzystaniem mapy</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>- orientuje się w terenie według: <ul style="list-style-type: none"> <li>• położenia Słońca, Gwiazdy Polarnej, charakterystycznych przedmiotów terenowych (natura/ budowle)</li> </ul> </li> <li>• określa przybliżoną odległość przebytej drogi na podstawie parokroków lub upływającego czasu marszu</li> <li>• wyznacza kierunki stron świata przy pomocy kompasu/ busoli</li> <li>• wyznacza kierunki stron świata przy pomocy GPS</li> <li>• umie zorientować mapę i wskazać na niej własne miejsce stania</li> <li>• umie zaplanować i obliczyć drogę marszu (czas, odległość)</li> </ul> | IV.1.1<br>IV.1.2 |
| 30        | <b>Cyberbezpieczeństwo w wymiarze wojskowym</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>- istota cyberbezpieczeństwa</li> <li>- miejsce cyberbezpieczeństwa militarnego w cyberbezpieczeństwie państwa</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>- wyjaśnia znaczenie pojęcia cyberbezpieczeństwa</li> <li>- opisuje miejsce cyberbezpieczeństwa w systemie bezpieczeństwa państwa</li> <li>- wymienia główne zagrożenia dla cyberbezpieczeństwa</li> <li>- proponuje efektywne sposoby zapobiegania atakom na Cyberbezpieczeństwo i minimalizacji ich skutków</li> <li>- opisuje zadania Wojsk Obrony Cyberprzestrzeni</li> <li>- opisuje przykłady ataków na cyberbezpieczeństwo</li> </ul>                                                                                                                                                    | IV.2.1<br>IV.2.2 |

|       |                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                      |
|-------|-----------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------|
| 31–32 | <b>Przygotowanie do szkolenia strzeleckiego</b>                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>- zasady bezpiecznego i efektywnego posługiwania się bronią strzelecką</li> <li>- podstawowe części składowe broni strzeleckiej</li> <li>- postawy strzeleckie</li> <li>- zgrywanie przyrządów celowniczych, regulowanie oddechu w czasie składania się do strzału, ściąganie języka spustowego</li> </ul>                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>- zasada BLOS (broń/ lufa/ otoczenie/ spust)</li> <li>- wylicza zasady bezpiecznego posługiwania się bronią strzelecką (odpięcie magazynka, brak kontaktu ze spustem, przeładowanie, lufa skierowana w bezpieczne miejsce, strzał kontrolny, wskaźnik bezpieczeństwa, pudełko – futerał transportowy lub kabura)</li> <li>- rozumie zasady efektywnego posługiwania się bronią strzelecką</li> <li>- identyfikuje podstawowe części składowe broni: <ul style="list-style-type: none"> <li>• krótkiej – pistolet/ rewolwer</li> <li>• długiej - karabin</li> <li>• śrutowej – strzelba</li> </ul> </li> <li>- opisuje ułożenie ciała w podstawowych postawach strzeleckich (zależnie od dyscypliny i konkurencji)</li> <li>- opisuje zasady zgrywania podstawowych rodzajów przyrządów celowniczych (otwarte, zamknięte, optyczne)</li> <li>- prawidłowo składa się do strzału, reguluje oddech i ściąga język spustowy</li> </ul> | IV.3.1<br>IV.3.2<br>IV.3.3<br>IV.3.4 |
| 33    | <b>Powtórzenie materiału z zakresu kształtowania postaw obronnych</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– powtórzenie i utrwalenie wiadomości przekazanych w ramach poprzednich jednostek dydaktycznych</li> <li>– usystematyzowanie zdobytych wiadomości</li> <li>– przygotowanie uczniów do zaplanowanej formy kontroli wiedzy i umiejętności (prezentacja form i zakresu oraz narzędzi dydaktycznych przewidzianych do realizacji)</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– łączy logicznie poszczególne zagadnienia w ciąg przyczynowo-skutkowy</li> <li>– dostrzega słabe i mocne strony proponowanych rozwiązań</li> <li>– proponuje własne – alternatywne – rozwiązania</li> <li>– sprawnie operuje poznany słownictwem</li> <li>– trafnie argumentuje</li> <li>– dysponuje wiedzą pozapodręcznikową</li> <li>– rozwija swoje zainteresowania w zakresie przedmiotu</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | IV.1<br>IV.2<br>Iv.3                 |

### 1. Rozwój fizyczny i sprawność fizyczna

Standardy wymagań zawarte w podstawie programowej

#### 1. W zakresie wiedzy uczniów:

- 1) wyjaśnia, jakie zmiany zachodzą w budowie ciała i sprawności fizycznej w okresie dojrzewania płciowego;
- 2) wymienia testy i narzędzia do pomiaru sprawności fizycznej;
- 3) wskazuje zastosowanie siatek centylowych w ocenie własnego rozwoju Fizycznego;

#### 2. W zakresie umiejętności uczniów:

- 1) dokonuje pomiarów wysokości i masy ciała oraz samodzielnie interpretuje ich wyniki;
- 2) wykonuje wybrane próby kondycyjnych i koordynacyjnych zdolności motorycznych;
- 3) ocenia i interpretuje poziom własnej sprawności fizycznej;
- 4) demonstruje zestaw ćwiczeń kształtujących prawidłową postawę ciała
- 5) demonstruje zestaw ćwiczeń kształtujących wybrane zdolności motoryczne

# *MAGIA RUCHU*

**Program nauczania wychowania fizycznego**

**II etap edukacyjny**

**Treści szczegółowe**

### Cele szczegółowe – treści do realizacji

| W zakresie wiadomości uczniów:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | W zakresie umiejętności uczniów:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | W zakresie postawy wobec kultury fizycznej uczniów:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | Numeracja dotyczy wymagania kompetencji społecznych z podstawy programowej                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| <p>1. dokonuje samooceny budowy anatomicznej swojego ciała;</p> <p>2. opisuje zmiany zachodzące w organizmie człowieka w okresie dojrzewania płciowego;</p> <p>3. charakteryzuje wybrany test sprawności fizycznej, wymienia próby wchodzące w jego skład;</p> <p>4. wymienia narzędzia do pomiaru poziomu sprawności fizycznej, np. stoper, taśmę mierniczą, dynamometr;</p> | <p>1. wykonuje pomiar wysokości i masy ciała oraz interpretuje wyniki pomiaru w odniesieniu do siatek centylowych;</p> <p>2. wykonuje próby kondycyjne i koordynacyjne w testach sprawności fizycznej (Eurofit, MTSF, Minifit i Ekstratalent);</p> <p>3. posługuje się kalkulatorem sprawności fizycznej w odniesieniu do wyników w wybranym teście;</p> <p>4. dobiera zestaw ćwiczeń kształtujących do wybranej zdolności motorycznej;</p> <p>5. prezentuje ćwiczenia rozwijające wybraną zdolność motoryczną;</p> | <p>6. identyfikuje swoje mocne strony, budując poczucie własnej wartości, planuje sposoby rozwoju oraz ma świadomość słabych stron, nad którymi należy pracować;</p> <p>7. wykazuje umiejętność adekwatnej samooceny swoich możliwości psychofizycznych;</p> <p>10. motywuje innych do udziału w aktywności fizycznej ze szczególnym uwzględnieniem osób o niższej sprawności</p> |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                     |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>5. posługuje się prawidłową terminologią dotyczącą ćwiczeń kształtujących;</p> <p>6. objaśnia czym jest i do czego służy siatka centylowa;</p> <p>7. interpretuje własny wynik rozwoju fizycznego w odniesieniu do siatki centylowej.</p>                                                                                                                           | <p>6. prezentuje grupę ćwiczeń wzmacniających mięśnie posturalne;</p> <p>7. wykonuje marszowo-biegowy test Coopera.</p>                                                                                                                                                                                                                     | <p>fizycznej i specjalnych potrzebach edukacyjnych, np. osób niepełnosprawnych, osób starszych.</p> |
| <b>2. Aktywność fizyczna</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                     |
| Standardy wymagań zawarte w podstawie programowej                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                     |
| <b>1. W zakresie wiedzy uczniów:</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | <b>2. W zakresie umiejętności uczniów:</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                     |
| <p>1) omawia zmiany zachodzące w organizmie podczas wysiłku fizycznego;</p> <p>2) wskazuje korzyści wynikające z aktywności fizycznej w terenie;</p> <p>3) wskazuje możliwości wykorzystania nowoczesnych technologii do oceny dziennej aktywności fizycznej;</p> <p>4) charakteryzuje nowoczesne formy aktywności fizycznej (np. pilates, zumba, nordic walking);</p> | <p>1) wykonuje i stosuje w grze techniczne i taktyczne elementy gier: w koszykówce, piłce ręcznej i piłce nożnej– zwody, obronę „każdy swego”, w siatkówce– wystawienie, zbieg i odbiór piłki; ustawia się prawidłowo na boisku w ataku i obronie;</p> <p>2) uczestniczy w grach szkolnych i uproszczonych jako zawodnik i jako sędzia;</p> |                                                                                                     |

|                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>5) opisuje zasady wybranej formy aktywności fizycznej spoza Europy;</p> <p>6) wyjaśnia ideę olimpijską, paraolimpijską i olimpiad specjalnych;</p> | <p>3) planuje szkolne rozgrywki sportowe według systemu pucharowego i „każdy z każdym”;</p> <p>4) uczestniczy w wybranej formie aktywności fizycznej spoza Europy;</p> <p>5) wykonuje wybrane ćwiczenie zwinnościowo-akrobatyczne (np. stanie na rękach lub na głowie z asekuracją, przerzut bokiem, piramida dwójkowa lub trójkowa);</p> <p>6) planuje i wykonuje dowolny układ gimnastyczny;</p> <p>7) opracowuje i wykonuje indywidualnie, w parze lub zespole dowolny układ tańca z wykorzystaniem elementów nowoczesnych form aktywności fizycznej;</p> <p>8) wybiera i pokonuje trasę biegu terenowego z elementami orientacji w terenie;</p> <p>9) wykonuje przekazanie pałeczki w biegu sztafetowym;</p> <p>10) wykonuje skok w dal po rozbiegu z odbicia ze strefy lub belki oraz skoki przez przeszkody techniką naturalną;</p> <p>11) diagnozuje własną, dzienną aktywność fizyczną, wykorzystując nowoczesne technologie (urządzenia monitorujące, aplikacje internetowe);</p> <p>12) przeprowadza rozgrzewkę w zależności od rodzaju aktywności;</p> |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

| Cele szczegółowe - treści do realizacji                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| W zakresie wiadomości uczniów:                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | W zakresie umiejętności uczniów:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | W zakresie postawy wobec kultury fizycznej uczniów:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | Numeracja dotyczy wymagania kompetencji społecznych z podstawy programowej                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| 1. wymienia zmiany zachodzące w organizmie podczas wysiłku fizycznego;<br>2. wymienia zalety podejmowania aktywności fizycznej w terenie;<br>3. wyszukuje sposoby wykorzystania nowoczesnych technologii do oceny systematycznej aktywności fizycznej: aplikacje w smartfonach, programy komputerowe, krokomierze, pulsometry; | <b>LEKKOATLETYKA</b><br>1. posługuje się mapą w biegu na orientację;<br>2. wykonuje bieg ciągły o małej intensywności w zróżnicowanym terenie;<br>3. wykonuje bieg wytrzymałościowy w terenie;<br>4. wykonuje przekazanie pałeczki sztafetowej w strefie zmian wybranym sposobem;<br>5. wykonuje skok w dal z rozbiegu z odbicia ze strefy lub z belki techniką naturalną; | 1. uczestniczy w sportowych rozgrywkach klasowych w roli zawodnika, stosując zasady „czystej gry”: szacunku dla rywala, respektowania przepisów gry, podporządkowania się decyzjom sędziego, potrafi właściwie zachować się w sytuacji zwycięstwa i porażki, podziękować za wspólną grę;<br>2. pełni rolę organizatora, sędziego i kibica w ramach szkolnych zawodów sportowych; |



|                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>4. rozróżnia nowoczesne formy ruchu, np. zumbę, nordic walking, pilates;</p> <p>5. opisuje zasady wybranej przez siebie gry rekreacyjnej, regionalnej i spoza Europy;</p> <p>6. wyjaśnia ideę olimpiad i paraolimpiad.</p> | <p>6. wykonuje próby lekkoatletyczne wchodzące w skład ligi lekkoatletycznej;</p> <p>7. wykorzystuje w praktyce nowoczesne technologie do oceny dziennej aktywności fizycznej np. aplikacje internetowe;</p> <p>8. dobiera zestaw ćwiczeń do rozgrzewki wybranej konkurencji lekkoatletycznej;</p> <p>9. prowadzi rozgrzewkę zgodnie z przyjętymi zasadami uwzględniając część ogólną i specjalistyczną.</p> <p><b>GRY ZESPOŁOWE</b><br/><b>Koszykówka</b></p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | <p><b>Piłka ręczna</b></p> <p>1. wykonuje podania jednorącz półgórne i kozłem w biegu zakończone rzutem do bramki;</p> <p>2. wykonuje rzut do bramki z biegu, po przeskoku i z wyskoku;</p> <p>3. wykonuje zwód pojedynczy i podwójny z balansem ciała;</p> <p>4. wykonuje rytm trzech kroków zakończony podaniem lub rzutem do bramki;</p> |
|                                                                                                                                                                                                                               | <p>1. wykonuje podania piłki oburącz, jednorącz, kozłem i podania sytuacyjne w biegu i podczas gry;</p> <p>2. wykonuje kozłowanie piłką w biegu ze zmianą tempa i kierunku biegu oraz slalomem ze zmianą ręki kozłującej;</p> <p>3. wykonuje rzuty do kosza po dwutakcie z prawej i lewej strony, z przeciwnikiem biernym i aktywnym oraz rzuty z wyskoku;</p> <p>4. wykonuje atak pozycyjny w różnych ustawieniach, np. 5-0, 1-2-2, 1-2-1-2, 3-2, stosując zasłony;</p> <p>5. wykonuje atak szybki;</p> <p>6. wykonuje obronę „każdy swego” i obronę strefą stosując przekazanie w obronie;</p> <p>7. stosuje poznane elementy techniczne i taktyczne w grze w koszykówkę;</p> <p>8. sędziuje wybrane fragmenty gry stosując uproszczone przepisy;</p> <p>9. prowadzi rozgrzewkę z piłką do koszykówki;</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |

4. wyjaśnia, jak należy zachować się w sytuacjach związanych z aktywnością taneczną;

8. wykazuje kreatywność w poszukiwaniu rozwiązań sytuacji problemowych;

9. współpracuje w grupie, szanując poglądy i wysiłki innych ludzi, wykazuje asertywność i empatię.

|  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |  |
|--|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|
|  | <p>5. wykonuje kontratak i atak szybki zakończony rzutem do bramki;</p> <p>6. wykonuje obronę „każdy swego” oraz obronę strefą;</p> <p>7. podejmuje grę na różnych pozycjach w tym grę bramkarza;</p> <p>8. stosuje poznane elementy techniczne i taktyczne w grze w piłkę ręczną;</p> <p>9. sędziuje wybrane fragmenty gry, stosując uproszczone przepisy;</p> <p>10. prowadzi rozgrzewkę z piłką do piłki ręcznej;</p> <p>1. stosuje wystawienie piłki sposobem górnym, dolnym i wystawienie sytuacyjne;</p> <p>2. wykonuje zbieżnię piłki po prostej i po skosie;</p> <p>3. wykonuje atak przez plasowanie piłki;</p> <p>4. wykonuje kiwnięcie;</p> <p>5. wykonuje odbicia piłki oburącz górną i dół w wyskoku;</p> <p>6. wykonuje blok pojedynczy;</p> <p>7. wykonuje zagrywkę tenisową z linii 9 metrów;</p> <p>8. wykona rozegranie piłki na „trzy”;</p> <p>9. stosuje poznane elementy techniczne i taktyczne w grze w piłkę siatkową;</p> <p>10. sędziuje wybrane fragmenty gry, stosując uproszczone przepisy;</p> <p>11. prowadzi rozgrzewkę z piłką do siatkówki;</p> <p>1. prowadzi piłkę po prostej i ze zmianą kierunku biegu i tempa, slalomem prawą i lewą nogą, różnymi częściami stopy;</p> |  |
|--|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|

2. prowadzi piłkę nogą dalszą od przeciwnika;

3. wykonuje przyjęcie i podanie piłki różnymi częściami stopy w miejscu i w biegu;
4. wykonuje podanie i strzał z powietrza;
5. wykonuje podanie i strzał głową;
6. wykonuje atak pozycyjny i kontratak;

|  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |  |
|--|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|
|  | <p>7. podejmuje grę na różnych pozycjach, w tym grę bramkarza;</p> <p>8. stosuje poznane elementy techniczne i taktyczne w grze w piłkę nożną;</p> <p>9. sędziuje wybrane fragmenty gry, stosuje uproszczone przepisy;</p> <p>10. prowadzi rozgrzewkę z piłką do piłki nożnej.</p> <p><b>GIMNASTYKA</b></p> <p>1. wykonuje stanie na rękach i na głowie z asekuracją;</p> <p>2. wykonuje przerzut bokiem na dowolną stronę;</p> <p>3. wykonuje przewrót w przód i w tył z różnych pozycji wyjściowych;</p> <p>4. wykonuje przewroty łącząc je w układ gimnastyczny wg inwencji ucznia;</p> <p>5. wykonuje układ równoważny na ławeczce;</p> <p>6. wykonuje dowolną piramidę dwójkową lub trójkową;</p> <p>7. wykonuje skoki przez przyrządy gimnastyczne;</p> <p>8. prezentuje dowolny układ gimnastyczny indywidualny lub dwójkowy;</p> <p>9. prowadzi rozgrzewkę gimnastyczną.</p> <p><b>GRY REKREACYJNE</b></p> <p>1. pełni rolę zawodnika w poznanych grach rekreacyjnych: ringo, kwadrant, unihokey, badminton, tenis stołowy, frisbee, stosując elementy techniczne i taktyczne;</p> <p>2. organizuje klasowe rozgrywki w wybrane gry rekreacyjne;</p> <p>3. proponuje nowe formy aktywności fizycznej spoza Europy;</p> <p>4. diagnozuje własną dzienną aktywność fizyczną wykorzystując nowoczesne technologie – aplikacje internetowe.</p> |  |
|--|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|

## TANIEC

1. wykonuje indywidualnie, w parze lub w zespole dowolny układ taneczny z wykorzystaniem elementów nowoczesnych form aktywności fizycznej, np. aerobiku, zumby, stepu;
2. opracowuje i wykonuje prosty układ choreograficzny do wybranej muzyki indywidualnie, w parze lub w zespole;

|                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                          |                                                                                                                                      |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                                                                                                                   | 3. wykonuje rozgrzewkę specjalistyczną do muzyki;<br>4. dokonuje oceny i samooceny wykonanych układów                                                    |                                                                                                                                      |
| tanecznych.                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                          |                                                                                                                                      |
| <p style="text-align: center;"><b>3. Bezpieczeństwo w aktywności fizycznej</b></p> <p style="text-align: center;">Standardy wymagań zawarte w podstawie programowej</p>                                           |                                                                                                                                                          |                                                                                                                                      |
| <b>1. W zakresie wiedzy uczeń:</b>                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                          | <b>2. W zakresie umiejętności uczeń:</b>                                                                                             |
| 1) wymienia najczęstsze przyczyny oraz okoliczności wypadków i urazów w czasie zajęć ruchowych, omawia sposoby zapobiegania im;<br><br>2) wskazuje zagrożenia związane z uprawianiem niektórych dyscyplin sportu; |                                                                                                                                                          | 1) stosuje zasady samoasekuracji i asekuracji;<br><br>2) potrafi zachować się w sytuacji wypadków i urazów w czasie zajęć ruchowych; |
| <b>Cele szczegółowe - treści do realizacji</b>                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                          |                                                                                                                                      |
| <b>W zakresie wiadomości uczeń:</b>                                                                                                                                                                               | <b>W zakresie umiejętności uczeń:</b>                                                                                                                    | <b>W zakresie postawy wobec kultury fizycznej uczeń:</b>                                                                             |
|                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                          | Numeracja dotyczy wymagania kompetencji społecznych z podstawy programowej                                                           |
| 1. wskazuje przyczyny kontuzji na lekcjach wychowania fizycznego.<br><br>2. objaśnia rolę rozgrzewki przed wysiłkiem                                                                                              | 1. stosuje przyjęte zasady samoasekuracji i asekuracji w różnych formach aktywności fizycznej.<br><br>2. wykonuje ćwiczenia adekwatne do swojego rozwoju | 5. omawia znaczenie dobrych relacji z innymi ludźmi, w tym z rodzicami oraz rówieśnikami tej samej i odmiennej płci;                 |

|                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                             |                                                                                                   |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------|
| fizycznym.                                                                                                                                                                                                           | fizycznego i sprawności fizycznej.                                                                                          | 8. wykazuje kreatywność w poszukiwaniu rozwiązań sytuacji problemowych;                           |
| 3. wymienia zagrożenia związane z uprawianiem sportów ekstremalnych.                                                                                                                                                 | 3. podejmuje aktywność fizyczną zgodną ze swoimi możliwościami zdrowotnymi.                                                 | 9. współpracuje w grupie szanując poglądy i wysiłki innych ludzi wykazując asertywność i empatię; |
| 4. ocenia zagrożenia związane z nieprzestrzeganiem regulaminów w obiektach sportowych dotyczące uprawiania niektórych dyscyplin sportu poza szkołą, np. w aquaparku, parku trampolin, parku linowym, skateparku itp. | 4. postępuje zgodnie z poznanymi zasadami udzielania pierwszej pomocy w trakcie wypadków i urazów w czasie zajęć ruchowych. |                                                                                                   |

#### 4. Edukacja zdrowotna

Standardy wymagań zawarte w podstawie programowej

| 1. W zakresie wiedzy uczeń:                                                                                                        | 2. W zakresie umiejętności uczeń:                                                                                                                                                                                                                      |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1) wymienia czynniki, które wpływają pozytywnie i negatywnie na zdrowie i samopoczucie oraz wskazuje te, na które może mieć wpływ; | 1) opracowuje rozkład dnia, uwzględniając proporcje między pracą a wypoczynkiem, wysiłkiem umysłowym a fizycznym rozumiejąc rolę wypoczynku w efektywnym wykonywaniu pracy zawodowej;<br>2) dobiera rodzaj ćwiczeń relaksacyjnych do własnych potrzeb; |



|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                               |  |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|
| <div>2) omawia sposoby redukowania nadmiernego stresu i radzenia sobie z nim w sposób konstruktywny;</div> <div>3) omawia konsekwencje zdrowotne stosowania używek i substancji psychoaktywnych w odniesieniu do podejmowania aktywności fizycznej;</div> <div>4) wymienia przyczyny i skutki otyłości oraz nieuzasadnionego odchudzania się i używania sterydów w celu zwiększenia masy mięśni;</div> <div>5) wyjaśnia wymogi higieny wynikające ze zmian zachodzących w organizmie w okresie dojrzewania;</div> |                                                                                                                                                                                 | <div>3) demonstruje ergonomiczne podnoszenie i przenoszenie przedmiotów o różnej wielkości i różnym ciężarze.</div>                                                                           |  |
| Cele szczegółowe - treści do realizacji                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                               |  |
| W zakresie wiadomości uczeń:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | W zakresie umiejętności uczeń:                                                                                                                                                  | W zakresie postawy wobec kultury fizycznej uczeń:                                                                                                                                             |  |
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                 | Numeracja dotyczy wymagania kompetencji społecznych z podstawy programowej                                                                                                                    |  |
| Uczeń: <div>1. wymienia pozytywne czynniki wpływające na zdrowy styl życia;</div> <div>2. wymienia czynniki zdrowego stylu życia zależne od niego samego;</div>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | Uczeń: <div>1. planuje swój rozkład dnia uwzględniając czas na naukę i aktywny wypoczynek;</div> <div>2. stosuje prawidłowe proporcje w planowaniu codziennych czynności;</div> | Uczeń: <div>5. omawia znaczenie dobrych relacji z innymi ludźmi, w tym z rodzicami oraz rówieśnikami tej samej i odmiennej płci;</div> <div>6. identyfikuje swoje mocne strony, budując</div> |  |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>3. wskazuje sposoby redukowania stresu;</p> <p>4. objaśnia konsekwencje zdrowotne stosowania używek i substancji psychoaktywnych;</p> <p>5. wskazuje produkty spożywcze prowadzące do otyłości i nadwagi;</p> <p>6. wymienia zasady prawidłowego odżywiania;</p> <p>7. wymienia choroby związane z nadwagą i niedożywieniem;</p> <p>8. podaje skutki zażywania środków odurzających, dopalaczy;</p> <p>9. wyjaśnia pojęcie sterydów i środków zwiększających masę ciała;</p> <p>10. opisuje zasady higieny w okresie dojrzewania.</p> | <p>3. stosuje poznane techniki relaksacyjne w ciągu dnia;</p> <p>4. umiejętnie dobiera codzienne formy aktywności fizycznej;</p> <p>5. wykonuje codzienne obowiązki dbając o swoje zdrowie;</p> <p>6. stosuje zasady zdrowego żywienia i aktywności fizycznej.</p> | <p>poczucie własnej wartości, planuje sposoby rozwoju oraz ma świadomość słabych stron, nad którymi należy pracować;</p> <p>7. wykazuje umiejętność adekwatnej samooceny swoich możliwości psychofizycznych;</p> <p>8. wykazuje kreatywność w poszukiwaniu rozwiązań sytuacji problemowych.</p> |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

## Informatyka

| Tytuł w podręczniku                                                          | Numer i temat lekcji                                                            | Wymagania konieczne<br>(ocena dopuszczająca)<br>Uczeń:                                                                                                                                                                                                                                          | Wymagania podstawowe<br>(ocena dostateczna)<br>Uczeń:                                                                                                                                             | Wymagania rozszerzające<br>(ocena dobra)<br>Uczeń:                                                                                                                                                                                                                                      | Wymagania dopełniające<br>(ocena bardzo dobra)<br>Uczeń:                                                                                                                                                                    | Wymagania wykraczające<br>(ocena celująca)<br>Uczeń:                                                                                                                                  |
|------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>DZIAŁ 1. Arkusz kalkulacyjny</b>                                          |                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                       |
| 1.1. Formuły i adresowanie względne w arkuszu kalkulacyjnym                  | 1. i 2. Formuły i adresowanie względne w arkuszu kalkulacyjnym                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>omawia zastosowanie oraz budowę arkusza kalkulacyjnego</li> <li>określa adres komórki</li> <li>wprowadza dane różnego rodzaju do komórek arkusza kalkulacyjnego</li> <li>formatuje zawartość komórek (wyrównanie tekstu oraz wygląd czcionki)</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>określa zasady wprowadzania danych do komórek arkusza kalkulacyjnego</li> <li>dodaje i usuwa wiersze oraz kolumny w tabeli</li> </ul>                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>tworzy proste formuły obliczeniowe</li> <li>wyjaśnia, czym jest adres względny</li> </ul>                                                                                                                                                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>kopiuje utworzone formuły obliczeniowe, wykorzystując adresowanie względne</li> </ul>                                                                                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>samodzielnie tworzy i kopiuje skomplikowane formuły obliczeniowe</li> </ul>                                                                    |
| 1.2. Funkcje oraz adresowanie bezwzględne i mieszane w arkuszu kalkulacyjnym | 3. i 4. Funkcje oraz adresowanie bezwzględne i mieszane w arkuszu kalkulacyjnym | <ul style="list-style-type: none"> <li>rozumie różnice między adresowaniem względnym, bezwzględnym i mieszanym</li> </ul>                                                                                                                                                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>stosuje w arkuszu podstawowe funkcje: (SUMA, ŚREDNIA), wpisuje je ręcznie oraz korzysta z kreatora</li> </ul>                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>wykorzystuje funkcję JEŻELI do tworzenia algorytmów z warunkami w arkuszu kalkulacyjnym</li> <li>ustawia format danych komórki odpowiadający jej zawartości</li> <li>w formułach stosuje adresowanie względne, bezwzględne i mieszane</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>korzysta z biblioteki funkcji, aby wyszukiwać potrzebne funkcje</li> <li>stosuje adresowanie względne, bezwzględne lub mieszane w zaawansowanych formułach obliczeniowych</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>stosuje zaawansowane funkcje arkusza w tabelach stworzonych na własne potrzeby</li> </ul>                                                      |
| 1.3. Przedstawianie danych na wykresie                                       | 5. i 6. Przedstawianie danych na wykresie                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>wstawia wykres do arkusza kalkulacyjnego</li> </ul>                                                                                                                                                                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>omawia i modyfikuje poszczególne elementy wykresu</li> </ul>                                                                                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>dobiera odpowiedni wykres do rodzaju danych</li> </ul>                                                                                                                                                                                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>tworzy wykres dla więcej niż jednej serii danych</li> </ul>                                                                                                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>tworzy rozbudowane wykresy dla wielu serii danych</li> </ul>                                                                                   |
| 1.4. Zastosowania arkusza kalkulacyjnego                                     | 7. 8. Zastosowania arkusza kalkulacyjnego                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>korzysta z arkusza kalkulacyjnego w celu stworzenia kalkulacji wydatków</li> </ul>                                                                                                                                                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>zapisuje w tabeli arkusza kalkulacyjnego dane otrzymane z prostych doświadczeń i przedstawia je na wykresie</li> </ul>                                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>sortuje oraz filtruje dane w arkuszu kalkulacyjnym</li> </ul>                                                                                                                                                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>tworzy prosty model (na przykładzie rzutu sześcienną kostką do gry) w arkuszu kalkulacyjnym</li> <li>stosuje filtry niestandardowe</li> </ul>                                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>przygotowuje rozbudowane arkusze kalkulacyjne korzystając z arkusza kalkulacyjnego do analizowania doświadczeń z innych przedmiotów</li> </ul> |
| <b>DZIAŁ 3. Programowanie w języku C++</b>                                   |                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                       |
| 3.1. Wprowadzenie do programowania w języku C++                              | 9., 10. i 11. Wprowadzenie do programowania w języku C++                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>definiuje pojęcia: algorytm, program, programowanie</li> <li>podaje kilka sposobów przedstawienia algorytmu</li> </ul>                                                                                                                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>wymienia różne sposoby przedstawienia algorytmu: opis słowny, schemat blokowy, lista kroków</li> <li>poprawnie formułuje problem do rozwiązania</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>wymienia przykładowe środowiska programistyczne</li> <li>wyjaśnia, czym jest specyfikacja problemu</li> </ul>                                                                                                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>pisze proste programy w trybie skryptowym języka C++</li> </ul>                                                                                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>zapisuje algorytmy różnymi sposobami oraz pisze programy o większym stopniu trudności</li> </ul>                                               |

|                                        |                                                  |                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                 |
|----------------------------------------|--------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                        |                                                  |                                                                                                                                                                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia różnice między interaktywnym a skryptowym trybem pracy</li> <li>• stosuje odpowiednie polecenie języka C++, aby wyświetlić tekst na ekranie</li> <li>• omawia różnice pomiędzy kodem źródłowym a kodem wynikowym</li> <li>• tłumaczy, czym jest środowisko programistyczne</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• opisuje etapy rozwiązywania problemów</li> <li>• opisuje etapy powstawania programu komputerowego</li> <li>• zapisuje proste polecenia języka C++</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                 |
| 3.2. Piszemy programy w języku C++     | 12., 13. i 14. Piszemy programy w języku C++     | <ul style="list-style-type: none"> <li>• tłumaczy, do czego używa się zmiennych w programach</li> <li>• pisze proste programy w trybie skryptowym języka C++ z wykorzystaniem zmiennych</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wykonuje obliczenia w języku C++</li> <li>• omawia działanie operatorów arytmetycznych</li> <li>• stosuje tablice w języku C++ oraz operatory logiczne</li> </ul>                                                                                                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wykorzystuje instrukcję warunkową <code>if</code> oraz <code>if else</code> w programach</li> <li>• wykorzystuje iterację w konstruowanych algorytmach</li> <li>• wykorzystuje w programach instrukcję iteracyjną <code>for</code></li> <li>• definiuje funkcje w języku C++ i omawia różnice między funkcjami zwracającymi wartość a funkcjami niezwracającymi wartości</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• buduje złożone schematy blokowe służące do przedstawiania skomplikowanych algorytmów</li> <li>• konstruuje złożone sytuacje warunkowe (wiele warunków) w algorytmach</li> <li>• pisze programy zawierające instrukcje warunkowe, pętle oraz funkcje</li> <li>• wyjaśnia, jakie błędy zwraca interpreter</li> <li>• czyta kod źródłowy i opisuje jego działanie</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• pisze programy w języku C++ do rozwiązywanie zadań matematycznych</li> <li>• tworzy program składający się z kilku funkcji wywoływanych w programie głównym</li> </ul> |
| 3.3. Algorytmy na liczbach naturalnych | 15., 16. i 17. Algorytmy na liczbach naturalnych | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia działanie operatora modulo</li> <li>• wyjaśnia algorytm badania podzielności liczb</li> </ul>                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zapisuje w postaci listy kroków algorytm badania podzielności liczb naturalnych</li> <li>• wykorzystuje w programach instrukcję iteracyjną <code>while</code></li> </ul>                                                                                                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>• omawia algorytm Euklidesa w wersji z odejmowaniem i z dzieleniem – zapisuje go w wybranej postaci</li> <li>• wyjaśnia algorytm wyodrębniania cyfr danej liczby i zapisuje go w wybranej postaci</li> </ul>                                                                                                                                                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia różnice między instrukcją iteracyjną <code>while</code> a pętlą <code>for</code></li> <li>• pisze programy obliczające NWD, stosując algorytm Euklidesa, oraz wypisujące cyfry danej liczby</li> <li>• wyjaśnia różnice między algorytmem Euklidesa w wersjach</li> </ul>                                                                                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>• pisze programy wykorzystujące algorytmy Euklidesa (np. obliczający NWW) oraz wyodrębniania cyfr danej liczby</li> </ul>                                                |

|                                              |                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|----------------------------------------------|---------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                              |                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | z odejmowaniem i z dzieleniem                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| 3.4. Algorytmy wyszukiwania                  | 18. i 19. Algorytmy wyszukiwania                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia potrzebę wyszukiwania informacji w zbiorze</li> <li>• określa różnice między wyszukiwaniem w zbiorach uporządkowanym i nieuporządkowanym</li> <li>• sprawdza działanie programów wyszukujących element w zbiorze</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zapisuje algorytm wyszukiwania elementu w zbiorze nieuporządkowanym, w tym elementu największego i najmniejszego</li> <li>• zapisuje algorytm wyszukiwania elementu w zbiorze uporządkowanym metodą połowienia</li> <li>• implementuje grę w zgadywanie liczby</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• implementuje algorytm wyszukiwania elementu w zbiorze nieuporządkowanym</li> <li>• omawia funkcje zastosowane w realizacji algorytmu wyszukiwania metodą połowienia</li> <li>• implementuje algorytm wyszukiwania największej wartości w zbiorze</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• samodzielnie zapisuje w wybranej postaci algorytm wyszukiwania elementu w zbiorze metodą połowienia, w tym elementu największego i najmniejszego</li> <li>• implementuje algorytm wyszukiwania elementu w zbiorze metodą połowienia</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• samodzielnie modyfikuje i optymalizuje algorytmy wyszukiwania</li> </ul>                                                                                                                                                                                      |
| 3.5. Algorytmy porządkowania                 | 20. i 21. Algorytmy porządkowania                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia potrzebę porządkowania danych</li> <li>• sprawdza działanie programu sortującego dla różnych danych</li> </ul>                                                                                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zapisuje w wybranej formie algorytm porządkowania metodami przez wybieranie oraz przez zliczanie</li> <li>• omawia implementację algorytmu sortowania przez wybieranie</li> <li>• stosuje pętle zagnieżdżone i wyjaśnia, jak działają</li> <li>•</li> </ul>               | <ul style="list-style-type: none"> <li>• omawia implementację algorytmu sortowania przez zliczanie</li> <li>• omawia funkcje zastosowane w kodzie źródłowym algorytmów sortowania przez wybieranie oraz przez zliczanie</li> </ul>                                                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>• implementuje algorytmy porządkowania metodami przez wybieranie oraz przez zliczanie</li> <li>• wprowadza modyfikacje w implementacji algorytmów porządkowania przez wybieranie oraz przez zliczanie</li> </ul>                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>• samodzielnie modyfikuje i optymalizuje programy sortujące metodą przez wybieranie, metodą przez zliczanie</li> </ul>                                                                                                                                          |
| • DZIAŁ 4. Projekty                          |                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| 4.1. Dokumentacja szkolnej imprezy sportowej | 22. i 23. Dokumentacja szkolnej imprezy sportowej | <ul style="list-style-type: none"> <li>• bierze udział w przygotowaniu dokumentacji szkolnej imprezy sportowej, wykonując powierzone mu zadania o niewielkim stopniu trudności</li> </ul>                                                                                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>• bierze udział w przygotowaniu dokumentacji szkolnej imprezy sportowej</li> <li>• wprowadza dane do zaprojektowanych tabel</li> </ul>                                                                                                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>• przygotowuje dokumentację imprezy, wykonuje obliczenia, projektuje tabele oraz wykresy</li> <li>• współpracuje w grupie podczas pracy nad projektem</li> </ul>                                                                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>• bierze udział w przygotowaniu dokumentacji szkolnej imprezy sportowej, przygotowuje zestawienia, drukuje wyniki</li> <li>• współpracuje w grupie podczas pracy nad projektem</li> </ul>                                                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>• bierze udział w przygotowaniu dokumentacji szkolnej imprezy sportowej, tworzy zestawienia zawierające zaawansowane formuły, wykresy oraz elementy graficzne</li> <li>• współpracuje w grupie podczas pracy nad projektem, przyjmuje funkcję lidera</li> </ul> |

|                                         |                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                            |
|-----------------------------------------|-----------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 4.2. Sterowanie obiektem na ekranie     | 24., 25. i 26. Sterowanie obiektem na ekranie | <ul style="list-style-type: none"> <li>• aktywnie uczestniczy w pracach zespołu, realizuje powierzone zadania o niewielkim stopniu trudności</li> <li>• testuje grę na różnych etapach</li> <li>• współpracuje w grupie podczas pracy nad projektem</li> </ul>               | <ul style="list-style-type: none"> <li>• bierze udział w pracach nad wypracowaniem koncepcji gry</li> <li>• współpracuje w grupie podczas pracy nad projektem</li> </ul>                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>• programuje wybrane funkcje i elementy gry</li> <li>• opracowuje opis gry</li> </ul>                                                                                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>• implementuje i optymalizuje kod źródłowy gry, korzystając z wypracowanych założeń</li> </ul>                                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>• rozbudowuje grę o nowe elementy</li> <li>• współpracuje w grupie podczas pracy nad projektem, przyjmuje funkcję lidera</li> </ul>                                                 |
| 4.3. Historia i rozwój informatyki      | 27., 28. i 29. Historia i rozwój informatyki  | <ul style="list-style-type: none"> <li>• aktywnie uczestniczy w pracach zespołu, realizuje powierzone zadania o niewielkim stopniu trudności – znalezienie informacji w internecie, umieszczenie ich w chmurze</li> </ul>                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>• współpracuje z innymi podczas pracy nad projektem</li> <li>• analizuje zebrane dane</li> <li>• tworzy projekt prezentacji multimedialnej</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• aktywnie uczestniczy w pracach zespołu, realizuje powierzone zadania</li> <li>• tworzy prezentację wg projektu zaakceptowanego przez zespół</li> </ul>                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>• aktywnie uczestniczy w pracach zespołu</li> <li>• analizuje i weryfikuje pod względem merytorycznym i technicznym przygotowaną prezentację</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• współpracuje w grupie podczas pracy nad projektem, przyjmuje funkcję lidera</li> <li>• wzbogaca prezentację o elementy podnoszące jej walory estetyczne i merytoryczne</li> </ul> |
| 4.4. Informatyka w moim przyszłym życiu | 30. Informatyka w moim przyszłym życiu        | <ul style="list-style-type: none"> <li>• aktywnie uczestniczy w pracach zespołu, realizuje powierzone zadania o niewielkim stopniu trudności</li> <li>• bierze aktywny udział w dyskusji nad wyborem atrakcyjnego zawodu wymagającego kompetencji informatycznych</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• gromadzi informacje dotyczące wybranych zawodów, umieszcza je w zaprojektowanych tabelach i dokumentach tekstowych</li> </ul>                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>• aktywnie uczestniczy w pracach zespołu</li> <li>• projektuje tabele do zapisywania informacji o zawodach</li> <li>• weryfikuje i formatuje przygotowane dokumenty tekstowe</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• aktywnie uczestniczy w pracach zespołu, weryfikuje opracowane treści i łączy wszystkie dokumenty w całość</li> </ul>                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>• aktywnie uczestniczy w pracach zespołu, przyjmuje rolę lidera</li> <li>• podczas dyskusji przyjmuje funkcję moderatora</li> </ul>                                                 |

## **Dostosowania**

## DOSTOSOWANIE WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH Z GEOGRAFII DLA KLASY 8

dla ucznia z niepełnosprawnością sprzężoną (autyzm, niepełnosprawność intelektualna w stopniu lekkim)

- Indywidualizacja wymagań edukacyjnych\* i celów edukacyjno-terapeutycznych zgodnie z indywidualnymi potrzebami i możliwościami ucznia
- Przygotowywanie sprawdzianów o niższym stopniu trudności
- Indywidualizacja sposobu i kryteriów oceniania ucznia
- Indywidualizacja prac domowych
- Troska o przystępność języka: instrukcje krótkie, jednoznaczne i zrozumiałe, zwarte i precyzyjne komunikaty słowne
- Udzielanie wskazówek, instrukcji, ciągła kontrola działań ucznia
- Wzmacnianie poczucia własnej wartości poprzez akcentowanie osiągnięć
- Nauczanie opierać na konkretach, redukowanie treści o wysokim stopniu abstrakcji
- Ułatwianie uczniowi wykonania zadania i opanowania danej umiejętności poprzez dzielenie jej na etapy
- W miarę możliwości zachowanie schematu pracy i stałości działań edukacyjnych

\*

| Temat lekcji           | Ocena dopuszczająca                                     | Ocena dostateczna                                                 | Ocena dobra                                                             | Ocena bardzo dobra                                                            | Ocena celująca                                           |
|------------------------|---------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------|
|                        | Uczeń potrafi:                                          |                                                                   |                                                                         |                                                                               |                                                          |
| Dział 1. Azja          |                                                         |                                                                   |                                                                         |                                                                               |                                                          |
| 1. Azja jako kontynent | • wskazać na mapie umowną granicę między Europą a Azją; | • odczytać z mapy współrzędne geograficzne skrajnych punktów Azji | • przywołać przykłady skrajnych wartości zjawisk geograficznych w Azji, | • opisać konsekwencje dużej rozciągłości południkowej i równoleżnikowej Azji. | • wyjaśnić zróżnicowanie rozmieszczenia ludności w Azji. |



| Temat lekcji                                 | Ocena dopuszczająca                                                                                                                                      | Ocena dostateczna                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | Ocena dobra                                                                                                                                                                                                                      | Ocena bardzo dobra                                                                                                                                                                                                                          | Ocena celująca                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|----------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                              | Uczeń potrafi:                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| <b>kontrastów geograficznych</b>             | <ul style="list-style-type: none"> <li></li> </ul>                                                                                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>• obliczyć rozciągłość południkową Azji;</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>• w szczególności w odniesieniu do: ukształtowania terenu, klimatu, sieci rzecznej, gęstości zaludnienia oraz wartości PKB.</li> </ul>                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>• uzasadnić na podstawie map ogólnogeograficznych i tematycznych, że Azja jest obszarem wielkich kontrastów geograficznych;</li> <li>•</li> </ul>                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>• podać przyczyny zróżnicowania gospodarczego państw Azji;</li> <li>• proponować działania zmierzające do ograniczenia ubóstwa w najbiedniejszych krajach Azji.</li> </ul>                                                                                                                             |
| <b>2. Kultura ryżu w klimacie monsunowym</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnić, dlaczego podstawą wyżywienia mieszkańców Azji Wschodniej i Południowo-Wschodniej jest ryż.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• opisać, na podstawie klimatogramu roczny przebieg temperatury powietrza i opadów w klimacie zwrotnikowym monsunowym;</li> <li>• porównać warunki klimatyczne w klimacie zwrotnikowym suchym i klimacie zwrotnikowym monsunowym;</li> </ul>                                                                                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnić różnice w wilgotności powietrza podczas monsunu letniego i zimowego.</li> <li>• opisać zastosowanie ryżu w życiu codziennym mieszkańców Azji Południowo-Wschodniej.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wykazać związek między cechami klimatu monsunowego a rytmem upraw i „kulturą ryżu” w Azji Południowo-Wschodniej.</li> <li>• wyjaśnić mechanizm powstawania monsunu letniego i zimowego;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnić, dlaczego opóźniający się monsun letni może być przyczyną wystąpienia klęski głodu.</li> </ul>                                                                                                                                                                                              |
| <b>3. Pacyficzny pierścień ognia</b>         | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnić, w jaki sposób dochodzi do powstawania trzęsień ziemi;</li> </ul>                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zdefiniować tsunami;</li> <li>• wskazać na mapie obszar określany jako pacyficzny pierścień ognia.</li> <li>• opisać, na podstawie mapy tematycznej, rozmieszczenie płyt litosfery;</li> <li>• wyjaśnić związek między przebiegiem granic płyt litosfery a występowaniem rowów tektonicznych, wulkanów, trzęsień ziemi i tsunami.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zidentyfikować prawidłowości w rozmieszczeniu zjawisk sejsmicznych i wulkanicznych w odniesieniu do płyt litosfery;</li> <li>•</li> </ul>                                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wymienić negatywny wpływ trzęsień ziemi i tsunami na życie człowieka.</li> <li>• opisać sposoby zapobiegania tragicznym skutkom trzęsień ziemi i tsunami;</li> <li>•</li> </ul>                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>• analizować możliwości przewidywania niebezpiecznych zjawisk sejsmicznych oraz zapobiegania ich skutkom</li> <li>• .korzystać z nowoczesnych aplikacji informujących o wystąpieniu zjawisk sejsmicznych;</li> <li>• podać podstawowe zasady zachowania podczas wystąpienia trzęsień ziemi.</li> </ul> |
| <b>4. Japonia</b>                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wymienić podstawowe grupy produktów wytwarzanych w Japonii.</li> </ul>                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>• opisać na podstawie mapy położenie fizycznogeograficzne Japonii;</li> <li>• uzasadnić, że Japonia jest obecnie jedną z najpotężniejszych i najnowocześniejszych gospodarek świata.</li> </ul>                                                                                                                                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>• opisać warunki przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz określić ich wpływ na rozwój gospodarczy kraju.</li> </ul>                                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>• ocenić wpływ warunków przyrodniczych i społeczno-kulturowych na rozwój gospodarczy Japonii.</li> </ul>                                                                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zdefiniować problemy mieszkańców Japonii związane m.in. z pogonią za sukcesem i dążeniem do maksymalizowania wydajności pracy.</li> </ul>                                                                                                                                                            |

| Temat lekcji           | Ocena dopuszczająca                                                                                                                                      | Ocena dostateczna                                                                                                                                                                                                                                       | Ocena dobra                                                                                                                                                                                                                                                      | Ocena bardzo dobra                                                                                                                                                                                                                                                                                         | Ocena celująca                                                                                                                                                                                                                                    |
|------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                        | Uczeń potrafi:                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                   |
| 5. Chiny               | <ul style="list-style-type: none"><li>opisać, na podstawie mapy, zróżnicowanie przestrzenne gęstości zaludnienia w Chinach.</li></ul>                    | <ul style="list-style-type: none"><li>wymienić kierunki rozwoju gospodarczego Chin.</li></ul>                                                                                                                                                           | <ul style="list-style-type: none"><li>podać najważniejsze czynniki rozmieszczenia ludności w Chinach;</li><li>wymienić i wyjaśnić dawne, obecne oraz przyszłe wyzwania demograficzne Chin;</li><li>.</li></ul>                                                   | <ul style="list-style-type: none"><li>zaprezentować główne kierunki rozwoju gospodarczego Chin w XXI w</li><li>wyjaśnić cele, zasady oraz dokonać oceny polityki jednego dziecka.</li></ul>                                                                                                                | <ul style="list-style-type: none"><li>prognozować zmiany roli iznaczenia Chin w światowej gospodarce i polityce.</li></ul>                                                                                                                        |
| 6. Indie               | <ul style="list-style-type: none"><li>opisać zmiany liczby ludności w Indiach.</li></ul>                                                                 | <ul style="list-style-type: none"><li>opisać przestrzenne zróżnicowanie poziomu rozwoju gospodarczego Indii na podstawie mapy;</li><li>podać przykłady czynników utrudniających i ułatwiających rozwój społeczno-gospodarczy Indii;</li><li>.</li></ul> | <ul style="list-style-type: none"><li>dokonać charakterystyki wybranych przemian gospodarczych w Indiach.</li><li>wyjaśnić wyjątkowość struktury społecznej w Indiach;</li><li>.</li></ul>                                                                       | <ul style="list-style-type: none"><li>ocenić rolę czynników społecznych, w tym kontrastów dla rozwoju gospodarczego Indii</li><li>szeregować czynniki rozwoju gospodarczego Indii według ich znaczenia dla sytuacji ekonomicznej kraju i jego mieszkańców;</li><li>gospodarczym Indii.</li></ul>           | <ul style="list-style-type: none"><li>wskazać kierunki rozwoju społecznego Indii, które mogą mieć kluczowy wpływ na rozwój gospodarczy w przyszłości.</li><li>wyjaśnić znaczenie przemysłu nowoczesnych technologii w rozwoju</li></ul>           |
| 7. Bliski Wschód       | <ul style="list-style-type: none"><li>podać najważniejsze cechy odróżniające region Bliskiego Wschodu od innych regionów na świecie;</li><li>.</li></ul> | <ul style="list-style-type: none"><li>wskazać na mapie miejsca wybranych konfliktów na Bliskim Wschodzie; wymienić najważniejsze cechy Islamu.</li><li>opisać wielkość i rozmieszczenie złóż ropy naftowej na Bliskim Wschodzie;</li><li>.</li></ul>    | <ul style="list-style-type: none"><li>wyjaśnić znaczenie zasobów ropy naftowej dla gospodarek państw bliskowschodnich.</li><li>dokonać ogólnej charakterystyki kultury Bliskiego Wschodu ze szczególnym uwzględnieniem struktury religijnej;</li><li>.</li></ul> | <ul style="list-style-type: none"><li>ocenić wpływ czynników społecznych na poziom i tempo rozwoju gospodarczego państw na Bliskim Wschodzie.</li><li>ocenić planowane kierunki rozwoju społeczno-gospodarczego państw na Bliskim Wschodzie pragnących unowocześnić strukturę swojej gospodarki.</li></ul> | <ul style="list-style-type: none"><li>wykazać wieloaspektowość konfliktów obserwowanych na Bliskim Wschodzie;</li><li>udowodnić funkcjonowanie stereotypowego postrzegania regionu Bliskiego Wschodu w świadomości wielu Europejczyków.</li></ul> |
| 8. Podsumowanie działu |                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                   |

Dział 2. Afryka

| Temat lekcji                                | Ocena dopuszczająca                                                                                                     | Ocena dostateczna                                                                                                                                                      | Ocena dobra                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | Ocena bardzo dobra                                                                                                                                                                                                                                                          | Ocena celująca                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
|---------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                             | Uczeń potrafi:                                                                                                          |                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| <b>9. Afryka na mapie</b>                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>wymienić charakterystyczne elementy środowiska przyrodniczego Afryki.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>opisać charakterystyczne elementy środowiska przyrodniczego Afryki.</li> </ul>                                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>przedstawić główne cechy krajobrazów Afryki;</li> <li></li> </ul>                                                                                                                                                                                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>wyjaśnić genezę wybranych elementów środowiska przyrodniczego Afryki.</li> <li>wykazać cechy świadczące o zróżnicowaniu środowiska przyrodniczego Afryki;</li> <li>nazwać i wskazać na mapie przykładowe krainy w Afryce.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>wyjaśnić zależności między wybranymi elementami środowiska przyrodniczego Afryki;</li> <li>scharakteryzować wyjątkowe zjawiska przyrodnicze w Afryce i wyjaśnić ich pochodzenie;</li> <li>nazwać i wskazać na mapie przykładowe krainy Afryki i omówić ich specyfikę.</li> </ul>                                                                                     |
| <b>10. Zróżnicowanie klimatyczne Afryki</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>nazwać główne masy powietrza i typy opadów występujące w Afryce;</li> </ul>      | <ul style="list-style-type: none"> <li>wymienić strefy klimatyczne-roślinne w Afryce.</li> <li>opisać dowolną strefę klimatyczno-roślinną Afryki;</li> <li></li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>wskazać rejony obfitych opadów i susz w Afryce</li> <li>opisać dowolną strefę klimatyczno-roślinną Afryki uwzględniając gospodarowanie człowieka w tej strefie;</li> <li>wskazać rejony obfitych opadów i susz w Afryce określając przyczyny występujących różnic.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>omówić cyrkulację mas powietrza w strefie międzyzwrotnikowej;</li> <li>wskazać na mapie zasięgi występowania poszczególnych stref klimatyczno-roślinnych w Afryce.</li> </ul>                                                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>wyjaśnić wzajemne zależności między strefami klimatycznymi i roślinnymi;</li> <li>wykazać specyfikę cyrkulacji mas powietrza nad Afryką;</li> <li>wskazać konsekwencje przyrodnicze i gospodarcze cyrkulacji mas powietrza w Afryce;</li> <li>porównać strefy klimatyczno-roślinne w Afryce pod względem możliwości ich zagospodarowania przez człowieka.</li> </ul> |
| <b>11. Gospodarowanie w strefie suchej</b>  | <ul style="list-style-type: none"> <li>podać definicje terminów: Sahel, nomadowie, pustynnienie;</li> <li></li> </ul>   | <ul style="list-style-type: none"> <li>wskazać na mapie region Sahelu.</li> <li>określić warunki przyrodnicze charakterystyczne dla Sahelu.</li> </ul>                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>wskazać sposoby tradycyjnego gospodarowania w strefie Sahelu;</li> <li></li> </ul>                                                                                                                                                                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>wymienić przyczyny pustynnienia.</li> <li>określić kierunki zmian sposobów tradycyjnego gospodarowania w strefie Sahelu.</li> </ul>                                                                                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>omówić przyczyny pustynnienia i wskazać sposoby zapobiegania temu procesowi.</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| <b>12. Na wakacje do Kenii</b>              | <ul style="list-style-type: none"> <li>pokazać położenie Kenii na mapie;</li> <li></li> </ul>                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>nazwać walory przyrodnicze Kenii.</li> <li>wymienić kilka walorów turystycznych Kenii.</li> </ul>                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>wskazać rodzaje turystyki, jakie mogą być realizowane w Kenii.</li> </ul>                                                                                                                                                                                                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>określić znaczenie rozwoju turystyki dla państw Afryki.</li> </ul>                                                                                                                                                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>wskazać możliwe konsekwencje dla gospodarki i środowiska przyrodniczego Kenii związane z rozwojem turystyki.</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                              |

| Temat lekcji                        | Ocena dopuszczająca                                                                                                                     | Ocena dostateczna                                                                                                                   | Ocena dobra                                                                                                                                                 | Ocena bardzo dobra                                                                                                                                                                                                                        | Ocenacelująca                                                                                                                                                            |
|-------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                     | Uczeń potrafi:                                                                                                                          |                                                                                                                                     |                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                          |
| 13. Rolnictwo w Afryce              | <ul style="list-style-type: none"><li>wskazać obszary nadwyżek i niedoborów wody.</li></ul>                                             | <ul style="list-style-type: none"><li>podać nazwy roślin uprawnych Afryki;</li><li></li></ul>                                       | <ul style="list-style-type: none"><li>wymienić sposoby gospodarowania w Afryce</li><li>opisać problemy rolnictwa Afryki.</li></ul>                          | <ul style="list-style-type: none"><li>wyjaśnić przyczyny problemów rolnictwa w Afryce.</li></ul>                                                                                                                                          | <ul style="list-style-type: none"><li>przedstawić przykłady pomocy międzynarodowej dla społeczeństwa Afryki i ocenić ich skuteczność.</li></ul>                          |
| 14. Głód i niedożywienie            | <ul style="list-style-type: none"><li>określić wartości przyrostu naturalnego w Afryce.</li></ul>                                       | <ul style="list-style-type: none"><li>przedstawić główne problemy Afryki;</li><li></li></ul>                                        | <ul style="list-style-type: none"><li>wskazać regiony głodu i niedożywienia w Afryce</li><li>analizować przyczyny głodu i niedożywienia w Afryce.</li></ul> | <ul style="list-style-type: none"><li>przedstawić sposoby rozwiązania problemu głodu i niedożywienia oraz ocenić ich skuteczność.</li></ul>                                                                                               | <ul style="list-style-type: none"><li>przedstawić wskazane problemy Afryki (konflikty, choroby).</li></ul>                                                               |
| 15. Różne oblicza Afryki            | <ul style="list-style-type: none"><li>nazwać główne surowce mineralne występujące w Afryce.</li></ul>                                   | <ul style="list-style-type: none"><li>wskazać regiony słabiej i lepiej rozwinięte gospodarczo w Afryce.</li></ul>                   | <ul style="list-style-type: none"><li>wskazać dziedziny gospodarki mogące rozwijać się współcześnie w Afryce.</li></ul>                                     | <ul style="list-style-type: none"><li>omówić specyfikę gospodarki państw słabo i średnio rozwiniętych gospodarczo w Afryce;</li><li>omówić uwarunkowania społeczne w Afryce.</li></ul>                                                    | <ul style="list-style-type: none"><li>wskazać na przyczyny zróżnicowanego rozwoju państw Afryki.</li></ul>                                                               |
| 16. Podsumowanie działu             |                                                                                                                                         |                                                                                                                                     |                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                          |
| Dział 3. Ameryka                    |                                                                                                                                         |                                                                                                                                     |                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                          |
| 17. Ameryka na mapie                | <ul style="list-style-type: none"><li>wskazać na mapie główne jednostki fizycznogeograficzne Ameryki Północnej i Południowej.</li></ul> | <ul style="list-style-type: none"><li>opisać warunki naturalne Ameryki Północnej i Południowej.</li></ul>                           | <ul style="list-style-type: none"><li>scharakteryzować cechy środowiska przyrodniczego regionu;</li></ul>                                                   | <ul style="list-style-type: none"><li>scharakteryzować wody powierzchniowe Ameryki Południowej i Północnej</li><li>określić związki między poszczególnymi elementami środowiska przyrodniczego Ameryki Północnej i Południowej.</li></ul> | <ul style="list-style-type: none"><li>Przedstawić, korzystając z map tematycznych, prawidłowości w ukształtowaniu powierzchni Ameryki Północnej i Południowej.</li></ul> |
| 18. Kanada – lasy i Wielkie Równiny | <ul style="list-style-type: none"><li>wskazać na mapie zasięg lasów i prerii w Kanadzie.</li></ul>                                      | <ul style="list-style-type: none"><li>wymienić czynniki przyrodnicze wpływające na przesunięcie granicy lasów w Kanadzie.</li></ul> | <ul style="list-style-type: none"><li>wskazać przyczyny przekształcenia większości prerii w obszary rolnicze.</li></ul>                                     | <ul style="list-style-type: none"><li>określić związki między obszarami uprawnymi i lasami a gospodarką Kanady.</li></ul>                                                                                                                 | <ul style="list-style-type: none"><li>przedstawić historyczne uwarunkowania rozwoju rolnictwa i gospodarki leśnej w Kanadzie.</li></ul>                                  |

| Temat lekcji                                             | Ocena dopuszczająca                                                                                                                                                      | Ocena dostateczna                                                                                                                                                                                                   | Ocena dobra                                                                                                                                                                                                        | Ocena bardzo dobra                                                                                                                                                                                                           | Ocenacelująca                                                                                                                                                                                                                                       |
|----------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                          | Uczeń potrafi:                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                     |
| <b>19. Wielkie kataklizmy klimatyczne</b>                | <ul style="list-style-type: none"> <li>zdefiniować pojęcia: cyklon tropikalny, huragan, tornado, powódź i wskazać na mapie regiony występowania tych zjawisk.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>przedstawić konsekwencje katastrofalnych zjawisk przyrodniczych.</li> </ul>                                                                                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>określić warunki niezbędne do uformowania się cyklonu tropikalnego;</li> </ul>                                                                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>wymienić przyrodnicze skutki powodowane przez huragany</li> <li>przedstawić zależności między działalnością człowieka a intensyfikacją zjawisk katastrofalnych.</li> </ul>            | <ul style="list-style-type: none"> <li>ocenić skalę zagrożeń jakie stwarzają kataklizmy naturalne w Stanach Zjednoczonych.</li> </ul>                                                                                                               |
| <b>20. Amazonia</b>                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>scharakteryzować las równikowy.</li> </ul>                                                                                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>przedstawić znaczenie lasu równikowego dla Ziemi.</li> </ul>                                                                                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>przedstawić piętrowość roślinną lasu równikowego;</li> </ul>                                                                                                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>wymienić przyczyny deforestacji Amazonii.</li> <li>określić związki między warunkami środowiska lasu równikowego a rozwojem gospodarczym tego regionu.</li> </ul>                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>przedstawić szanse i zagrożenia związane z kontynuacją obecnej polityki gospodarczej Brazylii.</li> </ul>                                                                                                    |
| <b>21. Rdzenni mieszkańcy Ameryki</b>                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>wymienić wybrane nazwy grup, plemion rdzennej ludności Ameryki Północnej i Południowej;</li> </ul>                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>wskazać regiony, w których nadal żyją plemiona nie podlegające wpływom cywilizacji.</li> <li>wskazać przyczyny zaniku rdzennej ludności obu Ameryk;</li> <li></li> </ul>     | <ul style="list-style-type: none"> <li>zdefiniować pojęcia: Indianin, Kreol, Metys, Mulat, rasizm.</li> <li>scharakteryzować zróżnicowanie etniczne społeczeństwa Ameryki Północnej i Południowej;</li> </ul>      | <ul style="list-style-type: none"> <li>przedstawić problemy rdzennej ludności Ameryki.</li> <li>wymienić i wskazać na mapie państwa Ameryki, w których rdzenni mieszkańcy stanowią znaczny odsetek społeczeństwa.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>przedstawić historyczne zmiany sytuacji rdzennej ludności obu Ameryk;</li> <li>ocenić tendencje zmian w relacjach między ludnością rdzenną i napływową, występujące w różnych krajach obu Ameryk.</li> </ul> |
| <b>22. Wielkie miasta półkuli zachodniej</b>             | <ul style="list-style-type: none"> <li>wskazać wielkie miasta Ameryki Południowej i Północnej;</li> <li>zdefiniować pojęcie urbanizacji;</li> <li></li> </ul>            | <ul style="list-style-type: none"> <li>wskazać na mapie megalopolis w Stanach Zjednoczonych.</li> <li>wymienić problemy wielkich miast Ameryki Południowej;</li> <li>zdefiniować pojęcie dzielnic nędzy.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>podać przyczyny i skutki urbanizacji pozornej;</li> <li></li> </ul>                                                                                                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>przedstawić cechy megalopolis.</li> <li>wyjaśnić wpływ warunków środowiska przyrodniczego na lokalizację i funkcjonowanie miast w Ameryce Południowej i Północnej.</li> </ul>         | <ul style="list-style-type: none"> <li>przedstawić historyczne uwarunkowania współczesnej sytuacji polityczno-gospodarczej państw Ameryki Południowej i Północnej.</li> </ul>                                                                       |
| <b>23. Potęga gospodarcza świata – Stany Zjednoczone</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>wymienić elementy środowiska przyrodniczego Stanów Zjednoczonych wpływające na specyfikę tego kraju;</li> </ul>                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>wyjaśnić pojęcie technopolia i podać przykład.</li> <li>wymienić cechy wybranej nowoczesnej gałęzi przemysłu;</li> <li></li> </ul>                                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>wymienić przyczyny marnowania żywności w Stanach Zjednoczonych.</li> <li>opisać warunki rozwoju nowoczesnych gałęzi przemysłu w Stanach Zjednoczonych;</li> <li></li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>na podstawie danych statystycznych określić pozycję Stanów Zjednoczonych w gospodarce światowej.</li> <li>przedstawić rolę usług w gospodarce Stanów Zjednoczonych.</li> </ul>        | <ul style="list-style-type: none"> <li>określić wpływ wielkich koncernów na gospodarkę Stanów Zjednoczonych i świata.</li> </ul>                                                                                                                    |

| Temat lekcji                                        | Ocena dopuszczająca                                                                                                                                       | Ocena dostateczna                                                                                                                                                      | Ocena dobra                                                                                                                                                                                                          | Ocena bardzo dobra                                                                                                                                                                    | Ocena celująca                                                                                                                                                  |
|-----------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                     | Uczeń potrafi:                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                 |
| 24. Podsumowanie działu                             |                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                 |
| Dział 4. Australia i Oceania.Obszary okołobiegunowe |                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                 |
| 25. Australia i Oceania mapie                       | <ul style="list-style-type: none"><li>wymienić elementy środowiska przyrodniczego Australii oraz Oceanii wpływające na specyfikę tych obszarów.</li></ul> | <ul style="list-style-type: none"><li>przedstawić wybrane elementy środowiska przyrodniczego Australii.</li></ul>                                                      | <ul style="list-style-type: none"><li>wyjaśnić genezę wybranych elementów środowiska przyrodniczego Australii oraz wysp Oceanii.</li></ul>                                                                           | <ul style="list-style-type: none"><li>scharakteryzować klimat oraz roślinność Australii i wysp Oceanii.</li></ul>                                                                     | <ul style="list-style-type: none"><li>podać przykłady charakterystycznych zjawisk przyrodniczych w Australii i Oceanii oraz wyjaśnić ich pochodzenie.</li></ul> |
| 26. Człowiek w Australii                            | <ul style="list-style-type: none"><li>nazwać grupy ludności zamieszkujące Australię;</li></ul>                                                            | <ul style="list-style-type: none"><li>wskazać regiony koncentracji ludności w Australii.</li><li>wskazać najważniejsze działy gospodarki Australii;</li><li></li></ul> | <ul style="list-style-type: none"><li>omówić przyczyny nierównomiernego rozmieszczenia ludności Australii.</li><li>omówić relacje między rdzennymi mieszkańcami Australii a przybyszami z Europy;</li><li></li></ul> | <ul style="list-style-type: none"><li>scharakteryzować rolnictwo Australii.</li><li>wyjaśnić zależności między elementami środowiska przyrodniczego a gospodarką Australii.</li></ul> | <ul style="list-style-type: none"><li>wyjaśnić jak położenie Australii wpływa na gospodarkę tego kraju.</li></ul>                                               |
| 27. Antarktyda – kraina lodu                        | <ul style="list-style-type: none"><li>wyjaśnić pojęcia: Antarktyda, Antarktyka, Arktyka;</li><li></li></ul>                                               | <ul style="list-style-type: none"><li>wskazać na mapie Antarktydę, Antarktykę, Arktykę.</li><li>podać cechy środowiska przyrodniczego Antarktyki.</li></ul>            | <ul style="list-style-type: none"><li>wyjaśnić przyczyny występowania specyficznych warunków środowiska przyrodniczego na obszarach podbiegunowych.</li></ul>                                                        | <ul style="list-style-type: none"><li>opisać działalność człowieka na obszarach podbiegunowych.</li></ul>                                                                             | <ul style="list-style-type: none"><li>wyjaśnić znaczenia Traktatu Antarktycznego dla środowiska przyrodniczego obszarów polarnych.</li></ul>                    |
| 28. Na stacji polarnej                              | <ul style="list-style-type: none"><li>wymienić jedną polską stację badawczą funkcjonującą w Arktyce lub Antarktyce.</li></ul>                             | <ul style="list-style-type: none"><li>opisać badania jakie są prowadzone na stacjach polarnych.</li></ul>                                                              | <ul style="list-style-type: none"><li>wskazać przyczyny zainteresowania człowieka obszarami polarnymi;</li><li></li></ul>                                                                                            | <ul style="list-style-type: none"><li>opisać warunki życia w polarnej stacji badawczej.</li><li>przedstawić historię odkryć polarnych.</li></ul>                                      | <ul style="list-style-type: none"><li>ocenić znaczenie badań polarnych dla gospodarki i nauki.</li></ul>                                                        |
| 29. Podsumowania działu                             |                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                 |

## Dostosowanie wymagań z matematyki w kl. VIII

## **z uwagi na autyzm oraz niepełnosprawność umysłową w stopniu lekkim**

- Zapewnienie komfortu psychicznego, poczucia bezpieczeństwa i akceptacji, pozytywnego kontaktu emocjonalnego nauczyciela z uczniem
- Zredukowanie do niezbędnego minimum tematyki o wysokim stopniu abstrakcji
- Przygotowywanie sprawdzianów o niższym stopniu trudności
- Troska o przystępność języka: instrukcje krótkie, jednoznaczne, precyzyjne
- Koncentrowanie się na postępach, udzielanie pochwały po każdej poprawnej odpowiedzi celem dowartościowania, natomiast unikanie krytyki za niepowodzenia
- Stwarzanie jak najczęstszych okazji do kształtowania wyższej samooceny i pewności siebie przez bazowanie na mocnych stronach uczniów,
- Indywidualizacja prac domowych – poprzez redukcję zadań zbyt trudnych, położenie nacisku na prace domowe w których uczniowie mogą trenować najważniejsze dla nich umiejętności
- Przydzielanie dłuższych limitów czasowych podczas sprawdzianów i kartkówek
- Udzielanie zachęty przy wypowiedziach ustnych, przyjęcie dialogowej formy odpowiedzi , zadawanie pytań naprowadzających
- Monitorowanie pracy na lekcji, częste podchodzenie do uczniów w trakcie samodzielnej pracy w celu udzielenia dodatkowej pomocy, wyjaśnień
- Dokładne instruowanie wstępne, ciągłe dostarczanie wskazówek w trakcie pracy, stosowanie powtórzeń, ograniczenie instrukcji słownych na rzecz słowno-pokazowych, ciągła kontrola działań ucznia
- Dzielenie materiału na mniejsze partie, wyznaczanie czasu na ich opanowanie i odpytywanie
- Wydłużanie czasu na odpowiedź
- Wyznaczanie zakresu materiału z przedmiotu, najważniejszych informacji (definicji, reguł, wzorów) , których uczniowie mają przyswoić
- W miarę możliwości zadbanie o zminimalizowanie elementów rozpraszających

Katalog wymagań jest dostosowany do podręcznika, należącego do obudowy programu nauczania *Matematyka wokół nas*.

## POZIOMY WYMAGAŃ

Oczekiwane osiągnięcia uczniów w wyniku realizacji programu *Matematyka wokół nas* to wymagania programowe.

Wydzielone zostały następujące poziomy wymagań programowych:

- konieczne (K),
- podstawowe (P),
- rozszerzające (R),
- dopełniające (D),
- wykraczające (W) – jest to oczywiście tylko propozycja, ponieważ każdy nauczyciel powinien określić własne wymagania z tego poziomu.

Ocena postępów ucznia to wynik oceny stopnia opanowania przez niego określonych wymagań.

Aby uczeń otrzymał daną ocenę, powinien opanować wymagania na tę ocenę oraz na oceny niższe.

Wymagania **konieczne** to wiadomości i umiejętności, które umożliwiają uczniowi świadome korzystanie z lekcji oraz wykonywanie prostych zadań mających związek z życiem codziennym. (K)

Wymagania **podstawowe** to wiadomości i umiejętności stosunkowo łatwe do opanowania, użyteczne w życiu codziennym i absolutnie niezbędne do kontynuowania nauki na wyższym poziomie. (K + P)



Wymagania **rozszerzające** to wiadomości oraz umiejętności średnio trudne, wspierające tematy podstawowe i rozwijane na wyższym etapie kształcenia. (K +P +R)

Wymagania **dopełniające** to wiadomości i umiejętności złożone lub o charakterze problemowym. (K +P +R+ D)

Wymagania **wykraczające** to wiadomości i umiejętności spoza podstawy programowej, często związane ze szczególnymi zainteresowaniami ucznia z danej dziedziny. (K +P +R+ D+W)

| Dział                         | Poziom wymagań                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|-------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                               | ocena dopuszczająca                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | ocena dostateczna                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | ocena dobra                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | ocena bardzo dobra                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | ocena celująca                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| <b>I.Potęgi i pierwiastki</b> | <p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• oblicza wartości potęg o wykładniku całkowitym dodatnim i całkowitej podstawie</li> <li>• oblicza wartość dwuargumentowego wyrażenia arytmetycznego zawierającego potęgę o wykładniku całkowitym dodatnim</li> <li>• stosuje regułę mnożenia lub dzielenia potęg o tym samym wykładniku całkowitym dodatnim</li> </ul> | <p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• oblicza wartości pierwiastków kwadratowych i sześciennych z liczb, które są odpowiednio kwadratami lub sześcianami liczb wymiernych</li> <li>• stosuje regułę mnożenia lub dzielenia dwóch pierwiastków drugiego lub trzeciego stopnia</li> <li>• rozkłada całkowitą liczbę podpierwiastkową w pierwiastkach kwadratowych</li> </ul> | <p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyłącza czynnik liczbowy przed pierwiastek i włącza czynnik liczbowy pod pierwiastek</li> <li>• oblicza pierwiastek z iloczynu i ilorazu oraz przedstawia pierwiastek w postaci iloczynu lub ilorazu pierwiastków</li> <li>• wskazuje liczbę najmniejszą i największą w zbiorze liczb zawierającym pierwiastki</li> <li>• podaje własnymi słowami definicje:</li> </ul> | <p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• stosuje łącznie wszystkie twierdzenia dotyczące potęgowania o wykładniku naturalnym do obliczania wartości złożonych wyrażeń</li> <li>• rozwiązuje zadania tekstowe z zastosowaniem notacji wykładniczej wyrażającej bardzo duże i bardzo małe liczby</li> <li>• szacuje wartości wyrażeń zawierających</li> </ul> | <p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• usuwa niewymierność z mianownika ułamka</li> <li>• rozwiązuje zadania o podwyższonym stopniu trudności, np. zadania na dowodzenie, z zastosowaniem potęg o wykładniku naturalnym i pierwiastków</li> <li>• zapisuje wszystkie wzory z rozdziału <i>Potęgi i pierwiastki</i> oraz opisuje je poprawnym językiem matematycznym</li> </ul> |

|  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                 |
|--|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  | <ul style="list-style-type: none"> <li>• stosuje regułę mnożenia lub dzielenia potęg o tej samej podstawie i wykładniku całkowitym dodatnim</li> <li>• stosuje regułę potęgowania potęgi o wykładnikach całkowitych dodatnich</li> <li>• stosuje notację wykładniczą do przedstawiania bardzo dużych i małych liczb</li> <li>• przekształca proste wyrażenia algebraiczne, np. z jedną zmienną, z zastosowaniem reguł potęgowania</li> </ul> | <p>i sześciennych na takie dwa czynniki,</p> <p>aby jeden z nich był odpowiednio kwadratem lub sześcianiem liczby całkowitej</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyłącza czynnik naturalny przed pierwiastek i włącza czynnik naturalny pod pierwiastek</li> <li>• określa przybliżoną wartość liczby przedstawionej za pomocą pierwiastka drugiego lub trzeciego stopnia</li> <li>• wykorzystuje kalkulator do potęgowania i pierwiastkowania</li> <li>• stosuje łącznie wzory dotyczące mnożenia, dzielenia, potęgowania potęg o wykładniku naturalnym do obliczania wartości prostego wyrażenia</li> <li>• przedstawia potęgę o wykładniku naturalnym</li> </ul> | <p>potęgi o wykładniku całkowitym dodatnim, pierwiastka</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• podaje własnymi słowami definicje: potęgi o wykładniku całkowitym dodatnim, pierwiastka kwadratowego i sześciennego</li> </ul> | <p>potęgi o wykładniku naturalnym oraz pierwiastki drugiego i trzeciego stopnia</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• porównuje wartości potęg lub pierwiastków</li> <li>• porządkuje, np. rosnąco, potęgi o wykładniku naturalnym i pierwiastki</li> <li>• stosuje łącznie wszystkie twierdzenia dotyczące potęgowania i pierwiastkowania do obliczania wartości złożonych</li> </ul> <p>Wyrażeń</p> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• oszacowuje bez użycia kalkulatora wartości złożonych wyrażeń zawierających działania na potęgach o wykładniku naturalnym oraz pierwiastkach</li> </ul> |
|--|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|-------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                        | <p>w postaci iloczynu potęg lub ilorazu potęg, lub w postaci potęgi potęgi</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyraża za pomocą notacji wykładniczej o wykładniku całkowitym podstawowe jednostki miar</li> <li>• wskazuje liczbę najmniejszą i największą w zbiorze liczb zawierającym potęgi o wykładniku naturalnym</li> </ul> |                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| <b>II. Własności figur płaskich</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• stosuje wzory na długość przekątnej kwadratu i wysokość trójkąta równobocznego w prostych zadaniach</li> <li>• stosuje wzory na pola kwadratu, trójkąta równobocznego i sześciokąta foremnego w prostych zadaniach</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• stosuje wzór na środek odcinka</li> <li>• dla danych dwóch punktów kratowych wyznacza inne punkty kratowe należące do prostej przechodzącej przez dane punkty</li> </ul>                                                                                                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>• stosuje własności trójkątów prostokątnych o kątach ostrych <math>45^\circ</math>, <math>45^\circ</math> oraz <math>30^\circ</math>, <math>60^\circ</math> do rozwiązywania nieskomplikowanych zadań</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• stosuje wzory na długość przekątnej kwadratu i wysokość trójkąta równobocznego do rozwiązywania złożonych zadań</li> <li>• stosuje zależności między długościami boków w trójkątach prostokątnych o kątach ostrych <math>45^\circ</math>, <math>45^\circ</math> oraz <math>30^\circ</math>, <math>60^\circ</math> do rozwiązywania złożonych zadań</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyprowadza wzory na długości przekątnej kwadratu i dłuższej przekątnej sześciokąta foremnego oraz wysokość trójkąta równobocznego</li> <li>• wyprowadza wzory na pola trójkąta równobocznego, sześciokąta foremnego i kwadratu</li> <li>• rozwiązuje złożone zadania z wykorzystaniem własności różnych wielokątów</li> </ul> |

|                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
|----------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>• stosuje wzór na pole wielokąta o wierzchołkach w punktach kratowych</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| <b>III. Rachunek algebraiczny i równania</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• mnoży sumy algebraiczne przez jednomian i dodaje wyrażenia powstałe z mnożenia sum algebraicznych przez jednomiany</li> <li>– proste przykłady</li> <li>• mnoży dwumian przez dwumian i wykonuje redukcję wyrazów podobnych</li> <li>– proste przykłady</li> <li>• rozwiązuje proste równania pierwszego stopnia z jedną niewiadomą metodą równań równoważnych</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• rozwiązuje proste zadania tekstowe za pomocą równań pierwszego stopnia z jedną niewiadomą, np. z obliczeniami procentowymi</li> <li>• rozwiązuje równania, które po prostych przekształceniach wyrażań algebraicznych sprowadzają się do równań pierwszego stopnia z jedną niewiadomą</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• rozwiązuje zadania tekstowe za pomocą równań pierwszego stopnia z jedną niewiadomą, np. z obliczeniami procentowymi</li> <li>• zapisuje rozwiązania typowych zadań tekstowych w postaci wyrażań algebraicznych</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• rozwiązuje zadania przedstawione w postaci rysunku lub opisane słownie z zastosowaniem mnożenia sumy algebraicznej przez jednomian</li> <li>• rozwiązuje równania pierwszego stopnia z jedną niewiadomą, które mają jedno rozwiązanie, nieskończenie wiele rozwiązań albo nie mają rozwiązania</li> <li>• zapisuje rozwiązania złożonych zadań tekstowych w postaci wyrażań algebraicznych</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• podnosi dwumian do kwadratu</li> <li>• rozwiązuje równania, które wymagają wielu przekształceń, aby je doprowadzić do równań pierwszego stopnia z jedną niewiadomą</li> <li>• rozwiązuje złożone zadania tekstowe za pomocą równań pierwszego stopnia z jedną niewiadomą, np. z obliczeniami dotyczącymi punktów procentowych</li> <li>• ustala reguły: mnożenia jednomianu przez sumę algebraiczną oraz mnożenia dwóch sum algebraicznych</li> <li>• stosuje rachunek algebraiczny do rozwiązywania zadań na dowodzenie</li> </ul> |

|                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
|------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><b>IV. Bryły</b></p>                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>wśród brył wyróżnia ostrosłupy, podaje przykłady ostrosłupów, np. w architekturze, otoczeniu</li> <li>wskazuje elementy ostrosłupów (np. krawędzie podstawy, krawędzie boczne, wysokość bryły, wysokości ścian bocznych), rozpoznaje ostrosłupy prawidłowe</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>oblicza pola powierzchni i objętości graniastosłupów prostych i prawidłowych – proste przypadki</li> <li>oblicza pole powierzchni i objętość ostrosłupów prawidłowych oraz takich, które nie są prawidłowe – proste przypadki</li> <li>stosuje wzór na długość przekątnej sześcianu</li> <li>podaje nazwy różnych ostrosłupów</li> <li>rozpoznaje siatki ostrosłupów</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>rozwiązuje typowe zadania o tematyce praktycznej z zastosowaniem własności graniastosłupów i ostrosłupów</li> <li>rozwiązuje typowe zadania o tematyce praktycznej z zastosowaniem obliczania pola powierzchni i objętości graniastosłupów i ostrosłupów</li> <li>wykorzystuje twierdzenie Pitagorasa do obliczania długości odcinków w ostrosłupach i graniastosłupach</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>rysuje graniastosłupy, ostrosłupy oraz ich siatki</li> <li>rozwiązuje złożone zadania o tematyce praktycznej z zastosowaniem obliczania pola powierzchni i objętości graniastosłupów i ostrosłupów</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>wyznacza liczbę przekątnych dowolnego graniastosłupa</li> <li>wyprowadza wzór na długość przekątnej sześcianu</li> <li>stosuje własności trójkątów prostokątnych o kątach ostrych <math>45^\circ</math>, <math>45^\circ</math> oraz <math>30^\circ</math>, <math>60^\circ</math> do obliczania długości odcinków w graniastosłupach i ostrosłupach</li> <li>wykorzystuje własności graniastosłupów i ostrosłupów w nietypowych zadaniach</li> </ul> |
| <p><b>V.<br/>Wprowadzenie do rachunku prawdopodobieństwa</b></p> | <ul style="list-style-type: none"> <li>oblicza, ile jest obiektów o danej własności, dogodną dla siebie metodą w prostych przypadkach, np. ile jest liczb naturalnych dwucyfrowych, trzycyfrowych, dzielników</li> </ul>                                                                                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>znajduje liczbę zdarzeń elementarnych sprzyjających danemu zdarzeniu w doświadczeniach losowych polegających np. na jednokrotnym rzucie monetą, sześcienną kostką do gry, kostką</li> </ul>                                                                                                                                                                                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>oblicza, ile jest liczb o danej własności, dogodną dla siebie metodą – trudniejsze przypadki, np. liczbę reszt z dzielenia dowolnej liczby naturalnej przez daną liczbę jednocyfrową</li> </ul>                                                                                                                                                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>wyprowadza wzór na liczbę kolejnych elementów skończonych zbiorów liczbowych i stosuje go do rozwiązywania zadań</li> <li>przedstawia wyniki doświadczenia losowego różnymi sposobami, np. za</li> </ul>      | <ul style="list-style-type: none"> <li>znajduje liczbę zdarzeń elementarnych sprzyjających danemu zdarzeniu w doświadczeniach losowych polegających na rzucie innymi kostkami niż sześcienna kostka do</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                          |

|                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|-------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                           | <p>dwucyfrowej liczby naturalnej, dwucyfrowych liczb pierwszych</p> <p>(złożonych)</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• przeprowadza proste doświadczenia losowe polegające np. na rzucie monetą, sześcienną kostką do gry, kostką</li> </ul> <p>wielościenną lub na losowaniu kuli spośród zestawu kul i zapisuje wyniki tych doświadczeń w dogodny dla siebie sposób</p> | <p>wielościenną lub na jednokrotnym losowaniu kuli</p> <p>spośród zestawu kul, a także wypisuje te zdarzenia</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• rozpoznaje zdarzenia pewne i niemożliwe w doświadczeniach losowych opisanych wyżej</li> <li>• oblicza prawdopodobieństwa zdarzeń w doświadczeniach losowych, polegających na rzucie monetą, rzucie sześcienną kostką do gry lub losowaniu kuli spośród zestawu kul</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• analizuje wyniki prostych doświadczeń losowych polegających np. na rzucie monetą, sześcienną kostką do gry, kostką</li> </ul> <p>wielościenną lub losowaniu kuli spośród zestawu kul</p> | <p>pomocą tabeli liczebności, tabeli częstości,</p> <p>diagramów słupkowych, kołowych procentowych</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• oblicza, ile jest obiektów o danej własności, dogodną dla siebie metodą – złożone przypadki</li> </ul> | <p>gry, a także wypisuje te zdarzenia</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• oblicza prawdopodobieństwa zdarzeń w doświadczeniach losowych polegających na rzucie innymi kostkami niż sześcienną kostką do gry</li> <li>• rozwiązuje problemy przy wykorzystaniu pojęcia prawdopodobieństwa zdarzenia losowego</li> <li>• przedstawia wyniki doświadczenia losowego za pomocą drzewa</li> <li>• wie, jaką minimalną i jaką maksymalną wartość może mieć prawdopodobieństwo zdarzenia w dowolnym doświadczeniu losowym</li> </ul> |
| <b>VI. Okrąg, koło i pierścień kołowy</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• oblicza za pomocą wzorów długość okręgu i pole koła o</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>• oblicza za pomocą wzoru pole pierścienia kołowego o danych promieniach lub</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>• rozwiązuje proste zadania o treści praktycznej z zastosowaniem</li> </ul>                                                                                                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>• podaje, jak wyprowadzić wzory na długość okręgu i pole</li> </ul>                                                                                                                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>• rozwiązuje złożone zadania o treści praktycznej z zastosowaniem</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |

|                      |                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|----------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                      | danym promieniu lub danej średnicy                                                                                                                                                                                                                                | <p>średnicach obu okręgów tworzących pierścień</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• oblicza promień lub średnicę okręgu o danej długości okręgu – proste przypadki</li> <li>• oblicza promień lub średnicę koła o danym polu – proste przypadki</li> </ul> | <p>obliczania długości okręgu i pola koła</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• rozwiązuje proste zadania o treści praktycznej z zastosowaniem obliczania pola pierścienia kołowego</li> </ul>                                                                                           | <p>koła o danym promieniu</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• przekształca wzór na długość okręgu, aby obliczyć promień lub średnicę okręgu</li> <li>• przekształca wzór na pole koła, aby obliczyć promień lub średnicę koła</li> </ul> | <p>obliczania długości okręgu i pola koła</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyprowadza wzór na pole pierścienia kołowego</li> <li>• rozwiązuje złożone zadania o treści praktycznej z zastosowaniem obliczania pola pierścienia kołowego</li> <li>• rozwiązuje nietypowe zadania, problemy z zastosowaniem obliczania długości okręgu, pola koła i pola pierścienia kołowego</li> </ul> |
| <b>VII. Symetria</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• rozpoznaje symetralną odcinka i dwusieczną kąta</li> <li>• rozpoznaje figury osiowosymetryczne i środkowosymetryczne</li> <li>• wskazuje na rysunku osie symetrii figur osiowosymetrycznych i środek symetrii</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• podaje i stosuje w prostych zadaniach podstawowe własności symetralnej odcinka i dwusiecznej kąta</li> <li>• uzupełnia figurę do figury osiowosymetrycznej przy danych: osi symetrii figury i części figury</li> </ul>    | <ul style="list-style-type: none"> <li>• uzupełnia figurę do figury środkowosymetrycznej przy danych: środku symetrii figury i części figury</li> <li>• rysuje figurę (punkt, odcinek, okrąg) symetryczną do danej względem prostej</li> <li>• rysuje figurę (punkt, odcinek, okrąg)</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyznacza współrzędne punktów symetrycznych do danych względem osi układu współrzędnych</li> <li>• wyznacza współrzędne punktów symetrycznych do danych względem początku układu współrzędnych</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• znajduje liczbę osi symetrii figur osiowosymetrycznych i zaznacza te osie na rysunku</li> <li>• stosuje w złożonych zadaniach podstawowe własności symetralnej odcinka i dwusiecznej kąta</li> </ul>                                                                                                                                                      |

|                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|----------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                          | figur środkowo-symetrycznych                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | symetryczną do danej względem punktu                                                                                                                                                                                                                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>• rysuje figurę (np. trójkąt, trapez) symetryczną do danej względem prostej</li> <li>• rysuje figurę (np. trójkąt, trapez) symetryczną do danej względem punktu</li> <li>• rysuje na papierze w kratkę figury symetryczne względem osi i względem punktu</li> </ul>                                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>• znajduje środek symetrii figury lub uzasadnia jego brak</li> <li>• rozwiązuje nietypowe zadania, problemy z zastosowaniem własności symetralnej odcinka, dwusiecznej kąta oraz figur osiowo- i środkowo-symetrycznych</li> </ul>                                                                                |
| <b>VIII. Kombinatoryka i rachunek Prawdopodobieństwa</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• stosuje regułę mnożenia do zliczania par elementów o określonych własnościach – proste przypadki</li> <li>• stosuje regułę dodawania i mnożenia do zliczania par elementów w sytuacjach wymagających rozważenia kilku przypadków – typowe zadania</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• znajduje liczbę zdarzeń elementarnych sprzyjających danemu zdarzeniu w doświadczeniach losowych polegających na dwukrotnym rzucie sześcienną kostką do gry albo dwukrotnym losowaniu kuli spośród zestawu kul ze zwracaniem lub bez zwracania</li> <li>• zapisuje w dogodny dla siebie sposób zdarzenia elementarne w powyższych</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• oblicza prawdopodobieństwa zdarzeń w doświadczeniach losowych polegających na dwukrotnym rzucie sześcienną kostką do gry albo losowaniu dwóch elementów ze zwracaniem lub bez zwracania – proste przypadki</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• oblicza prawdopodobieństwa zdarzeń w doświadczeniach losowych, polegających na dwukrotnym rzucie sześcienną kostką do gry albo losowaniu dwóch elementów ze zwracaniem lub bez zwracania w typowych zadaniach</li> <li>• stosuje regułę dodawania i mnożenia do zliczania par elementów w sytuacjach</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• oblicza prawdopodobieństwa zdarzeń w doświadczeniach losowych, polegających na dwukrotnym rzucie sześcienną kostką do gry albo losowaniu dwóch elementów ze zwracaniem lub bez zwracania w złożonych zadaniach</li> <li>• oblicza prawdopodobieństwa zdarzeń w doświadczeniach losowych polegających</li> </ul> |



|  |  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                     |
|--|--|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  |  | <p>doświadczeniach losowych</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• rozpoznaje zdarzenia pewne i niemożliwe oraz zdarzenia, które są możliwe, w doświadczeń losowych polegających</li> </ul> <p>na dwukrotnym rzucie sześcienną kostką do gry albo dwukrotnym losowaniu kuli spośród zestawu kul ze zwracaniem</p> <p>lub bez zwracania</p> |  | <p>wymagających rozważenia kilku przypadków – złożone zadania</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• przedstawia w postaci drzewa wyniki doświadczeń losowych polegających na dwukrotnym rzucie sześcienną kostką</li> </ul> <p>do gry albo dwukrotnym losowaniu kuli spośród zestawu kul ze zwracaniem lub bez zwracania</p> | <p>na losowaniu trzech elementów</p> <p>ze zwracaniem lub bez zwracania w nietypowych zadaniach</p> |
|--|--|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------|

## **Język niemiecki**

### **Wymagania edukacyjne dla ucznia ze sprzężonymi niepełnosprawnościami: upośledzeniem w stopniu lekkim oraz autyzmem.**

#### 1. Metody nauczania i techniki pracy

Założone cele będą realizowane za pomocą różnych metod i technik pracy:

- metoda komunikacyjna (przygotowanie do komunikowania się w języku niemieckim; dyskutowanie),
- metoda audiolingwalna (praca z tekstem słuchanym)
- metoda bezpośrednia (umiejętność prowadzenia rozmowy w języku niemieckim),
- metoda aktywizująca (burza mózgów),
- metoda audiowizualna (nagrania CD),
- metoda multimedialna (tablica interaktywna),
- praca z tekstem czytany i słuchany

#### 2. Formy pracy

Na zajęciach proponowane będą następujące formy pracy:

- praca z całą klasą (turn-taking) – nauczyciel kieruje pracą poszczególnych uczniów na forum całej klasy
- praca w grupach
- praca w parach
- praca indywidualna

## **OCENIANIE**

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:

- spełnia wszystkie wymagania na ocenę bardzo dobrą;
- opanował wiedzę i umiejętności wykraczające poza wskazane zagadnienia na ocenę bardzo dobrą.

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który z poszczególnych rozdziałów :

- rozumie ogólny sens prostych, typowych wypowiedzi ustnych i pisemnych i wykonuje zadania sprawdzające rozumienie tych tekstów, popełniając sporadyczne błędy;
- pisze proste teksty na tematy omówione podczas lekcji, - zdaniami według wzoru;
- stara się pytać i prosić o informacje związane z zagadnieniami omawianymi na lekcji w języku niemieckim;
- właściwie reaguje na rutynowe polecenia;
- potrafi opanować wskazaną przez nauczyciela ilość nowych słów z danej dziedziny (10);
- reaguje na krótkie komunikaty prostą odpowiedzią;
- poprawnie wymawia i zapisuje większość poznanych słów;
- stara się poprawnie literować wyrazy;
- jest aktywny podczas lekcji.

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:

- rozumie ogólny sens prostych, typowych wypowiedzi ustnych i pisemnych i wykonuje zadania sprawdzające rozumienie tych tekstów, popełniając ograniczoną liczbę błędów;
- pisze proste teksty na tematy omówione podczas lekcji - zdaniami według wzoru, popełniając nieliczne błędy;
- stara się pytać i prosić o informacje w języku niemieckim stosując pojedyncze wyrazy;
- właściwie reaguje na rutynowe polecenia poparte gestem;
- potrafi opanować wskazaną przez nauczyciela ilość nowych słów z danej dziedziny (8);
- popełnia nieliczne błędy w pisowni i wymowie;
- literuje powoli popełniając nieliczne błędy;
- na zajęciach trzeba zachęcać go do zabrania głosu.

Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:

- rozumie ogólny sens prostych, typowych wypowiedzi ustnych i pisemnych popartych komentarzem nauczyciela i wykonuje zadania sprawdzające rozumienie tych tekstów, popełniając liczne błędy;
- tworzy opisy prostymi zdaniami według wzoru, popełniając liczne błędy;
- stara się pytać i prosić o informacje w języku niemieckim stosując pojedyncze wyrazy, czasem je myląc;
- właściwie reaguje na rutynowe polecenia poparte gestem lub drobną podpowiedzią;

- potrafi opanować wskazaną przez nauczyciela ilość nowych słów z danej dziedziny (6);
- popełnia błędy literując wyrazy, jednak w większości potrafi się poprawić naprowadzony przez nauczyciela;
- popełnia liczne błędy w wymowie i pisowni;
- na zajęciach trzeba zachęcać go do zabrania głosu.

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:

- rozumie często używane polecenia poparte gestem, lub dodatkową podpowiedzią i przeważnie właściwie na nie reaguje;
- tworzy opisy zgodnie ze wzorem popełniając błędy językowe, które w znacznym stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi;
- ma problemy z tworzeniem pytań i przeczeń zgodnie ze wzorem;
- zna niewielką ilość słów z danej dziedziny (3);
- w większości wymawia i zapisuje słowa niepoprawnie;
- pracuje z pomocą nauczyciela

**Na ocenę z przedmiotu wpływ ma także wysiłek ucznia włożony w wykonanie zadania, zaangażowanie, systematyczność oraz indywidualne możliwości ucznia. Przy wykonywaniu zadań uczeń ma wydłużony czas pracy dostosowany do jego potrzeb.**

## Wymagania edukacyjne dla ucznia z upośledzeniem w stopniu lekkim, autyzmem j. angielski

### 1. Metody nauczania i techniki pracy

Założone cele będą realizowane za pomocą różnych metod i technik pracy:

- metoda komunikacyjna (przygotowanie do skutecznego komunikowania się w języku angielskim, słowna – dyskusowanie),
- metoda audiolingwalna (praca z tekstem słuchany)
- metoda bezpośrednia (umiejętność prowadzenia rozmowy w języku angielskim),
- metoda aktywizująca (burza mózgów),
- metoda audiowizualna (nagrania CD),
- metoda multimedialna (tablica interaktywna),
- metoda praktyczna (rozwiązywanie arkuszy egzaminacyjnych),
- praca z tekstem czytany i słuchany (czytanie czasopism angielskich, słuchanie autentycznych dialogów),
- drama (odgrywanie scenek, inscenizacji i improwizacji).

### 2. Formy pracy

Na zajęciach proponowane będą następujące formy pracy:

- praca z całą klasą (turn-taking) – nauczyciel kieruje pracą poszczególnych uczniów na forum całej klasy
- praca w grupach
- praca w parach

- praca indywidualna

**Na zajęciach języka angielskiego stosowana jest indywidualizacja wymagań i celów edukacyjno-terapeutycznych, tak by odpowiadały indywidualnym potrzebom i możliwościom ucznia: postrzeganie ucznia bez presji wymogów programowych – z założeniem, że obowiązująca jest podstawa programowa.**

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:

- spełnia wszystkie wymagania na ocenę bardzo dobrą;
- opanował wiedzę i umiejętności wykraczające poza wskazane zagadnienia na ocenę bardzo dobrą.

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który z działów :

- rozumie ogólny sens prostych, typowych wypowiedzi ustnych i pisemnych i wykonuje zadania sprawdzające rozumienie tych tekstów, popełniając sporadyczne błędy;
- pisze teksty na tematy omówione podczas lekcji, prostymi zdaniami według wzoru;
- stara się pytać i prosić o informacje związane z zagadnieniami omawianymi na lekcji w języku angielskim;
- właściwie reaguje na rutynowe polecenia;
- potrafi opanować wskazaną przez nauczyciela ilość nowych słów z danej dziedziny (12);
- potrafi rozróżnić poznane czasy gramatyczne i wskazać odpowiednią budowę prostych zdań;
- porównuje ilustracje oraz wyraża swoje opinie na tematy opisane w tekstach, prostymi zdaniami zgodnie ze wzorem;
- reaguje na krótkie komunikaty prostą odpowiedzią;
- poprawnie wymawia i zapisuje większość poznanych słów;
- stara się poprawnie literować wyrazy;
- jest aktywny podczas lekcji.

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:

- rozumie ogólny sens prostych, typowych wypowiedzi ustnych i pisemnych i wykonuje zadania sprawdzające rozumienie tych tekstów, popełniając ograniczoną liczbę błędów;
- pisze teksty na tematy omówione podczas lekcji, prostymi zdaniami według wzoru, popełniając nieliczne błędy;
- stara się pytać i prosić o informacje w języku angielskim stosując pojedyncze wyrazy;
- właściwie reaguje na rutynowe polecenia poparte gestem;
- potrafi opanować wskazaną przez nauczyciela ilość nowych słów z danej dziedziny (10);
- potrafi rozróżnić poznane czasy gramatyczne i wskazać odpowiednią budowę prostych zdań,

popelniając drobne błędy;

- popelnia nieliczne błędy w pisowni i wymowie;
- literuje powoli popelniając nieliczne błędy;
- jest aktywny podczas lekcji.

Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:

- rozumie ogólny sens prostych, typowych wypowiedzi ustnych i pisemnych popartych komentarzem nauczyciela i wykonuje zadania sprawdzające rozumienie tych tekstów, popelniając liczne błędy;
- tworzy opisy prostymi zdaniami według wzoru, popelniając liczne błędy;
- stara się pytać i prosić o informacje w języku angielskim stosując pojedyncze wyrazy, czasem je myląc;
- właściwie reaguje na rutynowe polecenia poparte gestem lub drobną podpowiedzią;
- potrafi opanować wskazaną przez nauczyciela ilość nowych słów z danej dziedziny (8);
- potrafi rozróżnić poznane czasy gramatyczne i wskazać odpowiednią budowę prostych zdań, popelniając liczne błędy;
- popelnia błędy literując wyrazy, jednak w większości potrafi się poprawić naprowadzony przez nauczyciela;
- popelnia liczne błędy w wymowie i pisowni;
- na zajęciach trzeba zachęcać go do zabrania głosu.

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:

- rozumie często używane polecenia poparte gestem, lub dodatkową podpowiedzią i przeważnie właściwie na nie reaguje;
- tworzy opisy zgodnie ze wzorem popelniając błędy językowe, które w znacznym stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi;
- układa zdania w różnych czasach gramatycznych z rozsypanki wyrazowej patrząc na wzór, robiąc drobne błędy; ma problemy z tworzeniem pytań i przeczeń zgodnie ze wzorem;
- zna niewielką ilość słów z danej dziedziny (3);
- w większości wymawia i zapisuje słowa niepoprawnie;
- pracuje z pomocą nauczyciela

**Na ocenę z przedmiotu wpływ ma także wysilek ucznia włożony w wykonanie zadania, zaangażowanie, systematyczność oraz indywidualne możliwości ucznia. Przy wykonywaniu zadań uczeń ma wydłużony czas pracy dostosowany do jego potrzeb.**

***Wymagania edukacyjne z Wiedzy o społeczeństwie w klasie VIIIB dla uczniów z upośledzeniem w stopniu lekkim oraz autyzmem***

**Ocena niedostateczna**

Uczeń:

- pomimo pomocy nauczyciela nie potrafi się wypowiedzieć;
- nie opanował wiedzy i umiejętności w zakresie wymagań koniecznych niezbędnych do dalszego kształcenia;
- nie potrafi wykonać prostego polecenia;
- wykazuje się brakiem systematyczności i chęci do nauki;
- nie interesuje się przedmiotem.

## Ocena dopuszczająca

Uczeń:

- z pomocą nauczyciela jest w stanie wykonać proste polecenia;
- ma braki w opanowaniu wiedzy i umiejętności, które są konieczne do dalszego kształcenia; posiada minimum wiedzy;
- nie potrafi sformułować jasnej wypowiedzi na tematy poruszane na lekcjach;
- jego postawa na lekcjach jest bierna, ale wykazuje chęć do współpracy;
- wie, że człowiek jest istotą biologiczną i społeczną;
- odróżnia: cechy nabyte od cech wrodzonych, potrzeby materialne i niematerialne;
- wymienia: wartości uniwersalne, czynniki produkcji;
- wie, że celem działalności gospodarczej człowieka jest zaspokajanie własnych potrzeb, że praca i umiejętności człowieka są warunkiem rozwoju jednostki i społeczeństwa;
- wyjaśnia pojęcia: „grupa społeczna”, „praca”, „rynek”, „bezrobocie”;
- wymienia rodzaje grup społecznych, funkcje i rodzaje pracy;
- wie, do jakich grup należy, jakim typem grupy jest rodzina;
- wylicza elementy charakterystyczne dla właściwego porozumiewania się;
- zna pojęcia: „komunikacja werbalna”, „komunikacja niewerbalna”, „asertywność”;
- wie, jakimi sposobami należy rozwiązywać konflikty;
- zna przyczyny powstawania konfliktów;
- potrafi wymienić członków swojej rodziny;
- wie, czym zajmuje się genealogia;
- zna funkcje rodziny, swoje prawa i obowiązki jako członka rodziny;
- wie, gdzie szukać informacji o możliwości zatrudnienia;
- lokalizuje siedzibę urzędu pracy w miejscu zamieszkania;
- poprawnie definiuje pojęcia: „gospodarstwo domowe”, „konsumpcja”, „lokata bankowa”, „kredyt”, „emerytura”, „zawód”, „kwalifikacja”;
- wymienia oczekiwane kompetencje wybranych kategorii społeczno-zawodowych;
- wymienia główne źródła jego dochodów (z działalności zarobkowej: pracy,



działalności gospodarczej, umów cywilnoprawnych oraz ze świadczeń społecznych);

— zna podstawowe dane dotyczące jego szkoły: nazwę, adres, patrona, nazwisko dyrektora;

— wymienia organy szkoły, główne zadania szkoły, zadania samorządu uczniowskiego;

— wie, kto w jego szkole jest przewodniczącym SU;

— definiuje pojęcia: „prawa człowieka”, „konwencja”, „cyberprzestrzeń”, „cyberprzemoc”;

— wymienia najważniejsze prawa i wolności człowieka, nazwy podstawowych

dokumentów dotyczących praw człowieka, główne prawa i obowiązki dziecka,

instytucje związane z ochroną praw dziecka: Rzecznika Praw Dziecka i UNICEF, nazwiska najbardziej znanych postaci związanych z obroną praw człowieka;

— podaje przykłady łamania praw człowieka we współczesnym świecie;

— wie, czym jest Powszechna Deklaracja Praw Człowieka oraz jaką rolę odgrywa Rzecznik Praw Obywatelskich;

— zna podstawowe prawa i obowiązki obywatela RP;

— wie, w jakim dokumencie są zapisane prawa i obowiązki obywatela RP;

— wymienia rodzaje przemocy wobec nieletnich;

— wie, jak się zachować w sytuacji wystąpienia przemocy;

— podaje różnice między sytuacją prawną małoletniego a nieletniego;

— zna swoje prawa w razie kontaktu z policją lub służbami mundurowymi;

— wymienia korzyści i zagrożenia z korzystania z internetu i telefonów komórkowych;

— rozumie zjawisko uzależnienia od internetu;

— zna pojęcia: „społeczeństwo obywatelskie”, „frekwencja”, „etyka”, „kultura”, „polityka”;

— podaje propozycje aktywności na rzecz klasy, szkoły;

— wyjaśnia pojęcia: „organizacja pozarządowa”, „stowarzyszenie”, „fundacja”,

„wolontariusz”, „partia polityczna”, „kampania wyborcza”, „statut”, „związek zawodowy”, „samorząd zawodowy”, „strajk”;

— wymienia przykładowe cele działalności organizacji pozarządowych;

— wyjaśnia pojęcia: „środki masowego przekazu”, „fakt”, „opinia”, „reklama”,

„perswazja”, „reklama społeczna”, „kampania społeczna”;

- umie wymienić różne rodzaje środków masowego przekazu;
- potrafi analizować proste sondaże;
- zna podstawowe formy przekazów reklamowych;
- rozumie komercyjne cele reklam;
- rozumie różnice między reklamą komercyjną a reklamą społeczną;
- podaje przykład reklamy społecznej;
- zna i rozumie pojęcia: „naród”, „obywatelstwo”, „ojczyzna”, „patriotyzm”, „nacjonalizm”, „Polonia”, „tolerancja”, „mniejszość narodowa”, „mniejszość etniczna”, „stereotyp”, „imigranci”, „uchodźcy”, „państwo”, „obywatelstwo”, „monarchia”, „republika”;
- potrafi wymienić polskie symbole narodowe;
- zna tekst Mazurka Dąbrowskiego;
- wie, jak należy zachować się wobec polskich symboli narodowych;
- zachowuje się godnie wobec symboli narodowych,
- wie, że swoją postawą może dbać o dobre imię Polski;
- wymienia mniejszości narodowe i etniczne zamieszkujące Polskę, elementy państwa;
- wie, jakim typem państwa jest Polska;
- zna i rozumie pojęcia: „demokracja”, „referendum”, „konstytucja”, „ustawa”, „opozycja”, „sejm”, „senat”, „poseł”, „kadencja”, „prawo”, „kodeks”, „sądy”, „prokurator”;
- wymienia podstawowe zasady państwa demokratycznego, podstawowe zasady ustroju RP;
- potrafi nazwać centralne organy państwowe;
- zna datę uchwalenia konstytucji RP, zasady wyboru Prezydenta RP;
- wie, z ilu posłów i senatorów składa się parlament, kto pełni funkcję Prezydenta RP, kto tworzy Radę Ministrów;
- zna nazwisko obecnego premiera;
- wie, czym zajmuje się Trybunał Konstytucyjny;
- zna i rozumie pojęcia: „samorząd terytorialny”, „kadencja”, „gmina”, „wójt”, „burmistrz”, „prezydent”, „powiat”, „starosta”, „województwo”, „marszałek”;

- zna zasady prawa wyborczego;
- wie, komu przysługuje bierne i czynne prawo wyborcze;
- lokalizuje siedzibę władz gminy;
- wie, kto pełni w jego gminie funkcję prezydenta/wójta lub burmistrza, kto pełni funkcję starosty w jego powiecie;
- potrafi na mapie wskazać województwo, w którym mieszka i jego stolicę, a także nazwać województwa ościennie;
- zna podstawowe fakty z historii swojej gminy;
- wymienia symbole Unii Europejskiej, Ojców Europy, najważniejsze instytucje europejskiej;
- zna aktualną liczbę członków UE, datę przyjęcia Polski do Unii Europejskiej;
- wskazuje na mapie państwa członkowskie Unii Europejskiej;
- wie, na czym polega obywatelstwo europejskie;
- zna wyniki referendum akcesyjnego;
- definiuje pojęcia: „wspólny rynek”, „strefa Schengen”, „region”, „euroregion”;
- wymienia główne fundusze europejskie;
- rozumie dlaczego UE wyrównuje szanse regionów;
- zna programy edukacyjne realizowane w ramach UE;
- wie, czym jest NATO;
- potrafi wyjaśnić pojęcia: „Układ Warszawski”, „zimna wojna”, „kraje rozwijające się”, „Trzeci Świat”, „uchodźcy”, „emigranci”, „terroryzm”, „globalne ocieplenie”, „dziura ozonowa”, „kwaśne deszcze”;
- wymienia najważniejsze organy NATO, główne organy ONZ;
- wie, w którym roku Polska została przyjęta do NATO;
- wie, czym jest ONZ;
- zna datę powstania ONZ i datę przyjęcia do niej Polski;
- wie, kto jest obecnie Sekretarzem Generalnym ONZ;
- wie, gdzie znajduje się siedziba ONZ;
- wskazuje na mapie przykładowe kraje rozwijające się w Azji i w Afryce;
- wymienia najważniejsze przyczyny biedy w krajach rozwijających się, przyczyny współczesnych wojen.

## **Ocena dostateczna**

Uczeń:

- sporadycznie jest aktywny na lekcjach;
- jego wiedza jest wyrywkowa i fragmentaryczna;
- ma problemy z samodzielnym sformułowaniem i uzasadnieniem swoich wypowiedzi;
- udziela odpowiedzi na proste pytania nauczyciela;
- samodzielnie wykonuje proste zadania, które przydzielili mu grupa;
- omawia proste diagramy, wykresy, tabele;
- wymienia cechy człowieka wyróżniające go ze świata zwierząt, osiągnięcia cywilizacyjne ludzi na przestrzeni wieków;
- zna i rozumie pojęcia: „socjalizacja”, „osobowość”, „potrzeby człowieka”, „socjalizacja”, „czynniki produkcji”, „grupy społeczne”, „rola społeczna”, „subkultura”;
- potrafi wymienić wartości ważne w jego życiu;
- wie, czym zajmuje się ekonomia;
- opisuje i kwalifikuje grupy społeczne i warunki przynależności;
- zna sposoby podejmowania wspólnych decyzji;
- charakteryzuje grupę koleżeńską i grupę nastawioną na realizację określonego zadania;
- potrafi podać przykłady werbalnego i niewerbalnego porozumiewania się;
- zna zasady aktywnego słuchania;
- rozpoznaje przypadki wymagające postaw asertywnych;
- wyraża emocje w komunikacji „ja”;
- definiuje pojęcia: „asertywność”, „arbitraż”, „kompromis”;
- uzasadnia, że konflikt w grupie może wynikać z różnych przyczyn (sprzeczne interesy, inne cele);
- uzasadnia szczególną rolę rodziny w życiu człowieka;
- zna prawa i obowiązki dzieci w rodzinie;
- potrafi omówić funkcje rodziny, wymienić dokumenty, w których gwarantowane są prawa rodziny;
- poprawnie charakteryzuje funkcje pracy;
- definiuje pojęcia: „rynek pracy”, „budżet rodzinny”, „depozyt bankowy”, „obligacja, akcja”;

- potrafi skorzystać z biura pośrednictwa pracy;
- wie, jak należy przygotować dokumenty niezbędne w uzyskaniu pracy;
- wymienia rodzaje bezrobocia;
- wyjaśnia, jak funkcjonuje gospodarstwo domowe;
- rozumie, że sytuacja ekonomiczna rodziny zależy od wykształcenia i przedsiębiorczości jej członków;
- zna rodzaje ubezpieczeń społecznych;
- wymienia kategorie wydatków gospodarstwa domowego, planuje jego budżet;
- charakteryzuje pracę organów szkoły;
- rozumie, że oprócz praw uczeń ma obowiązki;
- potrafi wymienić kompetencje organów szkoły;
- zna funkcje szkoły, podstawowe dokumenty, na podstawie których funkcjonuje szkoła, system szkolny w Polsce, nazwisko Ministra Edukacji Narodowej;
- potrafi wymienić kompetencje samorządu uczniowskiego;
- przedstawia działania samorządu uczniowskiego;
- charakteryzuje oczekiwane kompetencje wybranych kategorii społecznozawodowych;
- rozumie, że wybierając zawód, trzeba uwzględnić zainteresowania, a także zapotrzebowanie na rynku;
- potrafi wymienić błędy popełniane przy wyborze szkoły i zawodu;
- przedstawia genezę praw człowieka, genezę praw dziecka;
- charakteryzuje najważniejsze prawa i wolności człowieka, podstawowe dokumenty określające prawa i wolności człowieka;
- wymienia generacje praw człowieka;
- potrafi wyjaśnić, że prawa człowieka są naturalne, niezbywalne i nienaruszalne;
- potrafi scharakteryzować podstawowe prawa dziecka zapisane w Konwencji o prawach dziecka;
- wie, jakie są kompetencje Rzecznika Praw Dziecka;
- omawia cele działalności Funduszu Narodów Zjednoczonych na Rzecz Dzieci;
- wykazuje, że prawa człowieka muszą być chronione;
- zna najważniejsze dokumenty tworzące uniwersalny system praw człowieka;

- wymienia organizacje pozarządowe działające na rzecz ochrony praw człowieka, regionalne systemy ochrony praw człowieka;
- rozumie, że oprócz praw obywatel ma też powinności;
- potrafi scharakteryzować wybrane prawa i obowiązki obywatelskie;
- korzysta z Konstytucji RP i potrafi wyszukać zapis o danym prawie lub obowiązku obywatelskim;
- charakteryzuje rodzaje przemocy wobec nieletnich;
- wie, jak rozpoznać wystąpienie przemocy;
- wymienia osoby i instytucje, które należy powiadomić w sytuacji wystąpienia lub podejrzenia przemocy;
- przedstawia przykłady zastosowania internetu i telefonu komórkowego w życiu codziennym;
- charakteryzuje korzyści i zagrożenia z korzystania z internetu i z telefonów komórkowych;
- wie, na czym polega hejt;
- rozumie, czym są fake news;
- zna podstawowe sposoby zabezpieczania internetu;
- umie wymienić podmioty życia publicznego, cechy dobrego obywatela;
- zna i rozumie pojęcia: „czynne prawo wyborcze”, „bierne prawo wyborcze”, „organizacja pożytku publicznego”, „kultura polityczna”;
- umie wskazać cnoty obywatelskie (odpowiedzialność, troska o dobro wspólne, aktywność, przedsiębiorczość, solidarność, roztropność, tolerancja, odwaga cywilna);
- umie wymienić i rozpoznać różne formy uczestnictwa obywatelskiego w życiu publicznym;
- umie wyjaśnić ideę wolontariatu i przedstawić formy działalności wolontariuszy,
- potrafi przedstawić cele i formy działań stowarzyszeń i fundacji;
- wymienia systemy partyjne na świecie, typy partii, partie polityczne, których przedstawiciele zasiadają w Sejmie RP;
- wie, jakie są cechy i funkcje partii politycznych;
- wyjaśnia zasadę pluralizmu politycznego;
- zna zasady zakładania partii politycznych;
- umie określić, jakie są podstawowe zadania i możliwości działania związków

zawodowych i samorządów zawodowych;

- omawia szczególną rolę historyczną NSZZ „Solidarność”;
- umie uzasadnić potrzebę przestrzegania zasad etycznych w życiu publicznym;
- umie scharakteryzować środki masowego przekazu;
- wymienia funkcje środków masowego przekazu;
- znajduje w mediach wiadomości na wskazany temat;
- potrafi odróżnić fakt od opinii;
- wie, czym jest opinia publiczna, jak się bada opinię publiczną;
- rozumie perswazyjny charakter reklamy, jak reklama wpływa na postępowanie konsumentów na rynku;
- przedstawia funkcje reklamy;
- charakteryzuje: najważniejsze formy przekazów reklamowych, wybrane reklamy społeczne;
- wie, jakie znaczenie ma marketing;
- potrafi określić cele reklam i kampanii społecznych;
- definiuje pojęcia: „naród”, „świadomość narodowa”, „szowinizm”, „kosmopolityzm”, „Polonia”;
- wymienia czynniki narodotwórcze, suwerenność, państwo unitarne, federacja, państwo totalitarne, autorytarne, demokratyczne;
- zna zasady nabywania obywatelstwa;
- zna historię powstania polskich symboli narodowych;
- uczestniczy zgodnie i z powagą w obchodach rocznicowych uroczystości państwowych i szkolnych;
- wie, w czym przejawiać się powinna postawa patriotyczna młodego i dorosłego człowieka;
- posiada świadomość konieczności wypełnienia obowiązków wobec ojczyzny;
- charakteryzuje mniejszości narodowe i etniczne zamieszkujące Polskę;
- umie wskazać na mapie miejsca zwartej zamieszkiwania mniejszości narodowych i etnicznych;
- definiuje pojęcie, potrafi wymienić cechy i funkcje państwa;
- zna cele, jakie realizuje państwo;
- potrafi wymienić funkcje państwa, formy państwa;
- charakteryzuje monarchię i republikę;

- odróżnia państwa o ustroju demokratycznym od państw niedemokratycznych i zna w nich sytuację jednostki;
- potrafi wymienić przykłady monarchii i republik w Europie;
- charakteryzuje podstawowe zasady państwa demokratycznego;
- definiuje pojęcia: „konstytucja”, „korupcja”, „konkordat”, „obywatelska inicjatywa ustawodawcza”, „preambuła”, „absolutorium”, „elektorat”, „interpelacja”, „immunitet”, „Zgromadzenie Narodowe”, „immunitet parlamentarny”, „koalicja”;
- odróżnia formy demokracji pośredniej od bezpośredniej;
- zna układ treści Konstytucji RP, strukturę władzy centralnej;
- podaje szczególne cechy konstytucji;
- charakteryzuje podstawowe zasady ustroju RP;
- umie wykazać, że konstytucja jest ustawą zasadniczą, podstawowym aktem prawnym;
- znajduje w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej przepisy dotyczące wskazanej kwestii;
- przyporządkowuje instytucje według zasad trójpodziału władzy;
- umie przedstawić sposób powoływania parlamentu;
- potrafi wymienić uprawnienia Sejmu i Senatu, partie polityczne, których przedstawiciele zasiadają w polskim parlamencie, uprawnienia Prezydenta RP;
- zna sylwetki dotychczasowych prezydentów RP, ze szczególnym uwzględnieniem osoby obecnie piastującej ten urząd;
- umie omówić procedurę tworzenia Rady Ministrów;
- potrafi wymienić uprawnienia Rady Ministrów;
- zna strukturę wymiaru sprawiedliwości w Polsce, zasady wymiaru sprawiedliwości, a szczególnie zasadę niezawisłości sędziowskiej i zasadę dwuinstancyjności procesu sądowego;
- podaje kompetencje Trybunału Konstytucyjnego Rzeczypospolitej Polskiej;
- wyjaśnia zasadę państwa prawa,;
- przedstawia, w jakich sprawach orzeka sąd rejonowy;
- definiuje pojęcia: „samorząd terytorialny”, „elektorat”, „komitet wyborczy”, „kampania wyborcza”, „mienie komunalne”, „budżet gminy”;
- zna strukturę samorządu terytorialnego w Polsce;
- umie wymienić organy samorządu wojewódzkiego, powiatowego i gminnego;
- zna nazwy i rozmieszczenie na mapie wszystkich województw w Polsce;



- umie wymienić organy gminy;
- wskazuje zadania własne i zlecone gminy;
- wie, kto jest przewodniczącym rady w jego gminie;
- potrafi wymienić zadania samorządu gminnego;
- zna różne sposoby wpływania obywateli na decyzje władz gminy;
- wie jakie sprawy można załatwić w urzędzie gminy, jak powstaje i na co jest przeznaczony budżet gminy, jakie sprawy można załatwić w urzędzie powiatowym;
- przedstawia możliwości załatwienia spraw poprzez e-urząd;
- podaje uprawnienia organów gminy i sposób ich odwołania;
- wymienia organy samorządu powiatowego i sposób ich powoływania oraz odwoływania, organy samorządu wojewódzkiego i sposób ich powoływania oraz odwoływania;
- potrafi wymienić zakres spraw, którymi zajmuje się samorząd powiatowy, zakres spraw, którymi zajmuje się samorząd wojewódzki;
- wie, jakie sprawy można załatwić w urzędzie marszałkowskim, jakie sprawy można załatwić w urzędzie wojewódzkim;
- wypełnia wnioski o paszport (delegatura urzędu wojewódzkiego);
- znajduje i przedstawia informacje na temat swojej gminy, wydarzeń i postaci z jej dziejów;
- podaje, kto pełni funkcje przewodniczącego rady gminy/miasta;
- omawia etapy tworzenia Unii Europejskiej;
- wskazuje na mapie starych i nowych członków Unii Europejskiej;
- charakteryzuje trzy filary UE, przyczyny przystąpienia Polski do UE, działanie głównych funduszy europejskich, programy edukacyjne realizowane w ramach UE;
- wymienia obywateli polskich pełniących ważne funkcje w instytucjach unijnych;
- wymienia podstawowe zasady wspólnego rynku europejskiego;
- rozumie, jakie znaczenie dla Polski ma swobodny przepływ osób i wybór miejsca pracy;
- potrafi określić, jakie środki finansowe otrzyma Polska w latach 2014–2020;
- wskazuje na mapie euroregiony;
- wskazuje na mapie państwa należące do NATO;
- wyjaśnia, czym jest OBWE i Partnerstwo dla Pokoju;

- charakteryzuje: kompetencje głównych organów NATO, zadania głównych organów ONZ;
- na podstawie tekstu źródłowego określa cele i zasady działania NATO;
- wskazuje na mapie miejsca, gdzie Polska brała udział w misjach wojskowych NATO;
- wymienia najważniejsze organizacje wyspecjalizowane ONZ;
- na podstawie Karty Narodów Zjednoczonych omawia cele organizacji;
- charakteryzuje przyczyny biedy w krajach rozwijających się, przyczyny i przebieg konfliktu zbrojnego w wybranym kraju;
- wyjaśnia, na czym polegają globalne ocieplenie, zagłada lasów tropikalnych, niedobory wody, dziura ozonowa, kwaśne deszcze;
- rozumie różnicę między uchodźcą a imigrantem;
- poprawnie stosuje pojęcie „globalizacja”;
- opisuje metody, jakimi posługują się terroryści dla osiągnięcia swoich celów;
- podaje przykłady najważniejszych zamachów terrorystycznych w ostatnich latach;
- wskazuje osoby, które są znane z działalności na rzecz zrównoważonego rozwoju.

## **Ocena dobra**

Uczeń:

- w dużej mierze opanował treści i umiejętności zawarte w programie;
- chętnie pracuje w grupie;
- jest aktywny na zajęciach;
- umiejętnie wykorzystuje zdobyte informacje;
- wykonuje samodzielnie typowe zadania związane z tokiem lekcji i zlecone przez nauczyciela;
- umie formułować proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne;
- potrafi interpretować diagramy, wykresy, mapki tematyczne, tabele;
- rozumie, że człowiek staje się istotą społeczną dzięki różnorodnym kontaktom,
- podaje przykłady cech wrodzonych i nabytych człowieka;
- potrafi wyjaśnić pojęcie „resocjalizacja”;
- definiuje pojęcie „ekonomia” i „rzadkość dóbr”;
- poprawnie charakteryzuje czynniki produkcji;

- potrafi uzasadnić, dlaczego występuje rzadkość dóbr, omówić i uzupełnić piramidę Masłowa, wykazać związek pracy z zaspokajaniem potrzeb;
- poprawnie stosuje pojęcia: „grupa społeczna”, „konformizm”, „nonkonformizm”;
- zna rodzaje więzi społecznych w grupie;
- porównuje zachowania pozytywne i negatywne oraz ich wpływ na postawę ludzi;
- potrafi identyfikować różne role społeczne;
- rozpoznaje sytuacje wymagające podjęcia decyzji indywidualnej i grupowej;
- stosuje zasady właściwego porozumiewania się;
- potrafi wyjaśnić zasady skutecznej autoprezentacji;
- rozpoznaje sytuacje wymagające podjęcia decyzji indywidualnej i grupowej;
- stosuje zasady aktywnego słuchania;
- podaje przykłady trudnych społecznie sytuacji, w których należy zachować się asertywnie;
- na konkretnych przykładach prezentuje różne sposoby rozwiązywania konfliktów;
- wie, jaką rolę odgrywa mediator;
- potrafi wyjaśnić wpływ rodziny na wychowujące się w niej dzieci;
- wie, jakie zmiany w rodzinach nastąpiły na przestrzeni wieków;
- poprawnie stosuje pojęcia: „rynek pracy”, „budżet”, „podmiot gospodarczy”;
- wyjaśnia znaczenie pracy dla rozwoju człowieka;
- wymienia przyczyny i charakteryzuje rodzaje bezrobocia;
- potrafi wyjaśnić znaczenie pracy dla zaspokajania potrzeb materialnych rodziny;
- rozumie, że podejmowanie decyzji ekonomicznych jest uwarunkowane wieloma czynnikami;
- na podstawie badań statystycznych potrafi analizować budżet gospodarstwa domowego;
- potrafi dokonać oceny sposobu oszczędzania;
- charakteryzuje klasę szkolną, pozalekcyjne koło zainteresowań, życie szkolnej społeczności;
- potrafi wymienić zadania organu prowadzącego i organu sprawującego nadzór pedagogiczny nad szkołą;
- wymienia instytucje i organizacje współpracujące ze szkołą;
- opisuje działalność samorządu uczniowskiego;

- wymienia cechy charakteru pożądane w pełnieniu funkcji w samorządzie szkolnym;
- wyjaśnia, jak przeprowadzane są wybory organów samorządu szkolnego;
- potrafi uzasadnić wybór szkoły lub zawodu;
- potrafi przygotować niezbędne dokumenty celem uzyskania pracy;
- wie, czym jest CV i list motywacyjny;
- potrafi określić, jak uniknąć błędów popełnianych przy wyborze szkoły i zawodu;
- opisuje stereotypy związane z poszczególnymi zawodami,
- wyjaśnia, że godność jest źródłem powszechnych, przyrodzonych, nienaruszalnych i niezbywalnych wolności i praw człowieka;
- analizuje sformułowania preambuły Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka;
- zna czynniki, które wyznaczają prawa i obowiązki dziecka – ucznia;
- podaje przykłady działań Rzecznika Praw Dziecka;
- przedstawia cele działalności Funduszu Narodów Zjednoczonych na Rzecz Dzieci;
- przedstawia przykłady działań organizacji pozarządowych na rzecz ochrony praw człowieka;
- uzasadnia potrzebę przeciwstawiania się zjawiskom braku tolerancji wobec różnych mniejszości;
- na przykładzie wybranych państw opisuje, w jaki sposób prawa człowieka są w nich łamane;
- charakteryzuje kompetencje Rzecznika Praw Obywatelskich, prawa i wolności polityczne zawarte w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej;
- wie, jakie instytucje są gwarantami praw i wolności obywatelskich;
- charakteryzuje procedury, które mogą być zastosowane w przypadku zgłoszenia przemocy wobec nieletnich;
- rozumie procedurę tzw. niebieskiej karty;
- wymienia działania, jakie sąd może zastosować wobec nieletniego łamiącego prawo;
- wymienia najważniejsze uprawnienia i obowiązki policjantów w czasie podejmowania czynności służbowych wobec nieletnich;
- wskazuje skutki występowania cyberprzemocy;
- wie, jak reagować na przemoc w cyberprzestrzeni;
- charakteryzuje zasady bezpiecznego korzystania z internetu i innych środków komunikacji elektronicznej;

- potrafi podać przykłady współdziałania i konkurowania ze sobą w życiu publicznym różnych podmiotów;
- potrafi podać przykłady wybitnych Polaków działających na rzecz dobra wspólnego;
- uzasadnia cel działania organizacji pozarządowych, fundacji i stowarzyszeń;
- przedstawia cele i przykłady działania organizacji społecznych skupiających młodych ludzi w Polsce;
- wyjaśnia różnicę między stowarzyszeniem a fundacją;
- dostrzega różnice w typach partii i systemach partyjnych;
- umie wymienić największe partie polityczne w Polsce i ich liderów;
- wymienia partie polityczne, których przedstawiciele zasiadają w organach stanowiących samorządu terytorialnego;
- przedstawia cele działania partii politycznych oraz wykazuje, że konkurują one w życiu publicznym;
- uzasadnia cel działania związków zawodowych;
- umie określić, jaki wpływ na warunki pracy może mieć działalność związków zawodowych;
- potrafi podać przykłady działań samorządów zawodowych i związków zawodowych;
- wymienia związki zawodowe istniejące w Polsce;
- potrafi uzasadnić znaczenie etyki i kultury w życiu publicznym, rozpoznać przejawy łamania zasad etycznych w życiu publicznych i podać skutki takich działań;
- umie wyjaśnić rolę środków masowego przekazu w życiu obywateli;
- wyjaśnia znaczenie środków masowego przekazu dla wolności słowa, na czym powinna polegać rzetelność dziennikarzy;
- argumentuje wpływ informacji na kształtowanie opinii publicznej i postaw;
- wyjaśnia wpływ sondaży na kształtowanie opinii publicznych;
- rozumie, dlaczego opinia publiczna jest badana;
- umie prawidłowo interpretować badania opinii publicznej;
- podaje przykłady ilustrujące perswazyjny charakter reklam;
- wyjaśnia, jakie jest znaczenie gospodarcze i społeczne reklamy;
- wykazuje korzyści i zagrożenia gospodarcze wynikające z istnienia reklam;
- wymienia metody i formy używane przy prowadzeniu kampanii społecznych;
- na przykładzie wybranej kampanii lub reklamy społecznej wykazuje, jakie cele społeczne zostały dzięki niej zrealizowane;
- poprawnie stosuje pojęcia: „naród, państwo”, „państwo unitarne”, „państwo

federacyjne”;

- umie wyjaśnić różnicę między narodowością a obywatelstwem;
- przedstawia warunki nabycia obywatelstwa polskiego z mocy prawa i wymienia inne formy uznania za obywatela polskiego oraz nadania obywatelstwa polskiego;
- poczuwa się do obowiązku ochrony symboli narodowych;
- propaguje właściwe postawy wobec symboli narodowych;
- potrafi wymienić przejawy patriotyzmu w czasie wojny i w czasie pokoju;
- umie ocenić postawę nacjonalistyczną;
- wie, w których państwach znajdują się największe skupiska Polonii;
- wyjaśnia, co oznacza być Polakiem lub członkiem innej wspólnoty narodowej/etnicznej;
- rozumie znaczenie pojęcia „tolerancja”;
- wymienia przyczyny emigracji Polaków;
- rozpoznaje przejawy ksenofobii, w tym rasizmu, szowinizmu i antysemityzmu, oraz uzasadnia potrzebę przeciwstawiania się tym zjawiskom;
- przedstawia, za Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej, prawa przysługujące etnicznym grupom mniejszościowym;
- potrafi podać przyczyny migracji ludzi, w tym uchodźców;
- omawia funkcje państwa;
- umie podać przykłady państw unitarnych i federacyjnych;
- omawia formy państw;
- zna i rozumie różnice między państwem totalitarnym i autorytarnym;
- wykazuje różnice między monarchią konstytucyjną a republiką;
- rozumie współzależność między sposobem sprawowania władzy a sytuacją obywatela w państwie;
- umie wyjaśnić zasadę suwerenności narodu, zasadę przedstawicielstwa;
- umie wymienić sprawy, które mogą być poddane pod referendum;
- zna różnice między demokracją większościową a konstytucyjną;

- wymienia referenda ogólnokrajowe, których wyniki były wiążące, oraz referenda lokalne we własnej społeczności, które były ważne;
- potrafi wymienić słabości demokracji;
- umie wyjaśnić zasadę konstytucjonalizmu, zasadę państwa prawa, zasadę trójpodziału władzy, zasadę pluralizmu politycznego;
- poprawnie stosuje pojęcie „suwerenność”;
- wyjaśnia, jakie instytucje i w jaki sposób realizują w Polsce zasadę trójpodziału władzy;
- umie przedstawić organizację pracy parlamentu;
- potrafi omówić funkcje sejmku;
- wyjaśnia, jak powstają w Polsce ustawy;
- wie, komu przysługuje inicjatywa ustawodawcza;
- wie, kto pełni funkcje marszałków Sejmu i Senatu;
- znajduje informacje o życiorysie politycznym osób pełniących urząd prezydenta RP, które wybrano w wyborach powszechnych, oraz o działaniach urzędującego prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej;
- potrafi omówić funkcje rządu;
- zna nazwiska obecnych wicepremierów;
- umie wykazać, że decyzje podejmowane w wybranym ministerstwie mają wpływ na życie jego rodziny;
- wie, w jaki sposób można odwołać rząd;
- porównuje uprawnienia prezydenta i Rady Ministrów;
- umie wyjaśnić, w jaki sposób Trybunał Konstytucyjny kontroluje zgodność prawa z konstytucją;
- zna kompetencje Trybunału Stanu;
- wyjaśnia podział na sądy powszechne i administracyjne;
- poprawnie stosuje pojęcie „samorząd terytorialny”;
- wyjaśnia, na czym polegają zasady decentralizacji i pomocniczości;
- rozumie podział zadań między organami władzy samorządowej a władzą centralną;
- określa specyfikę działalności organów terytorialnych;
- umie napisać podanie, krótki list w sprawie publicznej i wypełnić prosty druk urzędowy, np. wniosek o wydanie dowodu osobistego;
- potrafi analizować dane dotyczące budżetu gminy;

- umie podać przykłady działalności gospodarczej w gminie;
- przedstawia, jak zorganizowany jest urząd gminy (miasta/dzielnicy);
- korzysta z prostych procedur oraz z możliwości, jakie stwarzają obywatelom instytucje życia publicznego;
- wskazuje, gdzie załatwić proste sprawy urzędowe (w jakich wydziałach);
- znajduje w mediach lokalnych informacje na temat publicznych działań osób pełniących funkcje w organach samorządu terytorialnego;
- wie, jakie obowiązki ma urzędnik wobec obywatela;
- wymienia cechy dobrego urzędnika samorządowego;
- podaje, w jakim wydziale starostwa powiatowego można załatwić wybrane sprawy;
- posługuje się formularzami urzędowymi;
- wymienia cechy dobrego urzędnika samorządowego;
- potrafi wyjaśnić różnicę między urzędem marszałkowskim a urzędem wojewódzkim;
- wie, kto sprawuje nadzór nad samorządem;
- potrafi wymienić zadania regionalnych izb obrachunkowych;
- znajduje w mediach lokalnych informacje na temat publicznych działań osób pełniących funkcje w organach samorządu terytorialnego;
- przedstawia tradycje i zwyczaje swojej społeczności regionalnej;
- zna zasady działania Unii Europejskiej;
- charakteryzuje kompetencje najważniejszych instytucji UE;
- wie, jakie były przyczyny utworzenia wspólnot europejskich;
- rozumie, na czym polega zasada pomocniczości i solidarności w UE;
- wymienia najważniejsze traktaty europejskie;
- przedstawia podstawowe korzyści związane z obecnością Polski w Unii Europejskiej;
- przedstawia znaczenie strefy Schengen dla obywateli Polski;
- charakteryzuje zasady wspólnego rynku;
- porównuje korzyści i straty wynikające z otworzenia wspólnego rynku pracy;
- potrafi znaleźć informacje o wykorzystaniu funduszy unijnych w swojej gminie lub swoim regionie;



- zna programy realizowane przez Polskę z otrzymanych funduszy UE;
- charakteryzuje: cele programu Erasmus+, zadania wybranych organizacji wyspecjalizowanych ONZ;
- rozumie znaczenie NATO dla bezpieczeństwa Polski;
- na podstawie analizy tekstu źródłowego określa, w jakich sytuacjach NATO może użyć siły militarnej;
- rozumie szczególną rolę Rady Bezpieczeństwa dla utrzymania pokoju na świecie;
- określa rolę Zgromadzenia Ogólnego dla umacniania współpracy między narodami;
- przedstawia działalność Polski w Organizacji Narodów Zjednoczonych;
- określa, na czym polega pomoc ekonomiczna i humanitarna dla państw rozwijających się;
- podaje przykłady pomocy dla krajów rozwijających się realizowanej przez państwo polskie i organizacje pozarządowe z Polski;
- charakteryzuje formy globalizacji: polityczną, gospodarczą, kulturową i produkcji;
- wskazuje na mapie miejsca najważniejszych konfliktów międzynarodowych;
- wyraża swoje opinie na temat terroryzmu;
- omawia konsekwencje konfliktów międzynarodowych i narodowościowych dla krajów nimi objętych;
- rozumie swoje związki z przyrodą i wie, że jest ona niezbędna do życia oraz funkcjonowania człowieka;
- podaje sposoby, za pomocą których każdy człowiek może się przyczynić do zmniejszenia globalnego ocieplenia, dziury ozonowej i niedoborów wody.

## **Ocena bardzo dobra**

### **Uczeń:**

- bardzo aktywnie uczestniczy w zajęciach;
- sprawnie i samodzielnie posługuje się różnymi źródłami wiedzy;
- uzasadnia odpowiedzi, korzystając z wiadomości prasowych i telewizyjnych;
- potrafi posługiwać się omawianymi pojęciami w określonych sytuacjach;
- potrafi posługiwać się tekstem Konstytucji RP;
- na wybranych przykładach potrafi ocenić funkcjonowanie w praktyce zasad ustroju RP;
- potrafi wykorzystać wiedzę teoretyczną do oceny problemów, które są rozwiązywane przez władze centralne i samorządowe;

- uzasadnia własne poglądy i stanowiska;
- dokonuje samodzielnej oceny wydarzeń i zjawisk;
- dostrzega związki przyczynowo-skutkowe;
- potrafi łączyć wiedzę z różnych przedmiotów;
- potrafi interpretować diagramy, wykresy, tabele, mapki tematyczne i wyciągać wnioski;
- interpretuje teksty źródłowe;
- przedstawia obecny stan wiedzy dotyczącej badań socjologicznych;
- porównuje swoje miejsce w społeczeństwie z innymi;
- zna i cytuje maksymy filozofów i umie je zinterpretować;
- potrafi wyjaśnić, co kształtuje osobowość człowieka;
- wskazuje różnicę między procesem socjalizacji i resocjalizacji;
- dokonuje oceny własnej osoby w kontekście wartości uniwersalnych;
- potrafi dokonać analizy tekstu źródłowego i wykazać znaczenie istnienia potrzeb dla rozwoju człowieka;
- potrafi dokonać krytycznej analizy zjawiska konsumpcjonizmu we współczesnym świecie;
- na podstawie różnych źródeł informacji wykazuje społecznie dobre i złe skutki częściowego zakazu handlu w niedzielę;
- dokonuje, korzystając z różnych źródeł informacji, oceny wybranej grupy społecznej;
- zna różne formy współpracy w grupie i w nich uczestniczy;
- uzasadnia znaczenie procedur demokratycznych i stosuje je w życiu grup, w których uczestniczy;
- współpracuje z innymi – dzieli się zadaniami i wywiązuje się z nich;
- wyjaśnia i stosuje podstawowe sposoby podejmowania wspólnych decyzji;
- potrafi zaprezentować wystąpienie, w którym stosuje zasady właściwego porozumiewania się;
- wyjaśnia i stosuje podstawowe sposoby podejmowania wspólnych decyzji;
- wykorzystuje informacje do tworzenia własnej wypowiedzi na temat wydarzeń z życia społecznego, w tym publicznego;
- komunikuje się w sprawach życia społecznego, w tym publicznego, oraz dyskutuje i przedstawia własne argumenty w wybranych sprawach tego typu;
- potrafi ocenić wady i zalety różnych sposobów rozwiązywania konfliktów;
- stosuje techniki asertywne w wyrażaniu emocji i własnego zdania;

- potrafi wcielić się w rolę mediatora w sytuacji konfliktowej;
- potrafi opracować swoje drzewo genealogiczne;
- ocenia sytuację współczesnej polskiej rodziny;
- rozumie skutki bezrobocia dla gospodarki;
- potrafi zdefiniować i ocenić zjawisko pracoholizmu;
- potrafi wymienić i scharakteryzować pożądane umiejętności człowieka, które ułatwią mu sukces na rynku pracy;
- na podstawie informacji pozyskanych z mediów omawia poziom bezrobocia w kraju z uwzględnieniem różnic terytorialnych i tych wynikających z wieku i kwalifikacji zatrudnionych;
- potrafi przygotować plan racjonalizacji domowego budżetu;
- rozumie, na czym polega budżet zrównoważony i czym jest deficyt;
- projektuje zrównoważony deficyt wybranego zdarzenia o charakterze ekonomicznym;
- potrafi stosować prawa konsumenta w praktyce, w tym napisać reklamację wybranego produktu;
- dokonuje wyliczeń zysków z lokaty a vista i lokaty terminowej;
- rozumie, na czym polega upadłość konsumencka;
- wyodrębnia różnice w podziale zadań organów szkoły;
- planuje dalszą edukację, uwzględniając własne zainteresowania, zdolności i umiejętności oraz rady innych osób i sytuację na rynku pracy;
- ocenia system oświaty w Polsce, działalność samorządu uczniowskiego;
- potrafi przeprowadzić kampanię wyborczą do SU;
- aktywnie włącza się w pracę samorządu uczniowskiego;
- inicjuje ciekawe przedsięwzięcia aktywizujące uczniów;
- wykazuje konieczność współdziałania w życiu społecznym i wyjaśnia istotę samorządności;
- potrafi wyjaśnić, dlaczego samorząd uczniowski jest szkołą demokracji;
- potrafi dokonać analizy własnych zdolności i kompetencji do wykonywania określonego zawodu;
- właściwie definiuje i określa znaczenie zawodów zaufania publicznego;
- potrafi poprawnie napisać CV i list motywacyjny;

- dokonuje analizy lokalnego rynku pracy pod kątem poziomu bezrobocia, kwalifikacji osób zarejestrowanych i oferowanych miejsc pracy;
- uzasadnia, że godność człowieka jest podstawą różnych systemów moralnych;
- rozpoznaje przykłady łamania praw człowieka na podstawie informacji uzyskanych z różnych źródeł;
- potrafi przedstawić argumenty uzasadniające niedopuszczalność stosowania kary śmierci;
- analizuje przepisy Konwencji o Prawach Dziecka;
- wykonuje projekt dotyczący opracowania programu pomocy dzieciom, których prawa są łamane;
- wyszukuje i opisuje w formie prezentacji przykłady łamania praw dziecka na świecie;
- dokonuje analizy przestrzegania praw dziecka w swoim najbliższym otoczeniu, w tym w szkole;
- dokonuje oceny stopnia przestrzegania praw człowieka w Polsce i na świecie;
- dokonuje analizy preambuły Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka;
- przygotowuje raport o wybranej akcji dotyczącej obrony prawa człowieka realizowanej przez wybraną organizację pozarządową;
- wie, w jaki sposób obywatel Polski może złożyć skargę do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu;
- umie określić rodzaje swobód obywatelskich i granice wolności;
- dokonuje oceny stopnia przestrzegania praw i wolności obywatelskich;
- wykazuje wpływ, jaki obywatel może mieć dzięki prawom człowieka na życie publiczne;
- wyszukuje i analizuje informacje ilustrujące działania obywateli mające na celu obronę praw i wolności;
- wyszukuje informacje ilustrujące problem przemocy wobec dzieci i nieletnich;
- charakteryzuje swoje zachowanie w przypadku kontaktu z policją lub inną służbą mundurową;
- analizuje wybrane czynności i uprawnienia Policji na podstawie zapisów ustawy o Policji;
- wyszukuje w internecie przykłady fake news oraz agresywnego hejtu;
- potrafi wykazać i ocenić zależność między wybranymi wydarzeniami politycznymi a działaniami o charakterze agresywnym w internecie;
- potrafi przygotować projekt działań mających na celu ograniczenie lub racjonalne używanie telefonów komórkowych w szkole;
- potrafi wyjaśnić istotę społeczeństwa obywatelskiego;
- umie wyjaśnić, dlaczego zorganizowani obywatele mogą skuteczniej rozwiązywać problemy społeczne;
- argumentuje zasadność postaw obywatelskich, m.in. odpowiedzialności, troski o dobro wspólne i tolerancji;

- rozpoznaje problemy najbliższego otoczenia i szuka ich rozwiązań;
- podejmuje działania na rzecz klasy, szkoły, środowiska lokalnego;
- ocenia bierną postawę obywateli wobec życia publicznego;
- wie, co należy zrobić, aby założyć stowarzyszenie;
- przedstawia cele i formy działań organizacji pozarządowych aktywnych w społeczności lokalnej i regionie;
- wykazuje, że działalność tego typu organizacji prowadzi do realizacji różnorodnych potrzeb;
- rozpoznaje problemy najbliższego otoczenia i szuka ich rozwiązań;
- umie wskazać podstawowe różnice programowe między partiami działającymi w Polsce;
- znajduje informacje na temat działań wybranej partii (jej struktur regionalnych lub centralnych);
- umie ocenić rolę związków zawodowych w państwie demokratycznym;
- podaje przykłady łamania praw pracowniczych w Polsce;
- wymienia formy nacisku związków zawodowych na pracodawców;
- wyszukuje z różnych źródeł informacje i przykłady konkretnych działań związków zawodowych;
- ocenia działalność związków zawodowych;
- umie ocenić postępowanie osób publicznych;
- potrafi omówić różne typy kultury politycznej;
- potrafi stworzyć kodeks etyczny klasy;
- potrafi dokonać krytycznej analizy wybranej audycji, programu itp.;
- potrafi przeprowadzić badanie opinii publicznej, dokonać jego analizy i wyciągnąć wnioski;
- krytycznie analizuje wybrany przekaz reklamowy;
- ocenia wpływ reklamy na własne zachowania i wybory o charakterze konsumenckim;
- wyszukuje informacje dotyczące działań mających na celu ograniczenie reklam w przestrzeni publicznej;
- projektuje reklamę lub kampanię społeczną podejmującą temat wybranego problemu dotyczącego uczniów lub ludzi młodych;
- potrafi omówić historyczny proces kształtowania się świadomości narodowej Polaków;
- współuczestniczy w organizacji uroczystości państwowych i szkolnych;
- wyjaśnia, co łączy człowieka z ojczyzną – Polską, przedstawia te więzi na własnym przykładzie;

- potrafi na przykładach z historii omówić różne modele postaw wobec ojczyzny;
- prezentuje postacie patriotów jako wzorce osobowe;
- manifestuje swoje postawy patriotyczne poprzez godne zachowanie i wypełnianie obowiązków obywatela;
- powiększa treść własnej tożsamości lokalnej, regionalnej, etnicznej i obywatelskiej;
- uzasadnia, że można pogodzić różne tożsamości społeczno-kulturowe (regionalną, narodową/etniczną, państwową/obywatelską, europejską);
- porównuje strukturę narodowościową II i III Rzeczypospolitej;
- potrafi przygotować prezentację wybranej mniejszości narodowej lub etnicznej;
- propaguje idee tolerancji wobec innych narodów jako przejaw etycznych zasad życia publicznego;
- zna koncepcje genezy państwa;
- wymienia cechy dobrego państwa;
- ocenia relacje państwo – obywatel;
- rozumie i potrafi ustalić podobieństwa i różnice w sprawowaniu władzy w monarchii konstytucyjnej i republice;
- ocenia sytuację obywatela w państwie demokratycznym, autorytarnym i totalitarnym;
- umie uzasadnić wyższość demokracji nad systemem totalitarnym i autorytarnym;
- argumentuje w dyskusji na temat wad i zalet demokracji;
- umie przedstawić historię demokracji;
- zna i rozumie mechanizmy funkcjonowania państwa demokratycznego;
- uzasadnia znaczenie procedur demokratycznych i stosuje je w życiu szkoły oraz grup, w których uczestniczy;
- charakteryzuje uprawnienia organów władzy;
- omawia historię polskich konstytucji;
- dowodzi szczególnego znaczenia konstytucji wśród innych aktów prawnych;
- rozumie różnicę między władzą ustawodawczą a wykonawczą;
- charakteryzuje zasady prawa wyborczego;,,
- objaśnia konieczność poparcia większości sejmowej dla Rady Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej (bądź jej działań);
- formułuje treść interpelacji poselskiej;
- omawia procedurę odwołania prezydenta;

- przygotowuje materiały do prasy o pracy prezydenta RP;
- rozumie pojęcie „służba cywilna” i jej rolę w państwie demokratycznym;
- potrafi wymienić cechy, które powinien posiadać urzędnik państwowy;
- zna nazwiska dotychczasowych Premierów III RP;
- zna nazwiska ministrów poszczególnych resortów;
- umie wykazać, że decyzje podejmowane w wybranym ministerstwie mają wpływ na życie jego rodziny;
- uzasadnia konieczność niezawisłości sędziowskiej;
- umie wymienić organy stojące na straży prawa w RP i określić ich zadania;
- wymienia główne dziedziny prawa;
- przedstawia główne elementy procedury sądowej w procesie cywilnym i karnym;
- przedstawia, jak są wybierane i jak mogą zostać odwołane organy władz samorządowych;
- wykazuje konieczność współdziałania w życiu społecznym i wyjaśnia istotę samorządności;
- zna frekwencję wyborczą w swojej miejscowości podczas ostatnich wyborów;
- porównuje i interpretuje wyniki wyborów samorządowych;
- proponuje program wyborczy;
- wskazuje różnice występujące pomiędzy zadaniami poszczególnych struktur samorządu: gminy, powiatu, województwa;
- proponuje przedsięwzięcie na rzecz rozwoju gminy;
- aktywizuje uczniów do realizacji tego przedsięwzięcia;
- rozpoznaje problemy społeczne swojej społeczności lokalnej (np. wynikające z sytuacji demograficznej, gospodarczej, infrastrukturalnej), formułuje sądy dotyczące tych problemów;
- ocenia pracę samorządu powiatowego;
- proponuje w formie pisemnej inicjatywę obywatelską na rzecz powiatu lub województwa;
- organizuje debatę na temat problemów zaobserwowanych na terenie gminy;
- realizuje projekt na temat związany z gminą i publicznie go prezentuje;

- angażuje się w działania obywatelskie na rzecz swojej gminy;
- rozumie, jakie znaczenie ma integracja europejska dla umocnienia pokoju w Europie;
- wie, ilu jest komisarzy oraz ile miejsc w Parlamencie Europejskim posiada Polska;
- wyszukuje wiadomości na temat państw kandydujących do UE;
- potrafi określić, czym jest tzw. brexit i omówić jego przyczyny;
- ocenia znaczenie Polski w strukturach Unii Europejskiej;
- ocenia wkład Polski w proces integracji UE;
- potrafi dokonać bilansu korzyści i strat wynikających z członkostwa Polski w UE;
- przygotowuje prezentację pokazującą przykłady wykorzystania funduszy UE w swoim regionie;
- przedstawia projekt działań dla swojej szkoły wykorzystujący jeden z programów edukacyjnych UE;
- potrafi przedstawić argumenty za obecnością żołnierzy polskich w zagranicznych misjach wojskowych lub przeciw niej;
- charakteryzuje główne założenia polskiej polityki obronnej;
- opisuje udział Polaków w misjach pokojowych i pracach organów ONZ;
- rozumie różnicę między ONZ a Unią Europejską;
- ocenia skuteczność działań ONZ dla zachowania pokoju na świecie;
- wskazuje na mapie państwa, w których były prowadzone misje wojskowe lub pokojowe ONZ;
- potrafi zaproponować sposoby pomocy dla krajów rozwijających się możliwe do zrealizowania przez każdego ucznia;
- dokonuje bilansu dobrych i złych skutków globalizacji;
- potrafi pozyskać informacje dotyczące problemu uchodźców i imigrantów w Europie;
- ocenia, czy imigracja może być zagrożeniem czy szansą dla Polski i innych krajów europejskich;
- wyszukuje z różnych źródeł informacje na temat zamachu na World Trade Center;
- ocenia skutki prowadzonych współcześnie wojen dla pokoju ogóln światowego;
- rozumie, w jaki sposób walka z terroryzmem prowadzi do ograniczenia praw człowieka;
- potrafi uzasadnić zależność życia na Ziemi od zachowania równowagi ekologicznej;
- wskazuje na mapie wybrane miejsca, gdzie nastąpiła klęska o charakterze ekologicznym;



— przygotowuje esej lub prezentację pt. „Ziemia – planeta ludzi”.

### **Ocena celująca** (poziom wymagań wykraczających poza program)

Uczeń:

- posiada wiedzę i umiejętności wykraczające poza program;
- rozwija własne zainteresowania;
- bierze udział z sukcesami w konkursach;
- jest bardzo aktywny na lekcjach;
- wykonuje szereg zadań dodatkowych z własnej inicjatywy;
- jest żywo zainteresowany tym, co dzieje się w Polsce i na świecie;
- angażuje się w akcje o charakterze humanitarnym, ekologicznym, wolontariackim;
- umiejętnie formułuje argumenty, wypowiada się bardzo poprawnym językiem;
- potrafi doskonale zaplanować i zorganizować pracę swoją i innych

### ***Wymagania edukacyjne z historii w klasie VIII dla uczniów z autyzmem i niepełnosprawnością w stopniu lekkim***

- dbanie o pozytywną więź z dzieckiem, praca w oparciu o tzw. Pozytywne wzmocnienia – pochwały, nagradzanie;
- podnoszenie samooceny dziecka w celu zwiększenia poczucia jego własnej wartości, efektywności pracy i możliwości osiągnięcia sukcesu;
- bazowanie na mocnych stronach ucznia,
- eliminowanie bodźców rozpraszających (wzrokowych, słuchowych);
- dostosowanie metod i form pracy do indywidualnych potrzeb ucznia;
- popieranie informacji słownych tekstem pisanym albo obrazem, ilustracją, filmem;
- przedstawianie nowych pojęć lub materiału abstrakcyjnego w sposób możliwie najbardziej konkretny;
- zwracanie się do dziecka bezpośrednio po imieniu;
- powtarzanie poleceń, sprawdzanie stopnia zrozumienia polecenia;
- używanie krótkich zdań i podawanie jasnych instrukcji;

- zachęcanie ucznia, by w razie potrzeby prosił o powtórzenie, uproszczenie czy zapisanie polecenia;
- uwzględnianie deficytów w zakresie rozumienia niedosłownych wypowiedzi, ironii, metafor, słów i wyrażeń wieloznacznych, a także pojęć abstrakcyjnych;
- używanie prostego i jednoznacznego języka;
- tłumaczenie ironii, przenośni;
- wspomaganie rozwoju umiejętności komunikacyjnych;
- wdrażanie i oczekiwanie od ucznia przestrzegania zasad panujących w szkole;
- pomoc w sytuacjach przeżywanego stresu poprzez przewidywanie, zapobieganie, rozumienie przyczyn i rozwiązywanie stresujących sytuacji.

## **Rozkład materiału wraz z planem wynikowym**

### **EDUKACJA DLA BEZPIECZEŃSTWA**

#### **II etap edukacyjny (klasa VIII szkoły podstawowej)**

| <b>Nr lekcji</b> | <b>Temat</b> | <b>Zagadnienia – materiał nauczania</b> | <b>Oczekiwanie wiadomości i umiejętności<br/>Uczeń:</b> | <b>Punkty z podstawy programowej</b> |
|------------------|--------------|-----------------------------------------|---------------------------------------------------------|--------------------------------------|
|------------------|--------------|-----------------------------------------|---------------------------------------------------------|--------------------------------------|

|                                               |                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |            |
|-----------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| 1                                             | <b>Edukacja dla bezpieczeństwa – nowy przedmiot, nowe spojrzenie na własną aktywność osobistą i społeczną</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– główne obszary tematyczne realizowane w ramach edukacji dla bezpieczeństwa</li> <li>– struktura nauczania przedmiotu</li> <li>– ocenianie przedmiotowe (PSO)</li> <li>– podręcznik</li> <li>– metody, formy i środki dydaktyczne</li> <li>– zainteresowania i uzdolnienia w obrębie przedmiotu</li> <li>– źródła wiedzy pozapodręcznikowej</li> </ul>                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienia przesłanki przemawiające za realizacją przedmiotu</li> <li>– wymienia główne obszary tematyczne w ramach przedmiotu</li> <li>– wymienia główne metody pracy rekomendowane w obrębie przedmiotu</li> <li>– przedstawia zasady oceniania z przedmiotu</li> <li>– wskazuje najpopularniejsze źródła wiedzy pozapodręcznikowej</li> <li>– wylicza przykłady form rozwoju swoich zainteresowań i uzdolnień korelujących z problematyką przedmiotu</li> <li>– przedstawia konstrukcję i omawia ogólną zawartość podręcznika do nauki przedmiotu</li> </ul> | I.1, II.1  |
| <b>III. Bezpieczeństwo państwa</b>            |                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |            |
| 2                                             | <b>Bezpieczny obywatel<br/>bezpieczny naród,<br/>bezpieczne państwo</b>                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>– definicja bezpieczeństwa – bezpieczeństwo jako stan i jako proces</li> <li>– rodzaje bezpieczeństwa</li> <li>– podstawowe pojęcia związane z bezpieczeństwem państwa</li> <li>– podmioty odpowiadające za bezpieczeństwo państwa i jego obywateli</li> <li>– Siły Zbrojne RP</li> </ul>                                                                                                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>– definiuje bezpieczeństwo</li> <li>– wymienia rodzaje bezpieczeństwa</li> <li>– wymienia rodzaje i dziedziny bezpieczeństwa państwa</li> <li>– definiuje pojęcia ochrony i obrony narodowej</li> <li>– wymienia podmioty odpowiadające za bezpieczeństwo kraju i jego obywateli</li> <li>– wyjaśnia misję Sił Zbrojnych RP, ich rolę, podstawowe zadania w systemie obronności państwa oraz strukturę i uzbrojenie</li> </ul>                                                                                                                                  | I.1<br>I.4 |
| 3                                             | <b>Bezpieczeństwo Polski w stosunkach międzynarodowych</b>                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>– znaczenie geopolitycznych uwarunkowań położenia Polski i kształtowaniu jej bezpieczeństwa w ciągu dziejów i obecnie</li> <li>– filary współczesnego bezpieczeństwa Polski</li> <li>– polska aktywność na arenie międzynarodowej w zakresie zachowania bezpieczeństwa (relacje wielostronne, regionalne i dwustronne)</li> <li>– wybrane zagrożenia dla bezpieczeństwa międzynarodowego</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– opisuje geopolityczne położenie Polski</li> <li>– omawia wybrane aspekty tego położenia dla bezpieczeństwa narodowego</li> <li>– omawia historyczną ewolucję modelu bezpieczeństwa Polski</li> <li>– opisuje rolę organizacji międzynarodowych w zapewnieniu bezpieczeństwa Polski</li> <li>– wymienia przykłady polskiej aktywności na rzecz zachowania bezpieczeństwa (w ONZ, OBWE, NATO)</li> <li>– wymienia wybrane zagrożenia dla bezpieczeństwa we współczesnym świecie</li> </ul>                                                                      | I.2<br>I.3 |
| <b>IV. Postępowanie w sytuacjach zagrożeń</b> |                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |            |

|   |                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                    |
|---|-------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------|
| 4 | <b>Źródła zagrożeń</b>                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>– rodzaje zagrożeń (naturalne, spowodowane działalnością człowieka oraz społeczne)</li> <li>– postępowanie zapobiegawcze</li> <li>– podmioty działające na rzecz zwalczania skutków zagrożeń</li> <li>– system ratownictwa w Polsce</li> <li>– numery alarmowe, Europejski Numer Alarmowy</li> </ul>                                                                                                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienia przykłady nadzwyczajnych zagrożeń</li> <li>– dokonuje podziału zagrożeń ze względu na źródło ich pochodzenia</li> <li>– omawia sposoby przeciwdziałania zagrożeniom</li> <li>– wymienia podmioty działające na rzecz zwalczania skutków zagrożeń i tworzące system ratownictwa w Polsce</li> <li>– wymienia numery alarmowe w Polsce i przypisuje je odpowiednim służbom</li> <li>– poszczególnym podmiotom ratowniczym przypisuje odpowiednie zadania</li> </ul>                                                                                 | II.1<br>III.6.a, b |
| 5 | <b>Ostrzeganie o zagrożeniach i alarmowanie</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– system wykrywania skażeń i alarmowania</li> <li>– środki alarmowe i sygnały alarmowe</li> <li>– rodzaje alarmów i komunikatów ostrzegawczych i sposoby ich ogłaszania</li> <li>– zasady zachowania się po ogłoszeniu alarmu lub usłyszeniu komunikatu ostrzegawczego</li> <li>– przeciwdziałanie panice</li> </ul>                                                                                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje działanie i zadania systemu wykrywania skażeń i alarmowania</li> <li>– wymienia środki alarmowe podstawowe i zastępcze</li> <li>– rozróżnia sygnały alarmowe</li> <li>– wymienia rodzaje komunikatów ostrzegawczych</li> <li>– omawia sposób ogłaszania i odwołania alarmów</li> <li>– opisuje sposób zachowania się ludności po ogłoszeniu alarmu lub wydaniu komunikatu ostrzegawczego</li> <li>– wymienia sposoby przeciwdziałania panice</li> </ul>                                                                                     | II.2               |
| 6 | <b>Ewakuacja</b>                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>– definicja ewakuacji</li> <li>– stopnie ewakuacji</li> <li>– rodzaje ewakuacji (planowa, doraźna, samoewakuacja)</li> <li>– zasady zachowania podczas ewakuacji z budynku</li> <li>– wybrane znaki ewakuacyjne i informacyjne</li> <li>– szkolna instrukcja ewakuacji</li> <li>– ewakuacja z terenów zagrożonych</li> <li>– zasady zaopatrzenia w wodę i żywność w czasie ewakuacji</li> <li>– ewakuacja zwierząt</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia termin „ewakuacja” i omawia jej znaczenie</li> <li>– rozróżnia rodzaje i stopnie ewakuacji</li> <li>– opisuje sposób zachowania się podczas ewakuacji z budynku</li> <li>– rozpoznaje znaki ewakuacyjne i informacyjne</li> <li>– zna szkolną instrukcję ewakuacji</li> <li>– omawia zasady ewakuacji ludności i zwierząt z terenów zagrożonych</li> <li>– opisuje sposób zaopatrywania w wodę i żywność podczas ewakuacji</li> <li>– uzasadnia znaczenie przeciwdziałania panice i podporządkowania się poleceniom służb ratowniczych</li> </ul> | II.3<br>II.4       |

|   |                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                      |
|---|-------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------|
| 7 | <b>Zagrożenia pożarowe</b>          | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przyczyny pożarów</li> <li>– zasady postępowania podczas pożaru</li> <li>– podręczny sprzęt gaśniczy i zasady jego rozmieszczania w budynkach</li> <li>– obsługa gaśnic i hydrantów wewnętrznych</li> <li>– gaszenie odzieży płonącej na człowieku oraz zarzewia ognia</li> <li>– wybrane znaki ochrony przeciwpożarowej</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienia główne przyczyny pożarów</li> <li>– opisuje zasady postępowania po dostrzeżeniu pożaru</li> <li>– omawia przeznaczenie podręcznego sprzętu gaśniczego i jego rozmieszczenie np. w szkole</li> <li>– opisuje sposób obsługi gaśnic i hydrantu wewnętrznego</li> <li>– rozpoznaje znaki ochrony przeciwpożarowej</li> <li>– wyjaśnia, jak gasić zarzewie ognia i odzież płonącą na człowieku</li> </ul>                                                                                                   | II.3<br>II.5         |
| 8 | <b>Zagrożenia powodziowe</b>        | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przyczyny powodzi</li> <li>– ochrona przeciwpowodziowa w Polsce</li> <li>– pogotowie przeciwpowodziowe i alarm powodziowy</li> <li>– zasady zachowania się podczas powodzi i po opadnięciu wód powodziowych</li> <li>– zapasy na wypadek powodzi</li> </ul>                                                                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienia główne przyczyny powodzi</li> <li>– wymienia zadania państwa w zakresie ochrony przeciwpowodziowej</li> <li>– wyjaśnia, jak należy się zachowywać w czasie powodzi</li> <li>– opisuje zasady postępowania po opadnięciu wód powodziowych</li> <li>– planuje niezbędne zapasy, które powinien zgromadzić dla swojej rodziny, aby przetrwać kilka dni w sytuacji kryzysowej</li> <li>– uzasadnia bezwzględny nakaz stosowania się do poleceń służb ratowniczych i sanitarnych w czasie powodzi</li> </ul> | II.3<br>II.4<br>II.5 |
| 9 | <b>Ekstremalne warunki pogodowe</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– charakterystyka zagrożenia i zasady postępowania podczas: <ul style="list-style-type: none"> <li>• intensywnych opadów śniegu</li> <li>• ekstremalnie niskich temperatur</li> <li>• upałów</li> <li>• wichur</li> <li>• gwałtownych burz</li> </ul> </li> </ul>                                                                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienia pogodowe zagrożenia dla bezpieczeństwa człowieka</li> <li>– opisuje praktyczne sposoby przeciwdziałania zagrożeniom podczas intensywnych opadów śniegu oraz ekstremalnie niskich temperatur</li> <li>– omawia sposoby ochrony przed niszczącymi skutkami upałów, wichury i gwałtownych burz</li> </ul>                                                                                                                                                                                                  | II.5                 |

|    |                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                           |
|----|-----------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------|
| 10 | <b>Wypadki i katastrofy komunikacyjne. Uwolnienie niebezpiecznych substancji chemicznych</b>  | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przyczyny wypadków komunikacyjnych i zagrożenia towarzyszące tym wypadkom</li> <li>– postępowanie ratownicze na miejscu wypadku komunikacyjnego</li> <li>– oznaczenia pojazdów przewożących niebezpieczne substancje (tablice ADR)</li> <li>– postępowanie po uwolnieniu się niebezpiecznych substancji chemicznych</li> </ul>                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienia główne przyczyny wypadków komunikacyjnych</li> <li>– opisuje zagrożenia towarzyszące tym wypadkom</li> <li>– wymienia czynności, które należy wykonać, aby ocenić sytuację na miejscu zdarzenia, i stosuje tę wiedzę w praktyce</li> <li>– omawia sposoby zapewnienia bezpieczeństwa poszkodowanym, ratownikowi, osobom postronnym i w miejscu zdarzenia</li> <li>– omawia podstawowe zasady postępowania ratownika w miejscu zdarzenia (wypadek komunikacyjny)</li> <li>– opisuje zasady kodowania informacji na tablicach ADR</li> <li>– opisuje zasady zachowania się po uwolnieniu substancji toksycznych</li> </ul> | II.5                                                      |
| 11 | <b>Zagrożenia terrorystyczne</b>                                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przyczyny współczesnego terroryzmu</li> <li>– najczęstsze formy aktów terroru</li> <li>– zasady zachowania się podczas ataku terrorystycznego lub bezpośrednio po nim: <ul style="list-style-type: none"> <li>• strzelanina</li> <li>• sytuacja zakładnicza</li> <li>• atak bombowy</li> <li>• atak gazowy</li> <li>• podejrzana przesyłka</li> </ul> </li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– omawia genezę i formy współczesnych aktów terroru</li> <li>– opisuje zasady zachowania się na wypadek: <ul style="list-style-type: none"> <li>• strzelaniny</li> <li>• znalezienia się w sytuacji zakładniczej</li> <li>• ataku bombowego</li> <li>• ataku gazowego</li> <li>• otrzymania podejrzanej przesyłki</li> </ul> </li> <li>– rozumie konieczność powiadamiania służb porządkowych (policji, straży miejskiej) o podejrzenie zachowujących się osobach lub podejrzanych przedmiotach zauważonych w miejscach publicznych</li> </ul>                                                                                      | II.5                                                      |
| 12 | <b>Powtórzenie materiału z zakresu bezpieczeństwa oraz postępowania w sytuacjach zagrożeń</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– powtórzenie i utrwalenie wiadomości przekazanych w ramach poprzednich jednostek dydaktycznych</li> <li>– usystematyzowanie zdobytych wiadomości</li> <li>– przygotowanie uczniów do zaplanowanej formy kontroli wiedzy i umiejętności (prezentacja form i zakresu oraz narzędzi dydaktycznych przewidzianych do realizacji)</li> </ul>                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>– łączy logicznie poszczególne zagadnienia w ciąg przyczynowo-skutkowy</li> <li>– dostrzega słabe i mocne strony proponowanych rozwiązań</li> <li>– proponuje własne – alternatywne – rozwiązania</li> <li>– sprawnie operuje poznanym słownictwem</li> <li>– trafnie argumentuje</li> <li>– sprawnie realizuje inscenizowane działania ratownicze</li> <li>– dysponuje wiedzą pozapodręcznikową</li> <li>– rozwija swoje zainteresowania w zakresie przedmiotu</li> </ul>                                                                                                                                                          | I.1<br>I.2<br>I.3<br>II.1<br>II.2<br>II.3<br>II.4<br>II.5 |

|                                     |                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                              |
|-------------------------------------|---------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------|
| 13                                  | <b>Próbna ewakuacja</b>                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>– ewakuacja realizowana na podstawie szkolnej instrukcji ewakuacji, przy wykorzystaniu obowiązujących procedur, sygnałów i dróg ewakuacji; realizowana w obecności obserwatora z ramienia PSP (lub organu prowadzącego szkołę)</li> <li>– omówienie istotnych elementów zachowania uczniów i personelu szkoły</li> </ul>                                                                                                                                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>– zna ogólne zasady postępowania po ogłoszeniu ewakuacji</li> <li>– rozpoznaje znaki ewakuacyjne, informacyjne i ochrony przeciwpożarowej</li> <li>– zna treść szkolnej instrukcji ewakuacji</li> <li>– prawidłowo wykonuje nakazane czynności</li> <li>– wykazuje troskę o bezpieczeństwo własne i innych osób</li> <li>– zachowuje spokój i opanowanie</li> </ul>                                                                                                                                    | II.2<br>II.3<br>II.4<br>II.5 |
| <b>V. Podstawy pierwszej pomocy</b> |                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                              |
| 14                                  | <b>Podstawowe wiadomości z zakresu pierwszej pomocy</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– pierwsza pomoc – definicja i zakres</li> <li>– obowiązek (prawny i moralny) udzielania pierwszej pomocy</li> <li>– podstawy anatomii i fizjologii człowieka:               <ul style="list-style-type: none"> <li>• układ oddechowy</li> <li>• układ krążenia</li> <li>• układ nerwowy</li> </ul> </li> <li>– stan nagłego zagrożenia zdrowotnego</li> <li>– przyczyny i okoliczności prowadzące do szybkiego pogorszenia stanu zdrowia lub zagrożenia życia</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia termin „pierwsza pomoc”</li> <li>– określa prawny i moralny obowiązek niesienia pomocy poszkodowanym</li> <li>– wyjaśnia rolę układów: krążenia, nerwowego, oddechowego w utrzymaniu podstawowych funkcji życiowych</li> <li>– wyjaśnia pojęcie „stan nagłego zagrożenia zdrowotnego”</li> <li>– opisuje przyczyny i okoliczności prowadzące do szybkiego pogorszenia stanu zdrowia lub zagrożenia życia</li> <li>– wyjaśnia znaczenie czasu podczas udzielania pierwszej pomocy</li> </ul> | III.1<br>III.3<br>III.5      |

|       |                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                |
|-------|-----------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------|
| 15–16 | <b>Postępowanie w miejscu zdarzenia</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– bezpieczeństwo: <ul style="list-style-type: none"> <li>• świadka</li> <li>• ratownika</li> <li>• poszkodowanych</li> <li>• miejsca zdarzenia</li> </ul> </li> <li>– środki ochrony osobistej dla ratownika</li> <li>– bezpieczne zdejmowanie rękawiczek jednorazowych</li> <li>– wzywanie profesjonalnej pomocy, adekwatnie do zaistniałego zdarzenia – numery alarmowe, treść komunikatu</li> <li>– aplikacje telefoniczne przydatne w ratownictwie</li> <li>– transport poszkodowanych</li> </ul>                                                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienia czynności, które na miejscu zdarzenia należy podjąć w trosce o bezpieczeństwo: świadka, ratownika, poszkodowanych, miejsca zdarzenia i pozostałych osób</li> <li>– wskazuje sposób zabezpieczenia się ratownika w kontakcie z poszkodowanym</li> <li>– demonstruje bezpieczny sposób zdejmowania rękawiczek jednorazowych</li> <li>– poprawnie konstruuje komunikat wzywający pomoc fachową</li> <li>– podaje numery alarmowe</li> <li>– podaje przykład aplikacji na telefon pomocnej w udzielaniu pierwszej pomocy</li> <li>– opisuje wybrane sposoby transportu osób przytomnych i nieprzytomnych</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | <p>III.1<br/>III.2<br/>III.3<br/>III.4<br/>III.6<br/>III.7</p> |
| 17–18 | <b>Pomoc osobie nieprzytomnej</b>       | <ul style="list-style-type: none"> <li>– łańcuch przeżycia</li> <li>– rola świadka zdarzenia</li> <li>– nagłe zatrzymanie krążenia (NZK)</li> <li>– ocena: <ul style="list-style-type: none"> <li>• bezpieczeństwa miejsca zdarzenia</li> <li>• przytomności poszkodowanego</li> <li>• stanu poszkodowanego (schemat ABC)</li> </ul> </li> <li>– przyczyny i objawy utraty przytomności</li> <li>– udrażnianie dróg oddechowych</li> <li>– ocena oddechu</li> <li>– pozycja bezpieczna</li> <li>– ochrona termiczna i kontrolowanie stanu poszkodowanego</li> <li>– pierwsza pomoc w przypadku omdlenia</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia pojęcie „nagłe zatrzymanie krążenia”</li> <li>– opisuje ogniwa łańcucha przeżycia</li> <li>– ocenia bezpieczeństwo miejsca wypadku</li> <li>– ocenia stan świadomości poszkodowanego</li> <li>– wymienia objawy utraty przytomności</li> <li>– ocenia stan poszkodowanego wg schematu ABC</li> <li>– udrażnia drogi oddechowe (rękoczynem czoło–żuchwa)</li> <li>– wyjaśnia mechanizm niedrożności dróg oddechowych u osoby nieprzytomnej</li> <li>– sprawdza, czy poszkodowany oddycha</li> <li>– układa poszkodowanego nieprzytomnego, ale oddychającego, w pozycji bezpiecznej</li> <li>– zapewnia poszkodowanemu ochronę termiczną</li> <li>– umiejętnie stosuje folię NRC</li> <li>– wyjaśnia, kiedy można zastosować odwrócony schemat CAB</li> <li>– wymienia główne przyczyny omdlenia</li> <li>– charakteryzuje objawy zwiastujące omdlenie</li> <li>– udziela pierwszej pomocy w przypadku omdlenia</li> </ul> | <p>III.8<br/>III.9</p>                                         |



|       |                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                |
|-------|------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------|
| 19–20 | <b>Resuscytacja krążeniowo-oddechowa</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– definicja resuscytacji krążeniowo-oddechowej</li> <li>– przyczyny i typowe objawy NZK</li> <li>– podstawowe zabiegi resuscytacyjne u dorosłych, dzieci i niemowląt (algorytm)</li> <li>– obsługa automatycznego defibrylatora zewnętrznego (AED) z zaznaczeniem potrzeby wczesnego użycia urządzenia podczas RKO</li> </ul>                                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>– definiuje pojęcie „resuscytacja krążeniowo-oddechowa”</li> <li>– opisuje znaczenie RKO w akcji ratowniczej</li> <li>– wymienia warunki i czynniki zapewniające realizację RKO na wysokim poziomie skuteczności</li> <li>– omawia algorytm ratowniczy RKO u dorosłych i dzieci</li> <li>– wykonuje pełen cykl RKO na manekinie dorosłego i niemowlęcia (samodzielnie i w parze)</li> <li>– stosuje środki ochrony osobistej podczas wykonywania RKO</li> <li>– opisuje działanie i obsługę automatycznego defibrylatora zewnętrznego</li> <li>– przedstawia zalety zastosowania AED w akcji ratowniczej</li> </ul>                                                  | III.1<br>III.10                |
| 21    | <b>Apteczka pierwszej pomocy</b>         | <ul style="list-style-type: none"> <li>– rodzaje apteczek pierwszej pomocy (wygląd, zawartość, rozmieszczenie)</li> <li>– wyposażenie apteczki pierwszej pomocy (podstawy prawne, przeznaczenie): <ul style="list-style-type: none"> <li>• samochodowej</li> <li>• domowej</li> <li>• turystycznej</li> </ul> </li> <li>– zastępcze i doraźnie improwizowane materiały opatrunkowe</li> </ul>                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>– omawia przeznaczenie i podstawowe typy apteczek pierwszej pomocy</li> <li>– wylicza przedmioty wchodzące w skład apteczki pierwszej pomocy: <ul style="list-style-type: none"> <li>• samochodowej</li> <li>• turystycznej</li> <li>• domowej</li> </ul> </li> <li>– opisuje zasady doboru i przechowywania składników apteczki pierwszej pomocy</li> <li>– proponuje improwizowane środki opatrunkowe, zależnie od rodzaju zranienia</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                    | III.12                         |
| 22    | <b>Tamowanie krwotoków</b>               | <ul style="list-style-type: none"> <li>– rodzaje ran i krwotoków</li> <li>– środki ochrony indywidualnej w kontakcie z płynami ustrojowymi</li> <li>– zakładanie opatrunku osłaniającego i uciskowego w obrębie kończyn</li> <li>– praktyczne sposoby opatrywania ran w zależności od miejsca zranienia</li> <li>– zasady pierwszej pomocy w sytuacji wystąpienia zagrożenia użyciem broni konwencjonalnej</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia pojęcia: rana, krwotok, opatrunek uciskowy, opatrunek osłaniający</li> <li>– wykonuje w obrębie kończyny opatrunki uciskowe i osłaniające</li> <li>– wymienia rodzaje krwotoków i je charakteryzuje</li> <li>– stosuje rękawiczki ochronne podczas opatrywania ran</li> <li>– bezpiecznie zdejmuje rękawiczki ochronne</li> <li>– wykonuje opatrunek zależnie od miejsca zranienia (inne niż kończyna)</li> <li>– demonstruje sposób tamowania krwotoku z nosa</li> <li>– tamuje krwotok przy użyciu dłoni oraz opatrunku uciskowego</li> <li>– opisuje zasady zachowania się w sytuacji zagrożenia przy (zasada uciekaj, schowaj się walczyć)</li> </ul> | III.13 a, b, c, d, e<br>III.15 |

|    |                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                |
|----|-------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------|
| 23 | <b>Złamania i zwichnięcia</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– typowe objawy urazów kości i stawów oraz ich rodzaje</li> <li>– opatrywanie złamań, skręceń i zwichnięć</li> <li>– sposoby unieruchamiania kończyn</li> <li>– zastosowanie chusty trójkątnej</li> <li>– postępowanie ratownicze w przypadku urazów kręgosłupa</li> <li>– zapobieganie urazom przy pracy, w sporcie i podczas rekreacji</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia pojęcia: złamanie, zwichnięcie, skręcenie</li> <li>– zna i stosuje zasady doraźnego unieruchomienia kości i stawów</li> <li>– zakłada temblak</li> <li>– omawia pryncypialne zasady postępowania w przypadku podejrzenia urazów kręgosłupa</li> <li>– opisuje najczęstsze okoliczności urazów kręgosłupa</li> <li>– podaje przykłady zapobiegania urazom w domu, w pracy, podczas rekreacji i w sporcie</li> </ul>                                                                                                  | III.13 f, g, h |
| 24 | <b>Oparzenia i odmrożenia</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– oparzenia termiczne i chemiczne <ul style="list-style-type: none"> <li>– okoliczności, objawy, pierwsza pomoc</li> </ul> </li> <li>– udar słoneczny i udar ciepły – objawy, pierwsza pomoc</li> <li>– wychłodzenie i odmrożenie – przyczyny, pierwsza pomoc</li> <li>– zapobieganie oparzeniom (środowisko domowe, małe dzieci)</li> </ul>        | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia pojęcia: oparzenie, udar słoneczny, udar ciepły, odmrożenie, wychłodzenie</li> <li>– omawia zasady postępowania ratowniczego w przypadkach: <ul style="list-style-type: none"> <li>• oparzeń termicznych</li> <li>• oparzeń środkami chemicznymi</li> <li>• wychłodzenia organizmu i odmrożeń</li> </ul> </li> <li>– demonstruje sposób schładzania oparzonej kończyny</li> <li>– proponuje skuteczne sposoby zapobiegania oparzeniom, ze szczególnym uwzględnieniem środowiska domowego i małych dzieci</li> </ul> | III.14         |

|                                           |                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                 |
|-------------------------------------------|---------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 25–26                                     | <b>Inne groźne przypadki</b>                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>– pierwsza pomoc w przypadku: <ul style="list-style-type: none"> <li>• zadławienia</li> <li>• zawału serca</li> <li>• udaru mózgu</li> <li>• napadu padaczkowego</li> <li>• ciała obcego w oku</li> <li>• zatrucia</li> <li>• tonięcia</li> <li>• porażenia prądem</li> <li>• ukąszenia</li> <li>• użądlenia</li> </ul> </li> <li>– zapobieganie zadławieniom u dzieci</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– omawia objawy oraz sposób udzielania pierwszej pomocy w przypadkach: <ul style="list-style-type: none"> <li>• zadławienia <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ omawia schemat postępowania w przypadku zadławienia</li> <li>▪ wykonuje na manekinie rękoczyn ratunkowe w przypadku zadławienia</li> <li>▪ wymienia przykłady działań zapobiegających zadławieniu u małych dzieci</li> </ul> </li> <li>• zawału serca</li> <li>• udaru mózgu</li> <li>• napadu padaczkowego</li> <li>• ciała obcego w oku</li> <li>• zatrucia</li> <li>• tonięcia</li> <li>• porażenia prądem</li> <li>• ukąszenia</li> <li>• użądlenia</li> </ul> </li> <li>– omawia sposoby zapewnienia bezpieczeństwa ratownika w wymienionych wypadkach</li> </ul> | III.1<br>III.2<br>III.3<br>III.5.a, b<br>III.11                                                                                 |
| 27                                        | <b>Powtórzenie materiału z zakresu pierwszej pomocy</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– powtórzenie i utrwalenie wiadomości przekazanych w ramach poprzednich jednostek dydaktycznych</li> <li>– usystematyzowanie zdobytych wiadomości</li> <li>– przygotowanie uczniów do zaplanowanej formy kontroli wiedzy i umiejętności (prezentacja form i zakresu oraz narzędzi dydaktycznych przewidzianych do realizacji)</li> </ul>                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>– łączy poszczególne zagadnienia w ciąg przyczynowo-skutkowy</li> <li>– dostrzega słabe i mocne strony proponowanych rozwiązań</li> <li>– proponuje własne – alternatywne – rozwiązania</li> <li>– sprawnie operuje poznanym słownictwem</li> <li>– trafnie argumentuje</li> <li>– sprawnie realizuje działania ratownicze</li> <li>– dysponuje wiedzą pozapodręcznikową</li> <li>– rozwija swoje zainteresowania w zakresie przedmiotu</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                          | III.1<br>III.2<br>III.3<br>III.4<br>III.5<br>III.6<br>III.7<br>III.8<br>III.9<br>III.10<br>III.11<br>III.12<br>III.13<br>III.14 |
| <b>VI. Kształtowanie postaw obronnych</b> |                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                 |

|           |                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                  |
|-----------|-------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------|
| 28–<br>29 | Terenoznawstwo                                  | <p>Podstawy terenoznawstwa:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- orientowanie się w terenie bez mapy (charakterystycznych cech i przedmiotów terenowych)</li> <li>- dokonywanie prostych pomiarów bezprzyrządowych w terenie</li> <li>- wyznaczanie kierunków stron świata: <ul style="list-style-type: none"> <li>• wg ciał niebieskich</li> <li>• wskazań igły magnetycznej (busola/ kompas)</li> <li>• urządzeń GPS</li> </ul> </li> <li>- czytanie map i proste obliczenia z wykorzystaniem mapy</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>- orientuje się w terenie według: <ul style="list-style-type: none"> <li>• położenia Słońca, Gwiazdy Polarnej, charakterystycznych przedmiotów terenowych (natura/ budowle)</li> </ul> </li> <li>• określa przybliżoną odległość przebytej drogi na podstawie parokroków lub upływającego czasu marszu</li> <li>• wyznacza kierunki stron świata przy pomocy kompasu/ busoli</li> <li>• wyznacza kierunki stron świata przy pomocy GPS</li> <li>• umie zorientować mapę i wskazać na niej własne miejsce stania</li> <li>• umie zaplanować i obliczyć drogę marszu (czas, odległość)</li> </ul> | IV.1.1<br>IV.1.2 |
| 30        | <b>Cyberbezpieczeństwo w wymiarze wojskowym</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>- istota cyberbezpieczeństwa</li> <li>- miejsce cyberbezpieczeństwa militarnego w cyberbezpieczeństwie państwa</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>- wyjaśnia znaczenie pojęcia cyberbezpieczeństwa</li> <li>- opisuje miejsce cyberbezpieczeństwa w systemie bezpieczeństwa państwa</li> <li>- wymienia główne zagrożenia dla cyberbezpieczeństwa</li> <li>- proponuje efektywne sposoby zapobiegania atakom na Cyberbezpieczeństwo i minimalizacji ich skutków</li> <li>- opisuje zadania Wojsk Obrony Cyberprzestrzeni</li> <li>- opisuje przykłady ataków na cyberbezpieczeństwo</li> </ul>                                                                                                                                                    | IV.2.1<br>IV.2.2 |

|       |                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                      |
|-------|-----------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------|
| 31–32 | <b>Przygotowanie do szkolenia strzeleckiego</b>                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>- zasady bezpiecznego i efektywnego posługiwania się bronią strzelecką</li> <li>- podstawowe części składowe broni strzeleckiej</li> <li>- postawy strzeleckie</li> <li>- zgrywanie przyrządów celowniczych, regulowanie oddechu w czasie składania się do strzału, ściąganie języka spustowego</li> </ul>                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>- zasada BLOS (broń/ lufa/ otoczenie/ spust)</li> <li>- wylicza zasady bezpiecznego posługiwania się bronią strzelecką (odpięcie magazynka, brak kontaktu ze spustem, przeładowanie, lufa skierowana w bezpieczne miejsce, strzał kontrolny, wskaźnik bezpieczeństwa, pudełko – futerał transportowy lub kabura)</li> <li>- rozumie zasady efektywnego posługiwania się bronią strzelecką</li> <li>- identyfikuje podstawowe części składowe broni: <ul style="list-style-type: none"> <li>• krótkiej – pistolet/ rewolwer</li> <li>• długiej - karabin</li> <li>• śrutowej – strzelba</li> </ul> </li> <li>- opisuje ułożenie ciała w podstawowych postawach strzeleckich (zależnie od dyscypliny i konkurencji)</li> <li>- opisuje zasady zgrywania podstawowych rodzajów przyrządów celowniczych (otwarte, zamknięte, optyczne)</li> <li>- prawidłowo składa się do strzału, reguluje oddech i ściąga język spustowy</li> </ul> | IV.3.1<br>IV.3.2<br>IV.3.3<br>IV.3.4 |
| 33    | <b>Powtórzenie materiału z zakresu kształtowania postaw obronnych</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– powtórzenie i utrwalenie wiadomości przekazanych w ramach poprzednich jednostek dydaktycznych</li> <li>– usystematyzowanie zdobytych wiadomości</li> <li>– przygotowanie uczniów do zaplanowanej formy kontroli wiedzy i umiejętności (prezentacja form i zakresu oraz narzędzi dydaktycznych przewidzianych do realizacji)</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– łączy logicznie poszczególne zagadnienia w ciąg przyczynowo-skutkowy</li> <li>– dostrzega słabe i mocne strony proponowanych rozwiązań</li> <li>– proponuje własne – alternatywne – rozwiązania</li> <li>– sprawnie operuje poznanym słownictwem</li> <li>– trafnie argumentuje</li> <li>– dysponuje wiedzą pozapodręcznikową</li> <li>– rozwija swoje zainteresowania w zakresie przedmiotu</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | IV.1<br>IV.2<br>Iv.3                 |

Realizując przewidzianą dla klasy podstawę programową z niewielką adaptacją warunków i form, adekwatną do jej potrzeb kształcenia specjalnego :

#### **Wymagania edukacyjne ze względu na niepełnosprawność intelektualną w stopniu lekkim oraz autyzm:**

- kierować polecenia bezpośrednio do ucznia,

- indywidualizować wymagania w miarę potrzeb i możliwości ucznia
- stosować sprawdziany o niższym stopniu trudności
- indywidualizować sposób oceniania
- indywidualizować zadawanie prac domowych
- instruować ciągle dostarczanie wskazówek w trakcie pracy
- ciągła kontrola ucznia
- ułatwiać wykonanie zadania i opanowania danej umiejętności poprzez dzielenie jej na etapy
- w miarę możliwości zadbać o zminimalizowanie elementów rozpraszających
- stosować częste pochwały za włożony wysiłek na lekcji
- wspierać w budowaniu poczucia własnej wartości , pewności siebie i zaufania do siebie.

Nauczyciele i specjaliści na bieżąco indywidualizują pracę poprzez dostosowanie metod i form do indywidualnych możliwości i potrzeb.

## ***RUCHU***

### **Program nauczania wychowania fizycznego**

#### **II etap edukacyjny**

#### **Treści szczegółowe**

### Cele szczegółowe – treści do realizacji

| W zakresie wiadomości uczeń:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | W zakresie umiejętności uczeń:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | W zakresie postawy wobec kultury fizycznej uczeń:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | Numeracja dotyczy wymagania kompetencji społecznych z podstawy programowej                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| <p>1. dokonuje samooceny budowy anatomicznej swojego ciała;</p> <p>2. opisuje zmiany zachodzące w organizmie człowieka w okresie dojrzewania płciowego;</p> <p>3. charakteryzuje wybrany test sprawności fizycznej, wymienia próby wchodzące w jego skład;</p> <p>4. wymienia narzędzia do pomiaru poziomu sprawności fizycznej, np. stoper, taśmę mierniczą, dynamometr;</p> | <p>1. wykonuje pomiar wysokości i masy ciała oraz interpretuje wyniki pomiaru w odniesieniu do siatek centylowych;</p> <p>2. wykonuje próby kondycyjne i koordynacyjne w testach sprawności fizycznej (Eurofit, MTSF, Minifit i Ekstratalent);</p> <p>3. posługuje się kalkulatorem sprawności fizycznej w odniesieniu do wyników w wybranym teście;</p> <p>4. dobiera zestaw ćwiczeń kształtujących do wybranej zdolności motorycznej;</p> <p>5. prezentuje ćwiczenia rozwijające wybraną zdolność motoryczną;</p> | <p>6. identyfikuje swoje mocne strony, budując poczucie własnej wartości, planuje sposoby rozwoju oraz ma świadomość słabych stron, nad którymi należy pracować;</p> <p>7. wykazuje umiejętność adekwatnej samooceny swoich możliwości psychofizycznych;</p> <p>10. motywuje innych do udziału w aktywności fizycznej ze szczególnym uwzględnieniem osób o niższej sprawności</p> |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                     |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>5. posługuje się prawidłową terminologią dotyczącą ćwiczeń kształtujących;</p> <p>6. objaśnia czym jest i do czego służy siatka centylowa;</p> <p>7. interpretuje własny wynik rozwoju fizycznego w odniesieniu do siatki centylowej.</p>                                                                                                                           | <p>6. prezentuje grupę ćwiczeń wzmacniających mięśnie posturalne;</p> <p>7. wykonuje marszowo-biegowy test Coopera.</p>                                                                                                                                                                                                                     | <p>fizycznej i specjalnych potrzebach edukacyjnych, np. osób niepełnosprawnych, osób starszych.</p> |
| <b>2. Aktywność fizyczna</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                     |
| Standardy wymagań zawarte w podstawie programowej                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                     |
| <b>1. W zakresie wiedzy uczeń:</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | <b>2. W zakresie umiejętności uczeń:</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                     |
| <p>1) omawia zmiany zachodzące w organizmie podczas wysiłku fizycznego;</p> <p>2) wskazuje korzyści wynikające z aktywności fizycznej w terenie;</p> <p>3) wskazuje możliwości wykorzystania nowoczesnych technologii do oceny dziennej aktywności fizycznej;</p> <p>4) charakteryzuje nowoczesne formy aktywności fizycznej (np. pilates, zumba, nordic walking);</p> | <p>1) wykonuje i stosuje w grze techniczne i taktyczne elementy gier: w koszykówce, piłce ręcznej i piłce nożnej– zwody, obronę „każdy swego”, w siatkówce– wystawienie, zbieg i odbiór piłki; ustawia się prawidłowo na boisku w ataku i obronie;</p> <p>2) uczestniczy w grach szkolnych i uproszczonych jako zawodnik i jako sędzia;</p> |                                                                                                     |



|                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>5) opisuje zasady wybranej formy aktywności fizycznej spoza Europy;</p> <p>6) wyjaśnia ideę olimpijską, paraolimpijską i olimpiad specjalnych;</p> | <p>3) planuje szkolne rozgrywki sportowe według systemu pucharowego i „każdy z każdym”;</p> <p>4) uczestniczy w wybranej formie aktywności fizycznej spoza Europy;</p> <p>5) wykonuje wybrane ćwiczenie zwinnościowo-akrobatyczne (np. stanie na rękach lub na głowie z asekuracją, przerzut bokiem, piramida dwójkowa lub trójkowa);</p> <p>6) planuje i wykonuje dowolny układ gimnastyczny;</p> <p>7) opracowuje i wykonuje indywidualnie, w parze lub zespole dowolny układ tańca z wykorzystaniem elementów nowoczesnych form aktywności fizycznej;</p> <p>8) wybiera i pokonuje trasę biegu terenowego z elementami orientacji w terenie;</p> <p>9) wykonuje przekazanie pałeczki w biegu sztafetowym;</p> <p>10) wykonuje skok w dal po rozbiegu z odbicia ze strefy lub belki oraz skoki przez przeszkody techniką naturalną;</p> <p>11) diagnozuje własną, dzienną aktywność fizyczną, wykorzystując nowoczesne technologie (urządzenia monitorujące, aplikacje internetowe);</p> <p>12) przeprowadza rozgrzewkę w zależności od rodzaju aktywności;</p> |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

| Cele szczegółowe - treści do realizacji                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| W zakresie wiadomości uczniów:                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | W zakresie umiejętności uczniów:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | W zakresie postawy wobec kultury fizycznej uczniów:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | Numeracja dotyczy wymagania kompetencji społecznych z podstawy programowej                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| 1. wymienia zmiany zachodzące w organizmie podczas wysiłku fizycznego;<br>2. wymienia zalety podejmowania aktywności fizycznej w terenie;<br>3. wyszukuje sposoby wykorzystania nowoczesnych technologii do oceny systematycznej aktywności fizycznej: aplikacje w smartfonach, programy komputerowe, krokomierze, pulsometry; | <b>LEKKOATLETYKA</b><br>1. posługuje się mapą w biegu na orientację;<br>2. wykonuje bieg ciągły o małej intensywności w zróżnicowanym terenie;<br>3. wykonuje bieg wytrzymałościowy w terenie;<br>4. wykonuje przekazanie pałeczki sztafetowej w strefie zmian wybranym sposobem;<br>5. wykonuje skok w dal z rozbiegu z odbicia ze strefy lub z belki techniką naturalną; | 1. uczestniczy w sportowych rozgrywkach klasowych w roli zawodnika, stosując zasady „czystej gry”: szacunku dla rywala, respektowania przepisów gry, podporządkowania się decyzjom sędziego, potrafi właściwie zachować się w sytuacji zwycięstwa i porażki, podziękować za wspólną grę;<br>2. pełni rolę organizatora, sędziego i kibica w ramach szkolnych zawodów sportowych; |

|                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>7. rozróżnia nowoczesne formy ruchu, np. zumbę, nordic walking, pilates;</p> <p>8. opisuje zasady wybranej przez siebie gry rekreacyjnej, regionalnej i spoza Europy;</p> <p>9. wyjaśnia ideę olimpiad i paraolimpiad.</p> | <p>10. wykonuje próby lekkoatletyczne wchodzące w skład ligi lekkoatletycznej;</p> <p>11. wykorzystuje w praktyce nowoczesne technologie do oceny dziennej aktywności fizycznej np. aplikacje internetowe;</p> <p>12. dobiera zestaw ćwiczeń do rozgrzewki wybranej konkurencji lekkoatletycznej;</p> <p>13. prowadzi rozgrzewkę zgodnie z przyjętymi zasadami uwzględniając część ogólną i specjalistyczną.</p> <p><b>GRY ZESPOŁOWE</b></p> <p><b>Koszykówka</b></p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | <p><b>Piłka ręczna</b></p> <p>5. wykonuje podania jednorącz półgórne i kozłem w biegu zakończone rzutem do bramki;</p> <p>6. wykonuje rzut do bramki z biegu, po przeskoku i z wyskoku;</p> <p>7. wykonuje zwód pojedynczy i podwójny z balansem ciała;</p> <p>8. wykonuje rytm trzech kroków zakończony podaniem lub rzutem do bramki;</p> |
|                                                                                                                                                                                                                               | <p>10. wykonuje podania piłki oburącz, jednorącz, kozłem i podania sytuacyjne w biegu i podczas gry;</p> <p>11. wykonuje kozłowanie piłką w biegu ze zmianą tempa i kierunku biegu oraz slalomem ze zmianą ręki kozłującej;</p> <p>12. wykonuje rzuty do kosza po dwutakcie z prawej i lewej strony, z przeciwnikiem biernym i aktywnym oraz rzuty z wyskoku;</p> <p>13. wykonuje atak pozycyjny w różnych ustawieniach, np. 5-0, 1-2-2, 1-2-1-2, 3-2, stosując zasłony;</p> <p>14. wykonuje atak szybki;</p> <p>15. wykonuje obronę „każdy swego” i obronę strefą stosując przekazanie w obronie;</p> <p>16. stosuje poznane elementy techniczne i taktyczne w grze w koszykówkę;</p> <p>17. sędziuje wybrane fragmenty gry stosując uproszczone przepisy;</p> <p>18. prowadzi rozgrzewkę z piłką do koszykówki;</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |

5. wyjaśnia, jak należy zachować się w sytuacjach związanych z aktywnością taneczną;

10. wykazuje kreatywność w poszukiwaniu rozwiązań sytuacji problemowych;

11. współpracuje w grupie, szanując poglądy i wysiłki innych ludzi, wykazuje asertywność i empatię.

|  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |  |
|--|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|
|  | <p>11. wykonuje kontratak i atak szybki zakończony rzutem do bramki;</p> <p>12. wykonuje obronę „każdy swego” oraz obronę strefą;</p> <p>13. podejmuje grę na różnych pozycjach w tym grę bramkarza;</p> <p>14. stosuje poznane elementy techniczne i taktyczne w grze w piłkę ręczną;</p> <p>15. sędziuje wybrane fragmenty gry, stosując uproszczone przepisy;</p> <p>16. prowadzi rozgrzewkę z piłką do piłki ręcznej;</p> <p>12. stosuje wystawienie piłki sposobem górnym, dolnym i wystawienie sytuacyjne;</p> <p>13. wykonuje zbieżnię piłki po prostej i po skosie;</p> <p>14. wykonuje atak przez plasowanie piłki;</p> <p>15. wykonuje kiwnięcie;</p> <p>16. wykonuje odbicia piłki oburącz górną i dółną w wyskoku;</p> <p>17. wykonuje blok pojedynczy;</p> <p>18. wykonuje zagrywkę tenisową z linii 9 metrów;</p> <p>19. wykona rozegranie piłki na „trzy”;</p> <p>20. stosuje poznane elementy techniczne i taktyczne w grze w piłkę siatkową;</p> <p>21. sędziuje wybrane fragmenty gry, stosując uproszczone przepisy;</p> <p>22. prowadzi rozgrzewkę z piłką do siatkówki;</p> <p>1. prowadzi piłkę po prostej i ze zmianą kierunku biegu i tempa, slalomem prawą i lewą nogą, różnymi częściami stopy;</p> |  |
|--|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|

7. prowadzi piłkę nogą dalszą od przeciwnika;

8. wykonuje przyjęcie i podanie piłki różnymi częściami stopy w miejscu i w biegu;
9. wykonuje podanie i strzał z powietrza;
10. wykonuje podanie i strzał głową;
11. wykonuje atak pozycyjny i kontratak;

|  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |  |
|--|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|
|  | <p>11. podejmuje grę na różnych pozycjach, w tym grę bramkarza;</p> <p>12. stosuje poznane elementy techniczne i taktyczne w grze w piłkę nożną;</p> <p>13. sędziuje wybrane fragmenty gry, stosuje uproszczone przepisy;</p> <p>14. prowadzi rozgrzewkę z piłką do piłki nożnej.</p> <p><b>GIMNASTYKA</b></p> <p>10. wykonuje stanie na rękach i na głowie z asekuracją;</p> <p>11. wykonuje przerzut bokiem na dowolną stronę;</p> <p>12. wykonuje przewrót w przód i w tył z różnych pozycji wyjściowych;</p> <p>13. wykonuje przewroty łącząc je w układ gimnastyczny wg inwencji ucznia;</p> <p>14. wykonuje układ równoważny na ławeczce;</p> <p>15. wykonuje dowolną piramidę dwójkową lub trójkową;</p> <p>16. wykonuje skoki przez przyrządy gimnastyczne;</p> <p>17. prezentuje dowolny układ gimnastyczny indywidualny lub dwójkowy;</p> <p>18. prowadzi rozgrzewkę gimnastyczną.</p> <p><b>GRY REKREACYJNE</b></p> <p>5. pełni rolę zawodnika w poznanych grach rekreacyjnych: ringo, kwadrant, unihokey, badminton, tenis stołowy, frisbee, stosując elementy techniczne i taktyczne;</p> <p>6. organizuje klasowe rozgrywki w wybrane gry rekreacyjne;</p> <p>7. proponuje nowe formy aktywności fizycznej spoza Europy;</p> <p>8. diagnozuje własną dzienną aktywność fizyczną wykorzystując nowoczesne technologie – aplikacje internetowe.</p> |  |
|--|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|

## TANIEC

3. wykonuje indywidualnie, w parze lub w zespole dowolny układ taneczny z wykorzystaniem elementów nowoczesnych form aktywności fizycznej, np. aerobiku, zumby, stepu;

4. opracowuje i wykonuje prosty układ choreograficzny do wybranej muzyki indywidualnie, w parze lub w zespole;



|                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                          |                                                                                                                                      |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                                                                                                                   | 3. wykonuje rozgrzewkę specjalistyczną do muzyki;<br>4. dokonuje oceny i samooceny wykonanych układów                                                    |                                                                                                                                      |
| tanecznych.                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                          |                                                                                                                                      |
| <p style="text-align: center;"><b>3. Bezpieczeństwo w aktywności fizycznej</b></p> <p style="text-align: center;">Standardy wymagań zawarte w podstawie programowej</p>                                           |                                                                                                                                                          |                                                                                                                                      |
| <b>1. W zakresie wiedzy uczeń:</b>                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                          | <b>2. W zakresie umiejętności uczeń:</b>                                                                                             |
| 1) wymienia najczęstsze przyczyny oraz okoliczności wypadków i urazów w czasie zajęć ruchowych, omawia sposoby zapobiegania im;<br><br>2) wskazuje zagrożenia związane z uprawianiem niektórych dyscyplin sportu; |                                                                                                                                                          | 1) stosuje zasady samoasekuracji i asekuracji;<br><br>2) potrafi zachować się w sytuacji wypadków i urazów w czasie zajęć ruchowych; |
| <b>Cele szczegółowe - treści do realizacji</b>                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                          |                                                                                                                                      |
| <b>W zakresie wiadomości uczeń:</b>                                                                                                                                                                               | <b>W zakresie umiejętności uczeń:</b>                                                                                                                    | <b>W zakresie postawy wobec kultury fizycznej uczeń:</b>                                                                             |
|                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                          | Numeracja dotyczy wymagania kompetencji społecznych z podstawy programowej                                                           |
| 1. wskazuje przyczyny kontuzji na lekcjach wychowania fizycznego.<br><br>2. objaśnia rolę rozgrzewki przed wysiłkiem                                                                                              | 1. stosuje przyjęte zasady samoasekuracji i asekuracji w różnych formach aktywności fizycznej.<br><br>2. wykonuje ćwiczenia adekwatne do swojego rozwoju | 5. omawia znaczenie dobrych relacji z innymi ludźmi, w tym z rodzicami oraz rówieśnikami tej samej i odmiennej płci;                 |

|                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                             |                                                                                                   |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------|
| fizycznym.                                                                                                                                                                                                           | fizycznego i sprawności fizycznej.                                                                                          | 8. wykazuje kreatywność w poszukiwaniu rozwiązań sytuacji problemowych;                           |
| 3. wymienia zagrożenia związane z uprawianiem sportów ekstremalnych.                                                                                                                                                 | 3. podejmuje aktywność fizyczną zgodną ze swoimi możliwościami zdrowotnymi.                                                 | 9. współpracuje w grupie szanując poglądy i wysiłki innych ludzi wykazując asertywność i empatię; |
| 4. ocenia zagrożenia związane z nieprzestrzeganiem regulaminów w obiektach sportowych dotyczące uprawiania niektórych dyscyplin sportu poza szkołą, np. w aquaparku, parku trampolin, parku linowym, skateparku itp. | 4. postępuje zgodnie z poznanymi zasadami udzielania pierwszej pomocy w trakcie wypadków i urazów w czasie zajęć ruchowych. |                                                                                                   |

#### 4. Edukacja zdrowotna

Standardy wymagań zawarte w podstawie programowej

| 1. W zakresie wiedzy uczniów:                                                                                                      | 2. W zakresie umiejętności uczniów:                                                                                                                                                                                                                    |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1) wymienia czynniki, które wpływają pozytywnie i negatywnie na zdrowie i samopoczucie oraz wskazuje te, na które może mieć wpływ; | 1) opracowuje rozkład dnia, uwzględniając proporcje między pracą a wypoczynkiem, wysiłkiem umysłowym a fizycznym rozumiejąc rolę wypoczynku w efektywnym wykonywaniu pracy zawodowej;<br>2) dobiera rodzaj ćwiczeń relaksacyjnych do własnych potrzeb; |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                    |                                                                                                                     |  |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|
| <div>2) omawia sposoby redukowania nadmiernego stresu i radzenia sobie z nim w sposób konstruktywny;</div> <div>3) omawia konsekwencje zdrowotne stosowania używek i substancji psychoaktywnych w odniesieniu do podejmowania aktywności fizycznej;</div> <div>4) wymienia przyczyny i skutki otyłości oraz nieuzasadnionego odchudzania się i używania sterydów w celu zwiększenia masy mięśni;</div> <div>5) wyjaśnia wymogi higieny wynikające ze zmian zachodzących w organizmie w okresie dojrzewania;</div> |                                                                    | <div>3) demonstruje ergonomiczne podnoszenie i przenoszenie przedmiotów o różnej wielkości i różnym ciężarze.</div> |  |
| Cele szczegółowe - treści do realizacji                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                    |                                                                                                                     |  |
| W zakresie wiadomości uczeń:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | W zakresie umiejętności uczeń:                                     | W zakresie postawy wobec kultury fizycznej uczeń:                                                                   |  |
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                    | Numeracja dotyczy wymagania kompetencji społecznych z podstawy programowej                                          |  |
| Uczeń:<br>1. wymienia pozytywne czynniki wpływające                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | Uczeń:<br>1. planuje swój rozkład dnia uwzględniając czas na naukę | Uczeń:<br>5. omawia znaczenie dobrych relacji                                                                       |  |

|                                             |                                                             |                                             |
|---------------------------------------------|-------------------------------------------------------------|---------------------------------------------|
| na zdrowy styl życia;                       | i aktywny wypoczynek;                                       | z innymi ludźmi, w tym z rodzicami oraz     |
| 2. wymienia czynniki zdrowego stylu życia   | 2. stosuje prawidłowe proporcje w planowaniu codziennych    | równieśnikami tej samej i odmiennej płci;   |
| zależne od niego samego;                    | czynności;                                                  | 6. identyfikuje swoje mocne strony, budując |
| 3. wskazuje sposoby redukowania stresu;     | 3. stosuje poznane techniki relaksacyjne w ciągu dnia;      | poczucie własnej wartości, planuje sposoby  |
| 4. objaśnia konsekwencje zdrowotne          | 4. umiejętnie dobiera codzienne formy aktywności fizycznej; | rozwoju oraz ma świadomość słabych stron,   |
| stosowania używek i substancji              | 5. wykonuje codzienne obowiązki dbając o swoje zdrowie;     | nad którymi należy pracować;                |
| psychoaktywnych;                            | 6. stosuje zasady zdrowego żywienia i aktywności fizycznej. | 7. wykazuje umiejętność adekwatnej          |
| 5. wskazuje produkty spożywcze prowadzące   |                                                             | samooceny swoich możliwości                 |
| do otyłości i nadwagi;                      |                                                             | psychofizycznych;                           |
| 6. wymienia zasady prawidłowego odżywiania; |                                                             | 8. wykazuje kreatywność w poszukiwaniu      |
| 7. wymienia choroby związane z nadwagą      |                                                             | rozwiązań sytuacji problemowych.            |
| i niedożywieniem;                           |                                                             |                                             |
| 8. podaje skutki zażywania środków          |                                                             |                                             |
| odurzających, dopalaczy;                    |                                                             |                                             |
| 9. wyjaśnia pojęcie sterydów i środków      |                                                             |                                             |
| zwiększających masę ciała;                  |                                                             |                                             |
| 10. opisuje zasady higieny w okresie        |                                                             |                                             |

**Wymagania edukacyjne ze względu na niepełnosprawność intelektualną w stopniu lekkim oraz autyzm:**

- kierować polecenia bezpośrednio do ucznia,
- umożliwić więcej czasu na wykonanie zadania – ćwiczenia.
- dokładnie instruować podczas wykonywania ćwiczeń - (pokaz- objaśnienie)
- udzielać pochwały za wykonane ćwiczenie, aby bardziej zachęcić do większej aktywności ruchowej
- zwrócić uwagę na wysiłek włożony na zajęciach w
- wspierać chłopca w budowaniu poczucia własnej wartości , pewności siebie i zaufania do siebie.
- udzielać jasnych, konkretnych poleceń
- rozwijać ogólną sprawność motoryczną
- rozwijanie motoryki małej i dużej
- włączanie do aktywności w grupie

**Nauczyciele i specjaliści na bieżąco indywidualizują pracę poprzez dostosowanie metod i form do indywidualnych możliwości i potrzeb.**

### **DOSTOSOWANIE WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH Z JĘZYKA POLSKIEGO DLA KLASY 8**

**dla ucznia z niepełnosprawnością sprzężoną (autyzm, niepełnosprawność intelektualna w stopniu lekkim)**

- Indywidualizacja wymagań edukacyjnych\* i celów edukacyjno-terapeutycznych zgodnie z indywidualnymi potrzebami i możliwościami ucznia
- Przygotowywanie sprawdzianów o niższym stopniu trudności
- Indywidualizacja sposobu i kryteriów oceniania ucznia
- Indywidualizacja prac domowych
- Troska o przystępność języka: instrukcje krótkie, jednoznaczne i zrozumiałe, zwięzłe i precyzyjne komunikaty słowne
- Udzielanie wskazówek, instrukcji, ciągła kontrola działań ucznia
- Wzmacnianie poczucia własnej wartości poprzez akcentowanie osiągnięć
- Nauczanie opierać na konkretach, redukowanie treści o wysokim stopniu abstrakcji
- Ułatwianie uczniowi wykonania zadania i opanowania danej umiejętności poprzez dzielenie jej na etapy
- W miarę możliwości zachowanie schematu pracy i stałości działań edukacyjnych

\*

| Temat lekcji                                             | Teksty literackie, teksty kultury, treści językowe i stylistyczne, formy wypowiedzi                             | Wymagania                                                                                           |                                                                                           |                                                                                                                 |                                                                                                                               |                                                                                |
|----------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------|
|                                                          |                                                                                                                 | PODSTAWOWE<br>(ocena dopuszczający)                                                                 | PODSTAWOWE<br>(ocena: dostateczny)                                                        | PODSTAWOWE<br>(ocena: dobry)                                                                                    | ROZSZERZONE<br>(ocena: bardzo dobry)                                                                                          | DOPEŁNIAJĄCE<br>(ocena: celujący)                                              |
|                                                          |                                                                                                                 | Uczeń:                                                                                              | Uczeń:                                                                                    | Uczeń spełnia wymagania konieczne, a także:                                                                     | Uczeń spełnia wymagania podstawowe, a także:                                                                                  | Uczeń spełnia wymagania rozszerzone, a także:                                  |
| 1. Jak uczyć się skutecznie?<br>(lekcja godzinna)        | Notatka (podręcznik <i>Gramatyka i stylistyka</i> , s. 77–79)<br><br>notatka, plan, schemat, tabela, mapa myśli | <ul style="list-style-type: none"> <li>wie, czym jest notatka i jakie powinna mieć cechy</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>zapoznaje się z różnymi typami notatek;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>sporządza notatkę w formie schematu na zadany temat</li> </ul>           | <ul style="list-style-type: none"> <li>stosuje różne sposoby uzyskiwania zwięzłości i przejrzystości zapisu;</li> </ul>       | <ul style="list-style-type: none"> <li>zapisuje wiadomości z lekcji</li> </ul> |
| 2. Na tropach przyjemności czytania<br>(lekcja godzinna) | Z przewodnika czytelnika: <i>na tropach przyjemności</i>                                                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>czyta tekst</li> </ul> <i>Z przewodnika czytelnika:</i>      | <ul style="list-style-type: none"> <li>ogląda obraz, dzieli się wrażeniami</li> </ul>     | <ul style="list-style-type: none"> <li>wskazuje i objaśnia cztery etapy obcowania z tekstem kultury;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>stosuje cztery etapy obcowania z tekstem kultury przy odbiorze utworu Lema;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>zgadza się lub polemizuje</li> </ul>    |

|                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                             |  |                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                           |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                       | <p>czytania(s. 7–12)</p> <p>Stanisław Lem, <i>Dzienniki gwiazdowe. Podróż dwudziesta</i>(fragment, s. 10)</p> <p>narrator, styl odbioru</p> <p>Norman Rockwell, <i>Willie Gillis w college'u</i>, 1946</p> <p>(s. 9)</p> | <p><i>na tropach przyjemności czytania</i>; • potrafi wskazać cztery etapy obcowania z tekstem kultury;</p> |  | <ul style="list-style-type: none"> <li>• rozumie komentarz do tekstu Lema, dzieli się swoimi wrażeniami;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zgadza się zaproponowanym komentarzem do tekstu Lema lub z nim polemizuje;</li> <li>• wypowiada i uzasadnia swoje zdanie na temat obrazu i możliwości jego wykorzystania w kampanii promującej czytelnictwo;</li> <li>• notuje swoje wrażenia dotyczące lektury dalszego ciągu opowiadania Lema</li> </ul> | <p>z proponowanym komentarzem do tekstu Lema, proponuje swoje odczytanie;</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• zapisuje swój komentarz do tekstu w postaci wewnętrznej mowy czytelnika</li> </ul> |
| <p><b>Sprawdzian diagnostyczny na rozpoczęcie nauki w klasie 8</b></p> <p><b>i jego omówienie</b></p> |                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                             |  |                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                           |



|                                                                                            |                                                                                                                   |                                                                                             |                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                        |
|--------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| (dwie godziny lekcyjne)                                                                    |                                                                                                                   |                                                                                             |                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                        |
| <b>3. Czego pragną rzeczy? (Jerzy Liebert, <i>O rzeczach</i>)</b><br><br>(lekcja godzinna) | Jerzy Liebert,<br><i>O rzeczach</i><br>(s. 230–231)<br><br>Jerzy Liebert–<br>biogram<br>(s. 230)<br><br>inwokacja | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zapoznaje się z informacjami o autorze;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• określa sytuację liryczną w wierszu;</li> <li>• nazywa uczucia podmiotu lirycznego;</li> <li>• określa nastrój wiersza, korzystając z podanego słownictwa</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• określa temat wiersza;</li> <li>• charakteryzuje osobę mówiącą;</li> <li>• interpretuje tytuł wiersza;</li> <li>• wyjaśnia, czym jest inwokacja</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• formułuje przesłanie wiersza;</li> <li>• ocenia sytuację liryczną;</li> <li>• proponuje alternatywny tytuł utworu;</li> <li>• stosuje definicję inwokacji w odniesieniu do wiersza Lieberta</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• przedstawia pogłębioną interpretację wiersza w odniesieniu do własnych odczuć i doświadczeń;</li> <li>• objaśnia, w jaki sposób użycie utworu za rozbudowaną inwokacją może wpłynąć na jego wymowę</li> </ul> |
| <b>4. Jak czytać poezję?</b><br><br>(lekcja godzinna)                                      | <i>Przepis na interpretację</i><br>(s. 200–202)<br><br>Bolesław Leśmian,<br><i>Kochankowie</i><br>(s. 200)        | <ul style="list-style-type: none"> <li>• czyta uważnie tekst z podręcznika;</li> </ul>      | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wypisuje najważniejsze pytania dotyczące interpretacji utworu lirycznego;</li> <li>• podejmuje próbę określenia tematu wiersza Leśmiana</li> </ul>                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>• próbuje wyodrębnić podstawowe działania związane z interpretacją utworu lirycznego;</li> <li>• analizuje rysunek koła interpretacyjnego;</li> </ul>        | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wymienia główne działania związane z interpretacją utworu lirycznego;</li> <li>• wyjaśnia, dlaczego jeden utwór może być różnie interpretowany;</li> </ul>                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wie, na czym polega i jak przebiega interpretacja utworu lirycznego;</li> <li>• przedstawia własną interpretację wiersza Leśmiana z wykorzystaniem rysunku koła interpretacyjnego</li> </ul>                  |

|                                                                                                                  |                                                                                                                    |                                                                                                                           |                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                  | liryka,<br>interpretacja<br>wiersza                                                                                |                                                                                                                           |                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| <b>5. Poetycka wizja stworzenia świata (Przypowieść Krzysztofa Kamila Baczyńskiego)</b><br><br>(lekcja godzinna) | Krzysztof Kamil Baczyński,<br><i>Przypowieść</i> (s. 238–240)<br><br>przypowieść,<br>kontekst,<br>symbol,<br>motyw | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zapoznaje się ze wskazówkami dotyczącymi czytania utworu poetyckiego;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• dzieli się wrażeniami wynikającymi z lektury wiersza;</li> </ul>                                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>• nazywa swoje wrażenia po lekturze wiersza;</li> <li>• dostrzega w tekście nawiązanie do Biblii;</li> <li>• charakteryzuje Boga na podstawie wiersza;</li> <li>• wyodrębnia obrazy poetyckie i dostrzega ich metaforyczny charakter;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• charakteryzuje osobę mówiącą w wierszu, określa jej stosunek do świata;</li> <li>• wskazuje i nazywa środki poetyckie służące ukazaniu dynamiki;</li> <li>• przypomina znaczenie terminu <i>przypowieść</i>;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• charakteryzuje świat wykreowany przez Boga, nazywa jego cechy;</li> <li>• wyjaśnia sposób wykorzystania wątków biblijnych i ich funkcję w wierszu;</li> <li>• porównuje obraz Boga z jego wizerunkami zawartymi w innych tekstach kultury;</li> </ul> |
| <b>6. Pierwsze sprzeniewierzenie i jego konsekwencje. Biblia – Wygnanie z raju</b><br><br>(lekcja godzinna)      | <i>Wygnanie z Raju</i> – fragment Starego Testamentu (s. 14–19)<br><br>Księga Rodzaju                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>• czyta informacje na temat Księgi Rodzaju i Księgi Wyjścia;</li> </ul>            | <ul style="list-style-type: none"> <li>• klasyfikuje przeczytany tekst jako fragment Biblii;</li> <li>• wymienia w kolejności najważniejsze wydarzenia tekstu;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia pochodzenia słowa <i>Biblia</i>;</li> <li>• krótko streszcza przebieg wydarzeń;</li> <li>• określa tematykę tekstu;</li> <li>• tworzy z rozsypanki frazeologizmy;</li> <li>• streszcza tekst</li> </ul>                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wskazuje motywy i konsekwencje działań bohaterów;</li> <li>• podaje znaczenia utworzonych frazeologizmów;</li> <li>• wyjaśnia przenośne znaczenia poszczególnych</li> </ul>                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wskazuje elementy świata przedstawionego</li> <li>• o charakterze symbolicznym komentuje je;</li> </ul>                                                                                                                                               |

|                                                                                    |                                                                                                                               |                                                                                                                |                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                    | symbol, wąż<br>jako postać<br>mitologiczna<br>,<br>streszczenie                                                               |                                                                                                                |                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                    | elementów świata<br>przedstawionego;                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| <b>7. Wyprawa do raju<br/>ze Zbigniewem<br/>Herbertem</b><br><br>(lekcja godzinna) | Zbigniew<br>Herbert,<br><i>Sprawozdani<br/>e z raju</i><br><br>(s. 268–270)<br><br>ironia,<br>motyw raju,<br>sprawozdani<br>e | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zapoznaje się z informacjami dotyczącymi słowa <i>raj</i>;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• podejmuje próbę wypowiedzi na rzeczywistości przedstawionej w wierszu</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• podaje synonimy słowa <i>raj</i>;</li> <li>• dostrzega ironiczny wydźwięk tytułu;</li> <li>• wybiera spośród podanych hipotezę interpretacyjną</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• przypomina znaczenia związane z biblijnym motywem raju;</li> <li>• interpretuje tytuł, omawiając zawarte w nim sprzeczności;</li> <li>• uzasadnia wybór hipotezy interpretacyjnej;</li> <li>• określa funkcje użytych środków poetyckich;</li> <li>• pisze tekst sprawozdania, odwołując się do wizji raju zawartego w Biblii i <i>Katechizmie Kościoła Katolickiego</i></li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia znaczenia metafor zawartej w ostatnim wersie utworu Herberta;</li> <li>• porównuje język <i>Katechizmu</i> utworu Herberta;</li> <li>• wykorzystuje kontekst historyczny w interpretacji utworu;</li> <li>• porównuje funkcjonowanie motywu raju w wierszu Herberta i <i>Katechizmie Kościoła Katolickiego</i>;</li> <li>• tworzy tekst ironiczny, będący sprawozdaniem z współczesnego raju</li> </ul> |

|                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                     |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><b>8. Pytania do Boga w wierszu Jarosława Marka Rymkiewicza <i>Ogród w Milanówku, pieśń nocnego wędrowca</i></b><br/>(lekcja godzinna)</p> | <p>Jarosław Marek Rymkiewicz, <i>Ogród w Milanówku, pieśń nocnego wędrowca</i><br/>(s. 282–284)</p> <p>Jarosław Marek Rymkiewicz – biogram<br/>(s. 282)</p> <p>poezja refleksyjna, pieśń, dwuwers, paralelizm składniowy</p> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zapoznaje się z informacjami o poecie;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• dzieli się wrażeniami na temat rytmiczności wiersza;</li> <li>• określa charakter utworu, wybierając właściwe spośród podanych formuł;</li> <li>• wskazuje w wierszu fragmenty o niedosłownym znaczeniu;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• dostrzega obecność motywu ogrodu w utworze Rymkiewicza;</li> <li>• charakteryzuje osobę mówiącą w wierszu;</li> <li>• charakteryzuje sytuację liryczną ukazaną przez poetę;</li> <li>• wypowiada się na temat niedosłownych znaczeń tekstu;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• uzasadnia wybór określeń dotyczących charakteru wiersza;</li> <li>• określa podobieństwa i różnice między odbiorcami słów wiersza;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia pojęcie <i>paralelizm składniowy</i>, odnosi je do utworu;</li> <li>• określa dosłowne i przenośne znaczenia problemów istnienia lub nieistnienia Boga</li> </ul> |
| <p><b>9. Jak mówić i pisać poprawnie? Różne odcienie poprawności językowej</b></p>                                                            | <p><i>Norma językowa</i> (podręcznik <i>Gramatyka i</i></p>                                                                                                                                                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>• rozumie, czego dotyczy norma językowa;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• korzysta ze słownika poprawnej polszczyzny</li> </ul>                                                                                                                                                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>• rozumie, czym jest norma językowa;</li> <li>• rozróżnia użytkową</li> </ul>                                                                                                                                                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wskazuje podstawowe kryteria poprawnościowe;</li> </ul>                                                                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>• klasyfikuje błędy językowe</li> <li>• wyjaśnia mechanizm powstawania błędów językowych</li> </ul>                                                                          |

|                                                   |                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                        |                                                                                                 |                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                    |
|---------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| (lekcjadwugodzinna)                               | <p><i>stylistyka</i>, s. 62–67)</p> <p>norma językowa, norma wzorcowa, norma użytkowa; błąd językowy, klasyfikacja błędów językowych (błąd: fleksyjny, składniowy, frazeologiczny, słowotwórczy, leksykalny, stylistyczny, fonetyczny)</p> |                                                                                                        |                                                                                                 | <p>i wzorcową normę językową;</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>definiuje pojęcie błędu językowego;</li> <li>wie, jakie są przyczyny powstawania błędów językowych;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>nazywa różne typy błędów językowych, podaje ich przykłady;</li> <li>klasyfikuje wyrazy i formy</li> </ul> <p>na użyte zgodnie z normą wzorcową i użytkową;</p> |                                                                                                                                    |
| <b>10. Wędrówka jako metafora ludzkiego życia</b> | <p><i>Wędrówka do Ziemi Obiecanej</i> – fragmenty</p>                                                                                                                                                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>zapoznaje się z informacjami na temat Księgi Rodzaju</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>wymienia występujące w tekście ważne postacie</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>opowiada o kolejnych etapach wędrówki;</li> <li>określa formę słów skierowanych do bohatera,</li> </ul>                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>omawia związki między kolejnymi etapami wędrówki;</li> </ul>                                                                                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>wskazuje i omawia elementy symboliczne w historii Abrahamy i wędrówce jego ludu;</li> </ul> |

|                                                                                                    |                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                    |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| (lekcja godzinna)                                                                                  | <p>Starego Testamentu</p> <p>(s. 26–31)</p> <p>mapa wędrówki Abrahama</p> <p>i jego ludu (s. 27)</p> <p>motyw podróży / wędrówki, topos, scenariusz</p> | i Księgi Wyjścia;                                                                                                                                                    | i miejsca;                                                                                                                               | wykorzystując podane słownictwo;                                                                                                                                                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia znaczenie zwrotów i wyrażeń wywodzących się z Biblii;</li> <li>• rozumie pojęcie toposu</li> </ul>                                                                                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>• omawia historyczny i kulturowy kontekst dzieła;</li> </ul>                                                                                                                                                |
| <p><b>11. Świat i człowiek wStepach akermaskich Adama Mickiewicza</b></p> <p>(lekcja godzinna)</p> | <p>Adam Mickiewicz, <i>Stepy akermaskie</i> (s. 212–214)</p> <p>sonet, obraz poetycki, motyw wędrowca</p>                                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>• określa temat i nastrój utworu;</li> <li>• wskazuje formy gramatyczne służące ujawnianiu się podmiotu mówiącego;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• określa sytuację, w jakiej znajduje się osoba mówiąca;</li> <li>• zna pojęcie sonetu</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• nazywa cechy ukazanej przestrzeni;</li> <li>• dostrzega w tekście odwołania do różnych zmysłów;</li> <li>• wyodrębnia w utworze część opisową i refleksyjną;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• rozpoznaje w tekście motyw wędrowca, określa dosłowne i przenośne znaczenie jego wędrówki;</li> <li>• analizuje budowę wersyfikacyjną tekstu;</li> <li>• wyodrębnia w utworze części kompozycyjne;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• komentuje poetycki obraz przestrzeni;</li> <li>• wskazuje związki między obrazem natury a stanem psychicznym osoby mówiącej;</li> <li>• omawia relacje między częściami kompozycyjnymi utworu;</li> </ul> |

|                                                                                  |                                                                                                      |                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                    |
|----------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                  |                                                                                                      |                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wskazuje w wierszu cechy sonetu</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                    |
| <b>12. W rybackiej wiosce koło Hawany</b><br>(lekcja godzinna)                   | Ernest Hemingway,<br><i>Stary człowiek i morze</i><br>(lektura do przeczytania w całości)            | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zapoznaje się z informacjami na temat Ernesta Hemingwaya;</li> <li>• opowiada o swoich wrażeniach czytelnicznych;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• określa czas i miejsce akcji;</li> <li>• wyróżnia bohaterów;</li> <li>• wypowiada się na temat bohaterów;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• określa tematykę i problematykę utworu;</li> <li>• opowiada o relacjach łączących bohaterów;</li> <li>• wyróżnia i nazywa wątki utworu;</li> <li>• redaguje na podstawie utworu Hemingwaya dialog lub opowiadanie</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• charakteryzuje głównego bohatera, uzasadniając swe opinie za pomocą odpowiednich cytatów z tekstu;</li> <li>• proponuje inne tytuły dla obrazu, uzasadniając swoje zdanie;</li> <li>• redaguje monolog wewnętrzny lub rozprawkę zgodnie z podanymi wskazówkami</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• odczytuje ukryte znaczenia dotyczące postaci;</li> <li>• wyjaśnia symboliczne znaczenia motywu morza i podróży;</li> <li>• interpretuje tytuł;</li> </ul> |
| <b>13. Metaforyczny sens walki starego rybaka z oceanem</b><br>(lekcja godzinna) | Ernest Hemingway,<br><i>Stary człowiek i morze</i> – zadania do lektury (s. 112–114)                 |                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                    |
| <b>14. „Człowieka można zniszczyć, ale nie pokonać”</b> (lekcja godzinna)        | Ernest Hemingway – biogram (s. 111)<br><br>opowiadanie, wstęp (ekspozycja), rozwinięcie, zakończenie |                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                    |

|                                                                                              |                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                   |                                                                                                            |                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                 |
|----------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                              | rozprawka,<br>monolog<br>wewnętrzny                                                                                                    |                                                                                                                                                                   |                                                                                                            |                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                 |
| <b>15. Jak rozstrzygnąć wątpliwości, czyli hipoteza i kontrargument</b><br>(lekcja godzinna) | <i>Świat nie jest czarno-biały, czyli hipoteza i kontrargument</i><br>(s. 188–190)<br>teza,<br>hipoteza,<br>argument,<br>kontrargument | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wie, czym jest teza, a czym hipoteza;</li> <li>• formułuje argumenty;</li> <li>• wie, czym jest kontrargument</li> </ul> |                                                                                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zestawia tezę z tezą przeciwną;</li> <li>• zestawia w prosty sposób argumenty z kontrargumentami</li> </ul>              | <ul style="list-style-type: none"> <li>• formułuje hipotezy dotyczące wskazanych problemów;</li> </ul>                                                                                                                                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>• świadome stosuje zwroty językowe sygnalizujące hipotetyczność sądów;</li> </ul>                                                        |
| <b>16. O co nas pytają wielcy filozofowie?</b><br><b>O podróże!</b><br>(lekcja godzinna)     | Leszek Kołakowski,<br><i>Mini-wykłady o maxi-sprawach: O podróżach, fragmenty</i><br>(s. 183–187)                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>• czyta informacje o autorze;</li> <li>• czyta tekst, wyszukując potrzebne informacje;</li> </ul>                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyodrębnia w tekście wstęp, rozwinięcie i zakończenie;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• określa zawartość treściową wstępu, rozwinięcia, zakończenia;</li> <li>• wypowiada się na temat tytułu utworu</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyszukuje w tekście przykłady antytezy i pytania retorycznego;</li> <li>• wyodrębnia w tekście problem, argumenty, wnioski;</li> <li>• tworzy tekst, będący zbiorem myśli na zadany temat</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• określa funkcję zastosowaną w tekście środków retorycznych</li> <li>• odtwarza kompozycję tekstu wykładu popularnonaukowego</li> </ul> |



|                                                                                                     |                                                                                                                                                         |                                                                                                                           |                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                      |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                     | <p>Leszek Kołakowski – biogram (s. 182)</p> <p>środki retoryczne, pytanie retoryczne, antyteza, problem, argument, wniosek, wykład popularnonaukowy</p> |                                                                                                                           |                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                      |
| <p><b>17. Poetyckie lato w Piosence Krzysztofa Kamila Baczyńskiego</b></p> <p>(lekcja godzinna)</p> | <p>Krzysztof Kamil Baczyński, <i>Piosenka</i> (s. 235–236)</p> <p>Krzysztof Kamil Baczyński – biogram (s. 234)</p>                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zapoznaje się z informacjami na temat Krzysztofa Kamila Baczyńskiego;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• opowiada o swoich wrażeniach czytelniczych;</li> <li>• wskazuje w tekście epitety, porównania, metafory;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• podaje informacje na temat podmiotu lirycznego;</li> <li>• wymienia elementy tworzące obraz poetycki;</li> <li>• rozpoznaje i nazywa stany uczuciowe;</li> <li>• dostrzega w tekście motyw wędrówki</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wskazuje możliwe przyczyny powstania utworu;</li> <li>• opisuje ilustrację, jaką można by stworzyć do wiersza;</li> <li>• redaguje kilkudzianową refleksję na temat motywu wędrówki</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia funkcję zastosowaną przez poetę środków stylistycznych;</li> </ul> |

|                                                        |                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                               |
|--------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                        | porównanie,<br>epitet,<br>metafora,<br>motyw<br>wędrówki                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                               |
| <b>18. Głoska, litera, sylaba</b><br>(lekcja godzinna) | <p><i>Co to jest fonetyka?, Głoska i litera, Sylaba, Budowa narzędzi mowy. Klasyfikacja głosek (podręcznik Gramatyka i stylistyka, s. 8–10, 12–17)</i></p> <p>głoska, litera, sylaba, znaki diakrytyczne</p> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wie, czym są: głoska, litera, spółgłoska, sylaba;</li> <li>• rozróżnia spółgłoski i samogłoski, wskazuje je w wyrazach;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• podaje sposoby (wraz z przykładami) graficznego oznaczania miękkości głosek</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia różnicę między głoską a literą;</li> <li>• wypisuje pary liter oznaczających jedną głoskę;</li> <li>• dzieli wyrazy na głoski;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia, czym zajmuje się fonetyka;</li> <li>• objaśnia różnicę między spółgłoskami samogłoskami;</li> <li>• dokonuje klasyfikacji głosek;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• objaśnia zgłoskotwórczą i zmiękczącą funkcję litery w zależności od jej pozycji w wyrazie;</li> <li>• wyjaśnia zjawisko zgłoskotwórczości</li> </ul> |

|                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                   |  |                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                      |
|------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------|--|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                        | , narządy mowy                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                   |  |                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                      |
| <b>19. Inaczej mówimy, inaczej piszemy</b><br><br>(lekcja dwugodzinna) | <i>Upodobnienia fonetyczne, Pisownia przedrostków zakończonych na spółgłoskę, Uproszczenia grup spółgłoskowych (podręcznik Gramatyka i stylistyka, s. 18–23)</i><br><br>upodobnienia fonetyczne pod względem dźwięczności (międzywyrazowe / | • wie, że istnieją różnice między wymową a pisownią słów, wskazuje ich przykłady; |  | • rozpoznaje upodobnienia fonetyczne pod względem dźwięczności;<br><br>• poprawnie zapisuje słowa, w których występują różnice między wymową a pisownią | • wie, skąd się biorą upodobnienia pod względem dźwięczności; postępowe i wsteczne;<br><br>• rozpoznaje podstawowe rodzaje upodobnień głosek;<br><br>• objaśnia zjawisko ubezdźwięcznienia w wygłosie | • objaśnia mechanizm powstawania upodobnień fonetycznych;<br><br>• rozpoznaje zjawiska fonetyczne związane z różnicami między wymową a pisownią słów |

|                                                                                 |                                                                                                                                                                                           |                                                                                                          |                                                                                              |                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|---------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                 | wewnątrz-<br>razowe,<br>postępowe /<br>wsteczne,<br>ubezdźwięcz-<br>nienie,<br>udźwięcznie-<br>nie),<br>uproszczenie<br>grupy<br>spółgłoskow-<br>ej, utrata<br>dźwięczności<br>w wygłosie |                                                                                                          |                                                                                              |                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| <b>20. Potop –<br/>najstarsza plaga<br/>ludzkości?</b><br><br>(lekcja godzinna) | <i>Dzieje<br/>Noego,<br/>Potop</i> –<br>fragmenty<br>Starego<br>Testamentu<br>(s. 20–25)<br><br>motyw<br>potopu,<br>motyw arki,<br>Arka<br>Przymierza,<br>symbol                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>wymienia w kolejności najważniejsze wydarzenia tekstu;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>przedstawia i krótko charakteryzuje Noego;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>odtwarza polecenia i ostrzeżenia skierowane przez Boga do Noego;</li> <li>wskazuje symboliczne elementy świata przedstawionego</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>określa relacje między Bogiem a Noem;</li> <li>przypomina definicję motywu, wskazuje istotne motywy z tekstu</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>interpretuje elementy świata przedstawionego o charakterze symbolicznym;</li> <li>podaje przykłady utworów literackich, filmowych, w których zostały wykorzystane motywy z tekstu biblijnego, wyjaśnia rolę w utworach</li> </ul> |

|                                                                                                                           |                                                                                                                         |                                                                                                           |                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                           |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><b>21. Reportaż z czekania na potop (Michał Olszewski, <i>Życie przed potopem</i>)</b></p> <p>(lekcja dwugodzinna)</p> | <p>Michał Olszewski, <i>Życie przed potopem</i>(s. 150–158)</p> <p>reportaż, fikcja, literatura faktu, sprawozdanie</p> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zapoznaje się z informacjami na temat autora;</li> </ul>         | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyszukuje w tekście potrzebne informacje;</li> <li>• określa tematykę tekstu <i>Życie przed potopem</i>;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• przedstawia portrety bohaterów reportażu;</li> <li>• wyszukuje w tekście fragmenty świadczące o bezstronności lub zaangażowaniu autora;</li> <li>• komentuje fragmenty przywołujące wypowiedzi bohaterów reportażu;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• sporządza mapę lub rysunek, odwołując się do informacji zawartych w tekście;</li> <li>• wskazuje elementy różnych gatunków obecne w reportażu Olszewskiego;</li> <li>• określa motywacje bohaterów;</li> <li>• udowadnia, że tekst jest reportażem;</li> <li>• określa związek tytułu z motywem potopu;</li> <li>• zbiera informacje do reportażu zatytułowanego <i>Dzieńśmoklasisty</i></li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• gromadzi informacje na temat obecnej sytuacji w Świnnej Porębie;</li> <li>• redaguje reportaż</li> </ul>         |
| <p><b>22. Kiedy Polak nie zrozumie Polaka? Odmiany regionalne polszczyzny</b></p>                                         | <p><i>Dialekt, dialektyzmy i dialektyzacja języka</i>(podręcznik)</p>                                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wymienia rejony Polski, w których występują dialekty;</li> </ul> | <p>których zachowały się</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia znaczenia dialektyzmów na podstawie przypisów</li> </ul>                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wymienia i wskazuje na mapie terytorialny zasięg głównych dialektów polskich;</li> <li>• rozumie, na czym polega dialektyzacja;</li> </ul>                                                                                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia, czym jest mazurzenie;</li> <li>• zastępuje dialektyzmy wyrazami</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wskazuje cechy gwary podhalańskiej;</li> <li>• wskazuje w tekstach podstawowe cechy różnych dialektów</li> </ul> |

|                                                                     |                                                                                                                                                    |                                                |                                                               |                                                                                                         |                                                                                         |                                                                         |
|---------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------|
| (lekcja dwugodzinna)                                                | <i>Gramatyka i stylistyka</i> , s. 44–47)<br><br>dialekt, gwara, dialektyzm, dialektyzacja                                                         |                                                |                                                               | • dostrzega dialektyzmy w tekstach literackich                                                          | zaczepniętymi z języka literackiego                                                     |                                                                         |
| <b>23. Fonetyka pomaga pisać poprawnie</b><br><br>(lekcja godzinna) | <i>Podstawowe zasady przenoszenia wyrazów, Pisownia przedrostków w zakończonych na spółgłoskę (p odręcznik Gramatyka i stylistyka</i> , s. 10, 21) | • dzieli wyraz na sylaby;                      | zna i stosuje zasady dzielenia wyrazów przy przenoszeniu      | • zna i poprawnie stosuje zasady ortograficzne dotyczące pisowni liter oznaczających samogłoski nosowe; | • poprawnie zapisuje wyrazy z podwójną spółgłoską, przenosząc je do następnego wiersza; | • układa dyktando, stosując poznane reguły ortograficzne                |
| <b>24. O zasadach akcentowania</b>                                  | <i>Akcent wyrazowy</i> (p                                                                                                                          | • wyjaśnia własnymi słowami, czym jest akcent; | • ma świadomość konieczności poprawnego akcentowania wyrazów; | • definiuje akcent;                                                                                     | • podaje reguły akcentowania wyrazów w języku polskim;                                  | • wymienia i omawia grupy wyrazów akcentowanych w polszczyźnie inaczej; |

|                                                                            |                                                                                                                                              |                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|----------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| (lekcja godzinna)                                                          | odręcznik <i>Gramatyka i stylistyka</i> , s. 24–25)<br><br>akcent wyrazowy                                                                   |                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                       | • na ogół poprawnie akcentuje wyrazy                                                                                                                                                                                                 | • wymienia grupy wyrazów nieposiadające samodzielnego akcentu                                                                                                                                         | • poprawnie akcentuje zestrakcentowe;                                                                                                                                                                                                                                     |
| <b>25. Na czym polega współczesny potop?</b><br><br>(lekcja godzinna)      | Pierre Lévy, <i>Drugi potop</i> (s. 159–165)<br><br>metafora, symbol, arka, publicystyka, artykuł, artykuł naukowy, artykuł popularnonaukowy | <ul style="list-style-type: none"> <li>• czyta informacje o autorze;</li> <li>• czyta tekst, wyszukując potrzebne informacje;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wskazuje w tekście Lévy’ego nawiązania do Biblii;</li> <li>• na podstawie tekstu krótko charakteryzuje rzeczywistość informacyjną</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wskazuje w biblijnej opowieści elementy o charakterze symbolicznym;</li> <li>• na podstawie tekstu wymienia szanse i zagrożenia związane z życiem w rzeczywistości informacyjnej</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• objaśnia symboliczne znaczenia elementów biblijnej opowieści;</li> <li>• wskazuje w tekście tezę autora zawierającą diagnozę współczesnego świata</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• formułuje wnioski dotyczą problematyki tekstu;</li> <li>• rozpoznaje tekst jako artykuł prasowy, określa jego temat i problematykę;</li> <li>• wyraża własną opinię związaną z przedstawianą przez tekst problematyką</li> </ul> |
| <b>26. Jak sprawić, by wypowiedź była spójna?</b><br><br>(lekcja godzinna) | <i>Czytelnika zwykle złości, kiedy w tekście brak</i>                                                                                        | • czyta tekst ze zrozumieniem;                                                                                                           | • dopasowuje tytuły do poszczególnych akapitów tekstu <i>Drugi potop</i> ;                                                                                                            | • uzasadnia sposób uporządkowania zaprezentowanych fragmentów;                                                                                                                                                                       | • wskazuje i uzasadnia wybór kryterium, zgodnie z którym porządkuje                                                                                                                                   | • uzasadnia przekształcenia dokonane w tekście rozprawy                                                                                                                                                                                                                   |

|                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                             |                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                      |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                | <p><i>spójności</i> (s. 166–171)</p> <p>Pierre Lévy,<br/><i>Drugi potop</i><br/>(s. 159–165)</p> <p>spójność,<br/>struktura<br/>znaczeniowa<br/>, wskaźniki<br/>zespoleń,<br/>akapit, tok<br/>myślenia<br/>(wywód),<br/>rozprawka</p> |                                                                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zna pojęcia: <i>wskaźniki zespoleń, spójność, akapit</i></li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• przekształca tekst, usuwając z niego oznaki niespójności;</li> </ul>                                                                                                                            | <p>zaprezentowane fragmenty;</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• opisuje i uzasadnia zabiegi służące usuwaniu niespójności w tekście;</li> <li>• przekształca tekst, usuwając niespójności</li> </ul> |                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| <p><b>27. Dokąd zmierza współczesna kultura? (Krzysztof Varga, Kocham papier...)</b><br/>(lekcja godzinna)</p> | <p>Krzysztof Varga,<br/><i>Kocham papier, czyli wyznania zdychającego o mamuta</i><br/>(fragment książki<br/><i>Polska mistrzem</i></p>                                                                                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zapoznaje się z informacjami o autorze;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• czyta tekst, wyszukując potrzebne informacje;</li> </ul>            | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wskazuje, cytując odpowiednie sformułowania, w którym imieniu wypowiada się autor;</li> <li>• wskazuje puentę tekstu;</li> <li>• wskazuje w tekście Krzysztofa Vargi cechy felietonu</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• cytuje i komentuje odpowiednie fragmenty tekstu;</li> <li>• analizuje zabiegi językowe zastosowane przez autora, odwołując się do przykładów z tekstu</li> </ul>      | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia, na czym polega postawa tradycjonalisty, a na czym postawa entuzjasty postępu;</li> <li>• pisze tekst inspirowany felietonem Krzysztofa Vargi;</li> <li>• porównuje tekst reportażu z tekstem felietonu</li> </ul> |



|                                                                       |                                                                                                                                       |                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|-----------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                       | <i>Polski</i> , s. 191–195)<br><br>felieton,<br>puenta                                                                                |                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| <b>28. Warsztaty publicystyczne</b><br><br>(lekcja godzinna)          | <i>Warsztaty publicystyczne</i> – sprawdzian (s. 196–198)<br><br>powieść,<br>reportaż,<br>felieton,<br>sprawozdanie                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>• podaje cechy reportażu, felietonu;</li> <li>• odróżnia sprawozdanie od reportażu</li> </ul>              | <ul style="list-style-type: none"> <li>• rozpoznaje gatunki publicystyczne;</li> </ul>                                                                                                                                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>• rozpoznaje fragmenty pochodzące z powieści, reportażu i felietonu</li> </ul>                                                                                                                                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>• doskonalą umiejętność przeredagowania sprawozdania w reportaż</li> </ul>                                                                                                                                                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>• redaguje felieton / reportaż</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                       |
| <b>29. Fonetyka – powtórzenie wiadomości</b><br><br>(lekcja godzinna) | <i>Powtórzenie i utrwalenie wiadomości o głosce i sylabie, Powtórzenie i utrwalenie wiadomości z fonetyki</i> (po dręcznik <i>Gra</i> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• rozróżnia literę, głoskę, sylabę;</li> <li>• dzieli proste wyrazy na litery, głoski i sylaby;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wie, które narządy mowy biorą udział w powstawaniu głosek;</li> <li>• zna podstawowe cechy głosek;</li> <li>• wie, że w języku występuje zjawisko upodobnienia głosek;</li> <li>• nazywa główne rodzaje</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• dzieli wyrazy na litery i spółgłoski, wymienia rodzaje głosek;</li> <li>• wymienia podstawowe narządy biorące udział w artykulacji;</li> <li>• zna i na ogół stosuje zasady akcentowania w polszczyźnie;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• omawia różne sposoby zapisywania głosek;</li> <li>• wskazuje <i>i</i> oraz <i>u</i> niezgłoskotwórcze;</li> <li>• charakteryzuje różne typy głosek;</li> <li>• stosuje zasady akcentowania wyrazów</li> <li>• objaśnia, na czym</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• bezbłędnie dzieli także trudne wyrazy na litery, głoski, sylaby;</li> <li>• poprawnie akcentuje wszystkie wyrazy, zna zasady akcentowania;</li> <li>• wyjaśnia, na czym polega akcent wariantywny wyrazów;</li> <li>• objaśnia przykłady mechanizmu powstawania upodobnień głosek;</li> </ul> |

|                                                                                   |                                                                                                                                 |                                                                                                                   |                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                      |
|-----------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                   | <i>matyka i stylistyka</i> ,<br>s. 11, 26)<br><br>pojęcia i umiejętność z zakresu fonetyki                                      |                                                                                                                   | upodobnień                                                                                                                                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>• podaje przykłady wyrazów nieposiadających samodzielnego akcentu;</li> <li>• wie, na czym polegają upodobnienia głosek</li> </ul><br>i wskazuje ich przykłady                                                                                                                       | polegają różne rodzaje upodobnień<br><ul style="list-style-type: none"> <li>• wskazuje i nazywa przykłady upodobnień</li> </ul>                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wskazuje i nazywa przykłady upodobnień</li> </ul>                                                           |
| <b>Sprawdzian wiadomości nr 1 i jego omówienie</b><br><br>(dwie godziny lekcyjne) |                                                                                                                                 |                                                                                                                   |                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                      |
| <b>30. W świecie bogów i ludzi, czyli o eposie</b><br><br>(lekcja dwugodzinna)    | Infografika: Świat Homera (s. 32–33)<br><br>Homer, <i>Iliada</i> (fragmenty <i>Pieśni I</i> oraz <i>Pieśni XXII</i> , s. 34–42) | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zapoznaje się z informacjami na temat Homera i <i>Iliady</i>;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• odpowiada na pytania, cytując fragmenty tekstu;</li> <li>• wskazuje elementy świata przedstawionego;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• nazywa i komentuje emocje Hektora przed walką;</li> <li>• omawia elementy świata przedstawionego;</li> <li>• charakteryzuje bohaterów;</li> <li>• odnajduje w tekście motyw gniewu;</li> <li>• używa pojęć: <i>apostrofa</i>, <i>porównanie homeryckie</i>, <i>epos</i></li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• ocenia zachowanie bohaterów eposu Homera;</li> <li>• redaguje artykuł hasłowy do encyklopedii;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia symboliczne znaczenie motywu gniewu;</li> <li>• uzasadnia, że utwór Homera jest eposem;</li> </ul> |

|  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |  |  |  |  |  |
|--|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|--|--|--|--|
|  | <p>kadry z filmu <i>Troja</i> w reż. Wolfganga Petersena, 2004 (s. 32, 35)</p> <p>Peter Paul Rubens, <i>Achilles zwyciężający Hektora</i>, 1630–1632 (s. 39)</p> <p>mit,<br/>literatura<br/>ustna, wojna trojańska,<br/>apostrofa,<br/>inwokacja,<br/>epos<br/>(epopeja),<br/>porównanie homeryckie,<br/>hasło encyklopedyczne</p> |  |  |  |  |  |
|--|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|--|--|--|--|

|                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
|-----------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>31. Opowiedz o tym pięknie</b><br><br>(lekcja godzinna)            | <i>Zróżnicowanie słownictwa, Synonimy, antonimy, homonimy, Związki frazeologiczne</i> (podręcznik<br><i>Gramatyka i stylistyka,</i><br><br>s. 28–31)<br><br>synonim, antonim, homonim, związek frazeologiczny, zwrot, wyrażenie, fraza | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wskazuje synonimiczne pary wyrazów;</li> <li>• rozumie znaczenia wyrazów o takim samym brzmieniu;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• korzysta ze słownika języka polskiego;</li> <li>• podaje antonimy do podanych wyrazów;</li> <li>• podaje przykłady związków frazeologicznych i objaśnia ich znaczenie</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• definiuje pojęcia: synonim, homonim, antonim, związek frazeologiczny;</li> <li>• poprawia tekst, zastępując niepotrzebne powtórzenia synonimami;</li> <li>• wskazuje główne źródła związków frazeologicznych</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• stosuje w wypowiedziach synonimy i antonimy;</li> <li>• podaje przykłady homonimów;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• poprawia tekst, zastępując wyrazy synonimami właściwymi dla języka literackiego;</li> <li>• udowadnia, że podane wyrazy homonimami, różnicując ich znaczenia poprzez użycie odpowiednich kontekstach;</li> <li>• objaśnia, na czym polegają różnice w użyciu związków frazeologicznych</li> </ul> |
| <b>32. Treść i zakres znaczeniowy wyrazu</b><br><br>(lekcja godzinna) | <i>Treść i zakres znaczeniowy wyrazu</i> (podręcznik                                                                                                                                                                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>• dostrzega różnicę między treścią a zakresem wyrazu;</li> </ul>                                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wie, że realne znaczenie wyrazu może być inne niż słotwórcze</li> </ul>                                                                                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>• omawiana przykładach różnicę między treścią a zakresem wyrazu;</li> </ul>                                                                                                                                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia, czym jest znaczenie wyrazu;</li> </ul>                                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>• poprawnie określa treść i zakres wyrazów</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                               |

|                                                                                                                              |                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                              | <p><i>Gramatyka i stylistyka,</i></p> <p>s. 35–37)</p> <p>treść wyrazu, zakres wyrazu, realne znaczenie wyrazu, słów otwórcze znaczenie wyrazu</p> |                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| <p><b>33. Rycerskie przygody</b></p> <p><b>(O królu Arturze i rycerzach Okrągłego Stołu)</b></p> <p>(lekcja dwugodzinna)</p> | <p><i>O królu Arturze i rycerzach Okrągłego Stołu – Poszukiwani e Świętego Graala. Przygody Pana Parsifala</i>(na podstawie poematów</p>           | <ul style="list-style-type: none"> <li>•zapoznaje się z informacjami na temat króla Artura;</li> <li>• wskazuje elementy świata przedstawionego;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• uzupełnia podany niepełny plan wydarzeń;</li> <li>• nazywa cechy bohaterów;</li> <li>• rozróżnia elementy realistyczne i fantastyczne</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• omawia elementy świata przedstawionego;</li> <li>• wyodrębnia etapy wędrówki;</li> <li>• odnajduje w tekście motyw podróży;</li> <li>• ocenia postawę bohaterów;</li> <li>• wyjaśnia, na czym polegał ideał rycerza;</li> <li>• podsumowuje opowiedzianą historię;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• redaguje plan najważniejszych wydarzeń;</li> <li>• dostrzega przenośne znaczenie elementów fantastycznych;</li> <li>• oddziela prawdę historyczną od fikcji literackiej;</li> <li>• sporządza kodeks postępowania rycerza;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wskazuje źródła motywów fantastycznych;</li> <li>• wyjaśnia symboliczne znaczenie motywu podróży;</li> <li>• porównuje podróż Parsifala wędrówką wybranej postaci literackiej;</li> <li>• porównuje rycerzy Okrągłego Stołu ze znanymi postaciami rycerzy obecnymi w literaturze</li> </ul> |

|                                                                                    |                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                       |                                                                                                                  |                                                                                                                                |                                                                                                                    |                                                                                                                                                                            |
|------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                    | <p>średniowiecznych</p> <p>i późniejszych opracowań napisał Roger Lancelyn Green) (s. 43–51)</p> <p>motywy realistyczne i fantastyczne, fikcja literacka, motyw wędrowni, kodeks rycerski, plan wydarzeń</p> |                                                                                                                       |                                                                                                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>• klasyfikuje utwór jako epos rycerski</li> </ul>                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>• podaje cechy eposu rycerskiego</li> </ul>                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>• udowadnia, że omawiany tekst ma cechy eposu rycerskiego</li> </ul>                                                                |
| <p><b>34. Wśród najstarszych gatunków literackich</b></p> <p>(lekcja godzinna)</p> | <p><i>Wielkie opowieści ludzkości</i> – sprawdzian (s. 52–54)</p>                                                                                                                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>• czyta tekst ze zrozumieniem, wskazuje w nim potrzebne informacje;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wymienia motywy występujące w poznanych dziełach antycznych;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wskazuje w tekście sformułowania charakterystyczne dla języka poetyckiego;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• określa funkcję występujących w tekście środków artystycznych;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia określenie „figura ludzkiego losu”;</li> <li>• analizuje motyw współistnienia dobra i zła w tekstach kultury;</li> </ul> |

|                                                                                                 |                                                                               |                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                 | motyw podróży,<br>pytanie retoryczne,<br>rozprawka                            |                                                                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia znaczenie frazeologizmów pochodzenia biblijnego;</li> <li>• łączy podane słowa w poprawne związki wyrazowe;</li> <li>• korzysta ze słownika języka polskiego i słownika wyrazów bliskoznacznych</li> </ul>                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>• określa motywy decyzji narratora;</li> <li>• charakteryzuje mitycznych antagonistów: Odyseusza i Eneasza;</li> <li>• omawia rolę pytań retorycznych w tekście;</li> <li>• określa język Biblii;</li> <li>• tworzy krótką wypowiedź argumentacyjną na wskazany temat</li> </ul>            | <ul style="list-style-type: none"> <li>• charakteryzuje styl biblijny;</li> <li>• redaguje rozprawkę</li> </ul>                                                                                                                                                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>• porównuje styl Biblii oraz legend o rycerzach Okrągłego Stołu</li> </ul>                                                                                                                                                                  |
| <b>35. Dlaczego <i>Pan Tadeusz</i> – pierwsze spotkanie z poematem</b><br><br>(lekcja godzinna) | Adam Mickiewicz,<br><i>Pan Tadeusz</i><br>(lektura do przeczytania w całości) | <ul style="list-style-type: none"> <li>• poznaje biografię Adama Mickiewicza;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• słucha recytacji fragmentów poematu;</li> <li>• wypowiada się na temat swoich wrażeń czytelniczych;</li> <li>• zapoznaje się z tłem historycznym utworu;</li> <li>• wypowiada się na temat przedmiotu sporu między Hrabią a Sędzią;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia pełny tytułu poematu;</li> <li>• wnioskuje o treści na podstawie tytułu utworu;</li> <li>• określa dystans czasowy, jaki dzieli narratora od opisywanych wydarzeń;</li> <li>• wskazuje na stosunek narratora do bohaterów, uzasadnia swoje zdanie wybranymi cytatami;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• komentuje racje obu stron sporu o zamek, przedstawiając argumenty;</li> <li>• analizuje objaśnienia motywacje bohaterów;</li> <li>• charakteryzuje bohaterów;</li> <li>• zajmuje stanowisko wobec stwierdzenia o finale sporu</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• komentuje i ocenia intencje nadawcze bohaterów;</li> <li>• omawia plan Gerwazego w kontekście tekstu popularnonaukowego;</li> <li>• pisze rozprawkę przedstawiając bilans życia Jacka Soplicy;</li> <li>• opisuje życie kobiet</li> </ul> |
| <b>36. W Soplicowie i okolicach, czyli okiem rysownika</b><br><br>(lekcja godzinna)             | <i>Pan Tadeusz</i><br>– zadania do lektury (s. 82–92)                         |                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| <b>37. Na ucztach w Soplicowie, czyli</b>                                                       | Adam Mickiewicz –                                                             |                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                    |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                 |  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><b>spotkanie z bohaterami <i>Pana Tadeusza</i></b></p> <p>(lekcja godzinna)</p> <p><b>38. Kim naprawdę jest ksiądz Robak?</b><br/>(lekcja godzinna)</p> <p><b>39. „Poloneza czas zacząć...”, czyli o staropolskich obyczajach</b><br/>(lekcja godzinna)</p> <p><b>40. „Było cymbalistów wielu...”. Historia w <i>Panu Tadeuszu</i></b><br/>(lekcja godzinna)</p> <p><b>41. Obraz „kraju lat dziecińczych”, czyli przyroda w <i>Panu Tadeuszu</i></b><br/>(lekcja godzinna)</p> | <p>biogram (s. 80–81)</p> <p>Agnieszka Lisak <i>Miłość, kobiety i małżeństwo w XIX wieku</i> (fragment, s. 87–88)</p> <p>kadry z filmu <i>Pan Tadeusz</i> reż. Andrzeja Wajdy, 1999 (s. 88, 92, 342)</p> <p>poemat epicki (epopeja, epos), porównanie homeryckie, inwokacja</p> |  | <ul style="list-style-type: none"> <li>• określa czas i miejsce akcji epopei;</li> <li>• nazywa uczucia i nastroje;</li> <li>• ocenia przyjęcie nazwiska Robak w odniesieniu do biografii Jacka Soplicy;</li> <li>• wypowiada się na temat uczuciowych perypetii Tadeusza i Telimeny</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• analizuje stosunek do zamku Hrabiego i Gerwazego;</li> <li>• odtwarza przebieg narady w Dobrzynie;</li> <li>• odtwarza okoliczności zajazdu;</li> <li>• ocenia adekwatność użycia słowa <i>spowiedź</i> wobec opowieści umierającego Jacka Soplicy;</li> <li>• ocenia życie Jacka Soplicy;</li> <li>• opisuje życie towarzyskie w Soplicowie;</li> <li>• przedstawia relacje uczuciowe czwórki bohaterów;</li> <li>• opowiada o obyczajach panujących w Soplicowie;</li> <li>• wskazuje wydarzenia historyczne istotne dla akcji poematu;</li> </ul> | <p>o zamek, uzasadnia je;</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• komentuje słowa księdza Robaka;</li> <li>• omawia obraz historii w poemacie Mickiewicza;</li> <li>• analizuje język i wersyfikację <i>Pana Tadeusza</i>;</li> <li>• wymienia elementy komiczne w epopei;</li> <li>• określa wpływ elementów muzycznych i muzyki na charakter świata przedstawionego w poemacie;</li> <li>• opisuje obraz Polaków w utworze;</li> </ul> | <p>w XIX w., odnosząc się do bohaterów poematu i do tekstu popularnonaukowego;</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• objaśnia zakończenie poematu i światło tekstu popularnonaukowego;</li> <li>• komentuje i ocenia konsekwencje artystyczne zastosowania gatunku, jakim jest poemat epicki;</li> <li>• ocenia obraz Polaków w dziele Mickiewicza</li> </ul> |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|



|                                                                                                     |                                                                                       |                                                                                         |                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                     |                                                                                       |                                                                                         |                                                                                                                                                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wskazuje użyte w poemacie środki poetyckie;</li> <li>• klasyfikuje utwór jako epopeję;</li> <li>• definiuje porównanie homeryckie</li> </ul>                                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>• przedstawia wymowę poematu, uzasadniając swoje zdanie;</li> <li>• uzasadnia, odwołując się do definicji, że utwór Mickiewicza jest epopeją;</li> <li>• wskazuje w utworze porównania homeryckie i określa ich funkcję</li> </ul>        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| <b>42. Oglądamy ekranizację <i>Pana Tadeusza</i> w reż. Andrzeja Wajdy</b><br>(lekcja trzygodzinna) | <i>Pan Tadeusz</i> w reż. Andrzeja Wajdy, 1999<br><br>Andrzej Wajda – biogram (s. 91) | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zapoznaje się z biogramem reżysera;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• ogląda adaptację <i>Pana Tadeusza</i> w reżyserii Wajdy;</li> <li>• opowiada o swoich wrażeniach po obejrzeniu filmu</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• porównuje fabułę filmu Wajdy i poematu Mickiewicza</li> <li>• wypowiada się na temat wprowadzonych zmian w zakresie treści;</li> <li>• opisuje nastrój panujący w filmie</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• porównuje fabułę filmu Wajdy i poematu Mickiewicza, wypowiada się na temat wprowadzonych zmian w zakresie kompozycji;</li> <li>• opisuje i ocenia wymowę filmu;</li> <li>• ocenia adaptację Wajdy, uzasadniając swoją opinię</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• omawia czynniki pozwalające Wajdzie na wyreżyserowanie dzieła;</li> <li>• ocenia pomysł Wajdy na stworzenie dialogów filmowych</li> <li>• zestawia poemat Mickiewicza z adaptacją Andrzeja Wajdy, ocenia strategię adaptacyjną;</li> <li>• wnikliwie ocenia dzieło reżysera, odwołując się do kontekstów</li> </ul> |

|                                                                                    |                                                                                                 |                                                                                                                    |                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                    |                                                                                                 |                                                                                                                    |                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| <b>43. Zrobić film z książki. Wyzwania adaptacji filmowej</b><br>(lekcja godzinna) | <i>Od wierności do zdrady, czyli o adaptacji filmowej</i> (s. 328–333)<br><br>adaptacja filmowa | <ul style="list-style-type: none"> <li>• czyta tekst ze zrozumieniem, odnajduje w nim ważne informacje;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zapoznaje się z definicją adaptacji filmowej;</li> <li>• podaje przykłady adaptacji filmowych</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wymienia poznane gatunki filmowe;</li> <li>• definiuje pojęcie <i>adaptacja filmowa</i>;</li> <li>• przedstawia przyczyny wykorzystywania tekstów literackich przez kino</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wskazuje gatunki literackie i ich odpowiedniki – gatunki filmowe;</li> <li>• objaśnia, jak rozumie pojęcie „twórcza zdrada”;</li> <li>• przedstawia i uzasadnia swoją opinię na temat utworu, którego nie można zekranizować;</li> <li>• formułuje opinie na temat udanych i nieudanych adaptacji filmowych, uzasadnia je;</li> <li>• posługuje się terminologią związaną z filmem</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• ocenia prawdziwość pojęcia „twórcza zdrada” w odniesieniu do adaptacji filmowej;</li> <li>• podaje kilka możliwych interpretacji przywołanej w tekście filmowej metafory z filmu <i>Ogniem i mieczem</i>;</li> <li>• przedstawia i uzasadnia swoją opinię na temat utworu, którego nie można zekranizować;</li> <li>• swobodnie posługuje się terminologią związaną z filmem</li> </ul> |

|                                                                                                         |                                                                                                                                   |                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                         |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><b>44. Jak tworzymy i odmieniamy nazwy własne? Nazwy osobowe i miejscowe</b>(lekcja dwugodzinna)</p> | <p><i>Nazwy miejscowe i osobowe</i>(podręcznik <i>Gramatyka i stylistyka</i>, s. 48–52)</p> <p>nazwa miejscowa, nazwa osobowa</p> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wie, że polskie nazwy miejscowe i osobowe są odmienne;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• korzysta ze słownika poprawnej polszczyzny w razie wątpliwości co do odmiany nazw;</li> <li>• zna zasady ortograficzne dotyczące pisowni nazw własnych</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wie, że polskie nazwy miejscowe odmieniają się – w zależności od budowy – jak rzeczowniki pospolite lub przymiotniki;</li> <li>• poprawnie odmienia złożone nazwy miejscowości;</li> <li>• poprawnie zapisuje nazwy własne;</li> <li>• poprawnie odmienia nazwiska typu <i>Fredro</i> i <i>Linde</i>;</li> <li>• poprawnie odmienia nazwiska typu <i>Kobiela</i> i <i>Wrona</i>;</li> <li>• poprawnie odmienia nazwiska typu <i>Konieczny</i> oraz <i>Baki</i>;</li> <li>• wie, że nazwiska żeńskie w postaci męskiej są nieodmienne</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zna wyjątki od przymiotnikowej odmiany nazw miejscowych;</li> <li>• odmienia poprawnie nazwy miejscowe typu <i>Zakopane</i>;</li> <li>• odmienia poprawnie imiona typu <i>Bruno</i>;</li> <li>• poprawnie odmienia nazwiska męskie zakończone na <i>-o</i> i <i>-e</i>;</li> <li>• poprawnie odmienia nazwiska męskie zakończone na <i>-a</i>;</li> <li>• poprawnie odmienia nazwiska zakończone na <i>-i</i> lub <i>-y</i></li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• stosuje poprawnie formy wołacza imion;</li> <li>• poprawnie odmienia nazw typu <i>Musiętowa</i> lub <i>Musiętów</i></li> </ul> |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                                                                                           |                                                                                                                                                              |                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|-------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><b>45. Symbol i metafora w literaturze i filmie</b><br/>(lekcja godzinna)</p>          | <p>Krzysztof Kamil Baczyński, <i>Biała magia</i>(s. 241–242)</p> <p><i>Kino mówi poetycko</i><br/>(s. 342–343)</p> <p>symbol, metafora, bohater liryczny</p> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• czyta tekst ze zrozumieniem, wyszukuje w nim potrzebne informacje;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• przedstawia bohaterkę liryczną wiersza Baczyńskiego;</li> <li>• opisuje obrazy poetyckie;</li> <li>• wypowiada się na temat słuszności podanego stwierdzenia;</li> <li>• zna pojęcia <i>symbol</i>, <i>metafora</i></li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia, czemu służy metafora i symbol w filmie, podaje przykłady;</li> <li>• nazywa odczucia i wrażenia osoby mówiącej w wierszu Baczyńskiego, uzasadnia wypowiedź;</li> <li>• wskazuje metafory i próbuje odczytać ich znaczenia;</li> <li>• opracowuje krótką notatkę wyjaśniającą znaczenie wyrażenia <i>biała magia</i></li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wymienia środki języka filmowego wykorzystywane do budowania metafory;</li> <li>• określa – na podstawie przykładów podanych w tekście – czynniki wpływające na powstanie filmowej metafory;</li> <li>• wyjaśnia, co łączy motywy budujące obraz poetycki;</li> <li>• przedstawia swoją hipotezę na temat zasady łączącej podane sformułowania;</li> <li>• wyjaśnia, co sugeruje tytuł wiersza</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wskazuje na zamieszczony w tekście fotosach sposoby budowania ukrytych znaczeń i odczytuje ich sens;</li> <li>• pisze krótki tekst zawierający własną interpretację wiersza Baczyńskiego;</li> <li>• opracowuje w formie tabeli scenopis filmu, który mógłby powstać na podstawie wiersza</li> <li>• interpretuje stwierdzenie, „literatura tworzy nowe światy”, uzasadnia swój pogląd, odwołując się do innych tekstów kultury</li> </ul> |
| <p><b>46. Odbicie odbicia prawdy. Panny dworskie Velázqueza</b><br/>(lekcja godzinna)</p> | <p>Sztuka patrzenia: Diego Velázquez, <i>Panny</i></p>                                                                                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>• czyta tekst z zrozumieniem;</li> </ul>                                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>• dzieli się wrażeniami na temat obrazu;</li> <li>• opisuje dzieło Velázqueza;</li> </ul>                                                                                                                                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>• podejmuje próbę odpowiedzi na pytania zadane w tekście;</li> <li>• analizuje sposób usytuowania poszczególnych elementów na obrazie;</li> </ul>                                                                                                                                                                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>• odpowiada na pytania zadane w tekście, uzasadniając swoją opinię;</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia, w jaki sposób kompozycja obrazu podkreśla zawarte w nim znaczenia;</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |

|                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                                             | dworskie, 16<br>56, s. 76–79<br><br>interpretacja<br>obrazu,<br>opowiadanie                                                                                             |                                                                                                                                                                                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>• nazywa elementy przedstawione na obrazie</li> </ul>                                                                                                                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>• podaje propozycje wyjaśniające, jaka sytuacja została przedstawiona na obrazie</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>• omawia kompozycję obrazu, analizuje rolę światła;</li> <li>• wyjaśnia, co może intrygować odbiorcę obrazu;</li> <li>• formułuje hipotezę interpretacyjną, odwołując się do tekstu</li> </ul>                                                                                                                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia, z czego wynika i czym polega tajemnica dzieła Velázqueza;</li> <li>• pisze opowiadanie inspirowane obrazem</li> </ul>                                                                                           |
| <b>47. Dzieje polskiego emigranta</b><br><br>(lekcja godzinna)<br><br><b>48. Latarnik Sienkiewicza jako nowela</b><br><br>(lekcja godzinna) | Henryk Sienkiewicz,<br><i>Latarnik</i><br>(lektura do przeczytania w całości)<br><br><i>Latarnik</i> – zadania do lektury (s. 102–104)<br><br>nowela,<br>argumentowanie | <ul style="list-style-type: none"> <li>• opowiada o swoich wrażeniach czytelnicznych;</li> <li>• zapoznaje się z definicją noweli;</li> <li>• kwalifikuje <i>Latarnika</i> jako nowelę</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wymienia miejsca pobytu Skawińskiego;</li> <li>• opowiada o wydarzeniach opisanych w noweli;</li> <li>• wypowiada się na temat okoliczności, w których Skawiński objął posadę latarnika;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• określa elementy świata przedstawionego w noweli;</li> <li>• rysuje mapę tułaczki Skawińskiego;</li> <li>• omawia i uzasadnia oczekiwania Skawińskiego wobec pracy latarnika;</li> <li>• charakteryzuje bohatera;</li> <li>• definiuje nowelę;</li> <li>• określa problematykę noweli Sienkiewicza, uzasadnia swój wybór;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zajmuje stanowisko wobec postawionego problemu, uzasadnia je;</li> <li>• określa motywacje bohatera;</li> <li>• wskazuje punkt kulminacyjny w noweli, uzasadnia swój wybór;</li> <li>• ujawnia nastawienie narratora do postaci;</li> <li>• komentuje strategie narracyjne;</li> <li>• uzasadnia, że <i>Latarnik</i> jest nowelą;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wypowiada się na temat koncepcji losu ludzkiego zobrazowanej w noweli Sienkiewicza;</li> <li>• pisze alternatywną wersję drugiej części noweli;</li> <li>• redaguje wypowiedź argumentacyjną na wskazany temat</li> </ul> |

|                                                                                         |                                                                                                                     |                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                             |
|-----------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                         |                                                                                                                     |                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>• opowiada dalsze losy Skawińskiego</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wypowiada się na temat przestania utworu</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                             |
| <b>49. Dlaczego smutno poecie? (Juliusz Słowacki, Hymn)</b><br><br>(lekcja dwugodzinna) | Juliusz Słowacki, <i>Hymn</i><br>(s. 218–220)<br><br>Juliusz Słowacki – biogram (s. 217–218)<br><br>hymn, recytacja | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zapoznaje się z informacjami o autorze;</li> <li>• określa adresata wypowiedzi lirycznej;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wskazuje wyrazy i formy gramatyczne, za pomocą których ujawnia się podmiot liryczny;</li> <li>• nazywa uczucia, określa stan wewnętrzny i doznania podmiotu lirycznego;</li> <li>• klasyfikuje utwór jako hymn</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• nazywa okoliczności oraz wskazuje przyczyny wywołujące przeżycia i odczucia podmiotu lirycznego;</li> <li>• nazywa i opisuje przestrzeń, zwracając uwagę na jej cechy;</li> <li>• odróżnia lirykę bezpośrednią od pośredniej;</li> <li>• wylicza cechy gatunkowe hymnu;</li> <li>• wskazuje w tekście cechy hymnu;</li> <li>• podaje wyróżniki liryki jako rodzaju literackiego</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• nazywa środki językowe ujawniające adresata wypowiedzi lirycznej;</li> <li>• charakteryzuje Boga jako adresata wypowiedzi lirycznej;</li> <li>• cytuje fragmenty przedstawiające stan psychiczny podmiotu lirycznego;</li> <li>• wskazuje zależności między sytuacją liryczną a stanem wewnętrznym podmiotu lirycznego;</li> <li>• używa kontekstu biograficznego do odczytania sensów wiersza</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia symboliczny charakter przestrzeni;</li> <li>• analizuje budowę wersyfikacji wiersza;</li> <li>• zestawia i porównuje utwór do charakteru hymnu</li> </ul> |

|                                                                                           |                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                         |
|-------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>50. Głos ma Maryla, czyli spotkanie z piosenką Mariana Hemara</b><br>(lekcja godzinna) | Marian Hemar, <i>Maryla</i><br>(s. 224–226)<br><br>Marian Hemar – biogram<br>(s. 224)<br><br>sztambuch, archaizm, piosenka, piosenka kabaretowa | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zapoznaje się z informacjami o autorze;</li> <li>• czyta wiersz wraz z przypisami;</li> <li>• wypowiada się na temat charakteru wiersza</li> </ul> |                                                                                                                                                                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>• określa perspektywę czasową w wypowiedzi osoby mówiącej;</li> <li>• kreśli obraz poety zawarty w wierszu;</li> <li>• cytuje, by uzasadnić swoje stanowisko;</li> <li>• wskazuje cechy piosenki</li> </ul>                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>• odczytuje sugestie zawarte w wierszu;</li> <li>• objaśnia, dlaczego wiersz można zaliczyć do poezji popularnej;</li> <li>• wskazuje, w czym przejawia się kabaretowy charakter piosenki</li> </ul>      | <ul style="list-style-type: none"> <li>• komentuje i objaśnia wypowiedź i sugestie dotyczące przebiegu procesu twórczego;</li> <li>• objaśnia konsekwencje artystyczne wybranej konwencji</li> </ul>                                                    |
| <b>51. Różne style w polszczyźnie</b><br>(lekcja dwugodzinna)                             | <i>Zróżnicowanie stylistyczne polszczyzny</i> (podręcznik <i>Gramatyka i stylistyka</i> , s. 55–61)<br><br>style funkcjonalne języka: styl      | <ul style="list-style-type: none"> <li>• rozumie pojęcie stylu</li> </ul>                                                                                                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wie, że w polszczyźnie istnieją różne style wypowiedzi;</li> <li>• wie, że styl wypowiedzi zależy od sytuacji komunikacyjnej</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• definiuje pojęcie stylu;</li> <li>• wymienia style funkcjonalne polszczyzny;</li> <li>• wskazuje podstawowe cechy poszczególnych stylów funkcjonalnych;</li> <li>• wskazuje teksty, dla których charakterystyczne jest użycie poszczególnych stylów</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia, czym jest styl funkcjonalny języka i czym jest uwarunkowany;</li> <li>• rozpoznaje styl naukowy, urzędowy, artystyczny, potoczny;</li> <li>• wskazuje w tekście cechy danego stylu</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• określa styl występujący w danym tekście;</li> <li>• wymienia typy tekstów, dla których charakterystyczny jest dany styl;</li> <li>• tworzy / przekształca teksty z zastosowaniem określonego stylu</li> </ul> |

|                                                                                   |                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                          |
|-----------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                   | artystyczny,<br>styl<br>potoczny,<br>styl<br>publicystyczny,<br>styl<br>urzędowy<br>(kancelaryjny), styl<br>naukowy                           |                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                          |
| <b>Sprawdzian wiadomości nr 2 i jego omówienie</b><br><br>(dwie godziny lekcyjne) |                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                          |
| <b>52. Jaki świat pokazuje reklama?</b><br><br>(lekcja godzinna)                  | <p><i>Reklama, czyli o sztuce namawiania</i> (s. 355–356)</p> <p>Jan Mioddek, <i>Co lubię i czego nie lubię (w reklamie)</i> (s. 357–359)</p> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• czyta tekst ze zrozumieniem, mając na uwadze informacje podane w tekście;</li> <li>• cytuje zdanie, w którym Jan Mioddek prezentuje swoją interpretację omawianej reklamy;</li> <li>• wypowiada się na temat reklamy</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia, czym jest reklama;</li> <li>• cytuje zdanie, w którym Mioddek wymienia irytujące go w reklamach błędy językowe;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia, dlaczego reklama jest nieodłącznym i nieodzownym elementem współczesnej cywilizacji;</li> <li>• wyjaśnia, na czym polega istota działań reklamowych;</li> <li>• wymienia zalety i zagrożenia reklamy;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wymienia znane typy reklam;</li> <li>• wymienia aspekty reklamy budzące szczególne zainteresowanie Jana Mioddka;</li> <li>• wyjaśnia, w jaki sposób reklama może wzbogacać język</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• analizuje mechanizm działania reklamy;</li> <li>• wyjaśnia, jak bronić się przed działaniem reklamy;</li> <li>• dokonuje analizy językowej wybranych sloganów reklam</li> </ul> |



|                                                                                                   |                                                                                                                                                                          |                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                   | reklama,<br>perswazja,<br>slogan<br>reklamowy                                                                                                                            |                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>• podaje przykłady cech reklamy aprobowanych przez Jana Miodka</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| <b>53. Siła perswazji, czyli jak to się dzieje, że reklama działa</b><br><br>(lekcja dwugodzinna) | <i>Środki perswazji w tekstach reklamowych</i> (podręcznik <i>Gramatyka i stylistyka</i> , s. 108–112)<br><br>perswazja, manipulacja, hasło reklamowe (slogan reklamowy) | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia własnymi słowami, na czym polega perswazja;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wie, że perswazja jest wykorzystywana w działaniach reklamowych;</li> <li>• wymienia znane hasła reklamowe i podejmuje próbę objaśnienia, w jaki sposób oddziałują one na odbiorcę</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• objaśnia, na czym polega perswazja, a na czym manipulacja;</li> <li>• wskazuje typy tekstów, w których używa się perswazji;</li> <li>• wyjaśnia własnymi słowami, czym jest i czemu służy reklama społeczna;</li> <li>• wymienia niektóre zabiegi językowe często stosowane w tekstach reklamowych;</li> <li>• definiuje hasło reklamowe (slogan reklamowy)</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• określa różnicę między perswazją a manipulacją;</li> <li>• wskazuje cele reklamy;</li> <li>• omawia różne typy reklamy;</li> <li>• analizuje i objaśnia funkcje haseł reklamowych;</li> <li>• wskazuje zabiegi stosowane w reklamie</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wskazuje w tekstach reklamowych przykłady manipulacji;</li> <li>• omawia środki perswazji w tekstach reklamowych;</li> <li>• omawia różne rodzaje zabiegów stosowanych w tekstach reklamowych;</li> <li>• omawia funkcję gier językowych i wyrazów wieloznacznych w reklamie;</li> <li>• redaguje hasła reklamowe</li> </ul> |

|                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><b>54. Świat w gabinecie luster</b><br/>(lekcja godzinna)</p> | <p><i>Świat w gabinecie luster, czyli o powieści</i> (s. 56–59)</p> <p><i>Pogranicza realizmu</i> (s. 72–75)</p> <p>epika, narracja, narrator, fikcja, świat przedstawiony, narrator, gatunki epickie, rodzaje powieści, beletrystyka, realizm, konwencja</p> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• czyta tekst, wybierając odpowiednie informacje;</li> <li>• posługuje się terminem <i>epika</i>;</li> <li>• wymienia znane gatunki epickie;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• odróżnia narrację pierwszoosobową od trzecioosobowej;</li> <li>• podaje cechy powieści realistycznej;</li> <li>• odróżnia fikcję literacką od rzeczywistości;</li> <li>• wyjaśnia pojęcia <i>realny</i> / <i>realistyczny</i></li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• odróżnia postać autora od narratora;</li> <li>• używa adekwatnie pojęć: <i>narrator pierwszoosobowy</i>, <i>narrator trzecioosobowy</i>;</li> <li>• wymienia utwory będące poprzedniczkami powieści;</li> <li>• kwalifikuje podane powieści do odpowiednich odmian gatunkowych;</li> <li>• wie, że fikcja jest wyznacznikiem literatury pięknej;</li> <li>• podaje przykłady znanych mu utworów realistycznych</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• podaje cechy utworów epickich</li> <li>• wyjaśnia znaczenie pojęć: <i>narrator pierwszoosobowy</i>, <i>narrator trzecioosobowy</i>;</li> <li>• wyjaśnia pojęcie fabuły;</li> <li>• podaje cechy wymienionych gatunków epickich;</li> <li>• rozróżnia pojęcia: <i>literatura popularna</i>, <i>literatura wysoka</i>;</li> <li>• wyjaśnia pojęcie fikcji literackiej;</li> <li>• określa stopień prawdopodobieństwa w znanych mu utworach realistycznych;</li> <li>• dzieli się przypuszczeniami na</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• omawia utwory – poprzed powieści;</li> <li>• kwalifikuje podane powieści odpowiednich odmian gatunkowych, uzasadniając decyzję;</li> <li>• formułuje definicję powieści</li> <li>• omawia konsekwencje wyboru typu narracji;</li> <li>• wyjaśnia cechy realizmu jako konwencji literackiej;</li> <li>• wskazuje przykłady innych realistycznych konwencji literackich</li> <li>• znajduje podobieństwa między konwencjami;</li> <li>• dostrzega w utworach realistycznych metaforę, aleksandryk, symbol</li> </ul> |
|------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | temat konwencji, w której napisano wskazane dzieła                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| <b>55. Niezwykła podróż (Jonathan Swift, <i>Podróż Guliwera</i>)</b><br><br>(lekcja dwugodzinna) | Jonathan Swift,<br><i>Podróż Guliwera</i><br>(fragmenty, s. 60–71)<br><br>Jonathan Swift – biogram (s. 60)<br><br>komentarz, temat, problem, deformacja świata przedstawionego, informacja, opinia, wypowiedź argumentacyjna, argumentow | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zapoznaje się z informacjami na temat autora i jego dzieła;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• czyta tekst, wybierając odpowiednie informacje;</li> <li>• określa czas i miejsce wydarzeń;</li> <li>• opowiada o przebiegu wydarzeń ukazanych w tekście Swifta</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• streszcza przywołane fragmenty tekstu Swifta;</li> <li>• cytuje odpowiednie fragmenty utworu w celu uzasadnienia wypowiedzi;</li> <li>• opowiada o wojennych obyczajach Europejczyków;</li> <li>• odróżnia informacje od komentarza;</li> <li>• określa rodzaj narracji i typ narratora;</li> <li>• redaguje wypowiedź pisemną w formie: listu do rodziny, ulotki reklamowej (sloganu)</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyraża opinię na temat świata przedstawionego utworu, wskazuje przyczyny jego niezwykłości;</li> <li>• charakteryzuje narratora, uzasadniając wypowiedź;</li> <li>• odróżnia temat od problemu, określa problem poruszony w tekście Swifta;</li> <li>• redaguje wypowiedź pisemną w formie odmownego pisma urzędowego</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• ocenia komentarz narratora dotyczący przyczyn wojen;</li> <li>• porównuje wartości ważne bohaterów;</li> <li>• podaje przykłady archaizmów słownikowych i składniowych;</li> <li>• przygotowuje mowę na zadany temat;</li> <li>• wyszukuje podobieństwa między prozą z pogranicza realizmu i fantastyki z przypowieścią i p</li> </ul> |

|                                                                                      |                                                                                       |                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|--------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                      | anie,<br>przemówien<br>ie, list, tekst<br>/ slogan<br>reklamowy,<br>pismo<br>urzędowe |                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| <b>56. Poetycki testament (Juliusz Słowacki, Testament mój)</b><br>(lekcja godzinna) | Juliusz Słowacki,<br><i>Testament mój</i> (s. 221–223)<br>testament,<br>rozprawa      | <ul style="list-style-type: none"> <li>• czyta wiersz głośno i wyraźnie;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• cytuje fragmenty zawierające nakazy, prośby skierowane do adresatów;</li> <li>• określa osobę mówiącą, wskazuje fragmenty, których się ona ujawnia;</li> <li>• wyjaśnia znaczenie słowa <i>testament</i>;</li> <li>• odczytuje fragmenty będące testamentem</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• omawia formę utworu;</li> <li>• określa adresata wypowiedzi lirycznej;</li> <li>• nazywa uczucia, stan duchowy osoby mówiącej;</li> <li>• wskazuje środki poetyckie;</li> <li>• zapisuje refleksje na wybrany temat</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• interpretuje nakazy, prośby skierowane do adresatów;</li> <li>• zestawia informacje mówiące o życiu i twórczości zawarte w wierszu z kontekstem biograficznym;</li> <li>• nazywa funkcje dostrzeżonych środków poetyckich;</li> <li>• komentuje wersy dotyczące życia bohatera;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• przedstawia portret człowieka artysty wpisany w tekst;</li> <li>• dostrzega i komentuje ruch w wierszu;</li> <li>• ocenia dokonania autora;</li> <li>• wyjaśnia sens refleksji dotyczących wpływu twórczości poety na potomnych;</li> <li>• pisze rozprawkę na zadany temat</li> </ul> |

|                                                                                                       |                                                                            |                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                       |                                                                            |                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>• dostrzega metaforę fragmentów mówiących</li> <li>o twórczości;</li> <li>• wyjaśnia sens metafor</li> </ul>                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| <b>57. Powieść <i>Syzyfowe prace</i> Stefana Żeromskiego jako dokument epoki</b><br>(lekcja godzinna) | Stefan Żeromski, <i>Syzyfowe prace</i> (lektura do przeczytania w całości) | <ul style="list-style-type: none"> <li>• czyta informacje o autorze;</li> <li>• wypowiada się o wydarzeniach zawartych w powieści;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wymienia bohaterów, przedstawia ich;</li> <li>• nazywa uczucia bohaterów;</li> <li>• wypowiada się na temat życia szkoły pod zaborami;</li> <li>• wypowiada się na temat sympatycznych bądź niesympatycznych bohaterów powieści</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• określa czas i miejsce akcji;</li> <li>• charakteryzuje losy Marcina Borowicza i Andrzeja Radka;</li> <li>• opowiada o szkole w zaborze rosyjskim;</li> <li>• wskazuje wydarzenia kluczowe dla dojrzewania Marcina Borowicza;</li> <li>• formułuje argumenty w obronie Andrzeja Radka;</li> <li>• charakteryzuje poszczególne grupy uczniów gimnazjum</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• charakteryzuje obraz szkoły pod zaborami (postawy uczniów i nauczycieli, system);</li> <li>• opisuje ewolucję postaw Borowicza i Radka;</li> <li>• omawia motywację działań bohaterów;</li> <li>• charakteryzuje narratora powieści</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• definiuje pojęcie rusyfikacji</li> <li>• wymienia i objaśnia metody rusyfikacyjne opisane przez Żeromskiego;</li> <li>• ocenia obraz Polaków i Żydów ukazanych w dziele Żeromskiego, uwzględnia kontekst historyczny</li> <li>• interpretuje symboliczne znaczenia mitu o Syzyfie w odniesieniu do problematyki powieści i losów bohaterów;</li> <li>• określa cechy pisarstwa Żeromskiego (narracja, środki stylistyczne, komizm)</li> </ul> |
| <b>58. <i>Syzyfowe prace</i> opowieścią o dojrzewaniu</b><br>(lekcja godzinna)                        | <i>Syzyfowe prace</i> – zadania do lektury (s. 106–110)                    |                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| <b>59. Obraz szkoły pod zaborami (<i>Syzyfowe prace</i> Stefana Żeromskiego)</b><br>(lekcja godzinna) | Stefan Żeromski – biogram (s. 105)                                         |                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |

|                                                                                                                                                                                                             |                                       |  |  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |  |  |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------|--|--|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|--|
| <p><b>60. Polacy wobec rusyfikacji</b><br/>(<i>Szyfrowe prace Stefana Żeromskiego</i>)</p> <p>(lekcja godzinna)</p> <p><b>61. Symboliczny sens tytułu powieści Żeromskiego</b></p> <p>(lekcja godzinna)</p> | <p>rusyfikacja, powieść, narracja</p> |  |  | <p>w Klerykowie;</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• ocenia, uzasadniając, zachowanie uczniów podczas incydentu z Waleckim;</li> <li>• opisuje przeżycia Borowicza oraz reakcje innych uczniów podczas recytacji Zygiera;</li> <li>• opowiada o losach rodziny Biruty;</li> <li>• opowiada o metodach rusyfikacji w Klerykowie i reakcjach uczniów na te metody;</li> <li>• opisuje zachowania społeczeństwa Klerykowa w obliczu zabiegów rusyfikacyjnych;</li> <li>• wskazuje problematykę utworu;</li> <li>• rozwija tytuł powieści</li> </ul> |  |  |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------|--|--|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|--|

|                                                                                                                  |                                                                                                         |                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>62. Ćwiczmy parafrazowanie tekstu</b><br><br>(lekcja godzinna)                                                | <i>Parafraza tekstu</i> (podręcznik <i>Gramatyka i stylistyka</i> , s. 94–97)<br><br>parafraza, plagiat | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wie, że parafrazą jest np. wyrażenie treści swoimi słowami</li> </ul>                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>• czyta <i>Hymn do miłości ojczyzny</i> Ignacego Krasickiego i jego parafrazę, rozumie, dlaczego te dzieła są przykładem parafrazy;</li> <li>• rozumie zjawisko plagiatu</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• definiuje parafrazę;</li> <li>• wie, do jakich celów bywa najczęściej wykorzystywany ten zabieg;</li> <li>• wskazuje utwory, do których nawiązują tytuły i wypowiedzi reklamowe;</li> <li>• wyjaśnia, dlaczego plagiat jest oszustwem</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• objaśnia cel parafrazy;</li> <li>• udowadnia, że strofa z <i>Monachomachii</i> jest parafrazą <i>Hymnu do miłości ojczyzny</i>;</li> <li>• udowadnia, że wskazane tytuły są parafrazami;</li> <li>• objaśnia, na czym polega wykorzystywanie parafrazy w negocjacjach lub mediacji</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• objaśnia, na czym polega satyryczny charakter parafrazy <i>Hymnu do miłości ojczyzny</i>;</li> <li>• omawia przykłady tekstów reklamowych, w których została wykorzystana parafraza;</li> <li>• objaśnia psychologiczny aspekt wykorzystania parafrazy w komunikacji;</li> <li>• omawia zjawisko parafrazy w dziele ikonicznym;</li> <li>• wskazuje w tekstach zabiegi językowe zastosowane przez autorów parafraz</li> </ul> |
| <b>63. Wzdychadła, pensjonarki i śmietankowa babka, czyli perypetie pewnego sztubaka</b><br>(lekcja dwugodzinna) | Melchior Wańkowicz, <i>Tędy i owędy</i> (fragmenty, s. 116–122)<br><br>Melchior Wańkowicz               | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zapoznaje się z informacjami o autorze;</li> <li>• zna pojęcie wspomnienia (pamiętnika)</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• czyta tekst, wyszukując potrzebne informacje i cytaty;</li> <li>• nazywa uczucia bohatera;</li> <li>• zapoznaje się z definicją dygresji;</li> </ul>                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>• określa czas akcji na podstawie tekstu i biogramu autora;</li> <li>• wskazuje synonimy;</li> <li>• wymienia w postaci chronologicznej listy młodzieńcze fascynacje</li> </ul>                                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>• określa stosunek narratora do przywoływanych wydarzeń;</li> <li>• dokonuje przekładu wskazanych fragmentów na język bliski współczesnemu nastolatkowi;</li> </ul>                                                                                                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>• omawia podobieństwa i różnice w sytuacji i duchowej biografii Marcina Borowicza i narratora <i>Tędy i owędy</i>;</li> <li>• porównuje i ocenia typy narracji zastosowane przez Żeromskiego oraz Wańkowicza</li> </ul>                                                                                                                                                                                                         |

|                                                                            |                                                                                    |                                                                               |                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                             |
|----------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                            | <p>– biogram (s. 115)</p> <p>dygresja, wspomnienie (pamiętnik), komizm, ironia</p> |                                                                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>wypowiada się na temat życia w ówczesnej Warszawie;</li> </ul>                        | <p>narratora oraz opisuje ich charakter;</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>opisuje zaloty chłopców;</li> <li>wskazuje w tekście dygresję;</li> <li>definiuje słowo <i>wzdychadło</i>, wskazuje inne neologizmy;</li> <li>klasyfikuje utwór jako pamiętnik, podaje uzasadnienie</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>opisuje życie społeczno-obyczajowe w czasach młodości Wańkowicza;</li> <li>charakteryzuje stylu narracji w tekście Wańkowicza (np. komizm, ironia, neologizmy)</li> <li>wyjaśnia, analizując język, styl, tematykę i usytuowanie narratora, dlaczego utwór Wańkowicza jest pamiętnikiem;</li> <li>określa przyczyny popularności prozy wspomnieniowej w dobie współczesnej</li> </ul> |                                                                                                                                                                             |
| <p><b>64. Jak przygotować ciekawy wywiad?</b></p> <p>(lekcja godzinna)</p> | <p><i>Wywiad</i>(podręcznik <i>Gramatyka i stylistyka</i>, s. 105–107)</p>         | <ul style="list-style-type: none"> <li>wyjaśnia, czym jest wywiad;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>podejmuje próbę stworzenia listy pytań kierowanych do konkretnego rozmówcy</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>wskazuje cechy wywiadu;</li> <li>wskazuje, jak należy przygotować się do wywiadu;</li> <li>wymienia elementy składowe wywiadu;</li> </ul>                                                                                                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>dostosowuje styl wywiadu do rozmówcy;</li> <li>tworzy listę pytań otwartych kierowanych do wybranego rozmówcy</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>przygotowuje wstęp do wywiadu i listę pytań kierowanych do bohatera literackiego;</li> <li>przeprowadza / redaguje wywiad</li> </ul> |



|                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                  |                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                            | wywiad                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                  |                                                                                                                                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>• przygotowuje listę pytań kierowanych do konkretnego rozmówcy</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| <b>65. Po co w języku neologizmy?</b><br>(lekcja godzinna) | <i>Neologizmy, Neologizmy artystyczne, Sposoby wzbogacania słownictwa</i><br>– infografika (podręcznik <i>Gramatyka i stylistyka</i> , s. 38, 41, 42)<br><br>Julian Tuwim, <i>Słowisień</i> (s. 41)<br><br>rodzaje neologizmów w (słowotwórcze, | <ul style="list-style-type: none"> <li>• objaśnia swoimi słowami, czym są neologizmy;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• rozpoznaje neologizmy wśród innych wyrazów;</li> <li>• znajduje neologizmy artystyczne w tekście literackim</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• rozróżnia i rozpoznaje neologizmy słowotwórcze, znaczeniowe, frazeologiczne;</li> <li>• podaje przykłady neologizmów słowotwórczych zawierających określone typy formantów;</li> <li>• podaje słowa, od których powstały wyrazy złożone, objaśnia ich znaczenie;</li> <li>• wyjaśnia znaczenie wybranych neologizmów artystycznych</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia, w jaki sposób powstają poszczególne rodzaje neologizmów;</li> <li>• określa, czym są i jaką funkcję pełnią w tekście neologizmy artystyczne;</li> <li>• omawia sposób powstania neologizmów artystycznych</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• ocenia zasadność użycia neologizmów w tekstach w literackich i użytkowych;</li> <li>• objaśnia sposoby przenikania neologizmów do języka polski</li> <li>• omawia najważniejsze sposoby wzbogacania słownictwa;</li> <li>• uzasadnia celowość użycia neologizmów artystycznych</li> </ul> |

|                                                                                                                |                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                | znaczeniowe,<br>frazologiczne),<br>neologizmy<br>artystyczne                                                                                      |                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| <b>66. Być trendy w świecie fitnessu i biznesplanów, czyli po co nam zapożyczenia</b><br><br>(lekcja godzinna) | <i>Zapożyczenia</i> (podręcznik <i>Gramatyka i stylistyka</i> , s. 39–40)<br><br>zapożyczenie, latynizm, germanizm, romanizm, rusycyzm, anglicyzm | <ul style="list-style-type: none"> <li>wyjaśnia własnymi słowami, czym są zapożyczenia;</li> </ul>                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>wie, dlaczego nie należy nadużywać zapożyczeń;</li> <li>korzysta ze słownika wyrazów obcych</li> </ul>           | <ul style="list-style-type: none"> <li>rozpoznaje zapożyczenia;</li> <li>objaśnia, czym są germanizmy, romanizmy, rusycyzmy i anglicyzmy, podaje ich przykłady</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>omawia okoliczności przenikania zapożyczeń do języka polskiego;</li> <li>podaje polskie odpowiedniki zbędnych zapożyczeń</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>wskazuje pozytywne i negatywne aspekty obecności zapożyczeń we współczesnej polszczyźnie;</li> <li>objaśnia konsekwencje komunikacyjne nadużywania zapożyczeń;</li> <li>objaśnia sposoby wzbogacenia słownictwa</li> </ul> |
| <b>67. O znaczeniu środków retorycznych</b><br><br>(lekcja godzinna)                                           | <i>Retoryczne środki językowe, Przemówienie</i> (podręcznik <i>Gramatyka i stylistyka</i> ,                                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>wyjaśnia własnymi słowami, czym jest przemówienie;</li> <li>podaje przykład pytania retorycznego</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>wie, że przemówienie ma trójdzielną budowę;</li> <li>objaśnia, w jakim celu przywołuje się argumenty;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>wyjaśnia, czym jest retoryka;</li> <li>wskazuje cele działań retorycznych;</li> <li>wskazuje różne rodzaje argumentów;</li> </ul>  | <ul style="list-style-type: none"> <li>wyjaśnia cele działań retorycznych;</li> <li>przygotowuje przemówienie: formułuje cel, stawia</li> </ul>                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>przygotowuje przemówienie: formułuje cel, gromadzi potrzebny materiał, porządkuje treść, wybiera odpowiednią formę zwrotu do słuchaczy, wprowadza do wypowiedzi, przedstawia argumenty, odpiera</li> </ul>                 |

|                                                     |                                                                                                                                                                               |                                                              |                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                  |
|-----------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------|------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                     | s. 98–104)<br>retoryka,<br>argument<br>(logiczny,<br>rzeczowy,<br>emocjonalny<br>) ,rytm<br>akapitowy,<br>figury<br>retoryczne,<br>pytanie<br>retoryczne,<br>przemówien<br>ie |                                                              |                                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>• omawia podstawowe zasady przygotowywania i wygłaszania przemówień;</li> <li>• wymienia elementy składowe przemówienia;</li> <li>• wskazuje, od czego zależy i na czym polega wybór stylu przemówienia;</li> <li>• wymienia i omawia etapy pracy nad przemówieniem;</li> <li>• wskazuje przykłady środków retorycznych: apostrofy, pytania retorycznego, wykrzyknienia, porównania, przenośni, peryfrazy, powtórzenia, aluzji</li> </ul> | <p>tezę, przygotowuje argumenty;</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• dostosowuje środki retoryczne do komunikatu;</li> <li>• wyjaśnia, czym są argumenty logiczne, rzeczowe i emocjonalne, podaje ich przykłady;</li> <li>• wyjaśnia, czym są: apostrofa, pytanie retoryczne, wykrzyknienie, porównanie, przenośnia, peryfraz, powtórzenie, aluzja</li> </ul> | kontrargumenty, apeluje do słuchaczy, stosuje odpowiedź figury retoryczne, puentuje                                                                              |
| <b>68. Konkurs krasomówczy</b><br>(lekcja godzinna) | <i>Przemówienie</i> (podręcznik <i>Gramatyka i stylistyka</i> , s. 98–101)<br>przemówienie,                                                                                   | • podejmuje próbę samodzielnej wypowiedzi na wskazany temat; | • wykorzystuje w wypowiedzi pytania retoryczne | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wypowiada się na wskazany temat;</li> <li>• doskonali umiejętność formułowania argumentów;</li> <li>• wykorzystuje w swoim przemówieniu figury retoryczne</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>• swobodnie wypowiada się na wskazany temat;</li> <li>• formułuje trafne argumenty;</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>• świadomie stosuje różne rodzaje argumentów;</li> <li>• wykorzystuje w przemówieniu liczne figury retoryczne;</li> </ul> |

|                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                          |
|-------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                           | argument,<br>figura<br>retoryczna                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>wykorzystuje w wypowiedzi figury retoryczne;</li> <li>wygłasza przemówienie z dbałością o dykcję i akcent</li> </ul>                                                                                                                                                                                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>stosuje zasady dotyczące wygłaszania przemówienia (akcent, intonacja, stosowanie pauzy, odpowiednie tempo)</li> </ul>                                                                             |
| <b>69. Przepis na życie według pieśni Jana Kochanowskiego</b><br><br>(lekcja dwugodzinna) | Jan Kochanowski, <i>Pieśń II</i><br><br>z <i>Ksiąg pierwszych</i> ( <i>Serce roście...</i> ), <i>Pieśń IX</i> z <i>Ksiąg wtórych</i> ( <i>Nie porzucaj nadzieje...</i> ) (s. 204–207)<br><br>Jan Kochanowski – biogram (s. 203) | <ul style="list-style-type: none"> <li>zapoznaje się z informacjami o autorze;</li> <li>czyta teksty wraz z przypisami;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>określa tematykę utworów;</li> <li>wyjaśnia swoimi słowami, czym jest pieśń;</li> <li>przypisuje pieśń do właściwego rodzaju literackiego</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>wskazuje w tekstach Kochanowskiego cechy gatunkowe pieśni;</li> <li>określa sytuację liryczną w wierszach;</li> <li>nazywa uczucia podmiotu mówiącego;</li> <li>określa charakter pieśni;</li> <li>charakteryzuje osobę mówiącą w <i>Pieśni IX</i></li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>charakteryzuje obraz poetycki w <i>Pieśni</i> II;</li> <li>analizuje kompozycję wiersza <i>Serce roście</i> i określa relacje pomiędzy jego częściami;</li> <li>wskazuje rady i sentencje zawarte w <i>Pieśni IX</i>;</li> <li>analizuje konstrukcję strof w tej pieśni w powiązaniu z treścią, uzasadnia;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>tworzy wypowiedź pisemną o temacie filozofii życia Jana Kochanowskiego bądź wolności sumienia;</li> <li>przedstawia treść <i>Pieśni IX</i> w formie wideoklipu lub spektaklu pantomimy</li> </ul> |

|                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                  |                                                                                                                |                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                         |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                                       | monolog<br>liryczny,<br>archaizm,<br>obraz<br>poetycki,<br>aforyzm,<br>wypowiedź<br>argumentac<br>yjna,<br>wideoklip,<br>pantomima                                                                    |                                                                                                                  |                                                                                                                |                                                                                                                                                          | • odczytuje przesłanie<br>wierszy<br>Kochanowskiego                                                                                                                     |                                                                                                                                                                         |
| <b>70. „Złośliwy liryk<br/>i czuły szyderca”,<br/>czyli Stanisław Jerzy<br/>Lec i świat jego<br/>utworów</b><br><br>(lekcja godzinna) | Stanisław<br>Jerzy Lec,<br>wybrane<br>aforyzmy<br>(s. 278–281)<br><br>Stanisław<br>Jerzy Lec –<br>biogram (s.<br>278)<br><br>aforyzm,<br>antyteza,<br>kontrast,<br>paradoks,<br>ironia,<br>rozprawka, | • czyta informacje o<br>autorze i wskazówki<br>interpretacyjne, mając na<br>uwadze zawarte w nich<br>informacje; | • czyta ze zrozumieniem<br>definicje aforyzmu i<br>antytezy;<br><br>• klasyfikuje teksty Leca<br>jako aforyzmy | • definiuje aforyzm;<br><br>• wyjaśnia, czym jest antyteza;<br><br>• określa tematykę aforyzmów;<br><br>• wypowiada się na temat<br>ulubionych aforyzmów | • omawia konstrukcję<br>poszczególnych<br>aforyzmów;<br><br>• analizuje sens<br>poszczególnych<br>aforyzmów;<br><br>• wyjaśnia na<br>przykładach, czym jest<br>paradoks | • omawia wpływ elementów<br>kompozycji i struktury aforyz<br>mu;<br>odbiór dzieła;<br><br>• tworzy wypowiedź pisemną<br>rozwijając myśl zawartą<br>w jednym z aforyzmów |

|                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                                                 | artykuł,<br>felieton                                                                                                                            |                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| <b>71. Przeznaczenie<br/>czy wybór –<br/>refleksje po lekturze<br/><i>Praw i obowiązków</i><br/>Tadeusza Różewicza</b><br><br>(lekcja godzinna) | Tadeusz Różewicz,<br><i>Prawa i obowiązki</i><br>(s. 255–257)<br><br>Pieter Bruegel,<br><i>Upadek Ikara</i> , 1555,<br>fragment<br><br>(s. 255) | <ul style="list-style-type: none"> <li>wskazuje tematyczny związek obrazu i wiersza;</li> <li>cytuje fragmenty ujawniające podmiot liryczny;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>wskazuje granicę między częściami kompozycyjnymi tekstu;</li> <li>wypowiada się na temat braku znaków interpunkcyjnych w wierszu</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>wymienia elementy obrazu przywołane w tekście;</li> <li>opisuje uczucia osoby mówiącej;</li> <li>wybiera sformułowania określające postawę moralną podmiotu mówiącego;</li> <li>omawia różne postawy wobec tragedii Ikara;</li> <li>łączy z częściami kompozycyjnymi odpowiednie kategorie czasu</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>wyjaśnia, czemu służy przywołanie obrazu w wierszu;</li> <li>łączy kompozycję wiersza z postawą podmiotu mówiącego;</li> <li>określa punkt widzenia podmiotu lirycznego;</li> <li>charakteryzuje podmiot liryczny na podstawie fragmentów tekstu;</li> <li>stawia pytania osobie mówiącej w tekście;</li> <li>wskazuje konsekwencje braku znaków interpunkcyjnych w wierszu Różewicza</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>porównuje części kompozycji, biorąc pod uwagę postawę podmiotu lirycznego;</li> <li>wypowiada się na temat różnych postaw człowieka wobec świata;</li> <li>wypowiada się na temat etycznej postawy życiowej człowieka;</li> <li>analizuje język utworu;</li> <li>uzasadnia, że utwór jest poetycki</li> </ul> |

|                                                                                                                         |                                                                                                                                              |                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>72. O człowieku pełnym sprzeczności (Zbigniew Herbert, <i>O dwu nogach Pana Cogito</i>)</b><br><br>(lekcja godzinna) | Zbigniew Herbert,<br><i>O dwu nogach Pana Cogito</i><br><br>(s. 262–263)<br><br>René Descartes – „Myślę, więc jestem” (s. 262)<br><br>symbol | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zapoznaje się z informacjami na temat Zbigniewa Herberta i sentencji filozoficznych;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• podaje informacje na temat podmiotu lirycznego;</li> <li>• gromadzi przymiotniki i rzeczowniki nazywające cechy nóg</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia znaczenie nazwy bohatera lirycznego;</li> <li>• wyjaśnia znaczenia podanych związków frazeologicznych</li> </ul>                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>• czyta wiersz, zaznaczając głosem interpretację;</li> <li>• na podstawie zgromadzonego słownictwa wypowiada się na temat przeszłości bohatera lirycznego;</li> <li>• charakteryzuje bohatera lirycznego</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• proponuje własną wersję interpretacyjną motywu nóg</li> <li>• rozpoznaje i charakteryzuje różne postawy życiowe;</li> <li>• rozpoznaje filozoficzny charakter utworu;</li> <li>• redaguje wypowiedź w imieniu bohatera lirycznego</li> </ul> |
| <b>73. Fraszki Jana Sztaudyngera – czy tylko błahostki?</b><br><br>(lekcja godzinna)                                    | Jan Sztaudynger, wybrane fraszki (s. 273–277)<br><br>Jan Sztaudynger – biogram (s. 273)<br><br>fraszka, epigramat,                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>• czyta informacje o autorze;</li> </ul>                                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>• określa swoimi słowami, czym jest fraszka;</li> <li>• wypowiada się na temat fraszek Sztaudyngera</li> </ul>                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>• nadaje tytuły fraszkom, określając opisane w nich zjawiska;</li> <li>• wskazuje tematy fraszek;</li> <li>• wypowiada się na temat ulubionej fraszki</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• odczytuje sens poszczególnych fraszek;</li> <li>• wskazuje wykorzystane we fraszkach frazeologizmy, analizuje sposób ich użycia;</li> <li>• wypowiada się na temat aktualności fraszek;</li> </ul>                | <ul style="list-style-type: none"> <li>• omawia strategię pisarską autora;</li> <li>• przygotowuje wypowiedź argumentacyjną na temat fraszek</li> <li>• zestawia fraszki Sztaudyngera i Kochanowskiego lub bajki Krasickiego, analizując wizję zawartą w tych utworach</li> </ul>     |

|                                                                                                          |                                                                                                                                                |                                                                           |                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                    |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                          | puenta                                                                                                                                         |                                                                           |                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                         | • formułuje apel, parafrazując słowa fraszki                                                                                                               |                                                                                                                                                                    |
| <b>74. Jak pisać podanie?</b><br>(lekcja godzinna)                                                       | <i>Podanie</i><br>(podręcznik <i>Gramatyka i stylistyka</i> , s. 113–116)<br>podanie                                                           | • definiuje swoimi słowami, czym jest podanie;                            | • wymienia stałe elementy podania;<br><br>• redaguje podanie, korzystając ze schematu;<br><br>• wskazuje stałe elementy w przykładowych podaniach                         | • omawia graficzny układ podania;<br><br>• zna stałe formuły podania;<br><br>• przypisuje podanie do określonego stylu funkcjonalnego                                                                                                                                   | • redaguje podanie                                                                                                                                         | • redaguje podanie wraz z załącznikami                                                                                                                             |
| <b>75. Bóg – kreator doskonałego świata w <i>Pieśni XXV</i> Jana Kochanowskiego</b><br>(lekcja godzinna) | Jan Kochanowski, <i>Pieśń XXV z <i>Pieśni</i> wtórych</i> ( <i>Czego chcesz od nas, Panie...</i> ) (s. 208–211)<br><br>średniówka, pieśń, hymn | • podejmuje próbę działań wskazanych w częstce <i>Zanim przeczytasz</i> ; | • zapoznaje się z definicją średniówki;<br><br>• czyta wiersz wraz z przypisami;<br><br>• wypowiada się na temat charakteru utworu;<br><br>• klasyfikuje utwór jako pieśń | • dzieli wersy na części, wyznaczając średniówkę;<br><br>• definiuje pojęcie <i>średniówka</i> ;<br><br>• określa nadawcę i adresata utworu;<br><br>• określa charakter utworu;<br><br>• określa cechy świata zaprezentowanego w utworze;<br><br>• wymienia cechy hymnu | • charakteryzuje wizerunek Boga w utworze;<br><br>• opisuje obrazy ukazane w wierszu;<br><br>• podaje cechy gatunkowe pieśni, wnioskując z tekstu wiersza; | • zestawia teksty kultury (obrazy wiersz), porównując ukazane w nich wizerunki Boga;<br><br>• zestawia teksty literackie, porównując ukazane w nich wizerunki Boga |



|                                                                                                                                          |                                                                                                                                    |                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                                          | Jan van Eyck, <i>Ołtarz gandawski</i> , 1432 (s. 209)<br><br>Cima da Conegliano, <i>Bóg Ojciec</i> , 1515 (s. 210)                 |                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>• udowadnia, że tekst Kochanowskiego jest hymnem;</li> <li>• dokonuje przekładu intersemiotycznego</li> </ul>                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| <b>76. Ogród istnienia czy ogród śmierci? (Jarosław Marek Rymkiewicz, <i>Ogród w Milanówku, sen zimowy</i>)</b><br><br>(lekcja godzinna) | Jarosław Marek Rymkiewicz, <i>Ogród w Milanówku, sen zimowy</i> (s. 285–287)<br><br>wiersz, eufemizm, topos, motyw ogrodu, oniryzm | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wypowiada się na temat świata ukazanego w wierszu;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zapoznaje się z definicją eufemizmu;</li> <li>• wskazuje w wierszu eufemizm ;</li> <li>• wypowiada się na temat wymowy wiersza,</li> <li>• zapoznaje się z definicją motywu</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• określa sytuację liryczną, uzasadnia, cytując tekst;</li> <li>• określa cechy świata ukazanego w wierszu;</li> <li>• nazywa uczucia osoby mówiącej;</li> <li>• rozpoznaje motywy występujące w wierszu;</li> <li>• definiuje pojęcie <i>eufemizm</i>;</li> <li>• wskazuje wyraz bliskoznaczny dla eufemizmu;</li> <li>• wskazuje motyw ogrodu w różnych tekstach kultury</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• opisuje wizerunek Boga ukazany w wierszu, odnosząc go do powszechnych wyobrażeń;</li> <li>• opisuje ogród ukazany w wierszu, odnosząc go do ogrodu Eden;</li> <li>• objaśnia znaczenia motywów ogrodu i snu w wierszu;</li> <li>• objaśnia wymowę wiersza;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• w wypowiedzi pisemnej interpretuje sensy symbolicznego ogrodu i snu;</li> <li>• porównuje teksty kultury;</li> <li>• pisze charakterystykę porównawczą dwóch ogrodów</li> <li>• porównuje przestrzeń ogrodu wizerunek Boga w wierszach Rymkiewicza i Kochanowskiego</li> </ul> |

|                                                                                                 |                                                                                                                          |                                                                                            |                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                     |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                 |                                                                                                                          |                                                                                            |                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>• objaśnia na przykładach, czym jest topos</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                     |
| <b>77. Perspektywa Boga i człowieka w liryce Stanisława Barańczaka</b><br><br>(lekcja godzinna) | Stanisław Barańczak,<br><i>Widokówka z tego świata</i><br><br>(s. 293–294)<br><br>Stanisław Barańczak – biogram (s. 288) | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wypowiada się na temat tytułu wiersza;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyszukuje miejsca, w których podmiot mówiący zwraca się do adresata;</li> <li>• dzieli się wrażeniami czytelnicznymi</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• objaśnia znaczenie tytułu wiersza;</li> <li>• określa adresata wiersza;</li> <li>• określa podmiot mówiący w tekście;</li> <li>• nazywa uczucia podmiotu mówiącego;</li> <li>• opisuje graficzną stronę „widokówki”</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• charakteryzuje adresata utworu i sposób jego konkretyzowania się w tekście;</li> <li>• charakteryzuje osobę mówiącą w wierszu;</li> <li>• opisuje relacje między nadawcą a odbiorcą w tekście;</li> <li>• segmentuje tekst, nadaje tytuły poszczególnym segmentom;</li> <li>• objaśnia sensy niedosłowne wiersza;</li> <li>• analizuje i interpretuje budowę wiersza</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• analizuje język wiersza i użyte środki poetyckie, naznacza ich funkcje;</li> <li>• formułuje przesłanie wiersza</li> </ul> |

|                                                                                                   |                                                                                                                                                        |                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                    |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>78. Jak dostać pracę, czyli ćwiczymy tworzenie pism urzędowych</b><br><br>(lekcja dwugodzinna) | <i>Życiorys, CV, List motywacyjny</i> (podręcznik <i>Gramatyka i stylistyka</i> , s. 117–127)<br><br>życiorys, CV (curriculum vitae), list motywacyjny | <ul style="list-style-type: none"> <li>• definiuje swoimi słowami, czym są życiorys, CV, list motywacyjny;</li> </ul>      | <ul style="list-style-type: none"> <li>• redaguje życiorys i CV, korzystając ze schematu;</li> <li>• wskazuje stałe elementy tych form w przykładowych tekstach;</li> <li>• bierze udział w tworzeniu listu motywacyjnego</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• omawia układ życiorysu, CV, listu motywacyjnego;</li> <li>• zna stałe formuły pism urzędowych;</li> <li>• przypisuje życiorys, CV, list motywacyjny do określonego stylu funkcjonalnego;</li> <li>• omawia niezbędne zasady tworzenia CV;</li> <li>• określa stałe elementy budowy listu motywacyjnego;</li> <li>• omawia graficzną kompozycję listu motywacyjnego</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• redaguje fikcyjne życiorysy i CV z zachowaniem stałych elementów budowy tych formy dokumentów</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• redaguje list motywacyjny</li> </ul>                                                                      |
| <b>Sprawdzian wiadomości nr 3 i jego omówienie</b><br><br>(dwie godziny lekcyjne)                 |                                                                                                                                                        |                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                    |
| <b>79. Quo vadis Henryka Sienkiewicza jako powieść historyczna</b>                                | Henryk Sienkiewicz, <i>Quo vadis</i> (lektura do                                                                                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zapoznaje się z informacjami o autorze;</li> <li>• wymienia bohaterów;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zapoznaje się z informacjami na temat epoki, której dotyczy powieść;</li> </ul>                                                                                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>• opowiada o czasach, których dotyczy powieść;</li> <li>• wskazuje pierwszoplanowych</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>• omawia konteksty historyczne dzieła;</li> <li>• analizuje motywacje bohaterów;</li> </ul>                | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zestawia koncepcje światopoglądowe Winicjusza Petroniusza;</li> <li>• porównuje tekst powieści</li> </ul> |

|                                                                                                            |                                                                                           |                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| (lekcja godzinna)<br><b>80.Świat pogański i świat chrześcijański w Quo vadis</b> Henryka Sienkiewicza      | przeczytania w całości)<br><i>Quo vadis</i> – zadania do lektury (s. 96–101)              | <ul style="list-style-type: none"> <li>wymienia zdarzenia zawarte w powieści;</li> <li>wypowiada się na temat głównych postaci;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>wypowiada się na temat czasu i miejsca akcji;</li> <li>dzieli się wrażeniami czytelnickimi;</li> <li>klasyfikuje utwór jako powieść historyczną;</li> <li>wypowiada się na temat ulubionego bohatera;</li> <li>wybiera, spośród podanych, określenia dotyczące problematyki powieści;</li> <li>zapoznaje się z informacjami na temat adaptacji filmowych powieści Sienkiewicza</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>i drugoplanowych bohaterów powieści;</li> <li>charakteryzuje główne postaci dzieła;</li> <li>analizuje przebieg wskazanych wydarzeń w utworze;</li> <li>nazywa uczucia bohaterów;</li> <li>wskazuje cechy powieści historycznej;</li> <li>omawia problematykę powieści</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>wypowiada się na temat różnych koncepcji miłości zawartych w dziele;</li> <li>opisuje i charakteryzuje portrety Rzymian i chrześcijan zawarte w powieści;</li> <li>wyjaśnia, dlaczego <i>Quo vadis</i> jest powieścią historyczną;</li> <li>określa wymowę sceny walki Ursusa z bykiem, uwzględniając kontekst historyczny;</li> <li>objaśnia sens tytułu powieści;</li> <li>wskazuje elementy potwierdzające filmowość powieści Sienkiewicza lub jej przeczącą</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>z tekstem popularnonaukowym wyciągając wnioski na temat języka i stylu Sienkiewicza oraz sposobu ukazania przez pisarza prawdy historycznej;</li> <li>porównuje portrety literackie powieściowych;</li> <li>porównuje tekst popularnonaukowy z powieścią;</li> <li>tworzy kilkuzdaniowy artykuł hasłowego na temat kreowania świata</li> <li>i przeszłości przez autorów powieści historycznych;</li> <li>charakteryzuje światopogląd postaci Piotra, Pawła i Petroniusza w kontekście wymowy utworu;</li> <li>recenzuje adaptację powieści <i>Quo vadis</i></li> </ul> |
| (lekcja godzinna)<br><b>81. Wśród bohaterów Quo vadis</b> Henryka Sienkiewicza                             | Henryk Sienkiewicz – biogram (s. 93)                                                      |                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| (lekcja godzinna)<br><b>82.Co powoduje przemianę wewnętrzną człowieka? (Henryk Sienkiewicz, Quo vadis)</b> | kontekst historyczny (cesarstwo rzymskie w I w., czasy Nerona i początki chrześcijaństwa) |                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| (lekcja godzinna)<br><b>83.Przyczyny światowej popularności Quo</b>                                        | Maria Jaczynowska, Danuta Musiał, Marek Stępień, <i>Historia</i>                          |                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |

|                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                   |                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                |
|-----------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>vadisHenryka Sienkiewicza</b><br><br>(lekcja godzinna)                               | <i>starożytna</i> (fr<br>agmenty, s.<br>94–95)<br><br>Aleksander<br>Krawczuk,<br><i>Poczet<br/>cesarzy<br/>rzymskich</i><br>(fragmenty,<br>s. 97, 99)<br><br>powieść<br>historyczna,<br>artykuł<br>hasłowy,<br>tekst<br>popularnona<br>ukowy,<br>wątek,<br>fabuła |                                                                                                   |                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                |
| <b>84. Dlaczego tak<br/>trudno zrozumieć<br/>stare teksty?</b><br><br>(lekcja godzinna) | <i>Archaizmy<br/>i archaizacja<br/>języka</i><br>(podręcznik<br><i>Gramatyka i<br/>stylistyka</i> ,                                                                                                                                                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia własnymi słowami, czym są archaizmy;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• objaśnia znaczenie archaizmów na podstawie przypisów lub słownika</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wskazuje archaizmy w tekście literackim;</li> <li>• zastępuje archaizmy wyrazami współczesnymi, korzystając z przypisów lub słownika;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia pojęcia: archaizm, archaizacja języka;</li> <li>• wyjaśnia (także na podstawie kontekstu) znaczenia archaizmów lub związków</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wskazuje autorów, którzy stosowali archaizację języka swoich utworów;</li> <li>• wypowiada się na temat fu</li> </ul> |

|                                                      |                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                      | s. 43)<br>archaizm,<br>archaizacja                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>• tworzy współczesne formy gramatyczne wyrazów dawnych</li> <li>• wyjaśnia, na czym polega archaizacja</li> </ul> | frazeologicznych zawierających archaizmy; <ul style="list-style-type: none"> <li>• zastępuje archaizmy wyrazami współczesnymi;</li> <li>• wyjaśnia cel archaizacji</li> </ul>      |                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| <b>85. Czytamy scenopis</b><br><br>(lekcja godzinna) | Jerzy Kawalerowicz, <i>Quo vadis</i> (fragmenty scenopisu, s. 323–327)<br><br><i>Scenariusz filmowy</i> (podręcznik <i>Gramatyka i stylistyka</i> , s. 86)<br><br>scenariusz, scenopis, ujęcie | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zapoznaje się z informacjami o Jerzym Kawalerowiczu;</li> <li>• zapoznaje się z definicjami scenariusza i scenopisu;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• czyta fragment scenopisu <i>Quo vadis</i> i wyszukuje jego odpowiednik w powieści Sienkiewicza;</li> <li>• czyta fragment scenariusza <i>Dekalogu I</i> Krzysztofa Kieślowskiego</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wypowiada się na temat różnic między pierwowzorem literackim a scenopisem</li> </ul>                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wskazuje różnice między dwoma fragmentami scenariusza filmowego (<i>Dekalog I</i>);</li> <li>• przygotowuje fragment scenopisu</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wskazuje podobieństwa i różnice między pierwowzorem literackim a scenopisem;</li> <li>• opisuje szczegółowo ujęcie filmowe, korzystając z podanego schematu;</li> <li>• porównuje fragment filmu z fragmentem scenopisu</li> </ul> |

|                                                                                                                  |                                                                                                                     |                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                           |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>86. Jak wzbogacić opowiadanie?</b><br>(lekcja godzinna)                                                       | <i>Opowiadanie</i> (podręcznik <i>Gramatyka i stylistyka</i> , s. 85–85)<br>opowiadanie, dialog, opis, retrospekcja | <ul style="list-style-type: none"> <li>definiuje własnymi słowami, czym jest opowiadanie;</li> <li>redaguje opowiadanie według podanego schematu;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>wprowadza dialogi do opowiadania;</li> <li>zapoznaje się z różnymi sposobami wzbogacania wypowiedzi</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>wymienia różne typy opowiadań;</li> <li>wskazuje sposoby wzbogacania opowiadania</li> </ul>                                                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>redaguje opowiadanie, zawierające dialogi oraz poszerzone opisy (przedmiotów, postaci, przeżyć)</li> </ul>                                                                                                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>redaguje opowiadanie tworząc</li> <li>świadomie wykorzystuje środki wzbogacające wypowiedź, np. retrospekcję;</li> <li>buduje napięcie dzięki odpowiedniemu doborowi środków językowych</li> </ul> |
| <b>87. <i>Lasem</i> Krzysztofa Kamila Baczyńskiego, czyli najkrótsza historia ludzkości</b><br>(lekcja godzinna) | Krzysztof Kamil Baczyński, <i>Lasem</i> (s. 237)<br>metafora                                                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>wypowiada się na temat wiersza, próbuje określić jego problematykę;</li> </ul>                                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>wskazuje w wierszu metafory</li> </ul>                                                                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>wskazuje osobę mówiącą w wierszu;</li> <li>wskazuje metafory w wierszu i podejmuje próbę ich wyjaśnienia;</li> <li>wypisuje z wiersza cytaty kluczowe dla jego wymowy</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>charakteryzuje osobę mówiącą w wierszu;</li> <li>objaśnia metaforyczną warstwę tekstu;</li> <li>wskazuje konteksty pomocne w odczytaniu wiersza;</li> <li>zapisuje refleksje na temat wiersza, ilustrując je cytatami</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>interpretuje symbole zawarte w wierszu;</li> <li>interpretuje wiersz w kontekście biograficznym i historycznym</li> </ul>                                                                          |
| <b>88. Odkrywanie na nowo człowieka i świata (Tadeusz</b>                                                        | Tadeusz Różewicz,                                                                                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>zapoznaje się z informacjami o autorze;</li> </ul>                                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>wprowadza do tekstu znaki interpunkcyjne;</li> </ul>                                                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>opisuje swoje wrażenia dotyczące języka wiersza;</li> </ul>                                                                                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>określa sytuację liryczną;</li> </ul>                                                                                                                                                                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>określa kontekst historyczny</li> <li>formułuje przesłanie utworu w odniesieniu do biografii autora</li> </ul>                                                                                     |

|                                                                           |                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                    |
|---------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Różewicz, <i>Jak dobrze</i></b><br><br>(lekcja godzinna)               | <i>Jak dobrze</i> (s. 254)<br><br>wyraz o znaczeniu ogólnym, wyraz bliskoznaczny                                                                                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>wypowiada się na temat języka utworu</li> </ul>                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>czyta głośno, odzwierciedlając wprowadzoną warstwę interpunkcyjną;</li> </ul>                                                                                                                                                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>nazywa uczucia podmiotu lirycznego;</li> <li>zastępuje wyraz o znaczeniu ogólnym wyrazami bliskoznacznymi;</li> <li>dostrzega słowa wyróżnione przez poetę</li> </ul>                                                                                                                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>określa zasadę kompozycyjną strof wiersza;</li> <li>dookreśla życiowe doświadczenia osoby mówiącej związane z przeszłością i teraźniejszością</li> </ul>                                                                                              |                                                                                                                                                                    |
| <b>89. Powstanie warszawskie okiem cywila</b><br><br>(lekcja dwugodzinna) | Miron Białoszewski<br><i>, Pamiętnik z powstania warszawskiego</i><br>(fragmenty, s. 124–131)<br><br>Miron Białoszewski – biogram (s. 123)<br><br>pamiętnik, dziennik, narracja | <ul style="list-style-type: none"> <li>zapoznaje się z informacjami na temat Mirona Białoszewskiego;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>czyta tekst wraz z przypisami, wyszukując potrzebne informacje;</li> <li>opowiada o swoich wrażeniach czytelnich;</li> <li>cytuje fragmenty opisujące przeżycia narratora;</li> <li>wymienia bohaterów;</li> <li>określa tekst jako pamiętnik</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>określa czas i miejsce wydarzeń;</li> <li>określa rodzaj narracji i typ narratora;</li> <li>określa tematykę kolejnych części tekstu;</li> <li>wymienia cechy pamiętnika;</li> <li>dostrzega specyficzne cechy języka utworu;</li> <li>proponuje inną wersję tytułu, uzasadnia ją</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>proponuje tytuły dla poszczególnych części tekstu, uwzględniając wskazany styl;</li> <li>określa kontekst historyczny;</li> <li>opowiada o przeżyciach i uczuciach bohaterów;</li> <li>wyjaśnia różnice między pamiętnikiem a dziennikiem;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>wskazuje artystyczne konsekwencje wybranego przez autora stylu i języka, w kontekście wypowiedzi Białoszewskiego</li> </ul> |



|                                                                                                                         |                                                                                                                                  |                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                         | pierwszoosobowa                                                                                                                  |                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>• charakteryzuje język i styl utworu;</li> <li>• dostrzega ogólny sens utworu</li> </ul>                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| <b>90. O kolokwializmach</b><br>(lekcja godzinna)                                                                       | <i>Kolokwializmy</i> (podręcznik <i>Gramatyka i stylistyka</i> , s. 53–54)<br><br>Wisława Szymborska, <i>Nieczytanie</i> (s. 54) | <ul style="list-style-type: none"> <li>• określa własnymi słowami, czym są kolokwializmy;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• podaje przykłady kolokwializmów</li> </ul>                                                                                                                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>• definiuje kolokwializm;</li> <li>• wskazuje kolokwializmy w wierszu Szymborskiej;</li> <li>• zastępuje kolokwializmy wyrazami właściwymi dla języka literackiego</li> </ul>                                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wypowiada się na temat zasad dotyczących stosowania kolokwializmów w wypowiedzi;</li> <li>• określa funkcję kolokwializmów w wierszu Szymborskiej</li> </ul>                                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>• omawia zjawisko stylizacji język potoczny w literaturze</li> </ul>                                                                                                                                                                                  |
| <b>91. Koniec? A co będzie później?</b><br><b>(Czesław Miłosz, <i>Piosenka o końcu świata</i>)</b><br>(lekcja godzinna) | Czesław Miłosz, <i>Piosenka o końcu świata</i> (s. 248–250)<br><br>Apokalipsa św. Jana (s. 248)                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zapoznaje się z fragmentem Apokalipsy św. Jana;</li> </ul>  | <ul style="list-style-type: none"> <li>• opisuje swoje wrażenia po przeczytaniu wiersza;</li> <li>• wie, że wiersz nawiązuje do motywu biblijnego;</li> <li>• wskazuje osobę mówiącą w wierszu;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• opisuje i uzasadnia swoje wrażenia po przeczytaniu wiersza;</li> <li>• wskazuje wersy, w których bezpośrednio pojawiają się nawiązania do motywu biblijnego, komentuje ich zawartość treściową;</li> <li>• opisuje bohaterów wiersza;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wskazuje dziedzinę sztuki, która mogłaby odzwierciedlić świat przedstawiony w wierszu, uzasadnia swoją opinię;</li> <li>• analizuje język wiersza;</li> <li>• wyjaśnia, jaka wizja końca świata została</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zestawia wiersz z tekstem biblijnym, analizuje język obu tekstów;</li> <li>• formułuje wnioski, dotyczące wizji apokalipsy w obu utworach;</li> <li>• decyduje, czy tekst jest parafrazą, czy aluzją literacką i uzasadnia swoje zdanie;</li> </ul> |

|                                                                                       |                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                   |
|---------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                       | <p>Hans Memling, <i>Sąd Ostateczny</i>, między 1467 a 1471 (s. 250)</p> <p>parafraza, aluzja literacka</p>                                                         |                                                                                                                                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>• opisuje wygląd zaprezentowanego świata</li> </ul>                                                                                                                                                                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>• nazywa cechy prezentowanego świata, wskazuje i nazywa poetyckie środki wywołujące efekty plastyczne i dynamiczne;</li> <li>• definiuje pojęcia: <i>parafraza</i>, <i>aluzja literacka</i></li> </ul>              | <p>przedstawiona w wierszu;</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• relacjonuje zachowanie się ludzi, odtwarza ich sposób myślenia</li> </ul>                                                                                                                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>• formułuje wnioski interpretacyjne dotyczące utworu;</li> <li>• zestawia wiersz z obrazem Memlinga</li> </ul>                                                             |
| <p><b>92. „Który skrzywdziłeś człowieka prostego...”</b></p> <p>(lekcja godzinna)</p> | <p>Czesław Miłosz, <i>Który skrzywdziłeś</i> (s. 244–245)</p> <p>Czesław Miłosz – biogram (s. 243–244)</p> <p>Ewangelia według św. Mateusza (fragment, s. 244)</p> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zapoznaje się z informacjami na temat Czesława Miłosza;</li> <li>• czyta fragment Ewangelii według św. Mateusza;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• nazywa formę, w jakiej wypowiada się podmiot liryczny;</li> <li>• odczytuje zwroty pozwalające rozpoznać adresata;</li> <li>• nazywa i charakteryzuje adresata;</li> <li>• cytuje fragment wiersza dotyczący roli poety</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• określa problematykę wiersza;</li> <li>• charakteryzuje otoczenie nadawcy;</li> <li>• charakteryzuje otoczenie adresata wypowiedzi;</li> <li>• ustala, czego dotyczy fragment o charakterze przestrogi</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia sens fragmentu Ewangelii według św. Mateusza;</li> <li>• określa kontekst historyczny;</li> <li>• wyjaśnia, jak osoba mówiąca pojmuje rolę poety;</li> <li>• opisuje postawę moralną podmiotu lirycznego;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• porównuje język wiersza z językiem fragmentu Ewangelii, wyciąga wnioski;</li> <li>• wyjaśnia, na jakiej podstawie wiersz można zaliczyć do tekstów lirycznych</li> </ul> |

|                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                    |                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                        |
|---------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                           | przypowieść                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                    |                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | • rozwija wybrane sformułowanie                                                                                                                              |                                                                                                                                                        |
| <b>93. Poszukiwania pokoleń w poezji Boba Dylana</b><br>(lekcja godzinna) | Bob Dylan,<br><i>Odpowiedź gwizdże wiatr,</i><br><i>Pukam do nieba bram</i><br>(s. 302–304)<br><br>Bob Dylan – biogram<br>(s. 303)<br><br>piosenka,<br>protest song,<br>paralelizm składniowy,<br>refren,<br>apostrofa,<br>wideoklip | • zapoznaje się z informacjami o autorze;<br><br>• wypowiada się na temat wierszy; | • słucha muzycznych wykonań utworów;<br><br>• czyta definicję wideoklipu | • charakteryzuje osobę mówiąca w wierszach;<br><br>• określa sytuację liryczną w wierszach;<br><br>• parafrazuje tekst wiersza <i>Odpowiedź gwizdże wiatr</i> ;<br><br>• wskazuje kluczowe dla siebie słowa wiersza <i>Odpowiedź gwizdże wiatr</i> ;<br><br>• określa nastrój melodii do utworów | • wyjaśnia związek formy wierszy z charakterem osoby mówiącej;<br><br>• określa charakter wypowiedzi lirycznej, uzasadnia;<br><br>• formułuje wymowę utworów | • objaśnia wpływ interpretacji muzycznej Dylana na warstwę znaczeń w tekście;<br><br>• projektuje wideoklip do piosenki <i>Odpowiedź gwizdże wiatr</i> |
| <b>94. Językowe demaskowanie rzeczywistości (Stanisław</b>                | Stanisław Barańczak,<br><i>Pan tu nie</i>                                                                                                                                                                                            | • wypowiada się na temat wiersza                                                   | • czyta informacje o autorze;                                            | • przekształca tytuły artykułów prasowych;                                                                                                                                                                                                                                                       | • wyraża opinię na temat wykorzystania                                                                                                                       | • wykorzystuje w interpretacji tekstu odpowiednie konteksty                                                                                            |

|                                                                                                                        |                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Barańczak, <i>Pan tu nie stał</i></b><br><br>(lekcja godzinna)                                                      | <i>stał</i> (s. 289–290)<br><br>Stanisław Barańczak – biogram (s. 288)<br><br>związek frazeologiczny                                                 |                                                                                                                                                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>na podstawie tekstu i słownika frazeologicznego wypisuje zwroty frazeologiczne z czasownikiem <i>stać</i>, objaśnia je;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>określa nadawcę i odbiorcę wypowiedzi, określa dosłownie sytuację, w jakiej się znajdują</li> </ul>                                                                                                                 | w tytułach związków frazeologicznych, uzasadnia;<br><br><ul style="list-style-type: none"> <li>próbuje scharakteryzować nadawcę i odbiorcę wypowiedzi lirycznej, określa relacje między nimi</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>wyjaśnia znaczenia wynika z przekształcenia zwrotów frazeologicznych;</li> <li>komentuje przenośne znaczenie utworu;</li> <li>wypowiada się na temat warsztatu poetyckiego Stanisława Barańczaka</li> </ul>                                    |
| <b>95. Gry i zabawy językowe na widokówkach z tego świata. Jak czytać wiersze Barańczaka?</b><br><br>(lekcja godzinna) | <i>Czytelnik między sprzecznościami – o czytaniu wierszy (nie tylko Stanisława Barańczaka)</i><br><br>(s. 295–300)<br><br>symbol, antyteza, paradoks | <ul style="list-style-type: none"> <li>czyta tekst ze zrozumieniem, wyodrębniając informacje związane ze specyfiką twórczości Stanisława Barańczaka</li> </ul> | czyta tekst ze zrozumieniem, wyodrębniając informacje związane ze specyfiką twórczości Stanisława Barańczaka                                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>wyodrębnia w tekście nazwy wykorzystywanych przez Barańczaka środków stylistycznych, wyjaśnia, na czym polega ich stosowanie;</li> <li>wyjaśnia pojęcia: <i>symbol</i>, <i>paradoks</i>, <i>antyteza</i></li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>wyjaśnia, na czym polega specyfika języka poezji Stanisława Barańczaka</li> </ul>                                                                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>charakteryzuje język poezji Stanisława Barańczaka w formie rozbudowanej wypowiedzi;</li> <li>w podanych fragmentach odszukuje przykłady zjawisk charakterystycznych dla poezji Stanisława Barańczaka, odczytuje zawarty w nich sens</li> </ul> |

|                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                             |                                                                                                  |                                                                                                                 |                                                                                                           |                                                                                |
|----------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                  | <p>Stanisław Barańczak,<br/><i>Daję ci słowo, że nie ma mowy</i><br/>(fragment, s. 296)</p> <p>Stanisław Barańczak,<br/><i>Skoro już musisz krzyczeć, rób to cicho</i><br/>(fragment, s. 298)</p> <p>Stanisław Barańczak,<br/><i>Wypełnić czytelnym pismem</i>(fragment, s. 299)</p> |                                                                                             |                                                                                                  |                                                                                                                 |                                                                                                           |                                                                                |
| <b>96. Czy my ich przypadkiem nie znamy? (Sławomir Mrożek, <i>Na pełnym</i>)</b> | Sławomir Mrożek, <i>Na pełnym</i>                                                                                                                                                                                                                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zapoznaje się z informacjami o autorze;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• opowiada o swoich wrażeniach czytelnicznych;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• odczytuje fragmenty pozwalające scharakteryzować bohaterów;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wymienia zaskakujące elementy świata przedstawionego;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• analizuje język bohaterów;</li> </ul> |

|                                                                   |                                                                                                                                                   |                                                                                                                          |                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
|-------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Mroźek, <i>Na pełnym morzu</i></b><br><br>(lekcja dwugodzinna) | <i>morzu</i><br>(fragmenty,<br>s. 313–319)<br><br>Sławomir Mroźek – biogram (s. 312)<br><br>manipulacja językowa, wywiad, jednoaktówka, perswazja |                                                                                                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>• określa tematykę utworu;</li> <li>• określa elementy świata przedstawionego;</li> <li>• wie, czym jest jednoaktówka</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• określa cel działania każdej postaci;</li> <li>• formułuje wypowiedzi w imieniu bohaterów;</li> <li>• używa pojęć <i>manipulacja językowa</i> oraz <i>perswazja</i>;</li> <li>• wskazuje bohatera, który uprawia manipulację językową;</li> <li>• uzupełnia tekst sztuki;</li> <li>• podaje ogólną propozycję inscenizacji utworu</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• określa charakter świata przedstawionego;</li> <li>• charakteryzuje bohaterów i na tej podstawie formułuje problem utworu;</li> <li>• wyjaśnia, czym jest manipulacja językowa, a czym perswazja;</li> <li>• wskazuje przykłady perswazyjnego użycia języka;</li> <li>• przeprowadza wywiady z bohaterami utworu</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia, na czym polega manipulacja językowa uprawiana przez jednego z bohaterów;</li> <li>• wyjaśnia, czy utwór można uznać za komedię;</li> <li>• przedstawia dokładny projekt inscenizacji utworu</li> <li>• pisze rozprawkę na zadany temat</li> </ul> |
| <b>97. Dziwny zamek w Pirenejach</b><br><br>(lekcja godzinna)     | René Magritte<br><i>Zamek w Pirenejach</i><br>(s. 320–322)                                                                                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>• czyta tekst, zapoznając się z informacjami na temat autora i dzieła;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wymienia elementy krajobrazu przedstawionego na obrazie, korzystając z informacji zawartych w tekście;</li> </ul>              | <ul style="list-style-type: none"> <li>• nazywa cechy wyglądu poszczególnych elementów krajobrazu;</li> <li>• formułuje pytania dotyczące tego, co uznaje za zaskakujące, dziwne, niezwykle na obrazie;</li> </ul>                                                                                                                                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wskazuje centralny element obrazu; wyjaśnia, z czego wynika jego niezwykłość;</li> <li>• omawia malarskie środki prezentacji</li> </ul>                                                                                                                                                                                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>• określa relacje kompozycyjne wszystkich elementów przedstawionych na obrazie;</li> <li>• objaśnia elementy o znaczeniu symbolicznym;</li> </ul>                                                                                                             |

|                                                                                                                                                      |                                                                                           |                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                        |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                                                      |                                                                                           |                                                                                                                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>wyszukuje w tekście informacje na temat kompozycji obrazu;</li> <li>wypowiada się na temat tytułu obrazu</li> </ul>                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>wyjaśnia związek tytułu obrazu z jego warstwą przedstawieniową</li> </ul>                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>wypowiada się na temat sposobu rozumienia znaczeń wynikających z obrazu</li> </ul>                                                                                                                              |
| <b>98. Gdy się ludzi ocenia...(Marian Hemar, <i>Teoria względności</i>)</b><br>(lekcja godzinna)                                                     | Marian Hemar,<br><i>Teoria względności</i> (s. 227–229)<br>satyra                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>wypowiada się na temat wiersza;</li> </ul>                                                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>próbuję określić problem przedstawiony w utworze</li> </ul>                                                                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>charakteryzuje osobę mówiącą;</li> <li>opracowuje katalog cech i zachowań bohaterów wiersza;</li> <li>określa tematykę wiersza;</li> <li>określa charakter utworu Hemara;</li> <li>proponuje alternatywny tytuł dla wiersza</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>formułuje myśl wyrażającą główny przekaz wiersza;</li> <li>objaśnia kompozycję wiersza;</li> <li>przedstawia innymi słowami puentę wiersza;</li> <li>wskazuje w tekście elementy satyryczne</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>omawia związek między teorią względności wiersza Hemara a teorią względności Alberta Einsteina</li> </ul>                                                                                                       |
| <b>99. Oskar i Pani Róża, czyli opowieść o życiu i umieraniu</b><br>(lekcja dwugodzinna)<br><br><b>100. Oskar i przyjaciele</b><br>(lekcja godzinna) | Éric-Emmanuel Schmidt,<br><i>Oskar i pani Róża</i><br>(lektura do przeczytania w całości) | <ul style="list-style-type: none"> <li>zapoznaje się z informacjami o autorze;</li> <li>wyszukuje w tekście wskazane informacje;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>określa czas i miejsce akcji;</li> <li>opowiada o swoich wrażeniach czytelniczych;</li> <li>wskazuje głównych bohaterów;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>wymienia i opisuje elementy świata przedstawionego;</li> <li>analizuje przebieg wybranych wydarzeń;</li> <li>wskazuje kulminacyjny moment opowiadania, uzasadnia wybór;</li> </ul>                                                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>określa motywację bohaterów;</li> <li>określa problemy podejmowane przez opowiadanie;</li> <li>objaśnia, w jaki sposób wpłynęła na Oskara przyjaźń z Różą;</li> </ul>                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>pisze rozprawkę na zadany temat;</li> <li>wskazuje i objaśnia symbole i znaczenie zawartych w opowiadaniu motywów;</li> <li>określa związek między językiem utworu, fabułą opowieści a jej odbiorcą;</li> </ul> |

|                                                                                                         |                                                                                                                                              |                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>101. Życie jest cudem (Éric-Emmanuel Schmidt, Oskar i pani Róża)</b><br><br>(lekcja godzinna)        | <i>Oskar i pani Róża</i> – zadania do lektury (s. 133–134)<br><br>Éric-Emmanuel Schmidt – biogram (s. 132)<br><br>opowieść, plakat teatralny |                                                                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>• opowiada o wydarzeniach zawartych w opowiadaniu;</li> <li>• wypowiada się na temat sensu zapisywania swoich myśli i uczuć;</li> <li>• wypowiada się na temat tytułu</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• charakteryzuje bohaterów;</li> <li>• określa temat utworu;</li> <li>• wypisuje z tekstu zdania o charakterze sentencji</li> </ul>                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>• kwalifikuje gatunkowo utwór, uzasadniając;</li> <li>• formułuje refleksje na temat odbiorców tekstu;</li> <li>• gromadzi argumenty, przygotowując swój głos w dyskusji</li> </ul>                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zestawia opowieść Schmidta z <i>Małego Księcia</i> Antoine’a de Saint-Exupéry’ego;</li> <li>• układa komentarz do przedstawień plastycznych związanych z utworem</li> </ul>                                                                                                               |
| <b>102. Chwila zadumy (Adam Mickiewicz, *** [Nad wodą wielką i czystą...])</b><br><br>(lekcja godzinna) | Adam Mickiewicz, ***[Nad wodą wielką i czystą...] (s. 215–216)<br><br>poezja refleksyjna<br><br>Thomas Fearnley, <i>Slindebirken</i>         | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wymienia elementy opisanego krajobrazu;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wypisuje czasowniki związane z osobą mówiącą</li> </ul>                                                                                                                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wskazuje statyczne i dynamiczne elementy krajobrazu;</li> <li>• ustala znaczenia sugerowane przez czasowniki, łączy je z życiem człowieka</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• charakteryzuje język utworu;</li> <li>• odczytuje symboliczne znaczenia związane z poszczególnymi elementami natury;</li> <li>• odtwarza i komentuje sytuację liryczną przedstawioną w wierszu</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• przedstawia i komentuje poetycki obraz natury w utworze;</li> <li>• odtwarza refleksje osoby mówiącej, ustala, czego dotyczy wiersz;</li> <li>• formułuje opinię na temat poety zaprezentowanej w wierszu;</li> <li>• uzasadnia, że wiersz zalicza się do poezji refleksyjnej;</li> </ul> |



|                                                                                                 |                                                                                                 |                                                                                                                                      |                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                       |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                 | (1839), s. 216                                                                                  |                                                                                                                                      |                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                          | • wskazuje podobieństwa między lirykiem Mickiewicza a obrazem Fearnleya                                                                                                                                                                               |
| <b>Sprawdzian wiadomości nr 4</b><br><br><b>i jego omówienie</b><br><br>(dwie godziny lekcyjne) |                                                                                                 |                                                                                                                                      |                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                       |
| <b>103. Kiedy spojrzymy wstecz... ( Czesław Miłosz, Tak mało)</b><br><br>(lekcja godzinna)      | Czesław Miłosz, <i>Tak mało</i> (s. 246–247)                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>• określa temat wiersza;</li> <li>• wyjaśnia, kto mógłby wypowiadać słowa wiersza;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• nazywa uczucia;</li> <li>• odczytuje fragmenty wiersza, które należy rozumieć metaforycznie</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• określa problematykę wiersza;</li> <li>• wartościuje uczucia pozytywnie lub negatywnie;</li> <li>• rozpoznaje i nazywa motywy kulturowe i mitologiczne</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia sens podanego sformułowania;</li> <li>• wyjaśnia znaczenie motywów, korzystając z przypisów</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia, jaką ocenę świata własnego losu prezentuje poeci liryczny;</li> <li>• wyjaśnia metaforyczny charakter przywołanych motywów</li> </ul>                                                              |
| <b>104. Zmęczony poeta, czyli spotkanie z wierszem Tadeusza Różewicza</b><br>(lekcja godzinna)  | Tadeusz Różewicz, <i>Przyszli żeby zobaczyć poetę</i><br><br>(s. 257–260)<br><br>Pablo Picasso, | <ul style="list-style-type: none"> <li>• czyta ze zrozumieniem informacje zawarte w dopisku <i>Zanim przeczytasz</i></li> </ul>      | <ul style="list-style-type: none"> <li>• określa sytuację liryczną w wierszu;</li> <li>• wypowiada się na temat wiersza</li> </ul>              | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zapisuje swoje wrażenia czytelnicze;</li> <li>• nazywa uczucia, przeżycia i refleksje podmiotu lirycznego</li> </ul>                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zapisuje <i>wewnętrzną mowę czytelnika</i>;</li> <li>• interpretuje wskazane fragmenty wiersza</li> </ul>       | <ul style="list-style-type: none"> <li>• tworzy wypowiedź na temat wymowy wiersza;</li> <li>• formułuje refleksje na temat poety i poezji w życiu społeczeństwa</li> <li>• porównuje bohatera literatury i postać na obrazie Pabla Picassa</li> </ul> |

|                                                                                                                       |                                                                                                             |                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                        |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                       | <p><i>Portret poety</i>, 1902 (s. 258)</p> <p>wewnętrzna mowa czytelnika, kontekst utworu, wiersz wolny</p> |                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>• formułuje wnioski płynące z lektury wiersza;</li> <li>• omawia formę wiersza i jej wpływ na wrażenia czytelnika</li> </ul>                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                        |
| <p><b>105. Zagubiona dusza Pana Cogito (rozważania wokół wiersza Zbigniewa Herberta)</b></p> <p>(lekcja godzinna)</p> | <p>Zbigniew Herbert, <i>Dusza Pana Cogito</i> (s. 271–272)</p>                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia tradycyjne rozumienie tytułowego pojęcia;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyodrębnia dwie sytuacje, w których zaprezentowany został Pan Cogito jako bohater liryczny;</li> <li>• ocenia bohatera lirycznego, wykorzystując podane określenia</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia, czym jest dusza Pana Cogito i czym różni się od swoich poprzedniczek;</li> <li>• identyfikuje tytułowego bohatera, wskazuje ujawniające go wersy;</li> <li>• prezentuje Pana Cogito jako bohatera utworu w obydwu przedstawionych sytuacjach;</li> <li>• odczytuje część wiersza, która wydaje się najważniejsza dla jego wymowy</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• podaje synonimy tytułowego pojęcia;</li> <li>• dostrzega uosobienie jako poetycki sposób przedstawienia abstrakcyjnego pojęcia, wskazuje je w tekście;</li> <li>• charakteryzuje czasy, w których żyje Pan Cogito;</li> <li>• wypowiada się na temat wymowy wiersza;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia cel zastosowania uosobienia;</li> <li>• układa monolog-wyznanie Cogito;</li> <li>• przedstawia swoją interpretację utworu</li> </ul> |

|                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>• układa w imieniu Pana Cogito ogłoszenie do gazety</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| <b>106. O duchowych i rzeczywistych podróżach (Zbigniew Herbert, <i>Modlitwa Pana Cogito – podróżnika</i>)</b><br><br>(lekcja godzinna) | Zbigniew Herbert,<br><i>Modlitwa Pana Cogito – podróżnika</i> (s. 264–267)<br><br>motyw podróży, apostrofa<br><br>Cyprian Norwid,<br><i>Pielgrzym</i> (utwór spoza podręcznika) | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia znaczenie nazwy bohatera lirycznego;</li> <li>• odczytuje zwroty i wyrażenia charakterystyczne dla modlitwy;</li> <li>• podaje synonimy słowa <i>piękny</i></li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• cytuje apostrofę;</li> <li>• nazywa adresata wypowiedzi;</li> <li>• określa charakter wiersza (modlitwa);</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• przywołuje postać bohatera lirycznego;</li> <li>• charakteryzuje bohatera lirycznego;</li> <li>• wyodrębnia z tekstu wypowiedzi o charakterze podziękowania i prośby;</li> <li>• odtwarza sytuacje związane z przywołanymi postaciami;</li> <li>• cytuje fragmenty pozwalające określić stosunek podmiotu lirycznego do świata;</li> <li>• rozpoznaje i nazywa motywy;</li> <li>• wypisuje z tekstu nazwiska rzeczywistych postaci, nazwy miejscowości, budowli</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• uzasadnia charakter wiersza (modlitwa);</li> <li>• podaje przykłady utworów o podobnym charakterze;</li> <li>• uzasadnia niecodziennosc modlitwy zawartej w wierszu;</li> <li>• wyjaśnia myślową zawartość podziękowań i prośb;</li> <li>• określa stosunek podmiotu lirycznego do świata;</li> <li>• przygotowuje głos w dyskusji</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• omawia sposób wartościowania świata przez podmiot liryczny</li> <li>• wyjaśnia symboliczne znaczenia wskazanych motywów;</li> <li>• porównuje postać pielgrzyma w wierszu Norwida z Panem Cogito</li> <li>• na podstawie poznanych wierszy redaguje notkę biograficzną o Panu Cogito</li> </ul> |

|                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
|------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><b>107. Siła reportażu</b><br/>(lekcja dwugodzinna)</p> | <p>Marek Miller,<br/><i>Reporterów sposób na życie</i><br/>(s. 148–149)</p> <p>Marek Miller – biogram<br/>(s. 148)</p> <p>Ryszard Kapuściński,<br/><i>Imperium</i> (fragmenty,<br/>s. 173–181)</p> <p>Ryszard Kapuściński – biogram (s. 172)</p> <p>reportaż,<br/>reportaż prasowy,<br/>reportaż literacki,<br/>paradoks,</p> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zapoznaje się z informacjami o autorach;</li> <li>• wymienia cechy reportażu</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• czyta teksty, wyszukując potrzebne informacje;</li> <li>• zapoznaje się z definicją reportażu, odtwarza ją;</li> <li>• odtwarza główne realia przedstawione w tekstach;</li> <li>• określa temat tekstów;</li> <li>• wskazuje zwroty, pozwalające rozpoznać autora-narratora;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyodrębnia w tekstach fragmenty mówiące o cechach reportażu;</li> <li>• wyjaśnia, kiedy tekst można nazwać reportażem;</li> <li>• rozpoznaje w tekstach cechy reportażu;</li> <li>• rozpoznaje motywy obecne w tekście Kapuścińskiego;</li> <li>• wskazuje różnice między literaturą faktu i literaturą piękną;</li> <li>• rozróżnia reportaż i reportaż literacki;</li> <li>• gromadzi informacje związane z autorem-narratorem</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyodrębnia fragmenty o charakterze komentarza autorskiego;</li> <li>• nazywa cechy charakteru przydatne w pracy reportera;</li> <li>• omawia relacje autora z opisywaną przez niego rzeczywistością;</li> <li>• wyjaśnia wskazany paradoks;</li> <li>• wyjaśnia, czym cechuje się reportaż literacki</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• uzupełnia definicję reportażu</li> <li>• wyjaśnia, na czym polega specyfika reporterskiego oglądu świata;</li> <li>• określa związki i relacje między wszystkimi informacjami w tekście;</li> <li>• komentuje refleksje autora o temat opisywanej rzeczywistości</li> <li>• uzasadnia, dlaczego tekst jest reportażem literackim</li> </ul> |
|------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                                                                                                                          |                                                                                                  |                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                          | opowiadanie<br>, fikcja<br>literacka                                                             |                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| <b>108. Poznawać samego siebie, uczyć się człowieka...</b><br>(lekcja godzinna)                                          | Jerzy Liebert,<br><i>Morze i wino</i> , ***<br>[Uczę się ciebie, człowieku...]<br>(s. 232, 233)  | <ul style="list-style-type: none"> <li>wypowiada się na temat incipitu wiersza *** [Uczę się ciebie, człowieku...];</li> </ul>                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>wypowiada się na temat wiersza <i>Morze i wino</i></li> </ul>                                                                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>charakteryzuje sytuację liryczną ukazaną w wierszach;</li> <li>wskazuje nadawcę i odbiorcę wiersza <i>Morze i wino</i>;</li> <li>dzieli wiersz <i>Morze i wino</i> na część opisową i refleksyjną;</li> <li>interpretuje wybrane fragmenty wiersza</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>objaśnia znaczenie incipitu wiersza *** [Uczę się ciebie, człowieku...], łącząc go z podjętą w utworze problematyką;</li> <li>formułuje przesłanie utworów</li> </ul>           | <ul style="list-style-type: none"> <li>pisze pracę pisemną na zadany temat;</li> <li>dokonuje przekładu intersemiotycznego, projektując obraz na podstawie wiersza <i>Morze i wino</i></li> </ul>                                                                        |
| <b>109. Nowy wspaniały świat – jeszcze wizja przyszłości czy już diagnoza współczesnego świata?</b><br>(lekcja godzinna) | Aldous Huxley,<br><i>Nowy, wspaniały świat</i><br>(fragmenty, s. 136–142)<br><br>Aldous Huxley – | <ul style="list-style-type: none"> <li>zapoznaje się z informacjami o autorze;</li> <li>wypowiada się na temat obrazu świata w powieści;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>odtwarza proces stwarzania człowieka przedstawiony we fragmencie;</li> <li>cytując, wskazuje cele, którym ma służyć działalność opisanego laboratorium;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>określa czas przedstawionych wydarzeń, uzasadnia swą opinię odwołaniami do tekstu;</li> <li>określa miejsce wydarzeń, przytacza i komentuje związane z nim cytaty;</li> </ul>                                                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>wyodrębnia wypowiedzi bohaterów, na tej podstawie określa ich stosunek do rzeczywistości, w której się znajdują;</li> <li>przedstawia wpływ techniki na życie ludzi;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>na podstawie wypowiedzi narratora określa jego stosunek do opisywanego świata;</li> <li>komentuje i ocenia wpływ techniki, wynalazków na życie w opisanym świecie;</li> <li>odnosi się do komentarza literaturoznawcy;</li> </ul> |

|                                                                                                           |                                                                                                                          |                                                                                  |                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                       |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                           | biogram (s. 135)<br><br>literatura fantastycznonaukowa<br><br>(science fiction),<br>ironia,<br><br>utopia,<br>antyutopia |                                                                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>• podejmuje próbę oceny przedstawionego w tekście świata;</li> <li>• zapoznaje się z definicjami utopii, antyutopii, literatury fantastycznonaukowej</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• określa stosunek narratora do świata przedstawionego, uzasadnia;</li> <li>• przedstawia własną ocenę świata opisanego w utworze;</li> <li>• wskazuje w utworze cechy literatury fantastycznonaukowej</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• uzasadnia, że utwór jest antyutopią;</li> <li>• wskazuje i uzasadnia sposób oddziaływania antyutopii literackiej;</li> <li>• pisze opowiadanie inspirowane powieścią Huxleya;</li> <li>• pisze rozprawkę na zadany temat</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• pisze reportaż inspirowany powieścią Huxleya;</li> <li>• wnikliwie rozważa wskazany problem w wypowiedzi argumentacyjnej</li> </ul>                                                          |
| <b>110. W krainie lansu i glansu, czyli dlaczego łyzy w kinie płyną łatwiej?</b><br><br>(lekcja godzinna) | Stanisław Barańczak, <i>Łzy w kinie</i> (s. 291–292)                                                                     | • wyodrębnia w tekście stwierdzenia o charakterze realistycznym i metaforycznym; | • wyjaśnia, co mogą oznaczać łyzy, przez jakie uczucia są wywoływane                                                                                                                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>• określa charakter wypowiedzi osoby mówiącej, uzasadnia, cytując fragmenty tekstu;</li> <li>• dostrzega zestawienie ekranu kinowego z konfesjonałem, wskazuje w tekście sygnały tego zestawienia</li> </ul>      | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wydobywa znaczenia wynikające z zestawienia ekranu i konfesjonału;</li> <li>• ocenia idiom poetycki Barańczaka z punktu widzenia odbioru czytelniczego</li> </ul>                                                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia, w jaki sposób osoba mówiąca ocenia świat uczuć współczesnego człowieka; uzasadnia, z czego wynika taka ocena;</li> <li>• analizuje i ocenia język i wersyfikację utworu</li> </ul> |
| <b>111. Gdy zdjęcia połączę montażem – wtedy film mój pokażę</b>                                          | <i>Montaż, czyli zagęszczanie filmowego</i>                                                                              | • czyta ze zrozumieniem tekst;                                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>• używa pojęcia <i>plan filmowy</i>;</li> <li>• wyjaśnia, na czym polega <i>montaż filmowy</i></li> </ul>                                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wymienia rodzaje planów filmowych;</li> <li>• wyjaśnia różnice między rodzajami planów filmowych;</li> </ul>                                                                                                    | • wyjaśnia różnice między różnymi typami montażu;                                                                                                                                                                                                                            | • dobiera rodzaje montażu do projektowanych ujęć filmowych;                                                                                                                                                                           |

|                                                                                 |                                                                                                                                                      |                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|---------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| (lekcja godzinna)                                                               | <i>świata</i> (s. 338–341)<br><br>montaż filmowy, ujęcie, plan filmowy, sekwencje zagęszczone                                                        |                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>wymienia różne typy montażu filmowego;</li> <li>wyjaśnia, czym są <i>sekwencje zagęszczone</i></li> </ul>                                                                                                                                                                                                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>wymienia efekty osiągnięte dzięki montażowi;</li> <li>wymienia gatunki filmu, w których najczęściej wykorzystywany jest montaż równoległy</li> </ul>                                                                                                                                                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>sporządza fragment scenariusza z kilku ujęć filmowych;</li> <li>przedstawia fragment fabuły nieistniejącego filmu, który uzasadniałby użycie sekwencji zagęszczonych</li> </ul>                                                                      |
| <b>112. Hybrydy w kinie, czyli rzecz o krzyżówkach</b><br><br>(lekcja godzinna) | Marek Hendrykowski, <i>Skrzyżowani e mimo wszystko. Filmowe hybrydy gatunkowe</i> (s. 334–337)<br><br>gatunek filmowy, hybryda gatunkowa, synkretyzm | <ul style="list-style-type: none"> <li>zapoznaje się z informacjami o autorze;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>czyta tekst, wyszukując potrzebne informacje;</li> <li>wyodrębnia z tekstu fragment zawierający definicję pojęcia <i>hybryda</i>, na jego podstawie wyjaśnia to pojęcie własnymi słowami</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>przypomina nazwy gatunków filmowych;</li> <li>wyjaśnia, jakie elementy pomieszano ze sobą we wskazanych w tekście filmach;</li> <li>zestawiając gatunki filmowe, proponuje filmy będące hybrydami gatunkowymi;</li> <li>przypomina pojęcie <i>synkretyzm</i>; wyjaśnia, czym różni się ono od pojęcia <i>hybryda</i></li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>przypomina cechy znanych gatunków filmowych;</li> <li>klasyfikuje gatunkowo ostatnio obejrzone filmy;</li> <li>określa czas powstania tekstu;</li> <li>na podstawie fotosów z podręcznika i odpowiednich fragmentów tekstu omawia przykłady filmowych gatunków hybrydowych;</li> <li>uzasadnia słuszność wybranego</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>wyjaśnia, na jakie zapotrzebowanie widzów odpowiadają hybrydy gatunkowe;</li> <li>wskazuje w obejrzanym filmie przykłady łączenia gatunków;</li> <li>formułuje własną opinię na temat wartości lub jej braku filmowych hybryd gatunkowych</li> </ul> |

|                                                                                             |                                                                                                                           |                                                                                                  |                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                              |
|---------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                             |                                                                                                                           |                                                                                                  |                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                 | stwierdzenia w formie przemówienia                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                              |
| <b>113. Każdy może oceniać... O recenzji teatralnej i filmowej</b><br><br>(lekcja godzinna) | <i>Przybyłem, zobaczyłem i... napisałem recenzję</i><br><br>(s. 344–345)<br><br>recenzja                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>• odróżnia recenzję od innych form wypowiedzi;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyodrębnia części kompozycyjne recenzji;</li> <li>• sporządza listę tematów, którymi zajmują się autorzy recenzji;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• określa zawartość tematyczną kolejnych części;</li> <li>• wybiera elementy dzieła podlegające ocenie;</li> <li>• układa plan, gromadzi słownictwo;</li> <li>• na podstawie podanego planu redaguje recenzję</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wymienia elementy, których nie musi zawierać recenzja;</li> <li>• wymienia cechy recenzji i powinności recenzenta;</li> <li>• stosuje w recenzji wyrazy oceniające i środki językowe uwypuklające opinię</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• nazywa odmiany języka, jakie postępują się recenzenci;</li> <li>• redaguje recenzję, zachowując wszystkie cechy formy wypowiedzi i stosując bogate słownictwo oceniające i wartościujące</li> </ul> |
| <b>114. Sztuka sceny, sztuka ekranu – powtórzenie wiadomości</b><br><br>(lekcja godzinna)   | infografika: <i>Teatr</i><br><br>(s. 310–311)<br><br><i>Sztuka sceny i sztuka ekranu – sprawdzian</i><br><br>(s. 348–350) | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wymienia różne formy teatralne;</li> </ul>              | <ul style="list-style-type: none"> <li>• rozpoznaje gatunek streszczanych filmów;</li> <li>• rozwija umiejętność dostrzegania scen symbolicznych w filmie</li> </ul>   | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wskazuje i omawia różne formy teatralne;</li> <li>• rozpoznaje gatunki filmowe (gatunek klasyczny, gatunek hybrydowy)</li> </ul>                                                                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>• sporządza szkic scenariusza (w formie planu wydarzeń);</li> <li>• proponuje sceniczną realizację fragmentu utworu prozatorskiego</li> </ul>                                                                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>• interpretuje sceny symboliczne w filmie;</li> <li>• tworzy scenkę dramatyczną zgodnie z podanych wskazówek</li> </ul>                                                                               |
| <b>Sprawdzian diagnostyczny na</b>                                                          |                                                                                                                           |                                                                                                  |                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                              |



|                                                                                                          |                                                                                  |                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                      |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>zakończenie nauki<br/>w klasie 8</b><br><br><b>i jego omówienie</b><br><br>(dwie godziny<br>lekcyjne) |                                                                                  |                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                      |
| <b>115. Czy kino ma<br/>jeszcze szansę?</b><br><br>(lekcja godzinna)                                     | <i>Co się stanie<br/>z filmem?<br/>A z kinem?</i><br>(s. 346–347)<br><br>artykuł | • czyta cicho ze<br>zrozumieniem, mając na<br>uwadze informacje podane<br>w tekście; | • podaje przyczynę<br>zmniejszenia się liczby<br>widzów kinowych w<br>drugiej połowie XX<br>wieku;<br><br>• wyodrębnia z tekstu<br>fragment wyjaśniający<br>pojęcie filmowej<br>metafory, na tej<br>postawie wyjaśnia<br>własnymi słowami, na<br>czym polega filmowa<br>metafora | • określa problematykę tekstu;<br><br>• wyjaśnia, jakie jest<br>stanowisko autora w kwestii<br>przyszłości kina i telewizji;<br><br>• wymienia środki języka<br>filmowego wykorzystywane do<br>budowania metafory;<br><br>• układa tekst apelu w sprawie<br>zachowania / szybszego<br>zlikwidowania klasycznej<br>telewizji | • sporządza listę<br>filmów, które są<br>dziełami sztuki,<br>uzasadniając swoje<br>wybory;<br><br>• na podstawie<br>przykładów podanych<br>w tekście wyjaśnia<br>powstawanie filmowej<br>metafory;<br><br>• pisze refleksje na<br>temat kina i filmów<br>przyszłości | • wskazuje na zamieszczony<br>tekście fotosach sposoby<br>budowania ukrytych znaczeń<br>omawia te znaczenia;<br><br>• pisze artykuł w obronie kina   |
| <b>116. Świat w<br/>mediach – realny<br/>czy wykreowany?</b><br><br>(lekcja godzinna)                    | <i>Świat w<br/>mediach –<br/>realny czy<br/>wykreowany<br/>?</i>                 | • czyta cicho ze<br>zrozumieniem, mając na<br>uwadze informacje podane<br>w tekście; | • wymienia środki<br>przekazu<br>charakterystyczne dla<br>kultury masowej                                                                                                                                                                                                        | • wyjaśnia pojęcie <i>globalna<br/>wioska</i> ;<br><br>• wylicza korzyści i zagrożenia<br>związane ze środkami<br>masowego przekazu;                                                                                                                                                                                        | • wyjaśnia, czym<br>jest kultura masowa;<br><br>• pisze list otwarty<br>w sprawie zawartości<br>programu telewizji                                                                                                                                                   | • przedstawia swój głos w dyskusji<br>na temat środków masowego<br>przekazu<br><br>• opracowuje poradnik <i>Jak żyć<br/>z telewizją / internetem</i> |

|                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                          |                          |                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
|-----------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------|--------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                 | (s. 360–362)                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                          |                          | • odpowiada na pytania<br>wybrane z tekstu                                                                                                                                                                   | publicznej lub<br>komercyjnej                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| <b>117. Bądź świadomym telewidzem!</b><br><br>(lekcja godzinna) | infografika: <i>Telewizja wczoraj i dziś</i> (s. 352–353)<br><br><i>Czym jest kultura popularna?</i> (s. 354)<br><br><i>Przez medialne światy – sprawdzian</i> (s. 363–364)<br><br>kultura popularna (popkultura), kultura masowa, kicz, telegatunki (serial, | • czyta tekst, mając na uwadze zawarte w nim informacje; | • czyta definicję kiczu; | • wypowiada się na temat kultury popularnej;<br><br>• wymienia telegatunki wskazany temat;<br><br>• redaguje hasła reklamowe;<br><br>• przekształca teksty, pomijając czasowniki o charakterze nakłaniającym | • opowiada o genezie kultury popularnej;<br><br>• definiuje pojęcia: <i>kultura popularna</i> , <i>kicz</i> , <i>telegatunki</i> ;<br><br>• wymienia cechy telegatunków;<br><br>• przygotowuje wypowiedź argumentacyjną na • wskazuje cechy kultury popularnej; | • ocenia zjawisko kultury popularnej; • wskazuje przykłady negatywnego oddziaływania telegatunków;<br><br>• tworzy plan relacji z otwartą gimnastycznej, dobiera odpowiedni typ tekstu<br><br>• ocenia wiarygodność światła prezentowanych w różnych gatunkach medialnych (np. wideoklipie, grze komputerowej, elektronicznej wersji gazety, czasopiśmie, Wikipedii) |

|                                                                |                                                                                                     |                                                                                |                                                                                                                                           |                                                                                        |                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                 |
|----------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                | telenowela,<br>sitcom,<br>reality show,<br>wideoklip),<br>stylizacja,<br>rozprawka,<br>przemówienie |                                                                                |                                                                                                                                           |                                                                                        |                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                 |
| <b>118. Życ w harmonii ze światem</b><br><br>(lekcja godzinna) | Czesław Miłosz, <i>Dar</i><br><br>(s. 251–252)                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>• czyta kilkakrotnie wiersz;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• dzieli się wrażeniami czytelnickimi;</li> <li>• wypowiada się na temat języka wiersza</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wymyśla rozwinięcie tytułu wiersza</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• omawia sytuację liryczną przedstawioną w wierszu;</li> <li>• dostrzega, że w wierszu każde zdanie mieści się w obrębie wersu;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• interpretuje tytuł wiersza</li> <li>• analizuje i omawia kompozycję wiersza;</li> <li>• podaje tezę interpretacyjną wiersza</li> </ul> |

## Wymagania edukacyjne na poszczególne oceny szkolne; dostosowanie wymagań ze względu na niepełnosprawność intelektualną w stopniu lekkim i autyzm

### Klasa 8

Warunki i formy wsparcia:

-dostosowanie wymagań edukacyjnych do możliwości ucznia

- obniżenie stopnia trudności zadań
- krótkie ,jednoznaczne, zrozumiałe komunikaty słowne
- dodatkowe wskazówki, powtórzenia, upewnianie się co do zrozumienia poleceń
- wzmacnianie poczucia własnej wartości ,akcentowanie osiągnięć
- redukowanie treści o wysokim stopniu abstrakcji
- dzielenie zadań na etapy
- minimalizowanie czynników rozpraszających

| NR<br>I TEMAT<br>LEKCJI                         | WYMAGANIA PODSTAWOWE<br>UCZEŃ:                                                                                                       |                                                                                                                                              |                                                                                                                                                       | WYMAGANIA PONADPODSTAWOWE<br>UCZEŃ:                                                                                                            |                                                                                                                                              |
|-------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                 | Ocena<br>dopuszczająca                                                                                                               | Ocena<br>dostateczna                                                                                                                         | Ocena dobra                                                                                                                                           | Ocena bardzo<br>dobra                                                                                                                          | Ocena celująca                                                                                                                               |
| <b>DZIAŁ 1. PODSTAWY DZIEDZICZENIA CECH</b>     |                                                                                                                                      |                                                                                                                                              |                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                |                                                                                                                                              |
| <b>1. Budowa i znaczenie DNA</b>                | <ul style="list-style-type: none"> <li>wskazuje miejsce w komórce, w którym znajduje się DNA</li> </ul>                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>określa rolę DNA w przechowywaniu i powielaniu (replikacji) informacji o cechach organizmu</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>wskazuje nukleotyd, deoksyrybozę, resztę kwasu fosforowego, zasady azotowe jako elementy budowy DNA</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>opisuje budowę DNA (przedstawia strukturę helisy DNA)</li> </ul>                                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>dopisuje za pomocą symboli ACGT komplementarną sekwencję nowej nici DNA do starej nici DNA</li> </ul> |
| <b>2. Rola DNA jako substancji dziedzicznej</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>podaje przykłady cech dziedzicznych i cech niedziedzicznych (nabytych) u człowieka</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>podaje, że informacja o cecie organizmu jest zapisana w DNA</li> </ul>                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>wyjaśnia, co to są dziedziczność i dziedziczenie</li> <li></li> </ul>                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>wskazuje geny jako jednostki dziedziczenia – odcinki DNA odpowiedzialne za cechy dziedziczne</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>określa sposób zapisania informacji o cechach (kolejność nukleotydów w DNA)</li> </ul>                |

|                                                                           |                                                                                                                                 |                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                  |
|---------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>3. Chromosomy i geny. Znaczenie mitozy i mejozy w życiu organizmów</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• podaje, że podczas podziału komórki DNA jest widoczne w postaci chromosomów</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• rozróżnia komórki haploidalne i diploidalne</li> </ul>                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>• opisuje budowę chromosomów (chromatyd, centromer)</li> <li>• rozróżnia autosomy i chromosomy płci</li> <li>• wyjaśnia znaczenie podziałów komórkowych (mitozy) w życiu organizmu</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• określa w podanych przykładach haploidalną i diploidalną liczbę chromosomów</li> <li>• wyjaśnia znaczenie podziałów komórkowych (mejozy) w życiu organizmów</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia, jak zmienia się liczba chromosomów podczas podziałów komórkowych (mitozy i mejozy)</li> </ul> |
| <b>4. Zasady dziedziczenia cech</b>                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>• definiuje allele</li> </ul>                                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>• określa istnienie różnych alleli (odmian) danego genu, w tym alleli dominujących i recesywnych</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia, co to są homozygota dominująca, homozygota recesywna oraz heterozygota</li> </ul>                                                                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zapisuje za pomocą odpowiednich liter przykłady dziedziczenia cech człowieka: genotyp rodziców, ich gamety oraz możliwe potomstwo</li> </ul>                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>• analizuje przykłady rozwiązań krzyżówek genetycznych</li> </ul>                                         |

|                                                                         |                                                                                                                                   |                                                                                                                                       |                                                                                                               |                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                   |
|-------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>5.<br/>Dziedziczenie<br/>wybranych<br/>cech u<br/>człowieka</b>      | <ul style="list-style-type: none"> <li>• określa, co to są genotyp i fenotyp</li> </ul>                                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>• określa fenotyp organizmu na podstawie genotypu</li> </ul>                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>• podaje przykłady dziedziczenia wybranych cech u człowieka</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• analizuje schematy dziedziczenia cech pod kątem określania genotypu oraz fenotypu rodziców i potomstwa</li> </ul>   | <ul style="list-style-type: none"> <li>• rozwiązuje zadania dotyczące dziedziczenia wybranych cech u człowieka z pomocą nauczyciela</li> </ul>                                                    |
|                                                                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>• uzasadnia znaczenie wiedzy na temat grup krwi i czynnika Rh w życiu człowieka</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zapisuje za pomocą symboli genotypy osób o poszczególnych grupach krwi układu ABO</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zapisuje za pomocą symboli genotypy osób Rh+ i Rh-</li> </ul>        | <ul style="list-style-type: none"> <li>• analizuje schematy dziedziczenia grup krwi układu ABO pod kątem określania genotypu i fenotypu potomstwa</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• rozwiązuje zadania dotyczące dziedziczenia grup krwi i czynnika Rh u człowieka z pomocą nauczyciela</li> </ul>                                           |
| <b>7.<br/>Dziedziczenie płci u człowieka i cech sprzężonych z płcią</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• rozpoznaje zestawy chromosomów płci charakterystyczne dla kobiety i mężczyzny</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• przedstawia dziedziczenie płci u człowieka</li> </ul>                                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wymienia charakterystyczne objawy daltonizmu i hemofilii</li> </ul>  | <ul style="list-style-type: none"> <li>• określa, co to są choroby sprzężone z płcią i jakimi symbolami zapisujemy warunkujące je allele genów</li> </ul>    | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zapisuje krzyżówki genetyczne dotyczące dziedziczenia cech sprzężonych z płcią w celu ustalenia fenotypów oraz genotypów rodziców i potomstwa</li> </ul> |

|                                              |                                                                                                                      |                                                                                                       |                                                                 |                                                                                             |                                                                                                                                                                                  |
|----------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 8.<br>Podsumowa<br>nie działu                | • wszystkie wymagania z lekcji 1–7                                                                                   |                                                                                                       |                                                                 |                                                                                             |                                                                                                                                                                                  |
| DZIAŁ 2. ZMIENNOŚĆ GENETYCZNA I EWOLUCJONIZM |                                                                                                                      |                                                                                                       |                                                                 |                                                                                             |                                                                                                                                                                                  |
| 9. Przyczyny<br>i skutki<br>mutacji          | • podaje<br>przykłady cech<br>człowieka<br>będących<br>przejawami<br>zmienności<br>dziedzicznej<br>i niedziedzicznej | • wymienia<br>przykłady<br>czynników<br>mutagennych<br>fizycznych,<br>chemicznych i<br>biologicznych  | • rozróżnia<br>mutacje genowe<br>i chromosomowe                 | • przedstawia<br>nowotwory jako<br>skutek<br>niekontrolowan<br>ych podziałów<br>komórkowych | • uzasadnia,<br>że nowotwory<br>są skutkiem<br>mutacji<br>• uzasadnia, że<br>proces mejozy<br>oraz zapłodnienie<br>są przyczyną<br>występowania<br>zmienności<br>rekombinacyjnej |
| 10. Choroby<br>genetyczne                    | • opisuje<br>przyczynę<br>i objawy zespołu<br>Downa                                                                  | • podaje<br>przykłady chorób<br>genetycznych<br>człowieka<br>uwarunkowanyc<br>h mutacjami<br>genowymi | • krótko opisuje<br>objawy<br>mukowiscydozy<br>i fenylketonurii | • rozpoznaje<br>zestaw<br>chromosomów<br>osoby chorej na<br>zespół Downa                    | • zapisuje<br>krzyżówki<br>genetyczne<br>dotyczące<br>dziedziczenia<br>chorób (na<br>przykładzie<br>mukowiscydozy)                                                               |



|                                                |                                                                                                                                               |                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                       |
|------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>11. Źródła wiedzy o ewolucji organizmów</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• określa, co to jest ewolucja organizmów i na czym ona polega</li> </ul>                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wskazuje twórców teorii ewolucji</li> </ul>                                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>• podaje przykłady skamieniałości i krótko przedstawia sposób ich powstawania</li> </ul>                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>• uzasadnia, dlaczego formy przejściowe i żywe skamieniałości są cennymi świadectwami ewolucji</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• podaje przykłady świadectw ewolucji opartych na analizie porównawczej budowy anatomicznej, fizjologii i DNA współcześnie występujących organizmów</li> </ul> |
| <b>12. Dobór naturalny i sztuczny</b>          | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wymienia zmienność genetyczną, nadmiar potomstwa i dobór naturalny jako czynniki ewolucji</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• określa na czym polega rola zmienności genetycznej i nadmiaru potomstwa w przebiegu ewolucji</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• podaje przykłady ras i odmian organizmów hodowlanych uzyskanych przez człowieka pod kątem określonych cech</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia sposób działania doboru naturalnego na organizmy</li> </ul>                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>• podaje przykłady działania doboru naturalnego</li> </ul>                                                                                                     |

|                                             |                                                                                                                            |                                                                                                                 |                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                   |
|---------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 13. Miejsce człowieka w świecie organizmów  | <ul style="list-style-type: none"> <li>określa przynależność systematyczną człowieka</li> </ul>                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>wymienia przykłady organizmów należących do człekokształtnych</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>wymienia najważniejsze podobieństwa i różnice między człowiekiem a małpami człekokształtnymi</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>wskazuje najważniejsze zmiany w budowie i funkcjonowaniu organizmu, jakie zaszły podczas ewolucji przodków człowieka</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>krótko opisuje wybranych przodków człowieka (australopitek, człowiek zręczny, człowiek wyprostowany)</li> </ul>            |
| 14. Podsumowanie działu                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>wszystkie wymagania z lekcji 9–13</li> </ul>                                        |                                                                                                                 |                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                   |
| DZIAŁ 3. PODSTAWY EKOLOGII                  |                                                                                                                            |                                                                                                                 |                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                   |
| 15. Co to jest ekologia i czym się zajmuje? | <ul style="list-style-type: none"> <li>wskazuje żywe (biotyczne) i nieożywione (abiotyczne) elementy ekosystemu</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>określa, czym zajmuje się ekologia jako nauka</li> </ul>                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>wymienia w kolejności poziomy organizacji wybranego ekosystemu</li> </ul>                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>podaje znaczenie pojęć: ekosystem, biocenoza, biotop, populacja</li> </ul>                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>uzasadnia znaczenie wiedzy ekologicznej w życiu człowieka i dla zachowania równowagi w środowisku przyrodniczym</li> </ul> |

|                                                                                                   |                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>16.</b><br><b>Charakterystyczne cechy populacji</b>                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>• określa, co to jest populacja i jakie są jej cechy</li> <li>• opisuje cechy populacji: liczebność i zagęszczenie</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• bada liczebność i rozmieszczenie wybranego gatunku rośliny zielnej na podstawie instrukcji</li> </ul>                                                                                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>• opisuje struktury populacji – przestrzenną, wiekową i płci</li> <li>• określa, co to są rozrodność i śmiertelność populacji i jaki wywierają one wpływ na liczebność</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• opisuje metodę badania liczebności, rozmieszczenia i zagęszczenia populacji</li> </ul>                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>• dokonuje w terenie obserwacji liczebności, rozmieszczenia i zagęszczenia wybranego gatunku rośliny zielnej</li> </ul> |
| <b>17.</b><br><b>Oddziaływania antagonistyczne.</b><br><b>Konkurencja</b><br><b>Pasożytnictwo</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• określa, co to są pasożytnictwo i konkurencja</li> </ul>                                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>• podaje przykłady pasożytów wewnętrznych i zewnętrznych</li> <li>• wskazuje zasoby przyrody, o które konkurują przedstawiciele jednego gatunku między sobą i z innymi gatunkami</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• określa skutki konkurencji między organizmami oraz pasożytnictwa dla populacji poszczególnych gatunków</li> </ul>                                                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>• identyfikuje konkurencję i pasożytnictwo na podstawie opisu oddziaływania, fotografii, rysunków</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• opisuje adaptacje wybranych gatunków zwierząt i roślin do pasożytniczego trybu życia</li> </ul>                       |

|                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                       |
|---------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>18.</b><br><b>Drapieżnictwo.</b><br><b>Roślinożerność</b>                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>• określa, co to są drapieżnictwo i roślinożerność</li> <li>• podaje przykłady drapieżników i ich ofiar oraz roślin i roślinożerców z najbliższego otoczenia</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• opisuje przystosowania ssaków mięsożernych (drapieżników) do chwytania zdobyczy oraz obronne adaptacje ich ofiar</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• identyfikuje drapieżnictwo i roślinożerność na podstawie opisu, fotografii, rysunków</li> <li>• podaje przykłady przystosowań roślin chroniących je przed zjadaniem przez roślinożerców</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• przedstawia adaptacje zwierząt do odżywiania się pokarmem roślinnym na przykładzie wybranego ssaka roślinożernego</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia, jak zjadający i zjadani wpływają na swoją liczebność w populacji</li> </ul>                                        |
| <b>19.</b><br><b>Oddziaływania nieantagonistyczne.</b><br><b>Współpraca międzygatunkowa</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyróżnia trzy typy relacji nieantagonistycznych</li> </ul>                                                                                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>• podaje przykłady organizmów z najbliższego otoczenia odnoszących korzyści ze współpracy ze sobą</li> </ul>                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>• na wybranych przykładach organizmów wyjaśnia oddziaływania nieantagonistyczne: mutualizm, protokooperację i komensalizm</li> </ul>                                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>• identyfikuje nieantagonistyczne relacje między gatunkami na podstawie opisu, fotografii, rysunków</li> </ul>                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wykazuje na wybranych przykładach, że mutualizm jest konieczny i wzajemnie korzystny dla przeżycia obu organizmów</li> </ul> |

|                                                                                                  |                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                   |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><b>20.</b><br/><b>Charakterystyka ekosystemu. Zależności pokarmowe między organizmami</b></p> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• rozróżnia producentów i konsumentów (I-go i kolejnych rzędów), destruentów wybranej biocenozy lądowej i wodnej</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• określa, co to są: łańcuch pokarmowy, poziomy troficzne oraz sieć pokarmowa <ul style="list-style-type: none"> <li>• podaje zasady schematycznego zapisu prostego łańcucha pokarmowego</li> </ul> </li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• analizuje zależności pokarmowe (łańcuchy i sieci pokarmowe) w wybranym ekosystemie <ul style="list-style-type: none"> <li>• uzasadnia rolę destruentów w procesie przetwarzania materii organicznej w nieorganiczną</li> </ul> </li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• konstruuje łańcuchy pokarmowe oraz proste sieci pokarmowe na podstawie opisu, schematu</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• przedstawia rolę producentów, konsumentów i destruentów w obiegu materii i przepływie energii przez ekosystem</li> </ul> |
| <p><b>21.</b><br/><b>Podsumowanie działu</b></p>                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wszystkie wymagania z lekcji 15–20</li> </ul>                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                   |
| <p><b>DZIAŁ 4. ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE – UŻYTKOWANIE I OCHRONA</b></p>                           |                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                   |
| <p><b>22.</b><br/><b>Abiotyczne czynniki środowiska</b></p>                                      | <p>wymieni abiotyczne czynniki środowiska</p>                                                                                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wskazuje nieożywione i żywe elementy ekosystemu</li> </ul>                                                                                                                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>• podaje przykłady wpływu wybranych czynników abiotycznych (temperatura, wilgotność) na organizmy</li> </ul>                                                                                                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>• porównuje środowisko lądowe i wodne pod kątem czynników abiotycznych</li> </ul>                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>• podaje przykłady wpływu stężenia dwutlenku siarki w powietrzu na organizmy</li> </ul>                                    |

|                                                                                                         |                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                          |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>23.</b><br><b>Tolerancja</b><br><b>ekologiczna.</b><br><b>Skala</b><br><b>porostowa</b>              | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia, co oznacza termin tolerancja ekologiczna</li> </ul>                                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>• podaje przykłady czynników środowiska, na które organizmy mają różną tolerancję</li> </ul>    | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia, co to jest zakres tolerancji ekologicznej organizmów na wybrane czynniki środowiska (temperaturę, wilgotność)</li> <li>• podaje przykłady gatunków o wąskim i o szerokim zakresie tolerancji ekologicznej wobec wybranego czynnika</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• przedstawia porosty jako organizmy wskaźnikowe</li> <li>• podaje przykłady gatunków wskaźnikowych i wskazuje ich wykorzystanie przez człowieka</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• określa, co to znaczy, że gatunek jest eurybiontem lub stenobiontem</li> </ul>                  |
| <b>24.</b><br><b>Odnawialne</b><br><b>i</b><br><b>nieodnawialne</b><br><b>zasoby</b><br><b>przyrody</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• podaje przykłady zasobów przyrody</li> <li>• dokonuje podziału zasobów przyrody na odnawialne i nieodnawialne</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• podaje, na podstawie wybranych przykładów, krótką charakterystykę zasobów przyrody</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• podaje przykłady pozyskiwania energii z odnawialnych zasobów przyrody</li> </ul>                                                                                                                                                                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia, dlaczego nieodnawialne zasoby przyrody należy racjonalnie użytkować</li> </ul>                                                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia, dlaczego rozwój zrównoważony jest niezbędny dla mieszkańców naszej planety</li> </ul> |

|                                                                          |                                                                                                                                        |                                                                                                                  |                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                           |                                                                                                              |
|--------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>25. Różnorodność biologiczna. Gospodarcze użytkowanie ekosystemów</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• podaje przykłady różnorodności gatunkowej w wybranym ekosystemie</li> </ul>                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>• podaje przykłady gospodarczego użytkowania ekosystemów</li> </ul>       | <ul style="list-style-type: none"> <li>• określa poziomy różnorodności biologicznej z podaniem przykładów</li> </ul>                                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>• określa przyczyny spadku różnorodności biologicznej w ekosystemach</li> </ul>                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>• przedstawia istotę różnorodności biologicznej</li> </ul>            |
| <b>26. Zagrożenia i ochrona różnorodności biologicznej</b>               | <ul style="list-style-type: none"> <li>• podaje przykłady działań przyczyniających się do spadku różnorodności biologicznej</li> </ul> | wymienia sposoby ochrony różnorodności biologicznej                                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia, w jaki sposób ogrody botaniczne i ogrody zoologiczne zapobiegają spadkowi różnorodności biologicznej</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• podaje przykłady ochrony różnorodności biologicznej w ekosystemach użytkowanych przez człowieka</li> </ul>                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>• uzasadnia konieczność ochrony różnorodności biologicznej</li> </ul> |
| <b>27. Formy ochrony przyrody w Polsce</b>                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>• rozróżnia formy ochrony w Polsce</li> </ul>                                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>• podaje przykłady form ochrony przyrody w najbliższej okolicy</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wymienia formy ochrony w Polsce i uzasadnia konieczność ich stosowania dla zachowania gatunków i ekosystemów</li> </ul>   | <ul style="list-style-type: none"> <li>• podaje charakterystykę wybranych form ochrony przyrody w Polsce (park narodowy, rezerwat przyrody, ochrona gatunkowa)</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia celowość utworzenia obszarów Natura 2000</li> </ul>        |
| <b>28. Podsumowanie działań</b>                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wszystkie wymagania z lekcji 22–27</li> </ul>                                                 |                                                                                                                  |                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                           |                                                                                                              |

## **Informatyka**

- Wydłużony czas pracy
- Indywidualne powtarzanie poleceń
- Pomoc techniczna w trakcie wykonywania samodzielnych prac z wykorzystaniem komputera
- Dostosowanie zadań do umiejętności matematycznych ucznia
- Błędy ortograficzne nie mają wpływu na ocenę zadania
- Ograniczona liczba zadań na sprawdzianach
- W miarę możliwości podczas sprawdzianów wykorzystanie testów
- Zwrócenie większej uwagi na ćwiczenia umiejętności praktycznych podczas lekcji
- Motywowanie ucznia do pracy poprzez ukazanie możliwości zastosowania umiejętności zdobywanych na lekcji w praktyce

### **Wymagania edukacyjne z fizyki w klasie 8 na poszczególne oceny; dostosowanie wymagań niepełnosprawność umysłowa w stopniu lekkim i autyzm**

Warunki i formy wsparcia:

- dostosowanie wymagań edukacyjnych do możliwości ucznia
- obniżenie stopnia trudności zadań
- krótkie, jednoznaczne, zrozumiałe komunikaty słowne
- dodatkowe wskazówki, powtórzenia, upewnianie się co do zrozumienia poleceń
- wzmacnianie poczucia własnej wartości, akcentowanie osiągnięć
- redukowanie treści o wysokim stopniu abstrakcji
- dzielenie zadań na etapy
- minimalizowanie czynników rozpraszających



| Stopień dopuszczający | Stopień dostateczny | Stopień dobry | Stopień bardzo dobry | stopień celujący |
|-----------------------|---------------------|---------------|----------------------|------------------|
| I. ELEKTROSTATYKA     |                     |               |                      |                  |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                             |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>informuje, czym zajmuje się elektrostatyka; wskazuje przykłady elektryzowania ciał w otaczającej rzeczywistości</li> <li>posługuje się pojęciem ładunku elektrycznego; rozróżnia dwa rodzaje ładunków elektrycznych (dodatnie i ujemne)</li> <li>wyjaśnia, z czego składa się atom; przedstawia model budowy atomu na schematycznym rysunku</li> <li>posługuje się pojęciami: przewodnika jako substancji, w której łatwo mogą się przemieszczać ładunki elektryczne, i izolatora jako substancji, w której ładunki elektryczne nie mogą się przemieszczać</li> <li>odróżnia przewodniki od</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>doświadczalnie demonstruje zjawiska elektryzowania przez potarcie lub dotyk oraz wzajemne oddziaływanie ciał naelektryzowanych</li> <li>opisuje sposoby elektryzowania ciał przez potarcie i dotyk; informuje, że te zjawiska polegają na przemieszczaniu się elektronów; ilustruje to na przykładach</li> <li>opisuje jakościowo oddziaływanie ładunków jednoimiennych i różnoimiennych; podaje przykłady oddziaływań elektrostatycznych w otaczającej rzeczywistości i ich zastosowań (poznane na lekcji)</li> <li>posługuje się pojęciem ładunku elektrycznego jako wielokrotności ładunku elementarnego; stosuje jednostkę ładunku (1 C)</li> <li>wyjaśnia na przykładach, kiedy ciało jest naładowane dodatnio, a kiedy jest naładowane ujemnie</li> <li>posługuje się pojęciem jonu; wyjaśnia, kiedy powstaje jon dodatni, a kiedy – jon ujemny</li> <li>doświadczalnie odróżnia przewodniki od izolatorów; wskazuje ich</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>wskazuje przykłady oddziaływań elektrostatycznych w otaczającej rzeczywistości i ich zastosowań (inne niż poznane na lekcji)</li> <li>posługuje się pojęciem elektronów swobodnych; wykazuje, że w metalach znajdują się elektrony swobodne, a w izolatorach elektrony są związane z atomami; na tej podstawie uzasadnia podział substancji na przewodniki i izolatory</li> <li>wyjaśnia, na czym polega uziemienie ciała naelektryzowanego i zobojętnienie zgromadzonego na nim ładunku elektrycznego</li> <li>opisuje działanie i zastosowanie piorunochronu</li> <li>posługuje się pojęciem ładunku elementarnego; podaje symbol ładunku elementarnego oraz wartość: <math>e \approx 1,6 \cdot 10^{-19} \text{C}</math></li> <li>stosuje zasadę zachowania ładunku elektrycznego</li> <li>opisuje budowę oraz zasadę działania elektroskopu;</li> <li>podaje przykłady skutków</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>przelicza podwielokrotności, przeprowadza obliczenia i zapisuje wynik zgodnie z zasadami zaokrąglania, z zachowaniem liczby cyfr znaczących wynikającej z danych</li> <li>wyjaśnia wyniki obserwacji przeprowadzonych doświadczeń związanych z elektryzowaniem przewodników; uzasadnia na przykładach, że przewodnik można naelektryzować wtedy, gdy odizoluje się go od ziemi</li> <li>rozwiązuje zadania bardziej złożone, ale typowe, dotyczące treści rozdziału <i>Elektrostatyka</i></li> <li>posługuje się informacjami pochodzącymi z analizy przeczytanych tekstów (w tym popularnonaukowych) dotyczących treści rozdziału</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>opisuje budowę i zastosowanie maszyny elektrostatycznej</li> <li>rozwiązuje zadania z wykorzystaniem zależności, że każdy ładunek elektryczny jest wielokrotnością ładunku elementarnego;</li> </ul> |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                       |  |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|
| <p>izolatorów;<br/>wskazuje ich przykłady</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• posługuje się pojęciem układu izolowanego; podaje zasadę zachowania ładunku elektrycznego</li> <li>• współpracuje w zespole podczas przeprowadzania obserwacji i doświadczeń, przestrzegając zasad bezpieczeństwa</li> </ul> | <p>przykłady</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• informuje, że dobre przewodniki elektryczności są również dobrymi przewodnikami ciepła; wymienia przykłady zastosowań przewodników i izolatorów w otaczającej rzeczywistości</li> <li>• posługuje się elektroskopem</li> <li>• opisuje przemieszczanie się ładunków w przewodnikach pod wpływem oddziaływania ładunku zewnętrznego (indukcja elektrostatyczna)</li> <li>• przeprowadza doświadczenia z pomocą: <ul style="list-style-type: none"> <li>- doświadczenie ilustrujące elektryzowanie ciał przez pocieranie oraz oddziaływanie ciał naelektryzowanych,</li> <li>- doświadczenie wykazujące, że przewodnik można naelektryzować,</li> <li>- elektryzowanie ciał przez zbliżenie ciała naelektryzowanego,</li> </ul> </li> </ul> <p>korzystając z ich opisów i przestrzegając zasad bezpieczeństwa; opisuje przebieg przeprowadzonego doświadczenia (wyróżnia kluczowe kroki i sposób postępowania, wyjaśnia rolę użytych</p> | <p>i wykorzystania indukcji elektrostatycznej</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• rozwiązuje proste zadania dotyczące treści rozdziału <i>Elektrostatyka</i></li> <li>•</li> </ul> | <p><i>Elektrostatyka</i> (w szczególności tekstu: Gdzie wykorzystuje się elektryzowanie ciał)</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>•</li> </ul> |  |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|

|                             |                                                                                                                                                              |  |  |  |
|-----------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|--|--|
|                             | przyrządów, przedstawia<br>wyniki<br>rozwiązuje proste (bardzo<br>łatwe) zadania dotyczące<br>treści                      rozdziału<br><i>Elektrostatyka</i> |  |  |  |
| <b>II. PRĄD ELEKTRYCZNY</b> |                                                                                                                                                              |  |  |  |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                     |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>określa umowny kierunek przepływu prądu elektrycznego</li> <li>posługuje się pojęciem natężenia prądu wraz z jego jednostką (1 A)</li> <li>posługuje się pojęciem obwodu elektrycznego; podaje warunki przepływu prądu elektrycznego w obwodzie elektrycznym</li> <li>wymienia elementy prostego obwodu elektrycznego: źródło energii elektrycznej, odbiornik (np. żarówka, opornik), przewody, wyłącznik, mierniki (amperomierz, woltomierz); rozróżnia symbole graficzne tych elementów</li> <li>wymienia przyrządy służące do pomiaru napięcia elektrycznego i natężenia prądu elektrycznego; wyjaśnia, jak włącza się je do obwodu elektrycznego (amperomierz szeregowo, woltomierz równolegle)</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>stosuje jednostkę napięcia (1 V)</li> <li>opisuje przepływ prądu w obwodach jako ruch elektronów swobodnych albo jonów w przewodnikach</li> <li>rozdziela sposoby łączenia elementów obwodu elektrycznego: szeregowy i równoległy</li> <li>rysuje schematy obwodów elektrycznych składających się z jednego źródła energii, jednego odbiornika, mierników i wyłączników; posługuje się symbolami graficznymi tych elementów</li> <li>posługuje się pojęciem oporu elektrycznego jako własnością przewodnika; posługuje się jednostką oporu (1 <math>\Omega</math>).</li> <li>posługuje się pojęciem pracy i mocy prądu elektrycznego wraz z ich jednostkami; posługuje się pojęciem mocy znamionowej; analizuje i porównuje dane na tabliczkach znamionowych różnych urządzeń elektrycznych</li> <li>wyjaśnia różnicę między prądem stałym i prądem przemiennym; wskazuje baterię, akumulator i zasilacz jako źródła stałego napięcia; odróżnia to napięcie od napięcia w przewodach doprowadzających prąd do mieszkań</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>stwierdza, że elektrownie wytwarzają prąd przemienny, który do mieszkań jest dostarczany pod napięciem 230 V</li> <li>posługuje się pojęciem napięcia elektrycznego jako wielkości określającej ilość energii potrzebnej do przeniesienia ładunku w obwodzie;</li> <li>stosuje w obliczeniach związek między natężeniem prądu a ładunkiem i czasem jego przepływu przez poprzeczny przekrój przewodnika</li> <li>stosuje w obliczeniach związek między napięciem a natężeniem prądu i oporem elektrycznym</li> <li>przeprowadza doświadczenia z pomocą: <ul style="list-style-type: none"> <li>doświadczenie wykazujące przepływ ładunków przez przewodniki,</li> <li>łączy według podanego schematu obwód elektryczny składający się ze źródła (baterii), odbiornika (żarówki),</li> </ul> </li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>sporządza wykres zależności natężenia prądu od przyłożonego napięcia <math>I(U)</math></li> <li>doświadczalnie wyznacza opór przewodnika przez pomiary napięcia na jego końcach oraz natężenia płynącego prądu; zapisuje wyniki pomiarów wraz z ich jednostkami, z uwzględnieniem informacji o niepewności; przeprowadza obliczenia i zapisuje wynik zgodnie z zasadami zaokrąglania, z zachowaniem liczby cyfr znaczących wynikającej z dokładności pomiarów</li> <li>przelicza energię elektryczną wyrażoną w kilowatogodzinach na dżule i odwrotnie; oblicza zużycie energii elektrycznej dowolnego odbiornika</li> <li>stosuje</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>realizuje projekt: żarówka czy świetlówka (opisany w podręczniku)</li> </ul> |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                      |  |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|
| <ul style="list-style-type: none"> <li>wymienia formy energii, na jakie jest zamieniana energia elektryczna; wymienia źródła energii elektrycznej i odbiorniki; podaje ich przykłady</li> <li>wyjaśnia, na czym polega zwarcie; opisuje rolę izolacji i bezpieczników przeciążeniowych w domowej sieci elektrycznej</li> <li>opisuje warunki bezpiecznego korzystania z energii elektrycznej</li> <li>współpracuje w zespole podczas przeprowadzania obserwacji i doświadczeń, przestrzegając zasad bezpieczeństwa</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>opisuje skutki działania prądu na organizm człowieka i inne organizmy żywe; wskazuje zagrożenia porażeniem prądem elektrycznym; podaje podstawowe zasady udzielania pierwszej pomocy</li> <li>opisuje skutki przerywania dostaw energii elektrycznej do urządzeń o kluczowym znaczeniu oraz rolę zasilania awaryjnego</li> </ul> | <p>amperomierza i woltomierza,</p> <p>- wyznacza moc żarówki zasilanej z baterii za pomocą woltomierza i amperomierza,</p> <p>korzystając z ich opisów i przestrzegając zasad bezpieczeństwa; odczytuje wskazania mierników; opisuje przebieg przeprowadzonego doświadczenia (wyróżnia kluczowe kroki i sposób postępowania, wskazuje rolę użytych przyrządów, przedstawia wyniki doświadczenia lub przeprowadza obliczenia i zapisuje wynik zgodnie z zasadami zaokrąglania, z zachowaniem liczby cyfr znaczących wynikającej z dokładności pomiarów, formułuje wnioski na podstawie tych wyników</p> | <p>w obliczeniach związek między tymi wielkościami oraz wzory na pracę i moc prądu elektrycznego</p> |  |
| <b>III. MAGNETYZM</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                      |  |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                               |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• nazywa bieguny magnesów stałych, opisuje oddziaływanie między nimi</li> <li>• doświadczalnie demonstruje zachowanie się igły magnetycznej w obecności magnesu</li> <li>• opisuje zachowanie się igły magnetycznej w otoczeniu prostoliniowego przewodnika z prądem</li> <li>• posługuje się pojęciem zwojnicy; stwierdza, że zwojnica, przez którą płynie prąd elektryczny, zachowuje się jak magnes</li> <li>• wskazuje oddziaływanie magnetyczne jako podstawę działania silników elektrycznych; podaje przykłady wykorzystania silników elektrycznych</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• opisuje zachowanie się igły magnetycznej w obecności magnesu oraz zasadę działania kompasu (podaje czynniki zakłócające jego prawidłowe działanie); posługuje się pojęciem biegunów magnetycznych Ziemi</li> <li>• opisuje na przykładzie żelaza oddziaływanie magnesów na materiały magnetyczne;</li> <li>• stwierdza, że w pobliżu magnesu każdy kawałek żelaza staje się magnesem (namagnesowuje się), a przedmioty wykonane z ferromagnetyku wzmacniają oddziaływanie magnetyczne magnesu</li> <li>• podaje przykłady wykorzystania oddziaływania magnesów na materiały magnetyczne</li> <li>• opisuje budowę i działanie elektromagnesu</li> <li>• opisuje wzajemne oddziaływanie elektromagnesów i magnesów; podaje</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• stwierdza, że linie, wzduż których igła kompasu lub opłki układają się wokół prostoliniowego przewodnika z prądem, mają kształt współśrodkowych okręgów</li> <li>• opisuje budowę silnika elektrycznego prądu stałego</li> <li>• przeprowadza doświadczenia: <ul style="list-style-type: none"> <li>– demonstruje działanie siły magnetycznej, bada, od czego zależą jej wartość i zwrot,</li> </ul> </li> <li>• doświadczalnie demonstruje zjawisko oddziaływania przewodnika z prądem na igłę magnetyczną</li> <li>• opisuje wzajemne oddziaływanie przewodników, przez które płynie prąd elektryczny, i magnesu trwałego</li> <li>• opisuje doświadczenie Oersteda; podaje wnioski wynikające z tego doświadczenia</li> <li>• opisuje właściwości</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• projektuje i buduje elektromagnes demonstruje jego działanie, przestrzegając zasad bezpieczeństwa</li> <li>• wyjaśnia, na czym polega namagnesowanie ferromagnetyku; posługuje się pojęciem domen magnetycznych</li> <li>• opisuje sposoby wyznaczania biegunowości magnetycznej przewodnika kołowego i zwojnicy (reguła śruby prawoskrętnej, reguła prawej dłoni, na podstawie ułożenia strzątek oznaczających kierunek prądu – metoda liter S i N); stosuje wybrany sposób wyznaczania biegunowości przewodnika kołowego lub zwojnicy</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• pisuje działanie dzwonka elektromagnetycznego lub zamka elektrycznego, korzystając ze schematu przedstawiającego jego budowę</li> <li>• demonstruje zasadę działania silnika elektrycznego prądu stałego,</li> </ul> |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                              |  |  |
|--|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|--|
|  | <p>przykłady zastosowania elektromagnesów</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• posługuje się pojęciem siły magnetycznej (elektrodynamicznej); opisuje jakościowo, od czego ona zależy</li> <li>• przeprowadza z pomocą nauczyciela doświadczenia: <ul style="list-style-type: none"> <li>– bada wzajemne oddziaływanie magnesów oraz oddziaływanie magnesów na żelazo i inne materiały magnetyczne,</li> <li>– bada zachowanie igły magnetycznej w otoczeniu prostoliniowego przewodnika z prądem,</li> <li>– bada oddziaływania magnesów trwałych i przewodników z prądem oraz wzajemne oddziaływanie przewodników z prądem,</li> <li>– bada zależność magnetycznych właściwości zwojnicy od obecności w niej rdzenia z ferromagnetyku oraz</li> </ul> </li> </ul> | <p>ferromagnetyków; podaje przykłady ferromagnetyków</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>•</li> </ul> |  |  |
|--|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|--|



|                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |  |  |  |
|---------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|--|--|
|                           | <p>liczby zwojów<br/>i natężenia prądu<br/>płynącego przez<br/>zwoje,</p> <p>korzystając z ich opisów<br/>i przestrzegając zasad<br/>bezpieczeństwa;<br/>wskazuje rolę użytych<br/>przyrządów oraz czynniki<br/>istotne i nieistotne dla<br/>wyników doświadczeń;<br/>formułuje wnioski na<br/>podstawie tych wyników</p> |  |  |  |
| <b>IV. DRGANIA I FALE</b> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |  |  |  |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                        |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• opisuje ruch okresowy wahadła; wskazuje położenie równowagi i amplitudę tego ruchu; podaje przykłady ruchu okresowego w otaczającej rzeczywistości</li> <li>• posługuje się pojęciami okresu i częstotliwości wraz z ich jednostkami do opisu ruchu okresowego</li> <li>• wskazuje drgające ciało jako źródło fali mechanicznej; posługuje się pojęciami: amplitudy, okresu, częstotliwości i długości fali do opisu fal; podaje przykłady fal mechanicznych w otaczającej rzeczywistości</li> <li>• stwierdza, że źródłem dźwięku jest drgające ciało, a do jego rozchodzenia się potrzebny jest ośrodek (dźwięk nie rozchodzi się w próżni); podaje przykłady źródeł dźwięków w otaczającej</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• opisuje ruch drgający (drgania) ciała pod wpływem siły sprężystości; wskazuje położenie równowagi i amplitudę drgań</li> <li>• posługuje się pojęciem częstotliwości jako liczbą pełnych drgań (wahnięć) wykonanych w jednostce czasu (<math>f = \frac{n}{t}</math>) i na tej podstawie określa jej jednostkę (<math>1 \text{ Hz} = \frac{1}{s}</math>); stosuje w obliczeniach związek między częstotliwością a okresem drgań (<math>f = \frac{1}{T}</math>)</li> <li>• wyznacza amplitudę i okres drgań na podstawie wykresu zależności położenia od czasu</li> <li>•</li> <li>•</li> <li>• doświadczalnie demonstruje dźwięki o różnych częstotliwościach z wykorzystaniem drgającego przedmiotu lub instrumentu muzycznego</li> <li>• opisuje mechanizm powstawania i rozchodzenia się fal dźwiękowych</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• posługuje się pojęciami: wahadła matematycznego, wahadła sprężynowego, odróżnia wahadło matematyczne od wahadła sprężynowego</li> <li>• analizuje wykres fali; wskazuje oraz wyznacza jej długość i amplitudę; porównuje fale na podstawie ich ilustracji</li> <li>• omawia mechanizm wytwarzania dźwięków w wybranym instrumencie muzycznym</li> <li>• doświadczalnie wyznacza okres i częstotliwość w ruchu okresowym (wahadła i ciężarka zawieszonego na sprężynie); bada jakościowo zależność okresu wahadła od jego długości i zależność okresu drgań ciężarka od jego masy (korzystając z opisu doświadczeń); wskazuje czynniki istotne i nieistotne dla</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• analizuje wykresy zależności położenia od czasu w ruchu drgającym; na podstawie tych wykresów porównuje drgania ciał</li> <li>• analizuje jakościowo przemiany energii kinetycznej i energii potencjalnej sprężystości w ruchu drgającym; podaje przykłady przemian energii podczas drgań zachodzących w otaczającej rzeczywistości</li> <li>• analizuje oscylogramy różnych dźwięków</li> <li>• opisuje poszczególne rodzaje fal elektromagnetycznych; podaje odpowiadające im długości i częstotliwości fal, korzystając</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• rozwiązuje zadania (lub problemy) dotyczące treści rozdziału <i>Drgania i fale</i></li> </ul> |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                     |  |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------|--|
| <p>rzeczywistości</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• stwierdza, że fale dźwiękowe można opisać za pomocą tych samych związków między długością, prędkością, częstotliwością i okresem fali, jak w przypadku fal mechanicznych; porównuje wartości prędkości fal dźwiękowych w różnych ośrodkach, korzystając z tabeli tych wartości</li> <li>• wymienia rodzaje fal elektromagnetycznych: radiowe, mikrofae, promieniowanie podczerwone, światło widzialne, promieniowanie nadfioletowe, rentgenowskie i gamma; podaje przykłady ich zastosowania</li> </ul> | <p>w powietrzu</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• opisuje jakościowo związki między wysokością dźwięku a częstotliwością fali i między natężeniem dźwięku (głośnością) a energią fali i amplitudą fali</li> <li>• rozróżnia dźwięki słyszalne, ultradźwięki i infradźwięki; podaje przykłady ich źródeł i zastosowania; opisuje szkodliwość hałasu</li> <li>• stwierdza, że źródłem fal elektromagnetycznych są drgające ładunki elektryczne oraz prąd, którego natężenie zmienia się w czasie</li> <li>• wymienia cechy wspólne i różnice w rozchodzeniu się fal mechanicznych i elektromagnetycznych; podaje wartość prędkości fal elektromagnetycznych w próżni; porównuje wybrane fale (np. dźwiękowe i świetlne)</li> <li>• przeprowadza doświadczenia z pomocą nauczyciela: <ul style="list-style-type: none"> <li>• demonstruje ruch drgający ciężarka zawieszonego na sprężynie lub nici; wskazuje położenie równowagi i amplitudę drgań,</li> <li>• demonstruje powstawanie fali na sznurze i wodzie,</li> </ul> </li> </ul> | <p>wyników doświadczeń; zapisuje wyniki pomiarów wraz z ich jednostką, z uwzględnieniem informacji o niepewności; przeprowadza obliczenia i zapisuje wyniki zgodnie z zasadami zaokrąglania, z zachowaniem liczby cyfr znaczących wynikającej z dokładności pomiarów; formułuje wniosek</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• ipostuguje się pojęciem prędkości rozchodzenia się fali; opisuje związek między prędkością, długością i częstotliwością (lub okresem) fali: <math display="block">v = \lambda \cdot f \text{ (lub } v = \frac{\lambda}{T})</math> </li> <li>• stosuje w obliczeniach związki między okresem, częstotliwością i długością fali wraz z ich jednostkami</li> <li>• przedstawia na schematycznym rysunku wykres</li> </ul> | <p>z diagramu przedstawiające go widmo fal elektromagnetycznych</p> |  |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------|--|

|                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                           |  |  |
|------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|--|
|                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wytwarza dźwięki i wykazuje, że do rozchodzenia się dźwięku potrzebny jest ośrodek,</li> <li>• wytwarza dźwięki; bada jakościowo zależność ich wysokości od częstotliwości drgań i zależność ich głośności od amplitudy drgań,</li> </ul> <p>korzystając z ich opisów; opisuje przebieg przeprowadzonego doświadczenia, przedstawia wyniki i formułuje wnioski</p> | <p>zależności położenia od czasu w ruchu drgającym; zaznacza na nim amplitudę i okres drgań</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• opisuje rozchodzenie się fali mechanicznej jako proces przekazywania energii bez przenoszenia materii</li> </ul> |  |  |
| <b>V. OPTYKA</b> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                           |  |  |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>wymienia źródła światła; posługuje się pojęciami: promień świetlny, wiązka światła, ośrodek optyczny, ośrodek optycznie jednorodny; rozróżnia rodzaje źródeł światła (naturalne i sztuczne) oraz rodzaje wiązek światła (zbieżna, równoległa i rozbieżna)</li> <li>ilustruje prostoliniowe rozchodzenie się światła w ośrodku jednorodnym; podaje przykłady prostoliniowego biegu promieni światła w otaczającej rzeczywistości</li> <li>podaje przykłady powstawania cienia i półcienia w otaczającej rzeczywistości</li> <li>porównuje zjawiska odbicia i rozproszenia światła; podaje</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>opisuje rozchodzenie się światła w ośrodku jednorodnym</li> <li>opisuje światło jako rodzaj fal elektromagnetycznych; podaje przedział długości fal świetlnych oraz przybliżoną wartość prędkości światła w próżni</li> <li>przedstawia na schematycznym rysunku powstawanie cienia i półcienia</li> <li>posługuje się pojęciami: kąta padania, kąta odbicia i normalnej do opisu zjawiska odbicia światła od powierzchni płaskiej; opisuje wiązek między kątem padania a kątem odbicia; podaje i stosuje prawo odbicia</li> <li>opisuje zjawisko odbicia światła od powierzchni chropowatej</li> <li>analizuje bieg promieni wychodzących z punktu w różnych kierunkach, a następnie odbitych od zwierciadła płaskiego i zwierciadeł sferycznych; opisuje i ilustruje zjawisko odbicia od powierzchni sferycznej</li> <li>opisuje skupianie się promieni w zwierciadle wklęsłym; posługuje się pojęciami ogniska i ogniskowej zwierciadła</li> <li>podaje przykłady wykorzystania zwierciadeł w otaczającej rzeczywistości</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>wskazuje prędkość światła jako maksymalną prędkość przepływu informacji; porównuje wartości prędkości światła w różnych ośrodkach przezroczystych</li> <li>analizuje bieg promieni odbitych od zwierciadła wypukłego; posługuje się pojęciem ogniska pozornego zwierciadła wypukłego</li> <li>podaje i stosuje wiązek ogniskowej z promieniem krzywizny (w przybliżeniu <math>f = \frac{1}{2} \cdot r</math>); wyjaśnia i stosuje odwracalność biegu promieni świetlnych (stwierdza np., że promienie wychodzące z ogniska po odbiciu od zwierciadła tworzą wiązkę promieni równoległych do osi optycznej)</li> <li>wyjaśnia mechanizm rozszczepienia światła w pryzmacie, posługując się wiązką między prędkością światła a długością fali świetlnej w różnych ośrodkach i odwołując</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>przeprowadza doświadczenie potwierdzające równość kątów padania i odbicia; - posługuje się pojęciem zdolności skupiającej soczewki wraz z jej jednostką (1 D)</li> <li>przewiduje rodzaj i położenie obrazu wytwarzanego przez zwierciadła sferyczne w zależności od odległości przedmiotu od zwierciadła</li> <li>opisuje zjawisko powstawania tęczy</li> <li></li> <li>wyjaśnia mechanizm zjawisk zaćmienia Słońca i Księżyca, korzystając ze schematycznych rysunków przedstawiających te zjawiska</li> <li>przewiduje rodzaj i położenie</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>posługuje się pojęciem powiększenia obrazu jako ilorazu odległości obrazu od zwierciadła i odległości przedmiotu od zwierciadła; podaje i stosuje wzory na powiększenie obrazu (np.:</li> <li><math>p = \frac{h_2}{h_1}</math> i <math>p = \frac{y}{x}</math>); wyjaśnia, kiedy: <math>p &lt; 1</math>, <math>p = 1</math>, <math>p &gt; 1</math></li> <li>posługuje się pojęciami astygmatyzmu i daltonizmu</li> </ul> |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>przykłady odbicia i rozproszenia światła w otaczającej rzeczywistości</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>rozróżnia zwierciadła płaskie i sferyczne (wklęsłe i wypukłe); podaje przykłady zwierciadeł w otaczającej rzeczywistości</li> <li>posługuje się pojęciami osi optycznej i promienia krzywizny zwierciadła; wymienia cechy obrazów wytworzonych przez zwierciadła (pozorne lub rzeczywiste, proste lub odwrócone, powiększone, pomniejszone lub tej samej wielkości co przedmiot)</li> <li>rozróżnia obrazy: rzeczywisty, pozorny, prosty, odwrócony, powiększony, pomniejszony, tej samej wielkości co</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>posługuje się pojęciem powiększenia obrazu jako ilorazu wysokości obrazu i wysokości przedmiotu</li> <li>opisuje jakościowo zjawisko załamania światła na granicy dwóch ośrodków różniących się prędkością rozchodzenia się światła; wskazuje kierunek załamania; posługuje się pojęciem kąta załamania</li> <li>podaje i stosuje prawo załamania światła (jakościowo)</li> <li>opisuje światło białe jako mieszaninę barw; ilustruje to rozszczepieniem światła w pryzmacie; podaje inne przykłady rozszczepienia światła</li> <li>opisuje i ilustruje bieg promieni równoległych do osi optycznej przechodzących przez soczewki skupiającą i rozpraszającą, posługując się pojęciami ogniska i ogniskowej; rozróżnia ogniska rzeczywiste i pozorne</li> <li>wyjaśnia i stosuje odwracalność biegu promieni świetlnych (stwierdza np., że promienie wychodzące z ogniska po załamaniu w soczewce skupiającej tworzą wiązkę promieni równoległych do osi</li> </ul> | <p>się do widma światła białego</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>opisuje i konstruuje graficznie bieg promieni ilustrujący powstawanie obrazów pozornych wytwarzanych przez zwierciadło płaskie; wymienia trzy cechy obrazu (pozorny, prosty i tej samej wielkości co przedmiot); wyjaśnia, kiedy obraz jest rzeczywisty, a kiedy – pozorny</li> <li>opisuje i konstruuje graficznie bieg promieni ilustrujący powstawanie obrazów rzeczywistych i pozornych wytwarzanych przez zwierciadła sferyczne, znając położenie ogniska</li> <li>opisuje obrazy wytworzone przez zwierciadła sferyczne (podaje trzy cechy obrazu)</li> <li>rysuje konstrukcyjnie obrazy wytworzone przez soczewki; rozróżnia obrazy: rzeczywiste, pozorne, proste, odwrócone; porównuje wielkość przedmiotu z wielkością obrazu</li> <li>opisuje obrazy wytworzone przez soczewki (wymienia trzy cechy obrazu); określa rodzaj obrazu w zależności od</li> </ul> | <p>obrazu wytworzonego przez soczewki w zależności od odległości przedmiotu od soczewki, znając położenie ogniska (i odwrotnie)</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>opisuje budowę oka oraz powstawanie obrazu na siatkówce, korzystając ze schematycznego rysunku przedstawiającego budowę oka</li> </ul> |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                    |  |  |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|--|
| <p>przedmiot</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• opisuje światło lasera jako jednobarwne i ilustruje to brakiem rozszczepienia w pryzmacie; porównuje przejście światła jednobarwnego i światła białego przez pryzmat</li> <li>• rozróżnia rodzaje soczewek (skupiające i rozpraszające); posługuje się pojęciem osi optycznej soczewki; rozróżnia symbole soczewki skupiającej i rozpraszającej; podaje przykłady soczewek w otaczającej rzeczywistości oraz przykłady ich wykorzystania</li> <li>• posługuje się pojęciem powiększenia obrazu jako ilorazu wysokości obrazu i wysokości przedmiotu</li> </ul> | <p>optycznej)</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• posługuje się pojęciami krótkowzroczności i dalekowzroczności; opisuje rolę soczewek w korygowaniu tych wad wzroku</li> <li>• przeprowadza doświadczenia z pomocą nauczyciela: <ul style="list-style-type: none"> <li>– demonstruje zjawisko prostoliniowego rozchodzenia się światła,</li> <li>– skupia równoległą wiązką światła za pomocą zwierciadła wklęsłego i wyznacza jej ognisko,</li> <li>– demonstruje powstawanie obrazów za pomocą zwierciadeł sferycznych,</li> <li>– demonstruje zjawisko załamania światła na granicy ośrodków,</li> <li>– demonstruje rozszczepienie światła w pryzmacie,</li> <li>– demonstruje powstawanie obrazów za pomocą soczewek,</li> <li>– otrzymuje za pomocą soczewki skupiającej ostre obrazy przedmiotu na ekranie,</li> </ul> </li> </ul> <p>przestrzegając zasad bezpieczeństwa;</p> | <p>odległości przedmiotu od soczewki</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• posługuje się pojęciem akomodacji oka</li> </ul> |  |  |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|--|

**Wymagania edukacyjne na poszczególne oceny przygotowana na podstawie treści zawartych w podstawie programowej, programie nauczania oraz podręczniku dla klasy ósmej szkoły podstawowej *Chemia Nowej Ery* ;**  
***Dostosowanie wymagań do niepełnosprawności intelektualnej w stopniu lekkim i autyzm.***

Warunki i formy wsparcia:

- dostosowanie wymagań edukacyjnych do możliwości ucznia
- obniżenie stopnia trudności zadań
- krótkie ,jednoznaczne, zrozumiałe komunikaty słowne
- dodatkowe wskazówki, powtórzenia, upewnianie się co do zrozumienia poleceń
- wzmacnianie poczucia własnej wartości ,akcentowanie osiągnięć
- redukowanie treści o wysokim stopniu abstrakcji
- dzielenie zadań na etapy
- minimalizowanie czynników rozpraszaających

## **VII. Kwasy**



|                                          |                                            |                                          |                                                     |                                             |
|------------------------------------------|--------------------------------------------|------------------------------------------|-----------------------------------------------------|---------------------------------------------|
| <b>Ocena dopuszczająca</b><br><b>[1]</b> | <b>Ocena dostateczna</b><br><b>[1 + 2]</b> | <b>Ocena dobra</b><br><b>[1 + 2 + 3]</b> | <b>Ocena bardzo dobra</b><br><b>[1 + 2 + 3 + 4]</b> | <b>Ocena celująca</b><br><b>[1+2+3+4+5]</b> |
|------------------------------------------|--------------------------------------------|------------------------------------------|-----------------------------------------------------|---------------------------------------------|

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>Uczeń:<br/>wymienia zasady bhp dotyczące obchodzenia się z kwasami<br/>zalicza kwasy do elektrolitów<br/><b>opisuje budowę kwasów</b><br/><b>opisuje różnice w budowie kwasów beztlenowych i kwasów tlenowych</b><br/><b>zapisuje wzory sumaryczne kwasów: HCl, H<sub>2</sub>S, H<sub>2</sub>SO<sub>4</sub>, H<sub>2</sub>SO<sub>3</sub>, HNO<sub>3</sub>, H<sub>2</sub>CO<sub>3</sub>, H<sub>3</sub>PO<sub>4</sub></b><br/><b>podaje nazwy poznanych kwasów</b><br/><b>opisuje podstawowe zastosowania kwasów: chlorowodorowego, azotowego(V) i siarkowego(VI)</b><br/><b>wyjaśnia, na czym polega dysocjacja jonowa(elektrolityczna) kwasów</b><br/><b>wymienia rodzaje odczynu roztworu</b><br/>wymienia poznane wskaźniki<br/><b>rozdziela doświadczalnie odczyny roztworów za pomocą wskaźników</b></p> | <p>Uczeń:<br/>wskazuje przykłady tlenków kwasowych<br/><b>opisuje właściwości poznanych kwasów</b><br/><b>opisuje zastosowania poznanych kwasów</b><br/><b>wyjaśnia pojęcie dysocjacji jonowej</b><br/>nazywa kation H<sup>+</sup> i aniony reszt kwasowych<br/><b>określa odczyn roztworu (kwasowy)</b><br/><b>-definiuje pojęcie kwasu zgodnie z teorią Arrheniusa</b><br/>-zapisuje wzory strukturalne kwasów beztlenowych<br/>-wyznacza wartościowość reszty kwasowej<br/><b>-opisuje właściwości kwasów, np.: chlorowodorowego, azotowego(V) i siarkowego(VI)</b><br/>-stosuje zasadę rozcieńczania kwasów<br/><b>-zapisuje równania reakcji dysocjacji jonowej kwasów (proste przykłady)</b><br/>określa zakres pH i barwy wskaźników dla poszczególnych odczynów<br/>-wskazuje wodór i resztę kwasową we wzorze kwasu</p> | <p>Uczeń:<br/><b>-zapisuje równania reakcji otrzymywania</b> poznanych kwasów<br/>wyjaśnia, dlaczego podczas pracy ze stężonymi roztworami kwasów należy zachować szczególną ostrożność<br/>wyjaśnia zasadę bezpiecznego rozcieńczania stężonego roztworu kwasu siarkowego(VI)<br/><b>podaje przyczyny odczynu roztworów: kwasowego, zasadowego, obojętnego</b><br/><b>interpretuje wartość pH w ujęciu jakościowym (odczyny: kwasowy, zasadowy, obojętny)</b><br/><b>opisuje zastosowania wskaźników</b><br/><b>-zapisuje wybrane równania reakcji dysocjacji jonowej kwasów</b><br/>definiuje pojęcia: <i>jon</i>, <i>kation</i> i <i>anion</i><br/>wyjaśnia pojęcie <i>kwaśne opady</i></p> | <p>Uczeń:<br/><b>analizuje proces powstawania i skutki kwaśnych opadów</b><br/><b>-zapisuje równania reakcji otrzymywania wskazanego kwasu</b><br/><b>-projektuje doświadczenia, w wyniku których można otrzymać omawiane na lekcjach kwasy</b><br/>wymienia poznane tlenki kwasowe<br/>-planuje doświadczalne wykrycie białka w próbce żywności (np.: w serze, mleku, jajku)<br/>-opisuje reakcję ksantoproteinową<br/><b>-planuje doświadczenie, które pozwala zbadać pH produktów występujących w życiu codziennym</b><br/><b>-proponuje niektóre sposoby ograniczenia powstawania kwaśnych opadów</b></p> | <p>Uczeń:<br/><b>projektuje i przeprowadza doświadczenia, - odczytuje równania reakcji chemicznych w których można otrzymać wyniki kwasu</b><br/><b>-proponuje sposoby ograniczenia powstawania kwaśnych opadów</b><br/><b>-zapisuje odczyty równania reakcji dysocjacji jonowej (elektrolitycznej) w formie stopniowej dla H<sub>2</sub>S, H<sub>2</sub>CO<sub>3</sub></b></p> |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|



## **VIII. Sole**

|                                   |                                     |                                   |                                              |                                      |
|-----------------------------------|-------------------------------------|-----------------------------------|----------------------------------------------|--------------------------------------|
| <b>Ocena dopuszczająca</b><br>[1] | <b>Ocena dostateczna</b><br>[1 + 2] | <b>Ocena dobra</b><br>[1 + 2 + 3] | <b>Ocena bardzo dobra</b><br>[1 + 2 + 3 + 4] | <b>Ocena celująca</b><br>[1+2+3+4+5] |
|-----------------------------------|-------------------------------------|-----------------------------------|----------------------------------------------|--------------------------------------|

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                             |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>Uczeń:<br/>wskazuje metal i resztę kwasową we wzorze soli<br/><b>tworzy nazwy soli na podstawie wzorów sumarycznych</b> (proste przykłady)<br/>dzieli sole ze względu na ich rozpuszczalność w wodzie<br/>zdefiniuje pojęcia <i>reakcja zobojętniania</i> i <i>reakcja strąceniowa</i><br/><b>podaje</b> przykłady <b>zastosowań najważniejszych soli</b></p> | <p>Uczeń:<br/>– <b>wymienia zastosowania najważniejszych soli</b><br/>-opisuje budowę soli<br/><b>tworzy i zapisuje wzory sumaryczne soli</b> (np. chlorków, siarczków)<br/>-<b>tworzy i zapisuje wzory sumaryczne soli na podstawie ich nazw</b> (np. wzory soli kwasów: chlorowodorowego, siarkowodorowego i metali, np. sodu, potasu i wapnia)<br/>wskazuje wzory soli wśród wzorów różnych związków chemicznych<br/><b>zapisuje równania reakcji dysocjacji jonowej</b> (elektrolitycznej) soli <b>rozpuszczalnych w wodzie</b> (proste przykłady)<br/>-odróżnia zapis cząsteczkowy od zapisu jonowego równania reakcji chemicznej</p> | <p>Uczeń:<br/><b>projektuje i przeprowadza reakcję zobojętniania (<math>\text{HCl} + \text{NaOH}</math>)</b><br/><b>wymienia zastosowania soli</b><br/>-wymienia cztery najważniejsze sposoby otrzymywania soli<br/>podaje nazwy i wzory soli (typowe przykłady)<br/><b>zapisuje i odczytuje wybrane równania reakcji dysocjacji jonowej soli</b><br/>-ustala rozpuszczalność soli w wodzie na podstawie tabeli rozpuszczalności soli i wodorotlenków w wodzie<br/>-<b>zapisuje cząsteczkowo równania reakcji otrzymywania soli</b> (proste przykłady)</p> | <p>Uczeń:<br/><b>przeprowadza doświadczenia</b> dotyczące <b>otrzymywania soli</b><br/><b>tworzy i zapisuje nazwy i wzory soli:</b> chlorków, siarczków, azotanów(V), siarczanów(IV), siarczanów(VI), węglanów, fosforanów(V) (fosforanów(V))<br/><b>zapisuje i odczytuje równania dysocjacji jonowej (elektrolitycznej) soli</b><br/><b>wyjaśnia przebieg reakcji zobojętniania i reakcji strąceniowej</b><br/>-<b>zapisuje równania reakcji otrzymywania soli</b><br/>-<b>projektuje doświadczenia pozwalające otrzymać substancje trudno rozpuszczalne i praktycznie nierozpuszczalne (sole i wodorotlenki) w reakcjach strąceniowych</b><br/>-<b>zapisuje równania reakcji zobojętniania w formach:</b> cząsteczkowej, jonowej oraz jonowej skróconej</p> | <p>Uczeń :<br/><b>zapisuje i odczytuje równania reakcji otrzymywania dowolnej soli</b><br/><b>przewiduje wynik reakcji strąceniowej</b></p> |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

## IX. Związki węgla z wodorem



|                            |                              |                            |                                       |                               |
|----------------------------|------------------------------|----------------------------|---------------------------------------|-------------------------------|
| Ocena dopuszczająca<br>[1] | Ocena dostateczna<br>[1 + 2] | Ocena dobra<br>[1 + 2 + 3] | Ocena bardzo dobra<br>[1 + 2 + 3 + 4] | Ocena celująca<br>[1+2+3+4+5] |
|----------------------------|------------------------------|----------------------------|---------------------------------------|-------------------------------|



|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                        |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>Uczeń:</p> <p>wymienia naturalne źródła węglowodorów</p> <p>wymienia nazwy produktów destylacji ropy naftowej i podaje przykłady ich zastosowania</p> <p>stosuje zasady bhp w pracy z gazem ziemnym</p> <p>definiuje pojęcie <i>węglowodory</i></p> <p>definiuje pojęcia: <i>węglowodory nasycone</i>, <i>węglowodory nienasycone</i>, <i>alkany</i>, <i>alkeny</i>, <i>alkiny</i></p> <p>zapisuje wzory sumaryczne: alkanów, alkenów i alkinów</p> <p>o podanej liczbie atomów węgla</p> <p>podaje nazwy systematyczne alkanów (do pięciu atomów węgla w cząsteczce)</p> <p>podaje wzory ogólne: alkanów, alkenów i alkinów</p> <p>opisuje najważniejsze właściwości etenu i etynu</p> <p>opisuje najważniejsze zastosowania metanu, etenu i etynu</p> | <p>Uczeń:</p> <p>tworzy nazwy alkenów i alkinów na podstawie nazw odpowiednich alkanów</p> <p>zapisuje wzory: sumaryczne, strukturalne i półstrukturalne (grupowe); podaje nazwy: alkanów, alkenów i alkinów</p> <p>opisuje właściwości fizyczne i chemiczne (spalanie) alkanów (metanu, etanu) oraz etenu i etynu</p> <p>opisuje właściwości i niektóre zastosowania polietylenu</p> <p>wyjaśnia, jak można doświadczalnie odróżnić węglowodory nasycone od węglowodorów nienasyconych, np. metan od etenu czy etynu</p> | <p>Uczeń:</p> <p>tworzy wzory ogólne alkanów, alkenów, alkinów (na podstawie wzorów kolejnych związków chemicznych w danym szeregu homologicznym)</p> <p>-opisuje właściwości i zastosowania polietylenu</p> <p>projektuje doświadczenie chemiczne umożliwiające odróżnienie węglowodorów nasyconych od węglowodorów nienasyconych</p> <p>wyszukuje informacje na temat zastosowań alkanów, etenu i etynu; wymienia je</p> <p>-</p> | <p>Uczeń:</p> <p>wyjaśnia zależność między długością łańcucha węglowego a właściwościami fizycznymi alkanów</p> <p>-zapisuje równania reakcji spalania alkanów przy dużym i małym dostępie tlenu.</p> <p>-zapisuje równania reakcji etenu i etynu z bromem, polimeryzacji etenu</p> <p>-zapisuje i odczytuje równania reakcji spalania metanu, etanu, przy dużym i małym dostępie tlenu</p> | <p>Uczeń:</p> <p>projektuje i przeprowadza doświadczenie chemiczne umożliwiające odróżnienie węglowodorów nasyconych od węglowodorów nienasyconych</p> |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

## Pochodne węglowodorów

|                            |                              |                            |                                       |                               |
|----------------------------|------------------------------|----------------------------|---------------------------------------|-------------------------------|
| Ocena dopuszczająca<br>[1] | Ocena dostateczna<br>[1 + 2] | Ocena dobra<br>[1 + 2 + 3] | Ocena bardzo dobra<br>[1 + 2 + 3 + 4] | Ocena celująca<br>[1+2+3+4+5] |
|----------------------------|------------------------------|----------------------------|---------------------------------------|-------------------------------|

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                        |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>Uczeń:<br/>opisuje budowę pochodnych węglowodorów (grupa węglowodorowa + grupa funkcyjna)<br/>wymienia pierwiastki chemiczne wchodzące w skład pochodnych węglowodorów<br/>zalicza daną substancję organiczną do odpowiedniej grupy związków chemicznych<br/>zaznacza grupy funkcyjne w alkoholach, kwasach karboksylowych, estrach, aminokwasach; podaje ich nazwy<br/><b>dzieli alkohole na monohydroksylowe i polihydroksylowe</b><br/><b>zapisuje wzory sumaryczne i rysuje wzory półstrukturalne (grupowe), strukturalne alkoholi monohydroksylowych o łańcuchach prostych zawierających do trzech atomów węgla w cząsteczce</b><br/><b>tworzy nazwy systematyczne alkoholi monohydroksylowych o łańcuchach prostych zawierających do trzech atomów węgla w cząsteczce</b>, podaje zwyczajowe (metanolu, etanolu)</p> | <p>Uczeń:<br/>zapisuje nazwy i wzory omawianych grup funkcyjnych<br/>wyjaśnia, co to są alkohole polihydroksylowe<br/><b>zapisuje wzory i podaje nazwy alkoholi monohydroksylowych o łańcuchach prostych (zawierających do pięciu atomów węgla w cząsteczce)</b><br/><b>zapisuje wzory sumaryczne i półstrukturalny (grupowy) propano-1,2,3-triolu (glicerolu)</b><br/>podaje odczyn roztworu alkoholu<br/>podaje właściwości kwasów metanowego (mrówkowego) i etanowego (octowego)<br/><b>bada wybrane właściwości fizyczne kwasu etanowego (octowego)</b><br/><b>podaje nazwy długolańcuchowych kwasów monokarboksylowych (przykłady)</b><br/>wyjaśnia, na czym polega reakcja estryfikacji<br/>opisuje negatywne skutki działania etanolu na organizm</p> | <p>Uczeń:<br/><b>podaje nazwy zwyczajowe i systematyczne alkoholi i kwasów karboksylowych</b><br/><b>bada i opisuje wybrane właściwości fizyczne i chemiczne kwasu etanowego (octowego)</b><br/><b>opisuje budowę oraz wybrane właściwości fizyczne i chemiczne aminokwasów na przykładzie kwasu aminooctowego (glicyny)</b><br/>wymienia zastosowania: <b>metanolu, etanolu, glicerolu, kwasu metanowego, kwasu octowego</b><br/>-zapisuje równanie reakcji spalania metanolu<br/>-zapisuje równania reakcji spalania etanolu<br/>-podaje przykłady kwasów organicznych występujących w przyrodzie (np. kwasy: mrówkowy, szczawiowy, cytrynowy) i wymienia ich zastosowania<br/>-tworzy nazwy prostych kwasów karboksylowych (do pięciu atomów węgla w cząsteczce) i zapisuje</p> | <p>Uczeń:<br/><b>opisuje właściwości estrów w aspekcie ich zastosowań</b><br/>-podaje nazwy i rysuje wzory półstrukturalne (grupowe) długolańcuchowych kwasów monokarboksylowych (kwasów tłuszczowych) nasyconych (palmitynowego, stearynowego) i nienasyconego (oleinowego)<br/>-projektuje doświadczenie chemiczne umożliwiające odróżnienie kwasu oleinowego od kwasów palmitynowego lub stearynowego<br/>-zapisuje równania reakcji chemicznych prostych kwasów karboksylowych z alkoholami monohydroksylowym i<br/>-zapisuje równania reakcji kwasów metanowego i etanowego z metalami, tlenkami metali i wodorotlenkami</p> | <p>Uczeń:<br/><b>planuje i przeprowadza doświadczenie pozwalające otrzymać ester o podanej nazwie</b><br/>-zapisuje równanie kondensacji dwóch cząsteczek glicyny-</p> |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |  |                                                                                                                                                                                                                                   |  |  |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|--|
| <p>rysuje wzory półstrukturalne (grupowe), strukturalne kwasów monokarboksylowych o łańcuchach prostych zawierających do dwóch atomów węgla w cząsteczce; podaje ich nazwy systematyczne i zwyczajowe (kwasu metanowego i kwasu etanowego)</p> <p>opisuje najważniejsze właściwości metanolu, etanolu i glicerolu oraz kwasów etanowego i metanowego</p> <p>bada właściwości fizyczne glicerolu</p> <p>opisuje podstawowe zastosowania etanolu i kwasu etanowego</p> <p>wymienia najważniejsze kwasy tłuszczowe</p> <p>opisuje najważniejsze właściwości długłańcuchowych kwasów karboksylowych (stearynowego i oleinowego)</p> |  | <p>ich wzory sumaryczne i strukturalne</p> <p>-zapisuje równania reakcji spalania i reakcji dysocjacji jonowej kwasów</p> <p>metanowego i etanowego</p> <p>tworzy nazwy estrów pochodzących od podanych nazw kwasów i alkohol</p> |  |  |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|--|

## XI. Substancje o znaczeniu biologicznym

| Ocena dopuszczająca<br>[1]                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | Ocena dostateczna<br>[1 + 2]                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | Ocena dobra<br>[1 + 2 + 3]                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | Ocena bardzo dobra<br>[1 + 2 + 3 + 4]                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | Ocena celująca<br>[1+2+3+4+5]                                                          |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>Uczeń:</p> <p>wymienia pierwiastki chemiczne, których atomy wchodzi w skład cząsteczek: tłuszczów, cukrów (węglowodanów) i białek</p> <p>dzieli tłuszcze ze względu na: pochodzenie i stan skupienia</p> <p>zalicza tłuszcze do estrów</p> <p>dzieli cukry (sacharydy) na cukry proste i cukry złożone</p> <p>definiuje białka jako związki chemiczne powstające z aminokwasów</p> <p>wymienia przykłady: tłuszczów, sacharydów i białek</p> <p>wymienia przykłady występowania celulozy i skrobi w przyrodzie</p> <p>wymienia zastosowania poznanych cukrów</p> <p>wymienia czynniki powodujące denaturację białek</p> | <p>Uczeń:</p> <p>opisuje budowę cząsteczki tłuszczu jako estru glicerolu i kwasów tłuszczowych</p> <p>opisuje wybrane właściwości fizyczne tłuszczów</p> <p>wymienia czynniki powodujące koagulację białek</p> <p>opisuje właściwości fizyczne: glukozy, fruktozy, sacharozy, skrobi i celulozy</p> <p>badła właściwości fizyczne wybranych związków chemicznych (glukozy, fruktozy, sacharozy, skrobi i celulozy)</p> <p>-wymienia główne pierwiastki chemiczne wchodzące w skład organizmu</p> <p>-wymienia podstawowe składniki żywności i miejsca ich występowania</p> <p>podaje reakcje charakterystyczne białek i skrobi</p> | <p>Uczeń:</p> <p>wyjaśnia, dlaczego olej roślinny odbarwia wodę bromową</p> <p>definiuje białka jako związki chemiczne powstające w wyniku kondensacji aminokwasów</p> <p>wymienia różnice we właściwościach fizycznych skrobi i celulozy</p> <p>projektuje doświadczenia chemiczne umożliwiające wykrycie białka</p> <p>potwierdzenia roztworu kwasu azotowego(V)</p> <p>opisuje znaczenie i zastosowania skrobi, celulozy i innych poznanych związków chemicznych</p> | <p>Uczeń:</p> <p>-podaje wzór ogólny tłuszczów</p> <p>-opisuje różnice w przebiegu denaturacji i koagulacji białek</p> <p>-projektuje i przeprowadza doświadczenie chemiczne umożliwiające odróżnienie tłuszczu nienasyconego od tłuszczu nasyconego</p> <p>-podaje wzory sumaryczne: glukozy i fruktozy, sacharozy, skrobi i celulozy</p> | <p>projektuje i przeprowadza doświadczenia chemiczne umożliwiające wykrycie białka</p> |